

SLOVENSKA ZVEZA na ŠVEDSKEM

Slovensko / Informativno

GLASILO

slovenska Informations-
BLADET

Zbornik / Samlingsvolym
Št./Nr 14-22

2006-2008

Del 2

ISSN 1651-8292

Slovenska riksförbundet i Sverige

Slovensko INFORMATIVNO GLASILO
Slovenska Informationsbladet
Št./Nr 14-22, Letnik/Årgång 5-7, Leto/År 2006-2008

DEL 2

Izbrala, uredila in izdala:

Budja Avgušтина (Augustina)

Naslovna stran: uredila Avgušтина Budja, slikovni material: slovenske LJUDSKE NOŠE – reprodukcija, z dovoljenjem umetnika Marjana Gabrila iz Mengša. Vir: splet, 2008

Stalni sodelavci, uredniki:

Ciril Marjan Stopar, Jožef Ficko, Zvonko Bencek

Drugi sodelavci: Marjana Ratajc, Jure Piškur, Danni Stražar, Zvone Podvinski, Alojz Macuh, Marija Kolar, Olga Budja, Pavel Zavrel, Branko Jenko, Ladislav Lomšek, Ivanka Franseus, Vesna Jakše, Suzana Macuh, Ludvik Kramberger, Branko Verdev, Robert Strgar, Rudolf Uršič, Lojze Hribar in drugi

Izid zbornika je finančno podprlo SLOVENSKO-ŠVEDSKO PEVSKO DRUŠTVO O r f e u m , Landskrona, Švedska

CIP – kataložni zapis o publikaciji:

- Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana (NUK)
- Kungliga biblioteket, Stockholm

Budja Augustina, Landskrona, Švedska

Slovensko INFORMATIVNO GLASILO

Slovenska Informationsbladet

Zbornik / Samlingsvolym, 2. DEL/DEL 2

Št./Nr 14-22, Letnik/Årgång 5-7, Leto/År 2006-2008

Landskrona, 2008

ISSN 1651-8292

SLOVENSKO Informativno GLASILO je na pobudo Cirila Stoparja, tedanjega predsednika Slovenske zveze na Švedskem, začelo izhajati leta 2002, leto dni po izidu zadnje, 170. številke Našega glasa. Podobno kot Naš glas je tudi Slovensko GLASILO namenjeno predvsem Slovencem na Švedskem, vendar ga v roke radi jemljejo tudi rojaki doma in po svetu. Slovensko GLASILO je torej namenjeno vsem, ki jih zanima življenje Slovencev na Švedskem.

Prvi del zbornika slovenskega Informativnega GLASILA vsebuje 13 števil (št. 1-13, letniki 2002-2005) in obsega 564 strani. Začetni izvodi Informativnega GLASILA so izhajali v nekoliko manjšem obsegu (med 16 in 48 strani), nato smo v uredništvo začeli prejemati več dopisov in tako povečali obseg strani, s tem pa smo hkrati bolje zapolnili zevajočo slovensko literarno vrzel na Švedskem.

Drugi del zbornika Slovensko (Informativno) GLASILO vsebuje 9 števil (št. 14-22, letniki 2006-2008), ki so obsežnejše kot v prvem delu. V zaključnem delu je tudi 8 strani dodatka s proslave 10-letnice slovenskega društva SLOVENSKI DOM v Göteborgu in obenem 20. Slovenskega srečanja na dan 5. aprila 2008. Vse skupaj obsega 540 strani. V vlogi urednice sem ponovno zbrala in uredila celotno zbirko GLASIL in s pomočjo slovenskih motivov reprodukcijskega materiala (z dovoljenjem avtorja Marjana Gabrila) oblikovala naslovni strani zbornika obeh delov.

Eno glavnih načel pri urejanju Slovenskega GLASILA je, da objavljamo vsa prejeta besedila, za katera menimo, da bi bila všeč našim bralcem, bodisi v slovenskem ali švedskem jeziku (*časopis smo na občnem zboru Slovenske zveze na Švedskem, dne 1. 3. 2008, pri št. 22 in naprej preimenovali iz naslova Informativno GLASILO v Slovensko GLASILO ali Slovenska BLADET*). Nekatero dopise je seveda potrebno včasih tudi lektorirati, vendar ostajajo po vsebini enaki izvorniku. Pri nekaterih številkah je pri lektoriranju pomagala tudi Danni Stražar. Z veseljem objavljamo tudi številne fotografije in se pri tem držimo načela, da slika pove več kot tisoč besed. Slovenske novice dobivamo preko Radia Ognjišče ali jih poiščemo na internetu. Veseli smo tudi dopisov iz Slovenije.

Zahvaljujem se vodstvu Slovenske zveze, predvsem predsedniku Cirilu Stoparju, za naklonjenost, da je pričujoči zbornik Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET lahko izšel v knjižni obliki v dveh delih, in je tako moja zamisel obrodila sad. Zaradi švedskega okolja je število bralcev literature v slovenskem jeziku na Švedskem dokaj omejeno. Prav zato nastajajo tudi težave pri iskanju založnika, saj si nihče ne upa vložiti svojih sredstev v nekaj, kar je vprašljivo, ali bo založniku tudi donosno. Zato sem se s podporo svojega društva Orfeum iz Landskrone odločila za objavo v samozaložbi, podobno kot že večkrat prej pri izdaji skoraj vseh mojih dosedanjih knjig. Zbornik SLOVENSKO GLASILO bo za začetek izšel v skromni nakladi 40 izvodov. V primeru, da bi bilo povpraševanje po zborniku večje od pričakovanega, se bo lahko naklada v roku enega leta po potrebi povečala (print-on-demand).

Ne nazadnje gre zahvala vsem dopisnikom na Švedskem in tistim v Sloveniji, z željo, da bi jih pričujoči zbornik spodbudil k še aktivnejšemu dopisovanju in fotografiranju. Morda bomo čez nekaj let izdali še 3. del zbornika. Tako bomo Slovenci na Švedskem lažje ohranili svoj tromesečnik in s tem prispevali k utrjevanju slovenske zavesti in kulture.

Augustina Budja, urednica

Informativno GLASILO, SLOVENSKO GLASILO, izdaja Slovenska zveza na Švedskem / Informationsbladet, numera SLOVENSKA BLADET, utges av Slovenska riksförbundet i Sverige.

Slovenska zveza je krovna organizacija slovenskih društev na Švedskem. V času izdajanja 22-ih številk slovenskega Informativnega GLASILA je bilo 11 društev. Slovenska društva v Slovenski zvezi na Švedskem delujejo predvsem na jugu države, in sicer v naslednjih pokrajinah:

Skåne (4: / 3 od l. 2008)
Lipa, *Landskrona* (do l. 2007)
Orfeum, *Landskrona*
Planika, *Malmö*
Švedsko-slovensko društvo, *Helsingborg*

Blekinge (1: / 2 od l. 2008)
Slovenija, *Olofström*
Arena (od l. 2008), *Kallinge*

Halland (1:
Ivan Cankar, *Halmstad*

Bohuslän (2:
France Prešeren, *Göteborg*
Slovenski Dom, *Göteborg*

Västmanland (2:
Simon Gregorčič, *Köping*
Slovenija, *Eskilstuna*

Södermanland (1:
Slovensko društvo, *Stockholm*

Oznake pokrajin so na desni strani zemljevida Švedske.

V pokrajini **Småland** v Jönköpingu je nekaj let v 1980-ih letih obstajalo društvo Savinja. V **Stockholmu** deluje tudi Švedsko-slovensko prijateljsko društvo, podobno kot v **Ljubljani** Slovensko-švedsko društvo.

Vir: Monografija Slovenci na Švedskem (2005), Augustina Budja, 2005/2008

Podatki o slovenskih društvih:

Zvonko Bencek in Augustina Budja

Slovenska zveza na Švedskem

Pomlad / Våren 2006
Št./Nr 14 Letnik/Årgång 5

Slovenska riskförbundet i Sverige

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S
B
L
A
D
E
T

I
n
f
o
r
m
a
t
i
v
n
o
G
L
A
S
I
L
O

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 14 Letnik / Årgång 5

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem

Svenska riksförbundet i Sverige

Naslovna slika / Uppslagsbild:

Razglednica: Maksim Gaspari, (1883-1980), slikar in karikaturist; Domovina, mili kraj   *Vir: Razglednico poslal v uredništvo Lojze Hribar, februar, 2006*

Ozadje/Bakgrund: Slovenska ljudska noša

VSEBINA

INNEHÅLL

3	Uvodna beseda	Inledningsord
4	Slovenska zveza	Svenska riksförbundet
6	Novice iz društev	Föreningsnytt
23	Naša cerkev	Vår kyrka
24	Druge novice	Andra nyheter
25	Znani rojaki	Kända landsmän
32	Vaša pisma	Era brev
33	Reportaže	Reportage
38	Zanimivosti	Aktuellt
43	Kultura	Kultur
46	Arhiv	Arkiv
48	Naslovi	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Augustina Budja (-stina)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar
Jožef Ficko / Ciril M. Stopar   Tehnični urednik/Tekniker: **Zvonko Bencek**

Naslov uredništva/Adress:

Augustina Budja
Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA
Tel. **0418– 269 26**

Elektronska pošta/ E-post:

budja @bredband.net

Prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. maja, 2006

Skicka era bidrag till Informationsbladet senast
den 15 maj 2006

8. februar, Prešernov dan, slovenski kulturni praznik,

ki ponazarja hvaležen in zavezujoč spomin in opomin na tisto, zaradi česar smo Slovenci postali in obstali narod z lastno zgodovino, sedanostjo in prihodnostjo. Pri vsem tem je naša kultura odigrala pomembno vlogo, saj ima neposredno povezavo z vrednotami, je kot njiva, na kateri uspevajo vrednote, je nekaj, kar nas dela ljudi. Kultura je tako edino področje človekove svobode in resnične ustvarjalnosti.

Kultura je hkrati tudi ustvarjalka človekove osebnosti in njegove interesne družbenosti, ki jo imenujemo občestvenost, kamor spada tudi narod. Slovenci smo namreč Slovenci le po slovenski kulturi in ne po čem drugem; vse drugo – od pridobitništva do povzpetništva, kariere in napredka je le v službi slovenstva, oziroma slovenske kulture, tako vsaj naj bi bilo.

Biti človek vesti, zavesti in samoza-vesti pomeni upirati se s svojo držo in dejavnostjo modernemu nihilizmu, saj se zavestno krepi iz zvestobe svojim koreninam iz katerih je pognal in iz katerih raste v prihodnost. Če bomo Slovenci gojili tisto, po čemer smo postali to, kar smo, se pravi osebnostni ljudje z dušo in srcem in s slovensko zavestjo, pripadniki slovenskega naroda s samoniklo kulturo in prihodnostjo, člani človeške družbe, ki tej družbi lahko tudi kaj dajo, ne le od nje pričakujejo ter so zato zase in za družbo nenadomestljivo dragoceni, tedaj bo slovenska sedanost zdrava.

Življenje človeka – sedanost - obsega včeraj in jutri, preteklost in prihodnost.

*Povzetek - Naša luč, Dr. Marko Dvorák,
febr. 2001, št 2, letnik 50.*

Spoštovani rojaki!

Uvajamo novo rubriko **ZNANI ROJAKI, KÄNDA LANDSMÄN**, s katero pričakujemo, da bomo pridobili k sodelovanju številne slovenske dopisnike; pišite v uredništvo in predstavite širšemu krogu bralcev Informativnega GLASILA sami sebe, svoje sorodnike, prijatelje ali znance. Življenje je kratko, naglo nam uhaja in nepopravljiva škoda je, če zamolčimo dejavnosti in prizadevanja Slovencev na Švedskem. Priložnosti ne bo nikoli več nazaj, zato ne odlašajmo. Vi sami najbolj veste, kaj je zanimivo tudi za druge, navsezadnje je zanimivo vse, saj smo ljudje vsak zase nekaj posebnega in naša življenjska usoda prav tako. Pri tem imejmo v mislih, da bo to prav gotovo zanimalo naše poznejše rodove. Torej, vljudno vabljeni k sodelovanju!

Smo v postnem času, na prag prihajajo velikonočni prazniki. V uredništvu Informativnega GLASILA voščimo svojim bralcem

**VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE!
GLAD PÅSK!**

Urednica Augustina Budja

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

Pomlad je pred vrati, zima nas bo kmalu izpustila iz svojega trdega objema. Sonce in toplo vreme nas bosta rešila bele zimske odeje, narava se bo prebudila in se počasi spreminjala v zelenico.

Z 8. februarjem, slovenskim kulturnim praznikom se je prebudilo delo v slovenskih društvih. V nekaterih društvih so se krožki začeli že v januarju, v ostalih, ki nimajo krožkov pa začnejo s pustno veselico oziroma se zdramijo iz zimskega spanja najkasneje v marcu za Dan žena.

Tudi v Slovenski zvezi je že vse pripravljeno na letošnje delo in aktivnosti. Naj omenim najvažnejše: občni zbor in obletnica pevskega zbora

v Malmöju bo četrto soboto v aprilu, v juniju bo organizirala SKM iz Göteborga romanje v Vadsteno. Konec avgusta bo Srečanje starejših Slovencev v Barnakälla, prvo soboto v oktobru bo spet tradicionalno Slovensko srečanje, ki ga organizira SKD France Prešeren iz Göteborga. V novembru bomo imeli sestanek in konferenco Slovenske zveze. V društvih pa boste organizirali piknike, vinske trgatve, martinovanja, izlete, miklavževanje, novoletne zabave in še marsikaj drugega, kar je pomembno za delo vašega društva.

O vsemu temu pa bomo pisali v Informativnem glasilu, ki bo objavljalo napoved vaših prireditev, nato pa boste lahko napisali nekaj vrstic in poslali kakšno sliko, da boste tako obeležili delo vašega društva. Ja, to pa je zelo pomembno, da se oglasite redakciji glasila z nekaj vrsticami in morda tudi fotografijo, tako da bodo vsi vedeli, da se pri vas tudi nekaj dogaja.

V minulem letu nam je bilo odobrenih več projektov. Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu in Ministrstvo za kulturo sta nam ekonomsko pomagala, da smo lahko tiskali Informativno glasilo. Švedski zavod za kulturo pa nam je to prošnjo odbil, čeprav smo pod leta 2000 pa do

danes izgubili že skoraj 60% ekonomske pomoči od Zavoda za integracijo.

Zaradi tega pa nismo padli na kolena, s trdim delom smo zmanjšali stroške organizacije Slov. zveze in se obrnili na matično domovino s prošnjami za zanimive projekte, ki se nanašajo na obstoj slov. društev in slovenske besede na Švedskem. Te prošnje so bile zmeraj pozitivno odobrene, čeprav moramo konec leta poslati obširna poročila s kopijami računov v Slovenijo, nam ni žal tega dela.

Program dela 2006

- 22. aprila občni zbor Slovenske zveze v SD Planika, v Malmöju.
- 26. avgusta, Srečanje starejših Slovencev in slovenski piknik v Barnakälla.
- 7. oktobra, Slovensko kult. srečanje v Göteborgu (SKD France Prešeren)
- November, Novemberska konferenca in sestanek UO Slovenske zveze.
- Med letom, srečanja slovenske mladine.
- Tečaj za pevovodje v Malmöju, še ne vemo datuma.

Vse datume mora potrditi občni zbor Slovenske zveze.

SLOVENSKA ZVEZA NA SVEDSKEM

slovenska.riksforbundet@telia.com

Iz Malmöja so sporočili, da bodo imeli 22. oktobra 30-obljetnico pevskega zbora v prostorih PRO, tam kjer so imeli proslavo v novembru 2004. To pomeni, da bi radi, da prenesemo občni zbor Slovenske zveze na nov datum: **sobota, 22. april 2006.**

Upam, da se vsi strinjate s tem, če ne, pošljite svoje pripombe na E-mail Slovenske zveze. Za tiste, ki ne veste, sporočam, da sem 14 dni ležal v postelji in v dnevni sobi, ker sem imel zelo močno vrtoglavico z bolečinami v glavi in drugimi posledicami. Zdravniki so rekli, da je bil virus na *balansnerven* (živec za ravnotežje). Danes sem prvič po 14 dneh šel na krajši sprehod, seveda s smučarskimi palicami, ker mi še ni prav dobro. Lep pozdrav vsem.

Ciril M. Stopar

Ciril M. Stopar

PS Predsedniku Cirilu Stoparju hvala za prispevek, želimo mu skorajšnje okrevanje. Slovencem na Švedskem je oseba Cirilovega kova nadvse potrebna, predvsem v vlogi predsednika Slovenske zveze na Švedskem. Hvala, Ciril!

Uredništvo

Novice iz Planike

Za nami je še eno, lahko bi rekli plodno leto, za nami je tudi letos dobro obiskan Občni zbor – triintrideseti po vrsti – le kam teče čas? Če je bilo na zboru precejšnje število članov pa to še ne pomeni, da je bilo dovolj tudi kandidatov na volitvah za upravni odbor. Nasprotno; večina prisotnih je glasovala, da ostane na čelu društva ista, že prekaljena ekipa, ki je vodila Planiko zadnjih pet let. To pomeni, da ostaja predsednica **Ivanka Franseus**, podpredsednica **Marjeta Pagon**, tajnik **Jožef Ficko**, blagajnik **Jože Kenič** in član UO **Jože Bergoč**.

Že na prvem setanku takoj po Občnem zboru si je Upravni odbor zadal več nalog. Nadaljevali bodo z vsemi, v tem času že dobro vpeljanimi aktivnostmi.

Društvena kronika

Letos spomladi praznujeta okrogle obletnice Anika Hozjan, dolgoletna članica Planike in Zvone Podvinski, slovenski dušni pastir. Anika bo 16. marca dopolnila 70 let, Zvone pa 6. aprila 50. Še na mnoga srečna leta! Obema naše iskrene čestitke

Važno obvestilo veseljakom!

22. aprila prireja pevski zbor Planika proslavo 30. obletnice ustanovitve. Zabava bo potekala v dvorani PRO, Spångatan 37 v Malmö, za ples igra slovenski ansambel Vlado. Informacije od 15. marca naprej na telefon: 040 – 49 43 85 Ivanka, ali pa na 040 – 94 26 52 Marjeta. Preko elektronske pošte je naslov; f.franseus@globalnet.net ali pa: jozef.ficko@bredband.net Dobrodošli

Tečaj angleškega jezika bo tudi v bodoče ob ponedeljkih, vsak torek pa bodo vaje moškega pevskega zbora Planika. Ob četrkih poteka v društvenih prostorih tudi tečaj italijanščine, vsak petek pa je poleg kuharskega tečaja Planika odprta tudi za naključne obiskovalce, ki si lahko poleg prijetnega srečanja s prijatelji in znanci, privoščijo še kozarček ali dva.

Jeseni in pomladi, od septembra do aprila pa je vsak zadnji petek v mesecu rezerviran za čedalje bolj priljubljene skupne društvene večerje. Za zadnje poskrbijo zelo dobre kuharice in kuharji, člani društva, za katere ne bi nihče vedel kakšnih mojstrov in so zmožni, če ne bi občasno kuhali tudi za Planiko.

Koledar prireditev, prvo trimesečje 2005:

V soboto, 21. januarja ob 17.00 smo imeli Občni zbor z večerjo

Petek, 24. februar ob 18.00: pustna zabava, kateri se ne boste odrekli, če je v vas vsaj malo slovenskega duha, saj je pust važen sestavni del naše tradicije. Skupna večerja.

Sobota, 11. marec ob 19.00 proslava mednarodnega praznika žena s kulturnim programom in večerjo.

Petek, 31. marec ob 19.00: skupna večerja z vinom in pesmijo.

DOBRODOŠLI MED NAS!

Načrt dela v letu 2006

- Januar : Družabni večeri ob sobotah
Februar: Srečanje ob sobotah, valentinovo, maškerada?
Marec: Dan žená
April: Kres v naravi (pri družini Macuh na Husti)
Maj: Binkošti (romanje v Vadsteno)
Predstavitev slov. kulture (sodelovanje z drugimi društvi) na Gamle Gårdenu
Junij: Praznovanje poletnega časa (Midsommar)
Od meseca Julija in pa vse do konec septembra
delo v društvu po dogovoru
Oktober: Družabni večeri v prostorih društva
November: Spominjamo se naših rajnih svojcev in prijateljev.
November: Praznovanje očetovega dne in martinovanje
December: Miklavževanje, družabni večeri in silvestrovanje

Vabljeni tudi k naslednjim aktivnostim, ki jih imamo med tednom v prostorih društva. V bližini društva imamo lepo balinarsko igrišče, vsakdo se lahko pridruži in se malo povese ob balinanju.

Po dopustu je tudi čas nabiranja gob, tudi takrat se dobivamo in skupaj preživimo lepe in sveže trenutke v gozdovih.

Ob torkih in sredah ženski krožki od 16.00 ure naprej, vabljene vse k sodelovanju. Ob četrkih pa moški del, prav tako vabljeni vsi.

Želim dosti veselja in uspeha pri delu.

Za uvod leta 2006

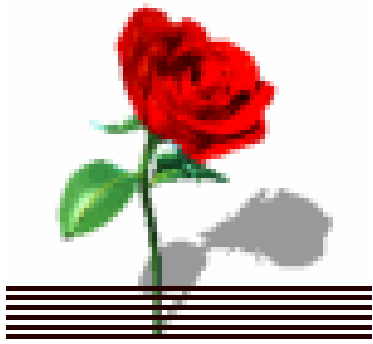
Dragi člani društva Simon Gregorčič v Köpingu. V letu ki je pred nami naj nam prinese dosti veselja, srečanj, družabnosti med nami vsemi. Naj bo leto polno radosti, sreče ter upanja v društvu in pri vsakem posamezniku doma. Vsi skupaj vemo kako pomembno je, da se družimo, da pokramljamo in obujamo stare spomine, si izmenjamo novosti, kajti tako dosežemo še lepše stike med seboj. Pomembno je zelo, da vemo drug za drugega, da si pomagamo, saj v takšni slogi lažje prenašamo težave in skrbi, vsekakor pa lepše preživljamo dneve in noči.

Bistveno in pomembno je to, da se med nami vzpostavi in poglobi odnos medsebojnega zaupanja sodelovanja, spoštovanja in potrpljenja. Naj življenje teče brez večjih težav in skrbi, saj tako vedno vsak drug drugemu želi. Pa tudi če gđaj pride do večjih težav ali skrbi! ne pozabi "prijatelj prijatelja" nikdar ne zapusti, če le ne drugače kakor s skromno besedo ali s stiskom roke prijatelj prijatelju vse pove.

Kot predsednik društva želim in upam da se dobivamo večkrat v čim večjem številu, čim več veselja pri vseh teh navedenih aktivnosti, vsekakor imam veliko željo, da se nam

pridružijo mlajši člani in članice društva, da so med nami v središču pri vseh dejavnostih, torej povabimo naše najmlajše k sodelovanju, pridobimo jih v sredino naših srečanj in druženj tukaj v društvu Simon Gregorčič v Köpingu.

Čestitke članom društva Simon Gregorčič

Čestitka Faniki

Draga Fanika naše želje in besede tako zvenijo,
vsi člani društva ti takole želimo.

Zdravja obilo ti najlepše bo darilo,

Sreča in veselje so naše želje.

Z naše strani pa čestitka takole zveni.

Naj sreča zdravje te spremlja vse povsod.

Na poti skozi življenje pa naj te spremlja ljubi bog,

Upanje in pa ljubezen pa naj te vodi skozi življenje.

Fanika vse najboljše vam želimo.

Čestitka Jožetu

Meseca januarja je prav tako slavil svoj osebni praznik član društva JOŽE LADIČ, naj bo življenje polno zdravja, upanja in radosti; veselja vam želimo člani in prijatelji društva Simon Gregorčič.

Jože vse najboljše vam želimo!

Čestitka Franjotu

Slavje v društvu se nadaljuje; svoj osebni praznik član društva gospod Franjo Breznik praznuje, naj mu sonce sreče sije, dokler mu življenje bije, posebno pa še ta dan, ko ima svoj rojstni dan! Veliko zdravja, osebne sreče mu želimo, da bi ga res zdrav in vesel praznoval še vrsto let, ter da bi še naprej ostal tako zvest član in prijatelj nas vseh ki se tako rekoč srečujemo v vsakdanjem življenju.

Franjo vse najboljše vam želimo!

Dragi jubilarji, naj vam čestitke sežejo globoko v srce, saj so res iskrene vam namenjene. Vsi člani in prijatelji društva Simon Gregorčič želimo, da se še večkrat v dobri družbi skupaj dobimo. S temi besedami in željami vse najboljše, zdravja, sreče in veselja. Sprejmite čestitke za rojstni dan je želja vseh v društvu

Za društvo „Simon Gregorčič Köping,“

Alojz Macuh

Nekrolog

Takole, vse pogosteje se dogaja, da nas doseže vest o smrti katerega od rojakov, živečega na Švedskem. Vse to potrjuje, da čas naglo teče, naše življenje je kratko, začenja nam uhajati iz rok...

Vse prezgodaj nas je v januarju letos zapustil g. Filip Bončina, v zadnjih letih aktiven član društva Lipa iz Landskrona.

V zadnji pozdrav mu želimo večni mir, naj mu bo švedska zemljica lahka, njegovim najdražjim pa izražamo globoko sožalje.

Člani in prijatelji društva Lipa, Landskrona

Štefka Berg

Slovenski dom**Poročilo iz Göteborga**

a) Tretja generacija Slovencev se je predstavila y "Lucijatåget" in z božičnimi napevi

b) Prva, druga in tretja generacija družine Zupančič v Göteborgu, dec 2005; Foto: Marija Kolar

Tukaj, na južnem delu Švedske, se kar ne moremo pohvaliti z belim Božičem. Vse je bilo sivo in umazano. Po prazniku je zapadel sneg in pobelil pokrajino in mraz z ivjem na drevesih. Pogled je bil čudovit in otroci so dobili svoje. Lahko so izkoristili sanke in smuči, katere so dobili od *božička*.

- a) *Smo kar sami pristopili z glavnikom in pokrovkami, pa je bil domači orkester tu*
 b) *To je seveda povzročilo smeh in dobro voljo*

Srečanje treh generacij 10. decembra 2005 se je začelo ob lepi pripravljene dvorani z dobrodošlico, aperitivom in nasmejanimi obrazi. Takrat so tudi kuharice imele prosto, naročili smo večerjo. Malo pomoči je seveda bilo potrebno, da so vsi dobili še toplo večerjo. Gobja juha, pečen krompir, oxfile s prikuho in solata. Tudi za pijačo smo poskrbeli. Katarina je pripravila presenečenje s starši najmlajše generacije. Luciatâget kjer so Johanna, Martin, Simon, Jakob, Emma, Mikaela in Sofia peli Sveto noč po slovensko. Ti so po svoje pokazali in popestrili večer. Druga generacija, harmonikaš Jože je raztegnil harmoniko, da so zazvene slovenske viže in pesmi. Prvi pogumni plesalci so napolnili plesišče in dobre volje res ni manjkalo. Kadar je Jože bil osamljen sva pristopila Zvone na glavnik in jaz na pokrovke, da je zvenelo res kot orkester.

Ob tej priložnosti smo obdarili dva člana, ki sta zaslužno stopila v pokoj, Stane in Štefka sta prejela vsak darilni bon in cvetje. Tudi na bolne smo se spomnili, saj je dobro vedeti, da ob težkih trenutkih nekdo stoji ob strani in se spomni vsaj s cvetjem. Feliksu, Lojzetu, Zenonu in Ivanki smo dali vedeti, da je pomoč vedno blizu. Želimo, da bi se pozdravili in hvala za Vašo pomoč v društvu. Slovenski Dom je finančno stal za cel večer.

Upokojenec Stane, po srcu še vedno mladenič
 Božični bazar je bil 19. in 20. novembra 2005, kjer smo prodajali ročna dela, ki smo jih sami naredili na srečanjih po sredah. Mislim, da smo prodale za 3700:--, manj kot leto 2004. Denar gre za šole in potrebščine v tretji svet. Vsem, ki ste pomogli in doprinesli po svoje, hvala.

Vele babice so bile v začetku decembra v Rostocku, kjer so malo nakupovale, si ogledale mesto in kaj je najbolj važno, bile so skupaj, imele čas za pogovor in smeh. Nabrale so novih moči, da bodo dočakale do novega potovanja.

Sama se nisem mogla pridružiti babicam ker sem čakala na vizo za Avstralijo in potni list je bil v Berlinu. Ja, z možem Karlijem sva se odpravila 5. januarja v Avstralijo na obisk k sestri in svaku. Tukaj je bilo belo in mrzlo, prav tako na Dunaju, kjer sva prestopila za 12-urno potovaje v Kuala Lumpur-Malaysia. Prosti čas tam sva izkoristila, da sva si ogledala letališče in trgovine. Posebno naju je presenetila čistoča, niti papirčka na tleh in sredi zgradbe nekakšen akvarij (zaradi vlage), visoke palme in drevesa. Nadaljevanje za Melbourne še 8 ur z avijonom, ki je bil zaseden do zadnjega sedeža. V Melbournu v petek večer toplo in prijetno snidenje s sestro Anico in svakom Lojzetom. Po levi strani vozišča do njunega doma v Craydonu. Klepetali smo pozno v noč in

naredili načrte kaj vse bi rada videla.

a) Po marmornatih stopnicah v Parlament

b) Hoja po strehi Parlamenta

Kar že naslednji dan ogled mesta Melbourne iz 54 nadstropne stolpnice Rialto Towers. Zares veliko raztegnjeno mesto. Obisk v casinu nas je stal nekaj dolarjev, saj smo želeli poskusiti srečo. Tudi spomenik in muzej padlih borcev je bil deležen našega obiska. V tej državi so razdalje zelo velike in do Sydneya je ca 863 km. Ogledali smo si Opero, ki je do 80% grajena in opremljena z avstralskega materiala, 10% stekla iz Francije in 10% ploščice na strehi iz Švedske, Höganäs. Malo sem bila kar ponosna, ko je vodič to povedal. Ni se pa spomnil, če je kdaj operna pevka Birgit Nilsson pela v tej operi. Danski arhitekt Jörn Utzon je dobil to čast, da bi naj zgradil to stavbo. Z na pol dokončano Opero je nato zapustil Avstralijo in odšel domov na Dansko. Delo je po vseh problemih dokončal avstralski arhitekt in tudi cena je bila dosti dražja, kot je bilo od začetka načrtovano. Kraljica Elizabeth II je 18.9 1973 svečano otvorila to Opero, katera je ponos domačinom in po svetu. Niti na otvoritev se Jörg Utzon ni odzval vabilu, da bi prisostvoval. Opera je lepo razporejena s študiji za glazbene in gledališke predstave, akustika je čudovita. Ploščice na strehi so tako gladke in čiste, nobena umazanija se jih ne prime, ves prah opere dež.

Znani Harbour most je potrebno prehoditi peš, saj je razgled po Sydneyju nadvse veličasten. Srečali smo kar nekaj poročenih parov, ki so se fotografirali pod mostom, to je nekakšna tradicija. Z ladjo smo se peljali tudi po zalivu. Celo mesto vrvi od turistov, raztav na trgih in domačinov, ki vsi uživajo ob razgledu in kavi.

Nato pot za Canberro glavno mesto, ki leži med dvema velikima mestoma Sydney in Melbourne. Parlamentno hišo smo si ogledali od znotraj. Tukaj je bil prost vstop, vsi ki delajo

plačujejo davek in zato je to ljudska hiša. Tudi ta je zgrajena iz avstralskih izdelkov, rdeči grobi pesek je iz Tasmanije in prav tako iste barve je blago v eni izmed kongresnih sob, prav tako zelena v drugi sobi, kar je barva dreves. Mogočna zgradba je delno pod zemljo in velik stolp na sredini na katerem ponosno vihra Avstralska zastava. Na strehi parlamenta raste trava in smo se sprehajali po njej. Zaradi varnosti so sedaj napravili ograjo, prej si lahko šel vse do ceste po travi do ceste, ki vodi do hiše. Veliko zaposlenih, v zgradbi je 3000 ur in v eni od velikih dvoran je na eni celi steni dvorane izšita slika dreves, železnice in kometa. Zato so porabili 475 kg volne. V parlamentu imajo 179 poslancev, ki zastopajo 20 milijonov prebivalcev. Seveda imajo tudi občinske predstavnike. Kadar slišimo o požarih in velikih površinah, ki so pogorele, si je težko predstavljati kako je to mogoče. Miljo za miljo ceste, ki je ravna in ob cesti zelena drevesa in rjava suha trava. Od vetra je odvisno koliko zgori, včasih tudi hiše, ki so v tem območju. Voda je v Avstraliji zelo cenjena in na žalost so rezervarji zadnja leta polni le do 57%.

Nato smo v Craydonu, kjer smo odhajali na izlete v bližnjo okolico. Sovereign Hill v Ballarat, kjer so nekdanje kopali zlato in je celo mesto ostalo tako ohranjeno kot je bilo takrat. Sedaj poskušajo pokazati turistom, kakšno življenje je bilo takrat, so oblečeni v tamkajšnje obleke in vse kar so takrat rabili, pošto, knjižnico, trgovine, brivnice itd. Poskusili smo srečo,

da bi morda našli kakšno zlato zrno v pesku in vodi, pa na žalost je bilo naše vaskanje zaman. Nedelja 43,5 °C vročine, odpravili smo se na kopanje. Kopanje in hoja po toplem pesku je bila dogodivščina zase. Veliki valovi oceana proti obali, deskarji, ki si upajo jahati po valovih, to se mora doživeti.

a) Mesto kopačev zlata je ohranjeno do danes

b) Iskalca zlata tokrat nista imela sreče

To nedeljo smo imeli poseben cilj, Phillip Island. Na določenem delu obale so stopnice iz cementa, omejitve, do kje se lahko gre. Posedli smo, se ogrnili s toplimi jaknami in strmeli v razburkano morje. Še deževati je začelo. Veliko nas je sedelo na stopnicah vseh narodnosti. Vsi gledamo v morje in čakamo.

Mračni se in točno ob 21. uri pridejo prvi pingvini 33 cm visoki iz vode v skupinah. Počasi po vrstnem redu prihajajo na obalo, do svojih mladičev, ki željno čakajo na starše in hrano. Po celem otoku so luknje v travi in gnezdo mladičev, ki so skriti podnevi in se pokažejo šele

zvečer. Ta večer jih je prišlo okrog 900. Različno je od 700--2000 jih pride, saj morajo daleč po hrano. Spremljali smo jih po posebni poti in slišali radostne klice mladičev. Pingvini so boječi, zato ni bilo dovoljeno nobeno fotografiranje ali filmanje.

a) Veseli turisti pred Opero b) Sprehod po mostu Haubor c) Pri slovenski maši in nato pred cerkvijo d) Kače sploh niso tako hladne živali, Živalski park Healesville Foto: Marija Kolar

Slovenci v Melbournu so lahko ponosni, imajo slovensko cerkev, slovenski dom za ostarele, slovenski dom Melbourne, eden od štirih. Slovensko Radijsko oddajo, torek, četrtek in nedelja. Tako zvedo za vse novice iz Slovenije in okolice. Pridne roke Slovencev so zgradile cerkev in lahko razumem, ko jo svak Lojze bil ponosen, ko se je hčerka Lydija poročila v tej cerkvi in njeni otroci so krščeni, saj je ata in dedek pridno nadzaroval in gradil. Slovenski kulturni Dom Melbourne je na samem vrhu v gozdu, razgled nad mestom in zeleno naravo. Dvorana za okrog 300 ljudi, kuhinja in spodnji prostori z barom. Lovska hiša s trofejami po zidu in pokali krasijo ta prostor. Balinarji imajo prostore s štirimi banami in če je lepo vreme lahko pečejo na žaru kar zunaj. Da smo si vse to lahko ogledali, to nismo načrtovali. Predsednica društva Melbourne je umrla komaj 63 let stara. Milena Brgoč je veliko doprinesla, da so s sodelavci lahko uredili rastavo slovenskih imigrantov. Bila je tudi deležna, da se delo društva aktivira, s slovensko knjižnico, ki ima 3400 knjih. Bila je zelo aktivna in gotovo jo bodo pogrešali.

Vesel je bil slovenski župnik Ciril Božič, ki je že v januarju imel več krstov kot vse celo lansko leto, to pomeni, da Slovenci ne bodo izumrli. Z veseljem mi je razkazal cerkev, pohvalil pridne Slovence. Imela sem občutek, da so Slovenci tam bolj složni in držijo skupaj, morda tudi zato, ker so tako daleč od domovine. In seveda kar štiri društva za izbirat. Po maši kava, pelinkovec s keksi v dvorani pod cerkvijo in kot v čebeljaku. Vesel pogovor med znanci in prijatelji.

26. januarija je odšla skupina Slovencev v Novo Zelandijo na izlet za 17 dni. Konec maja se odpravlja skupina Slovencev v Slovenijo. Ogleдали si bodo domovino, nekateri niso bili doma 26–30 let. Izlet bo 17 dni in vračanje v Avstralijo je različno, eni bodo ostali do 3 mesece. Imajo dobrega organizatorja Staneta Prosenak, ki ima tudi dobro sodelovanje s turistično agencijo Sajko iz Slovenske Bistrice. Kadar bi si Slovenci radi ogledali Australijo jim Stane lahko svetuje in pomaga pri prenočitvah. Kako malo je potrebno, da se lahko dobro sodeluje, le malo dobre volje.

Ogled Zadoškega vrta Healesille, kjer smo si ogledali kenguruje, wombats, orle, kače, dingos, pelikane in ne na zadnje koale. Majhni leni medvedki, ki prespijo velik del svojega življenja, saj tisti eukalyptusi vsebujejo snov, ki ga samo koale lahko prebavijo in to jih uspava. V Avstraliji je sedaj poletje in imeli smo srečo z vremenom. Ne bi mogla iti iz Avstraije, da ne bi kupila kar sem si najbolj želela, miniaturne koalamedvedka zase in za vnučke. Tudi po trgovinah sva z Anico utegnile, saj kratke hlače, majice so bile na razprodaji, tukaj v Göteborgu pa bo letos prišlo poletje.

Midva sva odlašala s potovanjem tako daleč, toda ni nama žal. Potovati se mora dokler še človek lahko hodi in uživa. Imate želje da bi kam šli, naredite to sedaj, nikdar se ne ve.

Občni zbor v Slovenskem domu 28. januarja je bil dobro obiskan in dve novi članici smo dobili v upravni odbor. Dobrodošli Marija in Mikaela. Predsednik Jože je dobil zaupnico še za vnaprej. Članarina je ostala ista 300:-- za družine in 200:-- samski.

18. februar: Pustna veselica na Wieselgrensplatsenu. Igral ansambel Črna Mačka iz Slovenije. Kratek spored tudi ob kulturnem prazniku.

19. marec: Po sv. maši praznujemo Dan starševstva

3. junij: Romanje v Vadsteno, prevoz z avtobusom urejen

18. junij: Dan državnosti v Astridsalen

22. september: za 10 dni potovanje v Slovenijo ali 9.--12. novembra potovanje v Essen v Nemčijo na Martinovanje. Imamo načrte katere bomo poskusili uresničiti. Prijave Maija Perovič 031 99 29 52 in Marjana Ratajc 031 52 82 56 do 15. marca 2006. G. Podvinski pripravlja tudi romanje v Rim z avijonom med 6. in 11. oktobrom.

Tokrat je obvestilo iz Göteborga malo daljše kot ponavadi in upamo, da uredništvo Glasila ne bo imelo nič proti.

Za Upravni odbor Slovenski Dom

Marija Kolar

Annie Karlin, 10 år, har skrivit flera rara dikter, några återges här:

Mammas dikt

Du glittrar som solens strålar
Du ser korna beta på det fina gröna
gräset. Du plockar den vackraste bukett
till mig. Du skrattar av glädje. Och med
några röda jordgubbar är du den
vackraste på jorden.

Sommarens dikt

Sommaren är ljuvlig och skön.
Jag plockar min kärlek från blomma
till blomma. Jag sitter i gräset och
solar jag sjunger av glädje för sommar
rengnet.

Pappas dikt

Du är snäll och rar
Du ler som solen och skrattar så
glatt och jag tror att du vet att
du är min skatt som har en hatt.

Slovenski duhovnik na Švedskem g. Zvone Podvinski

bo v aprilu letos obhajal 50 let življenja

G. Zvone, sprejmite naše iskrene čestitke in obilico dobrih želja za vaš praznik "abrahama"! Naj vas dobri Bog ohrani še dolgo zdravega in čilega na teh božjih poteh širom Švedske! Bog plačaj za ves vaš trud, ostanite še naprej tako veseli in vedno pripravljeni pomagati, kadar vas ljudje potrebujejo. Stokrat nazdravje!

Slovenska katoliška misija na Švedskem deluje že 44 let, zadnjih 31 let pa ima svoj sedež v Göteborgu. Od leta 1993 je njen rektor in upravitelj Zvone Podvinski, pred njim pa so bili duhovniki Jože Flis, Janez Sodja, Jože Drolc, Jože Bratkovič in Stane Cikanek. V Landskroni, na jugu Švedske, imamo eno od mnogih katoliških župnij na Švedskem. Zajema samo občino in vanjo so vključene številne različne narodnosti: Slovenci, Hrvati, Bosanci, Poljaki, Čehi, Madžari, Slovaki, Nizozemci, Angleži, Indijci, Vietnamčani, Filipinci, Južnoameričani, razni azijski narodi - Iračani, Japonci, pa tudi Švedi in drugi.

Lani smo v Landskroni proslavili 10-letnico, od kar se je katoliška skupnost preselila iz navadne stanovanjske hiše v cerkvene prostore. Prav gotovo so takšne in podobne proslave v okviru Cerkve velikega pomena za ohranjanje slovenske kulture in zavesti, pomembne za priseljence nasploh in nič manj za naše utrjevanje v duhovnem življenju in v veri. Na tem mestu izrekam iskreno zahvalo vsem našim duhovnikom, ki skrbijo za Slovence, raztresene po vsem svetu. Želimo, da bi vam vaše poslanstvo prineslo obilo uspehov in zadovoljstva, to je duhovno plačilo, saj vam vaših uslug materialno ni moč poplačati.

Pokojna duhovnika: P. Krystian Soll (1937-2005) in P. Wilhelm Imach (1936-2006)

Posneto 6.3.2005.

Minulo leto, dne 18. marca je nagle smrti umrl tukajšnji župnik, p. Krystian Soll, letos pa 21. februarja, prav tako nagle smrti njegov predhodnik, dolgoletni župnik v Landskroni, p. Wilhelm Imach, službujoč v mestu Malmö. Oba patra sta bila po rodu Poljaka. Katoliška skupnost na Švedskem bo pogrešala oba dušna pastirja, Bog naj jima bo milostljiv!

V društvu

Orfeum med drugim pripravljamo izdajo knjige s slovenskimi recepti, ki jo bomo objavili v švedskem jeziku za naše mlade kuharice in kuharje. Pravkar je tudi v izidu nova knjoga A. Budja z naslovom **SLOVENER I SVERIGE och migrations-**

politiken (2006) 232 strani, po švedsko. Knjiga je iz zvrsti dokumentar na monografija in je namenjena predvsem slovenskim potomcem na Švedskem. Naročite jo lahko pri uredništvu Informativnega GLASILA ali pri avtorici.

V dembru 05 je Dominika Kostanjevec rodila punčko Johanno, v januarju 06 pa Therese Laudon fantka, ki mu bo ime Isak. Na fotografiji levo otroci David, Charlie, Daniel in Andre, desno Anne-Marie Budja z obema novorojenčkoma v naročju. **Čestitamo!**

Za slovensko skupnost v Landskroni, Augustina Budja

KULTURNO DRUŠTVO SLOVENIJA Olofström

Sv. Miklavž, spoštovan slovenski običaj v Olofströmu

Po razdelitvi daril otrokom je začela zabava

Že več kot trideset let prirejamo miklavževanje v Olofströmu. Prvih deset let obstoja društva smo obdarovali s paketi otroke druge generacije, nato je bilo zatišje in potem so prišli na vrsto otroci tretje generacije. Zdaj je polovica otrok tretje generacije v tistih letih, ko jih je že sram, da sprejmejo darila iz rok Miklavža. Tokrat so prišli le tisti najmlajši do desetega leta, da dobijo obljubljena darila.

Pa tudi premaknili smo praznovanje na sredino meseca decembra, to pa zaradi tega, da istočasno praznujemo prihajajoče božične praznike. Kajti veliko članov je zelo oddaljena od društvenih lokalov v Olofströmu, zato smo združili obe prireditvi, da dobimo večji obisk.

Viktor Semprimoik spremlja petje deklet in mešanega pevskega zbora, Olofström, dec. 2005

Po obdaritvi otrok, pa se nagrnejo v društvene prostore odrasli, ki se prijazno pozdravljajo, kajti nekateri se niso videli že 2 meseca. Ker se je med tem časom marsikaj dogodilo, si imajo dosti povedati. Sledi večerja, ki so jo pripravile nove kuharice, kajti Dragice ni več med nami že od konec novembra meseca. Imamo pa še vedno pet do šest

pridnih članic, ki se ne bojijo nobenega dela. To so pokazale tudi na zadnjemu koncertu okteta Suha.

*A) V kuhinji so pogrešali Dragico
B) Libero Markežič rad zaigra po primorsko.*

Dva muzikanta, Viktor in Libero, sta nas zabavala s harmoniko, da nam ni bilo dolgčas. Pa tudi prepevali smo veliko, kajti Viktor je zmeraj pripravljen spremljati s frajtonarico naše pevce, ki stopijo skupaj in pojejo vesele slovenske narodne pesmi. Tokrat pa so se vsi izredno potrudili in so sodelovali pri prepevanju, seveda so vse to končali s pesmijo: Sveta noč.

ZAKLJUČEK SLOV. DOPOLNILNEGA POUKA V OLOFSTRÖMU

Zahvala učiteljema slovenskega dopolnilnega pouka, Nadi Žigon in Cirilu Stopar, dec. 2005 in zaključek dopolnilnega pouka, Olofströmu,

Od marca do decembra je potekal v društvenih prostorih v Olofströmu dopolnilni pouk slov. jezika za otroke. Prvo polletje smo imeli začetniški pouk, drugo polletje pa nadaljevalni pouk. Po prvem polletju smo dobili različna mnenja otrok; za nekatere je bilo prelahko, za druge pretežko, tretji so imeli ob istem času druge aktivnosti, ta najmlajši pa še ni začel pisati. Jeseni smo otroke razdelili na dve starostni skupini, pa tudi glede na znanje slov. jezika. Kajti ni lahko učiti

otroke, ki imajo različno znanje jezika, pa tudi razlika v letih je bila med nekaterimi otroci kar 6 let. Slovensko šolo je obiskovalo med letom 8 otrok od 5-12 let starosti. Učitelja sta bila Ciril M. Stopar in Nada Žigon, ki zelo dobro sodelujeta med seboj. Ciril skrbi za učni načrt in program, Nada vodi mlajšo skupino, Ciril pa starejšo.

Nada je zelo spretna z mlajšimi otroci, saj ima tudi izkušnje iz svojega delovnega mesta, ko je bila še zaposlena.

Nakupili smo zelo veliko slovenskih knjig in šolskega materiala, slovenskih mladinskih filmov, knjige smo dobili tudi na Zavodu za šolstvo RS, prav tako pa so nam naši prijatelji zamejci iz Koroške prinesli učne knjige za začetnike z zgoščenkami. Poskušali smo uporabiti razne vrste knjig, na kraju smo uvideli, da moramo uporabljati raznovrsten učni material, tudi jaz sem napisal ogromno učnega gradiva. V treh šolskih urah obravnavamo najmanj 3-4 različne teme, da se otroci ne naveličajo, ker potem jih ne bi bilo več v slovensko šolo.

Zaradi bolezni enega izmed učiteljev, ki vodi učni program smo začeli spomladanski del šole šele v marcu mesecu, po šolskih zimskih počitnicah.

Dec. 2005: Podelitev potrdil o obiskovanju pouka, Erik Plesec, Vilma Ramprc in Mikael Kranjc

USPEŠNA LIKOVNA SEKCIJA

Društvena likovna sekcija v sestavi: Dušanka Kelečinji, Silvana Stopar, Nada Žigon, Sabina Kranjc in Dušan Belec je imela v

minulem letu dve veliki razstavi, v poslopih Folkets hus in Jämshögs Medborgarhus.

Posebna pohvala gre likovni sekciji tudi za ureditev dvorane za koncert Okteta Suha. Na razstavah so prikazali svoje delo, ki so ga imeli v likovnem krožku v letu 2005. V krožku sta bili do sedaj najbolj pridni Dušanka in Silvana. Takrat, ko imajo krožek, so se tudi začeli zbirati člani v društvenih prostorih. Tako smo izpolnili dve nalogi, da imamo odprte društvene prostore in da so v njih koristne aktivnosti. Likovno sekcijo podpira Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter ABF Olofström.

SPET REKORDNO ČLANSTVO V OLOFSTRÖMU

V letu 2005 smo imeli v Olofströmu 232 članov, kar je največje število v zgodovini društva. V tem letu pa bo ta številka precej upadla, ker nam je nekaj članov pomrlo, drugi pa so se izselili v Slovenijo ali pa se preselili v velika mesta. Ker pa imamo celoletno kampanjo za pridobivanje novih članov, upamo, da bomo tudi v tem letu presegli številko dvesto.

PLAN DELA V LETU 2006

- Sobota 11. marca, občni zbor in praznovanje Dneva žena v Olofströmu.
- 22. aprila občni zbor Slovenske zveze v SD Planika, v Malmöju.
- Nedelja, 30. aprila, slov. sv. maša v Olofströmu ob 16.00 uri.
V Nybru ob 16.30 uri.
- V maju, izlet v Rostock v Nemčijo
- 13.maja ali 6.maja, društveni balinarski turnir in družabno srečanje v Olofströmu
- Sobota, 3. junija, romanje v Vadsteno z avtomobili. Sv. maša bo ob 12.00 uri.
- Sobota 10. junija, balinanje in prijateljsko srečanje članov v mestecu Kallinge.
- Sobota, 26. avgust, Srečanje starejših Slovencev in slovenski piknik v Barnakälla.
- Sobota, 21. oktobra, Vinska trgatev 06. Morda obisk in nastop orkestra iz Avstrije.

- Nedelja 29. oktobra, slov. sv. maša ob 11.00 uri v Olofströmu, v Nybru ob 16.30 uri.
- Sobota 16. decembra sv. Miklavž za otroke in praznovanje božičnih praznikov.
- Nedelja, 31. decembra, slov. sv. maša v Olofströmu ob 11.00 uri.
V Nybru bo 11. junija ob 16.30 uri.
- Med letom, spomladi in jeseni krožek likovne sekcije in razstave njihovega dela.
- Nadaljevalni krožek slovenskega jezika za otroke bo v nedeljah ob 14.00 ali po dogovoru s starši.
- Društveni prostori bodo odprti, ko bo likovna sekcija imela krožek, to je v nedeljah od 16.00 ure naprej. (trikrat mesečno od januarja- junija, septembra - decembra).

Čestitka za Veliko noč
Članom in bralcem glasila želimo vesele
in blagoslovljene Velikonočne praznike.

UO KD Slovenija, Olofström

DRUŠTVENO GLASILO

V maju 2006 bo deset let odkar v Olofströmu izhaja Društveno glasilo na slovenskem in deloma v švedskem jeziku. Letno izide 5 števil. V marcu smo izdali 44-to številko na 24 straneh v velikem formatu. Sporočamo vsem zainteresiranim, ki niste člani KD Slovenija v Olofströmu, da se lahko naročite na ta časopis, letna naročnina 140 kr. Naročite se lahko na tel: 0457-77185 ali na elektronski naslov: slovenija.olofstrom@telia.com

Ciril M. Stopar

Švedsko-slovensko prijateljsko društvo

Stockholm

SLOVENSKA LITERATURA V ŠVEDŠČINI

Društvo švedsko-slovenskega prijateljstva na Švedskem s sedežem v Stockholmu želi informirati Slovensko zvezo na Švedskem, slovenska društva, Slovensko katoliško misijo na Švedskem in vse, ki jim je pri srcu slovenska kultura, da hranimo na panelih montirano razstavo "Slovenska literatura v švedščini" iz leta 2001. Celoten material in brošuro (razstavni vodič) si lahko brezplačno izposodite in tako prispevate k širitvi slovenske literature v vašem kraju na Švedskjem. Ogromno dela je bilo vloženo v pripravo razstavnega materiala in je škoda, da je doslej bila razstava le v Stockholmu.

Več informacij lahko posreduje Lojze Hribar, tel/fax 08-7121162 in e-pošta: hribar.lojze@telia.com

Lojze Hribar

Razstava Gasparijevih razglednic in jaslic

Sredi decembra se je Slovenija na tri različne načine predstavila švedskemu občinstvu. V prostorih Poštnega muzeja v Stockholmu je znani slovenski kulturni delavec Marjan Marinšek predstavil stockholmskemu občinstvu svojo obširno zbirko Gasparijevih razglednic in jaslic, razen tega pa je v času razstave z diapozitivi in predavanji en dan predstavil svoj domači kraj, drugič pa svoja srečanja s pisateljico Astrid Lindgren.

Odprtje razstave Gasparijevih razglednic je za stockholmske Slovence pomenila tudi praznovanje Dneva slovenske neodvisnosti, ko je občinstvo pozdravila slovenska veleposlanica Darja Bavdaž.

V pozdravnem nagovoru je direktor Poštnega muzeja Gunnar Nordlinder napravil primerjavo med slovenskim umetnikom Maksimom Gasparijem in švedsko slikarko Jenny Nyström: oba sta s svojimi motivi dosegla široko občinstvo, ko sta na razglednicah, ki so lahko dosegle vsak dom, predstavila praznične narodne običaje in narodne noše svoje dobe.

Slovenski slikar Maksim Gaspari se je rodil 1883 leta v Selščku na Notranjskem. Po končani realki v Ljubljani se je zaposlil kot trgovski pomočnik v Kamniku, kjer ga je odkril tamkajšnji poznavalec umetnin Niko Sadnikar in ga poslal v Ljubljano na Šolo za umetno obrt. Sadnikar je bil tudi Gasparijev mecen med študijem na Dunajski Akademiji za umetnost. Po končanem študiju je Gaspari začel svojo bogato umetniško kariero kot član slovensko-hrvaškega umetniškega duštva Vesna, predaval na državni gimnaziji v Ljubljani, na šoli za umetnost Probuda in na poklicni šoli za grafiko. Leta 1928 se je zaposlil kot restavrater v Etnografskem muzeju v Ljubljani, kjer je deloval vse do upokojitve. Leta 1952

je dobil Prešernovo nagrado, leta 1953 pa je priredila Narodna galerija v Ljubljani retrospektivno razstavo njegovih del. Postal je stalni član Slovenske Akademije za znanost in umetnost (1972). Umrli je leta 1980 v Ljubljani, kjer je tudi pokopan.

*Maksim Gaspari; Domovina, mili kraj
(Razglednico izdal Marjan Marinšek,
prvi in največji zbiratelj Gasparijevih
prvotisov).*

S svojo naivnostjo in folklorizmom, s pridihom veselja in domače toplote ter s svojo preprosto žlahtnostjo je Gaspari med najbolj široko priljubljenimi slovenskimi upodabljavci. Razstava Gasparijevih razglednic priča o umetnikovi plodnosti. Marjanu Marinšku je uspelo zbrati skoraj štiristo razglednic, ki večinoma opisujejo slovenske praznične navade, slikar pa se je podal s svojimi karikaturami tudi v politično debato okoli Majske deklaracije (1917) in plebiscita za Koroško.

Razstavo si je ogledalo okoli petsto obiskovalcev, predavanj pa se je udeležilo tudi precej ljudi, saj so bila tolmačena v švedščino. Ob vseh treh prilikah so zaigrali slovenske

melodije na citre, ob odprtju razstave pa sta zapeli nekaj narodnih Jerca Bukovec in Renata Štefanič.

Decembarska razstava v Sockholmu ima za Slovenijo tudi širši pomen, saj so člani Društva švedsko-slovenskega prijateljstva ves čas razstave dežurali in posredovali informacije o sami razstavi, o Sloveniji in o delovanju Društva švedsko-slovenskega prijateljstva. Uspeli dogodek je plod sodelovanja med Društvom slovensko-švedskega prijateljstva, Ministrstvom za kulturo Republike Slovenije, veleposlaništvom Republike Slovenije na Švedskem ter posamezniki, ki jim je pri srcu slovenska kultura.

Alja Öfors

Slovenski radio na internetu

Zadnjič smo se štirje iz Švedsko-slovenskega društva zbrali pri Stanislavi Gillberg v Stockholmu in pripravljali letno skupščino društva. Po opravljenem delu smo se pomenkovali o tem in onem. Med drugim tudi o možnosti poslušanja slovenskega radia in gledanja slovenske televizije na računalniku, preko interneta. Za nekatere je to bilo nekaj povsem novega, zato sem mislil, da bi ta informacija utegnila zanimati več ljudi.

Zadeva je precej preprosta. Če imate računalnik in ste priključeni na internet (po slovensko "splet"), vtipkate www.rtv slo.si. Ko se vam bo odprla stran RTV Slovenije, boste v zgornjem delu strani videli sivo vodoravno polje, debeline en centimeter. Nekje v sredini boste videli napis Avdio/Video. Kliknite nanj in odprla se vam bo nova stran. Na levi strani boste lahko izbirali med dvema televizijskima in sedmimi radijskimi programi, pa tudi oddaje iz arhiva. Za zdaj si je vse vsebine mogoče ogledati s programom RealPlayer, v kratkem pa se mu bodo pridružili še novi formati. Če tega programa še nimate, ga lahko brezplačno naložite kar s te strani. Nato kliknite na kateri koli izmed navedenih programov in že boste lahko v živo poslušali oziroma gledali program RTV Slovenije.

Če nimate širokopasovnice oziroma po švedsko "bredband", boste težko gledali televizijski program. Za poslušanje radia pa bo navadni modem zadostoval. Prijetno poslušanje!

Pocketguide om Slovenien

I Svenska Dagbladet av den 29 januari 2006 kunde vi läsa om en ny resehandbok från Insight Pocket Guides. Enligt reseförfattarna är "Slovenia" en översiktlig och lättläst resehandbok i det mindre formatet om ett resmål som kommit i skymundan av Kroatien och Italien. De råder fler att besöka detta vänliga lilla EU-land. Boken på 100 sidor har förstås allmänna tips och rymmer också tolv skraddarsydda rundturer i olika delar i Slovenien. Resenären kommer också att ha nytta av en uttagbar och väl användbar karta. Ha en bra resa!

Z letalom v Slovenijo – novosti

Wizz Air na Brnik

Z brniškega letališča bo od maja v Bruselj in London letel sedmi letalski prevoznik, nizekocenovni poljsko-madžarski Wizz Air.

Na letališče Charleroi v Bruslju bo prevoznik letel štirikrat tedensko, na letališče Luton v Londonu pa trikrat tedensko. Do Londona in Bruslja pa se iz Stockholma lahko pripeljete s

kakšnim drugim prevoznikom. Letalske vozovnice je mogoče kupiti prek spleta (www.wizzair.com) ali po telefonu.

Wizz Air je deveti letalski prevoznik, ki leti na rednih linijah z Brnika in drugi nizkocenovni ponudnik (poleg EasyJeta). Z Brnika naj bi letel airbus A320 s 160 sedeži.

Ali bo EasyJet ukinil linijo Brnik-Berlin?

Od 25. marca ni mogoče več rezervirati EasyJetovih letov za Berlin. EasyJet bo to linijo še proučil, nato pa se bo dokončno odločil ali jo bo ukinil. Po nekaterih neuradnih virih naj bi bila EasyJetova linija Brnik-Berlin sicer polna, a brez pravega finančnega učinka.

Ryanair ne leti več v Celovec. Ostaja pa linija London-Trst.

German Wings je tudi nizkocenovni letalski prevoznik, ki sicer ne leti v Slovenijo, zato pa leti v Zagreb iz Kölna/Bonna in Berlina. Do teh dveh nemških mest pa iz Stockholma lahko pridete tudi z German Wings. Njihova spletna stran je tudi v švedščini, www.germanwings.com.

Opozoriti velja še na enega nemškega nizkocenovnega prevoznika, in sicer na **Hapag-Lloyd Express**. Ta je začel leteti v Celovec iz Kölna/Bonna in Hamburga. Lahko pa letite tudi iz Stockholma do Hannovera, od tam pa v Reko na Hrvaškem. Tja letijo tudi iz Kölna/Bonna. Njihova spletna stran je tudi v švedščini in hrvaščini, www.hlx.com. Za redne linije pa se spleta pobrskati po www.letaflyg.se.

Brane Kalčevič

NAŠA CERKEV

VÅR KYRKA

Papež Benedikt XVI. je med sredino splošno avdienco v Vatikanu imenoval 15 novih kardinalov, med njimi nekdanjega ljubljanskega nadškofa msgr. dr. Franca Rodeta, zdaj prefekta Kongregacije ustanov posvečenega življenja in družb apostolskega življenja. Novico o imenovanju je v Ljubljani potrdil Apostolski nuncij v Republiki Sloveniji msgr. Santos Abril y Castelló

Koprski škof msgr. Metod Pirih je v čestitki zapisal, da želi kardinalu Rodetu potrebne darove, da bo z znanjem, pobožnostjo in preudarnostjo svetemu očetu v pomoč pri vsakodnevni skrbi za Cerkev. Novemu kardinalu so čestitali tudi premier Janez Janša, zunanji minister Dimitrij Rupel, predsednik državnega zbora France Cukajti, predsednik republike Janez Drnovšek in predsednik državnega sveta Janez Sušnik. Izrazili so veselje nad imenovanjem in poudarili, da to pomeni veliko zaupanje dr. Rodetu, hkrati pa izraz priznanja in časti Sloveniji in slovenskim vernikom ter mu zaželeli veliko zadovoljstva in uspehov v prihodnje.

Mešihat islamske skupnosti v Sloveniji je nadškofu Francu Rodetu čestital ob imenovanju za kardinala. Kot je v sporočilu za javnost zapisal predsednik Ibrahim Malanovič, islamska skupnost deli veselje s slovensko Cerkvijo, za katero ima Rodetovo imenovanje na mesto kardinala velik pomen.

Prefekt kongregacije za redovnike dr. Franc Rode je prvo sveto mašo kot kardinal v četrtek daroval v poljski papeški kapeli kripte vatikanske bazilike. Med drugim so se mu pridružili sodelavci Družine, ki se mudijo na obisku v Rimu.

Vir: It. Radio Ognjišče

Predsednik Evropskega parlamenta Josep Borrell se je v ponedeljek in torek mudil na uradnem obisku v Sloveniji. Srečal se je z gostiteljem, predsednikom državnega zbora Francetom Cukjatijem, z vodji poslanskih skupin, predsedniki delovnih teles ter člani odborov v parlamentu, zunanjim ministrom Dimitrijem Ruplom, predsednikom države Janezom Drnovškom in ministrom za finance Andrejem Bajukom. Sogovorniki so govorili o prihodnosti Evropske unije in ustavne pogodbe ter značilnostih slovenskega gospodarstva in njegovih razvojnih potencialih. Borrell je izrazil občudovanje, kako je Slovenija izkoristila članstvo v Uniji. Navdušila ga je tudi slovenska pripravljenost na prevzem evra in to, da bo Slovenija kot prva izmed novink predsedovala povezavi. V okviru zasebnega obiska v Sloveniji je Borrell v soboto obiskal Bled. Slovenija ima vse, da postane turistični imperij - dobre restavracije, podnebje in naravo, je povedal po izletu po Bohinjskem hribovju. Ministrstvo za gospodarstvo je skupaj z oblikovalci prihodnje strategije razvoja turizma v ponedeljek predstavilo prihodnje turistične načrte. Število turistov do leta 2011 naj bi se povečalo za šest odstotkov na 3,3 milijona. Prihodnji teden, 1. in 2. marca bo na obisku v Sloveniji predsednik Evropske komisije Jose Manuel Barroso.

Finančni minister Andrej Bajuk se je v torek srečal tudi s sourednikom časopisa The Wall Street Journal in sourednikom letošnjega indeksa ekonomske svobode fundacije Heritage, Marcom Milesom. Ob tem je minister poudaril, da se je Slovenija s predlanskega 48. mesta na lestvici indeksa lani prebila na 35. mesto, kar je uspeh in velika spodbuda za nadaljnje delo vlade na področju ustvarjanje ugodnega podjetniškega okolja. Dodal je tudi, da bi z ugodnim podjetniškim okoljem lahko spodbudili prebivalstvo k podjetništvu, za kar pa bo treba ustrezno prilagoditi tudi davčno zakonodajo.

Miles je Slovenijo pohvalil za dosedanje uspehe, ob tem pa je opozoril, da bi morala več postoriti na področju privabljanja tujih vlagateljev, predvsem z ugodnejšo davčno zakonodajo. Podprl je uvedbo enotne davčne stopnje v Sloveniji, ki naj bi bila po njegovem mnenje glede na izkušnje nekaterih vzhodnoevropskih držav odlična rešitev.

Ministra za razvoj Jožeta P. Damijana pa so na obisku v Savi Tires seznanili s težavami, s katerimi se srečujejo tuji vlagatelji v Sloveniji. To so po ocenah vodstva družbe med drugim predvsem nefleksibilna delovna zakonodaja, pomanjkanje tehničnih kadrov in odnos Slovenije do tujih vlagateljev. Po zagotovilih ministra bodo z reformami te težave odpravili.

Ptičja gripa

V Sloveniji so pred kratkim razglasili novo žarišče ptičje gripe, Spodnji Duplek pri Mariboru, kjer so našli domnevno okuženo sivo čapljo. Novo žarišče so potrdili v državnem središču za nadzor bolezni, leži pa v 10-kilometrskem pasu, ki je bil razglašen okrog Koblerjevega zaliva, kjer so odkrili prvi primer divje ptice, okužene z virusom H5N1. O krizi zaradi ptičje gripe so potem v Bruslju razpravljali kmetijski ministri Evropske unije, saj se bolezen širi po Evropi. Zabeležili so jo še v Italiji, Grčiji, Avstriji, Nemčiji, Madžarski, Franciji in na Slovaškem, poleg teh pa še na Hrvaškem in v Bosni in Hercegovini. Povezava ni sprejela izrednih ukrepov zaradi gospodarske škode, ki jo ptičja gripa povzroča rejcem perutnine. Kljub temu bo po besedah komisarke za kmetijstvo Mariann Fischer s pozitivnim pristopom preučila zahteve članic, ki bodo želele rejcem pomagati same. Poleg državne pomoči pa Evropska komisija razmišlja tudi o izrednih posojilih za kmete v gospodarskih težavah. Po besedah slovenske ministrice Marije Lukačič slovenski trg in industrija že trpita posledice - poraba perutninskega mesa je padla za 20 odstotkov, zaloge pa se kopičijo. Slovenija predlaga tudi razširitev izvoznih nadomestil za perutninsko meso za trge zunaj povezave, predlaga pa tudi financiranje informacijske kampanje, ki bi spodbujala uživanje toplotno obdelanega perutninskega mesa.

"Razumevanja"

Založba Družina je v zbirki Razumevanja izdala delo francoskega avtorja Maxima Rodinsona Mohamed. Na ponedeljkovi predstavitvi v Ljubljani je direktor založbe Janez Gril povedal, da gre za prevod dela strokovnjaka in poznavalca islama, za njegovo izdajo pa so se odločili tudi zaradi potrebe po večjem poznavanju islama, ki po mnenju založbe obstaja v Sloveniji. Urednik zbirke Razumevanja Drago Ocvirk je povedal, da gre za delo leta 2004 preminulega avtorja z velikim opusom, katerega glavna značilnost je ukvarjanje z vprašanjem, kako so verske ideje vplivale na življenje in obratno. Na predstavitvi je spregovoril tajnik islamske skupnosti v Sloveniji Nevzet Porić.

Slovenske ceste in promet

Na slovenskih cestah letno izgubi življenje več ljudi od povprečja v Evropski uniji, piše v poročilu Evropske komisije. V povezavi je na cestah leta 2004 umrlo 95 ljudi na milijon prebivalcev, v Sloveniji pa 137 na milijon prebivalcev. Število smrtnih žrtev v celoti Uniji sicer upada, a prepočasi, ugotavlja komisija. Evropska Unija si je za cilj postavila, da bo število mrtvih na cestah do leta 2010 znižala na s 50 tisoč, kolikor jih je v 25 državah umrlo v prometnih nesrečah leta 2001, na 25 tisoč.

Zdajšnja prometna politika v Sloveniji povzroča številne nezaželene posledice v okolju, družbi in gospodarstvu. Zato je devet nevladnih organizacij ustanovilo Koalicijo za trajnostno prometno politiko. Ta bo opozarjala na neprimernost slovenske prometne politike, obenem pa si bo prizadevala za njeno izboljšanje.

Vir: It. Radio Ognjišče, febr. 2006

ZNANI ROJAKI na Švedskem

KÄNDA LANDSMÄN i Sverige

Ali dovolj poznamo slovenske ustvarjalce na Švedskem? Tukaj predstavljamo nekatere izmed mnogih.

Branislav Kalčevič, född 1954 i Postojna, Slovenien.

Studier 1973-78 vid Filosofiska fakulteten, universitetet i Ljubljana.

Kalčevič kom till Sverige 1984 och var då professor i filosofi och psykologi. Då hade han också läst svenska vid universitetet i Ljubljana för lektor Lena Holmqvist. Han fick arbete på Institutet för Bibelöversättning i Stockholm där han fortfarande är verksam. De arbetar med bibelutgåvor på minoritetsspråk i Ryssland, Kaukasien och Centralasien. Hittills har Institutet översatt och publicerat biblar, nya testamenten och enstaka bibelböcker på över 60 språk.

I Sverige bedrev Kalčevič studier vid Institutionen för slaviska och baltiska språk, Stockholms universitet, och blev fil.mag. i slaviska språk med uppsatsen "Kyrkslaviska Psaltaren 1658. Mellan Ostrogbibeln och Elisabets Bibel. Jämförande text- och språkanalys". Han forskar främst i textologiska och grammatikaliska revisioner av kyrkslaviska Bibeln. Skriver artiklar i olika tidskrifter. Förutom i Sverige har han studerat och arbetat i England, Finland, Israel och Ryssland. Gift med Ingela Sellin Kalčevič. De har tre barn: Mirjam, Kornelija och Simon.

Medverkat i:

- Jag fruktar för dig, mänsklighet. Invandrarnas kulturcentrum. Stockholm, 1987.
- Bulletin Nr 1/2001. Stockholm, Sällskapet för studier av Ryssland, Central- och Östeuropa samt Centralasien.
- Bulletin Nr 1/2002. *Språken i Ryssland 1870 och 2000*. Stockholm, dito
- Bulletin Nr 1-2/2005 *Fran Levstik: Martin Krpan från Vrh*. Stockholm, dito
- Svensk MissionsTidskrift Nr 4. Svenska Institutet för Missionsforskning, Uppsala, 2003.
- Naš glas, slovenska föreningarnas tidskrift i Sverige.
- Informativno Glasilo, slovenska föreningarnas tidskrift i Sverige.

Nekrolog - Franko Luin (1941–2005)

Po kratki boleznii je 15. septembra lani umrl naš rojak in zavedni Slovenec **Franko Luin**. Spominjali se ga bomo kot nenadomestljivega in prizadevnega člana slovenskega društva, švedsko-slovenskega društva, tipografa, ustanovitelja podjetja Omnibus, esperantista, ustvarjalca virtualne knjigarne Beseda, internetne zbirke svetovnih časopisov Kiosken, in ne nazadnje elektronske poštne liste Lipovlist.

Franko je bil tržaški Slovenec, iz vasi Repnič nad Trstom. Rodil se je točno opoldan na cvetno nedeljo leta 1941 v Trstu, kar bi po vraži, ki se je oklepala tudi učiteljica v srednji šoli, pomenilo, da bo nedvomno genij in res so mu na šoli pravili Genij. Še kot prav majhen fantič je skoraj povzročil politični incident: teta je bila ljubiteljica opere in je njegovo mamo in njega nekega dne v zimski sezoni 1944/45 peljala v tržaško opero (oče je bil takrat že v taborišču v Berchtesgadnu); da bi se fantič zamotil, so mu dali jabolko in med glodanjem mu je padlo z balkona v parter – ravno na nemškega častnika, uživajočega v *bel cantu*. Ta se je seveda zelo razburil, predstavo so prekinili in šele čez nekaj časa se je ugotovilo, da napol pojedeno jabolko ni ročna bomba. »Krivec« za incident pa je z mamo in teto opero zapustil v razumljivi naglici.

Na Švedsko se je preselil, ko mu je bilo dvajset let. Kakor je sam pravil, je bilo povodov več, odločilno pa je bilo, da bi moral služiti vojaščino v italijanski vojski. Tega si enostavno ni mogel predstavljati. Fašizem in italijanska vojska sta bila takrat zanj skoraj isti pojem. Pozneje, na Švedskem, je postal pacifist in je bil kar dolgo tudi aktiven član Švedske zveze za mir.

Da je bil Luinov cilj Švedska, je povezano z **esperantom**, ki se ga je začel učiti pri petnajstih. Leta 1962 se je hotel udeležiti mednarodnega kongresa esperanta v Københavnu, nekaj prej pa mu je prijatelj pravil, da se da na severu z lahkoto dobiti delo. Navezal je stike z esperantisti na jugu Švedske in prišel v Malmö. Delo je dobil takoj, pet dni po prihodu.

Takoj ob prihodu na Švedsko se je znašel v esperantskem društvu v Malmöju, kjer je bil izvoljen za prvega predsednika. Sekcija je premogla tudi tajnico, ki je pozneje postala Luinova žena. Spoznala sta se s pomočjo esperanta, saj prišlek še ni znal švedščine.

Esperanto je postal njun skupni jezik in pozneje družinski. Ko sta dobila sina Janka, sta s tem nadaljevala, tako da on govori esperanto praktično od rojstva. Kasneje je bil izvoljen za predsednika Švedske zveze esperantistov, bil je član odbora ter urednik članskega časopisa. V esperantu je pisal poezijo in vanj tudi prevajal poezijo slovenskih in švedskih pesnikov, za esperantiste po svetu pa je izdelal tudi prve internetne strani.

V Trstu je bil Frankov profesor risanja Avgust Černigoj, ki je pri učencih obenem razvijal zanimanje za umetnost. Zato je Franka vedno zanimala umetniška grafika. Zaradi tega je hotel izpopolniti svoje znanje in leta 1967 diplomiral na Grafičnem inštitutu v Stockholmu. Istega leta se je zaposlil v podjetju LM Ericsson kot grafični oblikovalec, kjer je delal do leta 1989. Nato je ustanovil lastno podjetje Omnibus Typografi. Izumil je okrog petdeset **tipografskih pisav**, za kar si je pridobil svetovni sloves. Med njimi so tudi pisave, ki jim je dal imena Carniola, Devin, Edinost in Emona.

Kot sposoben računalničar je že leta 1990 povezal 15000 različnih svetovnih časopisov v internetni zbirki **Kiosken**, ki je postala osnova internetnih knjižničnih sistemov. Za Slovence doma in po svetu pa je bila pomembna predvsem njegova strast do slovenske literature. Ob koncu leta 2000 je v okviru svojega elektronskega založniškega podjetja Omnibus ustanovil brezplačno virtualno knjigarno **Beseda** z elektronskimi knjigami v več jezikih, med njimi seveda tudi v slovenskem in esperantskem. V njej je objavil 297 knjig slovenskih avtorjev, ki so tako postale dostopne vsakomur, ne glede kje se nahaja.. Za vse objavljene knjige je pridobil ISBN Švedske kraljeve knjižnice. S smrtjo Franka Luina zaenkrat ostaja usoda Besede negotova. Njen obstoj je odvisen od tega, kako uspešni bodo pri pridobivanju sredstev za vzdrževanje spletne strani Frankova žena Ulla, sin Janko in njihovi prijatelji. Ostaja tudi negotova usoda **Lipovega lista**, elektronske poštne liste za pisno kramljanje med Slovenci in Slovenkami na Švedskem ter s Švedi, ki jih zanima slovenstvo.

Franko se je rad družil z rojaki, bil je aktiven pri raznih prireditvah, pel je tudi v društvenem pevskem zboru. Bil je izredno prijeten sogovornik in prijatelj. V naših vrstah je nastala globoka vrzel, ki je najbrž nihče ne bo mogel zapolniti. Slovenec, ki nikoli ni bil slovenski državljani, nas je vse prezgodaj in nepričakovano zapustil. Vendar je naš slovenski Gutenberg za seboj zapustil neizbrisne sledi in svetel spomin.

Brane Kalčevič

Dagens Nyheter je 5. oktobra lani objavil nekrolog, ki ga je napisal esperantist in duhovnik Leif Nordenstorm.

Prof. dr. Jure Piškur, Lund

Po starem izročilu naj bi se danes, na Svete tri kralje, podirala novoletna jelka, leto 2006 je že krepko stopilo čez vrata, jaz pa komaj začenjam pisati povzetek preteklega in voščilo ob pravkar rojenem letu. Tudi naša jelka še stoji in naj bi padla šele jutri, ko bomo zbrali dovolj moči po prekrokanem novoletnem času.

Preteklo leto je zaznamovala zelo dolga zima, ki se je v Skandinaviji z mrazom in ledom zajedla globoko v mesec marec. Začetek januarja je bil tukaj še bolj turoben kot ga naredijo kratki dnevi in sivo nebo: žalovanje za številnimi švedskimi žrtvami tsunamija,

in potem orkan, ki je podrl pol dežele, in doma nas je še vedno pestila utrujenost od pretekle selitve. Par ledeno mrzlih februarskih dni smo zamnejali za andaluzijsko pomlad. Potem je zacvetel naš vrt, Juditino pravo veselje, med travo vijolice in v gredicah tulipani in narcise, cvetovi kamelije so prinesli pomlad in cvetoči grmi rododendroma poletje. Z Judito sva skupaj na vrtu prvič podrla pravo drevo. Par dni sva načrtovala ta podvig. Imeli smo dolgo in toplo poletje, v juliju je cel teden bilo preko trideset stopinj, a konec meseca je bil hladnejši in deževen. Na koncu je še naše maline zmedlo in so septembra ponovno zacvetele in ponovno obrodile sredi oktobra. Tudi kopali smo se v morju od junija do začetka oktobra. Kar nekaj mesecev je bila slabih deset kilometrov oddaljena plaža v Loomi in Bjärredu naš priljubljen popoldanski cilj.

Prvič so nas na Švedskem obiskali starši: mama Danica je zmrzovala v marcu in bila na podelitvi mojega profesorata, Janko se je v juniju podil po Lundu na kolesu (tudi klancem na otoku Ven je bil kos) in za njim je sopihala in dihala na škrge babica Lili. Druga polovica leta je pomenila vračanje k običajnemu ritmu in počasi se vključujemo v običajne rutine povprečnih prebivalcev: plačujemo račune, hodimo na šolske sestanke, sem in tja v kino, kosimo travo in in celo zelene paradižnike mi je letos uspelo vložiti.

Judita je na začetku leta nadaljevala z avto-šolo in potem smo spomladi kupili naš prvi avto, srebrn Volvo. Peljala nas je tudi na prve avtomobilske počitnice po srednji Švedski, do otoka Öland (biser, ki je zaradi naravne in socialne dediščine pod zaščito UNESCO-ja), in prevozila celih tisoč kilometrov, tudi do Koste in Bode, steklarskih in oblikovalnih središč. Počasi se tudi privaja temu, da vsak dan napravi 130 kilometrov in hkrati lahko občuduje z mosta pogled na Köpenhamn in Malmö (pravi magnet za turiste), a te vožnje najbrž ne bo nikoli vzljubila. Seljenje jo je tudi stalo danske stalne delovne vize. Ta čudna odločitev je postala zanimiv mednarodni pravni problem, ki ga sedaj skupaj s pravniki in EU zakonodajo skušamo rešiti v Juditin prid, in seveda v prid vseh, ki verjamejo v integracijo in prost pretok delovne silev znotraj EU. Poletni obisk Prage in Bratislave je pokazal, kako hitro napredujejo te dežele. Trpek pa je občutek, da se okoli EU gradi zid, ki ga posamezniki izven EU težje in težje preplezajo.

Jurček je v tem letu postal tri-jezicen in tako lepo je slišati, kako lahko popolnoma brez problema loči med danščino in svedščino. Za povrhu se je po poletju začel učiti še jezika gluhonemih, ker so v njegovo majhno šolo namestili tudi nekaj prizadetih otrok. Tudi dva razreda s po štirimi otroci z Downovim sindromom, ki imajo skupaj kar pet učiteljev. Pri tem pravzaprav človek lahko razume, kam odteka del denarja, pobranega z najvišjimi davki na svetu. A kako toplo je človeku pri srcu, ko vidi, kako zjutraj starši stisnejo k sebi tudi te otroke in v kako veliko pomoč jim je šola. Z Jurčkom in drugošolčki je bilo tudi nekaj zanimivih diskusij, kje so pravzaprav meje človeka kot človeka. Meni je iz šole tudi živo ostal v spominu avgustovski prvi šolski dan, pa praznovanje Svete Lucije 13. decembra, ko so otroci hodili naokrog oblečeni kot Lucije, palčki, kolački, zvezdni fantje, in prepevali pesmi o svetlobi in odganjali zimsko temo. Še lepši je bil par dni pozneje zaključek leta v Klosterkyrka, cerkvi, ki je ostanek benediktinskega samostana, ki izvira iz 12. stoletja. Opečna gotska stavba, s skromno notranjostjo, a neverjetno akustiko, ki so jo do konca izrabila otroška grla, in pa skromna novoletna pridiga naše ogromne pastorke (duhovnice). Kako prijetno so bili pomešani svetlolasi, temnolasi in temnopolti otroci, in kako neobstoječa zgleda

verska in rasna nestrpnost na tej strani Öresundskega mostu.

Za Jana se je seljenje nadaljevalo. Omagal je nad socialnimi primeri okoli svojega prvega stanovanja, in pomagali smo mu, da je kupil dvosobno stanovanje. Prav tam, kjer je nekoč konec osemdesetih let odraščal, blizu Valby parka in morja. Marca smo tako zopet pospravljali, belili in popravljali. Sredi junija je Jan dobil ponudbo, da oddide na Štajersko, in štiri mesece je raziskoval na fizikalnem projektu v Gradcu. Ta odločitev je tudi temeljito premešala naše poletne načrte. Sever Skandinavije je izostal in predstavili smo ga na leto 2006. A obiskali smo Jana in bili prijetno presenečeni, koliko zanimivosti, ki smo jih svoj čas spregledali med nakupovanjem kave, olja in fotoaparatorov, ima Gornje štajerska metropola. Kepler, začetnik pravega modernega znanstvenega metodološkega pristopa in naš edini slovenski Nobelovec, Pregl, sta ustvarjala tam. Jurčka sta Blaž in Nada odpeljala v Celje, kjer je pilil slovenščino in delal družbo moji mami in teti, midva z Judito pa sva bila par dni na "kvasovkah" v Bratislavi in nato z Janom na Dunaju.

Gledali in poslušali smo Donizetijevo opero, pa secesijske slikarje (mene je ponovno očaral Egon Schiele in njegovi portreti mladoletnic, ceprav se na razstavi nismo slekli, kot se je to zgodilo obiskovalcem nekaj tednov prej) in se parkrat nacejali s koktejli (tako je bila Judita ponovno čisto iz sebe od Sex on the beach, pa Orgasm, itd.). Počitnice smo zaključili z opremljanjem Juditine sobe v Kranju (IKEA!) in praznovanjem okroglih rojstnih dnevov Danice in Olge v gostišču Pri Franceljnu v Celju. Vec kot trideset ljudi se je nabralo, od gorenjske in štajerske družine, ljubljanskih prijateljev in mojih bivših "so-otrok" iz časa

odraščanja v vrtcu na celjskem Titovem trgu. Jan se je ujel v mednarodnem okolju mladih raziskovalcev in zmedel vsaj eno punco (iz Zakavkazja). Mene je že bilo strah, kako bom nabral skupaj par sto koz in pušk, da bi jo odkupil od njene družine. Na začetku novembra se je Jan vrnil v Lund, in družina je tako zbrana do februarja. Snidenje smo pravzaprav začeli v Parizu, ko so med tamkajšnjimi nemiri naokoli goreli avtomobili.

Jure in Judita Piškur pred veliko seanso Akademije

Jure in Judita Piškur pred veliko seanso akademije

Veliko mesto, velik sijaj in veliki problemi. Jan je preračunaval rezultate in pisal diplomo (končno je oddana) in pa dela sedaj na našem Oddelku, na fiziki vida. Kako majhen je svet: njegov mentor je Eric, ki je bil doktorant skupaj z Judito in mano v Canberri, takrat, ko se je Jan ravno izkobacal iz pleníc. Pri vzbujanju avstralske nostalgije je olje na ogenj prilil še obisk mojega bivšega profesorja skandinavistike, Hansa Kuhna, ki ga je posebej navdušila stara lundska lekarna, in obisk moje avstralske nečakinje Erice, ki nas je s fantom obiskala v novembru. Pred leti sva plesala ob novoletni jelki v vročem avstralskem poletju, tokrat pa v lundskem Arimanu na severno-afriške ritme.

Ko smo zapustili Canberro, ji ni bilo niti deset let, sedaj je prava ženska, ki ji segam le do ušes. In naša odločitev: preden mine dvajset let od naše selitve iz Avstralije (leta 1988), moramo zopet obiskati našo staro domovino. Bližajoča se velika konferenca o kvasovkah v Melbournu bo dober dodatni izgovor.

Moja skupina se počasi veča, avgusta 2004 sem bil sam, to leto sem končal z desetimi ljudmi in februarja nas bo štirinajst. Pomladi so me po stari šegi in v starih oblačilih "okronali" za profesorja in malo pozneje sem bil izvoljen v Akademijo. Moral sem kupiti frak, kar me je tako pretreslo (joj, koliko pravil in pritklin je pri tej pingvinski uniformi), da sem pri trgovcu pozabil kreditno kartico, ko sem se z velikimi potnimi sragami na hitro pobral iz trgovine. Decembra sva bila z Judito povabljeni na Veliko Seanso Akademije, ki je še najbolj spomnijala na ples vampirjev. Bila sva skoraj najmlajša. Pri mojem delu se počasi delno usmerjam v študij genomike in ekoloških principov, področja, ki postaja bolj in bolj vroče. Dokončal sem urednikovanje knjige o primerjalni genomiki in oddal eno patentno prijavo o alternativni pripravi zdravila proti levkemiji. Še vedno pa veliko delamo na encimih, ki sodelujejo pri presnovi Lego kock naše dednine, in posebej njihovi evoluciji. S patentno prijavo je bil povezan tudi majski obisk Milana in pa nadaljna mukotrpa

Jurček Piškur, mlajši

pogajanja z italijansko farmacevtsko firmo. Še vedno niso končana in še vedno vse visi v zraku. Meni pa je ostalo v spominu, kako sem se pri Bergamu do sitega najedel čisto surovih škampov s kapljico limoninega soka in ščepom soli (joj, kaj sem pravzaprav do sedaj izpustil v življenju), kako sva z Natalijo na Concettini kmetiji obirala in zobala še delno zelene češnje, in kako z boso in poplesavajoco Vlasto po polnoci "korakam" cez trg, kjer je v maju pred šestdesetimi leti z glavo navzdol bingljjal Duce. Od naslednjega jutra, z glavobolom, je ostala fotografija, ki jo Nataša prido uporablja v zvezi z mojimi članki v Managerju: z ubijajočim, strupenim in neprijaznim pogledom. Tudi to je del mene. Širjenje laboratorija pomeni tudi širjenje obzorja. Z novim EU projektom o bio-alkoholu bo še poglobljeno sodelovanje z Ukrajino, ki pa se kljub oranžni revoluciji ne more in ne more skopati iz krize, pa s severno Afriko, ki bo kmalu postala bolj integriran del "Evrope", in pa na vrsti je seveda tudi Kitajska. Zopet sem se začel učiti švedščine in pretekli tečaj zaključil s kratkim predavanjem o Strindbergu, njegovem lundskem obdobju in kako je skušal napraviti zlato. Čudovit stil, a vsebina v alkemističnih tekstih je popolnoma skregana z naravoslovno logiko.

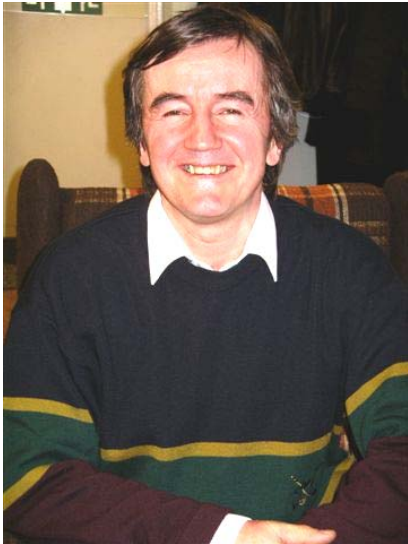
Švedska politika je umirjena, pravzaprav skoraj dolgočasna. Stvari bolj ali manj delujejo. Je pa zanimivo od daleč opazovati "pretrese" na Sončni strani Alp. Včasih je nekatere stvari težko razumeti in upati je, da bodo le obrodile tudi sladke sadove. A nepremišljenosti je povsod dovolj. Tudi v Lundu, mestu znanja in inovacij za 22. stoletje. Mestni svet se je odločil, da bo s svojimi osemdeset tisoč prebivlaci kandidiral za

Evropsko mesto kulture v letu 2014. Vneme za to gotovo ne manjka, mesto je polno marljivih ljudi, manjka pa nam vsaj operna hiša in še kaj drugega. Bomo videli. SRECNO 2006!

Jure Piškur, Lund

KARLO PESJAK, ZNANI PREDAVATELJ IN MOJSTER FOTOGRAFIJE

- **SLOVENIJA V MOJEM SRCU** - 8. februarja na Slovenski kulturni praznik je fotograf Karlo Pesjak v Folkets husu v Olofströmu predaval o njegovi najbolj omiljeni temi: *Slovenija v mojem srcu*. Karla je v Olofström povabilo društvo za zaščito narave, ki ga poznajo kot dobrega predavatelja in odličnega fotografa. Zato je bil že večkrat povabljen v Olofström, seveda vsakokrat z drugo temo. Ker je bilo tokrat predavanje in prikazovanje slik o lepoti Slovenije prav na slovenski kulturni praznik, se ga je udeležilo tudi več naših članov. Karlo je tudi v čast kulturnega praznika zapel poslušalcem slovensko himno, za kar je dobil velik aplavz.

Kdo je Karlo Pesjak? Karlo je mojster fotografije v naravi. Fotografira že 24 let. Že velikokrat je sodeloval, pa tudi zmagal na najrazličnejših tekmovanjih na Švedskem, v Sloveniji in v Evropi. Karlo je zelo priznan fotograf, že od leta 1991 je član švedske Photonature, ki povezuje najboljše mojstre fotografije in je sprejel nagrado fotografa leta od revije Aktuell Fotografi. Da pa ne pozabimo, čeprav ima Karlo zelo malo prostega časa, pa je že več kot desetletje član nadzornega odbora KD Slovenija v Olofströmu.

Karlo živi v mestu Hässleholm na jugu Švedske. Od ponedeljka do petka dela v tovarni, v sobotah in nedeljah pa se vozi širom Švedske in drži predavanja o naravnih lepotah, ki jih je preživel na svojih potovanjih, katera je opravil že skoraj na vseh celinah sveta. Razen fotografiranja švedske narave je potoval in fotografiral je Združenih državah Amerike, Mehiki, Avstraliji, Južni Ameriki, Islandu, Ferskih otokih, Grčiji in Sloveniji.

Če bi hoteli napisati vse kraje, kjer je že imel svoje predavanje, potem bi potrebovali več strani, zato bomo omenili samo to, da je imel predavanja po vsej Švedski. Lokalni časopisi širom Švedske, so že večkrat pisali o njegovem predavanju. Omenimo tudi, da Karlo pri svojem predavanju razen tega, da rad zapoje slovensko himno, poje slovenske narodne pesmi in recitira Prešerna ter druge slovenske pesnike. Na prvi pogled je Karlo malce sramežljiv, čeprav je že stopil na stopnico pedesetih let, toda v resnici je Karlo fant od fare in ima veliko predavanj za seboj v svojem življenju.

Naš Karlo je kot kulturni ambasador Slovenije na Švedskem in po Evropi.

Ciril Marjan. Stopar

Jože Stražar, Stockholm

Slovenija.svet

Pred menoj na mizi je zadnja številka revije za Slovence po svetu, ki se imenuje *Slovenija.svet*.

Prebral sem vse zanimivosti in jo za nekaj časa odložil, pa ne za dolgo. Eden od mojih švedskih gostov si je revijo po večerji pred božičnimi prazniki z velikim zanimanjem ogledoval. Pogovarjali smo se o življenju v Sloveniji, predvsem pa o lepotah Slovenije in pa

seveda tudi o slovenskih športnih dosežkih, ki jih poznajo tudi po svetu.

V švedski prestolnici živim že štiri desetletja, se pa v Slovenijo ves ta čas rad vračam in sicer bi lahko rekel, da se vračam na več načinov: dopustniško, poslovno ali pa tudi samo tako, da preberem revijo ali pa dobro slovensko knjigo. Vedno mi je toplo pri srcu, kadar daleč v tujini slišim pozitivne misli in lepe besede o Sloveniji.

Slovenska izseljenska Matica je izdajala revijo za Slovence po svetu, ki se je imenovala *Rodna gruda* in je bila med Slovenci v svetu zelo priljubljena. Revijo *Rodna gruda* sem na Švedskem redno prebiral, saj sem v njej med drugim lahko občudoval tudi vrhunske fotografije slovenskih krajev, ki jih je revija objavljala. Če ne bi bilo teh fotografij, še dandanes ne bi vedel, da imamo v Sloveniji toliko naravnih lepot in zanimivosti.

Ob prenehanju izhajanja revije *Rodna gruda* sem bil zelo skeptičen, obenem pa tudi radoveden, kdo bo v prihodnosti nam Slovincem po svetu posredoval zanimivosti in lepote slovenskih krajev, novice iz Slovenije pa tudi novice o delovanju slovenskih društev po svetu, kulturnih dogodkih in podobno.

„*Slovenija.svet*, kaj pa je to?“ sem se spraševal na začetku. No, hitro sem ugotovil, da je to nova revija za Slovence po svetu, ki je začela izhajati namesto revije *Rodna gruda*, ki pa je bila oblikovana in vsebinsko prav tako zanimiva kot *Rodna gruda*. Revijo sem imel naročeno na naslov mojega ateljeja in vsakokrat, ko sem prejel revijo, sem jo najprej z veseljem prebral, nato pa jo odnesel domov, da sem jo pokazal še drugim. Ravno zaradi tega sem zopet skeptičen ob novici o prenehanju izhajanja revije *Slovenija.svet*. Težko je verjeti, da bo kakšna nova revija lahko toliko bolj zanimiva za nas Slovence v tujini kot sta bili obe dosedanji.

Predvsem pa to pomeni tudi zmedo med Slovenci po svetu, ki si želimo prejemati revijo z zanimivostmi in novicami iz naše domovine. Tako zmedo bo nemogoče popraviti, če se neka revija preneha izdajati in se ponovno ustanavlja nova – pod drugačnim imenom in v drugi založbi. To pomeni le, da bomo Slovenci po svetu zelo težko sledili spremembam in ostali zvesti naročniki revije, kar pa najbrž pomeni tudi finančne težave izdajateljev nove revije. Žal dvomim tudi v to, da bo bodoča revija bolj kot predhodni dve zmoгла zadovoljiti vse bralce z različnimi željami in zahtevami, saj sta obe omenjeni reviji v preteklosti to delo izvrstno opravili.

Želim, da bi revija **Slovenija.svet**, ki so jo izdajali, obstajala še naprej, saj sem prepričan, da vsem Slovincem v tujini veliko pomeni. Konec koncev je revija pomenila glas iz domovine, ki nam je tudi po tolikih letih bivanja v tujini ostala nepopzabna vez z matično Slovenijo

Na Uradu za Slovence po svetu oz. Slovenski izseljenski matici v Ljubljani se vedno rad oglasim, saj so me skozi vsa desetletja vedno lepo sprejemali. Skupaj smo pripravili tudi več samostojnih in skupinskih razstav po Sloveniji. Slovenska Izseljenska Matica je mene in prav gotovo tudi druge slovenske umetnike po svetu vseskozi povezovala v kulturnem življenju.

Jože Stražar, e-naslov: j.strazar@telia.com www.sj.skulptorforbundet.se

REPORTAŽE

REPORTAGE

ROČNO LIČKANJE KORUZE - OBUDILI STARI KMEČKI OBIČAJ

Veseli večer na kmečkem dvorišču Zepekove-Smrketove domačije v Negovi;

Jesen je čas, ko kmetje pospravljajo svoje pridelke. Tačas sta na podeželju najbolj pomembni dve pospravili pridelkov: grozdja in koruze. Ob obeh je bilo včasih na kmetih veliko veselja. Pri obeh opravilih je bila v preteklosti nujna sosedska pomoč, kajti za ročno spravilo je bilo potrebnih veliko delavnih rok. Čeprav danes kmetje pridelujejo več koruze kot v preteklosti, je vse manj ročnega dela, saj ga opravijo stroji, ki jim pravijo silos kombajni. S strojnim delom so šli v pozabo prijetni družabni dogodki, ki so na podeželju razveseljevali od dela utrujene ljudi. Eno takih opravil je bilo ličkanje koruze, kateremu nekateri pravijo: lüpanje, kožujanje, likanje, ličkanje kakor z ozirom na kraj ali pokrajino.

Da bi tak lep dogodek na vasi ne šel v pozabo so pri Zepekovih, tako se reče domačiji, kateri sedaj gospodarita Ivica in Marjan Smrke, v Negovi 112, pravzaprav zaselku Negovski Vrh, pripravili (soboto 15. oktobra 2005) ličkanje koruze na stari način. Mimogrede naj povemo, da so Zepekovi, sosedi domačije znamenitega Slovenca, Dobrega človeka iz Negove Ivana Krambergerja, ki se je, ko je živel pri starših, velikokrat pri Zepekovih udeležil tega opravila. Tako kot nekoč, so tudi tokrat na njivi ročno potrgano koruzo nasipali na podolgovati kup pod »uto«, to je prostor, kjer ob hlevu hranijo vozove, ob njem pa pripravili iz desk zasilne klopi. Ličkanje se je vedno začelo po 20.00 uri, ko so ljudje po delih na poljih, opravili živino. Tako je bilo tudi tokrat. Razlika je bila le, da so v preteklosti prihajali peš, danes pa z avtomobili. V preteklosti so na ličkanje vabili sosede, prijatelje in sorodnike iz bližine. Vabili so jih ponavadi otroci. Ponavadi so ličkali za »gverilo«, to je: ti meni jaz tebi. Tistim, ki so prišli na ličkanje brez povabila so kmetje za plačilo izročili nekaj latov v snop zvezane koruze. Saj so se takrat ličkanja lahko udeležili vsi, ki so vedeli za dogodek. Čim več je bilo "ličkarjev", hitreje so opravili delo. Tako je ostalo več časa za zabavo in ples, na katerem je s harmoniko zaigral ljudski godec. Ples in zabava pa sta trajala do jutranjih ur.

Tudi na tokratnem Zepekovem ličkanju, kjer se je zbralo kakih 40 "lūpačev" kot jim tod pravijo, je zapela harmonika. Pravzaprav tri, saj so jo vlekli trije muzikantje: Karlek Klobasa, Jan Juršnik in Branko šijanec. V preteklosti so tod "lūpačem", ko so končali ponudili kruh in orehe, kot pijačo pa le jaboljčnik, redki tudi mošt. Tokrat je družina Smrke poskrbela za obilnejšo pojedino. Pri tem jim je pomagala mlada gospodinja sosedka iz zaselka Negovska vas Jožica Šijanec, ki je v krušni peči za to prireditev spekla: kruh, orehove in sirove pogače(kvasenice) ter ocvirkovke. Gospodarja Ivica in Marjan Smrke pa sta poskrbela za, za mesni narezek, orehe, pečene kostanje, kuhane hruške in seveda vinski mošt, ter za otroke primerne pijače-sokove. Ali je kaj čudno, če se je ob taki pojedini in ob glasbi treh muzikantov zaplesalo in zapelo. To pa je bil tudi glavni namen tega pozabljenega kmečkega opravila.

Kmečki kruh in mošt dobroti za ličkarje. Pogače in kruh je spekla Jožica Šijanec

In kdo se je spomnil, da bi obnovili ta lep

kmečki pravilni običaj. O tem je gospodinja Ivica Smrke mama štirih otrok povedala: »Pri naši hiši, oddavna so rekli pri Zepekovih, zato ker je bilo mojemu dedku ime Zepek(Jožef), je bilo zmeraj veselo. Dedek je bil muzikant, pevec, po njem smo petje podedovali vsi potomci, ljubiteljski igravec in sploh veseljak. Prav zato so v hišo radi zahajali zabave željni sosedje in krajan. Pri vseh večjih skupnih kmečkih opravilih je dedek potegnul meh in že se je zaplesalo. Ljudje so radi prihajali v hišo. Tudi zato smo se mi mladi gospodarji odločili, da po kakih 20 letih obudimo običaj. Tak način spravila koruze je danes dokaj zamuden. Vseeno smo dobili delavce, ki so bili voljni sodelovati pri naši nameri, da z ročnim ličkanjem obudimo ta ljudski kmečki običaj. Kot vidite, je na našem kmečkem dvorišču nocoj nadvse veselo. Trudili se bomo, da bo prireditev tradicionalna.«

In kaj nam je povedala mama Ivica Smrke, 77 letna Barbara Fekonja: »Nadvse vesela sem, da so "tamaladi" pripravili takó lep večer. Spominjam se, ko se je na našem ličkanju zbralo po 90 do 100 ljudi. Joj, kako živahno je bilo, čeprav smo imeli pred sabo velike kupe koruze. Veseli so bili otroci in odrasli. Ne morem vam povedati, koliko veselja smo doživeli ob takih delih. Ob delu, ki ni bilo zahtevno, smo veliko peli, čeprav utrujeni od celodnevne dela, smo radi zaplesali.« Sosedka 71 Anica Pintarič, je dejala, da je v jeseni na tak način obiskala po 16 ličkanj. Po dnevi si je včasih zaradi utrujenosti od dela rekla: »Nocoj pa ne grem.« Toda, ko je prišel večer, jo je zopet vleкло. Vleklo jo je veselje in druženje. Prav zaradi druženja so Zepekovi, pripravili sobotno ročno ličkanje koruze.

Na ličkanje je od najdalj, iz Maribora, prišla Juljana Borko. »Na tej domačiji sem rojena. Tu sem preživela otroštvo in mladost. V hiši je bilo doma ljudsko petje. Pela je mama Justa, oče Jožef, jaz in sestra Baračika. Vesela sem, da se petje v družini ohranja tudi sedaj, saj »tamladi« tudi radi pojejo. Iz družine izhaja tudi muzikant osnovnošolec Jan Juršnik, ki kot slišite, odlično igra na harmoniko. Povabila na ličkanje sem bila nadvse vesela. Po dolgem času sem lahko obujala spomine na mladost, ki je bila v tistih časih nadvse lepa. Kljub težkemu delu smo se znali veseliti. Vsi smo imeli malo, vendar smo bili zadovoljni. Zdi se mi, da to današnji generaciji mladih manjka. Hvaležna sem mojim z domačije, da so nam pripravili tako lep večer.«

Vežanje koruze za obešanje

Ličkanje ob kupu koruze

*Gospodar
Marjan je
vesil
zvezano
koruzo*

*Besedilo
in foto:
LUDVIK*

KRAMBERGER

Prleške gibanice so slovenska kulinarična specialiteta, ki bi jo bilo vredno zaščititi

80-letna Augustina Lorbek iz Stogovec pri Apačah je v življenju spekla več tisoč gibanic.

Ko smo se nedavno mudili v Apaški dolini, smo se ustavili pri Augustini Lorbek, ki je tiste dni praznovala 80 let življenja. K njej sta nas povabili predsednicama KO RK in KS Stogovci, Milko Patekar in Majdo Jerebic, ki sta ji prišli čestitat za njen jubilej in ji izročili darila. Tedaj nas je Avgustina pogostila z rjavo zapečenimi in slastnimi gibanicami. Ko smo hvalili to nebeško dobroto, nam je zaupala, da jih je spekla za naš obisk. Bili smo radovedni,

kako zmore kaj takega pri njenih 80 letih. Povabila nas je, da jo obiščemo, ko bo pekla gibanice za gasilsko veselico. Tedaj lahko spremljamo njeno delo od začetka do konca. Tako se je tudi zgodilo.

Pa pogledajmo kdo je Avgustina Lorbek krajanka vasi Stogovci pri Apačah. Rodila se je leta 1925 v Lešanah. Tam se je poročila na posest k Viliju Rožmanu, ki ji je leta 1971, pri 52 letih življenja, umrl. Ker ni imela svojih otrok je posvojila Cvetko Senekovič, ki je pri njej v Lešanah tudi odraščala. V drugič se je poročila 1973. leta v Stogovce, a je tudi drugi mož Franc Lorbek pri 54 letih umrl. Sedaj že 25 let živi z invalidskim upokojujencem Jožetom Koširo. Kot pravi je vesela, da ima pri hiši moško roko. Svoj življenjski jubilej je skupaj s sestrami Jožico in Nežo, ki živita v Lešanah in Marijo, ki živi v Slovenj Gradcu praznovala v gostilni Anice Fajfar v Apačah. V preteklosti je Avgustina, kot vsi maloposestniki, redila živino in svinje. Sedaj njihovo domačijo razveseljujejo male živali: kokoši, race, golobi(tudi pismonoše), pavi, zlati fazani, grlice, papagaji in kunci. Za vse to skrbi njen sopotnik Jože. Družbo naštetim živalim dela njen ljubljeneček psiček Bobi. Njen konjiček je branje in kolesarjenje. Ob lepem vremenu se s kolesom rada odpelje po opravkih in k maši v Apače.

Nas je zanimalo odkod ljubezen do pečenja gibanic? »Gibanice, mi jim rečemo gibance, pečem že veliko let. Peči sem se jih naučila, ko sem otrok služila pri Gabrijeli Tropenauer. Bila je izvrstna kuharica, ki je znala peči in kuhati v krušni peči. V tistem času so v peči pripravljali tudi drugo hrano. Zelje repo in kake druge jedi, tudi »žüpe«, juhe. V svojem življenju sem spekla več tisoč gibanic. Seveda tudi kruha in pogač. Ko smo imeli krave, sem pekla z domačo skuto, sedaj jih pečem s kupljeno. Pečem jih za lastne potrebe, pa tudi za gasilske veselice in kaka domača slavja. V zadnje čase po njih povprašujejo sosedge Avstrijci.«

Avgustina je pri svojih letih gibčna. Čeprav smo sledili njenemu delu, nam je zložila postopek izdelave in peke. Za testo ene gibanice potrebuje mehko pšenično moko, jajce, žlico sladkorja, malo suhega kvasa, nekaj kapljic belega olja in soli. Na roko meseno testo mora uro počivati. Ko je testo »spočito«, ga »razteni« na loparju, nanj nadevlje s kislo smetano obogateno skuto, po kateri potrosi nekaj rozin in sladkorja. To pokrije s tankim razvlečenim testom. Ko je skuta pokrita s testom, testo namaže z raztopljenim margarino ali maslom, nato pa nalaga še naslednje plasti raztegnjenega testa. Prava prleška gibanica bi naj imela vsaj devet »gib« plasti tankega testa. Tako kot vse plasti, tako tudi zadnjo namaže z margarino ali maslom.

Pomembno opravilo je priprava peči za peko. Za segretje peči na željno toploto uporablja stari, stari recept njene »učiteljice«. »Kot vidite v peči gorijo »kojncl«, oluščenimi storži koruze. Drugi jih vozijo na smetišče, meni je to dragoceno gorivo. Ob tem porabim še dva »püšla«, snopa bukovega ali gabrovega veja, ki ga sama nasekam. Doslej se mi še ni zgodilo, da bi bile gibanice, zaradi nepravilne temperature, neužitne. Ko jih vzamem iz peči jih po vrhu s čopičem, v preteklosti smo to delali s perutmi od purana, namažem z raztopljenim maslom ali margarino, narahlo posipam s sladkorjem in zmletim cimetom.«

Ob pripravi in peki gibanic nam je povedala še veliko zanimivega. Kot pravi, si je včasih na tak način prislužila kak »dinar«, sedaj peče zato, ker jo ljudje prosijo. Povedala je tudi, da jih je včasih pekla, posebno za gostije, po domovih, kjer so imeli krušno peč. Ta je itak bila pri vsaki hiši. Več vam ne bomo izdali, naj vam svoje pove pogled na pričujoče fotografije.

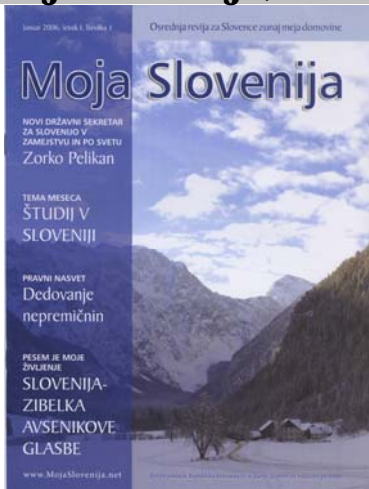

- 1 Dogoreli »konjclci« in veje, so ogreli peč
- 2 Sestavine za gibanice
- 3 Mesenje testa za gibanice
- 4 Nadevanje skute na testo gibanice
- 5 in 6 Pokrivanje nadeva s testom
- 7 V tek kmečki krušni peči se pečejo gibanice
- 8 Gibanice v peči
- 9 Pečena gibanica z loparjem iz peči
- 10 Pečene gibanice so oblite s smetano in sladkane

Besedilo in fotografije **Ludvik Kramberger**, Gornja Radgona

Moja Slovenija, nova revija za Slovence po svetu

V Ljubljani je izšla prva številka revije *Moja Slovenija*, osrednja revija za Slovence zunaj meja domovine, katere predniki sta bili reviji *Rodna gruda* in *Slovenija.svet*, obe v okviru slovenske izseljenske matice v Ljubljani. Revijo *Moja Slovenija* pošilja izdajatelj **Otroci d.o.o.** slovenskim društvom po svetu brezplačno, tako smo že imeli priložnost, da revijo preberemo ali jo še bomo. Revijo podarja Republika Slovenija in je darilo domovine rojakom po svetu (zapis na naslovni strani revije). O potrebah Slovencev po svetu ni le-teh nihče povprašal, tako ni vzroka, da bi revijo obravnavali ocenjevalno. Hvaležni smo,

ker nam Slovenija posveča skrb, oblika ni tako pomembna. Ali menijo Slovenci po svetu morda drugače? Revija *Moja Slovenija* je dosegljiva tudi na naslovu www.MojaSlovenija.net. Če želite dopisovati v revijo *Moja Slovenija*, lahko to storite po elektronski pošti na naslov urednistvo@mojaslovenija.net ali po pošti Kratka pot 1, 1000 Ljubljana, Slovenija.

A. Budja

Fotografska razstava

Stockholm

"Berätta inte för någon"

Objava razstave v Svenska Dagbladet. Ali pa: Nekateri od razstavljenih fotografij.

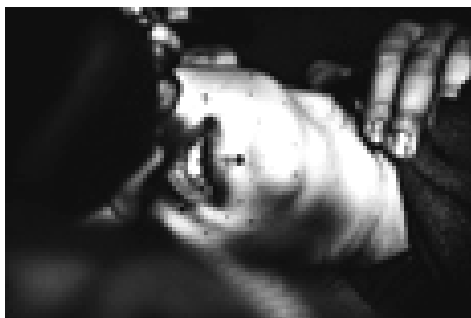
Študenti fotografije na Nordens Fotoskola so lansko leto obiskali Slovenijo. Rezultate svojega obiska in študija razstavljajo v Galleri Kontrasten na ulici Hornsgatan 8 v Stockholmu od 4 februarja do 5 marca 2006. Odprta je ob četrtek in petek od 12 - 18 ure, ter ob sobotah in nedeljah od 12 -16 ure.

Tam je tudi možno kupiti knjigo z istim naslovom ("Berätta inte för någon"), ki vsebuje razstavljenе fotografije in opis tematike.

Kdor pričakuje, da bo videl kaj lepega in reprezentativnega o Sloveniji, bo morda razočaran. Z redkimi izjemami, kot so na primer slike lipicancev, so se mladi fotografi odločili, da bodo prikazali predvsem temno plat življenja: narkomane, razpadle fasade, samomorilko, trde in mrke obraze.

Človek zapusti razstavo z vtisom bedne lumpenproletariatske dežele, ki je prikazana umetniško. Oglejte si tudi www.gallerikontrast.se

20 fotografer från Nordens fotoskola genomförde en resa till Slovenien. Utställningen i Galleri Kontrast på Hornsgatan 8 i Stockholm skildrar på ett personligt sätt bland annat livet kring ett järnverk, en kärlekshistoria, punkare i Kranj, långtradare genom Europa, en ung drogmissbrukare och drömmarna om en lycklig familj.

Den som förväntar sig att se något vackert och representativt om Slovenien kanske blir besviken. Förutom några få undantag såsom bilder på lipizzanerhästar skildrar fotografierna främst den mörka sidan av livet, flagnande fasader och hårda, mörka ansikten. Man lämnar utställningen med ett intryck av ett fattigt lumpen-proletariatland, skildrat på ett konstnärligt sätt.

Öppettider under utställningen 4 februari - 5 mars: torsdag-fredag 12.00-18.00 och lördag-söndag 12.00-16.00.

Brane Kalčević

Avstrijci so že dolgo Slovenci

DELO 11.10.04

Na Veleposlaništvu Republike Avstrije v Ljubljani so leta 2004 pripravili simpozij na temo: Novo sosedstvo v EU, Avstrija – Slovenija, na katerega so med drugimi povabili tudi red. prof. dr. Otta Kronsteinerja, ki predava na univerzi v Salzburgu. Imel je predavanje z naslovom »Evropska Slovenija in provincialna Koroška? O smislu jubilejev in spomenikov«. Za pogovor smo ga prosili tudi zaradi nekaterih zanimivih poudarkov, ki so jih vsebovale njegove teze.

Glede na vašo izhodiščno tezo (v naslovu predavanja) o evropski Sloveniji in provincialni Koroški – v čem je Koroška bolj provincialna, kot se nam zdi Slovenija?

Obstoj tisočletne nemške Avstrije je predsodek in neresnica. Avstrija je bila vedno večkulturna, v njenem osrednjem delu pa so sprva prevladovali Slovenci. Šele mnogo pozneje je nad njimi prevladala nemščina. To je tako zelo globinsko navzoče, da je celo samo ime Österreich slovenskega izvora! Prva omemba tega imena je namreč v nekem dokumentu iz 10. stoletja, ki dokazuje, da izvira to ime iz krajevnega imena gore, katere izvorno, slovensko poimenovanje je Ostravica – ker je na obe strani zelo strma.

Slovenistika ima v Avstriji zelo dolgo tradicijo, delno v pozitivnem in delno v negativnem smislu. Zdaj bi morali pokazati, kakšno vlogo je imela slovenistika do zdaj in kakšno bi morala imeti v bodoči skupni Evropi. Slovenistika je namreč na avstrijskih univerzah potisnjena v kot, marginalizirana, vendar ne zavoljo nemško govorečih Avstrijcev, temveč zaradi velike prevlade, ki jo imajo na oddelkih za slavistiko hrvaški profesorji.

Težave med Slovenci in Hrvati v Avstriji so posledica obrata, ki je nastal po odhodu Franca Miklošiča, prvega slovenista na Dunajski univerzi, ki je tudi ustanovil ta oddelek, in po prihodu Vatroslava Jagića, ki je začel z antislovensko usmeritvijo dunajske slavistike. Odtod tradicija napetosti, ki traja do danes. V Avstriji imamo namreč univerzitetni zakon, po katerem je slovenistika polni univerzitetni predmet. Ker prevladujejo hrvaški profesorji, so tudi informacije, ki jih dobivamo z dunajske univerze, hudo pomanjkljive. V Avstriji še vedno le redki vedo, da so Brižinski spomeniki najstarejši zapis slovenske besede. Nastal je v nekdanji Karantaciji, na ozemlju sedanje avstrijske Koroške in Štajerske, torej v Avstriji. Vsa krajevna imena do črte med Linzom in vzhodno Tirolsko, ki vsebujejo kakršnekoli slovanske prvine – in teh je izjemno veliko – so po izvoru ne »slovanska«, ampak koroška, se pravi slovenska. Ko sem davno tega pisal svojo disertacijo o slovenskih krajevnih imenih, me je profesor zavrnil: »Ne, to niso slovenska, to so slovanska imena.« In pod tem naslovom je žal disertacija izšla. V resnici so to slovenska imena in jih je ogromno, vse do Donave na severu.

Vi poučujete slavistiko na univerzi v Salzburgu?

Ja, ker nimamo katedre za slovenistiko, temveč za slavistiko, ki vključuje širši spekter slovanskih jezikov. Dr. Katja Sturm-Schnabl, ki je prav tako sodelovala na simpoziju, pa je profesorica slovenistike na dunajski univerzi, kjer sploh ni sistematiziranega univerzitetnega mesta. Na žalost je tradicija tako močna, da potvarja tudi vedenje avstrijskih filologov, saj so nekateri Hrvati prepričani, da so Slovenci kajkavci ali alpski Hrvati in slovenistiki še vedno ne dajo mesta, ki ji v okviru univerze pripada.

Karantanija po letu 975 – velika vojvodina svetega Rimskega

cesarstva z osrednjo vojvodino Koroško ter krajinami: Karantansko, Ptujsko in Savinjsko (iz njih je nastala Štajerska), Kranjsko, Istrsko, Furlansko in Veronsko (kasneje Benečija). Vzhodna krajina (Avstija) je od leta 876 spadala k Bavarski.

Na kakšne načine pa se trudite, da bi spremenili odnos do slovenistike? Ali spodbujate tudi mlajše generacije, ki vas bodo nasledile?

Tudi ta intervju lahko pripomore k širjenju zavesti o pomenu slovenistike. O tem, da so bili Brižinski spomeniki slovenski in da se je v srednjem veku na današnjem avstrijskem ozemlju govorilo slovensko; da je bil to deželni jezik, ne samo na Koroškem, ampak tudi na Štajerskem, se pravi na območju bivše Karantanije. Slovenci in »Avstrijci« smo torej tu skupaj že tisočletje, praktično od vedno. Zato je avstrijsko kulturno in literarno zgodovino potrebno praktično napisati na novo.

Vendar je potem bolj smiselno zgodovinsko zavest spreminjati v Avstriji, Slovenci se zavedamo pomena Brižinskih spomenikov za našo kulturo.

V Sloveniji se včasih širi tudi napačno prepričanje, saj z dunajske univerze prihajajo »hrvaške« informacije. Univ. prof. dr. Radoslav Katičič, ki bo nastopal na konferenci Cobissa novembra v Mariboru na temo Kulturno-zgodovinske vezi v srednji in jugovzhodni Evropi, je bil dvajset let grobar slovenistike na dunajski univerzi. Preprečil je vsakršno sistematizacijo, ki bi bila nujno potrebna. Za marginalizacijo slovenistike v Avstriji torej niso krivi samo nemški Avstrijci, temveč slavisti. Seveda obstaja mlada generacija. Na konferenci je sodelovalo nekaj perspektivnih mladih doktorjev znanosti, ki bodo nadaljevali delo na področju slovenistike, a poprej bodo morale avstrijske univerze s slovenističnim programom urediti sistematizacijo delovnih mest. Na Dunaju je bilo ravnokar ustanovljeno eno asistentsko mesto za določen čas treh let, manjka pa še vedno sistematizirano profesorsko mesto. Na avstrijskem ministrstvu za šolstvo in zunanje zadeve slovenistiko podpirajo, ampak univerzi delovnih mest ne morejo diktirati.

Slovenci in Avstrijci že dolgo živimo skupaj, ampak včasih se zdi, da se ne razlikujemo samo po jeziku, ampak da gre tudi za razlike v mentaliteti. Zakaj se je povečevalo število nemško govorečih posameznikov, zmanjševalo pa število slovensko govorečih?

Avstrijci in Slovenci smo živeli skupaj, na istih ozemljih in v istih državnih okvirih tako dolgo, da imamo skupno ali vsaj podobno skoraj vso kulturno dediščino, razen jezika. Vse težave v zvezi s Slovenci v avstrijskem prostoru nastajajo zaradi različnih/neustreznih izobraževalnih sistemov. Evropska zveza je uspešno združena na ravni monetarnega sistema; na ravni povezovanja in komplementarnosti šolskih sistemov pa smo še v kameni dobi.

Zakaj pa je do tega vseeno prišlo?

To je bil postopni proces, ki je prišel z Zahoda in bavarski dialekt se je začel širiti, dokler ni preprosto prevladal. Dialekt, ki ga je govorila moja mama, ni bila nemščina, ampak bavarski dialekt, nemščino sem se naučil šele v šoli. Pri širjenju nemščine so imele pomembno vlogo izobraževalne institucije in cerkev.

Slovenija je sprejela zakon o uporabi slovenščine, ki je skoraj več razburjenja povzročil med haiderjanskimi Korošci, ki se sklicujejo prav na Evropo, kot pa med Slovenci. Ali se tudi v tem kaže njihov provincializem?

To je delikatno vprašanje. Poznam zakon, osebno pa ne verjamem, da se lahko jezik ohranja in razvija z zakonom. V Evropi je več držav, kjer imajo podobne jezikovne zakone, recimo Francija, Litva, Latvija idr., a nikjer nimajo določenih tudi kazni za kršenje tega zakona.

Bolje je, če se jezik vzgaja in bogati skozi izobraževanje, saj ne verjamem, da bi lahko bila zakonodaja in odredbe bolj učinkovite. Še posebej ne, če so te odredbe namenjene tistim tujcem, ki se zanimajo za Slovenijo. Mislim, da bo slovenščina obstala tudi brez zakona.

Kako pa bo Evropska unija vplivala na obstoj in razvoj jezikov majhnih narodov?

Mislim, da je Evropska unija edina alternativa za obstoj Evrope in njenih kultur, zato sem vesel, da je do tega prišlo in da je zraven tudi Slovenija. Zanimivo bo videti, kako se bodo ohranjali manjši jeziki. Ne moremo pričakovati, da se bodo Portugalci, Španci ali Latvijci učili slovenščino, pomembno pa je, da majhni narodi gojijo dvojezičnost. Slovenci so v tem smislu najboljši Evropejci: že več kot 1000 let ohranjajo dvojezičnost, in to v vseh svojih regijah: na severu slovensko-nemško, na zahodu slovensko-italijansko, na vzhodu slovensko-madžarsko dvojezičnost.

Poznate teze o venetskem izvoru Slovencev? Kako jih ocenjujete?

O izvoru evropskih narodov imamo tisoče zgodb in tez, moja je, da Slovenci živijo na svojem današnjem ozemlju že od samih začetkov in da niso prišleki. Tu so bili še v času rimskega imperija, ko je obstajala provinca Noricum Mediterraneum; najprej so govorili keltsko, bili nato romanizirani in potem prevzeli še slovanski jezik. Iz vse te mešanice je nastala slovenščina. Ne, venetska teorija me ne zanima, to je ena lepa fantazija.

Kako pa so v okviru slavistike na Dunaju zastopani drugi slovanski jeziki, denimo poljščina ali češčina, bolgarščina?

To je še ena tragedija. Vse univerze v Avstriji sicer imajo oddelek za slavistiko, ampak realnost je ta, da vse vodijo rusisti in študenti slavistike pravzaprav študirajo ruščino; na prvem mestu je rusistika. Pri nas v Salzburgu je tako, da imamo poleg ruščine še češčino in poljščino. Za slovenistiko so namenjeni trije pomembnejši centri – na celovski, graški in dunajski univerzi.

Koliko študentov imate v Salzburgu?

Okoli 150 jih je vpisanih na oddelek slavistike. Na Dunaju jih je približno 800, od tega jih študira slovenistiko okoli 40.

Kako sodelujete s slovenskimi ustanovami?

Največ stikov vzpostavljamo s pomočjo osebnih poznanstev. Sam denimo sem osebno poznal vse avstrijske veleposlanike v Sloveniji. Ustanove kot so univerze in inštituti, pa med seboj slabo ali premalo sodelujejo. Zelo primerna oblika sodelovanja bi bili skupni projekti. Študenti na Dunaju se zavedajo pomena slovenistike, zaradi dolge in bogate skupne zgodovine. V dunajskih arhivih je veliko zanimivih slovenističnih materialov, veliko snovi za znanstveno delovanje. V Salzburgu sem kot slavist v manjšini, kar konkretno pomeni, da imam na univerzi en sam glas. Sem v manjšini, zato tudi lažje razumem slovensko manjšino.

Jelka Šutej Adamič Ponedeljek, 11. oktobra 2004

Kako naj tebe imenujem, domovina?

POJEM TI HVALNICO

Pojem ti hvalnico, domovina,
kakor se tudi spodobi za sina,
ko mu tujina razjeda srce.

Rečem jim, ko me vprašajo zate,
da si dežela srečnih ljudi,
kajti ne vem, če ni kdo med njimi,
ki ti pogubo in žalost želi,

Rečem jim, da so obdelana polja,
da nam pšenica dvakrat zori
in da strastna življenjska volja
žene ljudi, ljudi na zemlji,
ljudi pri strojih,
ljudi pri peresu,

rečem jim, da je svoboda, pravica,
in rečem jim, da sem ponosen nate,
ker tebi enake dežele ni.

In ker te ljubim, domovina,
mi nikar ne zameri takih laži.

JAZ TE IMENUJEM MATI

Jaz te imenujem mati,
ker sem tvoj sin

in ker imaš mehko srce kakor mati

Jaz te imenujem mati,
ker imaš solzo za mojo žalost
in smeh za moje veselje.

Jaz te imenujem mati,
ker si moj dom
in ker mi daješ tolažbo ob hudih urah.

Jaz te imenujem mati,
ker imaš kruh za mojo lakoto
in posteljo za mojo bolezen.

Jaz te imenujem mati. –

TI HODIŠ Z MENOJ

Ti hodiš z menoj po poteh,
kjer ni poti.
Ti si prva mojih sopotnikov.

Ti govoriš z menoj o stvareh
brez besedi.
Ti si prva mojih sobesednikov.

Ti deliš z menoj vse,
kar ljubezen ni.
Ti si prva mojih ljubezni.

(iz zbirke *Moje Bregače* / Tone Kuntner)

*Prispevek je v
uredništvo poslala
Olga Budja,
Helsingborg; njej
ga je posredoval
Marjan Goljan,
Gornja Radgona,
10. 12. 2005*

Kulturni praznik, 8. februar

Na predvečer slovenskega kulturnega praznika so tudi letos v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani podelili Prešernove nagrade in nagrade Prešernovega sklada. Letos sta Prešernovo nagrado prejela pesnik, esejist in pisatelj Milan Dekleva ter filmski režiser Karpo Godina. Nagrajenci Prešernovega sklada pa so: kipar Mirko Bratuša, pianist Bojan Gorišek, igralka Nataša Barbara Gračner, pisatelj Milan Kleč, lutkovni ustvarjalec Silvan Omerzu in pesnica Maja Vidmar. Na sam praznični dan so po vsej Sloveniji potekale kulturne prireditve, svoja vrata so odprle številne kulturne ustanove. Mnogi muzeji in galerije so pripravili pestro paleto dejavnosti, od likovnih delavnic za najmlajše, do strokovnih vodstev po razstavah za odrasle. Številni so ob tej priložnosti obiskovalcem ponudili tudi popust pri nakupu svojih publikacij. Ljubljančani so na Prešernovem trgu prisluhnili že tradicionalnemu recitalu Prešernovih poezij, v knjigarni Konzorcij je potekalo tradicionalno srečanje z literati, prevajalci, esejisti, filozofi in drugimi umetniki, ki so dobitniki različnih nagrad.

V Arhivu Republike Slovenije so v počastitev slovenskega kulturnega praznika že v torek odprli razstavo starih razglednic z naslovom Narod naš dokaze hrani. Na ogled je okrog 110 originalnih razglednic s konca 19. in začetka 20. stoletja, ki pripovedujejo o obstoju Slovencev v krajih, ki so danes zahodno in severno od slovenskih meja.

Tudi v Prešernovi rojstni vasi Vrba je potekala proslava z naslovom Prešeren je umrl... vendar še ni pokopan, s katero so želeli ljudi znova spodbuditi h kulturnemu izobraževanju in udejstvovanju. V Vrbi so tudi razstavili Prešernove poezije, prevedene v številne svetovne jezike, med drugim tudi v arabščino, bengalščino in kitajščino. Odprtje razstave je danes teden spremljal recital Prešernovih poezij, predvsem njegove Zdravljice, ki je na prireditvi zazvenela v številnih tujih jezikih. V mestu Prešernovega dolgoletnega bivanja - Kranju, pa so v starem mestnem jedru potekale predstava Prešern Prešernu, mednarodni festival lajnarjev, vožnja s kočijo ter predstavitev meščanskega gospoda in gospe ter Kranjske garde iz 19. stoletja.

Ob 100. obletnici pesnika Simona Gregorčiča je Mladinska knjiga izdala monografsko publikacijo Zlata knjiga Simona Gregorčiča. Knjiga prinaša vzporedno ponatisnjena faksimile rokopisa in prvo izdajo Poezij iz leta 1882, dopolnjuje pa ju mala slikovna monografija, ki pesnika prikaže še v širši, tudi neliterarni luči. Mohorjeva družba Celovec pa je skupaj s celjsko in goriško Mohorjevo družbo izdala knjigo Prešeren in likovna umetnost Damirja Globočnika.

Statistični urad Republike Slovenije je ob slovenskem kulturnem prazniku objavil nekaj novejših statističnih podatkov, ki kažejo na število knjižnih izdaj, delovanje knjižnic, obisk gledaliških predstav, muzejev in koncertov ter filmsko produkcijo. V Sloveniji je bilo leta 2004 izdanih 4 tisoč 340 naslovov knjig, med njimi je bilo 3 tisoč 686 naslovov prvih izdaj, 74 odstotkov izdanih knjig je bilo izvirnih del. Celotna knjižna proizvodnja je v primerjavi z letom 1995 porasla za skoraj 36 odstotkov. Zadnji podatki o knjižnicah kažejo, da je leta 2003 poleg NUK in Centralne tehnične knjižnice v državi delovalo še 55 visokošolskih knjižnic, 137 specialnih knjižnic in 61 splošnih knjižnic. Obisk v knjižnicah se od začetka 90-ih let povečuje, kar še posebej velja za splošne knjižnice. V sezoni 2003/04 je 35 gledališč, skupin in zavodov izvedlo 5 tisoč 137 predstav, ki si jih je ogledalo skupaj dober milijon gledalcev. Slovenska filharmonija in pet poklicnih orkestrrov je v isti sezoni izvedlo 221 predstav, ki jih je obiskalo 173 tisoč obiskovalcev. V Sloveniji je v sezoni 2003/04 delovalo tudi 49 zavodov za kulturo in kulturnih domov. Ti so na različnih področjih kulturne dejavnosti izvedli 8 tisoč 273 predstav, ki si jih je ogledalo več kot dva milijona obiskovalcev. V 121 muzejih in muzejskih zbirkah si je različne stalne in občasne razstave ogledalo prek dva milijona obiskovalcev. Leta 2003 je bilo v Sloveniji narejenih 17 filmov, kar je 10 filmov

več kot leta 2002 in tudi precej več kot v preteklih letih. V kinematografe je bilo leta 2003 distribuirano skupaj 188 domačih in tujih filmov. Filme si je ogledalo 2,9 milijonov obiskovalcev, od tega si je domače filme ogledalo 244 tisoč oziroma 8,5 odstotka kino obiskovalcev.

Vir: info.slovinci@ognjisce.si, 10.2.2006

Valentinovo

VELIK KOZAREC KISLIH KUMARIC IN KAVA

Kadar se vam zgodi, da izgubljate kontrolo nad lastnim življenjem, kadar vam je dan s 24. urami prekratek, pomislite na velik kozarec kisljih kumaric.

Profesor je stal pred svojimi študenti pred začetkom predavanja filozofije, za seboj je imel nekaj predmetov in čakal. Ko se je predavanje pričelo, je brez besed pred sebe dvignil velik prazen kozarec v katerem so bile prej kisle kumarice, ga položil na kateder in napolnil z žogicami za tenis. Potem je vprašal študente, ali je kozarec poln. Strinjali so se, da je.

Za tem je profesor vzel škatlo, polno kamenčkov in jih sipal v kozarec, ki ga je rahlo pretresal. Kamenčki so se otkotrljali v prazen prostor med žogicami. Tedaj je spet vprašal študente, ali je kozarec poln. Spet so se strinjali.

Naslednja škatla, ki jo je profesor vzel, je bila polna peska. Ko ga je sipal v kozarec je pesek zapolnil še vse preostale prazne kotičke med žogicami in kamenčki. Še enkrat je vprašal študente, ali je kozarec poln. Skrušeno so odgovorili, da je.

Tedaj je profesor izpod katedra vzel dve skodelici polni kave in ju zlival v kozarec. Kava je natopila pesek. Študenti so se smejali. "Sedaj, " je rekel profesor, med tem ko je smeh pojenjal, "želim, da razumete, da ta kozarec predstavlja vaše življenje. Žogice za tenis so pomembne stvari v vašem življenju: vaša družina, vaši otroci, vaše zdravje in stvari, ki se jim predajate. To so tiste stvari, s katerimi bi vaše življenje bilo se zmeraj izpolnjeno, če bi vse drugo izginilo!

Kamenčki predstavljajo druge stvari, ki so za vas pomembne: vaša služba, vaša hiša, vaš avto. Pesek pa predstavlja ostale stvari. Tiste male stvari. Če napolnite kozarec s peskom, v njem ni več mesta za žogice za tenis in za kamenčke. Enako je v vašem življenju. Če porabite ves svoj čas in energijo za male stvari, nikoli ne boste imeli mesta in časa za pomembne stvari. Skrbite za stvari, ki so ključne za vašo srečo! Igrajte se s svojimi otroki. Najdite čas in pojdite k zdravniku. Peljite partnerja na večerjo. Obnašajte se, kot da imate spet 18 let... Za očistiti stanovanje in za popravilo stvari bo vedno dovolj časa. Najprej poskrbite za žogice za tenis - stvari, ki so za vas resnično pomembne. Ugotovite svoje prioritete. Vse ostalo je pesek."

Tedaj je ena od študentk dvignila roko in vprašala: "In kaj predstavlja kava?" Profesor se je zasmel. "Všeč mi je, da ste to vprašali! Kavo vlivam zato, da bi vam pokazal, da brez obzira koliko mislite, da je vaše življenje polno, v njem je vedno prostora za skodelico kave s prijateljem!"

Zgodbico je v uredništvo po e-pošti poslala Štefka Budja, Šentjur

a) Viktor z moškim zborom...Olofström, dec. 05.
 b) Tako so izgledali pri Budjevi Olgi letošnji krapci, kakšni so bili po okusu, si lahko le mislimo. Mmmmm!

Helsingborg, februar, 2006.

c) Vilma Rampre čaka, da ji miklavž prinese darila, a Mikael Kranjc je že dobil svoje darilo, Slovenija, Olofström, dec. 05.

d) Ljubljana, Tromostovje s Prešernovim spomenikom. Foto: Danni Stražar, 2005

Orfeum, februar, 2006: a, b in c) - Praznovanje rojstnega dne – Leonida in Peter Kembro; vsak teden je kdo, ki polni leto pa tudi okrogle, jubilatne obletnice se občasno vrstijo. Iskrene čestitke!

Iz 30-letnice slovenskega društva Simon Gregorčič v Köpingu, 2002

Slovensko društvo Slovenija, Olofström, praznovanje 30-letnice, 2004

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA

Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271

402 25 Göteborg

Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

SD IVAN CANKAR C/O Jenko

N Långgatan 93

330 30 Smålandsstenar

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

SD LIPA

BOX 649

261 25 Landskrona

Lazukič Andrej, 042-702 69

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKO DRUŠTVO STHLM

BOX 832

101 36 Stockholm

Pavel Zavrel, 08-85 72 59.

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

Augustina Budja, 0418-269 26

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Pårarpsv 37

256 69 Helsingborg

Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031-711 54 21

Veleposlaništvo Rep. Slovenije

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

telefon 08 545 65 885/6

faks 08 662 92 74

e-pošta vst@mzz-dkp.gov.si

VELEPOSL. KRALJ. ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana, Slovenija

(+386) 01-300 02 70

Tisk / Tryckeri: Tryckhuset; COMAR-PRINT AB, Landskrona

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S
B
L
A
D
E
T

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno
GLASILO
INFORMATIONSBLADET

Poletje/Sommar 2006

Št./Nr 15 Letnik/Årgång 5

Slovenska riksförbundet i Sverige

I
n
f
o
r
m
a
t
i
v
n
o

G
L
A
S
I
L
O

Št. / Nr 15 Letnik / Årgång 5
Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem
Svenska riksförbundet i Sverige

Naslovna slika / Uppslagsbild:

Udeleženci občnega zbora Slovenske zveze na Švedskem, Malmö, dne 22. aprila, 2006

Vir: Fotografijo posredoval C.M. Stopar

VSEBINA

INNEHÅLL

3 Uvodna beseda	Inledningsord
4 Slovenska zveza	Svenska riksförbundet
9 Društva	Föreningar
29 Reportaže	Reportage
35 Naša cerkev	Vår kyrka
38 Zanimivosti	Aktuellt
45 Arhiv	Arkiv
52 Naslovi	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Augustina Budja (-stina)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar
Jožef Ficko / Ciril M. Stopar Tehnični urednik/Tekniker: **Zvonko Bencek**

Naslov uredništva:

Augustina Budja
Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA
Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta/ E-post:

budja @bredband.net

Prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. avgusta, 2006

Skicka era bidrag för Informationsbladet senast
den 15 augusti 2006

Oton Župančič

Pesmi Otona Župančiča so nastale v hudih letih prve svetovne vojne. Namen pesmi je bil predvsem, da bi odgnale jok in žalost, v družine z otroci pa prinesle smeh in veselje. Eno takšnih njegovih pesmi objavljamo ob prazniku Dneva vseh mater na Švedskem, *Morsdag*; letos je to bil 28. maj.

USPAVANKA

Kaj bo sinku sèn prineslo?
Ptičje krilo, tenko veslo,
ali kita rožmarina?
Aja tuta, nana nina!

Krilo se je utrudilo,
veslo se je polomilo,
suha kita rožmarina -
aja tuta, nana nina!

Kaj bo sinku sèn prineslo?
Niti krilo, niti veslo,
niti kita rožmarina,
le popevka materina:
aja tuta, nana nina!

Vsem svojim bralcem, dopisnikom in sodelavcem želimo dolgo, vroče poletje, otrokom pa sončne počitnice in nasvidenje jeseni !

-stina

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

Za nami so spomladanske aktivnosti, v Planiki v Malmöju je pevski zbor slavil 30- obletnico ustanovitve, obenem smo imeli tudi jubilejni občni zbor Slovenske Zveze, kjer nas je s svojim obiskom počastil g. Zorko Pelikan, ki je državni sekretar Urada Vlade RS za

Slovence v zamejstvu in po svetu. Ob tej priliki nam je izročil visoko priznanje Urada, ker Zveza letos praznuje 15-obletnico ustanovitve.

V maju in juniju se v društvih ukvarjajo s pikniki in balinarskimi srečanji. Kajti poletje je pred vrati, prav tako si želimo dopustov in lepih sončnih dni, ki jih bomo preživeli nekje na morju ali pa v družbi družine in sorodnikov.

Tudi slovenska šola v Olofströmu bo imela zaključek slov. dopolnilnega pouka v juniju, v juliju pa bodo v vseh društvih imeli zaslužene dopuste. Delo po sekcijah bo steklo šele nekje konec avgusta oziroma v začetku septembra.

Tudi letos smo v Zvezi planirali precej dejavnosti, obenem vas obveščamo, da smo iz Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu dobili odobrene vse projekte, za katere bomo tudi dobili precejšnje ekonomsko pomoč.

Zato vas prosimo, da redno plačujete članarino vašemu slov. društvu, kajti tako občutimo, da imamo vašo podporo in da lahko načrtujemo za prihodnost.

Posebno se bomo trudili in dali podporo pri organiziranju slovenske mladine na Švedskem, zato moramo vsi pomagati Suzani Macuh, ki se trudi in zbira mladi slovenski živež, da se srečuje in ohranja slovenski jezik in del kulture svojih staršev, babic in dedkov.

Kjerkoli se srečujemo, tam kjer se govori slovenski jezik in prepeva slovenske pesmi, pa naj si bodi na društvenih aktivnostih, veselicah, piknikih, romanju v Vadsteno, slov. mašah in večjih srečanjih, vse to prispeva, da v duhu ostanemo Slovenci in da ljubimo svoj jezik in matično domovino. To pa moramo večkrat tudi pokazati, kot sem prej omenil s plačilom članarine pa tudi z obiski na prireditvah, ko to odmeva v časopisih, da s tem dokazujemo, da Slovenci na Švedskem obstajamo in smo dobro organizirani.

Zato vas vabimo po dopustih v avgustu na srečanje starejših Slovencev v Barnakälla pri Bromölli ter v oktobru na 19. Slovensko kulturno Srečanje 2006 v Göteborg.

Vam pa želim vesele dopustniške dni in previdno vožnjo!

Program dela 2006

- Srečanje slovenske mladine v Göteborgu, (6-13 avgusta, ko bo 19th European Athletics Championships 2006,) kontaktiraj Suzano Macuh: tel: 0221-185 18, mobil: 070-364 83 53, E-mail: macuh@hotmail.com
- 26. avgusta, Srečanje starejših Slovencev in slovenski piknik v Barnakälla pri Bromölli.
- 14.oktobra, Slovensko kult. srečanje v Göteborgu (SKD France Prešeren)
- November, konferenca in sestanek UO Slovenske zveze.
- Med letom, prireditve v slovenskih društvih in 3. junija, romanje v Vadsteno.

15. OBLETNICA SLOVENSKE ZVEZE

23. februarja je minilo 15 let odkar smo v Ädelforsu, na občnem zboru predstavnikov slovenskih društev ustanovili Slovensko zvezo na Švedskem.

Zveza je ustanovljena z namenom, da usklajuje delo društev in članov pri ohranitvi in razvijanju slovenske kulture, jezika in običajev; prav tako pa da skrbi za informativno dejavnost. Obenem smo takrat odločili, da bo delo Zveze nevtralnno in politično nevezano. Z istim dnevom je tudi prenehal delovati takratni Koordinacijski odbor slovenskih društev.

Za prvega predsednika Slovenske zveze smo takrat izbrali Branka Jenka iz Halmstada. Prvi predsednik Zveze, se takrat še ni dobro zavedal koliko dela bo moral opraviti skupno s prvo tajnico Avguštino Budja, seveda je tudi dobil pomoč v novoizvoljenem upravnem odboru Zveze. Koliko demonstracij je bilo potrebno, da se je pomagalo pri osamosvojitvi Slovenije? Na koliko vrat se je moralo potrpati? Koliko pisem in dopisov se je moralo poslati na razne državne organizacije, da bi nas priznali in da bi dobili finančno pomoč za delovanje Zveze. Šele v letu 1995 smo prvič dobili celotno finančno pomoč iz Zavoda za priseljence, kar je tudi nekoliko olajšalo planirano delo Zveze.

Branko Jenko je nosil težki suknjič predsednika Zveze celih 7 let, vse do leta 1998 do občnega zbora v Landskroni, ko je bil za novega predsednika Zveze izvoljen Ciril Stopar, ki opravlja to delo še danes. Zavod za priseljence se je nato preimenoval v Zavod za integracijo in nam od leta 2001 naprej za 55% zmanjšal ekonomsko pomoč. To je največ prizadevalo izdajanje kulturnega in kvalitetnega glasila Naš Glas, ki je na odločitev članov redakcije prenehalo izhajati po 28 letih v decembru 2001, ko so izdali zadnjo številko s posebno prilogo. Med tem časom smo izgubili tudi slovensko oddajo na švedskem radiu, ki jo je vodila popularna Jasna Carlen-Kuhar. Razočaranje v slovenskih društvih nad izgubo slovenske pisane in govorne besede na Švedskem je bilo veliko, čeprav se tega takrat nismo prav dobro zavedali, kaj to pomeni za slovenski živež na Švedskem, kajti slovenske satelitske oddaje so si utirale pot tudi v Skandinavijo.

Toda vse to ne more nadomestiti naših potreb na Švedskem zato smo sklenili, da moramo Slovenci na Švedskem imeti slovensko pisano besedo tudi tukaj na severu. Pomlad 2002 je tudi prinesla prvo številko novega Informativnega glasila, uredništvo je takrat vodil Jožef Ficko iz Malmöja.

Jeseni leta 2003 pa je Avgušтина Budja prevzela delo glavnega in odgovornega urednika in uvedla novo obliko manjšega formata Informativnega glasila. Povem, da smo takrat bili vsi amaterji in da nismo vedeli točno kako bomo to nalogo izpeljali. Gnala nas je samo velika želja po slovenski pisani besedi na Švedskem. Danes lahko rečemo, da je Informativno glasilo z vsako številko boljše in boljše in da skupno s Društvenim glasilom iz Olofströma ponuja bralcem zanimivo branje. To pa ne pomeni, da smo zadovoljni s svojim delom, kajti časi se spreminjajo, danes je skoraj vse na digitalni osnovi in danes brez dobrih računalnikov in modernih programov časopisa ni mogoče urediti.

Letos, ko praznujemo 15- obletnico ustanovitve Slovenske Zveze imamo pred seboj veliko nalog: da obdržimo Slovensko Zvezo, kot krovno organizacijo, ki koordinira delo slovenskih društev, da pomagamo tistim društvom, ki imajo problem z obstojem. Prav tako da s pomočjo projektov pomagamo slovenski mladini pri njihovih srečanjih ter da obdržimo slovensko pisano besedo tukaj na severu Evrope. Zveza si je postavila veliko ciljev na svoji poti, čeprav ta pot ne bo tako lahka, toda v letih od 2001 pa do danes smo dokazali, da skupno z zbranimi močmi med vsemi Slovenci na Švedskem vsaj poskušamo uresničiti naše cilje in jih prilagodimo potrebam in časovnim spremembam. Tudi Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu nam je letos odobril vse zaprosene projekte, katerim bomo namenili precejšnjo vsoto denarja.

V letu 2006 so slovenska društva na občnem zboru dokazala, da držimo skupaj, da imamo dober program in dobro organizacijo in da se prihodnosti ne bojimo ampak jo načrtujemo.

OBČNI ZBOR

22. aprila je bil v Malmöju občni zbor Zveze, nato pa je sledil kulturni program, ker je pevski zbor Planike praznoval 30- obletnico ustanovitve. Predstavniki slovenskih društev so izvolili novi upravni in nadzorni odbor ter potrdili delo Zveze v tem letu ter dolgoročni

program dela za leta 2007- 2009, tako kot to zahteva švedski Zavod za integracijo. Na koncu smo podelili zaslužnim članom UO in NO Zveze priznanja, kot je to običajno ob velikih obletnicah. Prav tako je bilo deležno priznanja Društveno glasilo iz KD Slovenije v Olofströmu, ki praznuje v maju 10- obletnico izhajanja. SKD Planika pa se je potrudila, da smo se prijetno počutili med njimi.

Za predsednika Zveze je bil izvoljen Ciril Stopar, tajnica je Marjana Ratajc, v upravnem odboru pa so: Ivanka Franseus, Alojz Macuh, Štefanija Berg, Suzana Macuh, Pavel Zavrel, Ana Kokol, Lado Lomšek in Jožef Ficko. Za gl. in odgovornega urednika tega glasila je izbrana Avgušтина Budja. V nadzorni odbor in volilno komisijo so izvoljeni: Branko Jenko, Janez Rampre in Franc Franseus.

Posebno smo se zahvalili članu nadzornega odbora Jožetu Bergoču, ki nas zaradi slabega zdravja zapušča po 15 letih dela v Slov. zvezi.

OBISK DRŽAVNEGA SEKRETARJA

Na občnem zboru smo imeli tudi zelo pomembnega gosta, ki ga je posebno zanimalo preteklo delo Slovenske zveze in kaj načrtujemo v prihodnosti. Bili smo izredno veseli, da nas je osebno obiskal g. Zorko Pelikan, ki je državni sekretar Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Urad Vlade RS je pomemben partner Slovenske zveze, kajti tam iščemo denarno pomoč za naše projekte, ki morajo biti dobro pripravljene, nato pa jim moramo poslati tudi podrobno poročilo. Med nami pa je bil tudi g. Primož Kovač, 1. sekretar na Veleposlaništvu RS v Stockholmu in nam je tudi prenesel pozdrave gospe veleposlanice. Z državnim sekretarjem smo se pogovorili kaj bomo naredili letos in naslednje leto ter mu prikazali probleme Slovencev na Švedskem.

Zvečer na kulturni prireditvi pa je g. Zorko Pelikan podelil posebno priznanje Urada

Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Slovenski zvezi ob 15- obletnici in pevskega zboru Planike ob njihovi 30-obletnici.

Zahvaljujemo se državnemu sekretarju za njegov obisk, s stiskom roke smo dokazali da bomo tudi v bodoče dobro sodelovali in kot je sam omenil, bo tokrat ostal več časa na

odgovornemu mestu, da se posveti problemom Slovencev v zamejstvu in po svetu. G. Zorko Pelikan najlepša hvala za vaš obisk pri nas na severu Evrope.

30. obletnica pevskega zbora SKD Planika

Precej ljudi se je zbralo na kulturnem programu in proslavi obletnice pevskega zbora. Zapeli so nam venček slovenskih pesmi, nato pa je predsednica Ivanka Franseus podelila zahvale in priznanja. Člani zbora so: Marjeta Pagon, Franc Franseus, Jožef

Ficko, Jože Bergoč, Ivan Rabzelj, Ludvik Cimerman, Vili Šoba, Jože Myndel, Ivan Likar, Andrej Pagon. Priznanje jim je podelil tudi g. Zorko Pelikan, državni sekretar Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter v imenu Slovenske zveze spodaj podpisani.

Ciril Marjan Stopar

MLADINA: vabilo na srečanje Slovenske mladine v Göteborgu

Lepo pozdravljeni vsi!

Čas mineva odkar smo se nazadnje srečali in čas je, da se spet dobimo! Predlagam, da bi se zbrali takrat ko je evropsko prvenstvo v atletiki, letos bo to v Göteborgu **6-13** avgusta. Naši slovenski atleti pridejo v Göteborg in lepo bi bilo, da bi se zbrali in navijali za naše Slovence in Slovenke! Kaj pravite o tem?! Javite mi čimprej, ker moramo nabaviti vstopnice in tudi najti prenočišča!

Lep pozdrav iz Köpinga

<http://www.european-athletics.org/index.phpinhalt=events/ech/ech&nav=nav/events>

Hej på er!

Tiden går fort och det var nu ett tag sen senast vi träffades och nu är det återigen tid för en träff! Ett förslag är att vi har vår träff i Göteborg och besöker friidrotts EM. Våra slovenska friidrottare kommer till Göteborg och det vore roligt att få följa deras framgångar under EM:et, eller vad säger ni?! **Hör av er snarast** då vi måste ordna med biljetter och sovplatser ganska så omgående!

Mer info finns på sidorna/Več informacij se najde na:

<http://www.atletiska-zveza.si/> <http://www.european-athletics.org/index.php?inhalt=events/ech/ech&nav=nav/events> <http://www.european-athletics.org/index.phpinhalt=events/ech/ech&nav=nav/events>

Hälsningar från Köping!

Suzana Macuh

tel: 0221-185 18, mobil: 070-364 83 53, E-mail: macuh@hotmail.com

Slovensko društvo v Štokholmu
Slovenska föreningen i Stockholm

STOCKHOLM

Stockholm 2008-03-31

Vabilo

Izlet v Mariefred 25. maja

Naše društvo organizira običajni spomladanski izlet. Tokrat potujemo v **Mariefred**, malo mesto na obali Mälaren. Najbolj privlačna točka mesta je grad Gripsholm. Grad je bil postavljen že v 14. stoletju. Danes vabi predvsem zbirka portretov znamenitih osebnosti švedske zgodovine in kulture.

Potujemo z mini avtobusi. **Odhod ob 09:30** uri od T-centralen. Prihod domov ob ca 18:00 uri. Cena prevoza: odrasli 150 kron., za otroke pa zastonj. Vstopnino v grad plača društvo. Namen je tudi da si vzamemo čas za piknik.

Prijave sprejemajo Ani Zupančič (tfn 08-773 07 87), Anton Kisovec (anton.kisovec@telia.com) in Pavel Zavrel (zavrel@bredband.net) najkasneje do 18. maja.

Obvestila:

Novoizvoljeni odbor si je razdelil naloge na naslednj način:
Pavel Zavrel, predsednik; Liljana Zupančič, mladinska vprašanja
Ani Zupančič, blagajničarka; Lojze Hribar, koordinator.
Tone Kisovec, administrator in tajnik;

Švedsko-slovensko prijateljsko društvo (SSVF) organizira 10.-11. junija izlet v Dalsland. Tudi naši člani so dobrodošli. Cena vožnje je 470 kr (otroci polovična) prenočišča pa 150 kr. Za prijave in posameznosti se obrnite na Ankico Soneborg (ankica.soneborg@bredband.net) in na Kjella Sjöströma tfn 08-70870008.

Naš jesenski program še ni gotov. Računamo pa vsaj z eno prireditvijo. Društvo "France Prešeren" v Göteborgu bo pa organiziralo 14. oktobra tradicionalno «Vseslovensko srečanje». Kako in na kakšen način bo naše društvo sedelovala moramo še premisliti. Prosimo vas za predloge.

Veliko članov žal še ni plačalo **članarine**, kar pa je glavni dohodek društva in tudi pogoj da dobimo dotacije švedske družbe. Naša članarina je samo 100 kr in je najnižja med

slovenskimi društvi na Švedskem. Tiste, ki še niste plačali prosimo, da to čim prej poravnate. Prilagamo vplačilno položnico in priporočamo, da po možnosti uporabite Internet; kar je tudi cenejše: **PG 653438-2**.

Upravni odbor

Slovenska föreningen i Stockholm anordnar:

- Inbjudan till **Mariefred**. Utflykt den **25 maj**. Minibussen avgår kl 9.30 vid T-Centralen. Åter Stockholm omkring kl 18.00. Bussresan kostar för vuxna: 150 kr/pers och för barnen är det gratis. Inträdet till Gripsholms slott betalas av föreningen. Ta gärna med Er picknickkorgen! **Det är bråttom att anmäla sig!** Det görs till: Anton Kisovec, anton.kisovec@telia.com eller Pavel Zavrel, zavrel@bredband.net. Det går också bra att ringa till Ani Zupancic på telefon 08-773 07 87.

- Höstprogrammet är ännu inte klart för Slovenska föreningen, men dock finns det traditionella "Vseslovensko srečanje" i Göteborg den 14 oktober som föreningen "Franc Prešeren" anordnar.

- Ni som ännu inte har betalat medlemsavgiften (100 kr/medlem) för år 2006, kan göra det till Slovenska föreningens PlusGirokonto 653 438-2. Ange avsändare! TACK J

Svensk-slovenska vänskapsföreningen anordnar:

- Inbjudan till **Dalsland** med övernattning i vandrarhem. Avresa: **10 juni** kl 8.00 vid Klarabergsviadukten utanför Centralstationens övre plan.

Återresa: 11 juni och vi räknar med att anlända vid 20-21-tiden på kvällen.

Priset för resan är 470 kr/person. För barn under 12 år halva priset. Övernattningen kostar 150 kr/bädd, lika för barn och vuxna. Enkelrum finns inte på vandrarhemmet. Lakan och örngott finns att hyra för 50:- om ni inte tar med egna. Frukost på vandrarhemmet kostar 50:-. **Här är det också bråttom att anmäla sig.** Betalningen sker till vårt PlusGirokonto: 629 38 83 - 2. Märk talongen Åmål och ange avsändare! Betalas in senast 15 maj. Information kan fås av Kjell Sjöström, 08-708 70 08 eller till Ankica Soneborg, ankica.soneborg@bredband.net

- Boka i din kalender redan nu dagen för 15-års jubiléet av Svensk-slovenska vänskapsföreningen!

Lördagen den 14 oktober 2006. Plats: **Östra Real, nära Karlaplan** (mer information kommer senare). Det blir mat och underhållning. Inträde tillkommer.

- Ni som ännu inte har betalat medlemsavgiften (150 kr/medlem) för år 2006, kan göra detta till Svensk-slovenska vänskapsföreningens PlusGirokonto: 629 38 83-2. Ange avsändare!

TACK ☺

Styrelse

ZAKAJ V STOCKHOLMU DVE DRUŠTVI

To vprašanje je bilo postavljeno na letni skupščini slovenskega društva v Stockholmu v glavnem od članov, ki so člani obeh društev, Slovenskega društva v Stockholmu, ki je bilo ustanovljeno leta 1972 in Društvo švedsko-slovenskega prijateljstva, ki je bilo ustanovljeno leta 1991. Motiv za takšno vprašanje je bil: zakaj bi plačevali članarino obema društvoma, če pa je članstva komaj za eno društvo, z združitvijo bi bila lažja izbira kadrov za vodnje enega društva kot pa dveh, dejavnost društev se v mnogočem pokriva oziroma dopolnjuje. Sprejet je bil sklep, da društvo prouči pogoje in možnosti za združitev, če bo enako stališče zavzela tudi letna skupščina Društva švedsko-slovenskega prijateljstva. Isto vprašanje v glavnem od istih članov je bilo postavljeno na letni skupščini Društva švedsko-slovenskega prijateljstva s sklepom, da upravni odbor prouči pogoje in možnosti za eventualno združitev.

V tem prispevku ne bi želel zagovarjati linije za družitev ali proti združitvi ampak bi želel pojasniti različne povode pri ustanovitvi in delovanju enega in drugega društva kakor tudi razlika v sestavi članstva. Slovensko društvo v Stockholmu je bilo ustanovljeno leta 1972 kot priseljeniška organizacija z namenom, da deluje za ohranitev slovenske kulture, maternega jezika in da sodeluje s slovenskimi in švedskimi oblastmi ter organizacijami. Društvo je bilo vključeno v Koordinacijski odbor slovenskih društev na Švedskem, tedanja *Zveza in v Jugoslovansko zvezo*. Finančna pomoč je dobivalo od občine, to je mesta Stockholma in za skupne aktivnosti pa od države preko Zveze in Koordinacijskega odbora. Člani so bili v glavnem slovenski rojaki in preko zakonskih/prijateljskih vezi tudi Švedi in pripadniki drugih narodnosti. Komunikacija je bila v slovenskem jeziku. Sedaj je društvo vključeno v Slovensko zvezo na Švedskem, kateri plačuje članarino. Slovenska zveza se financira od članarine, dotacije za razne projekte od Švedskega zavoda za integracijo in Republike Slovenije.

Društvo Švedsko-slovenskega prijateljstva je bilo ustanovljeno leta 1991 z namenom, da s pomočjo švedskih prijateljev vpliva da bi Švedska čimprej priznala Slovenijo kot samostojno državo. Švedska je dejansko med prvimi priznala Slovenijo, to je 19.12.1991. Nadalnja naloga društva je, da vzpodbuja poznavanje o Švedski in Sloveniji, vzpostavlja povezavo med posamezniki in organizacijami v obeh državah zaradi boljšega sodelovanja na kulturnem, družbeno-ekonomskem in informativnem področju. Društvo ni vključeno v nobeno Zvezo in se financira od članarine in prostovoljnih prispevkov. V 15 letnem delovanju je društvo dobilo pomoč od švedske in slovenske strani za realizacijo projekta "Slovenska literatura v švedščini" leta 2001 in realizacijo projekta "Razstava Gasparijevih razglednic in božičnih jaslí" leta 2005.

V društvu je 40% članov švedskega porekla in 60 % slovenskega. Komunikacija pisna in govorna je švedščina, ki je razumljiva za vse člane. Društvo je švedsko-slovensko in ne priseljenisko, vse delo je usmerjeno na kulturno-informativno področje ter tesno sodelovanje s Slovensko-švedskim društvom v Ljubljani, ki ima podobne dejavnosti v Sloveniji.

Čas bo pokazal, če bo možno združiti dve dokaj slični in še bolj različni društvi po dejavnosti in sestavi članstva. Združitev bi bila smiselna, če bi z združitvijo imeli koristi obe društvi. Če pa bi eno društvo imelo koristi, drugo pa izgubo, potem bi težko zagovarjali idejo za združitev.

Lojze Hribar

Tankar kring förslaget att slå samman den slovenska föreningen och den svensk slovenska

Påpekas bör att det som kommer att tas upp här naturligtvis inte gäller för varje enskild individ. Men man har dock i undersökningar kunnat se vissa allmänna tendenser mellan olika generationer i det nya landet. Man bör även ha i tankarna det faktum att inflyttningen av personer från Slovenien till Sverige har i stort sett helt upphört.

Först en allmän beskrivning av vad som brukar anses som typiskt för 1:a generationen som flyttat till ett annat land samt för 2:a och 3:e generationen samt för ytterligare kommande generationer att bevara så mycket som möjligt av det slovenska språket och det slovenska kulturarvet.

1:a generationen

Första generationens personer bibehåller naturligtvis sitt modersmål. Man har som regel mest kontakt med personer från hemlandet. Många har för avsikt att återvända till sitt hemland, varför en total integration kanske inte anses nödvändig. Man har en mycket stark kontakt med föräldrar, andra släktingar och vänner i hemlandet. Man lär sig det nya språket för att kunna kommunicera med svenskar, men det känns mest naturligt att använda sitt modersmål. Sannolikt är det på modersmålet som man framför sina känslor. Den som lär sig ett nytt språk efter tonåren har som regel svårt att få den rätta intonationen i det nya språket. Detta märks i hög grad då drottningen Silvia talar. En del personer i första generationen försöker återvända hem, men det är inte ovanligt att de flyttar tillbaka till det nya landet, där barn och barnbarn finns.

I en av våra stora morgontidningar fanns i år i mitten på april en artikel om en chilensare. Han säger: ”Jag känner mig inte som svensk av självklara skäl, men jag känner mig inte som chilensare heller. Jag är en sådan som hamnar mitt emellan, utan någon tillhörighet, men som ändå inte tycker att det är något bekymmer.”

2:a generationen

En del av andra generationens personer är kanske födda i föräldrarnas hemland, men de flesta i andra generationen är sannolikt födda och uppvuxna i Sverige. Detta innebär att de varit på svenskt dagis, gått i svensk förskola, fortsatt sin skolgång i Sverige och kanske skaffat sig en eftergymnasial utbildning i Sverige. De talar en bra svenska. De har också många svenska vänner. Många gifter sig sannolikt också med svenskar. De har troligtvis inte tankar på att flytta till föräldrarnas ursprungsland. Det påstås att andra generationen på alla sätt försöker att integrera sig i det land där de vuxit upp. Dessa tendenser har man till exempel lagt märke till bland de svenskar som en gång i tiden utvandrade till USA. Ett exempel på hur en person från andra generation kan uppfatta sig som helt svensk kunde man höra i en radiointervju för något år sedan då en ung kvinna i en ganska hög politisk position i Stockholm blev mycket förnärmad då journalisten nämnde att hennes föräldrar kom från ett annat land. Hon ville inte alls höra om att hennes föräldrar hade ett annat ursprung. Hon var ju svenska.

3:e generationen

Tredje generationens personer är förmodligen helt etablerade i Sverige. De känner sig som regel som svenskar. De har gått i svenska skolor och skaffat sig sin utbildning här. De bildar förmodligen familj i Sverige. Sannolikt förekommer ett större antal gitemål med svenska personer. De som tillhör tredje generationen har rimligtvis inte särskilt goda kunskaper i far- och morföräldrarnas språk. Men en del av tredje generationens personer är oftast mer intresserade av sitt ursprung än andra generationens personer. Vissa vill lära sig mor- och farföräldrarnas språk. Så har fallet varit med svenskar i USA. Där har tredje generationen på ett helt annat sätt än andra generationen sökt sig till kurser och universitetsutbildning i svenska språket. Vissa har börjat med släktforskning.

Några tankar om hur man skall kunna nå och hjälpa de kommande generationerna att bevara så mycket som möjligt av sitt slovenska ursprung.

Man kan ju inte förvänta sig att kommande generationer skall kunna känna sig som slovener helt och fullt. Man får utgå ifrån att de kommande generationerna inte kan känna samma starka slovenska identitet som första generationen. Sannolikt kommer de att känna sig som svenskar. Deras modersmål kommer att vara svenska. Deras släktingar har sitt ursprung inte bara bland slovener utan kanske lika mycket bland svenskar. Förhoppningen är naturligtvis att personerna i de kommande generationerna skall behålla så mycket som möjligt av det slovenska kulturarvet och att de skall vara intresserade av att inte endast kunna uttrycka sig på svenska utan också på slovenska.

En svensk – slovensk förening har kanske en större möjlighet att nå de kommande generationerna än endast slovensk förening har. Sannolikt kan det kännas lättare för de svenskar som kommit in i slovenska familjer att ansluta sig till en svensk – slovenska förening där man även kan prata svenska. I en sådan förening bör man på ett naturligt sätt kunna förena slovenskt och svenskt kulturarv.

Helena Jarl Kerzar

PLANIKA, MALMÖ

Leto je naokoli, pomlad se preveša v poletje in čas je, za sedaj že dobro znan, Planikin

TRADICIONALNI PIKNIK

Kdaj? V soboto, 10. junij 2006, ob 13.00

Kje? Na starem mestu: Bulltofta, Malmö

Zakaj? Za vesel zaključek poslovnega leta

Po stari navadi, je prireditev brezplačna za vse naše člane, nečlani pa bodo morali seči nekoliko globlje v žep, za njih je cena 100 kron. Za ta denar se bodo lahko po mili volji založili z delikatesami s Francovega žara. **Dobrodošli!!**

Ostala obvestila

Zadnje poslovno leto smo zaključili zelo uspešno: ne po zaslugi Upravnega odbora, marveč je to zasluga vseh vas, ki ste pridno obiskovali planikine prireditve. Hvala vam, pridite tudi v bodoče!

Tudi letos 3. junija bomo organizirali romanje v Vadsteno. Če se hočete peljati z nami, pokličite Ivanko na tel. 49 43 85 ali pa Marjeto na številko 94 26 52. Prijave do sobote, 27. maja.

Društveni prostori bodo v času dopustov zaprti od sobote, 17. junija do četrta, 25. avgusta. Dobrodošli ponovno v petek, 26. avgusta!

Änu ett år är till ända, våren ska bli sommar och i brytningstid kommer planikas smått berömda

TRADITIONELLA PICKNICKEN

När? Lördagen, 10. juni 2006, kl. 13.00

Var? I det gröna, på Bulltofta – Malmö

Varför? Glad avslutning av verksamhetsåret

Som seden bjuder är evenemanget gratis för medlemmar. Priset för icke medlemmar är det facila: 100 kronor per person. För summan får man ta del av och äta hur mycket man vill av hella härligheten från vår utsökta grill. **Väl möt och "bon appetit!!"**

Andrej Pagon

Övriga meddelanden

Sista räkenskapsåret har blivit mycket framgångsrikt – det är inte styrelsens, utan er förtjänst. Ni har varit snälla och i stort antal besökt alla våra evenemang. Ett stort tack – kom även i fortsättningen!

Lördagen, den 3 juni skall vi organisera valfärdstransport till **Vadstena**. Vill du åka med oss? Slå i så fall en signal till Ivanka på tel. 49 43 85 eller till Marjeta, tel. 94 26 52 senast lördagen, 27 maj. I semestertider är föreningslokalerna stängda från lördagen, 17 juni till torsdagen, 25 augusti. Välkomna igen fredagen, den 26 augusti!

OBVESTILO BRALCEM INF. GLASILA

Kulturno društvo **Planika Malmö prireja 10. junija**, sedaj že tradicionalni, vedno dobro obiskan piknik na prostem. Vsi naši člani so že pred časom dobili vabila, veseli pa bomo tudi obiskovalcev iz drugih krajev. Če ljubite jedi z žara in dobro kapljico, pokličite Ivanko ali Marjeto. Prva se bo oglasila na tel. 040 49 43 85, druga na 040 94 26 52 Cena za odrasle je 100, za otroke pa 50 kron. **Piknik bo ob vsakem vremenu, s pričetkom ob 13. uri. Dobrodošli!**

PLANIKINA DRUŽABNA KRONIKA

Med drugo svetovno vojno, torej med letoma 1939 in 1945, je imela štorklja v Sloveniji polne roke dela. V tem času se je narodilo nenavadno mnogo otrok, kateri danes štejejo le še dni in ure do dne, ko se bodo (nekateri so se že) upokojili. Nemalo jih živi v Malmö-ju:

60 let: Ivan Prša - julij

65 let: Amalija Križ, Guerino Medica, Janez Križ vsi april
Jože Bergoč - julij, Franc Franseus - avgust, in
Ivan Rabzelj - oktober.

70 let: Ciril Kralj - junij in Jožef Habjanič - december

Vsem iskrene čestitke z željami, da bi zaslužno pokojnino zdravi in srečni uživali še mnogo let!

Naj ne zamerijo tisti ki smo jih morda prezrli, društvo namreč ne razpolaga z rojstnimi podatki članov. Če želite biti v IGSZ omenjeni tudi vi ali vaši svojci in prijatelji nam to - prosimo, sporočite, z veseljem vam bomo ustregli.

Društveni lokali bodo poletje 2006 zaprti od 17. junija, do 25. avgusta 2006.

Vsem članom Planike in vsem bralcem Informativnega glasila želimo dolgo, primerno toplo, ne pretirano vlažno, pa tudi ne presuho poletje!

JoF

Novice iz Planike

Dvaindvajseti april, 2006, je bil slovesen dan. Slovesen zato, ker smo takrat praznovali 30. obletnico Planike, pa ne društva, marveč pevskega zbora z enakim imenom. Včasih smo rekli moški zbor, sedaj pa nič več: že nekaj let namreč prepeva z njimi tudi Marjeta. Marjeta Pagon predstavnica nežnega spola, jih je s svojim

prijetnim altom rešila zagat, ko so brezuspešno iskali prvi tenor. Sicer pa, predstavimo jih:

Prvi tenor prepevata: Marjeta Pagon in Franc Franseus.

Drugi tenor: Jože Myndel, Andrej Pagon.

Bariton – prvi bas: Vilibald Šoba in Jožef Ficko.

Drugi bas: Ivan Rabzelj, Jože Bergoč, in Ludvik Cimerman.

Baritonistom in basistom po potrebi pritegne tudi **dirigent Johannes – Ivan Likar**, ki je »duša« skupine. Brez njega si je zbor težko predstavljati, prav on poskrbi da se njihovi, včasih robati, glasovi ujemajo in prenesejo na uho poslušalca prijeten zvočni vtis.

Pevski zbor Planika ob nastopu 30:e obletnice 22. aprila 2006. Od leve proti desni smo: Marjeta Pagon, Franc Franseus, Jože Myndel, Andrej Pagon, Jožef Ficko (opažšaš kako sem fejšst?), Vilibald Šoba, Jože Bergoč, Ivan Rabzelj, Ludvik Cimerman in dirigent, Johannes – Ivan Likar.

»Kdor poje, slabo ne misli« se glasi star slovenski pregovor. Da je to res, dokazujeta tenorist Franc Franseus in basist Jože Bergoč, ki se tudi po tridesetih letih nista

izpridila in še vedno pridno prepevata. Sicer pa se je v zboru skozi čas zvrstilo precejšnje število ljudi, vsakdo je po svoje nekaj prispeval, kar nekaj pa jih, žal, ni več med nami. Vsem, brez izjeme – velika hvala.

Po občnem zboru Slovenske zveze je prevladalo splošno veselje, slovenska proslava in veselica. Na sliki so gostje iz nekaterih slovenskih društev na Švedskem: Landskrona, Helsingborg, Köping in od drugod.

BÄTTRE SENT ÄN ALDRIG ali NIKOLI NI PREPOZNO

Naj vam zaupamo še zadnjo novico: zbor te dni pospešeno vadi, po tridesetih letih namreč namerava v samozaložbi posneti prvo (in skoraj gotovo zadnjo) zvočno ploščo, ki bo nared

v drugi polovici junija, 2006. Ker ni podmladka je to edini način, da se ogne pozabi in ohrani vsaj del svojega izročila sebi, navijačem in poznejšim rodovom.

Pevci - PLANIKA, Predsednik Ivanka F. in državni sekretar Zorko Pelikan

Nastop

-

sprostitev

-

in spodaj - pevske vaje

Jubilanta

Pred kratkim je slavil 70-letnico rojstva Jože Godina, stalni član tako društva kot upravnega odbora v njem. Jože je aktivno sodeloval pri ustanavljanju slovenskega društva Ivan Cankar v halmstadu, bil je tudi predsednik, podpredsednik; najdaljšo nalogo pa je opravljal in jo še kod blagajnik društva.

Jožetu želimo vse najboljše in še na mnoga leta!

Julija meseca praznuje 60-letnico rojstva tudi naš stalni član društva Franc Svetec, celotna družina Svetec je bila aktivna v društvenih dejavnostih, sodelovali so pri folklori v mladinskem pevskem zboru in seveda pri drugih večjih in manjših društvenih dejavnostih.

Francu iskreno čestitamo in mu želimo sreče, zdravja ter še na mnoga leta!

Vsem članom in prijateljem društva želimo lepo in toplo poletje in seveda prijetne počitnice.

B.Jenko

ŽALEC/HUSQVARNA/KANADA

Iz Kanade se nam je v uredništvo oglasil član slovenskega društva Orfeum v Landskroni, Jerko Bajt. Po dolgih letih sta skupaj s sinom Robertom, ki živi v Kanadi, praznovala Robertov rojstni dan. Prilaga tudi fotografiji spodaj. Hvala Jerko in čestitke Robertu!

Urednica

Živijo!

Po sedemnajstih letih sva le enkrat skupaj praznovala Robertov rojstni dan.

Lep pozdrav na Švedsko!

Jerko in sin Robert Bajt iz Kanade

”Vinko Vodopivec” v Stockholmu.

S posredovanjem tukaj bivajoče pevovodkinje Jerice Bukovec je v Stockholmu nastopal Akademski pevski zbor Vinko Vodopivec. Gostje so priredili dva koncerta. Prvega 22. aprila, po slovenski maši, v katoliški stolnici v Stockholmu in drugega naslednji dan skupaj s švedskim Täby Kammarkör v Eneby cerkvi v Täbyju. Na sporedu so bile ljudske pesmi iz Slovenije in Švedske ter dela skladateljev iz obeh dežel. Za publiko so bili koncerti čudovito doživetje.

Naše društvo v Stockholmu je bilo soorganizator in gostitelj pevcev. Z improvizacijo in dobro voljo številnih članov smo povabili goste na večerjo in vse kar spada zraven. Upam, da so nastopajoči odnesli dober vtis o nas, ki živimo tukaj na severu Evrope.

Ani Zupančič, 85 let

Koncem aprila smo praznovali 85. rojstni dan naše najzvestejše članice in odbornice, Ani Zupančič. Ani je naš član že od prvih let obstoja društva in se je aktivno udeleževala vseh naših prireditvah, proslav, gostovanj in sestankov. Bila je stalen član našega pevskega zbora, gostiteljica obiskov iz domovine, kuharica na

društvenih prireditvah in še kaj. Od kar se jaz spomin je tudi blagajničarka našega društva. Ne ureja samo društvene knjige ampak skrbi tudi za vstopnino na naših zabavah.

Rojstni dan smo praznovali skupaj z njenim zetom, ki je tudi praznoval okroglo obletnico. Z njunimi sorodniki iz Švedske in Norveške smo se zbrali v južnem delu Stockholma, zapeli in zarajali. Naš dremajoči pevski zbor ja ponovno zaživel in naše domače viže so odjeknile po vsej Nacki. Med pesmimi je Ani kraljevala med neštetimi cvetličnimi šopki in sprejemala čestitke. Bil je res njen dan!

Ani, hvala za vse, kar si doslej storila za nas, želimo ti še veliko zdravih in aktivnih let!

Pavel Zavrel

DVA GODCA ZA DAN ŽENA

Kot je znano se člani olofströmskega društva nahajajo vse od Stockholma navzdol v skoraj tridesetih občinah in 6 pokrajinah, da ne

pozabimo tudi Norveške. Prav zaradi te raztresenosti imamo vedno skupno uradne in vesele trenutke v društvenem planu dela.

Tako v marcu organiziramo uradni občni zbor in veseli Dan žena skupno. Na ta način imamo zmeraj veliko naših članov na občnem zboru, ki največ traja okoli 1 uro, saj so člani o vsemu obveščeni v Društvenem glasilu, ki je medij in orodje v rokah upravnega odbora, da se za vse prav dobro ve in je potrebno le potrditi oziroma malenkost spremeniti na željo aktivnih

članov v društvu. Letos smo izvolili na dve leti kar 9 članski upravni odbor, 2-članski nadzorni odbor in 2-člansko volilno komisijo, v kateri sta dve posebno zainteresirani članici, obenem pa imamo še 5-članski komite za veselice in pripravo hrane. Torej imamo

18 aktivnih članov, h katerim prištejemo še člane likovne sekcije, slovenske šole za otroke in balinarske sekcije. V takšnem društvu res ni težko delati, ko toliko ljudi rado prevzame odgovornost in z veseljem pomagajo ter sami sodelujejo v krožkih in sekcijah.

Tudi letos je bilo zelo živahno za Dan žena, kajti tokrat so možje delali kot za stavo, posebno tisti, ki ne pomagajo dostikrat doma v kuhinji, res pohvaliti jih moramo, ker so bili pridni, tudi pri pomivanju posode. Da bi se še bolj oddolžili našim pridnim ženam, na katerih

dostikrat sloni slovensko društvo, je bilo tokrat za njih vse zastonj. Toda s tem še ne moremo vsega plačati, zato sta Viktor Semprimožnik in Libero Markežič igrala tako, da jih je bilo veselje poslušati. Viktor je igral polke, da so skoraj iskre skakale okoli, Lucijan

pa je vodil plesno povorko iz ene sobe v drugo in skoraj vsi so se priključili plesu.

Čeprav sem prej pohvalil možje pa moramo povedati, da so naše žene iz komiteja za veselice pripravile vso hrano, mi smo jo le servirali. Toda bilo je veselo in razigrano, tako da smo se malce umirili le nekaj pred polnočjo, ko nam je zmanjkalo sape in moči.

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam pomagali pri hrani: od Hästvede, Olofströma pa do Ronnebyja, vam, ki ste prišli v takem številu pa sporočamo, da ste zmeraj dobrodošli v prelepih in prijaznih društvenih prostorih.

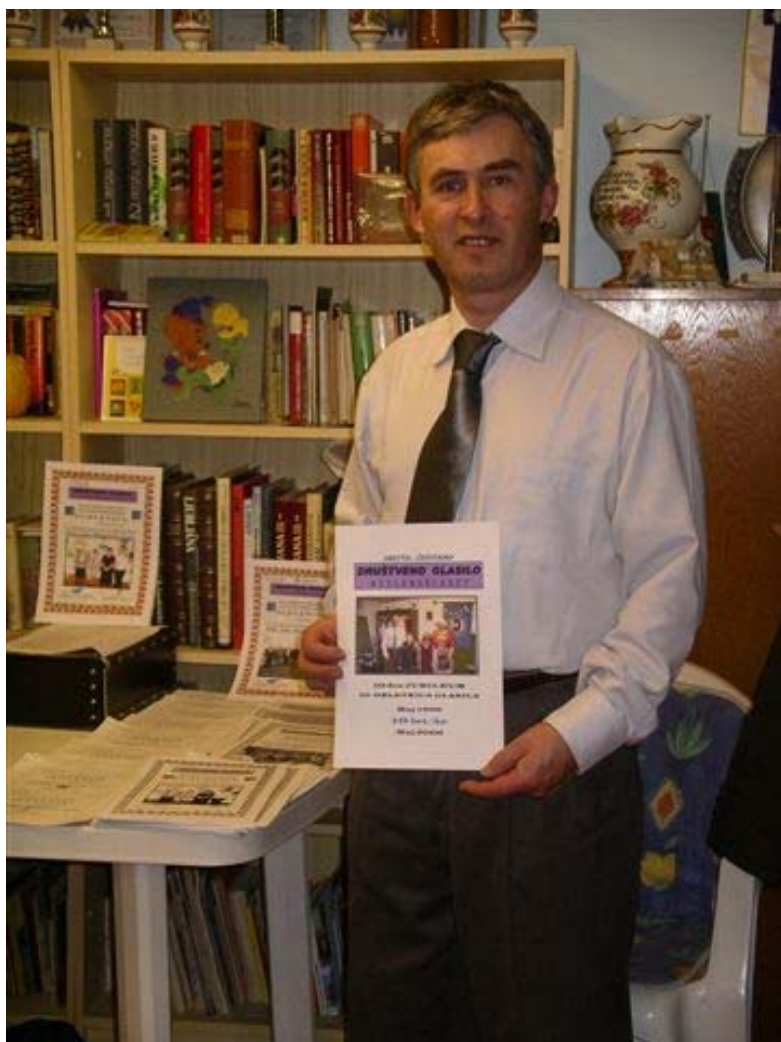
PROSLAVITEV ABRAHAMA SLOVENSKEGA DUHOVNIKA

Konec aprila je imel v Olofströmu sv. mašo, slovenski duhovnik Zvone Podvinski. Po maši smo odšli v društvene prostore, kjer smo proslavili njegovega **abrahama**, ga počastili z dobrim kosilom in mu izročili priložnostno darilo ter se pogovorili. Popoldne

je imel sv. mašo v Nybru, nato pa so tudi tam skupno proslavili z dobro večerjo.

Zahvaljujemo se mu za njegove požrtvovalne obiske, čeprav nas ni veliko pri sv. maši.

10- OBLETNICA IZDAJANJA DRUŠTVENEGA GLASILA

V maju smo izdali jubilejno 45 številko Društvenega glasila. Zato smo tudi pripravili razstavo Društvenih glasil, ki smo jih izdali v minulih letih.

Leta 1996 smo na pisalni stroj napisali prvo številko tega glasila in jo razposlali na vse znane naslove. Zahvaliti se moramo prav temu mediju, da smo od takrat podvojili članstvo v Olofströmu. Upravni odbor se zahvaljuje vsem, ki so v teh desetih letih prispevali svoje članke, prav tako se UO zahvaljuje gl. uredniku, ki že 10 let vztraja, da obdržimo slovensko besedo v olofströmskem društvu. Glasilo razpošiljamo na 150 naslovov na Švedskem, v Norveško in v Slovenijo.

SLOV. DOPOLNILNI POUK V OLOFSTRÖMU

Slovenska šola v Olofströmu je zelo intenzivno delovala zadnje mesece in smo imeli pouk skoraj vsako nedeljo, v začetku junija bomo zaključili prvo polletje. Pouk bomo nadaljevali v septembru. Otroke poučujemo tudi preko interneta.

Zanimivo iz Interneta

<http://www.slovenien.nu/>

Priporočamo, da si ogledate zelo zanimivo internetsko domačo stran, ki jo ureja Robert Popotnik. Dogovarjamo se, da bo tudi Slovenska zveza in slovenska društva bila prisotna na tej strani, seveda s povezavami, toda tekste moramo sami prispevati v švedskem jeziku.

Foto:
Za
praznik Dan
žena smo
dekleta in žene
razveselili
z nageljčki

**Tekst in
slike: Ciril M.
Stopar**

PLAN DELA V LETU 2006

- 10. junija, balinanje srečanje članov v mestecu Kallinge.
- 26. avgusta, Srečanje starejših Slovencev in slov. piknik v Barnakälla.
- 21. oktobra, Vinska trgatev 06 in likovna razstava.
- 29. oktobra, slov. sv. maša ob 11.00 uri v Olofströmu, v Nybru ob 16.30.
- 16. decembra sv. Miklavž za otroke in praznovanje božičnih praznikov.
- 31. decembra, sv. maša v Olofströmu ob 11.00 uri. V Nybru bo ob 16.30.
- Med letom, spomladi in jeseni krožek likovne sekcije in razstave.
- Nadaljevalni krožek slovenskega jezika za otroke bo v nedeljah, ob 14.00.
- Društveni prostori bodo odprti, ko bo likovna sekcija imela krožek, to je v nedeljah od 16.00 ure naprej.

UO KD Slovenija, Olofström

Letošnja dolga mrzla zima z veliko snega se nikakor ni hotela posloviti. Pomlad, ki bi po koledarju morala že priti je zakasnila. Naenkrat je toplota naredila to, da se je vse kar prebudilo. Cvetje, drevje in trava je kar tekmovala med seboj kdo bo prej ozelenel. Pomlad je prebudilo tudi kljubsko delo.

Pustna veselica v februarju, kjer je trio "Črne mačke" poskrbel za dobro vzdušenje. Zabava je bila bolj slabo obiskana, nekaj stolov je bilo še praznih. Morda je gripa in prehlad zadržal nekatere doma, saj smo pogrešali člane in nečlane, ki so nas ob takšnih zabavah vedno obiskali. Maski nista imeli konkurence in tako sta dobili vsak svojo nagrado. Vsi otroci pa vrečko bombonov.

Materinski dan smo praznovali po maši v Astridsalen. Jože je z harmoniko pozdravil vse prisotne. Kratek program z otroci in odraslimi je potekel v veselem vzdušju. Otroci niso vedno pripravljani po naročilu nastopiti, toda Katarina z njeno potrpežljivostjo in mirnostnjo poruši vse zapreke, tako otroci zapojejo in recitirajo, kar so se naučili.

Hvala Katarina in še veliko uspehov. Otroci so podarili mamicam in očetom nageljne. Slovenski Dom je pripravil zakusko in tudi pecivo vseh vrst na obloženi mizi.

Nazdravili smo tudi Jožici in Jožetu za god. Staniju za rojstni dan in novorojeni hčerki Ellen. Evi-Karin in Staniju iskrene čestitke.

G. župnik, *Zvone Podvinski* je slavil svojo 50. obletnico že v aprilu, slavlje pa je pripravil 6. maja in povabil prijatelje in znance. Zbrali smo se v novi Katoliški šoli Notre Dame, v lepo pripravljani dvorani. Iz kuhinje so dišave naznanjale nekaj okusnega, saj sta Martin in njegova žena Ruža stala za ta del slavlja.

To slavlje smo začeli s slovensko mašo in priporočilom za zdravje in srečo našega slavljenca. Ob spremljavi harmonike smo zapeli in nazdravili Zvonetu za dolgo življenje. Za švedske goste je mogoče bilo nekaj novega, saj smo veliko prepevali, bili veseli in razigrani vse tja v pozno noč. Pri kavi je gospod Zvone odprl svoja darila, ki so bila izbrana prav gotovo s pozornostjo.

Slovenci v Göteborgu in okolici smo zbrali denar, za katerega smo kupili darilne bone, katere bo porabil po potrebi, morda bo utegnil tudi na kakšen koncert. Slovenski Dom in

Misijski svet sta podarila potovanje z balonom, da si bo g. Zvone lahko ogledal Göteborg z okolico z zraka, gotovo bo poleti takšna priložnost.

Našemu slavljenecu želim še veliko zdravih in zadovoljnih let! Potem smo pomagali pospraviti in zadovoljni smo se odpravili domov. Hvala vsem, ki ste priskočili na pomoč. Dan državnosti bo po maši v juniju v Astridsalen.

Foto C. M. Stopar: Med maševanjem v Olofströmu

V avgustu mesecu bo v Göteborgu Evropsko prevenstvo v atletiki in naša Jožica bo kot volonter pomala Slovenski ekipi. Vsi, ki boste tukaj, pridite navijat za naše športnike.

V soboto 13. maja je bil tradicionalni 27. Göteborgsvarvet. 21 km po ulicah Göteborga. Kljub vetru, oblačnemu vremenu je prva ženska na cilju bila Slovenka Helena Javornik s časom 1.12.34. Prvi moški Marokan El Mowaziz Abdelkader z časom 1.02.14. Naše čestitke!

Za jesen pripravljamo potovanje v Nemčijo za nakupovanje in če bi bilo zadosti zainteresiranih tudi kakšen izlet po Švedski.

Foto: Levo - Marjana Ratajc, tajnica pri Slovenski zvezi na Švedskem, se je udeležila letošnjega občnega zbora SZ, v Malmö-ju, dne 22. aprila 2006. Na sliki – Marjana s še nekaterimi udeleženci občnega zbora.

Počasi se bližamo dopustom, šolarji bodo končali šolo, nekateri bodo prvič iskali delo. Vsem želimo tople počitnice in dopust. Rabimo vašo pomoč pri nadaljnjem delu v društvu, nikjer ni zapisano, da samo Upravni odbor mora biti za vse, da nekdo od članov pripravi kakšno srečanje s kakšnih posebnim delom ali samo pri preprosti večerji. Pridite in pomagajte.

Imejte se lepo in na jesen se vidimo.

Za Upravni odbor
Slovenski Dom, Göteborg
Marija Kolar

Člani Slovensko/Švedskega kulturnega in pevskega društva v Landskroni se pripravljajo na prihajajoče počitnice. Kar velik del članov je namreč še šoloobveznih, nekateri obiskujejo tudi gimnazijo ali višjo šolo.

Dejavnosti društva so še vedno predvsem glasba, pesem in slovenska kultura, zdaj že močno pomešana s švedsko. Seveda se ukvarjamo tudi s kulinariko. V ta namen bomo še pred koncem leta 2006 v samozaložbi izdali slovensko/švedske recepte v knjižni obliki. Radi bi posneli in izdali tudi novo zgoščenko, vendar nas vse hudo preganja čas. Trudimo se pač po svojih močeh.

V mesecu aprilu je naša najstarejša članica, Angela Budja, napolnila 90 let svojega bogatega življenja. Veseli smo, da je spet med nami, tu na Švedskem in da nas z vzgledi in svojo dobro voljo vzpodbuja za naslednje podvige, predvsem v glasbi in petju. Pristrčna hvala za vse to!

Angela Budja s svojimi 20. pravnuki na Švedskem ter s prvim pra-pravnukom, Asmundtorp, Švedska (maj, 2006)

NOVA KNJIGA

V mesecu marcu letos je izšla nova knjiga Augustine Budja, z naslovom: **SLOVENC NA ŠVEDSKEM**. Knjiga obsega 232 strani in je v švedskem jeziku. Obravnava priseljevanje Slovencev na Švedsko, med drugim število, spol in leto prihoda. Namenjena je Slovincem in Švedom, ki jih zanima, kako so se Slovenci po prihodu na Švedsko prilagajali švedskemu društvu. Obravnava tudi vprašanja prihodnosti Slovencev na Švedskem in išče odgovore na številna druga vprašanja, našajoča se na Slovenijo in Slovence ter na švedsko integracijsko politiko modernega časa. Knjiga stane 250 kron (+ poština) in jo lahko naročite direktno pri avtorici: budja@bredband.net ali po telefonu: 0418-269 26. Na zalogi so še knjige: Švedska slovnica za Slovence (200:- ☺), Slovensko-Švedski besedni vodnik in obratno (150:- ☺), Slovenci na Švedskem (400:- ☺) avtorice A. Budja. *-stina*

Zgodbe, ki jih piše življenje

Pri devetdesetih letih se veseli življenja, ker jo imajo otroci radi

Na svoj 90. rojstni dan je povabila sorodnike, sosede ter vse cerkvene pevce, s katerimi je pela v cerkvenem pevskem zboru Mala Nedelja, stare in mlade

Ko smo se peljali skozi napol ozelenelo ščavniško dolino in pri Stari Gori (Sveti Duh) zavili proti Mali Nedelji, kamor smo bili povabljeni na praznovanje 90-letnice Angele Budja, smo razmišljali o letih, ki tako hitro tečejo. In ravno to nam je dejala slavljenka, ko smo ji stisnili roko in ji čestitali k njenemu jubileju. »Veste, sama ne vem, kam so šla leta. Čeprav jih polnim 90, se veselim življenja. Veselim se ga, ker mi je Bog naklonil dobro počutje, spoštujejo me moji otroci, vnuki, pravnuki in drugi – sorodniki, znanci, prijatelji. Poglejte, kakšno slavlje so mi priredili! Seveda mi je najlepše, ko jih vidim ob sebi zbrane.«

Potomstvo Angele Budja na Švedskem, manjkajo še trije: Robert in Lukas Karlin ter Isabelle Kembro. Posnetek: Asmundtorp, maj, 2006

Ob teh njenih besedah, so se ji v očeh zaiskrile solze. Za trenutek je utihnila, morda kaj premišljevala, nato pa je naš pogovor, kljub temu, da so jo obkrožali njeni, tekel naprej. Bistra kot je, nam je z lahkoto podajala mejnike svojega življenja. Rodila se je, 1916 leta v Godemarcih pri Mali Nedelji, v kmečki družini v kateri se je rodilo 12 otrok. Osnovno šolo je obiskovala pri Mali Nedelji. Leta 1935 se je poročila z Avgustom Budja na kmetijo v Grabšince, ki jo je mož podedoval po starših. Nato sta iskala srečo pri zaposlitvi v bolnišnici v Mariboru, odkoder se je vsa družina zaradi premestitve pozneje preselila v Ormož, kjer je dobil mož zaposlitev v bolnišnici za tuberkulozne bolezni. Želja po domačem kraju ju je po nekaj letih pripeljala nazaj v Malo Nedeljo, kjer sta si od prodaje Avgustove domačije kupila posest v Moravcih (pri Mali Nedelji). Tudi tu nista vzdržala dolgo. Ker je bil Avgust v cerkvi organist in mežnar, sta si zakonca Budja želela bivati bližje cerkve. Prav zato sta čez čas kupila hišo v Mali Nedelji, kjer Angela tudi sedaj živi, kadar je doma, v Sloveniji. Toda njuno življenjsko popotovanje se še ni ustavilo. Podala sta se "na obisk" na Švedsko, kjer sta živela že hčerka Gusti in sin Janez z družinama in pozneje še hčerki Jelka in Olga. Naselili so se v mestu Landskrona, na jugu Švedske. Tam je bil njen mož (med drugim) 20 let organist v katoliški cerkvi, pevovodja in inicijator za ustanovitev prvega slovenskega društva na Švedskem, SKD **Triglav**, 1968. Avgust je leta 1987 na počitnicah v domovini umrl, in Angela zdaj vse bolj pogosto živi pri Mali Nedelji. Občasno pa živi tudi pri hčerkah na Švedskem. V Mali Nedelji jo večkrat obiskujejo njeni otroci, ki so ostali z družinami na Švedskem. Doma, v Šentjurju pri Celju, živi le sin Janez z družino. Da ji je življenje lažje, jo iz soseske obišče tudi brat Lojzek ter sestri Lojzka in

Milica iz Maribora. Ko potrebuje pomoč so ji na voljo tudi dobri sosedi.

Foto: **Slavljenka Angela Budja z otroci, od leve – Olga, Janez, Jelka in Gusti**

Povprašali smo jo, kaj jo je v življenju najbolj razveseljevalo? »To so moji otroci in vsi potomci. Ti mi dajejo pogum za življenje. Moja druga ljubezen je petje. Že od 16 leta pojem na koru v cerkvi. Pela sem v Mali Nedelji, pela sem tudi na Švedskem. Pravzaprav imamo vsi v družini zelo radi pesem vseh zvrsti: cerkveno, ljudsko in moderno. Hčerke so

tudi skomponirale veliko skladb in zanje napisale besedila. Vse to so skupaj z otroci, vnuki in mojimi pravnuki tudi posnele na 6. zgoščenkah in jih večkrat lahko slišimo po radiu v Sloveniji. Vsi smo torej prevzeti s pesmijo; mož kot organist, hčerke in sin pa kot skladatelj, pesniki in pevci. Srečna sem, ko po Murskem valu ali na radiu Ognjišče slišim petje mojih treh hčera, ki pojejo kot *Sestre Budja*. Rada imam tudi rože. Čeprav jih vse težje negujem, mi veliko pomenijo.«

Besedilo in foto zgoraj: LUDVIK KRAMBERGER

Lundakarnevalen - 157 år av organiserat vansinne

Iz Lunda se nam je oglasil rojak, dr. Jure Piškur z naslednjim prispevkom, saj je letos prisostvoval na študentskem karnevalu v Lundu. V kratkem, gre za enega največjih študentskih karnevalov na svetu, ki se zgodi vsake štiri leta, meni Jure.

Ordet karneval kommer, enligt den vanligaste etymologiska förklaringen, av latinets "carne vale", det vill säga "farväl till kött", och syftar på de katolska karnevalernas firande precis före fastan. Huruvida lundastudenterna tar farväl till kött efter sitt vart fjärde år infallande karnevalsfirande är mera osäkert; möjligen skulle detta vara på grund av uteblivna studiemedel...

Så har heller icke den lundensiska karnevalen någon katolskt-kristen grund. Den är i stället sprungen ur den gamla studentikosa sedvänjan att hälsa vårens ankomst i månadsskiftet april-maj. Sålunda omnämns de äldsta karnevalerna i det samtida materialet oftast som "Vårfest" eller "Majfest". Det är mot denna bakgrund man 1849 i "Den skånska Correspondenten" kan läsa att Smålands nation den 1:e maj detta år hyrt Brunnssalongen i Lilla Råby för en fest och därvid tågat ut till denna plats skrudade som ett bondbröllopsällskap från Varend (vilket nog inte bara skall ses som ett allmänt gyckel utan även som ett tecken på tidens genuina intresse för folklöre och bondekultur). Hela festen firades också under bröllopsaktiga former, och härmed hade två viktiga kriterier uppfyllts som gör att denna episod brukar klassas som den första karnevalen: tåget och det sammanhållande temat.

- ena slika kaže kako so celo Judito (soprogo Jureta Piškurja) zasrbeli podplati na Karnevalu..
- druga pa da tudi možje postave niso imeli miru pred razigranimi študenti,
- in zadnja: tako polnih ulic v Lundu že zlepa ni bilo ...

Foto: Jure Piškur

Under 1850-talet fortgår de olika "carnevalsuptågen" kring första maj med varierande regelbundenhet och organisation. Källmaterial i form av protokoll och liknande saknas för denna äldsta tid, och eftervärlden får luta sig mot de samtida tidningsreferaten, vilka påfallande ofta talar om regn och rusk - ja, till och med snö! Åtminstone vädret tycks inte alltid ha varit bättre förr. I tågen börjar vagnar dyka upp och förutom ytterligare "bondeteman" börjar också anspelningar på aktuella händelser figurera. Hittills hade de beskrivna evenemangen i stort utgått från nationsbasis. Det kunde således på en "karneval" förekomma ett flertal icke sammanhörande teman. 1860 däremot höll man för första gången en enda sammanhållen "kårkarneval" och tre år senare följer den första karnevalen med ett enda enhetligt tema "Grekiska thronens försäljning", en då dagsaktuell politisk händelse som gav utrymme både för åtskillig politisk satir och anspelningar på klassisk mytologi, vilka man kan förstå sig hurpass begripliga de var för de mindre lärda och belästa bland åskådarna.

Karnevalerna antar nu successivt allt mer organiserade former - man börjar utse formella karnevalskommittéer - även om hela evenemanget alltså länge är något som både beslutas, organiseras och genomförs inom loppet av en vecka. Det är för resten värt att notera att ordföranden i 1867 års karnevalskommitté hette Nils Dunér - samme man som blev förste ordförande för den detta år formellt organiserade Lunds Studentkår. Redan här uppstår således den ännu existerande kopplingen kår-karneval.

Karnevalerna hade hittills infallit med något varierande periodicitet, i bland varje år, i bland vartannat och i bland faktiskt även på hösten! Från och med 1876 blev det dock karneval vartannat år ända fram till 1892. Det året urartade nämligen firandet i så svårartat superi med åtföljande reaktioner från den lokala överheten att de planerade festligheterna 1894 inställdes. På så sätt uppstod den fyraårsperiod mellan karnevalerna - en "karneval" - som alltså gäller. Under vårt sekel (1900-talet) har dock åtskilliga brott i denna periodicitet inträffat. Världskrig ställde in karnevalen 1916. 1932 valde man på grund av den ekonomiska krisen (det ansågs osäkert huruvida vanligt folk som drängar och pigor skulle ha råd att gå på karneval) att skjuta karnevalen två år framåt, till 1934. Det blev 30-talets enda karneval, ty 1938 var världsläget så hotfullt att man åter ställde in och 1942 hade hotet förvandlats till krig igen. 1946 återuppstod dock karnevalen igen och har sedan dess inte bara fortsatt oavbrutet, utan också successivt expanderat i både tid och rum till det jätteippo det i dag är.

Antalet "nöjen" har konstant utökats och lagts till den ursprungliga kärnan: tåget. Den första karnevalstidningen kom troligen redan 1873 och mot 1800-talets slut uppstår och utvecklas olika typer av områdes- och scennöjen, varur bland annat det första renodlade karnevalsspexet, "Uarda" (i enaktsversion) springer 1908. Samma år gör studenterna för första gången karnevalsfilm - endast ett år efter att landets första riktiga spelfilmer sett dagens ljus. Senare följer så revy, kabaret, barneval och alla de "stora nöjen" som fortfarande finns kvar.

Karnevalen blir också längre. Den ursprungliga enda karnevalsdagen blir 1946 till två och 1962 till tre. Och såväl besökar- som deltagarantal växer under efterkrigstiden så kraftigt att 1966 års kommitté till och med tvivlade på att man skulle kunna genomföra karneval 1970. Skulle det gå att hitta meningsfulla uppgifter åt alla aktiva? Karnevalens existens kom nu faktiskt att hotas 1970, men inte av studentantalet utan av tidsandan. I vänsterrevoltens tidevarv var studentikosism och tradition begrepp som bokstavligen fick många att se rött. "Karnevalen återupplivas och befäster föreställningar om att studenter är omedvetna, lallande barnrumpor" skrev Lundagårds redaktör Per Garthon och uppmanade

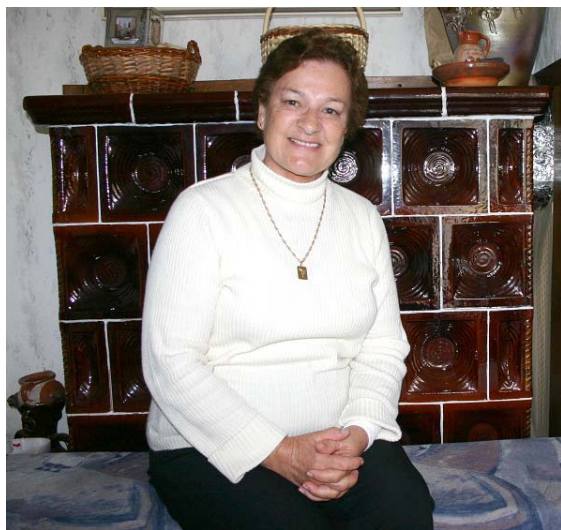
läsekretsen att bekämpa denna "skymf" med "alla legala medel"! Det hjälpte inte: karnevalen överlevde även om den både 1970 och 1974 fick konkurrens av en mer progressiv "alternativkarneval" i stadsparken.

Nu - snart 157 år efter det småländska bondbröllopet - blomstrar de studentikosa traditionerna ånyo kraftfullare än vad 68-generationen någonsin kunde ana, och att politisering av karnevalen synes vara ett minne blott illustreras kanske tydligast av att denna till och med överlevt sin tidigare huvudman: den gamla partipolitiska studentkåren. Ja, i karnevalen finns varken höger eller vänster, varken jude eller grek - bara studenter som lever i sann dualitet med varandra!

av Fredrik Tersmeden

Anm: detta är en lätt bearbetad version av en text som ursprungligen publicerades i Lundagård nr 1 1998.

Tudi tako so ljudje iskali boljše življenje; Angela Dodič je iz Grabonoša pobegnila v Avstralijo

Zgodba neke rojakinje, ki naj nas opogumi, da zapišemo tudi mi svojo.

Tisti malo starejši se še spominjajo časov, ko so mnogi Slovenci prek zelene meje z Avstrijo in Italijo pobegnili v svet. Eni so šli, da so se rešili pred političnim pregonom, drugi zato, da bi na drugi strani meje našli obljubljeno deželo, kjer se cedita med in mleko. Ob tem se je treba vživeti v čas po vojni, ko je vladalo vsesplošno pomanjkanje, ko še ljudje nisi imeli dovolj za dostojno preživetje.

Z eno izmet takih smo se srečali na zlati poroki zakoncev Elizabete in Ignaca Kukovec iz Kutinc pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Na njuno poroko je iz Avstralije prišla sestra neveste Angela Dodič. Tedaj smo se dogovorili za srečanje, na katerem nam bo povedala svojo življenjsko zgodbo odhoda v svet.

Angela Dodič se je rodila v kmečki družini Frančiške in Franca Kajnih v Grabonošu 30. maja 1938. leta. V družini se je rodilo pet otrok, od katerih živijo le trije. Vse do smrti svoje matere, leta 1956, je živela mirno kmečko življenje. Starši so jo imeli za naslednico kmetije. Toda mamina smrt je spremenila njeno življenje.

»Bilo mi je 18 let, ko mi je umrla mama. Bila sem še otrok. Tedaj otroci nismo tako hitro odraščali. Vseeno sem zaslutila, da se v hiši nekaj dogaja. Oče se je na skrivaj srečeval z neko vdovo. Po naključju sem izvedela, da se nameravata poročiti. To me je prizadelo. Na noben način nisem hotela živeti z mačeho. Sklenila sem, da bom pobegnila od doma. Toda kam? Edina pot je vodila prek meje v Avstrijo. Srečala sem se s sošolko Cilko Sobočan iz Spodnjih Ivanjec, ki je s svojim fantom iz Stavešinec, imena ne vem več, nameravala pobegniti v Avstrijo. Dogovorili smo se, da se odpeljemo s kolesi k Cilkinim sorodnikom v Gederovce in od tam prečkamo zeleno mejo. Preden smo se podali na pot smo se dogovorili, kako bomo govorili, če nas ujamejo, ko bomo prečkali mejo. Naš izgovor je bil, da gremo na obisk Cilkinim Sorodnikom v Gederovce. Sama sem vzela očetovo kolo, fant pa je na kolesu peljal Cilko. Kot smo ugotovili nas je oče, vsaj mene, na

policiji prijavil, da nameravam prestopiti mejo. Na mostu v Radencih so nas ustavili in legitimirali policisti. Spraševali so nas, kam smo namenjeni. Pregledali so nam žepe in nas spustili. Toda niso nas izpustili iz oči. Zasedovali so nas. V neki vasi, kje je bilo ne morem reči, ker je bila že noč, so nas iznenada ustavili. Tedaj sta Cilka in njun fant pobegnili v noč. Jaz jih nikoli več nisem videla. Mene je policaj, govoril je srbsko, peljal v Mursko Soboto na zaslišanje. V robčku sem imela naslove, kje se moram javiti v Avstriji. Da bi se ga znebila, sem si formalno obrisala nos, ter tako dala v usta listek, ki je bil oblikovan v kroglico, z naslovi in ga požrla. Vedela sem, da bi bil to dokaz, da sem res hotela pobegniti. Na mizo sem zložila vse kar sem imela v žepu, rožni venec, molitvenik in 22.000 dinarjev. Ko sem bila zaslišana so mi vse vrnil, zmanjkala sta le dva tisočaka. Kot sem pozneje ugotovila, me je oče naznanil zato, da bi mi preprečil pobeg. Ovadil me je, da sem mu ukradla kolo. Ker sem kolo nameravala odvreči, sem pod sedež napisala očetov naslov, da bi lahko najdeno kolo vrnil v Grabonoš.«

Angeli tokrat ni uspelo. Toda želja po pobegu je bila še močnejša. Končno ji je tudi uspelo. Drugi pobeg je uspel. To se je zgodilo 4. julija 1957.

»Natančno se spominjam dneva, ko sem pri avstrijski družini Pertoci, ki so bili sorodniki prijateljice Cilke, bila toplo sprejeta. Dali so mi jesti. Tam sem se uredila in se odpravila na policijo. Po treh dneh zaslišanja so me poslali v zbirni center za begunce, rekli so lager, v Lipnico. Po treh mesecih sem dobila delo v mlinu na kanalu Mure blizu avstrijske Radgone. Moj cilj je bila Avstralija. To se je tudi zgodilo, saj sem 4. decembra 1957 z ladjo Roma iz Genove, s 1.500 potniki, odpotovala v Avstralijo. Cilj potovanja je bilo mesto Melbourne, kamor smo pripotovali 29. decembra 1957. leta. Tam sem 3 mesece živela v lageru Boneillo, delala pa kot čistilka na privatni osnovni in srednji šoli. Decembra 1958 sem se preselila v Adelaido, kjer sem si našla delo v bolnišnici in se usposobila za bolničarko. Po naključju, na novo leto pri slovenski maši, sem spoznala moža Danila Dodiča, ki je bil doma iz primorske in je ravno tako pobegnil kot jaz. Poročila sva se 1960 leta, v zakonu pa so se nama rodili trije otroci Sonja, Franc in David. Mož mi je že umrl, razveseljujejo pa me 4 vnuki.«

Sedaj, ko je Angela v pokoju, ima več možnosti obiska domovine, v katero se rada vrača. »Nam, ki smo odšli mladi v svet, ni lahko pozabiti domovine. Še sreča, da imamo v Adelaidi svoj Slovenski dom, kjer se zbiramo Slovenci. Obiskujemo tudi slovenske maše in beremo slovenske časopise. Dragocena sta nam bila Naša Gruda in Slovenija.Svet. Škoda, da jih ni več. Rada obiščem tudi domovino. Prvič sem jo obiskala leta 1977, nato 1988, 1995 z možem Danilom in 2004 s sinom Davidom. To so bila lepa doživetja. Marsikaj se je v teh letih spremenilo. Sploh si nisem mogla predstavljati, kako je Slovenija napredovala. Tokratni obisk sem namenila zlati poroki sestre Elizabete, ki se je poročila z Ignacom Kukovcem v Kutincev. Poroka in srečanje z redkimi, ki se jih spominjam, poznam pa skoraj ne več, je bilo pravo doživetje.«

Ko berete ta prispevek, je naša sogovornica že v svoji novi domovini, v Avstraliji. Kot je dejala, je danes lažje priti na obisk v domovino, kot nekoč. Pot je tedaj veljala pravo bogastvo. Danes jo stane povratna vozovnica za Avstralijo 2.500 avstralskih dolarjev. Kot je dejala, je tudi to velik denar, pa vendar mnogo manj, kot pred leti. O vrnitvi v domovino ne razmišlja, kajti tam v Avstraliji živijo njeni otroci. Doma pri njih v Grabonošu se je reklo pri Ramišakovih, zdaj tam ni nikogar več.

Besedilo in foto: LUDVIK KRAMBERGER

G. Krambergerju se lepo zahvaljujemo za poslani prispevek in obenem vabimo naše bralce I.G., da nam zaupajo svoje zgodbe.

Uredništvo

Posnetki: ŠMARNICE. Na kavi po sv. maši v materinem jeziku; Helsingborg, drugo nedeljo v mesecu maju. Foto: Olga Budja, Helsingborg

Obletnica

Pred kratkim smo se spomnili desete obletnice prvega obiska papeža Janeza Pavla II. v Sloveniji. 17. maja 1996 je ob prihodu na brniško letališče simbolično počastil našo deželo s poljubom zemlje, medtem pa ga je pozdravljalo zvonjenje iz vseh slovenskih cerkva. Po sprejemu na letališču, kjer ga je poleg cerkvenega in državnega vodstva, pozdravila množica vernikov, je sveti oče na lastno željo obiskal Marijino svetišče na

Brezjah. Zvečer je imel v ljubljanski stolnici še srečanje z duhovniki, redovniki in redovnicami. 18. maja, je papež na hipodromu v Stožicah vodil slavje ob 1250-letnici krščanstva med Slovenci, popoldne pa se je v Postojni srečal z mladimi in koprsko škofijo. Tam so mu mladi pripravili nepozabno srečanje za 76. rojstni dan. 19. maja pa je Janez Pavel II. daroval sveto mašo na mariborskem letališču in se v mariborski stolnici srečal s predstavniki slovenske kulture, znanosti in umetnosti. Obisk je končal v zgodnjih večernih urah, ko se je na mariborskem letališču poslovil od nas.

Leto 2007 bo posvečeno 100-letnici kronanja Marije Pomagaj na Brezjah. Uvod v jubilejno leto so bili Brezjanski pogovori, ki so potekali v soboto, 6. maja. Na simpoziju, ki ga je organiziral Frančiškanski marijanski center Slovenije, je 5 predavateljev osvetlilo Marijin lik. Dr. Anton Štrukelj je spregovoril o mariologiji sedanjega papeža, dr. Jesús Castellano Cervera o Mariji in evharistiji, Jože Dežman je predaval o Mariji Pomagaj na Brezjah in nacionalnem zorenju slovenskega naroda, p. dr. Leopold Grčar o kronanju milostnih podob, prof. Silvester Gaberšček pa je razmišljal o Mariji, kot stebru vernosti med Slovenci. Častni gost je bil apostolski nuncij v Slovenije, Sanos Abril y Castello.

V Zalogu pri Postojni je v nedeljo, 7. maja, potekala sveta maša v spomin na 10-letnico prvega obiska papeža Janeza Pavla II. v Sloveniji. Daroval jo je koprski škof Metod Pirih, ki je pri pridigi dejal, da je bilo to za pokojnega svetega očeta in za ljudi, zlasti mlade, ki so se tega dogodka udeležili, enkratno in nepozabno srečanje.

Vir: Radio Ognjišče

VEČER SLOVENSkih IZROČIL

Vsi Slovenci in Slovenke, doma in po svetu smo povabljeni, da 23. maja zvečer pred podobo brezjanske Matere Božje, ki je Kraljica Slovencev, praznujemo večer slovenskih izročil. Koordinacijski Odbor za Slovensko udeležbo na 41. mednarodnem evharističnem

kongresu v Filadelfiji leta 1976 je med zaključnimi slovesnostmi, ki jim je predsedoval kopski škof Janez Jenko, predložil spomenico, ki jo je soglasno sprejelo več kot 700 udeležencev. Tako piše v njej:

Vsako leto, na predvečer praznika Marije iz Brezij, ki varuje slovenski narod in slovenska izročila v svetu, to je 23. maja zvečer, bomo v svojih domovih prižgali sveče in preživel večer v mislih na krščanska izročila, ki so stoletja vodila naš rod v domovini in oblikujejo danes tudi nas v svetu in po nas narode, med katerimi živimo. Vabimo Slovence v domovini in vse rojake slovenskega izročila v svetu, da se nam pridružijo.

Predlagamo dva načina:

V prvem najprej zmólimo posvetilno molitev:

O Gospa moja, o Mati moja, tebi se vsega darujem; in da se ti vdanega skazem, ti danes posvetim svoje oči, svoja ušesa, svoja usta in svoje srce, sebe popolnoma vsega. Ker sem torej tvoj, o dobra Mati, varuj me, brani me kakor svojo last in posest. Amen.

Sledi pesem brezjanski Mariji:

Brezjanska Marija, premila Gospa, za našo Kraljico kronana. Tvoj narod Slovenski pred tabo kleči, Marija, pomagaj nam Ti!

ali pa pesem Marija, pomagaj nam sleherni čas.

Po drugi predlogi zmólimo molitev, ki jo je spisal blaženi škof Anton Martin Slomšek.

"Molimo za svojo domovino in prosimo Boga, od katerega prihaja vse dobro, naj blagoslovi njo in vse prebivalce! Kdor svojo domovino v resnici ljubi, se ne sramuje svojega rodu in ne jezika materinega".

Potem vsi stoje molimo:

Spomni se, o premila Devica Marija, da se nikdar ni bilo slišati, da bi bila ti koga zapustila, ki je pod tvoje varstvo pribežal, tebe pomoči prosil in se tvoji prošnji priporočal. S tem zaupanjem hitim k tebi, o devic Devica in Mati: k tebi pridem in pred teboj zdihujoč grešnik stojim; nikar ne zavrzi, o Mati Besede mojih besed, temveč milostno me poslušaj in usliši. Amen.

Sledi molitev naših rojakov iz Argentine, ki jo radi molímo za našo domovino:

Gospodar vesolja in kralj vseh narodov in jezikov, prosimo Te, razlij svojo milost na Slovenijo, domovino naših prednikov in našo duhovno domovino. Podpiraj jo na poti k duhovni in družbeni prenovi po Tvoji volji. Sprejmi kri, ki je bila darovana za njeno pravico, in vse trpljenje njenih otrok, da bo v zadoščenje za kršitve Tvoje postave na njenih tleh.

Posebej Te prosimo, vlivaj njenim sinovom in hčeram duha edinosti v resnici in pravici, da bo kmalu srečen dom vsem, ki skupaj živijo v njegovem zavetju.

Nam v svetu, ki zavestno sprejemamo slovensko duhovno domovinstvo, pa pomagaj, da ga ohranimo v dejavni zvestobi svoji zavezi in Tvoji postavi, da bomo živeli Sloveniji v čast in razcvet, deželi, ki ji pripadamo, in vsej človeški družbi v blagodejen razvoj in Tebi v slavo, ki Ti jo neprenehoma kličemo.

*Slava Očetu in Sinu in Svetemu Duhu, kakor je bilo v začetku, sedaj in vekomaj.
Amen.*

Lahko dodamo še desetko rožnega venca, npr: Ki si ga Devica rodila.

Sledi Marijina pesem po izbiri.

V torek, 23. maja, na predvečer praznika Marije Pomagaj, zavetnice vseh Slovencev in Radia Ognjišče, bomo tudi letos v duhu in molitvi povezani vsi Slovenci po svetu. Ob 20.00 bo v baziliki na Brezjah sveta maša, ki jo bo ob somaševanju prisotnih duhovnikov daroval ljubljanski pomožni škof dr. Anton Jamnik. Po sveti maši bo sledila procesija z milostno Marijino podobo. Celotno slovesnost bomo na naših valovih neposredno prenašali, prisluhnili pa ji boste lahko tudi s pomočjo našega internetnega oddajanja.

Vir: Radio Ognjišče

VADSTENA

*Dragi rojaki na Švedskem, vabljeni na slovensko binkoštno srečanje, dne 3. junija, v Vadsteni!
Organizirajte se in pridite. Tudi letos bo slovensko bogoslužje vodil poseben gost. Po cerkvenih obredih bo kulturni program in slovenska veselica. Prisrčno vabljeni!*

ZANIMIVOSTI

AKTUELLT

Slovenija bo s 1. januarjem 2007 postala prva nova članica Evropske unije, ki bo uvedla evro, ter tako postala trinajsta država v evroobmočju. Evropska komisija in Evropska centralna banka sta namreč v torek, 16. maja, ocenili, da Slovenija izpolnjuje pogoje za tak korak in komisija je državam v povezavi priporočila, naj ga podprejo. Politični in finančni krogi v Sloveniji pozdravljajo pozitivni oceni, obenem pa opozarjajo na nujnost nadaljnjega skrbnega vodenja ekonomskih politik. Predsednik vlade Janez Janša, minister za finance Andrej Bajuk in guverner Banke Slovenije Mitja Gaspari so ob tem pripravili

skupno novinarsko konferenco. Premier Janša je poudaril, da je uvedba evra eden izmed najpomembnejših projektov v Sloveniji. Prepričan je, da bo prispevala k večjemu ugledu države v svetu. Odločitev Slovenije, da vstopi v evroobmočje v najkrajšem možnem času, je bila po Bajukovih besedah tvegana odločitev, ki je potrebovala veliko političnega poguma. Ob tem je še posebej poudaril vlogo bivšega finančnega ministra Dušana Mramorja, ki je ministrstvo vodil ob koncu leta 2004. Mitja Gaspari pa je dejal, da bo Banka Slovenije storila vse, da bi se proces tehničnega prevzema evra izpeljal kvalitetno in pravočasno, tako da državljani uvedbe evra ne bi občutili kot breme, ampak kot odgovornost. Podjetja so na prevzem evra zadovoljivo pripravljena - so sporočili z Gospodarske zbornice Slovenije. Največ težav se pojavlja na področju informacijske tehnologije, predvsem pri manjših podjetjih. Stroški podjetij zaradi prehoda na evro naj bi po sedanjih ocenah znašali od nekaj 10 tisoč evrov do milijon evrov in več.

Evropski parlament je na zasedanju v Strasbourgu dokončno potrdil novo finančno perspektivo, ki bo usmerjala skupne letne proračune Evropske unije v obdobju 2007-2013. Za sedemletno skupno blagajno, ki bo po dogovoru težka nekaj manj kot 864 milijarde evrov in pol, je glasovalo 440 poslancev, proti pa jih je bilo 190. Poslanci iz Slovenije so novo perspektivo podprli, čeprav so nanjo imeli pripombe v smislu premajhne razvojne naravnosti. V veliki meri so z novo blagajno zadovoljni predvsem zato, ker prinaša dobre možnosti za našo državo. Po besedah Miha Brejca bo namreč Slovenijo letno prejela 120 ali še več milijard.

Potem ko sta iz uprave Nove Ljubljanske banke odstopila dva člana iz vrst belgijske KBC in bo ta banka svojo vlogo v naši banki omejila zgolj na finančnega vlagatelja, je v sredo, 17. maja, Evropska banka za obnovo in razvoj v Delu objavila vabilo k dajanju ponudb za nakup pet odstotnega deleža Nove Ljubljanske banke. Predsednik vlade Janez Janša pa se je v četrtek, 18. maja, v Ljubljani srečal s predsednikom ruske naftne družbe Lukoil Vagitom Alekperovim. Ta je izrazil interes za strateško sodelovanje s Slovenijo, predvsem z družbami Nafta Lendava, Luka Koper in Petrol. Janša se z morebitnim sodelovanjem strinja, poudarja pa, da so konkretne odločitve pristojnosti gospodarskih subjektov.

Kultura. Vrhunski ženski zbor Carmina Slovenica pod vodstvom Karmine Šilec je pripravil nov koncertni program z naslovom "O Deus", ki obsega dela avtorjev, ki so ustvarjali med 9. in 20. stoletjem. Program so premierno predstavili 10. maja v minoritski cerkvi sv. Petra in Pavla na Ptuj, nato še v mariborski stolnici in v Viteški dvorani na gradu v Slovenski Bistrici. Program "O Deus" je sestavljen iz sakralne glasbe krščanske vere zahoda in vzhoda, preteklosti in sedanjosti. Obsega dela od bizantinske Kassie, slovenskih Adama Bohoriča, Georgiusa Prennerja ter Daniela Lagkhnerja do prerokinje Hildegarde in Stevana Mokranjca. Vsa predstavljena dela povezuje skupno vodilo, ki poziva k slavljenju Boga.

Celjska Mohorjeva družba je ta teden predstavila nekatere novosti: nadaljevanje serijske izdaje Leksikon cerkva na Slovenskem, priročnik za učitelje likovnega pouka z naslovom Drugačnosti, zgodbo misijonarke iz Indije Tam, kjer kesude cveto in revijo Zvon. Pri Založbi ZRC je izšla knjiga Slog in tehnika srednjeveškega stenskega slikarstva na Slovenskem avtorice Anabelle Križnar. V zbirki Klasiki Kondorja, ki letos praznuje 50 let,

so izšla Izbrana pisma Srečka Kosovela.

Šport. Na svetovnem pokalu v belgijskem Gentu je Aljaž Pegan na drogu zmagal, Mitja Petkovšek pa je z nastopom na bradlji pristal na drugem mestu. Slovenija je po dramatičnem razpletu na hokejskem svetovnem prvenstvu v Latviji morala zapustiti elitno skupino svetovnega hokeja. Kajakaš na mirnih vodah Jernej Župančič Regent je na uvodni tekmi svetovnega pokala v Poznaniu zasedel odlično četrto mesto. Iztok Čop je bil dvakrat drugi na veslaški regati v Duisburgu. Druga sta bila v dvojcu brez krmarja tudi Novak in Božič. Četverec brez krmarja brata Pirih, Kolander in Prelog je osvojil tretje mesto. Na isto stopničko sta stopila tudi Majda Jerman in lahki veslač Bine Pišlar.

Helena Javornik je postala zmagovalka polmaratona na Švedskem. Na prvi letošnji tekmi evropskega pokala padalcev v skokih na cilj v Italiji sta Irena Avbelj in Maja Sajovic osvojili prvi dve mesti v ženski konkurenci, med ekipami pa je na najvišji stopnički stala najboljša slovenska in tudi evropska ekipa zadnjih let Flycom v postavi Roman Karun, Uroš Ban, Senad Salkič, Borut Erjavec in Domen Vodišek.

DRUGE NOVICE

V okviru tedna Evrope, ki je potekal med 5. in 12. majem, so po vsej Sloveniji potekale številne prireditve, ki so jih skupaj pripravili vlada, državni zbor, predstavništvo Evropske komisije in Informacijska pisarna Evropskega parlamenta v Sloveniji. Slovensko prestolnico je v ponedeljek, 8. maja, na predvečer dneva Evrope, razsvetlil tradicionalni ognjemet z ljubljanskega gradu. V državnem zboru so v ponedeljek odprli razstavo likovnih, fotografskih in literarnih del učencev in dijakov iz celotne Slovenije, ki so sodelovali v natečaju Evropa v šoli. V torek so v devetih slovenskih krajih osnovnošolci gradili takoimenovane Evropske vasi in predstavljali države članice Evropske unije, njihovo zgodovino, kulturo, navade, običaje, narodne noše, glasbo, kulinariko in recepte tradicionalnih jedi. V SNG Maribor pa je potekala zaključna slovesnost akcije na temo Sodelovanje v Evropi različnosti, na kateri so podelili nagrade najboljšim mladim ustvarjalcem in razstavili najboljša likovna in fotografska dela.

O prihodnosti Evrope pa so govorili tudi na konferenci, ki je v organizaciji avstrijskega predsedstva Evropske unije in Evropskega parlamenta v ponedeljek in torek potekala v Bruslju. Na zasedanju sta zbrane nagovorila avstrijski kancler Wolfgang Schüssel, ki trenutno predseduje Evropski zvezi in predsednik Evropske komisije José Manuel Barroso. Zavzela sta se za Evropo projektov in rezultatov kot najboljši način za povečanje zaupanja državljanov v povezavo ter s tem posledično tudi za oživitvev evropske ustavne pogodbe po njeni zavrnitvi v Franciji in na Nizozemskem. Srečanja se je udeležilo približno 140 poslancev nacionalnih parlamentov 25 članic povezave, 70 poslancev Evropskega parlamenta in predstavniki držav pristopnic. Med udeleženci je bil tudi slovenski poslanec Alojz Peterle ter več predstavnikov državnega zbora. Iz Bruslja se nam je oglasil podpredsednik državnega zbora Vasja Klavora.

Evropska komisija je v svoji spomladanski gospodarski napovedi ocenila, da bo Slovenija v letošnjem letu zabeležila gospodarsko rast v višini 4,3 odstotka bruto domačega proizvoda ter inflacijo v višini 2,4 odstotka. S tem je napoved izboljšala, saj je

lansko jesen predvidela le štiriodstotno rast ter inflacijo v višini 2 in pol odstotka. Za leto 2007 pa napovedi ni spreminjala: rast naj bi se ustavila pri 4,1, inflacija pa pri 2 in pol odstotka. Komisija tudi meni, da bi obvezno dvojno označevanje cen moralo omejiti inflacijski vpliv uvedbe evra, ki je načrtovana za 1. januar 2007. Sicer pa bo Bruselj 16. maja objavil prvo konvergenčno poročilo o pripravljenosti Slovenije na evro.

Vlada je na četrtkovi seji potrdila privatizacijski strategiji za drugo največjo slovensko banko, Novo Kreditno banko Maribor, in Telekom Slovenije. V obeh usmeritvah se je odločila za postopno privatizacijo z mešanim lastništvom, v kateri bo država obdržala 25 odstotkov in eno delnico. Privatizacija banke naj bi bila predvidoma izpeljana v poldrugem oz. dveh letih, Telekom pa v treh letih. Belgijska bančno-zavarovalna skupina KBC, ki je lastnica 34 odstotkov Nove Ljubljanske banke, pa je v sredo, 10. maja, sporočila, da namerava v prihodnje banki igrati le še vlogo finančnega investitorja. Finančni minister Andrej Bajuk je v odzivu za STA dejal, da ima Slovenija po evropskem pravnem redu odgovornost za zagotavljanje stabilnosti finančnega sistema, s prodajo NLB, kot največje slovenske banke s 40-odstotnim tržnim deležem KBC, pa bi lahko Slovenija v nekaterih primerih izgubila vzvode za ureditev trga.

Okrajno sodišče v Piranu je izdalo začasno odredbo v tožbi Joška Jorasa proti Republiki Hrvaški zaradi motenja posesti, v kateri je ugodilo zahtevam tožnika in odločilo, da je Hrvaška dolžna v 24 urah po prejemu odredbe z Jorasove t.i. evropske poti odstraniti štiri betonska cvetlična korita in tako omogočiti ponovno uporabo poti za hojo in vožnjo z vsemi prevoznimi sredstvi. Če Hrvaška tega ne bo storila, lahko to na njene stroške naredi Joras sam, je odločilo sodišče. Hrvaško zunanje ministrstvo je v odzivu v ponedeljek ocenilo, da je odločitev piranskega sodišča nesprejemljiva, pravno neutemeljena in nična, saj "slovensko sodišče nima pristojnosti na hrvaškem državnem ozemlju". Slovensko zunanje ministrstvo pa je 11. maja poudarilo, da "hiša Joška Jorasa stoji na ozemlju, ki je bilo na dan osamosvojitve, in je zato še danes, slovensko".

Muzej novejše zgodovine Slovenije je ob 15-letnici osamosvojitve Slovenije v sodelovanju z državo in nekaterimi javnimi zavodi pripravil vseslovenski projekt z naslovom Enotni v zmagi. Projekt obsega osrednjo državno slovesnost v Muzeju novejše zgodovine, razstave v regionalnih muzejih, zbornik, multimedijsko predstavitev in predstavitev na spletni strani.

Založba Mladinska knjiga je 10. maja predstavila prevod knjige z naslovom: Slovenija 1945 - smrt in preživetje po drugi svetovni vojni. Gre za delo dveh Angležev, Johna Corsellisa in Marcusa Ferrarja. Corsellis je bil britanski kveker in pacifist, ki je med II. svetovno vojno pod okriljem 8. armade zagotavljal humanitarno pomoč beguncem na Koroškem. Ferrar pa je med hladno vojno kot dopisnik Reutersa poročal iz Vzhodne Evrope. Oba sta se lotila popisovanja slovenske med- in povojne zgodovine. Knjigo bogatijo pričevanja preživelih, zgodbe in usode posameznikov. Omenimo, da je knjiga originalno izšla v Angliji in je tam že razprodana.

Vir: Radio Ognjišče

EN VARM TANKE TILL ALLA KVINNOR

Mamma och pappa satt och tittade på TV.
Mamma sa "Jag är trött och det börjar bli sent.
Jag tror att jag vill gå och lägga mig".

Hon gick ut i köket för att göra i ordning smörgåsar till nästa dags lunch, tömde popcornbunkarna, tog ut kött ur frysen till dagen därpå, såg efter hur mycket cornflakes det fanns kvar i kartongen, fyllde socker i skålen, satte socker och skedar på bordet och gjorde kaffebyggaren klar till att brygga.

Sen la hon kläder i torktummlaren, satte på en ny tvätt, strök en skjorta och sydde fast en lös knapp. Hon tog tidningarna, som låg på golvet. Hon samlade ihop leksaker, som låg på bordet, och la telefonboken ner i lådan.

Hon vattnade blommorna, tömde en tvättkorg och hängde upp en handduk, så att den fick torka. Hon stannade vid skrivbordet och skrev en lapp till skolan, la fram små pengar till barnen och samlade upp en bok, som hade gömt sig under en stol.

Hon skrev ett födelsedagskort till en väninna och satte ett frimärke på kuvertet, skrev en minneslapp och la båda bredvid sin portmonnä. Sen tvättade hon ansiktet, tog på nattkräm, borstade sina tänder och kammade håret.

Harry ropade från vardagsrummet: "Jag trodde att du var på väg att gå och lägga dig?"

"Jag är på väg", sa hon. Hon hällde vatten i hundskålen, släppte ut katten och såg till att alla dörrarna var låsta. Hon tittade till barnen, släckte deras lampor, hängde upp en blus på en stol och la några smutsiga strumpor i tvättkorgen och pratade kort med barnen, som satte upp och gjorde läxor. I hennes eget sovrum ställde hon väckarklockan, la fram kläder till nästa dag och tog överkastet av sängen. Hon skrev 3 saker till på minneslappen.

I samma ögonblick stängde Harry av Tv-n och sa till sig själv, "Nu vill jag gå och lägga mig."....**Och det gjorde han!!!...**

Ženske v svetu

Glede na delež žensk v parlamentu, kjer je svetovno povprečje 16,6%, povprečje v državah članicah EU pa 23 %, je Slovenija z 12,2% izvoljenih poslank na 85. mestu na svetu in 22. mestu v EU. Največji delež zastopanosti žensk v nacionalnem parlamentu na svetu ima Ruanda (48,8 %), sledita ji Švedska (45,3 %) in Norveška (37,9 %).

Zastopanost žensk je nizka tudi v vladi (ena ministrica oziroma 5,9 %), na najvišjih vodstvenih položajih v gospodarskih družbah (4 % predsednic uprav največjih gospodarskih družb v letu 2003), organizacijah socialnih partnerjev ter drugih združenjih in organizacijah.

Podatke posredoval: Jure Piškur, Lund

O sodelavcih vedno govorimo samo dobro!

Tu je primer.

Spoštovani gospod direktor,

Janeza Novaka, mojega asistenta pri delu, vedno vidite, kako trdo dela v svoji mali pisarni. Janez dela neodvisno in ne lenari ali se pogovarja s sodelavci. Nikoli se ne zgodi, da bi zavrnil kakega sodelavca, ki potrebuje pomoč. Do sedaj je vedno končal z delom pravočasno. Zelo pogosto si vzame podaljšan delovni čas, da konča svoje delo, pri čemer včasih preskoči odmor. Janez je takšen delavec, ki nima absolutno nobenega spodrsaljaja pri opravljenih delih, ima visoke dosežke in je širokega znanja na njegovem področju. Moje mnenje je, da ga lahko takoj uvrstimo med tiste najbolj vzorne delavce, ki jih nikoli ne odpustimo. Prav tako vam vljudno predlagam, da je moj predlog o napredovanju tega izjemnega, vzornega in nepogrešljivega delavca izvršen kakor hitro je mogoče.

Lep pozdrav!

(Pripisano čez nekaj minut:)

Ta idiot je stal za menoj, ko sem vam pisal tole pismo.
Prosim znova preberite vsako drugo vrstico tega pisma

Prispevek poslala: Danni Stražar

To morate prebrati!

Zgodilo se je na letalu med Johannesburgom in Londonom. Belka, okoli 50 let stara, je sedela poleg črnca. Očitno jo je to zelo motilo, saj je poklicala stewardeso:

“Je kaj narobe, gospa,“ jo je nagovorila stewardesa.

“Vi očitno ne vidite kaj,“ ji je le ta odgovorila. “Sedež ste mi določili poleg črnca.

Odločno nasprotujem temu, da sedim poleg nekoga iz tako osovražene skupine. Zahtevam drug sedež!”

“Pomirite se, prosim,“ ji odgovori stewardesa, “Skoraj vsi sedeži v letalu so zasedeni.

Pogledat grem, če je kako mesto prosto.”

Stewardesa je odšla. Kmalu se je vrnila:

“Gospa, kakor se mi je zdelo, v ekonomskem razredu ni nobenega prostega mesta.

Govorila sem s kapitanom in ta mi je zagotovil, da tudi v poslovnem oddelku ni prostega mesta. Je pa eno prosto mesto v prvem razredu.”

Preden je ženske lahko rekla karkoli, je stewardesa nadaljevala:

“V naši letalski družbi sicer ni v navadi, da presedamo ljudi iz ekonomskega v prvi razred. Vendar, glede na okoliščine, je kapitan začutil, da je res škandalozno, da nekdo sedi poleg tako ogabne osebe.”

Obrnila se je k črncu in rekla:

“Tako da, gospod, če želite, lahko vzamete svojo ročno prtljago. V prvem razredu vas čaka prost sedež.”

V trenutku so drugi potniki, ki so bili šokirani nad dogodkom, vstali in zaploskali.

To je resnična zgodba. Zaploskajmo kapitanu! Hvala!

Prispevek poslal Branko Kosi, Bučkovci

En fredags story!!

Direktörerna för ölmärkena Heineken, Budweiser, Carlsberg och Guinness är ute en eftermiddag och spelar golf.

Efter 18 hål på Gleneagles samlas man vid hål 19 i baren vid klubbhuset. Man hann knappt sätta sig förrän en servitris uppenbarade sig, och frågade vad de ville dricka.

Carlsbergdirektören skulle ha "One bottle of Carlsberg. Probably the best beer in the world".

Heinekenkillen fnös och beställde det han ansåg vara världens bästa öl, nämligen en kall Heineken.

Killen från Budweiser smålog och sa på släpig Texasaccent "You guy's don't know a shit.

Give me the best selling beer in the United States, a good Budweizer Bud Light".

Direktören för Guinness sade cooolt bara "I'll have a Coke".

Chockade frågade dom andra varför han inte beställt en Guinness, varpå Guinnessdirektören snabbt svarade:

"Well, if you guys don't drink beer, neither will I".

Bidraget inskickat av: Hannu Tuomainen

Tako to gre...

Janez želi zaposliti svojega sina, pa pokliče starega prijatelja, visokega državnega uradnika:

"Janez, pa sploh ni problema! Zaposlil ga bom v državni upravi. Plače bo imel okrog 1.000.000 SIT pa nič ne bo rabil delat!"

"Pa veš, jaz bi rad da on nekaj dela. Nekaj bolj skromnega."

"Pa dobro, ga bom pa zaposlil kot direktorja v eni dobri firmi. Plače bo imel okrog 750.000 SIT in nekaj malega bo moral tu in tam naredit."

"Samo jaz bi rad, da vseeno malo več dela. Da se nekaj nauči."

"Pa dobro. Potem pa bo šef oddelka v tem podjetju. Imel bo okrog 350.000 SIT plače in dosti bo moral delat."

"Samo jaz bi rad da dobi nekaj bolj skromnega, da bo znal cenit."

"Pa dobro. Povej, koliko hočeš, da zasluži?"

"Pa tam, okrog 150.000 SIT za začetek."

"E, dragi moj prijatelj, to pa ne gre! Za tako plačo pa mora imeti fakulteto!"

Prispevek poslala: Danni Stražar

ARHIV

ARKIV

V veselem razpoloženju, Dan žena, Olofström, marec, 2006

15. občni zbor Slovenske zveze na Švedskem, 22. maj, 2006

Darko Berginc in Milka Barač, Helsingborg

Priznanja in pohvale...

15 let zvestobe Slovenski zvezi, 15 let druženja z rojaki...

Priznanja zaslužnim odbornikom in članom pevskega zbora Planika, Malmö, 2006

30 let pevskega zbora PLANIKA, Malmö; proslava 22. april, 2006

Predsednica društva Planika podeljuje priznanja članom pevskega zbora...

Takole zadovoljnih obrazov so zaključili uradni del večera prisotni na občnem zboru Slovenske zveze, dne 22. aprila, 2006....

Čestitke novemu upravnemu odboru Slovenske zveze!

**Uredništvo
Informativnega GLASILA**

Izdajatelj / Utgivare:
Slovenska riksförbundet i Sverige

Slovenska zveza /

Box 237, 261 23 LANDSKRONA
Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna
Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

SD IVAN CANKAR C/O Jenko

N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Pårarpsv 37
256 69 Helsingborg
Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

Veleposlaništvo Rep. Slovenije

Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
telefon 08 545 65 885/6
faks 08 662 92 74
e-pošta vst@mzz-dkp.gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271
402 25 Göteborg
Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18
214 58 Malmö
Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD LIPA

BOX 649
261 25 Landskrona
Lazukič Andrej, 042-702 69

SLOVENSKO DRUŠTVO STHLM

BOX 832
101 36 Stockholm
Pavel Zavrel, 08-85 72 59

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
Augustina Budja, 0418-269 26

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031-711 54 21

VELEPOSL. KRALJ. ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8
SI - 1000 Ljubljana, Slovenija
(+386) 01-300 02 70

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno
GLASILO

INFORMATIONSBLADET

Jesen/Hösten 2006

Št./Nr 16 Letnik/Årgång 5

Slovenska riksförbundet i Sverige

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S

B
L
A
D
E
T

*Informativno
GLASILO*

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 16 Letnik / Årgång 5

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige

Naslovna slika / Uppslagsfoto: SLOVENSKI DOM, Göteborg Fotografijo poslala: Marjana Ratajc

VSEBINA	-	INNEHÅLL
Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Slovenska riksförbundet
Društva	6	Föreningar
Reportaže	31	Reportage
Vaša pisma	51	Era brev
Novice	53	Nyheter
Naslovi	60	Adresser

*Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/Ansvarig utgivare:
Avguština Budja*

*Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar
Jožef Ficko / Ciril M. Stopar Tehnični urednik/Tekniker: **Zvonko Bencek***

Naslov uredništva:

Avguština Budja
Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA,
Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta:

budja@bredband.net

**Vaše prispevke pošljite na enega naslovov zgoraj – poštni ali e-naslov
do 10. novembra 2006**

***Vi behöver era bidrag till Informationsbladet
senast den 10 november 2006***

Ste pogrešali vaš časopis?

Tokrat se je izid 16. številke **INFORMATIVNEGA GLASILA** zgodil z neljubo zamudo vsaj za 3 tedne. Vzrokov je več – nekaj so/ste zamujali dopisniki, nekaj so bili vmes dopusti in še kaj. Spoštovane bralce prosimo za razumevanje. V prihodnje bodite pozorni na zadnji rok za oddajo rokopisov, kajti uredniško delo in vse dokaj obširne tehnične naloge pri izdajanju časopisa terjajo svoj čas.

Državne in lokalne volitve na Švedskem

Volitve so mimo. Švedsko politiko bodo skozi naslednji mandatni čas v koaliciji vodile meščanske stranke in nam vsem tako krojile usodo. Doslej še koalicija ni formirala vlade, to naj bi bilo gotovo tja do sredine oktobra. Zanimivo bo spremljati vse novosti, ki jih bodo meščanske stranke gotovo izvedle ali jih vsaj poskušale.

Lokalne volitve v Sloveniji

V Sloveniji pa se v drugi polovici meseca oktobra pripravljajo na lokalne volitve. Tudi mnogi Slovenci po svetu imajo pravico do volitev v Sloveniji. Pomembno je, da to demokratično pravico zares tudi izkoristimo, kajti demokracija ni nekaj samo-po-sebi-umevnega, kar naprej jo je potrebno vzdrževati in biti osveščen.

V uredništvu se še v naprej priporočamo za vaše sodelovanje in vam želimo prijetno jesen.

Augustina Budja, urednica

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

V Slovenski zvezi smo takoj po dopustih začeli z delom, saj smo skupaj s Slovenijo v Olofströmu konec avgusta organizirali Srečanje starejših Slovencev v Barnakälla pri Bromöli. To srečanje dobiva zmeraj bolj na svojem glasu, saj je bilo letos vabilo tudi na internetu, na novi domači strani Slovenske zveze, ki smo jo objavili s pomočjo Roberta Popotnika (www.slovenien.nu). Ta stran je šele v izdelavi in ima še precej napak toda, jih bomo sčasoma odpravili.

Dopusti so minili, čeprav je precej rojakov že v pokoju v Sloveniji, kajti zdaj so največje vročine za nami in je vreme bolj naklonjeno tistim, ki se boljše počutijo, ko je malce oblačno, takrat so tegobe, s katerimi se srečujemo v poznih letih življenja, lažje. V mesecu avgustu pa smo na Švedskem pobirali jurčke in lisičke, kar cele vrečke smo dan za dnevno nosili domov. Temu je botrovalo deževno avgustovsko vreme, ko nas je narava tako bogato obdarovala.

14. oktobra bo v Göteborgu Slovensko kulturno srečanje, Slovenska zveza se skupno z SKD France Prešeren že zdaj pripravlja na ta pomembni dogodek. Tudi v društvih že načrtujejo obisk v Göteborg z majhnimi avtobusi, kombiji ali osebnimi avtomobili. To bo že tretje srečanje Slovencev v novem tisočletju, oziroma devetnajsto po vrsti od začetka. Prvi slovenski festival je bil menda leta 1975 v Jönköpingu, tega se ne spominjam, ker sem se na Švedsko preselil šele jeseni tega leta.

V Olofströmu nadaljujemo v septembru s slovensko šolo za otroke, prav tako z likovno sekcijo. Aktivno so svoje sekcije začeli tudi v Malmöju in tudi v ostalih slovenskih društvih.

Naše bralce vabimo, da se udeležijo 19. Slovenskega kulturnega srečanja 2006 v Göteborgu.

SLOVENSKA ZVEZA NA INTERNETU

<http://www.slovenien.nu/> - länk: Slovenska riksförbundet

Ko odprete to domačo stran, potem poiščite: Slovenska riksförbundet.

Z Robertom Popotnikom iz Malmöja, ki ureja te strani, smo se dogovorili, da nam bo na njegovi strani odprl internetsko domačo stran Slovenske zveze. Vsak začetek je težak, toda bil je že čas, da tudi mi odpremo svojo domačo stran in Robert nam bo z veseljem pri tem pomagal. Bili smo veseli, ko je objavil vabilo za Srečanje starejših Slovencev tudi na internetu v slovenskem jeziku.

Oglejte si tudi informacije o Sloveniji, kajti to so zelo zanimive strani, ki jih Robert Popotnik z veseljem ureja. Objavljamo v švedskem jeziku, tako da bodo te strani dostopne tudi švedskim obiskovalcem in jim bo na ta način odprt pogled na Slovenijo, ker bodo lahko dobili veliko informacij v besedi in sliki.

Program dela Slov. zveze 2006

- o 14.oktobra, 19. Slovensko kulturno srečanje v Göteborgu,
- o November, konferenca in sestanek UO Slovenske zveze.
- o Med letom, prireditve v slovenskih društvih.

V A B I L O

Vabimo vas na 19. Slovensko kulturno srečanje
v Gamlestaden Medborgarhus v Göteborgu,
naslov: Brahevägen 11
dne 14. oktobra 06
začetek ob 18.00 uri.

Organizator:

Slovenska zveza na Švedskem
SKD France Prešeren, Göteborg

Sofinancer:

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Srečno in dobrodošli!

Srečanje starejših Slovencev in piknik v Barnakälla

Letos nam je skoraj cel avgust padal dež, toda zadnjo v soboto v avgustu smo pričakovali lepo vreme, kajti takrat smo organizirali Srečanje starejših Slovencev in tradicionalni slovenski piknik. V Barnakälla kjer smo se srečali pa lastniki kar naprej gradijo. Letos so začeli z gradnjo posebne kapele za poroke, ki bo na griču okoli 150 metrov od zabavišnega prostora. Mišljeno je, da bi bile tam svečane poroke, nato bi se gosti veselili, zvečer pa bi se kopali v okroglih toplih SPA bazenčkih, ki so na prostem, nato pa bi po veselici prespali v rdeči hiši, v pravem vaškem švedskem okolju.

No mi smo se malce bali dežja in smo naročili, da nam pripravijo veliki šotor za veselice in smo kar noter postavili mize in stolice. Organizator srečanja sta bila Slovenska zveza in KD Slovenija iz Olofströma. Že pred napovedano uro so se začeli zbirati prvi gosti in kaj kmalu nas je bilo več in več in ljudje so se zbirali v gručah in se pogovarjali med seboj o doživetjih na dopustih in o vremenu. Veseli smo bili, ko je prišla tudi iz Planike v Malmöju večja skupina ljudi. Nekateri so že začeli spraševati, kdaj bodo specijalitete na žaru gotove. Toda še prej smo jih povabili na kviz, kjer so morali odgovoriti na dvanajst vprašanj, ki so se nanašala večinoma na Slovenijo in nekaj vprašanj je bilo tudi o pokrajini Halland. Nato smo najboljšim razdelili pet priložnostnih nagrad.

Zatem sta zaigrala na harmoniko Viktor in Libero. Če je na veselici prisoten poznani Viktor Semprimožnik, tam vsi pojejo in vriskajo od veselja. Libero pa nam vedno predstavi stare primorske viže. Kasneje se nam je tudi pridružil harmonikaš iz Malmöja, tako da smo imeli kar tri godce in nam je bilo zelo lepo.

Malce nam je vmes tudi porosilo, toda kasneje popoldne smo tudi balinali, ker Slovenci iz olofströmskega društva se ne moremo srečati brez da bi balinali. Nekateri so se odpravili v gozd, ki se razprostira vse okoli jezera in nazaj so se vrnili veseli, kajti našli so veliko gob, ki so jih nekateri poskušali speči na žaru, kot posebno poslastico.

Ko je padel mrak in so prišli komarji smo se poslavljali, bili smo veseli, da nas je bilo toliko in da so prišli iz tako oddaljenih krajev. Torej srečanje bomo morali ponoviti tudi naslednje leto.

Piril Marjan Štopar

DRUŠTVA

FÖRENINGAR

KULTURNO DRUŠTVO SLOVENIJA

Olofström

E-mail: slovenija.olofstrom@telia.com

BALINARSKI TURNIR V OLOFSTRÖMU

Pred leti smo obiskovali balinarske turnirje v Halmstadu, kjer smo se precej dobro počutili. Tja je potovalo zmeraj okoli 12-15 članov, kajti balinarski interes v olofströmskem društvu je iz leta v leto naraščal. Obenem pa smo preživeli 2-3 dni z našimi prijatelji iz Halmstada. Nato je SD Ivan Cankar prodal svojo hiško pri morju in izletov je bilo naenkrat konec. Med tem časom pa so v Olofströmu nasproti mestne hiše zgradili veliko balinarsko igrišče, ki meri 30 x 25 m. Naše prošnje so bile končno uslišane, upokojenci so prevzeli varstvo »balinoplaca«, zgradili železno ograjo in dali okoli igrališča priložne klopi, to leto pa so še dogradili pokrit oder za nastope.

Mi smo izrabili takšno priložnost in razdelili balinarski turnir na dva dela:

Društveni turnir z veselico v društvenih prostorih v sredini meseca maja ter piknik za starejše Slovence v Barnakälli konec avgusta. Ta razdelitev nam je zelo uspela, saj smo namesto enega pridobili dva slovenska dogodka. Od začetka sva balinala skoraj sama z bratom Jožetom, potem nas je bilo v Halmstadu okoli 6 balinarjev, danes pa je v sekciji okoli dvajset balinarjev. Z preselitvijo v Slovenijo smo tudi izgubili 2 dobra balinarja, Ludvika in Dragico.

V maju so se turnirja udeležile 4 naše ekipe, to pomeni šestnajst aktivnih balinarjev. Turnir je začel ob dveh popoldne in do petih zvečer smo odigrali šest tekem. Zmagovalci so nato igrali dve tekme v finalu, poraženci pa so se borili za tretje mesto. Ob sedmih zvečer smo bili precej utrujeni in lačni, tako da sta se obe boljše ekipe razšle po težki borbi neodločeno.

Kajti kuharice so nas poklicale v društvene prostore na večerjo, ki so oddaljeni okoli kilometer od balinarskega igrališča. Lačni in trudni od »težkega dela« smo se lotili okusne večerje, ki jo je pripravil nov komite za hrano na prireditvah. Novi recepti, nove kuharice, hrana je bila okusna in dobra.

Nato nam je tudi Libero izvedel svoj primorski program na harmoniki, zaigral pa je tudi kakšno gorenjsko in štajersko. Mi smo z veseljem zapeli in bili veseli, da smo bili spet skupaj

PIKNIK IN BALINANJE V KALLINGE

V sredini junija smo spet našli skupaj. Nekateri so bili prvič med nami in so bili zelo zadovoljni. Balinanje je bilo na programu od prihoda pa do pozne noči. Seveda smo se veliko pogovarjali med seboj, pogovori so bili prav intenzivni na kosilu, ki so ga pripravili naši peki na žaru. Manjkal nam je samo godec Libero, ki pa je bil na poroki svojega vnuka. Toda slovenska glasba je vseeno odmevala po vrtu, kajti sosedi so že naučeni na te slovenske piknike, saj jih imamo že deveto leto. Jože Stopar je iz Izole prinesel tablo za štetje točk, ki so jo podarili igralci balinarskega društva Delfin v Izoli. Tega smo bili zelo veseli in smo se ob tabli slikali ter jim poslali, sliko z društveno zahvalo.

Proslavitev praznika Slovenske države

V juniju smo tudi praznovali 15- obletnico slovenske države v mestecu Kallinge. Na fotografiji brata Stopar.

PLAN DELA V LETU 2006

- 14. oktobra, Slovensko srečanje v Göteborgu, izlet z avtobusom.
- 21. oktobra, Vinska trgatev 06 in likovna razstava.
- 29. oktobra, slov. sv. maša ob 11.00 uri v Olofströmu, v Nybru ob 16.30.
- 16. decembra sv. Miklavž za otroke in praznovanje božičnih praznikov.
- 31. decembra, sv. maša v Olofströmu ob 11.00 uri. V Nybru bo ob 16.30.
- jesenski krožki likovne sekcije in razstave.
- Nadaljevalni krožek slovenskega jezika za otroke bo vsako drugo nedeljo, ob 14.00 od 3. septembra naprej.
- Društveni prostori bodo odprti, ko bo likovna sekcija imela krožek, to je v nedeljah od 16.00 ure naprej.

TARTINIKVARTETTEN FRÅN SLOVENIEN I OLOFSTRÖM

Johnny Isaksson, sekretar za kulturo občine Olofström je poslal naslednje sporočilo:

INBJUDAN TILL KONSERT

Torsdag 5 oktober Folkets Hus kl 19.00

Tartinikvartetten är en av de mest framstående kammar- ensemblerna i dagens Slovenien. Den bildades 1983 och består av stämledarna i Sloveniens Filharmoniska Orkester. Ensemblen gästar nu Sverige inom ramen för Rikskonserters pågående utbytesprojekt "Musical links 2005-2007" med

Slovenien, Montenegro, Kroatien, Makedonien, Bosnien och Hercegovina och Serbien. Kvartetten spelar både klassisk och modern slovensk repertoar.

På turnéprogrammet står Beethovens sena kvartett op. 131, Debussys stråkkvartett och den slovenske tonsättaren Marijan Lipovšek.

Entré: 100 kr, medlemmar 70 kr, skolungdomar: fri entré. Vi erbjuder era medlemmar att gå för Kammarmusikföreningens medlemspris = 70 kr.

Arr. Olofströms Kammarmusikförening, KulturFritid, Musik i Blekinge och Rikskonsserter
Johnny Isaksson, kultursekreterare, Olofströms kommun

VABILO NA KONCERT TARTINI KVARTETA

V četrtek 5. oktobra ob 19.00 uri v Folkets hus v Olofströmu. Vstopnina bo 70 kr na člana, kot nam je obljubil sekretar za kulturo Johnny Isaksson.

Vabljeni v čimvečjem številu!

*Ciril
M.
Stopar*

Nove kuharice v društvu

Zdaj pa večerjo, prosim...

Utrujeni po balinanju, zbrani v krogu...

Naš Libero Markežič s harmoniko...

Balinarji v akciji... vse generacije

UO KD Slovenija, Olofström

Novice iz Planike

»Sreča je opoteča«, pravi slovenski pregovor. Da je to res, dokazuje letošnji 10. junij, dan, ki smo ga določili za naš vsakoletni piknik na prostem. Obe soboti, tista pred in tista po pikniku, sta bili namreč hladni in deževni, na ta dan pa se je Bulltofta, tako se imenuje prireditveni prostor, kopala v soncu, ki je grelo kakšnih 80 gostov, kateri so si lahko po mili volji privoščili dobrote s Francovega žara. Sicer pa smo se letos, po slabih izkušnjah iz preteklosti, bolje pripravili; kupili smo namreč šotor, za vsak primer bi lahko rekli, katerega pa tokrat nismo rabili. Če ga ne bi imeli, bi deževalo....

V Planiki je društveni piknik tudi nekakšna prelomnica, ko pred dopusti zapremo klubske prostore in ocenimo delo v prvem polletju. Letos je šlo vse kot po maslu, če bo tako tudi vnaprej, se nam prihodnosti ni bati.

Kaj nas čaka v drugi polovici leta? Društvene prostore smo odprli 25. avgusta. Proti koncu avgusta je pričel vaditi pevski zbor Planika. Le ta je pred kakšnim mesecem posnel svojo prvo ploščo, katero bo promoviral na letošnjem Martinovanju. Sredi septembra bomo pričeli tudi z vsemi jezikovnimi tečaji: ob ponedeljkih angleški, vsak četrtek italijanski, ob petkih pa bo v Planiki dišalo, saj bodo na delu naši pridni kuharji in kuharice. Naj dodam še to, da bo vsak torek mogoče slišati tudi pesem, ob torkih namreč vadi pevski zbor. Prvo skupno večerjo načrtujemo 27. oktobra, Martinovanje 10. novembra, druga večerja 24. novembra, dedek Mraz in Lucija 10. decembra, od leta 2006 pa se bomo dostojno poslovili ter novo, 2007 pričakali na silvestrovanju, 31. decembra.

14. oktobra smo namenjeni v Göteborg, kjer bo tega dne Slovensko srečanje. Pri kulturnem programu bo sodeloval naš pevski zbor, po potrebi pa bomo organizirali tudi skupinski prevoz. Vožnja bi bila prijetnejša in cenejša če bi se uspeli dogovoriti za skupno potovanje z Lipo in Orfeusom iz Landskrone, Slovensko - Švedskim društvom Helsingborg in društvom Ivan Cankar iz Halmstada.

Vse naštete prosimo, da se (v kolikor vam zdi predlog zanimiv) kakor hitro mogoče oglasite po telefonu ali z elektronskim pismom. 040-49 43 85 Ivanka Franseus, 040-94 26 52 Marjeta Pagon. E-mail: f.franseus@globalnet.net, do 18. septembra pa tudi na naslov: jozef.ficko@bredband.net Po tem datumu odpotuje slednji na dopust in se vrne šele 13. oktobra.

JoF

Utrinek s Planikinega piknika, 2006...

Harmonikar Andrej s priložnostnim pevskim zborom...

Koroškim zdraham ni konca: kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima... Množica razbitih slovenskih organizacij na Avstrijskem Koroškem se ne more zediniti glede dvojezične topografije: Jörg Haider in vsi protivniki izpolnitve tega člena Avstrijske državne pogodbe si manejo roke in sklicujejo na dejstvo, da se nimajo s kom pogajati. Dotok sredstev iz Republike Slovenije nemoten. Doklej še?

BODI OPTIMIST – MISLI POZITIVNO!

Jakob se je dosledno držal zgornjega slogana s katerim nas pitajo oblastniki, psihologi, politične stranke in še kdo ki nas poskuša prepričati, da imamo tudi ob smrti koga bližnjega neslutene možnosti. Treba jih je le izkoristiti.

Nekega večera se je vračal z dobrodela prireditve in po nesreči padel v nepokrit vodovodni jašek. Naslednji dan je iz bolnišnice sporočil da ga ne bo na delo, ker je pošteno odrgnjen in ima verjetno polomljena tudi rebra. Prijatelj Anton, dobro poznavajoč Jakobov neomajni optimizem ga je v bolnišnici obiskal in razvil se je naslednji razgovor.

Anton: »Dober dan Jakob, zanima me, če boš tožil komunalno podjetje - veš da sem pravnik in ti lahko pomagam.«

Jakob: »Tožil praviš? Kaj pa še. Prvi trenutek sem bil malo zlovoljen, malo so me motile tudi podgane, sedaj pa čutim le neskončno hvaležnost. Kakšna sreča, da kanal ni bil pokrit, nikoli mi ne bi uspelo splezati na svetlo.«

Utrinki s Planikinega piknika, 2006...

JoF

Präglad av musik sedan barnsben

LANDSKRONA. *Hon har spelat in fler skivor än hon kan minnas och till hösten är det dags för ännu en. Dora Tuominen, sångerska i Flashback och Spice Duo, berättar om ett liv helt i musikens tecken*

HD: 08/08-2006: Dora Tuominen under vinrankan hemma på altanen i Asmundtorp. Dora Tuominen drömde under hela barndomen om att sjunga i band. Idag är hon sångerska i Flashback och Spice Duo. FOTO: SONNY THORESEN

LANDSKRONA.— När jag står framför en fångslad publik och får den där speciella kontakten känner jag en stor kärlek, säger Dora Tuominen och ser nära på lyrisk ut där hon sitter hemma på altanen i Asmundtorp. Ovanför henne slingrar sig en vinranka, inte helt olik dem Doras mormor odlar i Slovenien, landet från vilket Doras föräldrar utvandrade i början av 60-talet.

— Pappa tiggde sig till en gris som han sålde för att få råd med biljetten till Sverige för sig och mamma. Sedan flyttade de till Landskrona som arbetskraftsinvandrare.

Kort efter flytten till Landskrona, som till viss del också var en flykt undan kommunismen som bland annat förbjöd stämsång i kyrkan, föddes dottern Dora. En dotter vars liv till stor del skulle komma att präglas av sång och musik.

Det var Doras morfar och mormor som under barndomen först väckte hennes första intresse för kör- och stämsång. Morfadern hade tidigare arbetat som kantor i kyrkan hemma i Slovenien. När han flyttade med sin dotter och svärson till Landskrona blev han kantor även där och startade då en sångförening som fick namnet Triglav.

— Kören tränade han hemma i vardagsrummet och bredvid på golvet lekte jag tillsammans med de andra barnen och kunde inte undgå att höra alla sångerna.

Vid nio års ålder gick sopranen Dora med i barnkören Valovi, Triglavs juniorkör. Ända sedan dess har hennes fritid varit fylld av sång.

— Mamma Augustina som höll i barnkören var inte nådig. Vi barn SKULLE sjunga och på helgerna var det ofta framträdanden på museet, i kyrkan, på "scenvagnen" eller tillsammans med andra föreningar. Vi spelade in flera skivor med de olika körerna och många gånger var jag solist. Totalt har jag varit med på fler skivinspelningar än jag kan komma ihåg.

Att, som idag, sjunga i band är en gammal barndomsdröm som gått i uppfyllelse för Dora. För tillfället är hon aktiv i två konstellationer. Flashback, där hon tillsammans med fem andra sjunger one-hit-wonders från 70- och 80-talet iförd fantasifulla glitterkreationer och Spice, en mer stillsam duo som planerar att spela in en skiva med eget material till hösten. — Båda banden spelar flitigt på bröllop runt om i trakten. Ofta inleder Spice Duo lite lugnare med musik till kaffet eller cocktailen och sedan tar Flashback över när det är dags för fart och dans, säger Dora Tuomainen som till vardags arbetar som it-sekreterare i primärvården Skåne.

Bandkarriären började när Dora blev presenterad för "Trio PLG" av sin kusin en kväll på Café 31 i Landskrona. De kallade upp henne på scenen och det slutade med att de sjöng stämsång tillsammans. — Därefter

fick jag provsjunga enligt alla konstens regler. De var lite taskiga för jag fick vänta i flera veckor innan de hörde av sig och berättade att de ville ha mig med, säger Dora och skrattar.

Det gick några år och bandet, som nu bytt namn till Spice, var flitigt efterfrågat. När flera i Spice blev barnlediga samtidigt bestämde sig Dora och Peter Cemjack att istället bilda Spice Duo tillsammans. Sagt och gjort. Idag har de mellan en och två spelningar i månaden och till hösten väntar skivinspelning med eget material.

— År 2001 bildade sedan Peter Cemjack och några medlemmar från Easy Beat ett nytt band med 70-talsinriktning. Jag tillfrågades om jag ville vara med och det slutade med att vi bildade bandet Flashback tillsammans.

Flashback uppträder nu flitigt i Landskrona med omnejd. Under karnevalen hade de ett bejublat framträdande i VM-tältet och snart väntar spelning för Spice Duo på ALS-dagen den 2 september.

— Spice Duo spelar mellan 12 och 14 på Maddes. Senare på kvällen blir det en privat spelning för Flashback ute på roddklubben, säger Dora och avslöjar att hon även hinner med att åka lite motorcykel på fritiden mellan spelningarna.

Malin Lindgren malin.lindgren@hd.se

KARNEVAL V LANDSKRONI IN OBISK RIBNIČANOV

V Landskroni že nekaj let organizirajo KARNEVAL, ki traja od 4 dni do enega tedna. Letos je trajal le 4 dni. Na tej obširni prireditvi nastopajo razne lokalne glasbene skupine kakor tudi skupine od drugje.

Glasbena skupina KURIOSA, Landskrona-karneval, junij/julij, 2006. Levo: Matej Bencek, keyboard

Na Krnevalu so med lokalnimi politiki v Landskroni sedeli tudi slovenski gostje iz Ribnice: Alojz Marn, župan, Darja But, odgovorna za gospodarstvo in razvoj Ribnice ter Vesna iz biroja za turizem. Na sliki: V pričakovanju povorke z županom Gösto Nilssonom na öelu, kar je vrhunec te prireditve. Foto: Olga Budja

Omenili smo že, da se občini Ribnica in Landskrona pogajata glede trajnejšega medsebojnega sodelovanja na raznih delovnih področjih. Občini se povezujeta že od leta

2000, ko sta sponzorirali videoprojekt SESTRE BUDJA z naslovom: *GLASBENI MOSTOVI* (MUSIKBROAR, 2000/01). Letos je dokončno prišlo do dogovora, ki ga bosta oba župana podpisala ob priliki Ribniškega sejma, 4. septembra letos.

Zvonko Bencek (levo) s slovenskimi gosti iz Ribnice v središču Evrope, L-a karneval, julij, 2006

Olga Budja z Sergiom Garay, direktorjem občine Landskrona

*Karnevaltåget ali karnevalska povorka z Gösto Nilssonom na čelu (v kraljevski noši).
Foto: Gusti Budja*

Sodelovanje

Najbrž je takšna oblika sodelovanja z neko slovensko občino na Švedskem edinstvena, navadno se namreč povezujejo občine s katerim od društev na Švedskem. V tem slučaju sicer je društvo, oziroma SESTRE BUDJA iz društva ORFEUM, pobudnik in posrednik, a sodelovanje se bo odvijalo med obema občinama – Landskrona in Ribnica, ne med društvom ORFEUM in občino. Področja, ki so si jih vodilni iz obeh občin zamislili, so skrbno izbrana in potrjena z obeh strani.

Slika levo: Prihod Ribniške delegacije s tedanjim predsednikom občinskega sveta Gösto Nilssonom na desni. Slika desno zgoraj: Večerja: Tedanija župana - Niklas Karlsson, Landskrona in Alojz Marn, Ribnica. Spodaj, levo: Slovenska delegacija na sprejmi večerji v hotelu Öresund. Desno: Otvoritev prireditve Landskrona-karneval, 28. junij, 2006. Foto: Bencek in Budja

Razen delegacije iz Ribnice so bili v Landskrono uradno povabljeni še gostje iz Češke, Danske, Finske, Poljske, Norveške in Nemčije. Občina Landskrona sodeluje razen z Ribnico še s šestimi občinami. Sodelovanje se vrši na področjih, za katere so sklenili pogodbo po obojestranskih dogovorih.

V dneh karnevala v Landskroni so nastopale mnoge glasbene skupine, med njimi tudi Skupina Flashback z vokalistkinjo Doro Tuomainen (roj. Budja).

Zgoraj skupina Flashback; spodaj: poslušalci. Landskrona, junij, 2006

Ker je bilo veliko zanimivosti istočasno, so bili poslušalci in opazovalci primorani, da se pomikajo sem in tja med šotori in stojnicami. Tukaj smo z aparatom ujeli nekaj Slovenskih rojakov prve, druge in tretje generacije s švedskimi prijatelji in znanci.

Na naslednji strani objavljamo kopijo osnutka obojestranskega dogovora v švedskem jeziku, ki ga bodo (prevedenega) občinski funkcionarji obeh občin z manjšimi popravki podpisali 4. septembra, 2006. Menimo, da je proces zanimiv tudi za naše bralce. Morda bo še kdo našel možnost, da poveže svojo švedsko občino in občino v Sloveniji.

Gemensam överenskommelse om samarbete mellan Landskrona kommun och Ribnica kommun

Landskrona kommun representerad av kommunfullmäktiges ordförande Gösta Nilsson och Ribnica kommun representerad av borgmästare Alojz Marn tillkännager härmed avsikten att inleda och fullfölja ett samarbete mellan orterna.

Utgångspunkt för samarbetet är det uppkomna ömsesidiga intresset för erfarenhetsutbyte inom en rad verksamhetsområden och den vänskapliga relation som uppstått mellan parterna. Med hänsyn till ovan nämnda avser Landskrona och Ribnica att utveckla ett samarbete inom främst följande områden:

- Turism och marknadsföring
- Näringslivsutveckling
- Kultur
- Äldreomsorg
- Kunskapsutbyte och samverkan kring EU-frågor

Samarbetet kommer att bestå i informations- och erfarenhetsutbyte samt konkreta projekt inom ovanstående verksamhetsområden, men kan på sikt utvecklas inom samtliga kommunala verksamhetsområden.

Varje part utser en arbetsgrupp som är ansvarig för övergripande samordning och planering av samarbetet. Handlingsprogram och årliga aktivitetsplaner för samarbetet ska upprättas. Möjligheter till EU-finansiering av aktiviteter och samarbeten ska eftersträvas.

Den här överenskommelsen formuleras likalydande på svenska och slovenska. Avtalets giltighet förutsätter kommunstyrelsernas i Landskrona respektive Ribnica godkännande.

Landskrona och Ribnica i augusti 2006

Gösta Nilsson

Kommunfullmäktigas ordförande
Landskrona kommun

Alojz Marn

Borgmästare
Ribnica kommun

Za društvo ORFEUM, Landskrona: Augustina Budja

Ljubica Brglez; »Slovensko« srečanje na Karnevalu v Landskroni, 2006

Iz Landskrone so nam sporočili

žalostno vest, da je umrl naš cenjeni rojak, Albin Torkar. Slovenci v Landskroni in okolici se ga bomo spominjali kot prisrčnega človeka, brez njega bi slovenska naselbina v Landskroni ne bila takšna kot je. Vsem svojcem izrekamo iskreno sožalje.

Uredništvo

***Albin Torkar har tagit sista farväl
från oss
Landskrona, den 19 juli 2006***

Ord från de anhöriga och sörjande.....

Vi har samlats här idag för att tillsammans, i denna ljusa minnesstund, ta ett sista farväl av vår pappa, morfar, farfar, svärfar och vän, Albin Torkar. Förutom vän, var han också allmänt känd som en av Landskronas många profiler, som nu tyvärr

lämnar oss en efter en.

Albin var en profil på sitt egna speciella sätt. En excentrisk man, känd för att vara väldigt öppen med alla sina åsikter, både bra och mindre bra. Men hans ärliga öppenhet uppskattades. En rak öppenhet som ju blir mer och mer sällsynt idag. Han var en mycket social, glad och omtyckt man. Men han gick alltid sin egen väg och vägrade att ledas i flock. Han vill leva sitt egna sanna jag. Från att han, en varm julidag, promenerade på Landskronas gator, till att han senare den natten, stilla insomnade i sin säng, i sitt hem, vill vi med ljus sång och musik hedra hans minne. Denna sång, den första i raden av hans favoriter, talar också symboliskt bra om, vem Albin var.....

Oh, mein papa .....

Oh, mein papa, en man med sån' härlig glans, vars ögon lyste som diamanter när han fick chans att valsa runt i en virveldans.

Han tillät aldrig ensamheten att ta överhand, därför sågs han överallt i vimlet på stan'. Han var alltid lika glad, trots både krämpor och besvär. Den enda gång som vemodet grep tag i honom, det var när festen var slut och det var dags att gå hem. Ingenting tilläts komma i vägen för ett tillfälle att få prata med en eller annan vän på stan'. Ingenting fick komma emellan honom och ett festligt tillfälle.

Visst var Albin kommen lite till åren men inom sig kände han sig aldrig gammal. Sjuk och trött ibland, ja, men aldrig gammal. En bekant till familjen har skrivit en fin dikt om det.

*"I varje gammal människa bor det en ung själ!
Den har ingen ålder!
Den har mycket klokhet, erfarenhet samlad på hög.
Vågar du lyssna på den själen?
Se den och inte skalet den finns uti... "*

Albin hade en ung själ. Den förde också ofta hans tankar tillbaka till den tid då han faktiskt var ung även rent fysiskt. Hans tankar förde honom hem till sina rötters landskap. Där han växte upp. Italien, Slovenien, Alperna, dalgångarna, ängarna, de friska kalla källorna, Triglav... (Fri översättning från slovenska till svenska):

Oj Triglav, mitt hem....

*Oj Triglav mitt hem, så vacker du är!
Du bjuder mig upp, ifrån dalgångarna.
I sommarens hetta, till kargen alptopp,
Att få en stunds vila i hjärtats ensamhet.
Där källan den kalla, ringlar ut från berget.
Oj Triglav mitt hem, så vacker du är!
Oj Triglav mitt hem, så vacker du är!
Oj Triglav, du är i mitt minne så vackert trolsk.
Därför jag dig älskar nu och för all tid.
Och när min sista timma är slagen för mig,*

*Låt kroppen få sova i ditt trygga beskydd,
Där fåglarna muntert kvittrar ny dag.
Oj Triglav, mitt hem, så vacker du är!
Oj Triglav mitt hem, så vacker du är!*

Albin längtade ofta, men han var ingen sorgens man. Kom den över honom så hade han lärt sig att tränga undan den. På både gott och ont..... Eva Jagrell, en högstadielärare och lyriker, skriver:

Sorgen innebär alltid smärta för oss. Men samtidigt förlöser den oss. Sorg innebär att vi förlorar något eller får släppa taget om något vi fäst oss vid. Både sorger och besvikelser ingår i livets spelregler och kan aldrig undvikas. Vi måste helt enkelt acceptera dem, eller omvandla dem. Glädjen är andra sidan på myntet, den kommer ofta helt naturligt efter...

Lär oss konsten att gråta
Varför gömmer vi ofta
gråten precis bakom skrattet?
Men vem förstår väl sin egen smärta?
Vem vill erkänna sticket i själen?
Då griper vi skrattet istället
Tänk om vi kunde gråta stilla
Gråta ut det tunga, allt det bittra
Mörkret som plötsligt bara finns där
Lär oss att tårarna renar
och är vägen
den snubblande kortaste vägen
till skrattet och leendena
till ljuset som plötsligt bara finns där.

När vi mister någon som stått oss nära är sorgen tung, ibland ofattbar. Men vi har också märkt att trösten brukar knacka på när vi behöver den som bäst. Om vi inte blockerar eller stänger in vår sorg utan går in i den och accepterar den, händer ofta märkliga ting.

Det finns ingen död
Bara olika sätt för livet att uttrycka sig
Om det finns en död
Så finns den här, just nu på jorden,
inte där du finns.
Kanske behövdes ditt ljus och ditt väsen där.
Ändå ska du veta
att den omtanke, kärlek och kraft du spred här
inte var förgäves.
Allt lever och finns kvar
så länge som vi som kände dig
återspeglar det och ger det vidare.

Glädje och sorg är varandras syster. De går hand i hand genom livet. Albin, alla vi som har varit med om dig, vi kan ju egentligen aldrig riktigt mista dig. Det känns på sitt sätt glädjande. Glädjen gör sig bäst tillsammans. Glädjen kan vara så mycket. Så låt oss inte vänta på att få glädje, utan låt oss ge av den. Sprida den. För vad vet vi vad som rör sig inom var och en.....

Na tujih tleh – På främmande mark (Fri översättning från slovenska till svenska):

*Susa på, du skog här ovan,
Skuggig skog, på främmad' mark.
Känner att din sång är välkänd
Sjunger ju om forna dar'.*

*Långt bort rusar mina tankar
över berg och dalgångar,
att den skogen är min gröna,
som här ovan prasslar nu.*

*Att det åter är barndomsgårdar,
som står vackrast på vår jord.*

*Odlar dalar, plogar åkrar,
Allt precis som forna dar'.*

*Susa, susa, skog du gröna,
Sjung din sång om forna dar'
Vad vet du dock, hur jag har det
Där jag trampar främmad' mark!*

*Vad vet du dock, hur jag har det
Där jag trampar främmad' mark!*

Ja, vad vet vi, om hur andra har det, om vi inte trampar i deras skor? Min sanning är inte din sanning och din sanning är inte min, så vad vet jag..... Albin hade en egentligen underbar förmåga att leva i sin egen sanning. En förmåga som många gånger kan kännas avundsvärd. Den ger en sådan frihet.....

Den största friheten
är att vara fri inför sig själv
Att våga känna och tänka
vad du verkligen
känner och tänker
att våga möta och uppleva
människorna
som de är
och inte som andra
vill att de ska vara
Detta är den största friheten
Den är du
Och ingen kan någonsin
ta den ifrån dig

Sådan var Albin. Han gjorde saker när och om han själv ville det, inte när han blev tillsagd att göra det. Det spelar ingen roll om det gällde tankar, skratt, skrik, gråt eller sång o dans. Han brydde sig heller inte om var han befann sig då det kom för honom. Sådan var våran Albin – en härlig glad prick. Om vi, hans barn och vänner, blundar och lyssnar kan vi nästan höra honom säga något i stil med detta:

Gråt inte för att jag är död
Jag finns inom er för alltid
Ni har min röst
den finns inom er för alltid
Den kan ni höra närhelst ni vill
Ni har min bild för ert inre
mitt ansikte, min kropp
jag finns i er.
Ni kan ta fram mig när ni vill
Allt som finns kvar av mig
är inom er
På så sätt är vi alltid tillsammans.

Jag har hört om en stad ovan molnen

Ja, Albin har hört om en stad ovan molnen. Ett ställe som han nu valt att dansa vidare till i en virvlande vals som ni strax ska få höra. Albin var ju, som ni säkert vet, en älskare av dans och musik. Han kunde valsa så fötterna knappt rörde golvet.

Likaså var han en stor soldyrkare och naturälskare. Det vet åtminstone barnen och de vänner som han haft länge och som kände honom sedan lång tid tillbaka. Som kände till alla hans sidor.

En av Albins nutida favoritmelodier – en långsam vals, handlar också om Slovenien och framförs på slovenska. Kanske tyckte han så mycket om den eftersom den är en hyllning till just Alperna, ängarna, grönskan, solen och allt övrigt som han höll kärt.

Det är också en sång så fylld av längtan. Låt oss blunda och lyssna på den medan vi i vår fantasi föreställer oss Albin, där på ängarna, springande och dansande bland bergen, där solen smeker hans magra kind och värmer hans kalla fötter medan han virvlar runt i en härlig vals med utbredda armar och endast solstrålarna som danspartner.

Slovenija du vackraste på jorden! (Fri översättning från slovenska till svenska):

Slovenija.....

*På topp av alpens stig jag alltid vilar
Så djupt jag andas in den friska luften
Mitt blickfång blir då fyllt av hemlandstrakten
Som alltid är så grön och solskensuppfylld.
Där hemma, för de mina, hjärtat kvider
Det vackra fyller upp mig så det svider*

*Se ännu värmer solen annorlunda
De e för att jag hemma är vid mina.....*

*Slovenija, du vackraste på jorden!
Du trolska värld vid sluttnings topp.
Där klöverna böjer sig så ärlig
O väntar mig på väg hem från stan'
Slovenija, du vackraste på jorden
Skönhet som knappt slovenier känner till
Säkert är det där man känner sig som hemma
Som att man tillbringar hela sin tid.....
Säkert är det där man känner sig som hemma
Som att man tillbringar hela sin tid.....*

*Av bergen finns det inga bättre än slovenska
Och däremellan vingård breder ut sig
Vid foten där så breder havet ut sig
I väster sjunger var sloven en sång*

Innan vi skiljs åt för idag kanske det är någon av er som vill tillägga något, eventuellt ett sista ord på vägen, i så fall är ni välkomna fram att göra det nu.

Som vi alla vet, så är ju Albins egentliga ursprung italienskt, dels var hans pappa italienare, dels är Albin själv född, uppväxt och skolad som italienare. Det var ju först efter andra världskriget som den delen av landet verkligen tillföll Slovenien. Turerna var och är många kring den lilla delen av landet.

Det är dags att säga adjö – *Time to say goodbye!* Tack och adjö, Albin!

Ida

Čestitke in zahvale

V toku leta smo v društvu Orfeum in v društvu Lipa, Landskrona, storili marsikaj v dobro Slovenije in predvsem v dobro slovenske naselbine v Landskroni in drugod na Švedskem. Vsem prisrčna hvala. Zelo nas je tudi vse prizadela izguba rojaka Albina, saj se naše vrste redčijo iz leta v leto. Vsem žalujočim naše sožalje.

Po drugi strani pa se veselimo, ker je prišlo na svet nekaj slovenskih potomcev v Landskroni in Helsingborgu. Čestitamo Dominiki k rojstvu hčerke Johanne ter Therese za rojstvo sinčka Izaka!!! Otrokoma želimo obilo ljubezni iz strani staršev in sorodnikov, staršem pa veselje z otroki. Veselimo se z vami.

Čestitamo tudi vsem jubilantom – z okroglimi in drugačnimi obletnicami: Stokrat nazdravje!

Za Slovence v Landskroni in Helsingborgu

Slovensko društvo ORFEUM

-stina

Brev från mina rötters ort – Dekani.*David Zuppin*

Här sitter jag på vår gård i byn Dekani som ligger i ”Primorska”. Vårt hus har gått i familjens arv sedan 1795. Efter det att Slovenien blivit självständigt har huset renoverats. Det är en härlig känsla att befinna sig här i vår by, där alla nästan känner varandra, där de flesta av mina släktingar bor, där mina föräldrar under min barndom har tagit hit mig varenda sommar sedan jag var ett år gammal.

Nu när resten av min familj har gått och lagt sig sitter jag på tomten och njuter av känslan att befinna mig här. Jag ser himlens alla stjärnor ur Dekanis synvinkel. Jag skymtar de mörka skuggorna av kullarna andra sidan byn. Till höger ser jag hur Koperska viken lyser upp. Ja, utsikten är vacker. Tack vare min släkt, framför allt mina kusiner och barndomsvänner i Dekani, har min slovenska utvecklats till flytande nivå.

Jag färdas till Dekani varje år och det kommer jag att göra livet ut. Även om jag är andra generationens invandrare (sloven) känner jag mig oerhört hemma här. En infödd Dekani bo klappade mig på axeln och sa med sin speciella dialekt som nästan bara Dekaniborna förstår ”Där din far är hemma där är du också hemma”.

Jag känner att jag är skyldig att lära min son Daniel mycket om Slovenien och framförallt om livet i Dekani och runt den slovenska rivieran, fastän han delvis är tredje generationens invandrare. Jag vill att han ska få uppleva de fina minnen som jag har med mig här ifrån. Fick jag bestämma allt i familjen skulle vi tillbringa vår tid här ifrån mitten av juni till mitten av augusti. Jag har den förmånen med sommarlov, eftersom jag arbetar som matematiker och fysiker. Men min familj och jag har även ett liv hemma i Sverige, därför måste vi också se och upptäcka platser där. Klockan närmar sig 01.30. Nu är det dags att gå lägga sig om jag ska orka sola och bada imorgon. Antingen blir det Ankan eller Portoroz. Lite lokalpatriotism skadar aldrig någon.

Hälsningar från Dekani - Medlem i Köpings slovenska förening

2006-07-02

David Zuppin
david.zuppin@edu.vasteras.se

Novice iz Göteborga

18. junija smo v Astridsalen, okrašeno s cvetjem in zastavami praznovali 15. obletnico samostojne Slovenije. Pripravili smo program in moram napisati, da za tako malo državo s komaj 2 milijona prebivalci, smo Slovenci lahko ponosni da imamo med nami Nobelovega nagrajenca - Dr Fredrik Pregl 1923 v kemiji, Marka Letonja dirigent in direktor Baselskega simfonicnega orkestra, Vinko Globokar svetovno znan dirigent, igra trombon, znanstvenik zvoka in glasu na institutu IRCAM v Parizu. Tu so še Olimpijski zmagovalci Leon Štrukelj, Miro Cerar, Iztok Čop in Luka Špik. Še veliko znanih in odgovornih Slovencev imamo, ki so ponesli Slovenijo v svet. V jami Divje Babe so našli znanstveniki frulico, ki so jo ocenili za najstarejši instrument na svetu, ca 45 000 let. Jozef Ressel, Čeh po poreklu, živeč v Ljubljani, je izumil prvi ladijski propeler, ki so ga prvič na svetu lahko uporabili na ladjah za prevoz potnikov. Slovenski Dom je prisotne pogostil z narezkom, kavo in pecivom.

Sloveniji želimo dobro gospodarstvo, složnost med politiki in dobro ravnanje z novo valuto Euro, ki začne veljati drugo leto.

Pred kakšnimi 100 leti je bila navada tukaj v Göteborgu, da so na Larsdagen v avgustu imeli velik sejem na Gustaf Adolfs Torg. Semkaj so kmetje pripeljali svoje izdelke od hrane, živino, ročna dela idr. Ta dan so tudi izmenjali ali kupili deklet in hlapce, ki so delali pri kmetih. Seveda ni manjkalo na ta dan jedače in pijače, včasih tudi nekoliko preveč pijače, kar takratna cerkvena gosposka ni lepo gledala. In letos je Stadsmuseet organiziral en takšen dan z različnimi društvi tukaj v Göteborgu. V soboto, 5. avgusta smo Jože, Roman, Marija in jaz, oblečeni v Gorenjske narodne noše pripravili slovensko mizo, na katero smo naložili makovo in orehovo potico, izdelke lončarstva, grozdje, Radensko vodo, Laški Rizling; niti rdečih nageljnov ni manjkalo. Iz slovenske ambasade so v ta namen poslali različne prospekte Slovenije. Odgovarjali smo na vprašanja obiskovalcev. Popoldan je bila naša vrsta, da s kratkim sporedom predstavimo Slovenijo. Jože je zaigral na harmoniko, sama sem v kratkim predstavila Slovenijo in njene izdelke, ki se dajo kupiti tukaj, pa še nekaj o naravnih lepotah in o dobri kapljici. Ob koncu je Jože še zaigral in Roman, (ker ni nihče drug upal) povabil na ples. Tako smo zaključili ta del sporeda. Veliko obiskovalcev si je kljub lepemu vremenu našlo čas za obisk v muzeju, ki je ob priložnosti imel razstavo 100-letnice imigracije, ko so Švedi odhajali v Amerko.

Vesele babice so bile dvakrat na izletu na Danskem. Na ladji je bil čas za klepet in načrte za jesen.

Slovenski Dom je naročil slovenske "fasadzastave", naprimer za na balkon. Stanejo 188:- in jih še imamo nekaj za prodati. Če je kdo zaintresiran jo kupiti sporočite Jožici Kokol, na email anakokol@hotmail.com.

Mama

Tukaj smo daleč od prvega doma, kjer smo odrasli s starši, brati in sestrami. V mladih letih smo se odpravili po svetu, pustili dom in starše. Vsakoletni enkratni ali večkratni obiski doma so nam veliko pomenili. Starši so z leti ostareli. Kadar smo tako daleč od doma, je včasih težko vedeti, kdaj se bomo spet videli. Če so zboleli, se je vedno možnost,

da se še vidimo in poslovimo. Kadar pride smrt iznenoda, je težko in tokrat so misli in vprašanja mnoga "zakaj".

Mama je bila sama zadnjih 22 let. Živela je skromno, sama si je uredila, kar je lahko. Vesela je bila vsakega obiska. Zadnje čase je postala pozabljiva, saj ni točno vedela, kdaj sva govorili po telefonu, večinoma vsak teden. Še zadnji ponedeljek sva govorili, da se v septembru vidimo, takrat ni tako vroče, ker vročina v juliju je bila za njo mučna. Takrat je ostala najrajši v stanovanju. Razen bolečin v kolku in zrabljenih ramen se je dobro počutila.

Teden dni pozneje je njeno srce nehalo biti, pustila nas je otroke brez slovesa ali njenih vedno zadnjih besed "kdaj se spet vidimo in slišimo". Pot domov je bila težka, saj smo vedeli hčerka in mož, da to ni navaden dopust, temveč slovo od nekoga, ki bo nenadomestljiv, mama, babica in prababica je odšla za vedno. Počutim se osiromašeno, ker mame ni več. Letos, 8. avgusta bi napolnila 82 let. Kaj pomenijo stvari, ki jih kopičimo na kup, materialne stvari katere ležijo in nabirajo prah. Raje živim posvetimo čas in ljubezen, dokler so med nami. Kako sem vzlic žalosti srečna, da mi bo ostala v spominu takšna, kot ob dnevu slovesa, ko smo odhajali nazaj v naš dom v Göteborg.

Ne razidite se nikdar kot neprijatelji, ker je slaba vest huda bolečina.

Foto; Zvonko Veble

Marija Kolar

Slovensko društvo v Stockholmu

Poročilo o izletu v Mariefred

Mogoče ste že kdaj slišali o gradu Gripsholm ki je bil v srednjem veku središče švedskega političnega življenja in intrig. Bil bivališče več kraljevskih osebnosti med drugimi Gustav Vasa in Erik XIV. To se tudi odraža v arhitekturi in opremljenosti. Njegova pomembnost je počasi upadla in zaspala. Danes drmeva ob jezeru Mälaren och spomin na več ali manj nasilno preteklost.

25. maja, za praznik Vnebohod, je naše društvo organiziralo izlet v Mariefred z ogledom tega gradu. Bilo nas je 24 udeležencev. Dva minibusa iz Štockholma sta vozila Fredi Kocmut in Tone Kolegar. Ostali so prišli s svojimi avtomobili iz kraja Södertälje. Cena prevoza v minibussu je bila 150 kronor. Vstopnino je za vse obiskovalce plačalo društvo.

Izlet smo začeli s piknikom pred gradom. Potem smo sami vandrili po gradu brez vodiča. Številne dvorane in njihova oprema pričajo o bogati preteklosti. Kar pa najbolj zanima današnjega obiskovalca je pa verjetno zbirka portretov znamenitih švedskih osebnosti, politikov, umetnikov in znanstvenikov.

Za najmlajše se poleg tega nudila prilika da se popeljejo z ozkotirno železnico ki jo prostovoljno vzdržujejo navdušenci »železnega konja«. Mariefred je izhodna postaja. Za kondukterja so pa potniki ta dan imeli talmana švedskega parlamenta Björna von Sydowa.

Navzlic kljubovnju dežja je bil izlet posrečen in zanimiv.

Pavel Zavrel

SVENSK-SLOVENSK VÄNSKAPSFÖRENING

Stockholm

Hej!

Nu är sommaren och värmen här. Skönt med semester. Kanske skall Ni till Slovenien eller något annat varmt land eller kanske Ni ska vara kvar i Sverige.

Jag hoppas dock att vi alla hinner besöka en **UTSTÄLLNING i Kulturhuset i Stockholm.**

Plats: Serieteket.

Utställningen **HONEY TALKS - Doppad i honung** pågår till 2 september 2006.

Målade bikupepaneler är en slovensk folkkonst. Dessa byggdes genom att stapla plana ”kupor” på varandra, och för att bina skulle känna igen sina respektive kupor målades de på framsidan i olika färger och så småningom dekorerades med olika bilder. Konsten dök upp under den andra halvan av 1700-talet och hade sin höjdpunkt mellan 1820 och 1880. Det var amatörtecknare och bönder som utvecklade det till en egen konstform med specifika motiv, med ett eget berättande och grafisk stil. Motiven återspeglar böndernas smak, beteende och tankesätt under denna tidsperiod i Slovenien.

Under utställningen har allmänheten möjlighet att tillverka sina egna bikupepaneler.

Öppettider: tisd till fred 11.00- 18.00, lörd.till sönd. 11.00-16.00. Fri entré.

VÄLKOMNA till utställningen.

Ha det så bra under sommaren.

Hälsningar från SSVF

Styrelsen

Stanislava Gillgren

NEGOVA PRAZNUJE 900 LETNICO OMEMBE KRAJA

KRAJ NEGOVA SO ZAZNAMOVALI ZGODININSKI DOGODKI, POSEBNOSTI KRAJA IN ZGODIVINSKE OSEBE

Pogled na Negovo z gradom

Negova letos praznuje 900 letnico prve pisne omembe kraja. Kdaj so se na tem prostoru naselili prvi prebivalci, katerega je nekoč pokrivalo obrobje Panonskega morja, pozneje pa širni gozdovi, ni mogoče natančno reči. Lahko pa rečemo, da že zelo zgodaj. Najmanj pa v kameni dobi. To dokazujejo v zemlji najdeni predmeti, kot so kamnite sekire. Ena teh, iz Negovskega Vrha, se nahaja tudi v Mariborskem muzeju. Da so se po tem ozemlju gibale številne vojske so dokaz tudi znamenite Negovske čelade, ki so jih leta 1811, po naključju izkopali na Slačekovem posestvu v Ženjaku. V depo zložene (ena v drugo) bronaste čelade, s skrivnostnim napisom, ki ga strokovnjaki še danes raziskujejo, so bile izkopane ob podiranju velikega drevesa, bukve ali hrasta. Tedaj so vsako drevo, ki so ga podirali izkopali, saj so »ridko«, to je tisti del, ki raste v zemlji, uporabili za kurjavo. Tako so kmetje delali še do nedavnega, saj so na tak način varovali gozd. Danes pa živimo v razsipništvu. Grejemo se iz energije (nafte in premoga), ki se je akumulirala milijone let v nedrju zemlje. Kako dolgo še? Negova je s temi najdbami prišla na svetovni zemljevid arheoloških, mi bi rekli zgodovinskih, najdb. S temi čeladami pa se bahajo v muzejih po svetu, celo v New Yorku. Komaj ena je na ogled v muzeju v Ljubljani.

Pranger pred cerkvijo v Negovi

Negovo niso zaznamovale le Negovske čelade in kamnite sekire. Tu je še znameniti Negovski grad, katerega začetki segajo daleč nazaj. Skoraj zanesljivo stoji sedanji grad na temeljih strelskega dvorca, ki so nekoč stali v tej pokrajini in so služili za obrambo vdirajočih ljudstev na to ozemlje. Tak dvorec, bi naj stal tudi v Negovskem Vrhu, med Zepekovo, sedaj Smrketovo, Krambergerjevo, sedaj Juršnikovo in Klobasovo domačijo. Tam se je še sedaj ohranilo ledinsko ime Gradišče, čeprav strelskega dvorca že stoletja ni več. Lepo pa so vidne umetno ustvarjene hribine, na katerih bi naj stale obrambne utrdbe. Tudi tu še imajo zgodovinarji kaj odkrivati. K zgodovini Negove sodijo tudi številni ribniki, ki so obkrožali Negovski grad in okolico. Sledi njih so še vidne, kažejo pa jih jezovi. Ohranjeni so le trije ribniki: Gosijak in Klokečov ribnik, ter sedaj imenovano Negovsko jezero. Seveda je bilo vse to v lasti in sklopu Negovskega gradu.

Negovo in okolico zaznamujejo tudi številni naravni slatinski vreli. V sami Negovi, v prispevku obravnavamo le področje krajevne skupnosti Negova, se nahajata le dve slatini, to je Lokavska, ki je v bližini Slavka Lončariča, in Radvenska, ki se nahaja na travniku sredi vasi Radvenci. Ker se okrog Negove razprostirajo širni gozdovi, v preteklosti jih je bilo mnogo več, med največje sodi Dobrava, močno gozdno porasla je tudi Kunova, se v gozdovih nahaja tudi nekaj orjaških dreves in zanimivih ogroženih rastlin. Po podatkih zgibanke, podatke je zbrala in uredila Majda Rojko, v okviru projekta Skriti zakladi, v njem pa so sodelovali učenci OŠ Dr. A. Trstenjaka Negova, se negovska okolica lahko pohvali s številnimi orjaški drevesi. Najdebelejšim črnim borom (obseg 287 cm) v Pomurju, raste v Črnem gaju, mi smo rekli Črnem hojčju, ob lovski koči; smreko na Koglu (nekoč smo rekli Kuglu), (obseg 314 cm); Lipnikova smreka v Lipnikovi grabi, Negovskem gozdu (obseg 334 cm); macesen na Koglu, Negova center, najdebelejši v Pomurju (obseg 321 cm), Bukev v Kunovski dobravi, najdebelejša v Pomurju (obseg 461 cm) in Mulečova tisa v Kunovi, ki sodi med najdebelejše v Sloveniji (obseg 326 cm). V naravne znamenitosti lahko štejemo tudi rastišče narcis pod gradom, pri Plojovih v Negovi in Mulečovi, ter Žiškovich, v Lokavcih.

Spominsko sobo dr. Antona Trstenjaka na OŠ v Negovi si je ogledal veleposlanik v Vatikanu dr: Ludvik Toplak

Prvi pisni dokument omembe Negove

Razstava dokumentov o Negovi, pod naslovom Negova skozi čas

Negovo so zaznamovale tudi številne osebnosti, ki so se tam rodile ali delovale. Med prvimi lahko omenimo Franca Jančara, doma je bil iz Gornje Radgone, v Negovi je deloval kot duhovnik, ki se je uveljavil kot sadjar in pisec strokovnih knjig o sadjarstvu. Omeniti moramo znamenitega zgodovinarja, kronista, Matija Slekovca, ki je bil rojen v Kunovi. Njegovo veliko delo za Negovo, je znamenita župnijska kronika. Iz Negove, zaselka Negovski Vrh izhaja tudi borec za samostojno Slovenijo in urednik časopisov v Ameriki, ter pisec Mirko ali Friderik Geratič. Med največje sinove sodi gotovo dr. Anton

Trstenjka. Njegovo delo, izdal je več kot 40 knjig, poljudnoznanstvenih in znanstvenih, je neprecenljivo za slovenski narod. Tisti, ki piše o velikih možeh Negove ne more mimo znamenitega Slovenca, sicer rojenega v Ženjaku pri Benedikti, od dveh let starosti naprej živečem v Negovi, zaselku Negovski Vrh, kjer so njegovi starši, ki so bili viničarji, kupili posest, ki je s svojim delovanjem doma in v svetu pustil svoj pečat. O njem je bilo veliko napisanega. Bil je človek, ki je Negovo, tudi Slovenijo, s svojim delovanjem, predvsem na političnem področju, ponese v svet. Kot prvi predsedniški politično neodvisni kandidat, je na prvih demokratičnih volitvah v samostojni Sloveniji, ob Milanu Kučanu, Jožetu Pučniku in dr. Marku Demšarju, v prvem krogu pobral malo manj kot 20 odstotkov glasov. Govorimo o Ivanu Krambergerju iz Negove. To je svetovni fenomen, zato si tudi zasluži mesto v zgodovini. Škoda, da je tako klavrno končal, saj je bil 7. junija 1992 ubit v atentatu v Jurovskem Dolu. Gotovo bi lahko o Negovi in njenih značilnosti pisali še veliko, pa naj bo to naš prispevek ob praznovanju častitljivega jubileja Negove, ki so ga Negovčani in vsi, ki imajo (imamo) Negovo radi, praznovali od 30. junija do 2. julija. Tridnevno praznovanje 900-letnice prve pisne omembe kraja, so Negovčani obeležili s številnimi prireditvami. Ker so med redkimi slovenskimi kraji, kjer je ohranjen pranger ali sramotilni kamen, na katerega so v preteklosti privezali grešnika, ki se je pregrešil, in ga

zasramovali z obmetavanjem z blatom in pljuvanjem, so pripravili prangeriada. Pranger z vklesano letnico 1656. leta, so prestavili na lokacijo pod cerkvijo, le nekaj metrov od vhoda v grad. V Veroučni učilnico so pripravili razstavo pisnih dokumentov, ki predstavljajo zgodovino Negove in negovskega gradu z naslovom ***Negova skozi čas***. V prostorih OŠ Dr. A. Trstenjaka pa spominsko sobo njunega učenca teologa, psihologa akademika znanstvenika Dr. Antona Trstenjaka, ki je bil dom iz Romošc pri Gornji Radgoni, šolo pa je obiskoval v Negovi. Ob njegovi 100. letnici rojstva in 10. letnici smrti so v šolski telovadnici učenci negovske šole pripravili bogato proslavo. Proslave se je udeležil tudi veleposlanik pri Sveti Stolicy v Vatikanu dr. Ludvik Toplak. *Ob praznovanju 900. letnice Negove je slika tudi grajski slikar Ivo*

Lorenčič iz Cerkvenjaka

Pogled na Negovsko jezero

Predsednik TD Negova Spodnji Ivanjci-Zlatko Mulec je bil 3 dni graščak

V okviru proslav na Negovi so odprli tudi zeliščni park, ki so ga uredili v okolici gradu. V njem je zasajenih več kot 300 zdravilnih zelišč. Negovo, z negovskim gradom, znamenitim Negovskim jezero in slatinskimi vreli v okolici, je vredno obiskati.

Besedilo in foto: LUDVIK KRAMBERGER

GLASBENA DEJAVNOST MED SLOVENSKIMI IZSELJENCI NA ŠVEDSKEM V OKVIRU SLOVENSkih IZSELJENSKIH DRUŠTEV

Šola za študij idej in kultur

Univerza v Novi Gorici in Znanstvenoraziskovalni center SAZU

Interkulturni študiji - primerjalni študij idej in kultur

Modul: Slovenske študije – tradicija in sodobnost

Avtorica: Teja Bitenc

SLOVENCi NA ŠVEDSKEM

Med mnogimi destinacijami, ki so jih slovenski izseljenci izbrali za svoj cilj, je bila tudi Švedska, kamor so Slovenci prihajali v manjšem številu že v petdesetih letih, predvsem pa po drugi svetovni vojni, natančneje v začetku šestdesetih let pa tja do začetka sedemdesetih. Švedska je bila med vojno nevtralna in se je vojna vihra ni neposredno dotaknila. V tem času se je gospodarsko zelo razvila, še bolj pa po koncu vojne, ko je bil večji del evropskih držav razrušen. Zaradi skokovitega gospodarskega razvoja je v šestdesetih letih močno potrebovala delovno silo na številnih gospodarskih področjih. V času povojnega ekonomskega priseljevanja na Švedsko je največ ljudi prišlo iz Skandinavije (Finci, Norvežani, Danci). Takoj za njimi so bili Jugoslovani in potem Nemci, Čehi, Poljaki, Italijani itd. Med Jugoslovani naj bi 10-odstoten delež predstavljali Slovenci, vendar se ocene o številu Slovencev, ki so odšli na Švedsko, razlikujejo in se gibljejo od 4000 do 7000.

Število še živečih in registriranih Slovencev na Švedskem je bilo konec leta 1999 5098. Slovenci so se, za razliko od ostalih jugoslovanskih delavcev, po Švedski naselili precej razpršeno, vendar je opaziti neke vrste koncentracijo okrog desetih krajev in mest, predvsem na jugu Švedske. To dejstvo je tudi olajšalo organizacijo oziroma ustanovitev slovenskih društev.

SLOVENSKA DRUŠTVA NA ŠVEDSKEM

Slovenski izseljenci so se organizirali v društva, ki so bila pred osamosvojitvijo slovenske države še del Jugoslovanske zveze, po osamosvojitvi pa so se društva vključila v Slovensko zvezo na Švedskem.

Prvo slovensko kulturno društvo na Švedskem je bil »Slovenski (kulturni) klub Triglav«, ki je bil ustanovljen leta 1968 v Landskroni. Temu društvu so v sedemdesetih sledile ustanovitve društev v Stockholmu, Eskilstuni, Goteburgu, Landskroni in po vsej Švedski. Tudi konec 20. stoletja so se ustanavljala slovenska društva na Švedskem. Zadnje je bilo leta 1999 v Landskroni ustanovljeno »Švedsko-slovensko pevsko društvo Orfeum«.

Društva so bila ustanovljena z namenom ohranjanja slovenske identitete preko kulturno-umetniških dejavnosti, družabnih srečanj, prek glasil, ki so jih društva izdajala.

Vsa društva so opredeljena kot kulturna. Njihov glavni cilj je gojiti slovensko kulturo, slovensko besedo in jo prenesti na naslednje rodove.

Da je bila glasbena dejavnost ena izmed pomembnejših dejavnosti slovenskih izseljenskih društev v Evropi in drugod po svetu, priča članek »Pevski zbor Zarja«, ki je bil izdan v prvem Slovenskem izseljenskem koledarju leta 1954 (časopis, namenjen slovenskim izseljencem po svetu). Vzrok za ustanovitev pevskega zbora Zarja leta 1916 v Clevelandu

je bila »potreba po izrazito delavskem pevskem zboru v naselbini, ki naj bi poleg narodne in umetne pesmi gojil in širil tudi delavsko pesem.« (Sl.izselj.koledar,1954:50)

POMEN JEZIKA ZA OHRANJANJE SLOVENSKE NACIONALNE IDENTITETE

»Identiteta, naj bo osebna ali skupinska, za ohranjanje potrebuje simbole in rituale. Središčni pomen pri oblikovanju etnije ima jezik. Še posebej je temu tako, če je jezik kontrasten v odnosu do sosednjih populacij po svojem izvoru in izreku in ni med sosednjimi jeziki prave komunikacijske prehodnosti. Tak jezik je namreč ločnica, distanca med različno govorečimi. Ljudje, ki govorijo isti jezik, so neglede na močne medsebojne razlike izjemno čvrsto povezani.« (Južnič,1993:280)

O tej povezavi pričajo slovenska društva na Švedskem, katerih glavni namen je bil ohranjanje slovenske identitete. V sedemdesetih, ko so se društva začela ustanavljati, se je pojavila tudi skrb za učenje slovenskega jezika. V društvenih prostorih so organizirali tečaje za odrasle in dopolnilni pouk za otroke in tako se je jezik izvorne kulture ohranjal. O pomenu slovenskega jezika za slovenske izseljence priča tudi dejstvo, da se je dodatni pouk slovenščine izvajal ob sobotah, v skoraj vsakem društvu in da je bilo ustanovljeno tudi društvo slovenskih učiteljev, ki so poučevali slovenski jezik.

A človek, ki ne obvlada jezika novega okolja, se z njim težko identificira. To vpliva tudi na odnos do izvorne kulture, ko se človek še bolj zaveda, da je prišlek. Na Švedskem je že leta 1965 prišlo do postopnega uvajanja brezplačnega programa za učenje švedskega jezika za priseljence. Nov jezik ljudem nudi več možnosti za identifikacijo z novim okoljem. V obeh primerih z leti pride do krčenja besedišča maternega jezika, do izgubljanja izrazov, ki niso povezani z vsakdanjim življenjem.

»S svojim otrokom govorim slovensko. Vsak dan se pogovarjam s svojimi otroki, sama s svojim otrokom ne morem govoriti švedsko. Čutim slovenski in ne švedski jezik. To ni iz srca. Zdi se mi, da sama nikoli ne bom Švedinja, do smrti bom Slovenka in to povem vsakomur ... Če bi mi mož rekel, da ne smem govoriti slovensko z otroki, bi se med nama končalo. Slovenščina je predpogoj.« (Lukšič-Hacin,2001:140)

Slovenci na Švedskem prek slovenskega jezika so ohranjali in še vedno ohranjajo ne le osebno, pač pa tudi skupinsko, slovensko nacionalno identiteto. Jezik je poleg religije eden od faktorjev, ki so nujno potrebni pri snovanju naroda. Slovenci smo v drugi polovici devetnajstega stoletja začutili potrebo po snovanju skupnega naroda in jezik je v tistem času odigral pomembno vlogo. Jezik je bil identifikacijski faktor, ki je Slovincem zbujal narodno zavest in jih ohranjal kot skupnost vse do danes.

GLASBENA DEJAVNOST V OKVIRU SLOV. IZSELJENSKIH DRUŠTEV

Dejavnost izseljenskih društev je (bila) pestra in večji del povezana s kulturno umetniškim področjem.

Že omenjeno prvo slovensko kulturno društvo na Švedskem, »Slovenski kulturni klub Triglav«, je glasbi izkazalo posebno pozornost. Osnovno dejavnost je predstavljala glasba. Notno gradivo za pevski zbor so dobili v dar od Slovenske izseljenske matice. Takrat jim je Slovenska izseljenska matica poleg notnega gradiva za mešani in moški zbor poslala tudi dve gramofonski plošči s posnetki slovenskih narodnih pesmi. Torej je tudi Slovenska izseljenska matica izseljenskim društvom pomagala z gradivom. Katere so bile

pesmi, posnete na gramofonskih ploščah? Zelo možno je, da so se med deli znašle pesmi, ki so poudarjale slovenske simbole in vrednote. Ta preprosta, vendar sugestivna glasba, je namenjena zlasti moškimi zborom z namenom zbuditi domovinska čustva. Ta glasba, ki je nastajala v drugi polovici 19. stoletja, je bila namenjena izražanju domoljubnih čustev, navdušenja in zanosa ob zavedanju pripadnosti narodni skupnosti. 150 let kasneje se je Slovenec na Švedskem zavedel svoje narodne zavesti in jo je s petjem narodnih pesmi osmišljal. To bi bilo smiselno razmišljanje o zvrsti pesmi, ki so bile poslane, a trditi z gotovostjo tega ne moremo.

Namen »Slovenskega društva v Stockholmu«, ki je bilo ustanovljeno leta 1972, je bilo »zdrževanje rojakov na različnih prireditvah, praznovanjih naših tradicionalnih praznikov, ob obiskih gostov iz domovine idr.« (Ofors, 2005:301) Tako so se načrtno odvijale mnoge dejavnosti, med katerimi je velik delež pripadal glasbi. Poleg pevskega zbora pa so osnovali tudi različne glasbene skupine.

Ivan Pucko je v reviji slovenskih izseljencev na Švedskem Naš glas napisal poročilo o delu društva Planika iz Malmoja, ki je bilo ustanovljeno leta 1974. Kot avtor navaja, je bila njihova druga želja ustanovitev pevskega zbora. Tako so povabili k sodelovanju vse, ki bi jih petje v pevskem zboru društva zanimalo. Nič pa ni bilo določeno, kakšen zbor naj bi ustanovili, moški, ženski, mešani, mladinski ali celo otroški.

O pomembnosti in ključni vlogi glasbenih dejavnosti v slovenskih izseljenskih društvih po svetu pričajo tudi nekatere prijavnice, ki jih je moral izpolniti posameznik, ki je želel biti član »Slovenskega kulturnega društva kluba Triglav« leta 1968/69 in pozneje. Vsak novi član je spoznal dejavnosti, ki so v dotičnem društvu potekale in med njimi lahko izbral tudi pevsko in glasbeno.

Glasbene dejavnosti so namenjene samim izseljencem, včasih pa tudi okolju, v katerega so se priselili. Preko glasbe Slovenec na Švedskem ohranja narodno identiteto in novo okolju seznanjani s slovensko kulturo in tradicijo.

SLOVENSKI ANSAMBLI NA ŠVEDSKEM

V okviru slovenskih izseljenskih društev so se organizirali tudi pevski zbori in ansambli. Slovensko društvo Lipa, ki je leta 1977 nastalo z združitvijo dveh do tedaj dejavnih društev iz Landskrone, »Triglava« in »Slovenije«, je bilo eno izmed močnejših društev tako po številu članov kot pozneje po svojih dejavnostih in pogojih za delo. Glasba je predstavljala pomembno dejavnost Slovencev v Landskrone, kar se je izkazalo tudi v številu ansamblov. Dejavnosti so bili: moški pevski zbor Lipa, otroški pevski zbor Valovi, pozneje tudi mešani pevski zbor, mladinski kvartet Druga generacija, ansambel Lastovke in Vikis ter trio sester Budja.

Leta 1999 so v Landskrone ustanovili novo »Švedsko–slovensko pevsko društvo Orfeum«. Društvo ima 39 članov. Dejavnost društva je, kot pravi članica Avgušтина Budja, ukvarjanje predvsem z zborovskim in s solističnim petjem, ter petjem v glasbenih skupinah.

Tudi slovensko izseljensko društvo France Prešeren iz Göteborga je ustanovilo svoj pevski zbor. Na začetku je bil to le mladinski pevski zbor, ki pa se mu je kasneje pridružil še mešani pevski zbor, ki ga je vodil dirigent Mirko Bratičević. Zbor je štel nad trideset članov. Slovensko izseljensko društvo »Slovenija« iz Olofstroma je kot osnovno dejavnost sicer navedlo učenje slovenskega jezika za otroke slovenskih izseljencev, kasneje pa so

spodbudili tudi glasbeno udejstvovanje svojih članov in tako pomagali pri nastajanju glasbenih skupin. Tako je v okviru društva deloval ansambel Martina Pečovnika in Trio Viktor.

GLASBENI ANSAMBEL	KRAJ USTANOVITVE	DRUŠTVO	LETO USTANOVITVE
pevski zbor »Triglav« s pevovodjo Avgustom Budjo	Landskrona	Slovenski kulturni klub "Triglav"	1968
Ženski trio Sestre »Budja«	Landskrona	Slovenski kulturni klub "Triglav"	1968
Instrumentalno-vokalni ansambel "Vikis"	Olofström	Kulturno društvo "Slovenija"	1973
narodno-zabavni ansambel Lastovke	Landskrona	Slovenski kulturni klub "Triglav"	1973
ansambel z vodjo Viktorja Prestorja	Stockholm	Slovensko društvo v Stockholmu	1974
pevski zbor z vodjo Primožem Prestorjem	Stockholm	Slovensko društvo v Stockholmu	1974
mladinski pevski zbor	Göteborg	Slovensko društvo "France Prešeren"	1973
mešani pevski zbor	Göteborg	Slovensko društvo "France Prešeren"	ni znano, okoli leta 1975
moški pevski zbor "Planika"	Malmö	Slovensko društvo "Planika"	1976
otroški pevski zbor »Valovi«	Landskrona	Slovenski kulturni klub "Triglav"	ni znano, okoli leta 1974
mešani pevski zbor »Lipa«	Landskrona	Slovensko kulturno društvo "Lipa"	ni znano, po letu 1977
mladinski kvartet "Druga generacija"	Landskrona	Slovensko kulturno društvo "Lipa"	ni znano, po letu 1977
moški pevski zbor "Lipa"	Landskrona	Slovensko kulturno društvo "Lipa"	ni znano, po letu 1977
ansambel Martina Pečovnika	Olofström	Kulturno društvo "Slovenija"	ni znano, pred letom 1978
"Trio Viktor"	Olofström	Kulturno društvo "Slovenija"	ni znano, pred letom 1978
Ansambel »Dambos«	Göteborg	Ni se ustanovil v okviru društva.	ni znano, okoli leta 1981
Ansambel »Alleybirds«	Hindas	Ni se ustanovil v okviru društva.	ni znano, okoli leta 1983
zbor "Orfeum"	Landskrona	Slovensko društvo "Orfeum"	1999

Marjan Kramaršič je v slovenski reviji na Švedskem Naš glas v seriji poročil predstavljal slovenske zборе in ansamble na Švedskem. Tako je leta 1978 predstavil že omenjeni vokalno-instrumentalni ansambel Vikis in vokalni trio sester Budja. Bralec je tako lahko prebral podatke o ustanovitvi teh dveh ansamblov, članih in o vlogah, ki jih imajo v ansamblu. Članki v reviji Naš glas tako predstavljajo pomembno gradivo, ki podaja informacije o glasbenih ansamblih Slovencev na Švedskem.

Pevski zbori niso edini glasbeni izvajalci med Slovenci na Švedskem, so pa glasbeni izvajalci, ki so jih kot prve ustanovili v slovenskih društvih na Švedskem. Nekatera društva, ki so imela večje število članov, so ustanovila tudi več zborov. Dejstvo pa je, da sta bili v zadnjem času ustanovljeni le dve slovenski društvi na Švedskem in tako je bilo glasbenih izvajalcev v okviru društev vedno manj in tudi članov v pevskih zborih je bilo manj. V slovenskih glasbenih ansamblih pa igrajo tudi Švedi. V slovenskem ansamblu Lastovke je tako igral švedski kitarist Tommy Petersen.

V zgornji preglednici so navedeni slovenski ansambli, ki so se ustanovili na Švedskem, kraj ustanovitve, društvo, v okviru katerega je bil ansambel ustanovljen, in leto ustanovitve. Podatki o ustanovitvah nekaterih slovenskih glasbenih ansamblov na Švedskem so pomakljivi, saj iz virov ni bilo mogoče natančno določiti leto ustanovitve. Letnice ustanovitve slovenskih glasbenih ansamblov so bile pogosto tudi letnice ustanovitve slovenskih društev na Švedskem. Največ slovenskih glasbenih ansamblov je bilo ustanovljenih v sedemdesetih letih, ko se je na Švedsko priselilo največ Slovencev. V zadnjem času število Slovencev na Švedskem upada in tudi večjega priliva slovenskih izseljencev na Švedsko ni. Zato je dejstvo, da se novi slovenski glasbeni ansambli ne ustanavljajo več, povsem razumljivo. Leta 1999 je bilo v Landskroni ustanovljeno »Švedsko-slovensko pevsko društvo Orfeum«, v okviru katerega se je ustanovil zbor »Orfeum«, najkasneje ustanovljen slovenski glasbeni ansambel na Švedskem. Dejstvo, da čez nekaj let ali desetletij ne bo več slovenskih glasbenih ansamblov na Švedskem, je neizogibno. Vse bolj vplivajoči globalizaciji se tudi Slovenci na Švedskem ne bodo mogli izogniti.

KDAJ SE SLOVENSKI IZVAJALSKI ANSAMBLI GLASBENO UDEJSTVUJEJO?

Društvene dejavnosti so za zunanjega opazovalca vidne na različnih prireditvah, kot so npr. Slovenski festivali. Začetki tradicionalnih slovenskih kulturnih festivalov segajo v leto 1975. Slovenski festival, ki ga je vsako leto organiziralo drugo društvo, je predstavljal odlično priložnost, da se glasbeni izvajalci predstavijo Slovincem na Švedskem. Vsak festival je bil razdeljen na dva dela. V prvem delu so se zbrali ustanovni člani društev, ki so se dogovarjali o organizacijskih problemih. Drugi del, ki je sledil, pa je bil kulturni program, kjer so se večinoma predstavili glasbeni izvajalci izseljenskih društev na Švedskem. Tako so se na slovenskem festivalu leta 1978 predstavili trije ansambli: ansambel Vikis, ansambel Lastovke in ansambel Martina Pečovnika. Predstavili so se tudi pevski zbori slovenskih izseljenskih društev, od katerih je Jože Prešeren, ki je o festivalu pisal tudi v Slovenskem koledarju, omenil mešani pevski zbor društva Lipa iz Landskrone in mešani pevski zbor društva France Prešeren iz Goteburga. Na tem festivalu so sodelovali tudi glasbeniki iz Slovenije. Nastopil je ansambel Mojmirja Sepeta s pevkama Majdo Sepe in Marjano Držaj in pevcema Otom Pestnerjem in Jankom Ropretom.

Tudi na devetem slovenskem kulturnem festivalu, ki je bil organiziran v Stockholmu, je glasba predstavljal večji del organiziranega programa. Prvič je bila med nastopajočimi glasbenimi izvajalci tudi pianistka. Štirinajstletna Leonida Kostanjevec iz Landskrone je zaigrala eno pesem. Podatka o tem, katero pesem je zaigrala, ni. Nastopili so še mladinski kvartet Druga generacija, tercet Sestre Budja in mešani pevski zbor Lipa pod vodstvom Olge Budja. Na petnajstem slovenskem srečanju, ki ga je leta 1998

organiziralo »Slovensko kulturno društvo Lipa«, je po uvodnih govorih sledil glasbeni del, kjer so nastopali: mešani pevski zbor Lipa s pevovodjo Olgo Budja, ansambel Vikis, vokalni tercet Sestre Budja in duet Začimba. V drugem delu zabavnega programa so nastopili: oktet Planika pod vodstvom Ivana Likarja, ki je eno pesem zapel tudi v spremljavi harmonike, ki jo je igral Andrej Pagon. Tomo Vitanc je na klaviaturah spremljal tercet Sestre Perko.

Slovenska srečanja predstavljajo priložnost, da se srečajo Slovenci z vse Švedske, da se predstavijo slovenska izseljenska društva, ki se največkrat predstavijo prek glasbenih ansamblov, ki so jih v okviru društva organizirala. Zato, če upoštevamo število slovenskih društev, ki so na Švedskem ustanovljena, ne čudi pestrost izvajalskih zasedb in tudi pestrost programa.

GLASBA NA OBLETNICAH DRUŠTEV

Društva, ki so se v največjem številu ustanavljala v sedemdesetih letih, so poleg udeležbe na vsakoletnih slovenskih srečanjih prirejala proslave ob obletnicah delovanja. V osemdesetih, predvsem pa v devetdesetih letih in v novem tisočletju so društva tako proslavljala deset, dvajset in trideset let obstoja. Obletnice so predstavljale priložnost za vpogled in evalvacijo preteklega dela, predvsem pa je bil pomemben kulturni program. Glasba je predstavljala glavno vlogo v vsaki proslavi, ki jo je posamezno društvo organiziralo ob obletnici.

Tako so v Olofstromu leta 1998 praznovali petindvajseto obletnico obstoja slovenskega društva Slovenija. Proslavo so začeli načrtovati že dve leti prej, na dan proslave pa so potekale predvsem intenzivne priprave glasbenih gostov. »*Ob desetih smo se zbrali pred poslopjem hotela in šli v Narodni dom ... Gostje so zasedli štiri velike sobe in cel hodnik v prvem nadstropju: tam so vadili, prepevali, urejali narodne noše in inštrumente ... Ozvočitev so lahko člani ansambla Vrtnica namestili že ob enajstih.*« (Stopar, 1999:4) Glasbeniki so se nato v narodnih nošah odpravili na pohod po mestu. Med pohodom so igrali na inštrumente: »*Slovenska glasba se je razlivala po ulicah, kjer smo hodili.*« (Stopar, 1999:5) Na trgu mesta je zaigral ansambel Vrtnica, kasneje je zapel tudi društveni moški pevski zbor. Zvečer je v dvorani potekal kulturno-zabavni program, katerega glavno vlogo je prevzela glasba. Nastopili so predstavniki društva Slovenija, ansambel Vikis in harmonikar Libero Markežič.

Leta 2002 so v Kopingu praznovali trideseto obletnico slovenskega društva »Simon Gregorčič«. Ob praznovanju obletnice društva so pripravili tudi 17. slovensko srečanje. Alojz Macuh, avtor predstavitvenega članka, je od nastopajočih izvajanege kulturnega programa omenil le glasbenike. Glasbeni program so tako omogočili nastopi glasbenih ansamblov iz Slovenije: pevci mešanega pevskega zbora Jurij Vodovnik, ki so prišli iz Zreč, narodnozabavni ansambel Hlapci iz Stranic. Sestre Perko so s spremljavo harmonikarjev Toma in Štefke Berg zapele slovensko in švedsko himno.

Ko je leta 2004 slovensko izseljensko društvo »KD Slovenija« praznovalo tridesetletnico obstoja, so zopet pripravili proslavo. Tako kot pet let nazaj so tudi to leto dobili dovoljenje za nastop na ulicah mesta in na glavnem trgu, kjer je potekal kulturni program. Tudi na tej proslavi so za glasbo poskrbeli glasbeni ansambli iz Slovenije. Tako so poleg folklornih skupin iz Slovenije in Švedske nastopili: dekliški pevski zbor

Polončice iz Sore, tamburaški orkester Bisernica in narodnozabavni ansambel Vesele Štajerke iz Slovenije.

Zanimivo je, da na prireditvah, ki jih slovenska društva na Švedskem pripravijo ob praznovanjih obletnice društev, nastopajo večinoma glasbeni ansambli iz Slovenije. Izbira glasbenih ansamblov glede na izvajano glasbo ni presenetljiva. Nastopajo večinoma ansambli, ki izvajajo t. i. narodnozabavno glasbo. Teksti take glasbe namreč opevajo slovenske simbole, slovenske norme, vrednote in slovensko kulturo. Slovenski izseljenci se lažje vživijo v izvajanje glasbe, ki opeva slovenske simbole, ki jih na Švedskem izpodriva prikrita, a nedvomno napredujoča asimilacija s strani švedske kulture. Povezava z matično državo, ki jo z gostovanjem glasbenikov iz Slovenije slovenska društva na Švedskem redno vzdržujejo, pa poskuša kljubovati asimilaciji in vsaj malo ublažiti njen vpliv.

GLASBENE IZMENJAVE

Glasba predstavlja tudi predmet povezovanja slovenskih izseljencev po svetu z matično državo. Slovenski ansambli iz Slovenije gostujejo v tujini in so mnogokrat gosti slovenskih društev po svetu. Pa tudi slovenski ansambli iz Švedske gostujejo v Sloveniji. Slovenski glasbeniki iz Slovenije na Švedskem gostujejo, ko jih slovenska društva na Švedskem povabijo na obletnice društev, na slovenske festivale ali pa gostujejo neodvisno od slovenskih društev na Švedskem. Poleg narodnozabavnih ansamblov iz Slovenije, omenjenih že v poglavju o slovenskih festivalih oziroma slovenskih srečanjih, pa lahko v slovenskem časopisu beremo članke o gostovanju pevskih zborov iz Slovenije na Švedskem in drugih ansamblov, katerih glasbena dejavnost je bolj načrtna, njihovo gostovanje na Švedskem pa ni posledica povabila slovenskih izseljenskih društev na Švedskem.

Saša Kokol v Slovenskem koledarju piše o gostovanju pevskega zbora Glasbena matica na Švedskem. Leta 1989 je bil zbor na priporočilo »Slovenskega kulturnega društva France Prešeren« povabljen, da zapoje ob 100-letnici švedske socialnodemokratske stranke. Eden izmed gostiteljev na Švedskem je bilo tudi »Slovensko kulturno društvo France Prešeren« iz Goteborga. O repertoarju pove: »*Pod vodstvom zborovodje Janeza Jocifa je bilo treba pripraviti in naštudirati dodatni program tridesetih pesmi, primernih za to priložnost ...*« (Kokol,1990:186) in nadaljuje: »*Tako je naš repertoar obsegal borbene pesmi raznih narodov, slovenske narodne, nekaj renesančnih, švedskih itd.*« (Kokol,1990:186)

Na 4. slovenskem kulturnem festivalu v Malmoju, ki je bilo hkrati 6. srečanje slovenskih društev zahodne Evrope 10. junija 1978, je sodeloval tudi ansambel Mojmirja Sepeta s pevko Majdo Sepe, Marjano Deržaj, Jankom Ropretom in Otom Pestnerjem.

NASLOVI IZVAJANIH PESMI

V Slovenskem koledarju je bil leta 1985 objavljen članek, kjer avtorica ni bila pozorna le na izvajalce, pač pa tudi na naslove nekaterih izvajanih pesmi. Članek z naslovom *Odmevi IX. slovenskega kulturnega festivala v Stockholmu* je eden izmed serije člankov, ki podajajo subjektivno oceno avtorja o festivalih, nekateri pa omenjajo tudi program festivalov. Avtorica tako izpostavi izvajanje pesmi pod vodstvom prof. Mira Kokola iz

Ljubljane. »Iz skoraj 60 grl naenkrat sta pod vodstvom Mira Kokola veličastno zadoneli pesmi na začetku kulturnega programa »Oj, Božime« in »Snoč pa dav' je slanča padla«. (Budja,2005:305) Prva je slovenska ljudska pesem iz Primorske, druga, katere naslov je »Je pa davi slan'ca padla«, pa je slovenska ljudska pesem z ljubezensko tematiko. Mladinski kvartet Druga generacija je zapel slovensko ljudsko pesem »Oj, ta mlinar« v priredbi prof. Mira Kokola. Predstavile so se sestre Budja, ki so zapele skladbo »Spoznanje«, katere melodijo je napisala Olga Budja, besedilo pa Avgušтина Budja. Mešani pevski zbor Lipa je na prireditvi zapel pesem »Ko so fantje proti vasi šli« v priredbi Zorka Prelovca in pesem »Den ljuva majsol lyser«, ki ima nemški original in jo je napisal Johannes Brahms, švedsko besedilo pa D. Eliasson.

Večina izvajanih pesmi je ljudskih. Zakaj slovenski izseljenski pevci ne izvajajo pesmi slovenskih skladateljev kot npr. Kogoja ali Lebiča? Odgovorov je lahko več. Eden izmed njih je lahko, da slovenski izseljenci večinoma niso akademsko izobraženi glasbeniki, katerih naloga je »proizvajati fenomen invencije«. Torej bodo za izvajanje najverjetneje izbirali preproste pesmi. Slovenski izseljenci so tisti, ki »izvajajo fenomen prevzemanja«. Prevzemajo glasbo, ki je že bila ustvarjena, in jo širijo ter ohranjajo med slovenskimi izseljenci na Švedskem. Njihova naloga ni odkriti nekaj novega, ampak predvsem ohraniti staro. Tako tudi v zborih slovenskih izseljenskih društev ne pojejo izšolani pevci in verjetno prej amaterji. Petje slovenskih pesmi v slovenskih izseljenskih pevskih zborih lahko spomni na petje v čitalnicah v šestdesetih letih 19. stoletja. Pevce, ki so se družili in peli v čitalniških zborih in pevce, ki pojejo v slovenskih društvih na Švedskem, družijo predvsem želja po petju v slovenskem jeziku, in izražanju v slovenskem jeziku. Seveda napredek v glasbenem ustvarjanju med obema izvajalcema ne gre enačiti, a začetki slovenskega čitalništva segajo v čas, ko se je slovenski narod načrtno začel boriti za ohranitev slovenskega jezika. In prav taka je želja mnogih slovenskih izseljencev po svetu, ne le na Švedskem, ohraniti slovenski jezik in ga posredovati naslednjim generacijam. Razlika je, da so za čitalniške zборе slovenski skladatelji pisali pesmi in da so dirigenti in vodje zborov imeli vrsto pevcev, med katerimi so lahko izbirali in tako dvigovali kvaliteto zborov. V zborih slovenskih izseljenskih društev pa lahko poje vsak, ki ima željo ne le po petju slovenskih pesmi, pač pa tudi željo po druženju. Ob ustanovnem občnem zboru slovenskega društva »France Prešeren« je društveni mladinski pevski zbor zapel Prešernovo pesem »Luna sijee«, katere avtor napeva je Jurij Fleišman, harmonije pa Matej Hubad.

Avgušтина Budja je ob 25-letnici društva iz Landskrone v Slovenskem koledarju napisala članek. V članku je avtorica opisala ustanovitev društva in dejavnosti, ki potekajo v društvu. Ob omembi pevskega zbora je omenila še naslove treh izmed mnogih pesmi, ki so jih v letih obstoja izvajali. V program so večkrat uvrstili slovenske zborovske pesmi, kot so: »Pozimi iz šole«, »V Gorenjsko oziram se skalnato stran« in »Mlinar«. Pri zapisovanju naslovov se pojavijo odstopanja od naslovov, ki jih najdemo v pesmaricah. Sattnerjeva pesem je tako v pesmarici zapisana kot »Po zimi iz šole«, drugi naslov pesmi pa je prvi verz Fleišmanove pesmi »Triglav«. Razlike v zapisovanju gre pripisati tudi temu, da so slovenski izseljenci na Švedskem velikokrat vadili petje slovenskih pesmi brez notnih partitur in po spominu. Dejstvo pa je, da se besedilo ene pesmi mnogokrat od kraja do kraja v Sloveniji spreminja.

Avgušтина Budja, članica slovenskega izseljenskega društva Lipa iz Landskrone, je ob dvajsetletnici slovenskega gibanja v Landskrone na melodijo Toma Vitanca, napisala

besedilo z naslovom »Lipa«. Besedilo opeva srečanja Slovencev v okviru slovenskega društva »Lipa«. Tako torej pevski zbor društva poleg že napisanih izvaja tudi pesem, ki je bila napisana za njihovo izvajanje ob točno določenem dogodku.

Leta 1998 je isto društvo pripravilo petnajsto slovensko srečanje v Landskroni. Med pripravami je bilo tudi pisanje in izdaja okvirnega programa dogodkov. Ob otvoritvi festivala so vsi udeleženci zapeli slovensko himno, Prešernovo Zdravljico. *»Na festivalih in drugih prireditvah vedno najprej zapojemo slovensko himno, vendar pa tudi švedsko. Prešernovo »Zdravljico« smo začeli peti takoj po osamosvojitvi, ko smo izvedeli, katera je bila izbrana.«* Po pozdravnih govorih je mešani pevski zbor Lipa, pod vodstvom pevovodje Olge Budja, zapel »Zahvalno pesem«, katere melodijo je napisala Olga Budja, besedilo pa Avgušтина Budja. Kasneje je ansambel Vikis zaigral svojo avtorsko pesem »Pumpa z dodatno melodijo« in pesmi »Prihajamo iz hribov« in »V fotelju«. Nastopu ansambla Vikis je sledil nastop vokalnega terceta Sestre Budja, ki je zapel svojo avtorsko pesem »Niti razvaline«, pesem Josipa Stritarja in Vinka Vodopivca »Žabe« v priredbi Mira Kokola, slovensko ljudsko »Zvedel sem nekaj novega« in švedsko ljudsko pesem »Vad ar det jag hor...«. Sledila je predstavitev slovenskega izseljenskega društva iz Malmoja. Oktet Planika je, ob spremljavi harmonike, zapel slovensko ljudsko pesem »Sinoči sem na vasi bil«. Tomo Vitanc je na klaviaturah spremljal tercet Sestre Perko. Izvedli so pesmi »Vnučka« in »Letni časi«, katerih melodiji je napisal Tomi Vitanc, besedilo pa Avgušтина Budja. Izvedli so tudi pesem »Immortality«, ki je bolj znana kot pesem skupine Bee Gees in pesem »Proud Mary«, avtorja Johna Fogertyja. Sledil je nastop mešanega pevskega zbora Lipa, ki je izvedel dve skladbi. Prva je bila skladba »Večerna« ali »Večernica«. Na besedilo Anton Martin Slomška je melodijo napisal Žirovnik, druga pesem pa je bila švedska pesem »Nocturne«, katere besedilo je napisal švedski pesnik Evert Taube, melodijo pa Anders Orhwall. Ob koncu petnajstega srečanja Slovencev na Švedskem so vsi nastopajoči skupaj s publiko zapeli venček pesmi, med katerimi so bile slovenske ljudske pesmi: »Ob bistrem potoku je mlin«, »Mi Slovenci, vinca ne prodamo«, »Majolka, bod' pozdravljena«, Hribarjevo priredbo »Mrzel veter tebe žene« ali »Slovo od lastovke«, »Ko so fantje proti vasi šli«, »En hribček bom kupil, bom trte sadil«, »Dekle je po vodo šla, na visoke planine«, ki jo je priredil Pregelj in pesem »Al' me al' me boš kaj rada imela« ali »Al' me boš kaj rada imela«.

V »Slovenskem pevskem društvu Orfeum« najraje izvajajo naslednje pesmi: Aljaževo »Triglav«, Prešernovo »Zdravljico«, Stritarjevo »Žabe« na melodijo Vinka Vodopivca, pesem »Lipa« Davorina Jenka, Vilharjevo »Po jezeru«, koroško ljudsko pesem »N'mau čez izaro« in slovensko ljudsko pesem »En hribček bom kupil«. Večina pesmi, ki jih v slovenskih izseljenskih društvih izvajajo, so slovenske ljudske pesmi. Izbira le teh je pogojena z notnih gradivom, ki ga imajo na voljo. *»Note smo dobili na različne načine. Note smo delno prirejevali za lastne zmogljivosti ali jih sami ustvarjali. Tudi kupili smo kakšne ali poprosili katerega naših znancev, da nam jih posreduje«.* Izbrane pesmi opevajo slovensko deželo, slovenske simbole in tako ohranjajo slovensko narodno zavest. Ritem večine izbranih pesmi je tričetrtinski. Pevski zbori slovenskih izseljencev večinoma poustvarjajo glasbo, pojejo pesmi, ki so že poznane in napisane, medtem ko slovenski izseljenski ansambli izvajajo tudi svoje avtorske pesmi. V slovenski reviji na Švedskem Naš glas so leta 1999 objavili članek z naslovom Spoznanje, katerega vsebina je bila predstavitev zadnjega projekta terceta Sester Budja. Zgoščenko in kaseto, ki so ju Sestre Budja izdale v zadnjih mesecih 1998. leta, so

poimenovala Spoznanje. Nekatere skladbe, ki so jih posnele v prostorih studija Zlati zvoki, pod vodstvom Igorja Podpečana, so njihove lastne skladbe. Avtorji drugih skladb pa so: Tomo Vitanc, Jakob Aljaž, Igor Podpečan, Jože in Cita Galič, Jože Burnik, Miro Kokal ter švedski skladatelj Evert Taube. Izbrano švedsko ljudsko pesem so prevedle in jo zapele v slovenščini, medtem ko so slovensko ljudsko »Zvedel sem nekaj novega« prevedle in zapele v švedščini. Zadnji projekt terceta Sestre Budja, zgoščenka z naslovom Večernice, je skupek 18 pesmi. Avgušтина Budja o izboru pesmi pravi: »Izbor pesmi je dokaj pester, vse od slovenskih do švedskih, tujih in lastnih skladb.« (Budja,2004:31)

POMEN PETJA SLOVENSКИH PESMI MED SLOVENSКИMI IZSELJENCI NA ŠVEDSKEM IN FUNKCIJA PETJA ZA OHRANJANJE NACIONALNE IDENTITETE

Primarna funkcija glasbe, poslušanje le te in njen estetski učinek, v primeru Slovencev v svetu in ne le na Švedskem, izgubi vodilno vlogo. Primarna funkcija glasbe je za Slovence na Švedskem ohranjanje nacionalne identitete in jezika. Slovencem v matični državi, Sloveniji, katerih nacionalna identiteta ni ogrožena, primarna funkcija glasbe predstavlja predvsem poslušanje le te in njen estetski užitek.

Glasbena dejavnost Slovencev na Švedskem ni namenjena širšemu občinstvu. Namenjena je predvsem Slovencem na Švedskem in redkim švedskim gostom, v slednjem primeru gre za predstavitev slovenske glasbe tujemu okolju. A to ni primaren namen glasbenega udejstvovanja Slovencev na Švedskem.

Dejstvo je, da slovenski izseljenci z izvajanjem slovenske glasbe ohranjajo slovensko glasbeno tradicijo in svojo in slovensko glasbeno identiteto.

Tradicija se prenaša iz roda v rod in jo mi pravzaprav oživljamo. Tako nastane problem pri potomcu izseljenskih Slovencev, saj postaja vedno bolj oddaljen od slovenske kulture ali lahko bi rekli, vedno bližje kulturi v katero se je priselil njegov prednik. Torej se vedno bolj identificira z deželo v kateri odrašča, dežela njegovih prednikov postaja le fikcija oziroma nekaj, o čemer dejstva so mu znana, niso pa podprta z dejanskim izkušnjanskim spoznanjem. Vsak izseljenec se potemtakem resocializira, pri čemer ima ključno vlogo družba s katero je posameznik v interakciji. Resocializirajo se samo prve generacije izseljencev, saj pri potomcih izseljencev ne moremo govoriti o resocializaciji ampak o socializaciji, ki človeka šele vdružblja. Dejstvo, da se niža število slovenskih izseljencev prve generacije na Švedskem in da ni večjega priliva novih slovenskih priseljencev v to deželo daje slutiti, da bo slovenska pesem, tradicija in kultura na Švedskem, ki se ohranja predvsem v okviru slovenskih izseljenskih društev na Švedskem, slej kot prej izginila. To da slutiti že dejstvo, da so v zadnjem času, zadnjič natančneje leta 1999, Slovenci na Švedskem ustanovili zadnje slovensko izseljensko društvo.

Vsa slovenska društva na Švedskem so ustanovila svoje glasbene izvajalce, ki so na prireditvah in srečanjih peli večinoma slovenske ljudske pesmi. Najpogostejši glasbeni izvajalci so bili pevski zbori in malo število komornih izvajalcev. Notno gradivo so si priskrbeli sami, prek sorodnikov in znancev v Sloveniji, nekaj notnega gradiva pa jim je poslala tudi Slovenska izseljenska matica.

O pomenu petja slovenskih pesmi za slovenske izseljence na Švedskem pričajo odzivi občinstva na prireditvah, slovenskih srečanjih, festivalih in obletnicah društev, ki so jih Slovenci na Švedskem pripravili z namenom ohranjanja stikov. Pavel Udir zapiše da so

se ob poslušanju slovenskih pesmi imeli lepo in da so postali nostalgичni. »*Simboli slovenstva gorijo v očeh, besedah in pesmih mnogih, ki so se zbrali tega dne*«. (Carlen,1980:6) »*Številno občinstvo na predstavah je pričalo, da so bila naša pričakovanja velika. Burni aplavzi in navdušenje med nami pa je zgovorno govorilo o tem, da so umetniki naša pričakovanja uresničili. Za nas so najlepši pozdrav iz domovine.*« (Udir,1999:38)

Petje slovenskih pesmi ni zblíževalo le Slovence na Švedskem, pač pa jih je zblíževalo in jim prek gostovanj slovenskih glasbenikov iz Slovenije pomagalo ohranjati stike s Slovenijo.

S petjem slovenskih pesmi torej Slovenci na Švedskem ohranjajo svojo slovensko identiteto in ohranjajo slovensko kulturo. Slovenske pesmi, predvsem petje slovenskih ljudskih pesmi zbuja njihovo narodno zavest in jo ohranja. Petje slovenskih pesmi pa ohranja tudi slovenski jezik.

»*V našem društvu obstaja pevski zbor Orfeum, otroški pevski zbor Orfejček, največkrat nastopata oba zbora skupaj, tretja generacija Slovencev na Švedskem ne govori več slovensko, poje pa v slovenskem jeziku.*« Zelo zanimivo je torej, da tretja generacija Slovencev na Švedskem poje v slovenskem jeziku, čeprav ga ne govori in ne razume. Tako se torej slovenski jezik ohranja prek petja slovenskih pesmi.

Skoraj vse pesmi, ki jih glasbeni izvajalci slovenskih društev izvajajo, so slovenske ljudske pesmi, ki opevajo lepote slovenske dežele, slovenske vrednote in tako drugo in tretjo generacijo slovenskih izseljencev spoznavajo s kulturo njihovih staršev, ki jo morda niso neposredno poznali.

Ohranjanje kulture nujno potrebuje akterje, ki jo osmišljajo in oživljajo, zato slovenski kulturi na Švedskem dejstvo, da je Slovencev na Švedskem vedno manj, »pomaga« k počasnemu izumiranju.

Slovence na Švedskem bi lahko označili za manjšino, ne sicer v političnem, a v socialnem smislu gotovo. V tem pogledu Švedi predstavljajo večino in tako je dežela razcepljena na dvoje. Švedska večina proti manjšinam različnih narodnosti izseljencev. In ker kultura v tujem jeziku ni kultura s katero se lahko identificiraš, so si izseljenci kulturo prinesli iz matične države in jo v novem okolju oživljajo in osmišljajo. V primeru slovenskih izseljencev je glasba zelo močan vzvod, ki ne le, da ohranja kulturo izvorne države, ampak jo tudi posreduje v okolje, v katero so se priselili. Za poučevanjem slovenskega jezika, ki se je izvajal in se v nekaterih društvih še izvaja, glasbi pripada drugo mesto med dejavnostmi, ki se v slovenskih društvih na Švedskem odvijajo.

»*Kulturnoumetniška dejavnost slovenskih izseljencev pomeni kulturno dejavnost v najširšem smislu besede, saj vključuje vse vidike kulture, od šolstva in športa, preko vseh ustvarjalnih zvrsti, tako vrhunske kot ljubiteljske kulture, do založništva in nenazadnje ohranjanja kulturne dediščine.*« (Domjan,2001:9)

Kvaliteta pesmi, ki jih slovenski izseljenski ansambli vključijo v svoj repertoar, v našem primeru ne igra pomembne vloge. Glavna kriterija za izbiranje pesmi sta slovenski jezik in vsebina pesmi, ki mora nujno opevati slovenske vrednote, norme ali naravne lepote. Slovenci po svetu ohranjajo in širijo t. i. slovensko kulturo. Za dvig kvalitete slovenskih izseljenskih kulturnoumetniških dejavnosti pa jim primanjkuje strokovnjakov: zborovodij, raziskovalcev, vodij dramskih sekcij, prevajalcev in drugih.

LITERATURA IN VIRI: Tiskano gradivo:

- BUDJA, A. (1988): Dvajset let slovenskega gibanja v Landskroni na Švedskem. V: Slovenski koledar '89, SIM, Ljubljana, str. 113.
- BUDJA, A. (1993): »Srebrni jubilej« - 25-letnica slovenskega društva v Landskroni na Švedskem. V: Slovenski koledar '93, SIM, Ljubljana, str.186-188.
- BUDJA, A. (1999): Spoznanje. V: Naš glas št. 154, Slovenska društva na Švedskem, Stockholm, str. 6.
- BUDJA, A. (2004): Orfeum. V: Informativno glasilo št. 6, Slovenska zveza na Švedskem, Stockholm, str.31.
- BUDJA, A. (2005): Odmevi IX. slovenskega kulturnega festivala v Stockholmu. V: Slovenci na Švedskem, okvirno zgodovinski pregled, Samozaložba, Landskrona, str. 305.
- BUDJA, A. (2005): Slovenci na Švedskem, okvirno zgodovinski pregled. Samozaložba, Landskrona.
- CARLEN, J. (1980): Festivalne slike. V: Naš glas št. 41, Slovenska društva na Švedskem, Stockholm, str. 6.
- DOMJAN, M. (2001): Prisotnost kulturnoumetniškega delovanja izseljencev v kulturnih programih, ki jih sponzorira matična država. V: Dve domovini št. 14, Inštitute za slovensko izseljenstvo ZRC SAZU, Ljubljana, str. 9.
- JUŽNIČ, S. (1993): Identiteta. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
- KLEMENČIČ, I. (2001): Musica noster amor. Založba ZRC, Ljubljana.
- KOKOL, S. (2005): Pevski zbor Glasbena matica iz Ljubljane – gost socialno-demokratske stranke Švedske. V: Slovenci na Švedskem, okvirno zgodovinski pregled, Samozaložba, Landskrona, str. 186.
- KRAMARŠIČ, M. (2005): Slovenski zbori in ansambli na Švedskem. V: Slovenci na Švedskem, okvirno zgodovinski pregled, Samozaložba, Landskrona, str. 244-247.
- LUKŠIČ-HACIN, M. (1999): Multikulturalizem in migracije. Založba ZRC, Ljubljana.
- LUKŠIČ-HACIN, M. (2001): Zgodbe in pričevanja, Slovenci na Švedskem. Založba ZRC, Ljubljana.
- MACUH, A. (2005): Koping: Trideseta obletnica slovenskega društva Simon Gregorčič. V: Slovenci na Švedskem, okvirno zgodovinski pregled, Samozaložba, Landskrona, str. 472.
- OFORS, A. (1980): Nepozaben večer. V: Naš glas št. 42, Slovenska društva na Švedskem, Stockholm, str. 9.
- OFORS, A. (2005): Slovensko društvo v Stockholmu. V: Slovenci na Švedskem, okvirno zgodovinski pregled, Samozaložba, Landskrona, str. 301.
- PREŠEREN, J. (2005): 4. slovenski kulturni festival v Malmoju, 3. in 4. junija 1978 in 6. srečanje slovenskih društev iz zahodne Evrope v Frankfurtu 10. junija 1978. V: Slovenci na Švedskem, okvirno zgodovinski pregled, Samozaložba, Landskrona, str. 279.
- PUCKO, I. (2005): Bliža se Slovenski festival 1978. V: Slovenci na Švedskem, okvirno zgodovinski pregled, Samozaložba, Landskrona, str. 249.
- PUCKO, I. (2005): O društvu Planika piše Ivan Pucko. V: Slovenci na Švedskem, okvirno zgodovinski pregled, Samozaložba, Landskrona, str. 229.
- Slovenski izseljenski koledar '54. (1954): Pevski zbor Zarja. SIM, Ljubljana, str.50.
- STARČ, M. (1977): Slovensko kulturno društvo Slovenija v Olofstromu. V: Slovenski koledar '78, SIM, Ljubljana, str. 279-280.
- STOPAR, C. (1999): Slovenski kulturni dnevi v Olofstromu, petindvajsetletnica društvenega dela. V: Naš glas št. 158, Slovenska društva na Švedskem, Stockholm, str. 4-6.
- STOPAR, C. (1999): 30. obletnica KD Slovenija, Olofstrom. V: Slovenci na Švedskem, okvirno zgodovinski pregled, Samozaložba, Landskrona, str. 447.
- TERTINEK, L. (1973): Švedska in priseljenci. V: Slovenski izseljenski koledar '74, SIM, Ljubljana, str. 256-257.
- UDIR, P. (1999): Oj, mladost ti moja. V: Naš glas št. 159, Slovenska društva na Švedskem, Stockholm, str. 38.
- Spletne strani:**
<http://www.zlatizvoki.com/cd.asp?albumid=ZZ0337&crka=> (06.06.2006)

EPILOG

Tole je bila seminarska naloga Teje Bitenc, namenjena pregledu literature o glasbenem udejstvanju Slovencev na Švedskem predvsem v okviru društvenega delovanja. Namen je bil prikazati, kakšno vlogo predstavlja glasba v slovenskih izseljenskih društvih na Švedskem, kakšno glasbeno delovanje v slovenskih društvih poteka in kdaj. Vsebina prve točke bralca seznanja s kratko zgodovino izseljevanja Slovencev na Švedsko in z ustanavljanjem slovenskih društev na Švedskem in ga tako vodi k osrednji argumentaciji, ki predstavlja slovenske glasbene izvajalce na Švedskem, pesmi, ki jih izvajajo, in prireditve, ki predstavljajo priložnost za glasbeno udejstvanje slovenskih izseljencev na Švedskem. Podatki, ki so uporabljeni in navedeni v seminarski nalogi, so zbrani iz različnih publikacij, predvsem iz časopisa Slovencev na Švedskem, Naš glas, in sistematično povezani v zaključeno celoto. Metoda dela, s katero je avtorica pridobivala podatke, je kvalitativne narave. Raziskala je gradivo, ki o slovenskih izseljencih na Švedskem že obstaja in se osredotočila le na glasbeno dejavnost.

V prepričanju, da bo bralce Informativnega GLASILA objektivno prikazana seminarska naloga Teje Bitenc vsebinsko zanimala, se je urednica z dovoljenjem avtorice odločila nalogo nekoliko skrajšano objaviti.

Urednica

Reportaža: Katja in Boštjan, študenta iz Maribora

Popotovanje z nahrbtniki po Švedski in Norveški

V avgustu sem dobil naslednje sporočilo iz Maribora: Spoštovani gospod Stopar, sva študenta iz Maribora, ki se odpravljava na potovanje po Švedski in Norveški z vlakom. Iz Maribora bova odšla naslednjo sredo, 16. 8., in bova potovala 18 dni. Pot sva si že splanirala in zmeraj iskala najcenejše variante za najine študentske žepe. Morda nama lahko vi podate kakšne nasvete ali načine kako doživeti ti dve državi s čim manjšimi stroški. Vesela bova vsakega nasveta.

Prilagava potek najine poti in mesta, kjer nameravamo prespati. Iskala sva youth hostle, kjer so cene s prenočišči najcenejše - edino v Visbyju ne uspeva najti prenočišča, ki bi bilo cenovno dostopno (pod ali okoli 200 sek). Morda poznate Vi ali kakšno slovensko društvo, kakšno prenočišče, ki bi bilo celo cenejše od najinih cen? S seboj bova imela spalne vreče, šotora pa ne. Z veseljem bova sprejela predloge za vsako od navedenih mest, še posebej pa za Visby. Vnaprej se Vam zahvaljujema za Vaš trud in vas lepo pozdravljava, Katja Iršič in Boštjan Sauper

Ker sem pravkar prišel iz Slovenije sem pač moral hitro ukrepati. Poklical sem ju po mobilnem telefonu, prespala sta v Lundu in bila sta že v Skånes djurpark, (živalski vrt v Höör), dogovorili smo se, da se srečamo. Popoldne sta se z avtobusom pripeljala v Ronneby, kjer sem ju počakal na avtobusni postaji. Po prisrčnem pozdravu smo se odpeljali in si ogledali Ronneby Brunnsparck z umetnim slapom, nato smo se odpeljali mino pristanišča do Björketorpa, kjer smo si ogledali poznane vikinške rune.

Nato se nam je mudilo v Karlskrono, kjer smo si v 5-10 minutah ogledali največji švedski pomorski muzej. Nato smo si ogledali glavni trg s kipom Karla enajstega, kjer stoji tudi švedska in nemška cerkev. Karel XI. je ustanovil Karlskrono na ta način, da je odvzel mestu Ronneby mestne pravice in ker se meščani še niso hoteli preseliti, je pobral v mestu vsa vrata in okna in jih dal odpeljati v Karlskrono. Katji in Boštjanu sem povedal, da sem našel poceni prenočišče na Gotlandu in že vprašal za ceno. Tega sta bila zelo vesela in sem po telefonu potrdil rezervacijo prenočišča ter jima dal načrt mesta Visby, kjer je bilo označeno kam naj gresta.

Po ogledu še preostalih znamenitosti smo se odpeljali na železniško postajo, kjer sta spravila svoja velikanska nahrbtnika. Vzela sta le potrebno in spalne vreče ter se odpeljali v Dragsö kamping, kjer sta že od doma rezervirala majhno enosobno hiško. Po ogledu novega prenočišča smo se odpeljali na obrobje mesta, kjer sem ju povabil na večerjo, obenem pa smo se pogovorili, da bosta ko se vrneti v Slovenijo objavila svoj dnevnik v Društvenem in Informativnem glasilu. Sonce je že zašlo, ko sem ju spet pustil pri kampu, morala sta si odpočiti, kajti zjutraj sta morala prehoditi 3 km do avtobusa, ko sta nadaljevala svoje popotovanje v Kalmar, Öland, Gotland, Stockholm, Oslo. Kaj več o temu boste prebrali v naslednji številki. Na kraju sta dobila majhna darila za spomin na Slovence na Švedskem. Presrečna sta bila, da sta na severu Evropa srečala prijaznega Slovence, ki je z njima preživel pozno popoldne pa tudi sam bil vesel, da je lahko srečal in pomagal studentoma iz domovine Slovenije.

Dolgo sta mi mahala, ko sem se odpeljal proti mojemu domu v mestecu Kallinge. Moral bi bil še pripraviti večerjo za ženkico, ki je delala večerno izmeno... V naslednji številki pa pričakujemo njun potovalni dnevnik, če bosta res držala besedo, kot sta obljubila.

Giril M. Stopar

ಹಿರಿಯರ ಸಂಘ

Realistiska betraktelser av

Darinka Berginc

Darinka Berginc - Kadettgatan 30D - 254 55 Helsingborg - +4642-156188
Darinka.I@home.se

DARINKA BERGINC

Är vällskapande konstnärinna, född 1951 i Slovenien, men bor sedan flera år tillbaka i Sveriges vackra stad Helsingborg.

Darinkas konstnärliga intresset väcktes redan i det tidiga tonåret. Hon lyckades, genom åren, skapa över hundra olika motiv i synnerhet att måla med olja, pastell och aquarell. Hon hämtar sin inspiration genom realistisk betraktelse.

I själva verket är Darinka, från början, autodidakt. Har dock, under de tre senaste åren, varit på målerikurser utomlands. I samband med detta har Darinka vid par tillfällen, via Nationella kultur Förbundet i Slovenien, mottagit den konstnärliga utmärkelser. Hennes fyra mentorer är kända konstnärer, samtliga med internationell akademisk utbildning bl. a. i Milano, Florens, Sydney samt Ljubljana. Härmed har Darinkas konstnärliga skapandet tagit fart på riktigt.

Jag målar även efter beställning.

Utställningar

Frankrike:

Lille, den första självständiga utställningen 1971

Helsingborg:

<i>Design Art, Hälsovägen</i>	<i>2002</i>
<i>Café Söder, under Midvinterljus</i>	<i>2002</i>
<i>Restaurang Valvet</i>	<i>2003</i>
<i>Söderpunkten</i>	<i>2003</i>
<i>Artwings, Söder</i>	<i>2005</i>
<i>Magnus Ryden Bibliotek på</i>	
<i>Ängelholms sjukhus</i>	<i>2005</i>
<i>Munka Ljungby Bibliotek, Galleri Elva</i>	<i>2005</i>
<i>S:T Mikael kyrka i Ängelholm</i>	<i>2005</i>
<i>Planika, Svensk kultur förening</i>	<i>2004</i>
<i>Skäldervikensbibliotek</i>	<i>2006</i>

Slovenien, via Nationella Kultur

<i>Förbundet</i>		<i>2001</i>
<i>Slovenien,</i>	<i>" "</i>	<i>2002</i>
<i>Slovenien,</i>	<i>" "</i>	<i>2003</i>
<i>Slovenien</i>	<i>" "</i>	<i>2004</i>
<i>Slovenien</i>	<i>" "</i>	<i>2005</i>
<i>Slovenien, Kulturhuset</i>		<i>2005</i>

Darinka Bergine - Kadettgatan 30D - 254 55 Helsingborg - +4642-156188
Darinka.1@home.se

Veseli smo Darinkinih uspehov in ji iskreno čestitamo!

Uredništvo

Objavljeno pismo bralca v MAG-u....

Spoštovani

V 31. številki v članku Kompromis v megli omenjate avstrijsko državno pogodbo. Trdim, da je vsako omenjanje te pogodbe, hkrati pa molk o bistvenem, kar je to pogodbo sploh omogočilo, grda manipulacija. Avstrijske državne pogodbe namreč sploh ne bi bilo, če bi se Koroški in Štajerski Slovenci ne uprli z orožjem genocidnemu raznarodovalnemu nasilju med drugo svetovno vojno. Njihov boj je bil namreč edini oboroženi in učinkoviti odpor nacistom na območju Avstrije, kar je legitimiralo zahteve po obnovitvi avstrijske države v predvojnih mejah. Moskovska deklaracija (1943) je namreč jasno postavila zahtevo, da se mora Avstrija, če naj upraviči "častni naslov" prve žrtve nacizma, izkazati z učinkovitim odporom proti okupatorju.

Človek ne ve, kaj naj si misli. Ali gre za šarlatansko neobveščeno, neznanje, ali za umazano zaroto molka. Toliko bolj, ker uradna Avstrija to dejstvo priznava. Kdor je kdaj obiskal dunajski vojnozgodovinski muzej, se je lahko na lastne oči prepričal o dejstvu, da je slovenski koroški partizanski boj edini učinkoviti protinacistični odpor znotraj Avstrije. Še več, tam, znotraj uradne avstrijske državne institucije sredi glavnega mesta Dunaja se ponosno blešči razstavljeni slovenski tisk, časopisi, učbeniki, pesmarice koroških partizanov.

Sramotno (preračunljivo?) ignoranco slovenskih medijev in tudi slovenske vlade in diplomacije je povsem razgalil letošnji slavnostni govor podpredsednice avstrijskega parlamenta na Ljubelju. Magistra Barbara Prammer je povedala:

"Prinašam vam pozdrave s spominske svečanosti Avstrijskega Mauthausen komiteja s severne strani Ljubelja, kjer sem pravkar govorila v spomin žrtvam.

Kot Druga predsednica Državnega zbora Avstrijskega parlamenta se vam hočem tudi osebno zahvaliti, da že toliko let skrbite za to, da tukajšnje podružnično taborišče Mauthausna ne tone v pozabo, da neutrudno spominjate na tiste, ki so se uprli nacizmu, ki so se borili proti nacističnemu barbarstvu in se borili za svobodo.

Antifašistkam in antifašistom, partizankam in partizanom hočem izraziti svoje spoštovanje. Tem pogumnim ženskam in moškim bi se na tem mestu rada zahvalila. Ko je bilo v Avstriji treba dokazati lastni prispevek k osvoboditvi, so uveljavili vašo borbo, saj je bil skorajda edini oboroženi boj. Da se mora slovenska manjšina na Koroškem še danes boriti za svoje v ustavi zagotovljene pravice, kot to očitno prikazuje prepir okrog postavitve dvojezičnih krajevnih napisov, je značilen izraz avstrijske pozabljenosti, če gre za posledice iz nacistične zgodovine.

Vendar zgodovinska odgovornost ne sme nikdar preteči, obdelava nacističnih zločinov pa že sploh ne. Pod to preteklost nikdar ne smemo potegniti črte. Zahvaljujem se vam za pozornost."

Nepoučenim: Odstavek Moskovske deklaracije, ki zadeva Avstrijo, se glasi:

Austria is reminded, however that she has a responsibility, which she cannot evade, for participation in the war at the side of Hitlerite Germany, and that in the final settlement account will inevitably be taken of her own contribution to her liberation.

Za konec ni mogoče molčati. Določila znamenitega 7. člena državne pogodbe so manj kot nič. Avstrija, če hoče veljati za dostojno državo, ki se zaveda svojih korenin, bi morala etnični skupnosti, na kateri stoji in pade njena identiteta, dodeliti še mnogo več, kot le pravico, da ponekod sme uporabljati mateirščino in da se tu in tam sme pokazati kakšno pristno, prvotno poimenovanje kraja. In slovenska politika bi se končno enkrat lahko postavila na zadnje noge. Za medijsko srenjo se pa itak ne spodobi, če caplja za politiko.

Andrej Lenarčič
poslanec prvega sklica

Prispevek poslan iz Finske: M. Smolej

Peta knjiga Toneta Jakšeta

Podpis k fotografiji:

*Tone Jakše (drugi z desne) na novinarski konferenci ob predstavitvi svoje zadnje knjige
Tak je bil naš čas.*

Tone Jakše iz Škrjanč pri Novem mestu je 14 let živel in delal na Švedskem. Kot slavist in knjižničar po izobrazbi se je poleg redne zaposlitve trudil, da bi slovenski jezik ohranjal in razširjal tudi daleč od domovine, na evropskem severu. Poleg tega, da je na Švedskem poučeval slovenščino, je bil tudi prvi urednik Našega glasa, glasila slovenskih društev na Švedskem, v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja pa je pričel še s slovenskimi oddajami na švedskem radiu. Po vrnitvi v domovino leta 1980 je bil novinar pri Dolenjskem listu v Novem mestu, sedaj pa je invalidsko upokojen.

Da bi se njegovo pisanje v lepem in jasnem, tudi literarnem jeziku, podanem z občutkom, ki plemeniti vsebino pisanja, ohranilo trajnejše kot zgolj v časopisu, je Jakše pred desetletjem izdal prvo knjigo Dolenjski obrazi. Potem je izdal še štiri, zadnja, ki ji je dal naslov Tak je bil naš čas, pa je zagledala luč sveta letošnje poletje. V njej je na 200 straneh predstavljenih 43 zanimivih življenjskih zgodb starejših ljudi. Tako kot ostale knjige, razen prve, je tudi tokratna izšla v samozaložbi v 700 izvodih in je bogato likovno opremljena z barvnimi slikami novomeških slikarjev Danje Bajc, Franca Železnika in Marije Prah.

Jakšetova knjiga Tak je bil naš čas je pravzaprav nadaljevanje njegovih prvih treh knjig Dolenjski obrazi, Naše korenine in Iz takih korenin, vse skupaj pa je avtor združil v knjižno zbirko zgodb iz minulega stoletja s skupnim naslovom Drobeci iz naše preteklosti. Za kako monumentalno delo gre, pove že podatek, da je v štirih knjigah na 1.578 straneh zbral pripovedi 565 ljudi z območja, ki ga »pokriva« Dolenjski list, kjer jih je objavljaj kot novinar. V zapisih se je dotaknil vsega, kar je naše ljudi doletelo v prejšnjem stoletju: prve svetovne vojne, izseljenstva, partizanstva, domobranstva, povojnih pobojev in osamosvojitve.

Da zna biti Tone Jakše tudi dober literat in ne le novinar, pa je dokazal z romanom Poti iz sanj, ki je izšel pred poltretjim letom. Gre za daljše pripovedno delo, v katerem opisuje resnično dogajanje, ki pa ga je leposlovna zvrst nekoliko odmaknila od konkretnosti. Rdeča nit romana je Jakšetovo dolgoletno bivanje na Švedskem in zgodbe, ki jih je spoznal v pogovorih s preprostimi dolenjskimi, belokranjskimi in posavskimi ljudmi, ko je delal kot novinar, a jih doslej ni uspel obelodaniti. Predvsem pa prinaša knjiga nekaj novih pogledov na pojave, ki so jim doslej dajali premalo poudarka, kot so vprašanje slovenskih fantov, ki so bili mobilizirani v nemško vojsko, ter starodobno in novodobno slovensko izseljenstvo.

NOVICE

NYHETER

PREGLED DOMAČIH DOGODKOV 'OD PETKA DO PETKA' IZ ŽIVLJENJA CERKVE NA SLOVENSKEM

V mariborski stolnici Svetega Janeza Krstnika je bila danes teden razglasitev mariborske nadškofije in metropolije ter umestitev prvega mariborskega nadškofa in metropolita Franca Krambergerja. Po molitvi za Slomškovo kanonizacijo je sledilo slovesno bogoslužje, ki ga je vodil apostolski nuncij v Sloveniji Santos Abril y Castelló. V svojem nagovoru je spomnil na ustanovitev novih škofij ter poudaril, da je namen vseh

teh sprememb, da bi vzpodbudili ponovni zagon krščanskega življenja v slovenskem človeku. Ob koncu slovesnosti se je nadškof Kramberger zahvalil vsem, ki so pripomogli, da je do razglasitve nove mariborske nadškofije prišlo.

Slovenski bratje kapucini so v soboto, 23. septembra, na praznik svetega patra Pija, praznovali 400-letnico navzočnosti kapucinov v Sloveniji in 300-letnico samostana v Škofji Loki. Sveto mašo je v cerkvi svete Ane v Škofji Loki ob somaševanju kapucinov vodil ljubljanski nadškof Alojz Uran.

V nekdanjem Andrejevem domu v Mozirju je v soboto, 23. septembra, celjski škof Anton Stres blagoslovil Materinski dom Škofijske Karitas Maribor. Stavbo je v namen karitativne dejavnosti mariborski Karitas odstopila župnija Mozirje. Dom je namenjen materam in njihovim otrokom v stiski. Vanj pa se lahko zateče 6 do 7 mater z otroki.

Slomškov dan na Ponikvi pri Šentjurju je letos potekal v soboto, 23. septembra, pod geslom Učimo se živeti v skupnosti. Dopoldne so tam podelili Slomškova priznanja za predano in zavzeto delo na področju vzgoje in izobraževanja ter uveljavitve Društva katoliških pedagogov Slovenije. Za področje srednjega šolstva sta ga prejela Justin Stanovnik in Marjeta Brence, za aktivno delo na ostalih vzgojno-izobraževalnih področjih pa Lojze Bratina. Popoldne pa je bila na Slomu potekala dramatizacija Slomškove zgodbe Človeški udi se upro.

DRUGE SLOVENSKE NOVICE

Predstavniki komisije vlade za reševanje vprašanj prikritih grobišč so 25. septembra na novinarski konferenci predstavili dosedanje delo komisije in informacije o še enem prikritem grobišču v Kočevskem Rogu. Gre za grobišče v Breznu pri Konfinu, kjer so jamarji v prvi polovici avgusta iz jame potegnili okoli 25 kubičnih metrov skal, lesa in blata. S tem so prišli do dna brezna, ki ga pokrivajo posmrtni ostanki umorjenih vojnih ujetnikov, ranjencev, bolnikov in invalidov. Gre za 88 žrtev, ki so bile junija 1945 odpeljane iz centralnih zaporov. Vodja preiskave povojnih pobojev Pavel Jamnik je za naš radio povedal, da bo posmrtno ostanke možno tudi identificirati.

V Portorožu je v četrtek in petek potekal eden največjih mednarodnih dogodkov v Sloveniji - neformalno zasedanje obrambnih ministrov Nata. Udeležuje se ga 570 ljudi iz 26-ih držav. Prvi dan so se ministri odločili, da bodo razširili misijo ISAF v Afganistanu na vso državo, torej tudi na nemirni vzhod. Ob robu zasedanja so potekala tudi številna dvostranska srečanja. V petek, ko se je zasedanje sklenilo s formalnim srečanjem Nato - Rusija, je v Portorož prispel tudi predsednik vlade Janez Janša.

Slovenija je 25. septembra prevzela predsedovanje Svetu guvernerjev Mednarodne agencije za jedrsko energijo za mandatno obdobje 2006-2007. Predsedoval mu bo vodja slovenske delegacije pri agenciji, veleposlanik na Dunaju Ernest Petrič. Njegova naloga je v prvi vrsti skrbeti, da se sprejema potrebne odločitve, in zagotoviti normalno delovanje agencije.

61. Generalne skupščine Združenih narodov v New Yorku se je udeležil slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel. 25. septembra je nastopil tudi s svojim govorom, v katerem je poudarjal vlogo malih držav. Rupel je imel v Ameriki tudi več dvostranskih srečanj tako v okviru EU in zveze NATO in tri predavanja na univerzah.

Romunija in Bolgarija sta v zadnjih mesecih dosegli tolikšen napredek, da sta v Evropsko unijo sposobni vstopiti 1. januarja 2007, je 26. septembra sporočila Evropska komisija. Komisar za širitev Olli Rehn je dejal, da je naslednja na vrsti Hrvaška. To bi se po njegovem lahko zgodilo že do konca tega desetletja. Evropski parlament pa je 25. septembra začel drugo septembrsko zasedanje v Strasbourgu, na katerem so največ pozornosti posvetil nadaljnjim širitvam Evropske unije. Ob začetku srečanja je poslanka Ljudmila Novak kot predstavnica stranke Nove Slovenije kolegom poslancem predstavila mejni spor med Slovenijo in Hrvaško.

Evropski poslanec Mihael Brejc pa se je zavzel za čim prejšnji vstop Slovenije v schengensko območje. Pri tem je izpostavil možnost, da bi se naša država najprej prehodno vključila v schengenski informacijski sistem prve stopnje, ob vzpostavitvi najnovejše različice sistema pa v slednjega. Brejc se je sicer sestal z evropskim komisarjem za notranje zadeve Francom Frattinijem, ki mu je potrdil, da je trenutno le Slovenija pripravljena na vstop v schengensko območje.

Slovenski finančni minister Andrej Bajuk je med kandidati za Evropejca leta, to je za nagrado, ki jo vsako leto po izboru bralcev podeljuje bruseljski tednik o evropskih zadevah European Voice. Minister Bajuk je za nagrado predlagan zato, ker je Sloveniji kot prvi novi članici Evropske unije uspel zagotoviti zeleno luč za vstop v evro. Skupaj je kandidatov v vseh kategorijah 50, deset naslovov pa bo časnik podelil 28. novembra.

Cene blaga in storitev, ki jih ob uvedbi evra v Sloveniji nadzira Zveza potrošnikov Slovenije, so med majem in avgustom ostale večinoma nespremenjene. "Večjih podražitev še nismo ugotovili, vendar to ne pomeni, da se bo ta trend obdržal," je povedala predsednice zveze Breda Kutin. Kot je pojasnila, to sklepajo iz napovedi o zvišanju cen kruha, že vse od začetka leta pa se vztrajno dražijo parkirnine.

V Portorožu je ta teden potekala druga Slovenska nepremičninska konferenca, ki jo že tradicionalno prireja podjetje Planet GV iz Ljubljane. Na njej so se zbrali predstavniki nepremičninskih agencij, investitorji, upravniki, predstavniki gradbenih podjetij, arhitekti, urbanisti, predstavniki državnih organov in mnogi drugi. Razpravljali so o zakonodajnih in davčnih novostih na področju nepremičnin, nepremičninah v sodni praksi, novogradnjah, vplivu evra in drugem. Kako bo s cenami nepremičnin v prihodnje, je po konferenci povzela direktorica Planeta GV Daniela Brečko.

Minister za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Jure Zupan je ta teden natančneje predstavil, kako lahko podjetja uveljavljajo 20-odstotne davčne olajšave za vlaganje v raziskave in razvoj. Tudi za naš radio je pojasnil, kaj to pomeni.

Vlada je v četrtek sprejela predlog sprememb proračuna za prihodnje leto ter predlog

proračuna za leto 2008. Proračunski primanjkljaj se bo prihodnje leto znižal na 77,3 milijarde tolarjev. V letu pozneje pa vlada pričakuje za 73,5 milijarde tolarjev več odhodkov kot prihodkov. Vlada je sprejela tudi jesensko napoved gospodarskih gibanj, v kateri je Urad za makroekonomske analize in razvoj Sloveniji za letos napovedal višjo gospodarsko rast in višjo inflacijo. Gospodarska rast bo tako letos po napovedih znašala 4,7 odstotka, kar je 0,5 odstotne točke več, kot je Urad napovedal spomladi. Povprečna letna inflacija naj bi znašala 2,7 odstotka in bo spomladanske napovedi preseгла za 0,6 odstotne točke.

Poslanke in poslanci so ta teden na rednem septembrskem zasedanju sprejeli novelo zakona o socialnem varstvu, ki poostruje nadzor sistema dodeljevanja denarnih socialnih pomoči. Novela določa, da prejemnik denarne socialne pomoči, ki je brezposeln, za šest mesecev izgubi pravico do pomoči, če zavrne vsakršno, tudi humanitarno delo. Sprejeli so še novelo zakona o varnosti cestnega prometa. Ta predvideva, da se bo prvi tehnični pregled za motorna vozila opravil štiri leta po prvi registraciji, nato pa šesto in osmo leto ter v nadaljevanju vsako leto. Brez glasu nasprotovanja so odločili, da sta vladna predloga zakona o javnem naročanju in zakona o javno-zasebnem partnerstvu primerna za nadaljnjo obravnavo. Sprejeli pa so tudi zakon o vinu, po katerem bodo v Sloveniji tri vinorodne dežele.

Skupina poslancev LDS je ob prvi obletnici referendumu zakona o RTV Slovenija v parlamentarno proceduro vložila interpelacijo o delu in odgovornosti ministra za kulturo Vaska Simonitija. Ključni razlog za to potezo je prav sprejem zakona, glede katerega naj bi bile prelomljene vse ministrove obljube, Slovenija je dobila vladno televizijo, RTVS pa je podrejena aktualnim potrebam vladajoče koalicije, je nekatere razloge na novinarski konferenci naštel vodja največje opozicijske poslanske skupine Anton Rop.

Programski svet RTV Slovenija je 26. septembra dal soglasje k novemu statutu. Pristojnosti generalnega direktorja bodo po novem statutu širše. Združuje poslovno in programsko funkcijo, njegova pooblastila pa bodo večja. Direktorja radia in televizije pa prevzemata tudi poslovno funkcijo. V skladu z novim statutom ima RTV Slovenija tudi varuha pravic gledalcev in poslušalcev.

Najboljša slovenska teniška igralka Katarina Srebotnik je 28. septembra končala svoj nastop med posameznicami na turnirju WTA v Luxembourg. V osmini finala je 25-letno Velenjčanko izločila tri leta mlajša Ukrajinka Aljona Bondarenko. Slovenska namiznoteniška igralka Mateja Pintar, paraolimpijska prvakinja iz Aten, je na svetovnem prvenstvu za invalide v švicarskem Montreauxu osvojila bronasto medaljo v posamični konkurenci v kategoriji 3.

Nadškofijski arhiv Maribor je v sredo, 5. julija, v dvorcu Betnava pri Mariboru odprl razstavo ob 130-letnici rojstva lavantinskega škofa Ivana Jožefa Tomažiča. Razstava ponuja vpogled v življenje in delo škofa Tomažiča, ki je v prvi polovici 20. stoletja odločilno vplival na versko, kulturno in politično življenje v takratni Lavantinski škofiji, predhodnici sedanje mariborske metropolije. razstava tomazic 206

V Sloveniji s 1. januarjem 2007 še ne bomo dobili novega davka na nepremičnine, kot so doslej napovedovali predstavniki finančnega ministrstva. Minister za finance Andrej Bajuk je v četrtek povedal, da bi ga lahko najprej uvedli leta 2008. Vlada sicer namerava davek na nepremičnine uvesti namesto sedanjega nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča. Da bi lahko novi davek uvedla, pa potrebuje popolne evidence nepremičnin ter podatke o njihovi tržni vrednosti, ki bo veljala kot osnova za obdavčitev. S tem namenom je v maju že začel veljati zakon o evidentiranju nepremičnin, s katerim se bo vzpostavilo enoten register nepremičnin v državi, nekaj dni pozneje pa še zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin.

Število prihodov in odhodov potnikov v enem letu je na letališču Ljubljana v letu 2004 prvič preseglo milijon, lani pa se je promet potnikov povečal še za dodatnih 16 odstotkov na nekaj več kot 1,2 milijona potnikov. Na letališču Maribor pa je bil promet potnikov leta 2005 s 16.471 potniki za kar 165 odstotkov večji kot leto poprej, kažejo podatki Statističnega urada.

V razstavišču KIC v Ljubljani so v torek, 4. julija, odprli razstavo z naslovom Ljubljana: križišče v svet - množično izseljevanje Slovencev v Ameriko. Na razstavi je na ogled arhivsko gradivo iz javnih in zasebnih zbirk, izseljenska pisma, razglednice ter časopisni oglasi za ladijske družbe, ki pričajo o izseljevanju Slovencev v Ameriko med letoma 1890 in 1930, je za Slovensko tiskovno agencijo povedal avtor razstave Marjan Drnovšek.

V Narodni galeriji v Ljubljani so v četrtek, 6. julija, odprli razstavo Mojstrovine iz Siene. Gre za letošnji osrednji dogodek omenjene galerije. Na njem si lahko ogledamo dela, ki so nastala v obdobju od gotike do renesanse.

V Zavodu svetega Stanislava v Šentvidu nad Ljubljano so od 5. julija naprej na ogled likovna dela Ivana Korošca. Je eden redkih, ki je preživel Teharje, kasneje je odšel v Argentino, odkoder se je pred nekaj leti vrnil. Slike so predvsem krajine naslikane v realističnem slogu.

V Slovenskem etnografskem muzeju so 6. julija odprli gostujočo zamejsko fotografsko razstavo iz Benečije z naslovom Dialog preteklosti in sedanjosti v obrazih ljudi pod Matajurjem.

V počastitev 15. obletnice osamosvojitve Slovenije so v Arhivu Republike Slovenije v Ljubljani v četrtek odprli razstavo Jane Valenčič in Mihe Dobrina z naslovom Slovenci v Londonu 1991-1994 in podnaslovom Kronika delovanja civilne družbe v času osamosvajanja - Slovenski krizni center in glasilo Slovenian Newsletter. Razstava dokumentira civilnodružbeno gibanje v času krize in po njej.

DRUGE SLOVENSKE NOVICE: 06. 08. 2006

Predsednik državnega zbora France Cukjati je 3. avgusta podpisal akt o razpisu rednih volitev v občinske svete in rednih volitev županov, ki bodo potekale 22. oktobra. Roki za volilna opravila začnejo teči 21. avgusta. V izjavi je predsednik parlamenta državljane

pozval k čim večji udeležbi, posebej pa je h kandidiranju pozval državljanke. France Cukjati je še pojasnil, da je bil 22. oktober izbran zato, ker nedavno ustanovljene občine potrebujejo nekaj več časa za pripravo volitev.

Premier Janez Janša je 31. julija nanizal dosežke v letošnjem letu. Kot najpomembnejšega je izpostavil sprejem države v območje evra. Za jesen pa je napovedal sprejetje ustrezne davčne zakonodaje. Jeseni bo Slovenija intenzivno nadaljevala tudi priprave na predsedovanje Evropski uniji, ki ga bo prevzela v prvi polovici leta 2008. Prav tako bo jesen zaznamovala razprava o nekaterih dolgoročnih projektih. Med številnimi projekti je Janša poudaril predvsem modernizacijo železnice, naložbe v energetske sektor in državne ceste, vlagati pa je treba tudi v znanje.

V Sloveniji se je 18. julija mudil potomec srbske kraljeve dinastije Karadjordjevič, princ Aleksander Karadjordjevič. Sprejela sta ga gostitelj, slovenski predsednik Janez Drnovšek in ljubljanski nadškof in metropolit Alojz Uran, prvič pa je obiskal posestvo Brdo pri Kranju, ki je nekdanji skupaj z nekaterimi drugimi objekti v Sloveniji pripadal srbski kraljevi družini. Konec julija pa sta se v Sloveniji mudila predsednik sveta ruske federacije Sergej Mironov in predsednik Evropskega parlamenta Josep Borrell. Udeležila sta se slovesnosti ob 90-letnici ruske kapelice pod Vršičem, ki je potekala 30. julija in kjer je bil slavnostni govornik premier Janez Janša. Že v soboto, 29. julija, je v Kranjski Gori potekalo ekumensko bogoslužje. Vodil ga je kardinal Špidlik, udeležila sta se ga tudi ljubljanski pomožni škof Anton Jamnik in stalni član sínoda pravoslavne cerkve, metropolit Filaret.

Vrstni red časnikov, ki jih bralci najraje vzamejo v roke, ostaja isti kot v drugem poletju lani. Najbolj brani dnevnik ostajajo Slovenske novice, ki jih dnevno v povprečju bere 20,1 odstotka bralcev, na drugem mestu je Delo z 11,4 odstotka, sledi Dnevnik z 9,8 odstotka bralcev. Med tedniki je najbolj priljubljen Nedeljski dnevnik z dobro četrtnino bralcev - to je 430 tisoč, Družina je na petem mestu z 7,9 odstotka bralcev, torej 135 tisoč. Med mesečniki bralci najraje posežejo po Ognjišču (13,9 odstotka bralcev, dosež 237.000). Slovenci najraje poslušajo drugi program Radia Slovenija - ima 278 tisoč poslušalcev, kar je 13,6 odstotka, sledi mu prvi program Radia Slovenija, Radio Ognjišče je na šestem mestu s 56 tisoč poslušalci, kar predstavlja 3,3 odstotka.

Kultura. Na Ljubljanskem gradu so 2. avgusta odkrili obnovljeno sončno uro kiparja Bojana Frantarja. Pod Tivolskim gradom pa so odprli obnovljen vodnjak s kipcem dečka z ribo iz leta 1870. Arheologi so na najdišču Popava pri vasi Lipovci v bližini Murske Sobotne med zaščitnimi izkopavanji na trasi avtoceste odkrili ostanke poselitve iz bakrene dobe (okrog 3800 pred Kristusom). Ob prenovi Graščine v Radovljici so odkrili dragocene najdbe, ki bodo obogatile umetnostno podobo Radovljice in celotne baročne arhitekture. Najdragocenejša najdba je odkritje baročnega štukaturnega okrasa. Na 4. mednarodnem tekmovanju otroških in mladinskih knjig Na metuljevih in labodovih krilih, ki je potekalo v mestu Schwanenstadt v Zgornji Avstriji, so slovenski udeleženci prejeli dve nagradi in dve priznanji. V Cankarjevem domu so sredi julija začeli obsežno prenavo, ki bo letos in v letu 2007 precej spremenila izgled drugega preddverja in Kluba CD, predvidena pa je tudi nadzidava četrtega nadstropja. Mešana pevska skupina KD dr. France Prešeren Žirovnica

Breznica, ki se je kot edina predstavnic Slovenije udeležila olimpiade pevskih skupin in zborov v Xianmenu na Kitajskem, je v kategoriji ljudskih pesmi zasedla tretje mesto.

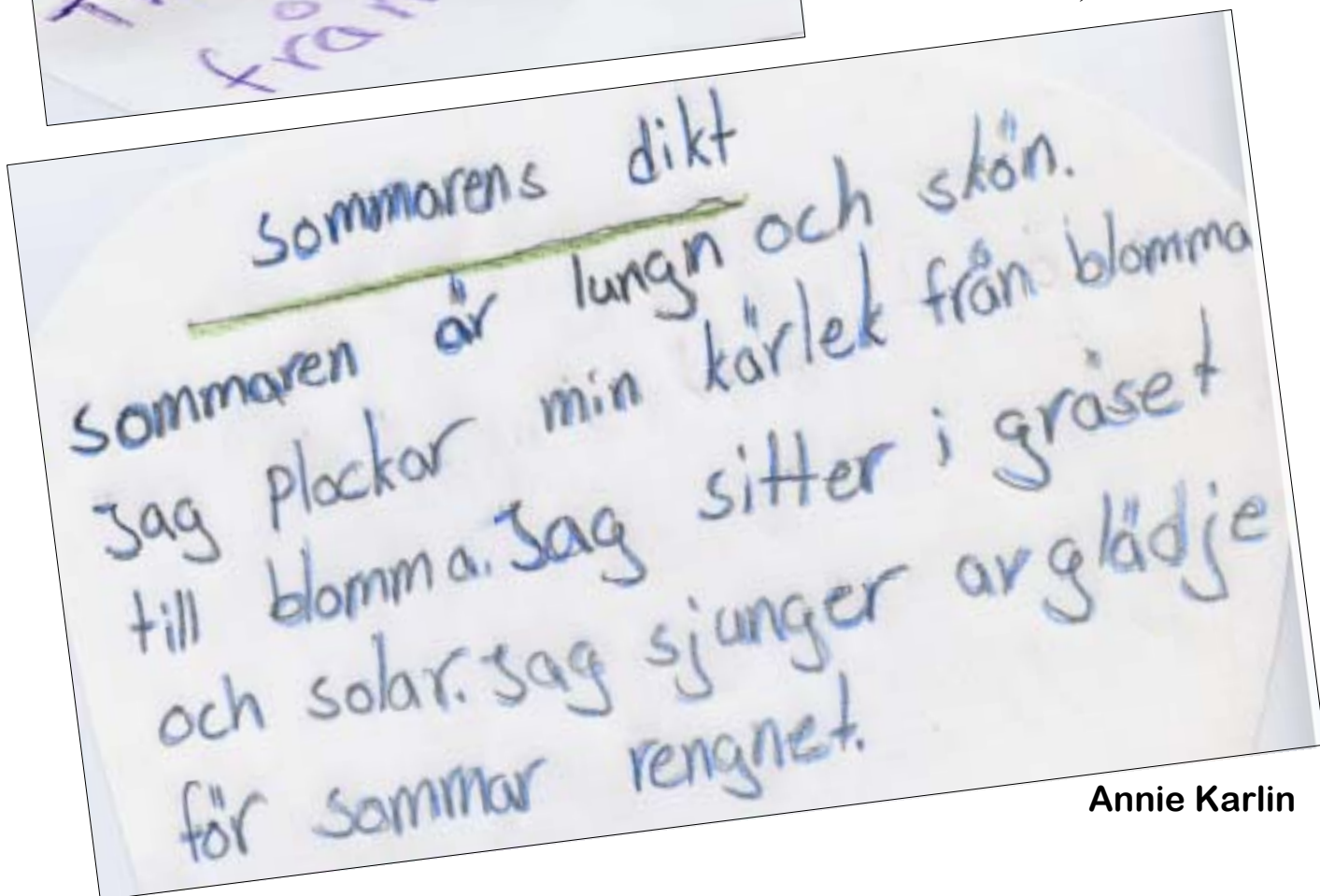
Šport. Letošnjo kolesarsko dirko po Franciji je Tadej Valjavec končal na 17. mestu, to pa je tudi najboljša uvrstitev kakšnega Slovenca na najprestižnejši večdnevni kolesarski preizkušnji. Slovenska teniška reprezentanca si zagotovila obstanek v drugi evroafriški skupini Davisovega pokala. Na ženskem teniškem turnirju WTA v Cincinnatiju je najboljša slovenska igralka Katarina Srebotnik prišla do finala, Rusinja Vera Zvonareva ji je preprečila osvojiti peto posamično turnirsko zmago serije WTA v karieri. Slovenska strelska reprezentanca je na svetovnem prvenstvu za invalide v švicarskem Sargansu osvojila dve medalji. Franc Pinter je osvojil bron v najtežji strelski disciplini, trojnem položaju z malokalibrsko puško in srebro v disciplini padajoče tarče. Škofjeločanka Brigita Langerholc je na atletski veliki nagradi v Helsinkih na Finskem v teku na 800 metrov zasedla tretje mesto s časom 1:59,65; to je zanjo prvi čas pod dvema minutama v zadnjih treh sezonah.

Vse objave pod rubriko »Novice« so povzete iz Radia Ognjišče, avgust, september, 2006

Izbor: -stina

Dikten **Sommarens dikt**
har skrivits av Annie Karlin, 10
år, Asmundtorp
Landskrona, 2005

Annie Karlin

Izdajatelj / Utgivare:

Slovenska zveza / Svenska riksförbundet i Sverige
 Box 237, 261 23 LANDSKRONA
 Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič
 Norregata 9, 633 46 Eskilstuna
 Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271
 402 25 Göteborg
 Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

IVAN CANKAR

Box 4009
 330 30 Smålandsstenar
 Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18
 214 58 Malmö
 Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7
 731 32 Köping
 Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

SD LIPA

BOX 649
 261 25 Landskrona
 Lazukič Andrej, 042-702 69

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10
 293 34 Olofström
 Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKO DRUŠTVO V STHLM

BOX 832
 101 36 Stockholm
 Pavel Zavrel, 08-85 72 59

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14
 411 38 Göteborg
 Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50
 261 52 Landskrona
 A. Budja, 0418-269 26

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Pårarpsv 37
 256 69 Helsingborg
 Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14
 411 38 Göteborg
 Zvone Podvinski, 031-711 54 21

Veleposlaništvo Rep. Slovenije

Styrmansgatan 4
 114 54 Stockholm
 08-545 65 885/6
 Fax 08 662 92 74
 E-pošta: vst@mzz-dkp.gov.si

Veleposl. KRALJEVINE ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8
 SI - 1000 Ljubljana, Slovenija
 (+386) 01-300 02 70

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno

GLASILO

INFORMATIONSBLADET

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S
B
L
A
D
E
T

Informativno
GLASILO

Zima/Vintern 2006
Št./Nr 17 Letnik/Årgång 5

Slovenska riksförbundet i Sverige

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 17 Letnik / Årgång 5

Izdajatelj/Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem/Svenska riksförbundet i Sverige

Naslovna slika / Uppslagsfoto: **Göteborg 19. SLOVENSKO SREČANJE, 2006**, organizator društvo FRANCE PREŠEREN, Otroci so našli svoj kotiček. *Fotografijo poslal: Ciril M. Stopar*

VSEBINA

-

INNEHÅLL

Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Svenska riksförbundet
Društva	7	Föreningar
Vaša pisma	32	Era brev
Reportaže	42	Reportage
Druge novice	55	Andra nyheter
Naslovi	60	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avguština Budja

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar
Jožef Ficko / Ciril M. Stopar
Tehnični urednik / Teknisk redaktör: Zvonko Bencek

Naslov uredništva:

Augustina Budja

Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA
Tel. 0418– 269 26
Elektroniska pošta:
budja@bredband.net

Vaše prispevke pošljite na zgornji naslov do 10. februarja, 2007
Skicka era bidrag till Informationsbladet senast den 10 februari 2007

INFORMATIVNO GLASILO - okno v svet

Urejevati Informativno GLASILO je nekaj, kar se mi zdi nadvse pomembna naloga. Ne samo, da z našim GLASILOM ohranjamo slovensko besedo med Slovenci na Švedskem, ohranjamo tudi naše zgodbe in dogodke v javnem in privatnem življenju – vse to za naše potomce ter ostale rojake, ki jih zanima ali jih nekoč še bo, kako Slovenci živimo, delamo in obstajamo na tem koncu Evrope. Z IG je omogočeno izražati vaša mnenja, doživetja, želje in načrte za prihodnost. Zame je nadvse poučno in zanimivo izbirati in urejevati članke za objavo, najsi bodo to članki, ki ste jih v uredništvo poslali vi dragi bralci ali članki, ki so bili že objavljeni v katerem od tujih ali domačih časopisov. Tudi sama rada kaj napišem za objavo in tako menim, da je uredništvo ugodnost v dvojni meri. Upam, da to mnenje delim tudi z vami. Ne pomišljajte, pišite nam! Želja urednikov je, da bo IG zgodovinsko

*Simon Gregorčič,
1844 - 1906*

ogledalo vseh Slovencev na Švedskem kot tudi dopisnikov, ki se nam oglašajo iz Slovenije ali drugod. Hvala vsem!

Bližajo se božični in novoletni prazniki. Uredništvo informativnega GLASILA vam želi, da bi BOŽIČ doživeli duhovno in telesno zdravi in zadovoljni, NOVO LETO 2007 pa naj vam prinese obilo uspehov, zdravih idej ter veselega razpoloženja!

ZAHVALA Slovenska zveza na Švedskem se zahvaljuje Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu (MZZ SR) Vlade Republike Slovenije za finančno pomoč pri tiskanju Informativnega GLASILA Slovencev na Švedskem.

Za uredništvo - Augustina Budja

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

pozdravili novega veleposlanika Republike Slovenije nj. eks. g. Vojislava Šuca, ki nas počastil z govorom in obljubil, da bomo še bolj poglobili sodelovanje med Slovensko zvezo in Veleposlaništvom RS v Stockholmu.

V novembru je upravni odbor Slovenske zveze imel jesenski sestanek in konferenco na kateri smo opravili analizo dosedanjega dela Zveze in postavili temelje za nadaljnje delo v letu 2007. Če po resnici povemo bi radi veliko organizirali in še bolj povezali sodelovanje z matično Slovenijo ter s Slovenci v Avstriji, Italiji pa morda tudi na Hrvaškem. Toda zadnja leta nas tarejo problemi ekonomije, odkar nam je Integrationsverket - Zavod za integracijo zmanjšal organizacijsko pomoč za celih 60%.

Toda s pomočjo projektov in denarja ki ga dobimo od Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu lahko izdajamo to glasilo, izvedemo Slovenska srečanja, kulturne prireditve, srečanja starejših in mladine, prav tako organiziramo likovne razstave Slovencev, ki živijo na Švedskem in imamo slovensko šolo za otroke. Doma nas razumejo in nas podpirajo, da gojimo svojo identiteto, da obdržimo materin jezik, kulturo in slovensko pisano besedo. Zato se jim na koncu tega delovnega leta zares iskreno zahvaljujemo.

Dokler se bomo zbirali na srečanjih, veselicah, piknikih in kulturnih prireditvah, do takrat bomo lahko rekli, da Slovenci na Švedskem živimo in delujemo. Če pa bi začela slovenska društva čez nekaj let zamirati in zapirati svoje prostore, potem čez eno desetletje ali dve lahko rečemo, da Slovencev na Švedskem skoraj več ni, kajti brez pisane slovenske besede in slovenskih srečanj za nas nihče ne bi vedel.

Zadnja leta so nekatera slovenska društva začela precej pešati, druga pa so dobila nova krila in so še bolj razvila svoje društvene dejavnosti in ustanovila nove krožke. Prav tako imamo spet slovensko šolo za tretjo generacijo otrok, ki se zavedajo, da so njihovi dedki in babice prišli iz Slovenije.

Državni sekretar g. Zvonko Pelikan iz Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu nam je ob Slovenskem srečanju poslal čestitko z naslednjim sporočilom: ***”Eden od stebrov ohranitve nekega naroda je poleg jezika vsekakor kultura. In ohranjanje kulturnega izročila iz časa v čas, iz roda v rod je naše skupno poslanstvo, ki se ga moramo zavedati”***

V decembru bomo po slovenskih društvih »miklavževali« in se pripravljali na božične praznike, vam vsem pa želim veliko zdravja, veselja, prijateljstva in medsebojnega razumevanja v novem letu 2007.

Jesenski sestanek Slovenske zveze

Malmö, 18. 11. 2006. Foto: Silvana Stopar in Gusti Budja

Slovenska zveza na internetu

<http://www.slovenien.nu/slovenskariksforbundet.htm>

Program dela Slov. zveze 2006-07

- ✚ v decembru praznovanje »MIKLAVŽA« v slovenskih društvih
- ✚ v aprilu 2007, občni zbor Slovenske zveze na Švedskem

**Blagoslovljene božične praznike,
srečno, zdravo in veselo
Novo leto 2007**

Ciril M. Stopar

KULTURNO DRUŠTVO SLOVENIJA

Olofström

E-mail: slovenija.olofstrom@telia.com

SLOVENSKA LIKOVNA RAZSTAVA

DELO LIKOVNE SEKCIJE

Likovno sekcijo imamo že tri leta v olofströmskem društvu. Čeprav je za nekatere pot dolga do društvenih prostorov, nam je vseeno uspelo obdržati ta krožek, s katerim smo ogromno pridobili v našem društvu. Kajti člani likovne sekcije vedo, da stoji celotno društvo za njihovim hrbtom. Ostali pa vedo, da so društveni prostori odprti takrat ko imamo krožke Slovenske šole in likovne sekcije. Pred nekaj leti je imel del upravnega

odbora veliko dela, da so pripravili dvorano v soboto popoldne. In kako je to danes? Celotna likovna sekcija in tisti del upravnega odbora, ki takrat ne dela, pride v petek po kosilu in pripravi razstavo svojih del v dvorani, nato pa še posebno okrasimo celotno dvorano. Vmes pa se še usedemo, pogovorimo in kaj zagriznemo. Torej delo je postalo zelo homogeno in ni potrebno nobenega prositi, vsi vprašajo samo eno stvar: »Ciril, ob kateri uri začnemo?« Torej, čeprav to zveni neverjetno, je res, odkar smo štartali nove sekcije, katere so si člani sami zaželeli, od takrat nam je v društvenih prostorih lepo in vse organizacije tečejo kot po traku, le nekdo jih mora pravilno koordinirati. Na kraju pa moramo tudi priznati, da tista družina, ki je prisotna v obeh sekcijah odpotuje za Olofström, skoraj vsako nedeljo deset mesecev na leto. In zato je treba imeti veliko volje, veselja in zagnanosti, kajti časnam vsem primanjkuje.

Silvana Stopar in Dusanka Kelecini s plakatom o razstavi, 21. 10. 2006

NAKUP NOVIH RAZSTAVNIH ZIDOV

Vsako leto smo si izposojevali razstavne plošče oziroma razstavne zidove od ABFa ali občine. Tako smo se odločili, da s pomočjo projekta Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu kupimo posebne plošče, katere nam je naš mizar Rafael Rampre uredil in povezal v odlične razstavne zidove. Tako imamo šest takih plošč na katere lahko obesimo do 40 slik, odvisno od njihove velikosti. Obenem smo vzeli v najem še en prostor, ki je v isti hiši kot društveni prostori in tam shranjujemo vse takšne stvari, da jih nimamo v učilnici ali pa v dnevni sobi društvenih prostorov. Enkrat v prihodnje bomo v tem prostoru tudi uredili društveni arhiv.

V petek, dan pred veselico sta se takoj po kosilu zbrali družini Stopar in Cah v društvenih prostorih in natovorili razstavne zidove in druge potrebne reči na Volvo in jih odpeljali v Jämshögs Medborgarhus, kjer so nas pričakovali že ostali, tu so bili Nada in

Tone in Dušanka. Obenem kot po naključju sta se pripeljala tudi oba muzikanta naravnost iz Slovenije. Da bi vse to napovedal bolj na kratko, do sedmih zvečer je bila urejena razstava, pripravljena in okrašena dvorana s pravo vinsko trto in velikim napisom; muzikanta pa sta pripravila ozvočenje in instrumente. Nato pa smo skupaj pomalicali še kranjske klobase.

Desanka je vodja likovnega krožka. S Silvano Stopar sta najbolj vestni obiskovalki krožka

Nada Žigon in Silvana Stopar

RAZSTAVA IN VINSKA TRGATEV

V soboto se je vse skupaj začelo ob devetnajsti uri. Odprli smo razstavo in ljudje so si jo z zanimanjem ogledali, do osme ure nas je bilo že okoli petdeset. Prvič se je pa dogodilo, da smo eno sliko prodali, tako da smo bili tudi tega veseli. Omembe vredno je to, da smo imeli na razstavi 34 slik, pet umetnikov in razstavljalcev, da jih poimenujemo: vodja sekcije Dušanka Kelečini iz Olofströma, namestnik vodje sekcije Silvana Stopar iz Ronneby, Nada Žigon iz Näsuma, Sabina Kranjc iz Jämshöga in Dušan Belec, ki iz zdravstvenih razlogov svoja dela ustvarja v svojem domu.

K takšni lepi slovenski razstavi pripada tudi vinska trgatev oziroma veselica in **Duo Ajda** smo bili zelo veseli. Andrej in Nena sta nam igrala in pela, da je bilo veselje.

Nekateri so kuhali, drugi plesali, tretji se pogovarjali. Darilo sta prejela tudi člana ansambla AJDA, ki sta nam grela pete tega veselega večera v Olofströmu. Silvana in Nada sta darovali dobitke k srečolovu.

Vsi so bili zadovoljni s tako dobro glasbo. Pa tudi pridne kuharice so poskrbele, da je bila večerja tako dobra kot še nikdar do sedaj. Tako nam je tudi to uspelo in nič slabega ne bi bilo, če bi bilo prišlo še trideset ljudi več na veselico, kajti mesta je v dvorani precej. Toda

teden prej je bilo Slovensko srečanje, nekateri so zboleli, drugi pa se še niso vrnili iz Slovenije. Toda vsi, ki smo bili prisotni smo bili veseli in zadovoljni. Tudi loterije smo imeli veliko, posebno se zahvaljujem tudi članom za njihove lepe dobitke, ki so jih prispevali. Tudi Silvana in Dušanka sta prispevale po eno sliko za glavni dobitek. Najbolj pa je presenetila gospa Nada naša dva muzikanta, ko jima je za spomin podarila eno svojih najlepših slik. Tako sta bila zadovoljna, ko sta opazila, kako lepo smo jih sprejeli med nas.

Erik iz Slovenske šole nam je pomagal pri loteriji, tako so vsi videli, da so dobitki in srečke prišle iz otroških rok. Najbolj

zabavno pa je bilo, da je glavni dobitek sliko Silvane Stopar dobil prav naš mizar Rafael, ki je toliko pomagal likovni sekciji.

Čeprav smo veselico zaključili ob dveh, pa smo pospravljali dvorano do treh zjutraj in vse odpeljali nazaj v društvene prostore. Domov smo pač prišli ob četrti uri zjutraj.

Tukaj se posebno zahvalim vsem, ki ste nam tako nesebično pomagali, hvala vam, ker tako skrbite za slovensko društvo.

SLOVENSKA ŠOLA

Slovensko šola za otroke zdaj zaključuje že četrti termin, vsak termin je pol šolskega leta.

Ko

smo spomladi leta 2005 začeli z osmimi otroki nisem sam verjel, da bomo imeli krožek slov. dopolnilnega pouka več kot eno leto. Zdaj delamo z dvema skupinama, v mlajši skupini sta dva učenca, v starejši pa trije učenci. Kot ugotavljamo bomo slovensko šolo nadaljevali tudi naslednje leto, ker so pač starši pa tudi otroci precej zainteresirani. Letos jeseni smo uvedli tudi delo z računalniki, na katerem imamo več slovenskih programov s Stavnico, združevanje besed in podobno.

Vsem tistim, ki so zainteresirani povem, da imajo vse to v večjih slovenskih knjigarnah, le kupiti je treba in nabaviti nekaj starejših računalnikov. Tudi to povem, da smo imeli otroke, ki niso razumeli niti ene besede po slovensko in večkrat pozabijo veliko gradiva do naslednjega pouka, toda vztrajati je treba. Delo učitelja ni lahko, veliko se je potrebno pripravljati na učne ure in pripraviti ves material, ki ga bomo uporabljali. Če učenci opazijo neznanje ali da ni zanimiva snov potem zehajo in jim je dolgočasno, obenem pa kmalu končajo šolo.

Tudi gospa Nada Žigon, ki pomaga dostikrat Cirilu ima dobro roko in pravo besedo za mlajše učence, ki bi se rajši igrali kot učili, toda če smo dobro pripravljani potekajo učne še prehitro.

V Slovenski šoli v Olofströmu imamo sredi učnih ur pavzo, kjer otroke pogostimo na društvene stroške, obenem pa se lahko med seboj pogovorijo o stvareh, ki jih zanimajo, kajti otroci prihajajo iz različnih krajev.

Obenem pa lahko povemo, da nekateri starši ostanejo v drugi sobi in se med seboj pogovarjajo, kar je zelo pozitivno iz društvenega pogleda. Toda starši ne smejo prisostvovati pri pouku, kajti takrat bi izginila koncentracija pri učencih.

Zimski plan dela 2006-2007

- 16. decembra, Miklavževanje za otroke in odrasle, praznovanje božičnih praznikov. Zaključek Slovenske šole in likovnega krožka.
- 31. decembra, sv. maša v Olofströmu ob 11.00 uri. V Nybru bo ob 16.30.
- 31. decembra ob 13.30 uri, prijateljsko srečanje v društvenih prostorih, kava, pecivo itd.

Januar 07

- Krožek likovne sekcije 2-3 mesečno ob nedeljah.

Februar 07

- Nadaljevalni krožek slovenskega jezika za otroke bo vsako drugo nedeljo, ob 14.00. Datume določimo po dogovoru s starši.
- 10. marec 07, Dan žena in občni zbor

Društveni prostori bodo odprti, ko bo likovna sekcija imela krožek, to je v nedeljah od 16.00 ure naprej.

**Vesele Božične praznike
srečno, zdravo in veselo
Novo leto 2007**

UO KD Slovenija, Olofström

Ciril M. Stopar

FRANCE PREŠEREN

Göteborg

19. slovensko srečanje v Göteborgu

Poslušalci, organizatorji in govorniki... Vse je potekalo v najlepšem redu, bilo je lepo in veselo. Želimo si še več podobnih srečanj in upamo, da nam bo to omogočeno, vzlic naporom pri organizaciji. Hvala društvu France Prešeren za uspelo proslavo in veselico!

Pozdravni govori: Slovenski veleposlanik v Stockholmu, g. Vojislav Suc in slovenski duhovnik na Švedskem, g. Zvone Podvinski; spodaj - predsednik Slovenske zveze na Švedskem, g. Ciril Stopar pozdravljajo navzoče. Desno predsednik društva France Prešeren, g. Lado Lomšek

< Otvoritev s slovensko himno:

Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat dan, da koder sonce hodi, prepir iz sveta bo pregnan, da rojak prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak!

Foto: Ciril Stopar

Za dobro voljo je poskrbel ansambel Javor iz Idrije

*Podelitev priznanj Slovenske zveze, C. Stopar ter Nastop pevskega zbora Planika, Malmö
Pevski zbor Planika je v poletnih mesecih posnel prvo zgoščenko. Čestitamo!*

1. Nastop Podkrajskih deklet   2. Člani slovenskih društev PLANIKA in SLOVENIJA   3. Slovenski veleposlanik s sodelavci med poslušalci   4. Gledališka skupina iz Velenja   5. Člani slovenskega društva Slovenski dom

Tone Margeta s članom ansambla JAVOR.

Polke so ogrevale pete... Otroci so se znašli in naredili lastno zabavo...

*Lepo je bilo vsem: plesočim, pojočim,
pijočim in jedočim. Slika pove velikokrat
več kot tisoč besed...
Vse fotografije je prispeval Ciril Stopar*

**Poročilo: Dialogkonferenca, ki jo je organiziral Integrationsverket med
13. in 14. oktobrom, 2006, v Stockholmu.**

Pavel Zavrel

Kot pravi naslov tega združenja, je bil namen KONFERENCE, da se da prilika priseljenskim organizacijam in Integrationsverket-u za pogovor in izmenjavo mišljenj. Po mojem mnenju se je organizatorju to posrečilo zahvaljujoče novemu urnemu redu in razdelitvi udeležencev v skupine. Vsa mnenja in predlogi so se skrbno zabeležili. Vsem udeležencem se je dala prilika, da v eni ali drugi obliki izrazijo svoja mnenja. Kakšen vpliv bo pa ta dialog imel na bodoči razvoj, bomo pa videli.

Konferenco naj bi odprl generalni direktor Andreas Carlgren. Ker pa je postal minister, ga je nadomestila nova ministrica za priseljenska vprašanja Nyamko Sabuni. Njen nagovor je lahko sumirati: od priseljskih društev se pričakuje sodelovanje in pomoč pri integraciji priseljencev. Pot do le-te pa gre čez znanje jezika in pa delovnih mest. Integracija je bila beseda, ki jo Integrationsverket ponavlja v vsakem drugem stavku. Tudi enkrat ni bilo govora o ohranitvi lastnega jezika ali pa o kulturni dejavnosti etničnih skupin. Ta stran našega dela se je omenila samo v zvezi o KPMG-s poročila (KPMG- REVIZIJSKA KONTROLA- dodatek, C.M. Stopar) o priseljskih organizacijah. Poročilo meni, da nekatere zveze polagajo preveč dela na družabno dejavnost svoje skupine, namesto da bi se potrudile z integracijo.

Večkrat se je zastavilo vprašanje, kako definirati integracijo, vendar odgovora nismo dobili. Tudi pomen kulture v integracijskem procesu ni bil razčiščen. Ali vlada nasprotje med našo kulturno in socialno dejavnostjo in integracijo? To vprašanje tudi še vedno visi v zraku.

Poleg Nyamko Sabuni in uslužbencev Integrationsverket-a je bil govornik tudi generalni direktor Per Nilsson, Pri obeh organizacijah se lahko, pod določenimi pogoji, išče pomoč. Praktično delo je potekalo v okviru enajst delovnih skupin. Vsaka skupina je imela, vsaj od začetka, 4 do 7 članov. Po koncu obravnavanja danega predmeta je en član raportiral zaključke svoje skupine. Predmete ki smo jih obravnavli so bili:

- Allmenna råd. Ocena je bila da so kar zadostljivi in v pomoč pri delu.
- Pozitivni in posrečeni primeri integracije.
- Kaj se lahko pričakuje od etničnih organizacij v prihodnje. Tukaj je prišla do izraza negotovost, kar se tiče kulture in integracije.

Da še enkrat ponovim, konferenca je na zelo močan način povdarila pomembnost integracije, ne da bi pri tem razjasnila ta pojem. Na moje vprašanje, kdo bo nasledil delo Integrationsverket-a, sem dobil odgovor, da se bo to preneslo na druge ustanove. Kako in kdaj se pa še ne ve.

Pavel Zavrel

Alojz Macuh

Dragi člani društva, sprejmite najlepse čestitke vsi, ki ste praznovali svoje osebne praznike, želim vam predvsem zdravja, veselja, sreče ter zadovoljstva. Posebne čestitke pa veljajo dragima slavljenčema:

**Članu Mariu Bestjak
Köping 8.5.2006**

Dragi Mario ob okroglem jubileju ti želimo veliko trdnega zdravja, upanja, veselja in sreče, ter dosti lepega in mirnega v življenju, med tvojimi najdražjimi.

Pred tabo so leta bogatejša, kot si lahko predstavljaš, z radostjo jih sprejmi, in uživaj v vsakem letnem času, in izkoristi vsak trenutek ki nastopi, ne sprašuj se, zakaj, saj vendar življenje je lepo sedaj. Kozarček vinca nalij, trči na zdravje s svojimi najdražjimi, in s prijatelji ter ga do dna izpij, sliši pa naj se pesem: koliko kapljic, toliko let, Bog ti daj na svet živet, živijo ,oj živijo še vrsto let, so želje vseh prijateljev društva

»Simon Gregorčič«

Članu Karlu Zorjan

***Ko pride jesenski čas, življenje dozori
V Köpingu slavljenec Karlo osebni praznik slavi
Vse najboljše za vaš osemdeseti obrnjeni list življenja
Želimo vam predvsem zdravja zadovoljstva ter dosti lepega
In mirnega življenja***

***Dragi Karlo
Koliko kapljic toliko let, Bog vam daj na svet živet
Korajža upanje zdravje in veselje, takšne so naše želje, vse
kakor si želimo da se še velikokrat v dobri družbi dobimo.
Sprejmite najljepše čestitke ob tako lepo visoko doseženem jubileju,
In vam želimo še vrsto zdravih, razpoloženih let
Je želja nas vseh članov in prijateljev društva
„Simon Gregorčič“***

Kam je minilo poletje in z njim meseci toplote, cvetoče narave, petja ptic in vsa opravila kar spada v ta letni čas! Skoraj bo konec leta in jesen to je čas, ko pobiramo sadeže celotnega dela.

Slovenski Dom je dobil obisk iz domovine. 3. oktobra smo sprejeli učiteljice in učitelja iz živilske šole v Mariboru. Bili so tukaj na obisku na tukajšni podobni šoli. Želeli so srečati Slovence, ki živijo tukaj. Povabili smo jih v Göteborgsrummet, kjer smo jih pogostili s »smörgåstårto«, ki jim je bila zelo všeč, s pijačo, pevicom in kavo. Svet je res majhen, saj so ob pogovoru z duhovnikom Zvonetom zvedeli, da se poznajo že od doma, mož ene od učiteljic je hodil k verouku, ki ga je imel Zvone. Malo smo jih seznanili z delom društva, kako tukaj delamo in živimo. Poslovili smo se z željo, da se ob obisku v

Mariboru slišimo.

Dne 21. oktobra smo v Backa Folkets Hus ponovili srečanje "treh generacij". Ob lepo jesensko pripravljenih mizah, na katerih smo aranžirale listje raznih barv, kostanje, orehe,

grozdja in sveče, kar je po svoje doprineslo k srčni dobrodošlici. Tudi tokrat so kuharice imele prosto. Naročili smo dobro večerjo in niti posode ni bilo treba pomiti. Predsednik Jože je vse lepo

pozdravil in nam zaželel lep in prijeten večer. Pogovor je potekal med znanci, ki se morda že dolgo niso videli. Tudi Jožetova harmonika je potegnila na plesišče. Med nami so bili tudi otroci, ki so naenkrat kar izginili. Našli smo jih v sobi, kjer so jih Katarina, Eva-Karin in Silva zaposlile z različnimi igrami, da so morali malo misliti in tisti, ki hodijo že v šolo, so izpolnjevali različne naloge. Ob tej priložnosti je bilo prijetno razdeliti nekaj cvetja našim zaslužnim članom, ki so vedno pripravljene pomagati.

Zenon Perovič je praznoval 60. rojstni dan, Vinko Tomažič je z leti dela prišel do zaslužene pokojnine. Kar lahko mislim, da ne bo samo sedel brez dela, saj doma in v društvu bomo našli kaj zanj. Leniki Jablanovec smo podarili cvetje za njeno neutrudljivo delo. Mož Feliks sedi na invalidnem vozičku in rabi veliko pomoči. So tudi pridne roke, ki jo včasih razbremenijo in ji pomagajo. Hvala Zenon, Lojze, Ruža, Marija, Vinko in Marija za vašo pomoč, vidi se, da imate srce na pravem mestu.

Radi bi tudi poslali želje za čimprejšnjo ozdravitev Štefki Mrak. Vedi, da nisi sama, da mislimo nate.

Čestitke tudi Ferdinandu Benigar za praznik.

Marjo Perovič praznuje 65. rojstni dan v mesecu novembru. V decembru bosta tudi praznovala Ivanka Cok in Ivan Cesar.

Vsem slavlencem iskrene čestitke in voščila!

Trenutno se pripravljamo na božični bazar, ki bo 25. in 26. novembra v Katoliški cerkvi na

Hedenu. Prodajali bomo izdelke, ki smo jih sami naredili.

Pridite in kupite, saj denar gre v dobre namene za šole v Tretji Svet (Tredje Världen).

Občni zbor Slovenskega Doma bo 27. januarja 2007 ob 16. uri v Göteborgsrummet.

Ja, delo v društvu je včasih na višku ali pa malo zamre, saj to je prostovoljno delo in vsak se trudi po svoje. Včasih kar nekam zaman sprašujem, kakšne dejavnosti si naši člani želijo. Milojka je predlagala, da se srečamo, ker nameravata z Aurelijom pripeljati s seboj kostanje iz Slovenije. Marija in Zenon sta nas povabila k sebi na zaprto verando, kjer smo 28. oktobra imeli kostanjev večer. Bil je hladen, deževen večer, ampak ob Marijini vroči gobovi juhi smo se ogreli. Kostanje smo pekli in kuhali. Pijačo in pecivo smo prinesli s seboj in tako smo s skupnimi močmi pripravili prijeten večer, ki se je končal v poznih urah. Ni velikokrat priložnosti za sproščen pogovor, ta večer je bil za vse. Hvala vsem. Upam, da to ni bilo zadnjič.

Leto se počasi izteka, prvi sneg, burja in poledica sta nas presenetila kot vedno. Ne vemo, kaj nam bo prineslo novo 2007. Hvala vsem, ki ste nam stali ob strani to leto.

Želimo Vam Vesele Božične praznike ter zdravja, zadovoljstva in dobre volje v letu 2007!

Za Upravni odbor Slovenski Dom v Göteborgu

Marija Kolar

Novice iz Planike

Malmö

Leto 2006 je tretje po vrsti, ko ne beležimo rdečih številok kar je svojevrsten uspeh. Lahko bi rekli, da smo bili dobri gospodarji, vendar to ni dovolj. Še tako dober gospodar zaide v težave, če nima dobrih ljudi, ki so pripravljene pomagati ob vsakem času, in pri tem ne mislijo predvsem na plačilo. Mi jih imamo; naši člani pridno obiskujejo vse prireditve in tečaje pa tudi dela se ne branijo. Hvala vsem! Če bo tako tudi v bodoče se nam ni bati prihodnosti.

Samo še kakšen mesec je do Novega leta: kaj nam bo prineslo lahko le ugibamo, natančno pa vemo, kaj se bo dogajalo v Planiki. Le preberite.

Sobota, 09. december ob 17.00 uri: je namenjena našim najmlajšim – v spremstvu staršev seveda. Obiskal, pogostil in obdaril jih bo Miklavž – tudi Jultomte ga kličejo, spomnili pa se bomo kajpada tudi Lucije in v njeno čast zapeli Santa Lucia.

Nedelja, 31. december ob 19.00 uri: kot že nekajkrat doslej bomo skupaj pričakali novo leto. Naj povem še to, da so postala naša silvestrovanja dokaj priljubljena – vsako leto nas je več, zato se je potrebno prijaviti. Cena na osebo je 150 kron, za kar dobite aperitiv, okusno večerjo, kavo in desert, nato pa še po polnoči tudi narezek. Prijave sprejemata do 23. decembra: Ivanka, tel. 040 – 49 43 85 in Marjeta, tel. 040 – 94 26 52. Dobrodošli so tudi nečlani.

V mesecu oktobru se je dokaj številna delegacija iz Planike udeležila Slovenskega srečanja v Göteborgu. Nastopil je tudi pevski zbor. Bilo je zelo prijetno in zabavno, vendar bi bilo še boljše, če bi bila v kulturnem programu zastopana tudi druga slovenska društva na Švedskem. Vsi vemo, da so povsod sposobni ljudje, le odločiti se je treba. Gostje iz Slovenije so seveda vedno dobrodošli, vendar je to srečanje slovenskih društev na

Švedskem, katera bi naj ob tej priložnosti dokazala da še živijo in negujejo našo domačo pesem in besedo.

JoF.

Pot v Göteborg je v veseli družbi prijetna in kratkočasna, vendar si je potrebno privezati dušo. Del gostov iz Malmöja med postankom nekje na E-6

Spodaj: Prireditelji in udeleženci jesenskega sestanka Slovenske zveze, Malmö, dne 18. 11. 2006 Foto: Silvana Stopar

*Prva stran ovojnice nove zgoščenke pevskega zbora Planika z naslovom **MAJOLKA**;*

Malmö, 2006. Zgoščenka vsebuje 10 ubrano

zapatih slovenskih ljudskih pesmi. Pevovodja zbora je Ivo Likar. Več informacij:

www.slovenien.nu

Omslagsbilden: Robert Popotnik.

Na sestanku je pogovor tekkel o načrtih SZ, kako naprej; udeleženci so dajali tudi pisne predloge in mnenja o zapažanjih, kaj lahko storimo sami, kaj naj storijo drugi, da bo delo in uspeh povezovanja slovenskih društev na Švedskem trajajoč.

Nu är det mörkt och kallt ute igen. Men snart är det jul och nyår och vi skall umgås med familj och vänner och förhoppningsvis ta det lite lugnare. Sen ses vi igen.

SSVF:s styrelse vill informera er om aktiviteter som vi genomförde under sommaren och hösten 2006 samt om nya förslag till aktiviteter som vi för närvarande jobbar med.

- I somras reste vi under en helg till **Dalsland** och upplevde ett vackert och speciellt landskap. Ett landskap som är ganska likt det slovenska landskapet. Vädret var bra och humöret även så. Till nästa resa hoppas vi att fler har möjlighet att följa med.
- Styrelsen diskuterade kring **Slovenska föreningens tankar om sammanslagning av SSVF och Slovenska föreningen i Stockholm**. Vi konstaterade att föreningarna än så länge har olika behov och olika sammansättningar av medlemmar och att det därför i nuläget inte finns förutsättningar för en sammanslagning. Vi hoppas dock på ett fortsatt bra samarbete.
- Många av oss besökte en slovensk utställning på Kulturhuset i Stockholm kallad **Doppad i honung**. Målade bikupepaneler tillverkade av amatörtecknare och bönder dök upp i Slovenien under senare delen av 1700-talet och utvecklades till en helt egen slovensk konstform.
- Ordförande och vice ordförande för **SSVF träffade i Ljubljana styrelsen för systerföreningen** i Slovenien och diskuterade om vidare samarbete.
- I början på oktober lyssnade vi på **Tartinikvartetten** från Slovenien. Tartinikvartetten en av de mest framstående kammarensemblerna i Slovenien, uppträdde bl.a. i Stockholm. Arrangör var Rikskonserter.
- Den 14 oktober firade vår förening **15 år**. Vi var 53 personer, barn och vuxna, och det **var en glad och lyckad svensk-slovensk fest**. Det var god mat, äkta slovensk gulasch och polenta, och bra musikunderhållning av Ove Engström och sångerskan Jerica Bukovec från Slovenien. Gästerna njöt och sjöng och var mycket glada och belåtna.

Vår ambition är att fortsätta att sprida kunskap om Slovenien och öka förståelse för båda folkens kultur och historia. Se kort beskrivning för kommande projekt:

- Vi arbetar med en utställning av den franske generalen **Bernadotte**. Han var under en kort tid år 1797 guvernör i Ljubljana för de av Napoleon erövrade Ilirska provinserna (Slovenien och Dalmatien). Samma Bernadotte blev senare kung Karl XIV Johan av Sverige.
- Nästa år är det **300 års jubileum av Carl von Linné**. Vi vill uppmärksamma hans samarbete med G. A. Scopoli, läkare verksam i den slovenska staden Idrien, med gemensamt studiebesök på Carl von Linné museet i Hammarby vid Uppsala.
- Den slovenska professorn **Jure Piskur** från Lunds universitet förbereder till minne av Carl von Linné en utställning om dennes samarbete med Scopoli. Vår förening bistår med det material om Linné och Scopoli som vi använt vid vår utställning 2001 i Stockholm.

- Vår ambition är att i Sverige via Slovensk arkitektförening presentera en **arkitekturutställning** av erkända slovenska arkitekter. En utställning som redan visats i andra delar av Europa och övriga världen men inte i Skandinavien.
- **En fotoutställningen** av Oskar Karel Dolenc som visar slovenskt landskap fotograferat från helikopter eller ballong är en annan utställning som vi hoppas på att få visa i Sverige.

Vår systerförening i Ljubljana har meddelat oss att deras medlem **Janko Moder har avlidit** i 93 års ålder. Han var en stor slovensk översättare, redaktör och publicist. Han gjorde översättningar till slovenska från 25 språk och har översatt en samling Nobelpristagare. Han skrev även information till utställningen 1998 "Kulturella kontakter mellan Slovenien och Sverige".

Nästa **Årsmöte** planeras till slutet av mars månad 2007. Vi återkommer med detaljerad information.

Ni kanske redan vet att den nye **Slovenska Ambassadören i Stockholm**, Vojislav Šuc tillträdde sin tjänst i Sverige i september.

Många av er har frågat om var kan man läsa slovenska. Morgan Nilsson från Göteborgs universitet, slaviska institutionen, är **kursledare i slovenska språket** på distans via Internet Hemsidans adress: <http://slav.gu.se/>

Nu är det dags att betala medlemsavgift för 2007. Postgironumret är **629 38 83-2** och summan även för år 2007 **150 Kr** per person. Glöm inte att skriva ditt namn på inbetalningskortet. Vi tar gärna emot frivilliga bidrag. Tack på förhand.

Och slutligen vill styrelsen önska Er
GOD JUL och ett GOTT NYTT ÅR

Ha det så bra tills vi hörs och ses nästa gång

Stanislava Gillgren, ordförande
gillgren@spray.se

ORFEUM

Landskrona

NOVA ZGOŠČENKA

V okviru društva je glasbeni **duo SPICE** (Dora Tuomainen in Peter Cemjack) posnel svojo prvo zgoščenko: **Kärlekens ansikten**.

Zgoščenka je po skoraj 12. letih skupnih nastopov njun prvenec in vseh 12 pesmi je posnetih v švedskem jeziku. Tudi to zgoščenko toplo priporočamo, predvsem mlajši generaciji Slovencev na Švedskem in njihovim prijateljem. Naročila po e- naslovu budja@bredband.net.

Čestitamo /Gratulerar!

Landskrona - Ribnica

V 16. številki

Informativnega GLASILA smo poročali o podpisu dogovora o sodelovanju med občinama Landskrona in Ribnica. Do podpisa med tedanjima županoma – v Ribnici Alojz Marn in v Landskroni Gösta Nilsson – je tudi prišlo dne 4.

septembra, dan po tradicionalnem 31. ribniškem sejmu, 2006. Pred kratkim pa sta oba tedanja župana skoraj hkrati predala svoje funkcije naslednikoma – Lennartu Söderberg v Landskroni in Jožetu Levstek v Ribnici. Upamo, da bo sodelovanje vzlic zamenjavam kmalu zares zaživelo in prineslo obema prijateljskima občinama bogate sadove.

Zgoraj levo, pri podpisu dogovora v Ribnici: Alojz Marn in Jan Nilsson; 2. Pogled na blejski grad, na poti v Ribnico; 3. Nepozabno srečanje – Olga Budja in Lojze Peterle; 4. Jože Tanko; 5. v ospredju švedska delegacija in ostali, potekal je kulturni program pred ribniškim gradom; 3. 9. 2006

Dogovor o sodelovanju med občinama sta načela že leta 2001 tedanja župana Gösta Nilsson (Landskrona) in Jože Tanko (Ribnica), ko je bil izpeljan od obeh občin sponzorirani projekt *sester Budja GLASBENI MOSTOVI* (2000/01), nato sta to temo nadeljavala Gösta Nilsson in Alojz Marn, nakar je letos prišlo tudi do podpisa. V politiki je že tako, da se vodilni ljudje menjajo, vendar je pred očmi vseh predvsem dobrobit lastne občine, zato se poprej skrbno stkana nit sodelovanja gotovo ne bo pretrgala z zamenjavo posameznih funkcionarjev. Letos jeseni je sodelovanje delno že obrodilo sad, občina Landskrona je gostila odgovorno osebo za turizem v Ribnici na dvotedenskem izobraževanju na področjih turizma, športa, kulture, gospodarstva in raznih drugih področjih, tudi področje EU. Veliko sreče v prihodnje!

RECEPTBOKEN – SLOVENSKA MATRÄTTER, slovenske jedi v

švedskem jeziku - ali recepti naše mame, kot bi to novo knjigo receptov tudi lahko imenovali. V švedskem jeziku jih je objavila in v obliki knjige zbrala, napisla in prevedla Augustina Budja (dec. 2006) s pokroviteljstvom društva Orfeum v Landskroni in Slovenske zveze na Švedskem tudi natisnila.

Ett stort tack till alla som på olika sätt har hjälpt till så att RECEPTBOKEN – SLOVENSKA MATRÄTTER kunde tryckas och utges. Recepten är plockade från olika källor eller speciellt skrivna för boken, därför skiftar de till formen. Det finns ca 340 recept och 240 foton som är grupperade

under 9 olika områden, dock utan att stå i bokstavsordningen, och de anger

varierande mängder/portioner. Härmed hoppas jag att läsarna hittar mycket nyttig information om matlagning i Slovenien och att många själva ska prova sig fram och tillaga olika rätter genom att använda sig av dessa recept.

RECEPTBOKEN – SLOVENSKA MATRÄTTER är lämplig som julklapp till era barn, vänner och bekanta. Priset: 150

kr. Beställningen kan göras via e-post: budja@bredband.net Ambitionen med utgivningen på svenska har främst varit att bevara den slovenska mattraditionen som har tagits med från Slovenien och för att berika den befintliga svenska, dela med sig till följande generationer slovenier i Sverige och skapa nya möten vid matbordet. Receptboken rekommenderas varmt, den är användbar för alla som tycker om att prova något nytt i matväg.

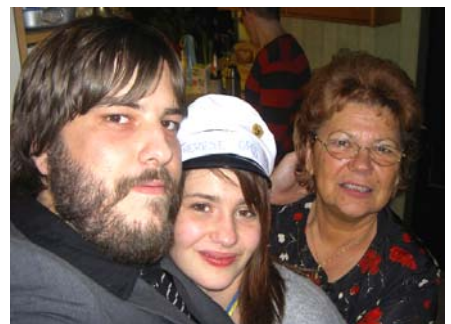
ČESTITKE

Iskrene čestitke vsem našim jubilentom in uspešnim študentom, letos imamo obojih v Landskroni kar nekaj – od 1, 10, 25, 30, 35, 40, 70 do 90 let Johanna, Charlie, Amanda, Matej, Dominika, Leonida, Peter K, Lenka, Peter Molin, Robert, Bernardka, Mitja Guček, Jelka, naša mama Angela Budja in seveda

mnogi drugi. Vsem želimo srečo in zdravje ter obilico osebnega zadovoljstva!

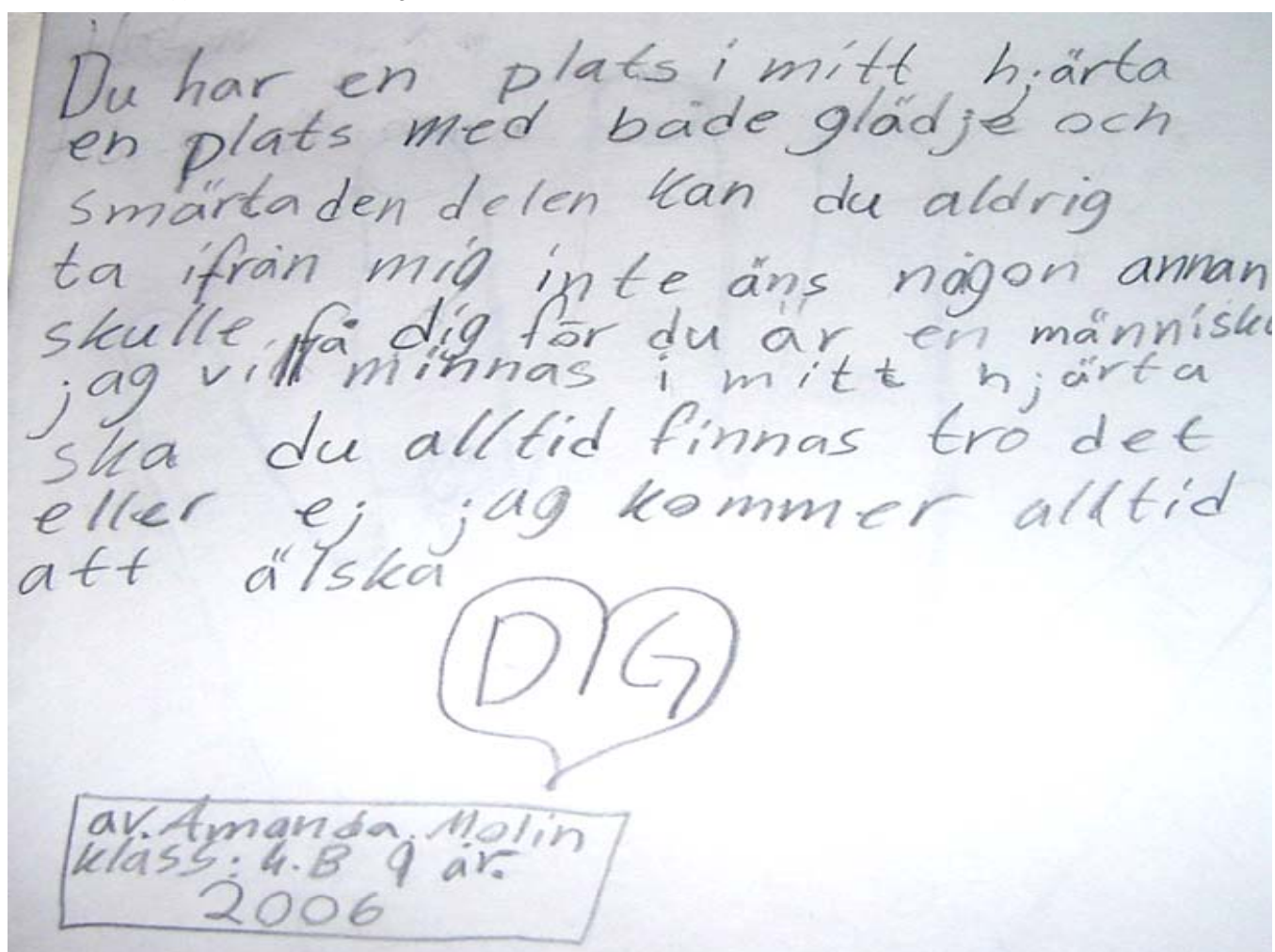
Spomini na poletje in jesen, 2006 Slovenija - Švedska

Amanda Molin, 10 år i dec 2006

Du har en plats i mitt hjärta

KOSTANJA PA NI BILO

Tone Jakše

Skoraj natanko štirideset let je minilo, odkar sva z Jožetom Stanišo stopila na švedska tla. Takrat sva bila mlada in radovedna. Poznala sva se od mladih nog, videvala sva se na novomeški gimnaziji in med študijem v Ljubljani. Tujina je bila takrat nekaj daljnega in skrivnostnega, skoraj nedosegljivega. A poleti leta 1966 se nama je ponudila priložnost. Ker pa je bila kvota študentov za Anglijo, kamor bi zaradi jezika šla najraje, hitro prepolna, sva se odločila za rezervo. »Tudi Švedska bo zanimiva izkušnja«, sva si dejala, »saj bova že po nekaj mesecih doma!« Jaz sem bil takrat absolvent na Pedagoški akademiji, Jože je prekinil študij matematike in fizike.

Močno sva se uštela. Meni se je po štirinajstih letih nekako uspelo vrniti domov, Jožetu nikoli. Tisti čas, šestdeseta in sedemdeseta leta prejšnjega stoletja, je bil lahkotnejši, svobodnejši, je dopuščal fantazijo, sanjarjenje. Ali pa so to samo naše utvare, ker smo bili takrat mladi. Kakorkoli že, najina pota so se v tistih časih precej razšla.

Letos avgusta so me njegovi sorodniki obvestili, da je Jože hudo bolan in da bi ga radi obiskali. Presodil sem, da bo najbolje za vse, če se jim pridružim. Potem me je iz Stockholma dosegla še vest, da si Jože zelo želi iz domovine kostanja. Nisem mu mogel ustreči. Kostanj je bil še zelen...

P.S. Včeraj sem bil v gozdu. Nabral sem pol košarice kostanja. Dovolj za manjšo družbo, da si ob njem pogreje roke in srce. Pravijo, da je letos še posebej okusen. Po bomo še

videli, saj v sodih že kipi mošt, s katerim se kostanj najbolje sklada. Dobra družba, kostanj in vinski mošt, kaj bi si človek želel še več? A Jožeta fizično ne bo med nami. Prejšnji teden so mi sporočili, da je preminil. Lep pozdrav vsem na Švedskem, ki negujete njegov spomin.

Jože Staniša (na postelji), ob njem sestra Zlatka in nečak Edi.

Tone Jakše

Stockholm je lepo mesto in nanj in na njegove prebivalce, Slovence in Švede, ki sem jih svoj čas dobro poznal, me vežejo lepi spomini. Moram pa priznati, da sem bil kar malo šokiran, ko sem se letos avgusta, po dolgih letih odsotnosti, spet na hitro sprehodil po nekaterih stockholmskih severnih predmestjih. Bolj kot na severnoevropsko prestolnico so me njihovi prebivalci po zunanosti, oblačenju in govoricu spominjali na kako severnoafriško naselbino. Zlasti so mi padle v oči številne zagrnjene ženske. Po naključju me je en teden zatem pot zanesla v turistično mesto na turški obali – niti enega zagrjenega obraza nisem uzrl. Bilo pa je veliko minaretov, ki so se lepo skladali z okoljem. Ob tem sem se spomnil, kako je bilo v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko je na Švedsko prišla večina zdaj tam živečih Slovencev. Sprejeti švedski jezik in švedske običaje se nam je zdelo povsem samoumevno, saj smo prišli kot gostje. In naleteli smo na gostoljubnost. Seveda pa se nam je zdelo tudi dragoceno ohraniti svoje. Saj le tisti, ki zares pozna in ceni svoje, zna spoštovati tudi jezik in navade drugega.

Priznam, da sem se med sprehodom po tem delu Stockholma počutil nekoliko nelagodno. Vse skupaj gre morda pripisati le tradicionalni slovenski zaplankanosti, ki ne vidi, da je taka vizija modernega sveta, pa naj si kdo misli kar hoče, toda zdaj, ko sem spet doma v svoji Sloveniji, brez feredž in minaretov okoli sebe, se počutim bolje. Cerkvni zvoniki sodijo od nekdanj v to pokrajino in me ne motijo, čeprav nisem farški človek. Taka je naša kulturna krajina. Da bi le tako ostalo?

Smo pa imeli Slovenci v Stockholmu svoj čas svoj dom s številnimi prostori, kjer je bilo prostora za številne društvene aktivnosti, pa tudi za družabna srečanja. Sani smo ga obnovili in priredili za lastne potrebe. Tistih časov se z nostalgijo spominjam. In ko sem se letos konec poletja mudil Stockholmu, sem se spet srečal z nekaterimi dobrimi prijatelji iz tistih časov – ne z vsemi, teh bi bilo preveč, toda s peščico najzvestejših slovenski misli in besedi v tej švedski prestolnici.

Med prijatelji v Stockholmu: Kristijan Mlakar, Pavel Udir, Mihaela Hojnik, Alja Ofors, Lojze Hribar, Tone Jakše in Adi Golčman

Tone Jakše

1914-2006

Prevajalec, pisatelj, pesnik, urednik**Umrl je starosta vseh prevajalcev**

Rojen 8. maja 1914 v Dolu pri Ljubljani, kjer je tudi obiskoval osnovno šolo. Ker so njegovi vzgojitelji kmalu opazili nadarjenost za učenje, so ga poslali v Ljubljano, na Marijanišče. Kasneje se je vpisal na slavistiko (vmes študiral tudi elektrotehniko) in po končanem študiju začel poučevati na gimnaziji v Ljubljani. Hkrati je delal pri Mohorjevi družbi in bil dramaturg v Državnem gledališču v Ljubljani. Leta 1945 je bil devet mesecev zaprt v ljubljanskih zaporih. Tam je spesnil sonetni venec sonetnih vencev *Sla spomina*. V sonetih opisuje življenje v zaporih.

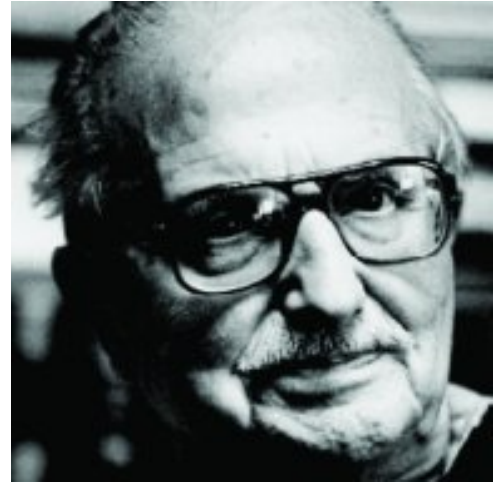
Zbirko je izdal ob svoji osemdesetletnici. Po letu 1954 je bil prevajalec v svobodnem poklicu, več let predavatelj na Akademiji za gledališe, radio, film in televizijo, urednik pri Cankarjevi založbi, jezikovni svetovalec in lektor pri Mohorjevi družbi, Mladinski knjigi, Mestnem gledališču ljubljanskem. Je avtor številnih jezikovnih razprav, člankov in radijskih oddaj. Kot član jezikovnih komisij pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti je sodeloval pri vseh izdajah Slovenskega pravopisa. Bil je član jezikovnega razsodišča. Urejal je različne knjižne zbirke, med njimi zbirko *Nobelovci*. Sestavil je tudi *Leksikon nobelovcev*. Bil je soustanovitelj in predsednik Društva slovenskih književnih prevajalcev.

Šele natančnejši vpogled v bibliografijo Janka Modra pokaže, za kako izjemnega ustvarjalca gre: preko 1400 bibliografskih zapisov, razkrije več kot 500 književnih prevodov in preko 200 govorno izvedenih gledaliških in radijski del, prevedenih iz več kot dvajset jezikov. Med njimi so številna ključna velika besedila velike klasike in moderne (od Dostojevskega do Nietcheja in Goetheja). Eden njegovih velikih projektov je tudi prva celotna izdaja Goethejevega *Fausta* (Sanje, 2005). Knjiga je izšla v bibliofilski izdaji ter prejela nagrado Najlepša knjiga leta v kategoriji književnost. Prejel je več domačih in mednarodnih nagrad, med drugim Sovretovo (1969, 1989), nagrado kralja Olafa za prevajanje iz norveščine, za prevode iz nizozemščine nagrado Martina Nijhoffa, je častni član Slavističnega društva Slovenije, leta 1994 pa je prejel srebrni častni znak svobode republike Slovenije.

Janko Moder nam bo v spominu ostal kot izredno globokosrčna in mila osebnost, v delovnosti, učinkovitosti in natančnosti pa najbrže nedosegljiv vzor. Izmed vsega pa je najbolj sijala njegova tiha srčnost in skromnost. Četudi po srcu demokrat, se nikoli ni poklonil nobenemu režimu in nobeni eliti - ne politični, ne kulturni, ne akademski. V čemer gre najbrž razumeti tudi presenetljivo dejstvo, da nikoli ni prejel najprestižnejšega slovenskega priznanja - Prešernove nagrade. Četudi imamo Slovenci v svoji zgodovini le malo sinov, ki so toliko naredili za nas, našo kulturo in naš jezik. Dejstvo je, da smo Slovenci nekaj desetletij brali najboljšo starejšo in sodobno literaturo predvsem po zaslugi Janka Modra. Janko Moder je umrl v 93. letu starosti.

Vir: It, oktober, 2006

Na smrt Janka Modra so opozorili mnogi: Danni Stražar, Olga Budja, Lojze Hribar in drugi. Po zaslugi prijatelja Petra Bernardija sem imela srečo priti v stik z Jankom Modrom, vendar nikoli v živo. Pogovarjala sva se le po telefonu. Napisal je recenzijo za mojo knjigo *Švedska slovnica za Slovence* (2002), ki se je doslej v Sloveiji sicer ni še nihče lotil. Pomagal mi je tudi pri drugi izdaji priročnika *Švedsko – Slovenski besedni vodnik* (in obratno), 2004. Lani sem mu po mojem Zvonku poslala knjigo *Slovenski na Švedskem*, tako je imel vsaj on, Zvonko, srečo, da se je z Jankom Modrom osebno srečal. Bil je navdušen nad tem izrednim človekom. Počiva naj v miru! Svet ga bo pogrešal.

Augustina Budja in Zvonko Bencek

Filmski pogreb na Radgonskem pokopališču

Ludvik Kramberger

Kot vidite iz priloženega teksta, podpisal sem ga s psevdonimom Jože/. Sodeloval sem pri snemanju filma kot duhovnik ali župnik pri filmskem pokopu. Ostalo tako vidite iz teksta. Našli so me, ker sem lani septembra, igral župnika v filmu o ustanovitelju Rdečega križa Henryu Dunantu, ki so ga v avstrijski Radgoni, snemali Francozi in Švicarji. Ker ste rekli, da bi za objavo porabili mojo fotografijo z Glasilom v roki, nič Vam ne branim, bi morda bilo tudi to za objavo. Sliko pa sami izberite. Moram reči, da so to slike pred pogrebom, kjer sem pogrebem uprizarjal "pokopne"šale, ali kot bi rekli hece. Zato tudi nasmejani obrazi. Posnetkov, ko so snemali prizor pokopa, nimam.

V začetku avgusta je v Gornji Radgoni potekalo snemanje slovenskega celovečernega filma Petelinji zajtrk, ki je posnet po scenariju slovenskega-prekmurskega pisatelja Ferija Laeinščka. Snemanje je potekalo na različnih lokacijah. Prve posnete kadre filma, ki so bili namenjeni snemanju v Gornji Radgoni, so posneli 9. avgusta na Radgonskem pokopališču. Ker je to za Radgono dogodek, je bilo zanj veliko zanimanja. Med radovedneži smo bili tudi mi s kamaro, in posneli priprave na snemanje žarne pogrebne slovesnosti, ki so jo opravili stalni sodelavci Pogrebništva Vrbnjak. To so bili direktor podjetja Ivan Vrbnjak, Martin Kurnik in Jožek Geder. Ob tem je v ekipi žalujočih sodelovalo tudi nekaj Radgončanov, med katerimi so bili tudi ministranta in župnik, ki so opravili cerkveni pogreb. Župnika ali duhovnika je v filmu zaigral občasni dopisnik našega Informativnega Glasila (Informationsbladet). Film bi naj prišel v kino dvorane prihodnje leto.

Tekst: Jože Metljak

Foto: Sašo Serban

Fotografije in tekst poslal naš prijazni dopisnik iz Gornje Radgone, Ludvik Kramberger, 2006

PS

Ludviku Kramberger se Slovenci na Švedskem prisrčno zahvaljujemo za njegove zanimive in poučne prispevke. Zanimivo je bilo izvedeti tudi nekaj o tem, kako Ludvik preživlja svoj prosti čas, saj je že nekaj let upokojen in se ukvarja z dopisništvom poljubno - kot frilans. Upamo, da nas bo s svojimi dopisi razveseljeval tudi v prihodnje.

Uredništvo

Strategija za dvig rodnosti v Sloveniji

Brane Kalčevič

Zasuk demografskih smernic med vladnimi prioritetami   *Slovenija, 15. november 2006*

Minister za delo, družino in socialne zadeve Janez Drobnič je predstavil osnutek predloga strategije za dvig slovenske rodnosti.

Slovenija je konec 20. stoletja vstopila v posebej kritično fazo svojega demografskega razvoja. Že vse od leta 1997 naprej beleži prebivalstvo Slovenije negativni naravni prirastek in s tem višjo smrtnost kot rodnost. Povprečno število otrok na slovensko žensko se je v 25 letih zmanjšalo z 2,11 na 1,26. Prebivalstvo sicer počasi narašča, vendar izključno zaradi priseljevanj. Strategija ima pet temeljnih ciljev: Izboljšanje razmer za mlade družine in družine z več otroki, vzpostavitev sistema za lažje usklajevanje družinskega in poklicnega življenja, zmanjšanje umrljivosti in števila splavov, povečanje preventive in zdravja otrok, mladine in staršev ter vračanje družbe k osnovnim vednotam: življenje, družina, otroci.

Za enostavno obnavljanje prebivalstva, pri sedanji ravni umrljivosti, bi morala ženska v svoji rodni dobi v povprečju roditi 2,1 otroka. Zadnje raziskave s tega področja pa

kažejo, da si mladi v povprečju želijo 2,4 otroka. Ob aktualni stopnji rodnosti (1,26) si tako Vlada RS kot celotna slovenska družba zastavi vprašanje, kako bo mogoče zmanjšati ta razkorak med željami in realnostjo, ter omogočiti mladim parom, da imajo toliko otrok, kot si jih želijo.

Ukrepi družinske politike, zapisani v osnutku dokumenta, ki po predstavitvi roma na medresorsko usklajevanje, dvojno vplivajo na rodnost. Kratkoročno pomagajo staršem, ki si želijo še enega otroka, a menijo, da si ga ne morejo privoščiti. Dolgoročno pa spreminjajo rodnostne norme in vrednote, s tem ko pri ljudeh ustvarjajo občutek varnosti in zavest, da so otroci zaklad in vrednota celotne družbe in da niso samo osebno zaželeni. Predlog strategije predvideva tudi zaostritev pogojev za plačilo splava s strani države. Slednja naj bi stroške posega, sledeč predlogu, krila le, če bi bilo zaradi poroda lahko ogroženo materino življenje, je še zapisano v dokumentu. Vir: RTV SLO/STA

Primerjava s Švedsko: Leta 2004 je bila stopnja rodnosti za ženske 1,75. Prognoza za prihodnost je, da se bo rodnost povečala in da se bo ustalila na povprečju 1,85 otroka na žensko.

Vir: SCB   Zbral: **Brane Kalčevič**

Berlinski maraton 2006

Boris Zmazek

Z zanimivo zgodbo v športnem duhu se nam je iz Slovenije oglasil že znani dopisnik Boris Zmazek. Dopis in fotografiji objavljamo v celoti, kar bo naše bralce gotovo zanimalo. *Uredništvo*

Zadnjo nedeljo v septembru je v glavnem mestu Nemčije potekal že 33. berlinski maraton, ki se ga je udeležilo kar 41 Slovencev, med njimi tudi pet članov TK Maraton Ptuj.

Da odtečeš maraton se ne moreš odločiti v zadnjem trenutku. Dobro se je vsaj leto dni pridno pripravljati, sploh če gre za prvi maraton. »Stari mački« rabimo manj priprav, odvisno od časa v katerem želimo odteči 42 km razdaljo, vseeno pa je treba kondicijo vzdrževati čez celo leto. Odločitev za udeležbo na maratону, sploh na takšnem kot je berlinski maraton, pa je treba sprejeti vsaj pol leta prej. Prijave so časovno omejene, hitrejša prijava pa je ponavadi cenejša. Tako je v našem klubu že v začetku leta padla odločitev, da gremo na berlinski maraton, kar pa ni slučaj.

Berlinski maraton je po številu udeležencev eden največjih maratonov na svetu, proga pa velja za eno najhitrejših. Prav tu je leta 2003 Paul Tergat iz Kenije postavil svetovni rekord v teku na 42,195 km, to je 2:04:55. Proga je zelo atraktivna, saj je speljana mimo številnih berlinskih znamenitosti, dodatnih moči za ekstremno preizkušnjo pa daje tekačem več kot milijon navijačev, ki bodrijo tekmovalce in skrbijo za dobro vzdušje ob progi. Prva leta so na berlinskem maratону beležili komaj 300 tekaških navdušencev, po padcu berlinskega zidu pa je število udeležencev maratonske preizkušnje ekstremno naraslo - zadnjih nekaj let se ga udeležuje okrog 40.000 tekačev iz več kot 100 držav sveta. Od letošnjih 39.636 prijavljenih tekačev, se jih je na startu zbralo le 31.427, cilj pa je doseglo 30.235 ali 96,2 % tekačev.

Že v začetku avgusta je bilo zaključeno zbiranje prijav za berlinski maraton, takrat smo se v klubu že organizirali. Prenočišče smo si rezervirali v Slovenskem domu Herberge St. Elizabeth, v Berlin pa smo odpotovali različno. Sam sem z ženo odpotoval v Berlin z osebnim avtomobilom, šla sva en dan prej in ostala sva še en dan dlje, drugi so potovali s kombijem. ali s kombijem. Drugi si zaradi službenih obveznosti tega niso mogli privoščiti. Berlin ni ravno blizu, in če si že enkrat tam, si je treba vzeti malo več časa.

Del ekipe slovenskih tekačev pred Slovenskim domom Herberge St. Elizabeth v Berlinu. Od leve proti desni: stojijo - Marjan Škrbec, Boris Zmazek, Darko Krajgar, Biljana Ribič, Renato Ribič, Damijan Belšak in Stanko Matjašič, čepita - Axel Vehreschild in Miro Krivec. Foto: Melita Zmazek

Kar 12-urno potovanje sva začela v četrtek zjutraj. Za lažje prestajanje vožnje pa sva pot prekinila z ogledom še drugih zanimivih mest. Tako sva se na poti v Berlin ustavila v prečudovitem termalnem mestecu Karlovy Vary na Češkem, nazaj grede pa sva si ogledala še nemško srednjeveško mesto Bamberg.

Od vožnje utrujena sva se znašla zvečer sredi Berlina, pred Slovenskim domom. Našla sva ga brez težav s pomočjo natančnih navodil, ki sva jih dobila od lastnikov Doma. Drugo jutro sva se po zajtrku odpravila raziskovat mesto. Z dvema žepnima knjigama o Berlinu, ki sva ju že doma dodobra preštudirala, sva začela na Potsdamer platzu. V kratkih hlačah in kratki majici, kot da sva sredi poletja, sva večji del pešočila, na daljše razdalje pa sva se prestavljala z javnim železniškim in avtobusnim prevozom. Celo za naše razmere je takšen način prevoza izredno poceni. Zvečer so prispeli kolegi, bili so utrujeni od dolge vožnje, sama pa od celodnevnega potepanja po Berlinu.

Naslednji dan je bil še en dan potepanja po Berlinu. Oglede sva tu in tam prekinila z lenobnim posedanjem ob kavi ali osvežilni pijači na prijetnem jesenskem soncu, prijetnem za posedanje, a naslednji dan me je čakal maraton in vsaj 20 °C previsoka temperatura. Najrajši tečem pri temperaturi, ki je pod 10 °C, tudi rezultati so takrat najboljši. Kolegi so

že zgodaj popoldan odšli v Dom počivat, z ženo pa sva si še kar naprej ogledovala mesto, ki je se je že pripravljalo na velik dogodek, celo za tako veliko mesto. Start 33. berlinskega maratona je bil torej v nedeljo, 24.9.06, ob deveti uri zjutraj. Pet minut prej je startalo tudi 154 invalidov na vozičkih, hkrati pa je potekal še največji nemški šolski tek – mini maraton – na katerem se je zbralo okrog 1000 otrok iz več nemških zveznih dežel.

Boris Zmazek: Na cilju

Dan prej, torej v soboto, 23.9.06, je v Berlinu potekala še tekma v hitrostnem rolanju na 42 km (The World Inline Cup 2006). Od 7932 prijavljenih tekmovalcev je maratonsko progo predrsalo 6289 roleristov (profesionalci in rekreativni roleristi so startali skupaj), ob progi pa jih je bodrilo 300.000 skaterskih navdušencev, ki so imeli kaj videti. Tekma se je spektakularno zaključila pri Brandenburških vratih: zmagovalca sobotne skaterske tekme sta bila Italijana Luca Saggiorato (1:02:25) in Giovanna Tuchiarelli (1:14:02). Za varnost je bilo odlično poskrbljeno, saj so tekmovalci na določenih odsekih dosegali hitrosti tudi do 60 km/h!

Letošnji 33.maraton je zaznamovala poletno visoka temperatura, 26 °C, tek pa je deloma lajšal, deloma pa oviral še močan veter. Lajšal, ker je hladil pregreto telo, oviral pa, ko je pihal v prsa. Ob visokih temperaturah je organizacija maratona še posebej zahtevna, saj se večja potreba po vodi in energetskih napitkih, večja utrujenost tekačev, dehidracija in posledična izčrpanost pa zahtevajo tudi zelo dobro pripravljenost medicinskega osebja. Za medicinsko oskrbo je skrbelo ok. 1000 ljudi, od tega več kot 100 zdravnikov in 360 maserjev, ki so »mehčali« utrujene mišice. Vsaka dva in pol kilometra so bili tekmovalcem na razpolago voda, energetski napitki in hrana, tu in tam pa še tuši za ohladitev pregretim teles. Za vzdušje in tempo ob progi je skrbelo več kot šestdeset glasbenih skupin, ki so igrale različne zvrsti glasbe, od rocka do jazza. Tudi stanovalci, ki so tekmo opazovali kar iz balkonov in oken svojih stanovanj, so se trudili po svoje motivirati in bodriti reko tekačev – na ves glas so predvajali glasbo iz svojih hi-fi naprav. Vsa ta glasba in vzdušje na progi mi je dvigovalo dlake po telesu in ob tem človek dobi zalet, da tečeš veliko lažje. To kažejo tudi zelo dobri rezultati kljub vročini, ki je bila. Ponavadi ne grem dvakrat na isti maraton. Berlinski je vsekakor eden tistih, ki bi ga z veseljem še enkrat odtekel.

Letos je na 3. berlinskem maratonu zmagal Haile Gebrselassie iz Etiopije, s časom 2:05:56. To je 7. najboljši rezultat vseh časov, 3. najboljši čas vseh berlinskih maratonov in hkrati najboljši čas tega leta. Za nov svetovni rekord mu je zmanjkalo le 61 sekund, najbrž nekaj tudi na račun vremena. Med ženskami je prvo mesto zasedla Wami Gete, prav tako Etiopijka, s časom 2:21:34.

Ptujski maratonce smo naše barve dobro zastopali: vsi, ki smo se te preizkušnje udeležili, smo jo tudi dobro odtekli, v času od treh do štirih ur in pol. Rezultati vseh tekačev, ki so pretekli ciljno črto 33. berlinskega maratona, so bili že naslednje jutro objavljeni v časopisu Berliner Morgenpost.

Boris Zmazek

Razstava medalj in akvarelov

Jožeta Stražar Kiyohara in Sumiko Kiyohara

V Narodnem muzeju Slovenije v Ljubljani je odprta razstava medalj na Švedskem delujočega Slovenca Jožeta Stražarja Kiyohare in akvarelov japonske umetnice Sumiko Kiyohara. V pozdravnem govoru je obiskovalce nagovoril prof. dr. Peter Kos, direktor Narodnega muzeja Slovenije, razstavo pa je odprl nj. eksc. g. John HM Hagard, švedski veleposlanik v Republiki Sloveniji. V spremljajočem glasbenem programu je otvoritev popestril nastop kitarskega dueta Jana & Danni.

Odprtje razstave so se med drugim udeležili tudi Veleposlanik Japonske v Sloveniji in ugledni slovenski kulturni sodelavci. Narodni muzej Slovenije tako z novo razstavo ponovno na široko odpira svoja vrata in vabi obiskovalce, da se poleg ogleda zbirke

predmetov slovenske kulturne dediščine podajo tudi med medaljerske umetnine Jožeta Stražarja Kiyohare in v akvarelni svet Sumiko Kiyohara.

Prikaz

medaljerske ustvarjalnosti na Švedskem delujočega Slovenca Jožeta Stražarja Kiyohare v osrednji slovenski numizmatični instituciji, predgovor:

V sklopu Narodnega muzeja Slovenije, ki v letošnjem letu praznuje 185-letnico ustanovitve, deluje kot eden izmed samostojnih oddelkov tudi Numizmatični kabinet. Poleg zbiranja, čuvanja in proučevanja numizmatičnih muzealij je njegova naloga – podobno kot v sorodnih institucijah povsod po svetu – tudi zbiranje medalj in proučevanje medaljerstva, povezanega s slovenskim prostorom.

Medaljerstvo na slovenskem prostoru nima tako bogate tradicije kot v sosednjih državah in le občasno se pojavijo osebnosti, ki izraziteje posežejo v tovrstno kiparsko ustvarjalnost. Po smrti uveljavljenih medaljerjev Vladimirja Štovička (1896-1989) in Staneta Dremlja (1906-1992), ki sta svoje znanje črpala v Pragi oziroma Zagrebu in Italiji, v Sloveniji ne deluje umetnik, ki bi se izraziteje ukvarjal z medaljerstvom kot specifično kiparsko zvrstjo.

Odkar je Numizmatični kabinet Narodnega muzeja Slovenije leta 2000 s svojo odmevno razstavo »Denarništvo in zgodovina« gostoval v Kraljevem Numizmatičnem kabinetu (Kungliga Myntkabinetet) v Stockholmu, se je pričelo sodelovanje z Jožetom Stražarjem Kiyoharo (roj. 1940), ki že skoraj štirideset let živi in deluje na Švedskem. Jože Stražar Kiyohara je Slovenec po rodu, poročen z japonsko umetnico Sumiko Kiyohara, (njeni akvareli – podobno kot to velja za njuno vsakdanje življenje - dopolnjujejo tudi tokratno razstavo) zato so na njegovo ustvarjalnost vplivala tri okolja, s katerimi je najtesneje povezan (mediteransko, nordijsko in daljnovzhodno). Stražar se posveča predvsem medaljerstvu, kot tak je tudi na Švedskem izjemno cenjen, zato ga lahko upravičeno uvrščamo med pomembne slovenske medaljerje. Prav je, da tudi njegove drobne medaljerske umetnine najdejo mesto v medaljerski zbirki osrednje slovenske numizmatične institucije, saj bo le na tak način poskrbljeno za celovit prikaz slovenske medaljerske ustvarjalnosti. Medaljerske razstave v Sloveniji so izjemno redke, zato nas veseli, da lahko prav v Narodnem muzeju Slovenije prikažemo prerez skozi medaljersko ustvarjalnost na Švedskem delujočega Slovenca Jožeta Stražarja.

prof. dr. Peter Kos

Godalni kvartet TARTINI na Švedskem*Ciril M. Stopar*

Slovenski virtuozni so s prvovrstno izvedbo klasične glasbe uspešno nastopili na koncertih v dvorani gradu Kalmar slott v Kalmarju, Olofströmu, Västerosu, Skinnskattebergu, Stockholmu in Uppsali. Organizator turneje na Švedskem je bil švedski Rikskonserter in Cankarjev dom iz Ljubljane.

Godalni kvartet Tartini je bil ustanovljen leta 1983 in je eden najbolj poznanih godalnih ansamblov v Sloveniji pa tudi v Evropi, kajti člani kvarteta so najbolj poznati glasbeniki slovenske filharmonije. Najprej so si dali ime Slovenski filharmonični string kvartet, v začetku 1990 let pa so vzeli novo ime Godalni kvartet Tartini, po legendariskemu glasbeniku Giuseppeju Tartiniju, ki je živel v letih 1692-1770 in so mu na trgu v Piranu postavili velik spomenik, kjer se večkrat

zbirajo glasbeniki iz Slovenije in cele Evrope.

Člani godalnega kvarteta Tartini so zares eni izmed najboljših tovrstnih slovenskih reprezentativnih kulturnikov, ki so v zadnjih letih delovanja s svojimi koncerti postali ambasadorji slovenske kulture na domačih in tujih koncertnih odrih. Z občudovanja vredno zagnanostjo in predanostjo se člani kvarteta posvečajo tej plemeniti zasedbi in se z vrhunsko izvajalsko višino ter prepričljivo

muzikalno tehtnostjo naglo približujejo ravni najuglednejših svetovnih kvartetnih sestavov.

V kvartetu sodelujejo naslednji virtuozni: **Miran KOLBL**, 1. violina, **Romeo DRUCKER**, 2. violina, **Aleksandar MILOŠEV**, viola in **Miloš MLEJNIK**, violončello.

Izvedli so naslednji program: skladbe

slov. skladatelja Marijana Lipovška: Štiri sporočila; Claude Debussy: Kvartet op. 10 in Ludwig van Beethoven: Kvartet op. 131, cis mol.

V Olofströmu se je precejšnje število članov odzvalo vabilu na koncert v Folkets hus, ki je trajal eno uro in pol. Na koncu čudovitega koncerta so v imenu Slovenske zveze sprejeli priznanje za uspešne koncerte na Švedskem.

Zatem smo se s prijaznimi glasbeniki pogovorili za kulisami in presenečeni so bili, ker

je toliko Slovencev prisostvovalo njihovemu koncertu. Ker so bili utrujeni od napornega igranja so se odpravili k počitku, ker so že naslednji dan zgodaj zjutraj potovali naprej na naslednji koncert. Tudi mi smo

se odpravili domov, kajti bilo je že pozno in sredi tedna. Toda bili smo zadovoljni, ker smo srečali in poslušali virtuoze slovenske klasične glasbe in to pri nas v Olofströmu, kar se ne zgodi vsak dan.

Ciril M. Stopar

INTERVJU

ANA KOKOL

Marija Kolar

Pogovor z Ano Kokol

Bila je volonter na Evropskem prvenstvu v atletiki, ki je bilo v Göteborgu 6. -- 13. avgusta letos. Dekle, ki sedi nasproti poznam ze veliko let, njen smeh je nalezjliv in pogled odkrit. Pove, kar misli, rada pomaga in je podpredsednica v slovenskem društvu Slovenski Dom v Göteborgu.

1. Zakaj si se odločila za to delo?

Ko je bilo svetovno prvenstvo v atletiki, prav tako v Göteborgu leta 1995 sem gledala tekmovanja s tribune, takrat sem si želela biti zraven in pobljže spoznati naše športnike. Zato je bila zamisel že takrat, da bom pomagala, če bom imela to možnost.

2. Kaksen je bil občutek, ko si jih sprejela na letališču Landvetter?

Bila sem nervozna in trema je izginila, ko sem zagledala tekmovalko Marlene Ottey, ki sedaj živi v Ljubljani in tekmuje za Slovenijo. Športnike, trenerje in predstavnika Atletske Zveze sem najprej odpeljala v Valhalla, kjer so bili akreditirani. Bivali so v hotelu Europa.

3. Kakšne so bile Tvoje obveznosti s tem delom?

Peljala sem jih na ogled stadiona Ullevi, kjer bodo tekmovali, stadion Slottskogsvallen, kjer bodo trenirali in jedilnico v Burgården šoli. V nedeljo dopoldan smo se s tramvajem odpeljali do Slottskogsvallen na trening. Na otvoritvi prvenstva na Götaplatsen sem

Markotu Bratušu, ki je nosil slovensko zastavo, pomagala, da je našel svoje mesto.

4. Si imela možnost tudi gledati tekmovanja?

Ja, imela sem to možnost, sedela sem s trenerji in športniki, ki niso tekmovali na tribuni

in navijala.

5. S čem si še pomagala?

Prevajati, ker nekateri trenerji niso govorili angleško, hodila sem tudi v Lekarno po zdravila. Nakup cvetja za Matica Osovnikarja, ki je osvojil bronasto kolajno na 100 m teka. Samo enkrat je bilo nekaj časa, da sem trenerju razkazala Göteborg, ko sva se peljala za Paddanom. (ladje, ki vozijo v zalivah)

6. Kdo je dal vzpodbudo za sprejem?

Slovensko Veleposlanstvo iz Stockholma je organiziralo 9. avgusta v hotelu Gothia Towers na 18. nadstropju sprejem za ekipo iz Slovenije in povabljenih gostov. Povabilo so tudi dobila slovenska društva v Göteborgu, tako so se tega udežili člani društev Slovenski Dom in France Prešeren. Malo smo se poskusili spoznati med seboj ob narezku in vinu. Ob tej priložnosti je predsednik Atletske Zveze Peter Kukovica predal darilni bon vreden en milijon tolarjev Maticu Osovnikarju in njegovemu trenerju Albertu Sobi za uspeh in nadaljni trening.

7. Kako bi zaključila misel o tem tvojem prostovoljnem delu?

Nisem si predstavljala, da bo tako veliko dela, malo spanja in potreba po dobrih živcih. Pričakovala bi tudi nekoliko boljšo organizacijo s strani Slovenske Atletske Zveze.

8. Zadnji komentar.

V kolikor bo Göteborg še dobil VM v atletiki leta 2011, bo prav gotovo moja prijava zraven. Čeprav so bile tudi nekatere nevšečnosti, je to prvenstvo potekalo uspešno in ostali mi bodo lepi spomini.

PS. Na sprejemu so Ano pohvalili, da je bila prijazna, veliko je pomagala, naredila in uredila kar je bilo mogoče. Še vedno pa neprijetno preseneča dejstvo, da čeprav je Slovenija samostojna že od leta 1991, se še stalno zgodi, da jo kdo zamenja s

Slovaško. Na tem prvenstvu je bilo 3 200 prostovoljnih delavcev. Na zaključnem delu je Ana Kokol ponosno nosila Slovenslo zastavo.

Intervju izvedla Marija Kolar

- Slike:**
1. Vladimir Kevo (trener Primoz Kozmus), Ana Kokol
  2. Marija Kolar, Matic Osovnikar
  3. Dr Peter Kukovica (pred Atletske zveze Slo), Matic Osovnikar in Albert Soba (trener Matica)
  4. Zvonko Veble, Matic Osovnikar
  5. Ana Kokol, maskot Allwin in Tomislav Popetrov, trener Jolande Čeplak
  6. Ana kokol pri zaključni ceremoniji
  7. Stadion – Matic Osovnikar počepa
  8. Jolanda Čeplak

9. Autografi. Cela ekipa, Matic in Jolanda Čeplak.

7

8 9

lt, 2006

Najprej najlepša hvala da se lahko predstavim vašemu glasilu in s tem Slovincem na Švedskem. Do sedaj sem opazil, da ste si za življenje izbrali mrzlo, mračno a prijazno deželo. To deželo pa sem si tudi jaz izbral za raziskovalni projekt s čimer bom zaključil svoj študij.

Sem Lenart Girandon, rojen 1984 v Ljubljani, a že celo življenje stanujem v Domžalah. Tam sem obiskoval osnovno šolo, srednjo šolo sem končal na Škofijski klasični gimnaziji v Šentvidu. Nato sem se odločil študirati mikrobiologijo, kjer sem sedaj absolvent. Praktični del svoje diplomske naloge opravljam pri prof. Juretu Piškurju, ki opravlja dobro opremljen laboratorij in skrbi za to, da laboratorij kar najbolje deluje in da se ljudje v njem kar najbolje počutijo.

Za študij na Švedskem sem potreboval kar nekaj sredstev. Kar nekaj sem jih dobil preko programa za izmenjavo študentov Socrates/Erasmus, vendar pa to vseeno ni bilo dovolj. Zato sem zaprosil za denarno pomoč tudi našo občino Domžale, ki mi je tudi odobrila nekaj sredstev. Tako mi je urednica lokalnega časopisa Slamnik poslala nekaj vprašanj in me prosila za odgovore, kar sem seveda z veseljem naredil.

Od kod tvoja odločitev za študij mikrobiologije?

Mislil sem se za to odločil že zelo kmalu. Ko sem bil še otrok me je mama peljala na zame takrat zelo velik izlet v njen laboratorij. Ravno v tistem času pa je v njenem laboratoriju gostovala neka profesorica iz Zagreba in mi je pokazala skrivnostni svet, ki je mnogo manjši od našega in v katerem je prostora za vse, še tako čudna in skrivnostna

bitja. Tako nekako sem takrat dojemal pogled navadnega preparata odpadne vode skozi mikroskop.

Je bila morda biologija tvoj najljubši predmet v osnovni in srednji šoli?

Kako ste pa to uganili? Bil sem eden redkih, čeprav še vedno ne razumem zakaj smo tako redki, ki so vedno uživali pri vseh naravoslovnih predmetih. Razen pri matematiki seveda. Za te predmete me je še bolj navdušila učiteljica v osnovni šoli, Ada Švegelj, saj smo se ravno takrat

začeli ukvarjati s tem, kje so dejansko zapisane naše lastnosti. Od tu pa ni več daleč do spoznavanja delovanja celice...

Katero srednjo šolo si obiskoval in katero fakulteto?

Obiskoval sem Škofijsko klasično gimnazijo, kot vam lahko ime pove, ne preveč naravoslovno šolo. Vendar moram povedati, da so se res potrudili in kljub temu, da je na šoli prevladovalo zanimanje za družboslovne predmete, omogočili 11 dijakom, da smo imeli več kemije in biologije, od česar smo zelo veliko odnesli, saj skoraj vsi študiramo v tem področju. Enega sošolca smo celo sprebrnili, da je iz prvotne psihologije prestopil v kemijo! Končujem pa interdisciplinarni študij Mikrobiologije na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani.

V Lundu na Švedskem se pripravljáš na diplomu. Kako si pravzaprav prišel do te priložnosti, ki ti najbrž kot bodočemu znanstveniku veliko pomeni?

Res mi ta priložnost veliko pomeni. Do tega pa je prišlo po naključju. Bil sem že odločen in zmenjen, da bom raziskovalno delo za mojo diplomsko nalogo opravil doma, potem pa me je prof. Jure Piškur, ki je profesor na Univerzi v Lundu in ima na voljo izredno dobro opremljen laboratorij povabil da bi prišel pogledat življenje in delo na Švedskem. Potem sem moral preveriti kako bo na to reagirala punca Miša in skoraj takoj sem se začel pogovarjati o temi raziskovalnega dela.

V čem so bistvene razlike med tvojim študijem v Ljubljani in na Švedskem?

V Lund sem šel le raziskovati torej zaradi praktičnega dela, saj mi je za končanje študija ostal le en izpit. Torej se moj študij kar precej razlikuje od študija doma. Tu sem se v celoti posvetil raziskovalnemu delu, mojemu projektu in zato ne hodim na predavanja ampak je moja glavna naloga v laboratoriju. Vseeno pa malo preverim kaj poslušajo študentje in grem poslušati predavanja ki me zanimajo in ki bi mi koristila. Glede tega sem veliko bolj svoboden in nisem vezan na določene predmete, kot sem bil doma. Zato sem se tudi potrudil narediti čim več izpitov doma.

Praviš, da si že imel kratko predstavitev metod in rezultatov – lahko nekaj več poveš o vsebini predstavitve in kateri jezik uporabljaš?

Ne vem če vam smem to izdati... Hecam se. Trenutno delam na neki izredno nestabilni rastlinski kinazi. Ta encim je celo pri shranjevanju na -80°C čez noč, kjer bi morale vse funkcije otrpniti in se tako nebi smelo z njim nič zgoditi, preprosto izginil. S

profesorico Birgitte Munch-Petersen iz Univerze Roskilde na Danskem sva uspela ta encim stabilizirati in celo očistiti. Ker pa sva se bala, da bi vseeno encim izginil, sva metodo čiščenja poenostavila in izpustila enega od glavnih korakov, s čimer sva dobila očiščeno kinazo, le da ima del drugega proteina vezanega nanjo. In to metodo sem predstavil z ostalimi rezultati. Predstavitev je bila seveda v angleščini. V Švedščini bi jo težko zaključil v doglednem času... Sedaj smo že bolj pogumni in jo bomo očistili z vsemi koraki. Toda zakaj ravno kinaze, bi vas verjetno zanimalo. Kinaze se zelo veliko uporabljajo za gensko terapijo, saj lahko iz neaktivnega zdravila naredijo aktivno obliko le v obolelih celicah, zdrave pa normalno živijo naprej. Torej so uporabne na mnogo področjih. Za vsako bolezen na tem svetu kinaza raste...

Kako so te sprejeli na univerzi v Lundu?

Že prvi kontakt po e-pošti z gospo, ki skrbi za to da študentje nimajo težav, je bil zelo impresiven. Takoj si me je zapomnila in mi vedno odgovorila kot bi bil edini ki pridem na njihovo fakulteto. V resnici pa nas je le na oddelku več kot 40. Tudi laboratorij je zelo internacionalen z izredno dobrimi odnosi, tako da so me sprejeli takoj. S komunikacijo ni

bilo težav, saj le angleščino govorimo čisto vsi, bolj zabaven del pa je sprotno učenje jezikov ostalih v laboratoriju. V laboratoriju res vlada odlična atmosfera v kateri je užitek delati in zgodaj so mi pokazali, da za njih nisem pač nek študent ampak eden izmed njih.

Morda na kratko o življenju študenta v Lundu?

Življenje zna biti tu zelo naporno, zna biti pa tudi zelo uživaško. Za uživaško stran v Lundu obstaja 11 bratovščin študentov, ki se imenujejo narodnosti, in kdor se včlani v eno izmed njih ima prost vstop na vse zabave, ki pa jih ni malo in tisti študentje ponavadi predavanja bolj presanjajo. Za ostale pa se vsak teden dogaja kaj zabavnega, vsaj če imaš v svoji stavbi nekoga ki stvari spremlja in novice posreduje. Navada je da greš lahko tudi na zabavo od človeka

ki ga nikoli nisi videl, če le ne boš pri njem zahteval pijače. Švedi so pri nekaterih stvareh tako drugačni!

Kakšno mesto ali mestece je Lund, je življenje drago, kako si ga olajšaš?

Lund je zelo prijazno a tudi zelo študentsko mesto. Poleti je kar mestece, saj ima čez poletne mesece le eno tretjino prebivalcev kot čez ostalo leto, saj takrat ni študentov. Mesto ima zelo veliko majhnih in velikih parkov, veliko umetniških postavitev, v ozadju pa ponavadi stoji stoletja stara ogromna stavba iz temno rdeče opeke. In ta stavba skoraj po pravilu pripada Univerzi v Lundu. Zabavno v Lundu je tudi, da skoraj nihče nima avtomobila in se vsi od otrok do profesorjev vozijo v službo s kolesi. Tako tu nimajo ogromnih parkirnih prostorov za avtomobile ampak za kolesa. In priročno si je zapomniti kje si kolo pustil, saj ga je drugače zelo težko najti. Življenje je dosti dražje kot doma. Pri nekaterih stvareh kar ne moreš verjeti da lahko zahtevajo toliko. Vendar če si kuhaš sam ni tako hudo. Vsake toliko časa dobim po e-pošti kakšno novo idejo ali poprosim za teoretično pomoč, tako da bom na koncu še dober kuhar povrhu!

Koliko časa boš ostal na Švedskem?

Na to vprašanje pa zelo težko odgovorim, saj se lahko pri raziskovalnem delu marsikaj zalomi. In imam kar obsežen projekt. Vendar sem skoraj prepričan da bom Maja že občudoval domačo pomlad.

Če se prav spominjam, si se včasih uspešno ukvarjal s sabljanjem, je v Lundu kakšna priložnost za športno rekreativne dejavnosti.

Res sem kar nekaj časa sabljal, vendar pa sem se zadnje čase ukvarjal z mnogimi športi, kar mi tu pride kar zelo prav. Nekako enkrat na teden gremo moški del laboratorija med kosilom na badminton, zelo popularen tu na švedskem je nekakšen dvoranski prilagojen hokej, ki se sicer dosti razlikuje od našega dvoranskega hokeja a je vseeno zabaven, za ostale športne aktivnosti pa je tudi poskrbljeno, saj obstaja liga fakultet v košarki in nogometu. Veliko ljudi pa tudi teče, saj je v Lundu čist zrak in veliko narave povsod.

Kako si povezan z domovino?

Z domovino komuniciram predvsem preko interneta, saj imajo v Lundu vse študentske sobe omogočen dostop do interneta. Uporabljam programe, kjer se lahko pogovarjam in tudi vidim sogovornika, da mi ni preveč težko. Vseeno pa včasih postane malo težko, saj se dan že močno krajša in bo tako tudi nadaljeval do končnih 4 ure dolžine. Vseeno pa se tu zelo zabavam in mislim da mi bo to res pomagalo tako pri znanstveni kot osebni rasti.

Hvala in lepo se imej

Vera Vojska

En pusselbit av Landskronas historia **Drago Kostanjevec** *Mikael Brandt*

Drago Kostanjevec kom till Sverige och varvet i slutet av 60-talet. Han är förrådsman och

servar varvsarbetare som i en strid ström kommer till förrådet för att få ut materiel. Nabulas Gintaras lyckas med hjälp av knagglig engelska och teckenspråk få honom att förstå att han behöver en kapskiva. Men varken han eller andra av de icke svensktalande varvsarbetarna vill eller har tid att prata med oss. I alla fall inte under arbetstid.
— Problemet är att de inte förstår engelska men det fungerar ändå, säger Drago. Drago Kostanjevec är glad att få komma tillbaka till varvet efter att ha varit inskriven hos arbetsförmedlingen några år.
— Jag fick gå en del kurser. Som vuxendagis, säger han och fnyser.
En bit ifrån skrovhallen har de första sektionerna av skrovet svetsats samman på stapelbädden. Sammanlagt är det 50 sektioner som ska sättas samman och i början av nästa år sjösätts skrovet och seglas till Norge. Därmed kan ett nytt kapitel i Landskronas varvshistoria skrivas.

Största enskilda industrinedläggningen

Under flera decennier i mitten av 1900-talet tillhörde Sverige de stora varvsnationerna men under 70-talet ledde bland annat stora oljeprishöjningar till en kraftig nedgång i fartygsbeställningarna. Högkostnadsländer som Sverige drabbades speciellt hårt av konkurrensen från bland annat Japan och Sydkorea. Svenska staten försökte klara krisen genom att bilda Svenska Varv som övertog de stora inhemska varven. Dessa lades efter hand ändå helt eller delvis ner.

Johanna, ett av Dragos fyra barnbarn

Öresundsvarvet, grundat 1915, blev 1977 en del av Svenska Varv. Hoten mot verksamheten blev i slutet av 70-talet allt mer påtagliga och till slut beslutades, trots massiva protester, om en nedläggning. 2,500 anställda på Öresundsvarvet miste i början av 80-talet sina jobb vilket betydde att det handlade om Sveriges största enskilda industrinedläggning. 1982 sjuksattes det sista nybygget från varvet. Verksamheten dog dock inte ut helt i och

med att nybyggnationen upphörde. Öresundsvarvets verksamhet fortsatte, som reparations- och ombyggnadsvarv. I slutet av 80-talet började Bruces Mekaniska Verkstad (som senare fick heta Bruces Shipyard) att åter bygga fartygsskrov. I slutet av 90-talet köptes hela Bruces av norska Fosen Industrier som tidigare varit delägare. Även Öresundsvarvet köptes och de båda varven ingick i moderbolaget Landskronavarvet. En ny varvskris drabbade Landskrona 2002 då både Bruces och Öresundsvarvet, samt fastighetsbolaget Varvsudden AB som ägde marken, försattes i konkurs. Öresundsvarvet köptes av en grupp underleverantörer och verksamheten kunde fortsätta. Moderbolaget Landskronavarvet tog över Bruces verksamhet som kunde rekonstrueras. Fosen Industrier är fortfarande ägare till Landskronavarvet.

Sva Katja in Boštjan, 22-letna študenta iz okolice Maribora. Oba študirava v Gradcu v sosednji Avstriji: Katja arhitekturo, Boštjan prevajalstvo in tolmačenje. Prejšnja leta sva odkrivala predvsem čare Slovenije, letos pa sva se odločila raziskati še kakšno tujo državo. Že dalj časa sva si želela na potovanje z vlakom, saj je potovanje s karto Interrail najbolj ugodna možnost za študente. Poleg tega ima tako potovanje nek prav poseben šarm, saj ti daje občutek svobode in samostojnosti. Bila sva torej odločena, da bova potovala z vlakom po Evropi. A po katerem delu? Tako izkušeni popotniki kot prijatelji so nama svetovali, da se odpraviva v Vzhodno Evropo ali pa na jug, saj so to zelo lepi in hkrati najcenejši deli celine. Med najinim prvim potovanjem te vrste naj bi pridobivala predvsem izkušnje in se pripravljala na

daljše poti. A odločila sva se drugače, saj sva že vedno želela videti Skandinavijo. Zato sva sklenila, da raje letos vloživa vse prihranke in si privoščiva potovanje po Švedski in Norveški, kot pa da to poletje vadiva za »pravo stvar«, katere si naslednje poletje po možnosti niti ne bi mogla privoščiti.

Odločitev za Skandinavijo je bila dokončna in z odhodom nisva želela dolgo odlašati. Tako sva v borih sedmih dneh sestavila zelo natančen načrt potovanja in si priskrbelo vso potrebno opremo ter dokumente (predvsem mednarodne študentske kartice ter članske izkaznice za mladinske hotele, s katerimi ti pripada popust pri prenočitvah v hostlih* po vsem svetu). Prav tako sva navezala stike s predsednikom Slovenske zveze na Švedskem, Cirilom Stoparjem, s katerim sva se dogovorila, da se slišimo, ko prispeva na Švedsko.

Vnaprej sva si rezervirala vsa prenočišča, kar se je izkazalo za zelo pametno, saj so bili mladinski hoteli marsikje popolnoma zasedeni in bi si morala preiskati prenočišče drugod – to pa bi bilo seveda zelo drago. S seboj sva vzela tudi precej hrane, saj sva si nameravala kuhati kar sama, kjerkoli bi za to imela priložnost. K sreči ima večina hostlov zelo dobro opremljene kuhinje, kar popotnikom zelo olajša potovanje in deluje blagodejno predvsem na debelino denarnice. Ko sva napolnila nahrbtnike (vsak je imel dva) z vsem potrebnim, sva z grozo ugotovila, da bo vsak od naju moral s seboj prenašati kar 22 kg prtljage! A tega se nisva ustrašila in sva se 16. avgusta podala na pot, ki jo bova v nadaljevanju natančneje predstavila.

1. dan: Maribor-Malmö Prvi del potovanja sva opravila z avtomobilom. Iz domačega Maribora sva se zjutraj podala preko meje do Gradca, kjer sva prvič sedla na vlak. Začetno navdušenje nad tem prevoznim sredstvom, ki se ga drugače le redko poslužujeva, je dokaj hitro splahnelo, predvsem zaradi nenehnega občutka zasedenosti in bolečin v hrbtu. Pot do Berlina, katerega sva dosegla v poznih večernih urah, naju je vodila skozi Salzburg, München in Nürnberg. V nemški prestolnici sva prestopila na nočni vlak za Malmö.

Iz udobnega hitrega vlaka sva se preselila v nabito poln spalni kupe za šest oseb. Čeprav ime zatrjuje nekaj drugega, pa to noč na tem vlaku ni bilo kaj dosti spanca – slednjega sta preprečevala slab zrak in huda vročina. Tako sva prihodnje jutro, najino prvo na Švedskem, pričakala povsem izmučena. Vendar nama niti telesna utrujenost ni mogla skaliti dobre volje in optimizma.

2. dan: Malmö in Lund Stopila sva z vlaka, nahrbtnike odložila v omarice za prtljago na železniški postaji in se podala raziskovati mesto. Prva postaja je bil turistično informacijski center. Sicer sva seznam zanimivosti, ki sva si jih želela ogledati, pripravila že vnaprej s pomočjo interneta in turističnih vodnikov, a kljub temu sva v vsakem mestu obiskala tak center,

da sva si priskrbela načrt mesta in najnovejše informacije.

Ko sva se kasneje sprehajala po mestnih ulicah, se je Malmö ravno prebujal. To naju je zelo presenetilo, saj sva od doma vajena, da večina trgovin odpre že ob osmih, najkasneje ob devetih zjutraj. Sedaj pa je bila ura že pol deset, večina lokalov in prodajaln pa je bila še vedno zaprtih – tako je ostalo vse do desete, pri nekaterih celo do enajste. Podala sva se preko glavnih mestnih trgov in bila navdušena nad Lilla Torgom, obdanim z barvitimi hiškami predalčaste zidave (t.i. »Fachwerk«). Od ostalih trgov nisva videla dosti – mesto se je namreč pripravljalo na festival in je zato izgledalo kot pravo gradbišče.

Drugo presenečenje naju je pričakalo nedaleč od glavnega trga. V neposredni bližini je namreč pokopališče, ki je bilo preurejeno v mestni park. Nikoli poprej še nisva videla pokopališča sredi centra mesta. Sledil je obisk knjižnice, prave arhitekturne poslastice (Katja toplo priporoča ogled). Nato sva se odpravila nazaj proti železniški postaji in se vkrcala na vlak za Lund, kjer sva imela rezervirano prenočišče.

Po kratkem ogledu mesta sva utrujena prispela do Vandrarhema – to je danes ena redkih švedskih besed, ki se jih spomniva. Mladinski hotel v Lundu je nekaj posebnega, saj je v bistvu star spalni vlak, ki so ga postavili na odstavnici in v celoti prenovili. Tako sva tudi drugo noč potovanja preživela na vlaku, a za razliko od prve nama je uspelo v miru prespati vso noč in se dodobra spočiti.

3. dan: Lund-Höör-Karlskrona Najin načrt za ta dan je bil precej natrpan. Najprej sva si hotela ogledati živalski vrt nordijskih živali (Skanes Djurpark) v bližini Hööra, nato pa še mesto Karlskrona. Da bi od dneva imela kar največ, sva vstala okoli sedmih in ob pol devetih že bila na vlaku proti Höörü, saj sva vedela, da živalski vrt odpira ob devetih.

Toda kmalu po prihodu v Höör so se nama načrti začeli rušiti. Na postaji sva se znašla sredi mesta, v katerem ni bilo na spregled žive duše. Nikjer nobenega napisa, kje se nahaja djurpark ali kako do njega. Preiskala sva železniško postajo in ugotovila, da v njej ni nikogar, ki bi ga lahko povprašala za nasvet. Vse je odpiralo šele ob desetih – tudi informacijski center. Nedaleč stran sva odkrila avtobusno postajo in z voznega reda razbrala, da naslednji avtobus pelje šele čez dobro uro.

Podvomila sva v zastavljene načrte. Bi se kar odpravila naprej ali bi si kljub vsemu ogledala živalski vrt? Koliko časa bi nama popoldan ostalo za ogled Karlskrone? Končno sva se odločila počakati na avtobus – priložnosti za ogled mesta je namreč veliko več kot pa za ogled živali.

Odločitev se je izkazala za pravilno, saj sva kmalu zatem uživala v sončnem vremenu med sprehajanjem po parku. Vmes naju je poklical gospod Ciril in se ponudil, da naju pričaka v Ronnebyju in nama razkaže znamenitosti Karlskrone. Z veseljem sva sprejela ponudbo. Ko sva z avtobusom prispela v Ronneby, sva gospoda Cirila takoj spoznala po čepici z napisom Slovenija. V avtu sva napeto poslušala zgodbe o Švedski in švedskih navadah in bila vesela, da imava osebnega vodiča po pokrajini. Navdušenje nad vikinškimi spomeniki sredi gozda še ni splahnelo, ko smo si že ogledovali podmornice ob pomorskem muzeju v Karlskrone in metalni kovance v Rosenbomov klobuk.

Ob koncu dneva sva nahrbtnike pustila v omaricah na železniški postaji, gospod Ciril pa naju je zapeljal do kampa Dragso, kjer sva imela rezervirano sobico v tipični majhni rdeči hiški ob obali. Tako se je kljub slabemu začetku dan odlično razpletel.

4. dan: Karlskrona-Kalmar-Oskarshamn Ponovno sva se zbudila okoli sedmih, ker sva ob devetih želela ujeti avtobus za Kalmar, najino prenočišče pa je bilo od avtobusne postaje oddaljeno kar tri kilometre. Z manjšimi nahrbtniki sva jih za jutranjo rekreacijo prehodila v 35 minutah.

V Kalmarju sva se takoj napotila do gradu. Vodenemu ogledu je sledil sprehod po mestu,

nato pa pot do Oskarshamna. Imela sva srečo, saj je železniško podjetje ravno tisti dan obhajalo neko obletnico. Katero in zakaj sicer nisva izvedela, a tudi ni bilo tako pomembno – šteje namreč samo to, da sva dobila zastoj pecivo in sok. Oskarshamn naju je pričakal v deževni podobi, vendar nama je udobje na novo urejenega mladinskega hotela hitro vrnilo dobro voljo.

5. dan: Oskarshamn-Visby Zjutraj sva se odpravila na trajekt za otok Gotland. Morje nama je bilo naklonjeno, saj je le redkokdaj tako mirno kot je bilo tistega jutra. Po pristanku sva se napotila do turistično informacijske pisarne in ugotovila, da avtobusi do najinega prenočišča vozijo samo vsaki dve uri. Če bi zamudila naslednjega, bi bila verjetno prikrajšana za najlepše ure popoldneva, saj ne bi imela kam odložiti težke prtljage, z nahrbtniki pa se ne bi mogla odpraviti na odkrivanje mesta. Sodeč po voznem redu sva imela le bore tri minute, da pridirjava do postaje. Nisva izgubljala časa in sva s polno opremo stekla od morja po strmih ulicah srednjeveškega mesta v smeri avtobusne postaje. Kljub izrednemu naklonu in dvaindvajsetim kilogramom opreme na ramah sva med potjo zlahka prehitevala tekače, ki so se v posebni čevljih

in opremi rekreirali po službi – skratka, najin čas bi skoraj zadoščal za kvalifikacijo na prihodnje olimpijske igre.

A zgodilo se je tako, kot se zgodi ponavadi v ameriških filmih, saj nama je avtobus pobegnil ravno pred nosom. Polna žalosti in jeze sva se sesedla na bližnjo klopo. Čeprav sva od utrujenosti komaj dihala, sva med sopihanjem rekla marsikatero grdo o švedskem javnem prometu. Čeprav sva mislila, da je vse izgubljeno, se nama je vendar nasmehnila sreča. Eden od potnikov na avtobusu je namreč opazil najin šprint po avtobusni postaji in je opozoril voznika, ki je bil toliko prijazen, da je obrnil avtobus in se vrnil po naju. Popoldan je bil rešen! Ko sva odložila prtljago in ponovno prispela v mesto, sva se odpravila na sprehod. Do večera sva uživala v očarljivi atmosferi starega mestnega jedra in se polna čudovitih vtisov vrnila do prenočišča.

6. dan: Visby-Nynäshamn-Stockholm Dopoldne sva si ogledala mestni muzej v Visbyju in se nato odpravila na trajekt do Nynäshamna. Od tam sva pot nadaljevala z vlakom proti Stockholmu. V švedsko prestolnico bi naj prispeli nekaj čez osmo zvečer, a zaradi okvare na progi je vlak ustavil že nekaj postaj pred ciljem in potniki smo morali prestopiti na prenatrpan avtobus, ki nas je popeljal do Stockholma. V mladinski hotel sva prispela okoli enajste zvečer in po napornem dnevu takoj zaspala.

7. dan: Stockholm Po dežju, ki je padal vso noč, sva se prebudila v sončno jutro. Da bi prihranila denar za avtobus, sva se kar peš odpravila proti centru mesta. Splačalo se je, saj sva v tej uri hoda videla na ulicah marsikaj zanimivega. Seveda je bil to le začetek hoje za ta dan. Od železniške postaje do mestne hiše, naprej do kraljeve palače s prekrasno kraljevo zakladnico, potem pa kar vsepovprek po starem mestnem jedru. Pustila sva se prevzeti od šarma prestolnice, ki je polna življenja in nemira, a hkrati na poseben (mogoče švedski) način preprosta in sproščena. Pot nazaj do hostla sva seveda spet prepešačila.

8. dan: Stockholm in slovo od Švedske Kilometrini, ki sva jo prepešačila prejšnje dni, je prišla do izraza 8. dan potovanja. Zjutraj sva zapustila hostel in se odpravila proti železniški postaji, kjer sva nameravala pustiti prtljago do večernega odhoda z nočnim vlakom do Trondheima. Kljub temu da sva se do postaje zapeljala z avtobusom, sva kmalu občutila izčrpanost. K slabi volji je pripomogel dež, ki do popoldneva ni hotel prenehati. Zato sva se zatekla v vojaški muzej, ki je eden mnogih muzejev po mestu, katerih ogled je brezplačen. Po ogledu odlične razstave sva pojedla kosilo v kitajski restavraciji (te so ponavadi najugodnejši vir hrane) in takrat je končno nehalo deževati.

Popoldne sva se odpravila po trgovinah in se založila z nekaterimi spominčki – saj ne moreš priti domov popolnoma praznih rok. Omembe vreden je predvsem obisk prave švedske posebnosti, trgovine System Bolaget. Čeprav so nama vsi mimoidoči zatrjevali, da jo najdeš na skoraj vsakem koraku, sva trgovino le stežka iztaknila in ponovno morala prepešačiti precejšnjo razdaljo. Ampak obisk trgovine se je splačal, saj nama je omogočal poseben vpogled v življenje na Švedskem. V neposredni bližini je bil tudi H&M, ki je po Sloveniji poleg Ikee najbolj znana švedska znamka, zato je bil obisk neizbežen.

Kasneje sva se odpravila do muzeja ladje Vasa in občudovala krasno ohranjeno ladjo. Komaj ko sva po ogledu sedla na klop pred muzejem, sva se zavedla neizmerne utrujenosti. Obsedela sva in občudovala sončni zahod, nakar sva se odpravila do železniške postaje in počakala na polnoč, ko sva s spalnim vlakom zapustila Stockholm v smeri Trondheima. Tokrat smo v kupeju za šest oseb bili le trije in po prijetnem pogovoru z mladeničem iz Švedske sva od utrujenosti takoj zaspala. Naslednje jutro sva se še prebudila na švedskih tleh, a vlak nas je kmalu zatem popeljal na Norveško. Tako se je končal najin prvi del poti po Švedski.

*Hostel- vandrarhem (pripis uredništva)

Katja Iršič in Boštjan Sauperl

Fotografije: *1. Slovenska študenta v Karlskroni pri kipu Karla XII.*
2. Rosenbom v Karlskroni
3. Pomorski muzej v Karlskroni

Reportažo in fotografije posredoval bralcem Informativnega GLASILA Ciril M. Stopar

Martina Batič vann Eric Ericson Award

Unga kördirigenter från nio länder tävlade i den andra upplagan av The Eric Ericson Award. Efter fem hektiska dagar av repetitionsarbete med körer i Uppsala och Stockholm hölls slutstriden i en välfylld Berwaldhall. Vann gjorde "en målinriktad kommunikatör" från Slovenien.

Martina Batič

• Född 1978 i Slovenien.

• Studier vid Musikhögskolan

Ljubijana och högskolan för teater och musik i München. Hon arbetar idag som kormästare på slovenska nationaloperan.

ERIC ERICSON AWARD grundades 2003 samband med kornestorns 85-årsdag. Sexton unga dirigenter från Europa, USA och Japan tävlade i år och vinnaren blev Martina Batič.

— Att höra mitt namn kom som en total överraskning! Det var en väldigt hård tävling, och jag tycker att det är en vinst bara att bli uttagen till den, säger den 28-åriga slovenskan till Tidningen Körsång.

Jury bedömde de tävlande efter tre grunder: teknik, interpretation och kommunikation.

— Alla tre är viktiga, men Martina var framför allt en mycket spännande kommunikatör.

Det märktes också på Radiokören under finaldagen, de kunde slappna av och ställa bra frågor när Martina Batič höll i repetitionen, säger Bengt Hall, juryns ordförande.

CARINA ARONSSON i en av tävlingens objektkörer; S:t Jacobs Kammarkör, håller med.

— Tekniken var bra, med tydliga, klara slag. Hon kom in fokuserad och med verken väl instuderade. Batič var mycket målinriktad, på gränsen till arg. Men tävlingen var ingalunda avgjord från början. De sexton tävlande, från nio olika länder; hann visa många olika sidor under de fyra dagarna tävlingen pågick.

— Jag tillhörde inte dem som trodde att Martina Batič skulle gå till final, berättar Bengt Hall.
— Jag var till en början fundersam till hennes teknik, men hon växte makalöst mycket under dessa dagar och hade ett oerhört uttryck.

Julia Spector, i objektkören Allmänna Sången, var också tveksam.

— Batič var den sista vi jobbade med på onsdagskvällen då vi alla var en smula trötta och upplevde henne då som sträng: "Nu får ni skärpa er!". Men jag tyckte att hon hade något speciellt, en glöd och intensitet, och en stark kontakt med kören.

CARINA ARONSSON tycker också att det är roligt att en kvinna fick priset i en annars mansdominerad bransch.

— Väldigt ofta leder kvinnor barnkörer medan det är män som leder de mer prestigefyllda köerna.

Till viss del är syftet med tävlingen också att sprida intresset för svensk körtradition. Av de 35 musikstycken som framfördes var tolv skrivna av svenska 1900- och 2000-talskompositörer. Kent Olofssons körverk *O beautiful images* var specialbeställt för tävlingen och framfördes av samtliga finalister på slutkonserten. För att inte blanda ihop instruktionerna hade Radiokören fyra olika nothäften av stycket. De flesta verkar vara överens om att Martina Batič version stack ut från de övrigas genom den musikaliska detaljskärpan.

Artikeln publicerad i tidningen KÖRSÅNG, nr 4 2006, Ditte Hammar

DRUGE NOVICE

ANDRA NYHETER

Pregled domačih dogodkov 'OD PETKA DO PETKA'

Radio Ognjišče

Minister za delo, družino in socialne zadeve Janez Drobnič je 15. novembra predstavil strategijo za dvig rodnosti, katere temeljna vodila so življenje, družina in otroci. Po njegovih besedah so njeni cilji izboljšanje razmer za mlade družine in družine z več otroki, vzpostavitev sistema za lažje usklajevanje družinskega in poklicnega življenja ter zmanjšanje umrljivosti in znižanje števila splavov.

Mesec in pol pred uvedbo evra v Sloveniji se začne vrh oglaševalske kampanje, s katero od letos spomladi vlada in Banka Slovenije državljane osveščata o novi valuti. V začetku prihodnjega tedna bodo gospodinjstva prejela tudi evrokalkulatorje.

Številnim obeležitvam letošnje 100-letnice smrti pesnika Simona Gregoriča se je pridružila tudi Fakulteta za slovenske študije Stanislava Škrabca novogoriške univerze. V domu Andreja Manfrede v Kobaridu je namreč skupaj s tamkajšnjo občino 10. novembra pripravila celodnevni znanstveni simpozij z naslovom Pesnik, duhovnik, domoljub, katerega namen je bil na novo premisliti pesniški in človeški

fenomen "goriškega slavčka". Sicer pa je Tolminski muzej prav v teh dneh začel prenovu zbirke v Gregorčičevi hiši na Vrsnem.

Pred ljubljanskim Magistratom so 15. novembra slovesno odkrili kopijo Robbovega vodnjaka. Original vodnjaka treh kranjskih rek, ki ga je leta 1751 izdelal italijanski baročni kipar Francesco Robba in ki velja za enega najbolj znanih spomenikov baročne Ljubljane, je trenutno v restavriranju in bo predvidoma leta 2008 postavljen v povezovalni trakt Narodne galerije.

Urad vlade za informiranje je 10. novembra predstavil nov logotip in slogan Slovenije, ki ju je med skoraj 400 na natečaj prispelimi avtorskimi rešitvami izbrala strokovna komisija. Za slogan je bila izbrana idejna rešitev agencije Nuit I feel Slovenia s poudarjenimi črkami love. Slovenski prevod novega slogana je Slovenijo čutim s poudarjenim jo čutim. Logotip je zasnoval studio Luks in je sestavljen iz Triglava, lipovega lista in srca.

Šport. Za slovenskega telovadca Aljaža Pegana se zadnja tekma svetovnega pokala pred decembrskim velikim finalom v Sao Paulu, velika nagrada Glasgowa 11. novembra, ni končala po načrtih. Po napakah v finalu na drogu je namreč z oceno 13,425 točke končal na osmem mestu. Že pred tem je na konju z ročaji uspešno nastopil Sašo Bertonec, ki je z oceno 14,975 na četrtem mestu za manj kot desetinko točke zaostal za kolajno in dosegel uspeh kariere. Rokometaši Gold Cluba in Celja Pivovarne Laško so se uvrstili v osmino finala evropske lige prvakov. Hrpeljčani so v zadnjem krogu premagali švedski Hammarby, Laščani pa nemški Gummersbach. V osmini finala se bo celjska rokometna zasedba pomerila z nemško ekipo Flensburg-Handewitt, hrpeljska pa s španskim Portlandom San Antoniom. Obe bosta prvi tekmi igrali na domačem igrišču (2. ali 3. decembra), povratni pa na gostujočem (9. ali 10. decembra). Na prvi tekmi nove sezone svetovnega pokala alpskih smučarjev, slalomu v finskem Leviju, sta 12. novembra točke osvojila dva slovenska smučarja, Bernard Vajdič je bil 24., Aleš Gorza pa 27. Matic Skube, Andrej Šporn in Mitja Valenčič so bili prepočasni za drugo vožnjo, Drago Grubelnik in Mitja Dragšič pa nista končala že prvega nastopa. Ena najuspešnejših slovenskih biatlonk Andreja Koblar je 14. novembra sporočila, da po 13-ih letih končuje športno pot. 35-letna biatlonka, ki je med drugim dobila tri tekme svetovnega pokala, se je za slovo od biatlona odločila zaradi slabega zdravstvenega stanja.

Za konec pa še to Ekipa študentov Univerze v Ljubljani je zasedla prvo mesto na mednarodnem tekmovanju študentskih ekip iz sintezne biologije. To je potekalo na univerzi Massachusetts Institute of Technology v Cambridgeu v Združenih državah Amerike. Ekipa je poleg najbolj cenjene skupne prve nagrade Grand prize v konkurenci najprestižnejših svetovnih univerz osvojila še dve drugi in eno tretje mesto v posameznih kategorijah.

V Galeriji Družina v Ljubljani je Rafaelova družba v torek, 14. novembra, pripravila odprtje razstave arhivskih fotografij o življenju Slovencev v povojnih begunskih taboriščih na Koroškem (1945-1949). Udeležili so se je ljubljanski nadškof in metropolit Alojz Uran, državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan, ravnatelj Rafaelove družbe Janez Rihar in drugi predstavniki Cerkve in države.

NOVICE IZ ZDA Po nedavnih volitvah v ZDA je slovenska rojakinja Amy Klobuchar postala prva ženska senatorka v Minnesoti in prva ženska senatorka slovenskega rodu oz. četrta oseba slovenskih korenin, ki je dosegla to visoko čast in odgovornost v Ameriki. Druga dva senatorja slovenskega rodu sta Tom Harkin iz Iowe in James Oberstar prav tako iz Minnesote. 14. novembra pa je Vatikanska informativna služba sporočila, da je sveti oče Benedikt XVI. imenoval argentinskega Slovenca Luisa Lojzeta Urbanča za škofa. To je za Andrejem Stanovnikom drugi Slovenec, ki je dosegel škofovsko dostojanstvo v Argentini. Rojaki mu prisrčno čestitamo in želimo ves božji blagoslov v novi odgovorni službi.

Slovenski rojaki v podporo svobodi 1991-1992

V prostorih Svetovnega slovenskega kongresa v Ljubljani so 25. oktobra odprli fotografsko - dokumentarno razstavo Slovenski rojaki v podporo svobodi 1991-1992. Prikazuje delovanje Slovencev po svetu v najbolj kritičnih trenutkih procesa osamosvojitve naše države. To pa je hkrati dokaz, kako nam je uspelo skupaj oživiti dolgoletne sne naših pradedov. Slovenci po svetu so se namreč množično zavzemali, da se mlada država prizna kot neodvisna in samostojna država. Avtorica razstave Zdenka Oblak nam je povedala,

kako je prišla na idejo za postavitve take razstave.

Razstavo Slovenski rojaki v podporo svobodi 1991-1992 je odprl doktor Dimitrij Rupel, zunanji minister, ki je bi to tudi pred 15-imi leti. Za naš radio je povedal. V prostorih Svetovnega slovenskega kongresa v Ljubljani je slovenskih zunanji minister dr. Dimitrij Rupel 25. oktobra odprl fotografsko - dokumentarno razstavo Slovenski rojaki v podporo svobodi 1991-1992. Prikazuje delovanje Slovencev po svetu v najbolj kritičnih trenutkih procesa osamosvojitve naše države. Na razstavi je videti gradivo iz Avstralije, Kanade, Švedske, Francije, ZDA, Velike Britanije, Italije, Nemčije in Avstrije. Gradivo s Švedske je prispeval tudi Milan Starc.

Vir.: **Radio Ognjišče**

Izbor: A. Budja

VABILO NA RAZSTAVO

Svetovni slovenski kongres

»V življenju Slovenije imamo mi, ki smo po svetu, še posebno pomembno vlogo. Mi, kot potomci majhnega in plemenitega naroda, moramo reči vsakomur: »Slovenci smo!« Mi smo ogledalo naše domovine na cestah, v podjetjih, v kulturnih ustanovah in vsepovsod kjer delamo in živimo. Zavedati se moramo, da smo kot posamezniki lahko žrtve tujih narodov, toda v skupnosti smo nepremagljivi.« *Franc Čelan, predsednik društva Sava, Kitchener (Kanada, 1992)*

Rozina Švent, Jana Čop in Olga Budja – srečanje je bilo prisrčno, pogovori zanimivi. Foto: A Budja

K RAZSTAVI

Z razpadom jugoslovanske države je Slovenija postala samostojna državna resničnost. Vzponi in padci osebnosti ter dogodki iz kulturnega, političnega, gospodarskega in vsakdanjega življenja slovenskega naroda v obdobju osamosvajanja so bili motivi za nastanek fotografskodokumentarne razstave z naslovom Slovenski rojaki v podporo svobodi 1991 - 1992. Razstava prikazuje delovanje Slovencev po svetu v najbolj kritičnih trenutkih procesa osamosvajanja Slovenije ter opozarja in dokazuje, kako nam je po dvesto letih prizadevanja uspelo z vztrajnostjo in upornostjo ne le ohraniti svojo samobitnost, temveč tudi zrasti v moderno državotvorno skupnost.

Razstava prikazuje obdobje od leta 1990 do prve polovice leta 1992, ko so se tudi Slovenci zunaj državnih meja množično zavzemali, da se Slovenija uveljavi kot suverena država. Gre za pričevanje o posameznikih in skupinah, ki so na različnih političnih, kulturnih in drugih temeljih gradili slovensko samostojnost in korenito pripomogli k odločitvam svojih drugotnih domovin, da so kot države na mednarodni ravni priznale Slovenijo. Ti ljudje so se ob dogodkih v Sloveniji kljub medsebojnim razlikam povezovali za skupni cilj - da delujejo za osamosvojitve in si kot skupina za pritisk vztrajno in zagnano prizadevajo za priznanje slovenske državne neodvisnosti.

Razstava ni ne popolna in ne dokončna predstavitev tistega obdobja in dejavnosti slovenskih rojakov po svetu, je pa zgovoren delček mozaika o njihovi zavzetosti in zaslugah, o načinih njihovega delovanja pa tudi o njihovi viziji nove samostojne Slovenije.

Z razstavo bi radi pokazali, da boj za samostojnost in novo državo ni potekal samo v Sloveniji, ampak v številnih tujih državah, kjer živijo Slovenci. Zanimivih listin in fotografij je

preveč, da bi vse razstavili, ob zbiranju gradiva pa smo žal tudi ugotovili, da je bilo veliko izgubljenega ali sploh ne shranjenega; ljudje v tistem času pač niso mislili na urejanje in arhiviranje podatkov o zgodovinskem dogajanju, temveč se s svojo udeležbo to dogajanje neposredno ustvarjali.

Naša napoved, da želimo v obliki razstave predstaviti prizadevanje slovenskih rojakov po svetu iz težavnega, a zgodovinsko pomembnega obdobja, je sprožila širok odziv. Gradivo so nam pošiljali Slovenci iz Avstralije, Kanade, Švedske, Francije, ZDA, Velike Britanije, Italije, Nemčije, Avstrije. Vsem gre zahvala za najrazličnejše dokumente, ki tkejo podobo tedanjega časa. V gradivu najdemo zasebna pisma in uradne dopise, prošnje, fotografije s protestov in demonstracij ter še marsikaj takega, kar bi težko uvrstili med našteto. Naša naloga pri izbiranju dokumentov in postavljanju razstave je bila težavna, ker se zavedamo pričujoče teže teh papirjev, pa najsi gre za pismo iz rok rojaka, ki izraža takratno osebno zaskrbljenost nad potekom dogajanja v Sloveniji, ali za razglas državnikom, naj podprejo slovensko samostojnost. Razstavljeno gradivo smo uredili po državah, da bi tako prikazali raznovrstnost in širino, ki sta jo dosegla »osamosvojitveno gibanje« in »aktivizem« med našimi rojaki po svetu. Njihovo prizadevanje in zanos sta dopolnila osamosvojitveni boj na slovenskih tleh in skupaj smo zmogli zgodovinsko dejanje – ustanovitev nove države. Obdobja in dogodkov, političnih in vojaških, ki so pripeljali do samostojnosti Slovenije, ne moremo pojmovati le kot iztržkov iz ne zavezujoče preteklosti in njenih dokončanih procesov, temveč vidimo v njih modrost in nauk za prihodnost,

kako lahko zavzeti posamezniki in skupine z vizijo in upanjem uspešno sodelujejo pri uresničevanju reči, ki so se zdele dolga stoletja nemogoče.

Razstava želi biti klic in spodbuda za nova pričevanja, (veliko je osebnih zgodb, ki niso zapisane, dokumentirane, veliko je pričevanj pomembnih posameznikov), ki pa jih vsi ti zbrani dokumenti ne zajamejo.

Marija, Zdenka Novak s hčerama Edit in Hajdi ter Ilko Stopinšek s prijatelji in številnimi slovenskimi rojaki v Landskroni in okolici sta bila dva izmed mnogih

aktivnih borcev za samostojnost in promocijo Slovenije, junija, 1991. Posnetek: 24. 11. 2006

Gradivo so prispevali rojaki iz sveta:

Vesna Azadi Stankovič, Avguština Budja, Mirko Cuderman, dr. Eva Dimčovski, Florijan Falež, Štefan Felbar, Jožica Gerden, Stane Kranjc, Anne Markič, Valentin Mohar, dr. Hilary Rolih, Emil-Milan Starc, dr. Bogdan Zega, dr. Janez Zorec, in: Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK), Nadškofijski arhiv Ljubljana, arhiv Svetovnega slovenskega kongresa.

Avtorica razstave: Zdenka Oblak, pod mentorstvom dr. Rozine Švent

Pri oblikovanju razstave so sodelovali: Franci Feltrin, Jana Čop, Sonja Avguštin, Luka Klopčič, dr. Rozina Švent, dr. France Dolinar, Benjamin Pezdir, dr. Lojze Dolinar, prof. Janez Stergar, Tone Mizerit, Lučka Koščak, Evgen Bavčar, Vincenc Gotthard.

Jana Čop nam je po razstavi sporočila naslednje:

»Razstava je prav odlično izpadla. Gostili smo ministra za zunanje zadeve in imeli prav prijazen večer. Ljudi je bilo kar polno, in kar dolgo so se zadržali v naših prostorih. ---- Švedska je bila zelo lepo zastopana in predstavljena.---- «.

Hvala organizatorjem razstave SSK v Ljubljani, še posebej ge. Zdenki Oblak. Upamo, da je razstava dovolj zgovorno pripovedovala domačim obiskovalcem o tem, kar smo doživljali v dneh osamosvojitve naše Slovenije Slovenci na tujem...

Uredništvo

Fetbullar (*Ocvirkove pogače*)

Mängd – 8 personer:

500 g mjöl
300 g malna fettgrevar (ocvirki)
25 g jäst
1 dl mjölk
2 dl grädde
2 äggulor
2 msk rom ell brännvin
Salt & peppar
Några pumkärnor
1 ägg till pensling

Tillvägagång:

1. Blanda ingredienserna utom fettgrevarna och knåda till en smidig deg. Låt degen vila. Kavla degen och strö över 1/3 av malda fettgrevar. Vik ihop degen och kavla ut den igen. Låt vila 15 min. Upprepa 2 ggr eller tills alla fettgrevarna är använda.
2. Kavla ut degen ca 2 cm, skär ut små plättar – runda eller fyrkantiga, gör några snitt med kniven, pensla med vispat ägg och lägg på några pumkärnor (ej obl). Låt jäsa 20 min.
3. Grädda fetbullarna i mitten av ugnen på 180° tills de har fått en gulbrun färg.
Tips: Gott som för- ell efterrätt men även som mellanmål.

Vetebullar (*Buhteljni*)

Mängd: 16 bullar:

600 g vetemjöl special
20 g jäst
1 tsk strösocker ell baksirap
3 dl ljumen mjölk
3 äggulor
50 g strösocker
1 rivet citronskal
1 msk rom ell brännvin
60 g smör
marmelad, sylt ell valnötter

Tillvägagång:

1. Smula ner jästen i en degbunke. Tillsätt den fingervarma mjölken och lite strösocker

ell baksirap. Häll på lite av degspadet och lös jästen.

2. Tillsätt alla ingredienser och arbeta fram en smidig deg – 10 min för hand ell 5 min i bakmaskin. Strö över lite mjöl och låt den jäsa övertäckt i ca 40 min ell till dubbel storlek.

3. Ta upp degen på ett mjölat bakbord. Kavla den ca 1 cm och skär till ca 7x7 cm

rektangulära bitar. Sätt 1 tsk valfri fyllning i mitten av varje bit. Vik in kanterna ovanpå fyllningen och tryck ihop. Dopa varje bulle i smält smör och lägg sedan på en smörd

bakplåt tät intill varandra. Låt buhteljni jäsa ca 1 tim under en bakduk.

4. Grädda i mitten av ugnen i 1 tim, under de första 20 min vid 200°. Sänk sedan värmen till 180° för resten av tiden.

Smaklig spis! Bog žegnaj!

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige
Box 237, 261 23 LANDSKRONA
Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

KK SLOVENIJA
c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna
Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

IVAN CANKAR
N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ
Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA
Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM
Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO
c/o Barač, Päärpsv 37
256 69 Helsingborg
Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

Veleposl. Republike Slovenije
Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
08-545 65 885/6
Fax: 08 662 92 74, e-post: vst@mzz-dkp.gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN
Box 5271
402 25 Göteborg
Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

SKD PLANIKA
V:a Hindbyvägen 18
214 58 Malmö
Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD LIPA
BOX 649
261 25 Landskrona
Lazukič Andrej, 042-702 69

SLOVENSKO DRUŠTVO V STHLM
BOX 832
101 36 Stockholm
Pavel Zavrel, 08-85 72 59

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM
c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
A. Budja, 0418-269 26

SLOVENSKA KATOL. MISIJA
Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031-711 54 21

VELEPOSL. KRALJEVINE ŠVEDSKE
Ajdovščina 4/8
SI - 1000 Ljubljana, Slovenija
(+386) 01-300 02 70

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno

GLASILO

INFORMATIONSBLADET

Pomlad / Våren 2007

Št./Nr 18 Letnik/Årgång 6

Slovenska riksförbundet i Sverige

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S
B
L
A
D
E
T

Informativno GLASILO

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 18 Letnik / Årgång 6

*Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Svenska riksförbundet i Sverige
Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu*

*Naslovna slika / Uppslagsfoto: Zbrani po slovenski maši v Olofströmu, Silvestrovo, 2006
Fotografijo poslal: Ciril M. Stopar*

VSEBINA	-	INNEHÅLL
Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Svenska riksförbundet
Društva	8	Föreningar
Simon Gregorčič, Köping 8		
Slovenski dom, Göteborg 10		
SD Stockholm, Stockholm 13		
KD Slovenija, Olofström 14		
Orfeum, Landskrona 19		
Planika, Malmö 23		
Kultura	24	Kultur
Vaša pisma	33	Era brev
Zanimivosti	41	Aktuellt
Reportaže	49	Reportage
Naša cerkev	52	Vår kyrka
Razno	57	Övrigt
Naslovi	60	Adresser

*Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Augustina Budja*

*Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar
Jožef Ficko / Ciril M. Stopar*

Tehnični urednik / Teknisk redaktör: Zvonko Bencek

Naslov uredništva / Adressen:

Augustina Budja

Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA,
Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta: budja@bredband.net

Vaše prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. maja, 2007

Slovenija in €

Evro je večini od nas že dobro poznan, kljub temu navajanje na novo valuto ni vedno enostavno. Dobra priprava na uvedbo evra na ravni države in gospodarstva bo bistveno olajšala uvedbo novega denarja tudi posamezniku. K lažjemu prehodu pa lahko z dobro obveščenostjo pomaga tudi vsak od nas.

Gornje besedilo je citat iz spletne informativne strani, katero najdete na naslovu www.euro.si in je namenjena širšemu občinstvu ob uvedbi evra v Sloveniji. Vsi tisti, ki nimate dostopa do interneta pa boste lahko našli nekaj podatkov o novi valuti v Informativnem glasilu.

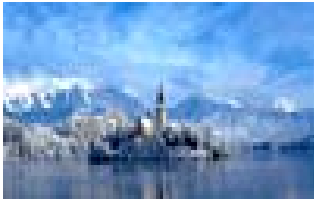
S prvim januarjem 2007, je evro v Republiki Sloveniji tudi uradno postal zakonito plačilno sredstvo. Kot je videti se je menjava denarja nenavadno dobro posrečila, zahvaljujoč tudi izjemno dobro zastavljeni informativni kampanji v zanjih mesecih preteklega leta.

Vsa slovenska gospodinjstva so poleg brošur dobila tudi majhen žepni aparat, s katerim je mogoče zelo hitro preračunati tolarje v evre, ali pa obratno. Menjalni tečaj je bil znan že več mesecev pred menjavo: za en evro je bilo treba odšteti 239,640 tolarja. Od 01. do 14. januarja je bilo mogoče plačevati račune, blago in storitve z obema valutama, vendar se vračilo denarja vršilo izključno v evrih.

Do 01. marca 2007 bodo vse slovenske banke menjale tolarje za evre brez provizije, po tem datumu pa bo zastojkarska menjava mogoča le v Banki Slovenije. Za lažjo primerjavo bo vse do konca letošnjega junija veljalo dvojno označevanje cen – le te bodo navedene v tolarjih in evrih. Kot navajajo slovenski mediji in Zveza potrošnikov, so cene po novem letu nekoliko poskočile, sumijo, da ne le zaradi zaokroževanja, marveč tudi zaradi tistih prodajalcev, ki vidijo ob takšnih priložnostih možnost lažjega zaslužka. Škoda je le, da si Zveza potrošnikov Slovenije doslej ni pridobila takšnega ugleda, kot ga uživa Konsumentverket na Švedskem, kjer se takorekoč vsi prodajalci ravnajo po njihovih direktivah, čeprav jim zakon tega ne nalaga.

Za konec povejmo še to, da imajo evro-kovanci eno enotno stran, drugo pa lahko posamezne države članice, ki to želijo oblikujejo po svoje. To pravico je Slovenija izkoristila, v naslednji številki glasila vam jih bomo natančneje opisali, današnji članek pa zaključimo z nominalnimi vrednostmi kovancev in bankovcev. Apeni kovancev; 1 cent, 2 centa, 5 centov, 10 centov 50 centov, 1 evro, 2 evra. Apeni bankovcev; 5 evrov, 10 evrov 20 evrov 50 evrov, 100 evrov, 200 evrov in 500 evrov. Na uradnih dokumentih ne bomo pisali evro, marveč euro. V Jugoslaviji je Slovenijo vedno pestila inflacija, tokrat ne bo tako.

JoF

dvinski - ZVONČKI

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

<http://www.slovenien.nu/slovenskariksforbundet.htm>

Predsednik ima besedo...

Že sedem let je minilo odkar smo vstopili v novo tisočletje. Naše želje so bile, da bi ostali zdravi, uspešni in veseli. Toda življenje teče naprej, nekaterih znancev in prijateljev ni več med nami, toda ostali nam bodo v lepem spominu.

V teh sedmih letih se je veliko Slovencev upokojilo, drugi pa so prav pred vrati upokojitve. Veliko jih preživi del leta tudi v Sloveniji, kjer so ali podedovali po starših ali pa so si preskrbeli domači kotiček, kjer bi radi v miru preživeli del svojega življenja, zdaj ko so v pokoju. Nekateri pa so se tudi

za stalno vrnili v domači kraj.

Slovenska društva na Švedskem pa morajo živeti in delati naprej, nekatera so že v januarju začelasz krožki in delom kulturnih sekcij, nato sledi praznovanje pusta in dneva žena. V začetku leta pa so tudi občni zbori, da se dogovorijo o bodočem delu in da se pogovorijo o problemih v preteklem letu. Marsikje imajo problem pri izvolitvi novega upravnega odbora. Nekateri se čutijo že ostareli, drugi nimajo časa, tretji pa se odselijo v Slovenijo od maja pa do oktobra. Starejši imajo tudi problem pri pisanju poročil na občino, kajti danes se vse opravlja na računalniku in preko interneta. Večina oblasti ne pošilja več obrazcev na naslove društev ampak samo povedo, da vse to najdete na njihovi internetni strani. Prav zato vsak upravni odbor potrebuje nekaj mlajših članov, da jim pri tem primerno pomagajo.

Državni zavod za integracijo je v zadnjih štirih mesecih že dvakrat sklical posebne sestanke prav zaradi ekonomske pomoči priseljeniškim organizacijam. Na zadnjem sestanku v februarju mesecu so spet posebno poudarili, da če hočejo Zveze dobiti pomoč, morajo na prvo mesto postaviti integracijo. V Slovenski Zvezi pa na prvo mesto postavljamo slovenski jezik in kulturo in sodelovanje z domovino Slovenijo, kajti mi se čutimo že skoraj "preveč" integrirani v švedski način življenja.

Prav zaradi tega izdajamo *Informativno glasilo*, ki ga pošiljamo na nekaj več kot 500 naslovov. Za glasilo pa gre skoraj polovica denarja, ki ga dobimo od švedskih oblasti in če ne bi dobili podpore iz Slovenije, bi se nam slabo pisalo.

Da pa ne bi izgubili švedske denarne podpore je pomembno, da se vsi včlanimo v slovenska društva, saj mora Zveza imeti najmanj tisoč članov, da je deležna te podpore. Zato prosim vse bralce *Informativnega glasila*, da se včlanijo v najbližje slovensko društvo, kajti opažamo, da imajo v nekaterih mestih in naselbinah problem z upadanjem članstva. Imamo pa tudi primere društev kjer članstvo tudi narašča.

Dokler boste vi bralci plačevali članarino slovenskim društvom, do takrat bodo društva in Slovenska zveza imela dobro podlago za svoje delo. Prav tako bomo lahko izdajali naše slovensko glasilo in s tem zagotovili, da bodo vsi vedeli, da mi Slovenci na Švedskem obstajamo in da smo ohranili slovensko besedo, običaje in kulturo. Slovenska zveza vas tudi predstavlja in se bori za vas tukaj na Švedskem, zato vas prosimo, da nam tudi vi pomagate, (s plačilom članarine).

V drugi polovici leta bo Slovenija vodila Evropsko Unijo, zato je pomembno da tudi mi na Švedskem organiziramo priložnostne prireditve in razstave.

Pred nami je pomlad, želim vam veliko zdravja, prijateljstva, lepih sprehodov in srečnega življenja.

Program dela Slov. zveze 2007

- ✚ Od januarja- marca občni zbori slov. društev.
- ✚ Pustovanja in praznovanje Dneva žena v društvih.
- ✚ 21. aprila, občni zbor Slovenske zveze.
- ✚ 25. avgusta, srečanje starejših Slovencev.
- ✚ Jesenske prireditve in razstave po društvih.
- ✚ 17. novembra, jesenska konferenca SZ.
- ✚ Med letom pa morda tudi gostovanje kulturnih skupin iz Slovenije in zamejstva.

Nekatere zgoraj navedene datume mora potrditi še občni zbor SZ.

Ciril M. Stopar

Poročilo - Informativna konferenca Integrationsverketa

Sobota, 10. 2. 2007.

Integrationsverket je sklical konferenco z tistimi doseljeniškimi zvezami ki so nedavno dobile, delno ali popolnoma, odbito prošnjo za dotacije. Namen konference je bil da verket razloži kakšno delo in kvalifikacije se nagradjujejo. Znašlo se nas je približno 15 organizacij. Vsi „poraženci“ niso prišli.

Mona Abou-Jeib Edwardson, ki odgorna za odločbe, je ponovo povdarila da se na introdukcijo novoprispelih doseljencev in beguncev v švedsko društvo in pa integracijsko delo na gleda najbolj povoljno. Organizacije ki iščejo dotacije za svoje delo med člani morajo to postaviti na prvo mesto. Prošnje se cenijo predvsem v tem pogledu.

Pogoj za pomoč za administrativno delo je ta, da je zveza razpršena po vsej deželi in da ima najmanj 1000 članov. Ta številka je zanimiva za našo zvezo, saj nihamo samo malo čez to številko.

Integrationsverket preneha obstojati 1. julija letos. Kdo bo prevzel njegovo delo je sedaj predmet raziskave. Prelog bo morda predložen že 15. februarja. Že sedaj pa povdarjajo, da bo nova ustanova ocenjevala prošnje veliko bolj strogo, kot je to bilo do sedaj.

Kako gledate na dosedajni dotacijski proces?

Kakšna stališča imate, ko gre za prihodnost in kakšne preloge bi radi predložili?

Razdelili so nas v tri delovne skupine in le-te naj bi odgovorile na ta vprašanja

Moja skupina je predvsem povdarila :

- da je definicija »integracije« ni jasna in da se mora razčistiti ker zavisi veliko od tega pojma. Kultura in integracija gresta kot roka v roki.
- Dvomimo da je ocenjevanje prošenj individualno.
- Več denarja mora v sistem in prošnje so morajo poenostaviti.
- Zakaj se zahtevajo letna poročila od vsake posameznega člana zveze.
- Predlog o novem nasledniku integrationsverketa mora iti na remiso vsem zvezam.
- Integracijsko delo je tudi naloga švedske strani ne samo doseljencev.

- Prejšnje postavke doseljenske politike: enakopravnost, prostost izbora in sodelovanje naj ponovno veljajo.

Pavel Zavrel

Spoštovani predstavniki slovenskih medijev po svetu, Ljubljana, 2. februar 2007

V priponki Vam pošiljamo obvestilo o pripravi letošnjega že 11. tabora slovenskih otrok po svetu, ki ga pripravljamo na Debelem rtiču konec julija (natančnejše informacije v priponki). Prosimo Vas za brezplačno objavo v Vašem mediju, da bi lahko otroci že načrtovali letovanje, saj smo v prejšnjih letih pogosto doživeli, da so se otroci želeli prijaviti pa so za tabor izvedeli prepozno. Že vnaprej najlepša hvala za Vaš trud.

S spoštovanjem, Luka Klopčič, strokovni sodelavec
Svetovni slovenski kongres, tel: 00386 1 24-28-552
e-naslov: ssk@siol.net <http://www.slokongres.com>

11th YOUTHCAMP OF SLOVENIAN CHILDREN FROM ABROAD

Debeli rtič, 29th of July - 12th of August 2007

Slovenian World Congress organizes 11th youthcamp for teenagers of Slovenian origin from abroad. The Youthcamp will take place between 29st of July and 12th of August on Slovenian seaside, place called Debeli rtič. The main purpose of the Youthcamp is to bring Slovenia closer to minds and hearts of youngsters who live abroad. Discovering the beauty of landscapes and different cultural monuments, culture and national identity of Slovenia, learning slovenian language in relaxed atmosphere and making new friendships with peers who share a common bond, but come from all around the globe is an adventure and a great life experience. For better organization the camp will be split in two smaller groups:

First group (12 to 14 years old) will camp from **29th of July to 5th of August**

Second group (15 to 17 years old) will camp from **5th of August to 12th of August**

Attendance fee per participant is **160 EUR**.

We will gladly answer any questions regarding the youthcamp.

Contact person: Luka Klopčič, Phone: 00386 1 24-28-550

E-mail: ssk@siol.net [Http://www.slokongres.com](http://www.slokongres.com)

Povabilo dopisnikom, da napišejo svoje zgodbe za ZBORNIK (2007):

Imam prošnjo in sicer v letošnjem letu pripravljamo Zbornik na temo, ki smo jo že razstavljali, kaj vse so Slovenci po svetu naredili za samostojnost slovenske države. Sedaj pa bi radi za Zbornik zbrali osebne pripovedi, kaj ste Slovenci izven slovenskih meja ob teh dogodkih tudi doživljali. Ni potrebno, da so to dolge zgodbe, ampak le izpoved kaj in kako ste se ob teh dogodkih počutili (kakšna stran ali dve). Zbornik naj bi izšel h koncu l. 2007, vendar je zbiranje materiala predhodno potrebno, zato ne odlašajte. Zapišite zgodbo iz spomina ali iz vasih zapiskov, podelite vasa doživljanja v casu slovenske osamosvojitve s sirsim krogom bralcev in posljite dopis na naslov urednistva informativnega Glasila budja@bredband.net ali direktno na naslov slo.kongres@gmail.com Svetovni Slovenski Kongres, Cankarjeva 1, 1000 Ljubljana, Slovenija z oznako ZBORNIK 2007. Obvestite svoje prijatelje in znance in jih povabite k sodelovanju!

Zaenkrat najlepša hvala,

Zdenka Oblak

POMEMBNO OBVESTILO slovenskim upokojencem na Švedskem:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA FINANCE
DAVČNA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE
GENERALNI DAVČNI URAD

Številka: 42105-33 (01031-05)

Datum: 14.2.2007

ga. Augustina Budja
budja@bredband.net

ZADEVA: Obdavčitev pokojnine, ki jo izplačuje Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije

ZVEZA: Vaš elektronski dopis z dne 10.2.2007

Spoštovani!

V dopisu prosite za pojasnilo v zvezi z obdavčitvijo pokojnine, ki vam jo Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, izplačuje na Švedsko. Zanima vas, zakaj je ta pokojnina obdavčena v Sloveniji, in ali ste dolžni ta dohodek napovedati na Švedskem.

V zvezi z navedenim, pojasnjujemo:

Sporazum med SFRJ in Kraljevino Švedsko o izogibanju dvojnemu obdavčevanju dohodka in premoženja (UL SFRJ – MP, št. 7/81; v nadaljevanju: sporazum), ki ga je Slovenija v svoj pravni red prevzela na podlagi Akta o nasledstvu sporazumov, obdavčitev pokojnin ureja v 18. členu. V skladu s četrtim odstavkom tega člena se obdavčijo plačila, ki so izplačana v skladu z (slovenskim) Zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju na podlagi obveznega zavarovanja, ne glede na to, na kakšni podlagi je bil njihov prejemnik vključen v sistem obveznega pokojninskega zavarovanja v Sloveniji. Takšna plačila, izplačana rezidentom Švedske, se po sporazumu obdavčijo v Sloveniji.

Če dohodek iz zaposlitve (dohodek iz delovnega razmerja, pokojnina) izplača plačnik davka (tj. slovenska pravna oseba ali zasebnik), ta za prejemnika dohodka obračuna in odtegne akontacijo dohodnine kot davčni odtegljaj, ki je za nerezidenta dokončni davek.

Upoštevajoč navedene določbe, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije za uživalce slovenskih pokojnin, ki so rezidenti Švedske, obračunava in odteguje akontacijo dohodnine. Te pokojnine so, kot že obrazloženo, glede na določila sporazuma obdavčene po viru dohodka; tj. v Sloveniji.

Rezidenti Švedske so v skladu z njihovo davčno zakonodajo dolžni napovedovati pokojnine, ki jih prejemajo iz Slovenije, na Švedskem, in sicer (vsaj) v letni napovedi za odmero dohodnine, ki jo oddajajo na Švedskem. V Sloveniji plačani davek na viru lahko uveljavljajo kot odbitek že plačanega davka, kar izhaja tudi iz določil 22. člena omenjenega sporazuma.

Lepo pozdravljeni.

Pripravila:
Lili Srša Hren, Višja svetovalka II

SIMON GREGORČIČ

KÖPING

Božična jelka v našem društvu

V soboto, 23. decembra smo se zbrali v našem društvu, Simon Gregorčič, da bi skupaj pripravili Božično jelko. Večina nas je bila iz druge in tretje generacije Slovencev na Švedskem, a seveda so bili med nami tudi prva generacija! Vsi smo bili navdušeni nad Božičem in nad pripravljanjem Božične jelke!

Poslušali smo Božično glasbo in se zabavali, pogovarjali in obenem obdelali okraske za našo jelko. Seveda smo tudi malo sladkega dali na našo Božično jelkico!

Zamotili smo se kar več kot dve uri, potem je pa bila jelka okrašena in na koncu nam je predsednik, Alojz Macuh, položil božična darila pod jelko. Naši najmlajši člani so dobili darila za dobro opravljeno delo in potem smo se pa podali proti domu, kajti doma nas je čakala še ena jelka, ki še ni bila okrašena, a vadba v društvu nam je bila v pomoč in delo je bilo hitro

končano! V imenu vseh bi se rada zahvalila našemu predsedniku/ mojemu očetu za uspešno organizacijo, za dobro idejo in vsi upamo, da je naše srečanje bil začetek lepe, nove tradicije našega društva Simon Gregorčič v Köpingu!

Suzana Macuh

Novo leto, novi časi, morda nove možnosti?!

Köping 30.1.2007

Dragi člani društva, smo tako na začetku tega leta, in je prav in lepo, da lahko napišem par vrstic, v katerih vam želim, da bi res vsak imel lep začetek tega leta, da bi vsakemu bilo lepo in toplo, mati narava pa naj le poskrbi, da res zdravi bi bili vsi.

Tako kot po navadi si želim omeniti par besed, ki so zelo pomembne za nas vsakega, ki skrbimo, delamo in si želimo ustvarjati življenje v lepem in preprostem vsakdanjiku. Želimo si ujeti najlepše in preproste trenutke, želimo si čimveč zdravja, veselja in družabnosti. Dragi člani društva, vse to imamo v svojih rokah, treba je to lepo negovati in nadaljevati po poteh, ki smo si jih zastavili in tako kod smo si jih zamislili.

Skušajmo ujeti najlepše trenutke, ne glejmo in ne razmišljamo preveč o življenju v preteklosti in prihodnosti, skušajmo iz sedanjosti ujeti trenutke svojega življenja.

Dragi člani društva! Vabimo vas k sodelovanju pri naslednjih aktivnosti, ki jih navajam spodaj.

Plan dela v društvu »Simon Gegerčič« v Köpingu:

Januar: Družabni večeri

Februar: Družabni večeri Občni zbor

Marec: Dan Žena / materinski dan po dogovoru

April: Kres v naravi po dogovoru

Maj: Binkošti, Romanje v Vadsteno

Junij: Poletni čas (Midsommar) po dogovoru

Sledijo letni dopusti, do takrat pa delovanje društva po dogovoru!

November: Dan ko se spominjamo naših rajnih prva sobota v nov.

Družabni večeri Očetov dan

December: Družabni večeri (skupaj z otroci bomo postavljali novoletno jelko) Silvestrovanje po dogovoru

Vljudno vabljeni tudi k aktivnostim, ki jih vodimo med tednom, ob torkih vodijo žene ženski krožek, ob četrtek pa moški del, ob sobotah pa zaokrožimo teden z dežurstvom ob kavici ali kozarcu vinca, prav tako imamo družabnost po Slovenskih mašah vsako četrto nedeljo skupaj z gospodom Zvonetom.

Vsekakor sledijo tudi slovesni večeri ki se jih radi spominjamo, radi nazdravimo in čestitamo ob rojstnih dnevih ali pa kakšnih drugih priložnostih. Da ne pozabimo - tudi sprehode po gozdovih naredimo v jesenskih dneh, takrat se veselimo ob nabiranju gob. Toliko za uvod v tem letu, želim da res sodelujemo in si pomagamo, in tako še bolj privabljam svoje otroke, prijatelje znance v našo sredino in v naše društvo »Simon Gregorčič« v Köpingu.

Vljudno vabljeni in veliko uspeha vam želi Alojz Macuh, predsednik društva

SLOVENSKI DOM

Novice iz Göteborga

Letni časi so na koledarju določeni, le letošnja zima kar nikakor ni hotela priti, temveč je podaljšana jesen s toploto in vetrovi gospodarila po vsej Evropi. Saj je cvetelo sadno drevje že v decembru in cvetje, ki cveti spomladi je že pokazalo svoje barve. Orkan Per je polomil drevesa (ki so rastle desetletja) kot vžigalice in mnogi so spet ostali brez elektrike in telefona. No dnevi so medtem že postali malo daljši.

V društvu Slovenski Dom smo imeli 27. januarja Občni zbor. Dobili smo dva nova člana v Upravni odbor, da bo delo šlo lažje. Pohvaliti se moramo, da imamo kar nekaj mladih odbornikov, kar bo gotovo doprineslo novih idej in načrtov za nadaljnje delo. Jože Zupančič je ponovno dobil obnovljeno zaupanje za predsednika.

Ob tej priložnosti smo tudi izkoristili možnost, da smo s kratkim sporedom praznovali kulturni praznik 8. februar.

Članarina je ostala ista 300:-- za družino in 200:- za samce. Člani, ki bodo plačali do konca aprila, bodo prejeli tudi naše Informativno Glasilo. Člani imajo tudi popust pri veselicah in izletih, samo morajo biti pisani na naslov plačnika članarine.

Načrti za dejavnosti do dopusta;

24.3 Dan mamic in staršev. Göteborgsrummet ob 16. uri.

26.5 Romanje v Vadsteno

17.6 Dan državnosti po Slovenski maši, Astridsalen.

Veselica in izlet v jeseni, tako vsaj načrtujemo.

Vesele babice, Foto: Marija Kolar

Vesele babice so bile na Božičnem bazarju v Lübecku. Ogledale smo si mesto, saj smo imele lepo sončno vreme. Tudi trgovine so ponujale, saj je bila priložnost za nakup božičnih daril. Zvečer dobra večerja in prijeten pogovor in vse kar sodi zraven. Pogovor se je nadaljeval v sobi, takrat je namreč tudi priložnost, da se поблиže spoznamo, saj pred vsakim potovanjem čaka presenečenje z loterijo, kdo bo skupaj s kom. To tradicijo bomo nadaljevale.

Čestitke

Ja, lete grejo in tako vsako leto slavimo obletnice, člani dobijo voščila v obliki čestitke, člani ki pomagajo društvu z delom ali prenočiščem obiščemo osebno in predamo cvetje.

3. januarja je slavil Anton Zobec 65 let

18. februarja ima Jože Švagan 65 let

Prejmite v imenu Slovenskega Doma naše iskrene čestitke in hvala za Vaše delo.

Zadnje slovo

Ni samo veselo pri delu društva, temveč so težki trenutki tudi. 1. februarja smo se poslovili od naše članice **Štefke Mrak**. Štefka je bila rojena 1940.12.19 v Libeličah v številni Mežnarjevi

družini. Takrat v povojnem času se je živelo skromno in Štefka si je morala za šolanje poskrbeti sama. Začela je delati na pošti in tam tudi napredovala. Ljubezen jo je popeljala na Švedsko kjer se je morala naučiti še novega jezika. Otroci Stanko, ki je bil rojen doma, Marjana in Andreja na Švedskem, lepo govorijo slovensko, to je Štefki bilo v zadovoljstvo, da so ob počitnicah lahko govorili s starimi starši. Štefka je rada pomagala staršem, čeprav je bila na dopustu, rada se je vračala v rojstni kraj, kjer je poznala vaščane. Bila je cenjena in spoštovana. Tukaj je po nekaj letih ostala sama z otroci. Gotovo ji ni bilo lahko, toda vztrajala je. Otroci so odrasli, si ustvarili svoje družine in jo obdarili z vnučki in vnukinjami. Sama je srečala pred 18 leti Florjana, moža, ki ji je stal ob strani prav do zadnjih dni.

Ne bom pozabila zadnjega obiska pri Štefki in Florjanu. Z Lojzetom sva prišla na obisk s cvetjem in lussekatter. Pili smo čaj in je Florjan dejal: nikdar si ne bi mogel predstavljati, da bom pozno v življenju srečal ljubezen in to v ženski, ki je lepa, skromna, delavna in ljubezniva. Dobil je solzne oči, saj je vedel, da bo te sreče kmalu konec, saj bo bolezen pretrgala nit življenja in ostal bo spet sam. Ugasnilo je življenje čudovite mame, ljubeče žene, stare mame, prijateljice in članice. Polna cerkev njenih znancev in prijateljev je dokazala, da je bila cenjena in spoštovana. Kot je Florjan dejal, bo Štefka lahko gledala v dolino na hišico v kateri sta živela skupaj in preživela lepe trenutke. ***Štefka počivaj v miru, vsem njenim pa naše iskreno sožalje.***

Za konec, bi rada samo pripisala naslednje:

Nesreča in bolezen lahko prideta zelo hitro, zato bodimo eden drugega razumevajoči, pomagajmo kadar je kdo v stiski, bogastva si ne bo nihče vzel s sebo v onostranstvo...

Pa brez zamere. Za Upravni Odbor Slovenski Dom

Marija Kolar

Mami v slovo

Hčerka Andreja Turšič

LJUBLJENA MAMA SI VEDNO MED NAMI,
TUDI V VEČNEM SPANJU NE BOŠ V OSAMI.
SPOMINI NA TEBE VEDNO BODO OSTALI,
SE NAM V SRCE PODALI.
IZGUBLJENI BREZ TEBE SMO,
KER TVOJIH BESED, DOTIKOV IN
NASVETOV VEČ NE BO.
KAKO ZDAJ MISLITI V NAPREJ,
KER SE NAM CEL' SVET PODRL JE ODSLEJ.
LJUBLJENA NAŠA MAMA,
NIKDAR NE BOŠ OSTALA SAMA.
TVOJA DOBROTA JE ZNANA,
NAJBOLJ MED NAMI PREDOBRA
MAMA.
NIKDAR NE POZABI,
DA BOŠ VEDNO MED NAMI.
NE BOMO TE POZABILI,
LE V SRCE TE BOMO SKRILI
IN VEČNO V SPOMINU TE BOMO
OHRANILI.
BOŽJA VOLJA JE TA,
DA NE BOŠ OSTALA NA ZEMLJI VEČ DOMA.
BOG TE JE IZBRAL
IN TI VEČNI MIR PODAL.
ANGELČKI NAM BODO DALI MOČ,

Štefka Mrak

* 1940-12-19 Libeliče
+ 2007-01-23 Kungsbacka

ZDAJ KO ODŠLA SI PROČ.
POJDI, Z BOGOM, NAŠA MAMA,
IN SPOMNI SE, DA NISI NIKDAR SAMA.

V NAŠEM SRCU VEDNO BOŠ OSTALA,
NAŠA NAJDRAŽJA MAMA.

Kära Stefanija!

Du föddes i en stor familj i byn Libeliče för 66 år sedan, där din far var kyrkovaktmästare. Barndomen var ingen dans på rosor, då ni levde under knappa förhållanden. Du fick bekosta din utbildning helt själv.

Du började ditt arbetsliv på slovenska postverket 1961. Efter några år fick du ett bättre arbetet som telegrafist, men där stannade du inte länge.

I stället förde ödet dig till Sverige, där du åter fick börja om från början. Du var tvungen att lära dig det nya språket och landets nya seder. Du fick även skola om dig för ett nytt yrke så att du kunde försörja din familj. I år i februari är det 37 år sedan du lämnade din födelseby långt här i från, allt för långt bort från din hemby.

Alla var vi ledsna när du lämnade oss och allra mest dina nära och kära. Du var mycket omtyckt av alla i byn och i närområdet. Kärleken var för stark och den övervann alla hinder och förde dig långt upp i norr. När du senare tog med dig din son Stanko, grät hans klasskamrater och alla vi andra kände med dem. Stanko var väldigt fäst vid mormor och morfar och han återvände gärna till dem när han hade sommarlov. Även du var din hemby trogen, då du år efter år återvände trots den långa vägen mellan Slovenien och Sverige. När du kom hem hjälpte du alltid dina föräldrar i hemmet och på åkrarna.

När dina föräldrar inte var vid liv längre återvände du med din man Florijan och du var även då trogen din hemby. Du såg alltid till att samla alla dina syskon och du fungerade som en bro mellan dem och resten av släkten.

Din flitighet och ärlighet genomsyrade oss alla. Det som du aldrig övergav var din stolthet över dina rötter samt din hemby. Du lämnade spår av det i dina två döttrar Marjana och Andreja som du lärde tala slovenska. Trots att döttrarna var födda i Sverige pratar båda flytande slovenska och det kan du ta åt dig äran av. Du såg till att de varje år kom till Slovenien under sommarloven.

Ditt liv var inte en dans på rosor. Dina tre barn var små när du själv fick ta över ansvaret för brödfödan. Tack vare din flitighet och styrka klarade du av det. Åren gick och dina barn utbildade sig och lämnade hemmet. Då fann du din livskamrat Florijan som stod vid din sida i 18 år. Ni skapade ett litet vackert hem där dina och Florijans barn alltid var välkomna.

Men ödet ville något annat än ett fridsamt liv. Du hann knappt uppleva din pension som du arbetat ihop, förrän den lömska sjukdomen fullständigt uttömde ditt liv.

För knappt 4 månader sedan var du med oss och vandrade i bergen på en höjd av 2140 m. Du gick upp som en yngling. Ingen kunde tänka sig att du bar på en lömsk sjukdom, och att den var den sista utflykten tillsammans med dig.

Alla kommer vi att sakna dig och mest Florijan, dina tre barn med respektive och dina sju barnbarn som du älskade så mycket. Din uppoffring och flitighet uppskattades av dina närmaste och det fick du tillbaka i dina sista stunder, då de vakade vid din sida till slutet.

Štefanija, jag tar farväl av dig med de orden du själv tog farväl av mig när jag var hos dig på sjukhuset, efter jul.

Din kusin Jožica

Slovensko društvo v Stockholmu; Slovenski pesnik v Stockholmu

25 januarja je v Domu kulture (Kulturhuset) gostoval mladi slovenski pesnik Aleš Šteger. Rodil se je v Ptujju, 1973. To je bil že njegov drugi nastop v Štokholmu. 2003 je skupaj z dvema kolegom predstavil slovensko poezijo.

Literarni večer so uvedli najvidnejša imena moderne švedske poezije Göran Greider, Ida Börjel, Petter Lindgren in Ann Jäderlund. Vsak se je predstavil z recitiranjem svoje najnovejše, v nekaj primerih še ne objavljene, produkcije.

Nazadje je nastopil naš rojak. V pozdravnih besedah je povdaril, da je obsedenost do svjega jezika ohranila naš narod, čeprav nismo bilo samostojni čez tisoč let. Svoje pesmi je prečital v materinščini potem so pa eno za drugo v prevodu v šveščini prebrali omenjeni pesniki, domačini. Za odličen prevod je odgovarjal Morgan Nilsson, slavist iz Göteborga.

Ne da bi bil poznavalec poezije, ki danes precej tesno meji na prozo, so se mi njegova dela najbolj vtisnila v srce. Po vsakem merilu je dosegel isto ravnost kot švedski kolegi.

Kdor misli, da zanimanja za literarne večere poezije ni, se moti. Kavarna Panorama je bila natrpana do stropa. Dolgo smo morali čakati na dodatne sedeže. Ramus förlag v Malmöju pa je izdal knjigo njegovih del, Tingens bok, ki se lahko naroči po internetu.

Ponudili so nam pa lep večer. Upam da se kmalu spet sračamo.

Pavel Zavrel

Ales Steger (1973) är en av centralgestalterna inom den ytterligt vitala slovenska litteraturen. Han är flitigt prisbelönad och tolkad till en rad europeiska språk.

"Tingens bok" är hans femte bok och den första som översatts till svenska.

Ales Steger framträdde senast på Internationell författarscen i september 2003.

"...det är utanför språkmaterialismens allfarvägar betydande, egensinnig och utmanande poesi."

Jan Karlsson, Kristianstadsbladet

KULTURNO DRUŠTVO **SLOVENIJA**

Olofström

E-mail: slovenija.olofstrom@telia.com

Najprej večerja, potem pridejo na vrsto Miklavževa darila...

Otroci in Sv. Miklavž

Minulo leto ni prišlo toliko otrok kot smo pričakovali in nam je precej daril ostalo, tako da smo se odločili, da bomo tokrat sporočili staršem, babicam in dedkom, da morajo prijaviti število otrok. Presenečeni smo sprejemali skoraj vsak dan prijave in precej otrok je prišlo v društvene

prostore na ta veseli dan.

Miklavž se je zdel otrokom nekam znan... Daril so bili vsi veseli

Že leta in leta je prihajal eden izmed naših švedskih prijateljev preoblečen v rdeča oblačila in prostore obdaroval otroke. Zato smo se v slovenski šoli dogovorili z otroci za prijetno presenečenje. Naš najstarejši in izredno pridni učenec, Alexander Plešec, je pri slovenskem pouku predstavljal sv. Miklavža in spraševal preostale učence v slovenskem jeziku, če so bili pridni med letom in če so si zaslužili darila. Pa smo dobili idejo, da bomo od letos imeli novega dvanajstletnega Miklavža.

V stranskem prostoru sta oba učitelja, Nada Žigon in Ciril Stopar pomagala Alexandru obleči rdeča oblačila, ki smo jih morali primerno skrajšati in zalepiti z lepilnim trakom. Od veselja smo vsi trije zaplesali in se po hodniku napotili do prostora, kjer nas je nestrpno pričakovala precejšnja skupina otrok. Le brat Erik je spoznal mladega Miklavža, ki mu ni bilo nič nerodno in je z velikim veseljem podelil darila navzočim otrokom, nekaterim od njih je bilo prav nerodno in so se malo tudi bali Miklavža, čeprav ni bil tako velik in tudi strog ni bil. Cel dogodek je potekal brez najmanjšega problema in vsi smo bili zelo veseli, da nam je to uspelo saj smo imela najmlajšega Miklavža v zgodovini društva in to iz naših vrst mladine. Pri odhodu

smo se Miklavžu zahvalili in ga pobarali, če ga lahko rezerviramo za naslednjih 10 let naprej. Odgovoril je le s smehom, otroci pa so se zbrali okoli mize in odpirali pakete. Še pred tem pa smo jih lepo pogostili, kot imamo to v navadi, za spomin pa smo napravili kar nekaj lepih posnetkov. Otroci, ki so prišli k Miklavžu po darila so bili tudi do 80 km oddaljeni od društva. Tudi odrasli so v precejšnjem številu napolnili drugo sobo, kjer imamo navadno družabna srečanja. Nekateri med nami smo morali sedeti kar v sobi zraven otrok. Zadnje čase so kuharice malce spremenile jedilni meni in nakupili smo veliko število pravih krožnikov, tako da so bili vsi prisotni gostje zelo zadovoljni. Prava zahvala pa gre skupini žena, ki so odgovorne za hrano in pogostitev.

Miklavževanje in odrasli

Da nam ne bi bilo dolgčas, pa je poskrbel Viktor s svojo frajtonarico in veselim nasmehom, vsakemu je rad ustregel in igral je kar po željah prisotnih. Takrat ko je Viktor v formi ga redko

kdo prekaša. Ko pa se utruji pa ga nadomesti naš Libero, kateremu dobro tečejo od poskočnih prstov primorske melodije. Tudi zapeli smo in zaplesali, miklavževanje se je končalo šele enkrat po polnoči. Čeprav so nad društvenimi prostori stanovanja, se prav nobeden niti tokrat ni pritoževal.

Otroci in prireditelji so bili zadovoljni in veseli...Tudi odrasli so prejeli priznanja za svoje delo.

Veselje je trajalo pozno v noč

Slovenska maša na silvestrovo

Slovensko maša je bila že ob enajstih in mi ki smo bolj oddaljeni smo morali kar uro in pol prej oditi od doma in prinesiti hrano s seboj ter primerno okrasiti društvene prostore.

Nekaj pred enajsto smo se napotili v katoliško cerkev Sv. Antona v Olofströmu, kjer je bila švedska maša. Pred začetkom maše nas je osebno pozdravil katoliški škof iz Stockholma, ki je tokrat obiskal olofströmsko župnijo. Pri slovenski maši se nas je tokrat zbralo enkrat več kot ponavadi, tudi naš dušni pastir g. Zvone Podvinski je bil tega vesel. Po maši smo tudi napravili gasilsko skupinsko sliko pred oltarjem in božičnimi jaslicami. Manjkal pa nam je le Janez Zbašnik, ki je istočasno v Olofströmu tekel tradicionalni atletskei "Silvesterloppet" in čeprav je Janez že zdavnaj napolnil 60 let je še zmeraj zelo športno aktiven.

Silvestrsko kosilo

Nato smo se zbrali v društvenih prostorih, kjer smo gospoda Zvoneta pogostili s kosilom pa tudi mi smo bili potrebni zalogaja dobre hrane, kajti zajtrkovali smo bilo že zgodaj zjutraj. Kmalu se naj zbralo še več in Viktor je spet raztegnil svoj meh na

frajtonarici in skupno z g. Zvonetom smo, ki je poznan kot dober pevec smo veselo prepevali in nazdravljali.

Na žalost se je moral g. Zvone nato posloviti, čeprav bi bil zelo rad ostal v tako dobri družbi in z odličnim muzikantom, toda naslednja maša je bila ob polpetih v Nybru in tudi tam ga že težko

pričakujejo. Seveda se je tolažil, da bo prebil v Nybru silvestrski večer pri dobrih prijateljih v dobri družbi.

Po slovesu pa smo nadaljevali praznovanje do večera, ko smo se vsi napotili na svoje domove,

kjer so nas pričakovali sorodniki in naši otroci.

Društveni plan dela v letu 2007

- V januarju začetek krožka likovne sekcije.
- V februarju nadaljevanje Slovenske šole za otroke.
- 10. marec 07, Dan žena in občni zbor
- 12. maja, balinarski turnir v Olofströmu
- 26. maja, romanje v Vadsteno
- 16. maj, piknik in balinanje v Kallinge
- 25. avgusta, piknik in srečanje starejših Slovencev v Barnakälla
- 27. oktobra, Slovenska likovna razstava in veselica v Jämshögu
- novembra, prireditve skupno z občino Olofström (Terrafolk)
- 22. decembra, Miklavževanje.
- 30. decembra, slov. maša in skupno kosilo.
- Društveni prostori bodo odprti, ko bo likovna sekcija imela krožek, to je v nedeljah od 16.00 ure naprej.

UO KD Slovenija, Olofström *Ciril M. Stopar*

Poslovitev od dosedanjega župana v Landskroni, Göste Nilssona, z Olgo sva mu podarili knjigo in rože, saj je veliko naredil za Slovence in splošno za kulturo v tem mestu

LANDSKRONA. Under årens lopp har kommunfullmäktiges nyligen avgångne ordförande Gösta Nilsson (s) skött massor av invigningar. På onsdagen stod han själv i centrum, när han avtackades i Landskronas stadshus efter totalt 15 år som kommunfullmäktiges ordförande och 25 år i kommunalpolitiken.

Det var många som ville tacka Gösta Nilsson, 73 år, för de insatser som han gjort för kommunen, föreningslivet och kommunens bolag. Bland de som uppväktade märktes bland annat sångarna Anki Nilsson och systrarna Budja, ordföranden i Jaderska musikfonden med mera Dagmar Munck af Rosenschöld, kommunala AB Landskronahems och LSR:s vd Göran Jingborg samt Landskrona motorklubb.

En hel del kommunanställda ville också tacka för samarbetet, bland annat strategikontoret och kommunkansliet. Kommunfullmäktiges ordförande brukar jämföras med gamla tiders borgmästare, därför har Gösta Nilsson representerat kommunen i många internationella sammanhang. Ett flertal av kommunens vänorter och samarbetspartners i utlandet hade också skickat representanter till avtackningen. Däribland finska Kotka, tyska Plochingen och polska Kolobrzeg.

Jan Anders Olsson jananders.olsson@hd.se

KNJIGE Izšlo je že šest (6) knjig v slovenskem in v švedskem jeziku. Nanašajo se na Slovence na Švedskem. Knjige so naslednje (spodaj):

Information om böcker på både slovenska och svenska som handlar om slovener i Sverige och är ämnade för alla som vill skaffa sig bredare kunskaper om ämnet. Böckerna kan beställas via e-post (Augustina Budja) budja@bredband.net och är följande:

- (2002) - SVEDSKA SLOVNICA ZA SLOVENCE
- (2003/04) SVENSK-SLOVENSKE ORDGUIDE på resor och vid samtal med slovener (och viceversa)
- (2005) SLOVENC NA SVEDSKEM okvirno zgodovinski pregled, monografija (slovenska)
- (2005) ÅRSTIDER (DIKTER) - Letni casi (pesmi), på slovenska och svenska
- (2006) SLOVENER I SVERIGE och integrationspolitiken (på svenska)
- (2006) RECEPTBOKEN Slovenska maträtter (på svenska)

Delo v društvu in druge zanimivosti

Letošnja zima je prizanašala vsej Evropi. Tako smo tudi na jugu Švedske ostali brez omembe vrednega snega. Tu in tam je padlo par snežink, ki pa so čez dan skopnele. Morda zima še pride ali pa tudi ne! Kaj to pomeni za kmetovalce in naravo pa se bo pokazalo do konca leta.

Pravzaprav se minulo leto pri nas niso dogajale kakšne posebnosti – snemanje zgoščenk in izdajanje knjig poteka že nekaj let, pravzaprav od kar je društvo Orfeum ubralo svojo pot in se ločilo od društva Lipa. S to ločitvijo 1. 1999 je padlo nekaj zaprek pri našem delu. Nastale pa so nove. Težko je namreč v Landskroni kaj večjega organizirati, ker je slovenska skupnost razklana. Ta razkol je politično pogojen in je star že skoraj 40 let, kmalu po nastanku prvega slovenskega društva na Švedskem SKK Triglav (1968). Ta rana je nezaceljena. >>> *Janez Budja v Šentjurju praznuje svoj 69. roj. dan skupaj z otroci in vnukoma Simonom in Tomijem*

Obležili smo Kulturni dan

V organizaciji prof. Jureta Piškurja smo se 8. februarja na inštitutu *Biologihuset* v Lundu udeležili

otvoritve razstave v čast 300-letnice rojstva Carla Linnea. Razstava bo odprta do junija letos, predstavlja pa tudi druge povezave med Švedsko in Slovenijo. Kaj več o tem pišeta Jure Piškur ter Stanislava Gillgren pod rubriko Kultura (spodaj). Otvoritev je krasno uspela, z udeležbo več kot 70 ljudi. Hvala, Jure za organizacijo in

- 1) *Ivanka, Milena, Olga in Franc na razstavi*
- 2) *Annie, Amanda in Rebecka pojo in nas zabavljajo*
- 3) *Daniel, Isabelle in David v poletnih mesecih*
- 4) *Mladi mamici Dominika in Therese z otrokoma: 1-letna Johanna in skoraj 1-letni Isak – 30. dec. 2006*

pogostitev!

Zima v Landskroni

Že smo mislili, da zime v pokrajini Skåne letos ne bo. Vendar smo se ušteli. Tudi tokrat se je pokazalo, da je misliti - nič vedeti! Zima je prišla, čeprav

šele v drugi polovici februarja. Pa je zato tokrat sneg zamedel ceste in poti, nekje so bile ogrožene tudi strehe hiš, da bi se zrušile pod težo snežne odeje. Na cestah je zavozilo dnevno povprečno 30 tovornjakov s

ceste, da o osebnih avtomobilih ne govorimo. Na srečo je bila le materialna škoda.

Foto: 1), 2) Zima - Hantv g v Landskroni, 3) Isak 1 leto, ravno je shodil 4), 5) Dora in Tanja praznujeta osebna praznika 6) Pevski zbor Divertimento na letošnjem zadnjem

koncertu (Zvonko Bencek, bas. 1:a fr vänster; fotot är taget av Inger Bencek, som tillsammans med sin

Hasse, lillebror Matej och andra satt i publiken (till vänster). 7) Dora, A-Marie, Lenka in Leonida na praznovnju 1:ga roj. dne Johanne Steven (desno), 30. 12. 2006 v Hgb.

Za Informativno Glasilo - Gustika

Angela Budja (*Mala Nedelja*), naša ljuba mamika, kmalu bo spet 28. april in leto naokrog, od kar smo slavili tvojo 90-letnico. Letos v aprilu boš starejša za še eno, častitljivo pomlad. Mamika, želimo ti zdravja in zadovoljstva ter kličemo na mnoga zdrava leta! Vsi otroci, vnuki, pravnuki ter pra-pravnuk Isak. Radi te imamo. Pazi nase in skrbi za naš skupni dom in razveseljuj sebe in nas z dobro voljo in razumevanjem, mama. Radi pridemo k tebi, tudi letos bomo.

Vsi tvoji

Vi gratulerar alla jubilanter som firar under 2007!!!

Spomini na otroštvo

Ob enem od obiskov pri nas je pripovedoval rojak Justin Hvala, kako so se nekoč, še otroci, v pustnem času veselili materinega ocvirkovega zavitka. Tako živo je Justin pripovedoval, da se nam je te – nekoliko drugačne slaščice, vsem zaluštalo! Morda se bo Justin ojunačil in jo spekel po spominu, kako so jo spekli pokojna mati Marija Hvala.

Ocvirkovca je zelo okusna, postrežemo jo samostojno za malico ali k joti.

Sestavine za testo: 50 dag moke; 1dl vode; 2 dl mleka; 1 jajce; 3 dag soli; 2dag kvasa **Nadev:** žlica zaseke; 50dag ocvirkov (klobase, šink ali šunka, slanina); olje za pekač **Priprava:** V

malo mleka damo vzhajat kvas, dodamo žličko sladkorja in moke. Iz ostalih sestavin in vzhajanega kvasa pripravimo testo in ga pustimo da vzhaja. Posebej segrejemo ocvirke. Vzhajano testo razvaljamo in po njem enakomerno potresemo pripravljene ocvirke, nato ga zavijemo v štruco, damo v namazan pekač in pustimo da vzhaja. Pečemo eno uro, pri 180° C.

Pa tudi sicer se Justin rad spominja jedi, ki jih je pripravila skrbna, zdaj že veliko let pokojna mati, ko so bili Hvalovi otroci Jože, Justin, Marica, Anica in Rajko še prav majhni. Pogreša materino pridno roko. Večkrat se tudi sam loti priprave kakšnih priljubljenih jedi – zakaj pa ne?! Dostikrat mu uspe, zgodi pa se tudi, da ni kot bi moralo biti. Vendar je za pojest, kot temu sam reče. Pogum velja!

Justin praznuje v mesecu aprilu svoj 77. rojstni dan. Ob tej priložnosti mu iskreno čestitamo in mu želimo še veliko zdravih let, naj z ženo Ingrid še dolgo uživata v zakosni skupnosti! Justinu kličemo: Stokrat nazdravje!!!

Orfeum-medlemmarna tackar Ingrid och Justin Hvala för alla gåvor som de årligen ger vår förening till vår verksamhet. Tack ska ni ha, det betyder mycket för oss, ska ni veta!

Vänner / Prijatelji in znanci, Landskrona

Linnejevo leto

Lund

1) Organizator Jure Piškur (levo) s soprogo Judito (desno) na otvoritvi razstave v Lundu, dne 8. 2. 2007

2) Podpredsednica Slovenske zveze, Ivanka Franseus, izroča šopek organizatorju za lepo izvedeno organizacijo

3) Med obiskovalci razstave se jevnel pogovor

4) Tretja generacija Slovencev, tudi njiju je razstava zanimala

Kralj cvetja, Carl von Linne (1707-1778), je po svetu najbolj znan švedski naravoslovec. Znova in znova se nam muza s švedskega bankovca za sto kron. Letos se Linneja še posebej spominjamo, ker praznujemo

njegov tristoti rojstni dan.

Udeleženci so bili tudi Tim, Ika, Micke in (fotograf) Vesna

Carl se je rodil v Smålandu in začel akademsko kariero v Lundu. Pozneje je nadaljeval študij v Uppsali in tam tudi deloval vse do svoje smrti. Njegov največji dosežek je, da je v biološke znanosti uvedel zelo jasne klasifikacijske principe in z njimi razdelil vsa živa bitja na kategorije, kot so vrsta, rod, družina, red, deblo in kraljevstvo. Osnove teh principov se v biologiji uporabljajo še danes. Med svojim raziskovanjem je Carl von Linne trčil tudi na Slovenijo in njeno naravo. Sam sicer nikoli ni obiskal Slovenije, a ohranjenih je približno trideset pisem njegovega dopisovanja z Giovannijem Antonijem Scopolijem (1723-1788). Ta je služboval v Idriji in popisoval kranjske rastline. Izvod njegove Flore Carniolice, ki je izšla leta

1760, je poslal tudi na Švedsko. Iz korespondence odseva Linnejevo navdušenje nad knjigo in želja, da bi se srečal in pogovoril s Scopolijem.

1) Nastopile so tudi "sestre Budja" 2) Profesor Jure Piškur je srečal zanimivega sogovornika
3) Obiskovalci so bili navdušeni 4) Srečanje je bilo zanimivo na več načinov

Letos 8. februarja smo na Lundske univerzi, Oddelku za Biologijo celice in organizmov, odprli majhno razstavo, ki jo je pripravila Slovenska zveza na Švedskem. (Razstavni material je bil posredovan iz Švedsko-Slovenskega prijateljskega društva v Stockholmu.) Poleg Linneja so na razstavi omenjene tudi druge vezi med Švedsko in Slovenijo, ki segajo kar nekaj stoletij nazaj. Prvi viri segajo v čas protireformacije, ko je cela vrsta slovenskih

izobražencev in aristokracije morala zapustiti svojo domovino, med njimi plemiči Znojilski. Posebej aktivna je bila izmenjava v drugi polovici 19. stoletja med švedskimi in slovenskimi

pesniki in jezikoslovci (Šveda Snoilsky in Jensen in naš Anton Aškerc). Ne smemo pa tudi pozabiti na smučarje (Stenmark, Strand in Bojan Križaj) in izdelovalce smučarske opreme (Elan) v sedemdesetih in osemdesetih letih preteklega stoletja, in pa na nas same, Švedoslovence, ki smo živi most med obema deželama. Podrobnosti o razstavi in možnem obisku na Jure.Piskur@cob.lu.se.

Jure Piškur, profesor molekularne genetike v
Lundu

PS Za ilustracijo članka je dostopen tudi slikovni material.

Svensk-slovenska vänskapsföreningen i Sverige tackar alla som medverkat till att realisera denna utställning.

- 1) *Utställningens dekaler*
- 2) *Danni Stražar läser hälsningstalet...*

Just idag firar Slovenien sin kulturdag till minnet av sin största nationalskald France Preseren. Det är en stor glädje att invigningen av denna utställning sammanfaller med Sloveniens kulturdag. I Sverige uppmärksammas i år den store svenske vetenskapsmannen Carl von Linné, som föddes för trehundra år sedan i Småland. Vänskap mellan våra länder fanns redan på den tiden. Detta är rätt tillfälle att erinra om denna vänskap mellan våra länder Sverige och Slovenien. Vänskap och kontakter som pågått sedan lång tid tillbaka. Carl von Linné korresponderade och utbytte erfarenheter med sin kollega G. A. Scopoli, läkaren som var verksam i den slovenska staden Idrien i ämnen som botanik, zoologi och mineralogi.

Korrespondensen mellan dessa båda är bevarad.

En betydande kulturbyrugga mellan Sverige och Slovenien var även den mellan störste slavisten i Sverige, Alfred Jensen, som bland annat översatte France Preserens poesi, alster av Anton Askerc och Ivan Cankar. Arkitekt Gunnar Asplund och den slovenske arkitekten Joze Plecnik hade kontakt med varandra och beundrade varandras arkitektur. Vi alla kommer väl ihåg Ingemar Stenmark och Bojan Krizaj som tävlade med varandra, men som även var goda vänner i både slovenska Kranjska gora och på tävlingar ute i världen. Det finns fler goda exempel på vänskapen mellan Sverige och Slovenien.

Vi i vår Svensk-Slovenska vänskapsförening är glada att vårt material om Carl von Linne och G.A.Scopoli, som var på utställningen 2001 i Stockholm, kommer till användning även vid Carl von Linnés firande här i Lund. Vi kommer att arbeta vidare och se till att vår vänskap består. Vi är glada att Carl von Linné och G.A.Scopoli lärt oss hur man vårdar växter och även hur man vårdar vänskap. Tack Jure Piskur och alla andra som hjälpt till med denna utställning.

För Svensk- slovenska vänskapsföreningen i Sverige

Stanislava Gillgren, ordförande

2007-02-06

Landskronagruppen Spice Duo släpper i dagarna sin första skiva "Kärlekens ansikten". Gruppen som består av Peter Cemjack och Dora Tuomainen har arbetat ihop sedan 1993.

Spice Duo består av Dora Tuomainen och Peter Cemjack vilka släpper en skiva i dagarna.

I livesammanhang har de alltid en blandad repertoar. På den nya plattan har man däremot valt att ge ut 12 egna låtar med skånsk vispop. - *Vi tyckte det var dags att dokumentera vårt arbete och därför har det blivit ett axplock av de sånger som växt fram under åren vi har samarbetat*, säger Peter som svarar för text och musik.

- *Dessutom har vi allt oftare fått förfrågan från publiken om vi har en skiva till försäljning så det kändes som om tiden var mogen*, fortsätter Dora

Trots att detta är gruppens första skivsläpp så är man inte några musikaliska debutanter. Båda har de musicerat sedan barnsben och förekommit på Landskronas teater- och musikscen de senaste tre decennierna. På frågan varför det har tagit så långt tid med första plattan kommer svaret som en blixtn från klar himmel.

- *Peter är slö när det gäller att slutföra en produktion. Han är både kreativ och produktiv men mycket hamnar i byrålådan. Vi var ett par stycken som fick lobba för att få igång projektet. Men bättre sent än aldrig*, säger Dora och ler.

Titeln på plattan är vald med omsorg. Kärlek är ett mångfacetterat område menar duon. Ett faktum som man försöker spegla på Cd:n. Texterna kretsar kring längtan, lycka, mat, musik, kreativitet, avsaknad och sorg. Vissa av dem med direkt Landskronaanknytning. Vardagsnära reflexioner som gruppen menar alla kan ta till sig.

Om framtiden säger man att det förmodligen blir ett par lokala spelningar i vår. Man kommer också att bearbeta skånska lokalradiostationer och se vad det ger.

- *Vi har ju nästan uteslutande valt skånskan som uttryckssätt på plattan. Då måste vi ju börja på himmaplan*, avslutar Peter.

"Kärlekens ansikten" kommer att finnas till försäljning på Bokia i Landskrona fr.o.m. onsdag 7/2. I övrigt kommer man att sälja Cd:n vid liveframträden. Det går även att kontakta gruppen via mail spiceduola@hotmail.com.

Aleš Šteger - Slovenski pesnik

Pesnik in urednik, prevajalec, umetnostni kritik ter pisec spremnih besedil in samostojni kulturni ustvarjalec Aleš Šteger, je rojen leta 1973 na Ptujju. Njegov pesniški prvenec so Šahovnice ur (1995), sledili so Kašmir (1997), Protuberance (2002) in Knjiga reči (2005) in izbor poezije z zgoščenko Kamen (2005). Napisal je tudi knjigo proze Včasih je januar sredi poletja (1999), ki pomeni poskus sopostavitve poezije in proze; dokumentarnosti, pripovednosti in lirskosti. Pri Študentski založbi ureja knjižno zbirko Koda in za revijalne ter knjižne objave, prevaja leposlovje in esejistiko, pretežno iz nemščine (Gottfried Benn, Michael Donhauser, Peter Huchel, Pablo Neruda in drugi).

Je pobudnik mednarodnega pesniškega festivala v Medani in v letih od 1996 do 2004 tudi njegov programski vodja. Poezijo Aleša Štegra so prevedli in objavili v prek 200 mednarodnih literarnih revijah in časopisih. Njegove knjige so doslej prevedli v slovaščino (Kašmir, prevod Karol Chmel, Drewo a srd, Bratislava 2000), češčino (Leden je nekdy uprostøed léta, prevod Brantišek Benhart, Vetrny Mlyny, Brno, 2002, in Protuberance, prevod Brantišek Benhart, Drevo a srd, Bratislava, 2003), hrvaščino (Protuberance, prevod Edo Fičor, Meandar, Zagreb, 2003), bolgarščino (Kašmir, prevod Stefka Husarova, PAN, Sofia, 2003) in nemščino (Kaschmir, prevod Gerhard Falkner, Edition Korrespondenzen, Wien, 2001).

Šahovnice ur so bile nagrajene na Slovenskem knjižnem sejmu leta 1995, za Kašmir je leta 1998 dobil Veronikino nagrado, leto pozneje je prejel Petrarkino nagrado za mlajše evropske avtorje. Aleš Šteger je prejemnik prestižnih štipendij ameriške fundacije Abraham Woursell za leto 2001 ter nemških Akademie Schloss Solitude za leto 2002 ter DAAD - Kuenstlerprogramm, 2004.

FEM DIKTER AV ALEŠ ŠTEGER

Rivjærnet

Du minns hur din mor, Jokasta,
Kom tillbaks från svinstian med ett djupt sår i handen.
I smärtans galenskap öppnades ett fönster.
Hon trädde ut ur sin kropp om och om igen.
Du minns hur din förskräckte far lade om den,
Hur kanterna på bandaget färgades rött under flykten.
Nu är rivjærnets viskning din. Världen suddas ut.
Äppelklyftan blir allt mindre, men vem är till för vem?
Är du inte bara ett redskap för äpplet i din hand?
Tyst river det dig inom sig självt, en mogen buddist, idared samsara.
När det försvinner dig öppnar du ögonen som din mor,
Den gången, på andra sidan såret.

Russin

Vems blodådror, vems kärlek, vems spår,
Vems tid har pyst ut genom russinens skrynklor.
Kalla frön från gångna somrar. Du äter och äter dem.
Som om du åt guds fingertoppar som håller uppe allt.
Ihopskrynklade till åldringarnas fullständiga underdånighet.
Som en handfull pensionärer på en kyrklig utflykt.
De reser sig från bordet och störtar mot din himmel.
Hela klasen reser sig. Sannerligen är den uppstånden.
Vems vener, vems räslor, vems spår,
Vems harklingar sväljer du i russinens skrynklor.

De åldriga fingrarna griper dig inifrån,
De kväver dig tills du spottar fram deras namn.

Puppan

Fjärilens ökande närvaro inuti
Fyller den inte med skräck.
Som något slags religiös fanatiker hänger den i sin lilla kokongvärld
Och den i en annan, större kokong.
Genom den går du hemåt.

Dina hurtiga steg ser ut att sätta tydliga spår i tiden,
Men i verkligheten känner du bara igen de knappnålar,
Som på väggen genomborrar
körsbärsfuks, amiral och påfågelsöga
Din okunnighet bara växer.

Hur många kokonger omger den sista?
När dör sekunderna?
I vems dröm uppstår molnen?
Är det då alls inte troligt att vi
En gång skall få flyga iväg, helt försumbara?

Gemet

Förvirrad lägger du undan bladet.
Först nu märker du det rostiga märket efter gemet.
Ett spiralformat tecken för vägen inåt.
Som en osynlig tråd höll det samman världens trasor.
Värmde dig, ihopkurad så där. Som ett foster.
Som en snigel. Som en kropp i en massgrav.
Dess syfte är inte att ge eller ta från världen.
Det är ingen skapare, det lilla gemet. Det ger bara upphov till beröring.
Någon har tagit bort det. Vem, varför – det vet du inte.
Inte heller hur många blad som gått förlorade.
Du för fingret över avtrycket och börjar läsa på nytt.
Framför dig öppnas ett rum i rummet i rummet.
Denna dikt har inget slut.

Ljuset

När någon dör, och det varken är dag eller natt.
Och varken du eller han är närvarande. Varken här eller där.
Det flammar till lite grann ovanför gasspisen.
Anspråkslöst. Och det varken lever eller har dött,
Det du vakar över täckt med din hand.
Det frågar inte, det ger inga svar.
Det är inte på det godas sida. Det är inte på det ondas sida.
Det känner varken till lögnar eller sanningar eller mening och meningslöshet.
Det är inte framtiden och inte det förflutna.
Det finns och existerar samtidigt inte. Utan att det är eller inte skulle
vara du.
Utan att det inte skulle vara sig självt eller något annat.
Varken luft eller eld. Varken ljus eller flamma.
Varken avgrund eller hopp. Varken ja eller nej.
När någon dör, har någon ännu inte dött.
Det har krupit ner längs vecken och in i sig självt.
Du sträcker dig efter det och släcker det.

Aleš Šteger är född 1973 i Ptuj nära ungerska gränsen i dåvarande Jugoslavien och är i dag bosatt i Sloveniens huvudstad Ljubljana. Tingens bok (Knjiga reci) är Štegers senaste och fjärde diktsamling. Han debuterade som 22-åring med Sahovnice ur (Timmarnas schackbräden) och har sedan dess kommit att bli en av den nya slovenska lyrikgenerationens främsta röster. Han har översatts till bl.a. tyska, franska, engelska, ungerska och kroatiska. På svenska har ett fåtal dikter av honom tidigare publicerats i Ord & Bild och Pequod. Tingens bok utkom i oktober i år på Rámus förlag, www.ramus.nu.

Vir: Web: **Aleš Šteger**

En lax je sto veveric

Oziroma skoraj sto deset, odvisno od menjalnega tečaja. Ko so se praslovenci srečali z Vikingi, so začeli trgovati. Vikingi so od Slovence zahtevali sto veveric za enega svojega

lososa. Pa se je Slovincu zdelo predrago.

No, pa šalo na stran. Za kaj pravzaprav gre? ”En lax” v pogovorni švedščini (oziroma v slengu, v pouličnem jeziku) pomeni 1000 kron. Slovenščina ima tudi poulični jezik. Tako je ”veverica” ljubkovalni izraz za novo slovensko valuto euro, saj le-ti skačejo iz denarnice tako hitro kot veverice. Primer: *Za to majčko sem dala samo 5 veveric*. Izraz se je že oprijel med slovenskimi asistenti in prevajalci v Bruslju, ki veverice že uporabljajo.

Vzemimo še en primer. V švedščini se je pojavil nov glagol ”att sverka”. Sverker Olofsson je vodja programa za potrošnike, Konsumentprogram Plus, na SVT. Po njegovem imenu je nastal novi glagol, ki pomeni, da se potrošnik pritoži nad slabo kakovostjo kupljenega blaga. Nekaj podobnega se je zgodilo tudi v slovenščini. ”Zinedirati koga” pomeni udariti koga z glavo v prsa zaradi osebne žalitve. Zinedine Zidane je francoski nogometaš, ki je lansko leto na svetovnem prvenstvu zaradi žalitve z glavo udaril nekega italijanskega igralca v prsa. Mi, ki živimo daleč od domovine, nismo na tekočem, kako se jezik razvija in kakšne nove besede in izrazi nastajajo. Zato bo prav gotovo zanimivo pobrsirati po slovarju žive slovenščine na spletni strani Društva za domače raziskave, ki stoji za projektom ”Razvezani jezik”. Ta prvi slovar poulične slovenščine, ki že dve leti nabira gesla na spletu in ki se bogati tako rekoč vsak dan, trenutno vsebuje

prek 1200 gesel in okrog 300 člankov.

Pobudniki Milan Erič, Damijan Kracina, Alenka Pirman, Jani Pirnat, Luka Prinčič, Polona Tavčar, Darja Vuga in Jaka Železnikar pozivajo vse, naj prispevajo svoje najljubše "frazе" z razlagami. Za pisanje slovarja prijava ni potrebna. Doslej je gesla oz. članke prispevalo prek 400 različnih uporabnikov, ki predstavljajo vse generacije in vse predele Slovenije, berejo pa ga tudi Slovenci in slovenisti po svetu. Po člankih sodeč, gre vsekakor za ljudi, ki v jeziku uživajo in so to pripravljene deliti tudi z drugimi.

O potrebi po izdaji pouličnega jezika je pisal tudi prevajalec Branko Gradišnik, ki je opisal prevajalske zadrege pri prevajanju knjig, pri katerih se avtorjem roka ni ustavila pred zapisovanjem kletvic in številnih slengovskih izrazov. Opozoril je tudi na okostenevanje slovenščine, ki bi se mu lahko uprli prav s črpanjem in kategoriziranjem besed z ulice.

Alenka Pirman in Inge Pangos sta izbrali 85 najboljših, najzanimivejših ali najizvirnejših zapisov in jih uredili v elektronsko knjigo "Razvezani snopič". To je samo vrh ledene gore poulične slovenščine. Slovarček je dostopen na spletni strani <http://razvezanijezik.org/>. Težko pa je napovedati, ali ga bomo kdaj prelistali tudi v knjižni obliki. Lani avgusta pa je začel delovati tudi slovar koroščine v okviru projekta WikiSvinja (<http://koroska.svinja.si/>).

Sledi nekaj izposojenih izrazov iz slovarja. Če ne veste, kaj je "Nareto da okolo puče"? vprašajte Mariborčana, ki vam bo vedel povedati, da je to *gospodinja*. Ali pa Dolenjca, kaj je: "Žng, žng, nemaš kej!"

No, samo "izi", vse bo v redu. Nihče zaradi tega ne bo končal v *Gorenjskih toplicah*, oziroma v *Idriji* ali v Polju v Ljubljani (psihiatrične bolnišnice). Če smo se naučili švedščine, se bomo naučili tudi novih izrazov, saj nismo "bureki" (bedaki). *Ni zime za Eskime! Ni šans, Hans!* In predvsem, naj se nihče zaradi tega ne "zabetonira" (napije). (Vsi ti izrazi so tudi v slovarčku.) Poleti pa zagotovo obiščimo *Republiko Bočno* (Republika Bočna je izmišljena država s sumljivo parlamentarno ureditvijo. Vsi moški prebivalci države (birti) se srečujejo v gostilni Pri Rjavčku. Rjavček je vse od ustanovitve države predsednik. Država je samostojna že pol leta in obsega območje 5 kvadratnih kilometrov. Ima ogromno vojsko. Njena himna je znana pod imenom Imperial March. Za vstop v državo potrebujete vizo).

Pa prijeten *čepetek** vam želim!

Brane Kalčevič, Stockholm

*Izraz iz slovarčka. To je pravzaprav četrtek, ki se ga drži samo še (delovni) petek, takoj potem pa je na vrsti prosti konec tedna.

Pustne norčije po vsej Sloveniji - 408 korantov za Guinnessovo knjigo rekordov

Za nami je 47. kurentovanje na Ptuj, največja kulturno-etnografska prireditev v Sloveniji.

Povorka mask iz cele Slovenije ter iz tujine, ki se odvija po ptujskih ulicah, si je nadela ime po maski vseh mask – kurentu ali kot je vedno pogosteje slišati korantu.

Korant je najbolj priljubljen in množičen tradicionalni pustni lik Ptujkega in Dravskega polja ter Haloz. Koranti, kakršne poznamo danes, prihaja iz ljudskega izročila. Nekoč so si smeli kurentovo opravo nadeti samo neporočeni fantje, danes pa so koranti tudi možje, otroci in ženske. Poznamo dve vrsti korantov: pernatega markovskega in rogatega haloškega. Korant je oblečen v ovčji kožuh, okrog pasu ima verigo z zvonci, na nogah gamaše, obut je v težke čevlje, na glavi ima kapo oz. masko, k njegovi opravi pa sodi še ježevka, ki jo drži v levi roki. Korant je maskota, simbol in ambasador Ptujkega, ptujkega območja in Slovenije.

Po stari kurentovanjski tradiciji si lahko koranti nadenejo svoje oprave in začnejo z zvonjenjem odganjati zimo, prinašati srečo in dobro letino, šele ob svečnici. Tako se je večina korantov tudi letos zbrala v noči z 2. na 3. februar v Budini pri Ptujku na domačiji 2. princa karnevala Matevža Zokija in s tradicionalnim korantovim plesom ob ognju začela oznanjati pustni čas. Organizatorji ptujkega kurentovanja so letos pripravili bogat kulturno-zabavni in animacijski program, ki je trajal 11 dni in seveda noči. Predvsem postaja kurentovanje vse bolj prepoznavno v Sloveniji kot tudi izven naših meja. Prav zaradi pustnega časa, ki traja od svečnice do pepelnice, Ptuj obišče okrog 100.000 domačih in tujih gostov.

Uradno se je pustno rajanje začelo v soboto 10. februarja z 9. srečanjem tradicionalnih slovenskih pustnih likov in mask. V obliki etnografske povorke po mestnih ulicah Ptujkega se je zbralo 1500 različnih pustnih likov in mask s Ptujkega in Dravskega polja, Haloz in najrazličnejših krajev po Sloveniji. V otvoritveni povorki pustnega časa se je na enem mestu zbralo 408 korantov. To je za zdaj največje zabeleženo število korantov, ki bo zapisano v Guinnessovi knjigi rekordov. Ta dan je župan mesta Ptuj, dr. Štefan Čelan, predal oblast princu karnevala, Slavku plemenitemu Kacherlu, deželnemu proviantnemu mojstru. Zabavni program pa se je nadaljeval vsako večer v karnevalskem šotoru z nastopom glasbenih skupin. Prireditve pa so potekale tudi po mestnih ulicah.

Tradicijo je lahko prenašati naprej, če za tovrstne dogodke navdušimo najmlajše. Zato so na letošnjem ptujkem kurentovanju dobro poskrbeli za naše najmlajše. V soboto, 17. februarja, so mladi lahko rajali na 2. mednarodni otroški povorki, 19. februar pa je potekal v znamenju karnevalske povorke Ptujskih vrtcev in otroške maškarade.

Osrednja in največja prireditev na Ptujku pa je potekala v nedelo, 18. februarja. Pozdrav pomladi v družbi korantov in ostalih pustnih mask se iz leta v leto povečuje število

najrazličnejših modernih pustnih mask iz vse Slovenije pa tudi iz drugih evropskih držav - Belgije, Švice, Avstrije, Italije, Bolgarije, Slovaške, Makedonije in Hrvaške.

Zaradi stalne udeležence v nedeljski povorki s skupino korantov, ki smo si nadeli ime Florjan, že nekaj let nisem videl povorke v celoti. Vidim le navdušeno občinstvo, ki do zadnjega koticčka napolni ptujkega ulice. V njihovih očeh vidim negotovost hkrati pa navdušenje, ko se kateremu izmed njih približam v veliki kosmati opravi – korantu.

Boris Zmazek

Pismo iz Lunda

Jure.Piskur@cob.lu.se; +46 46 2111982 Januar 2007

Preteklo leto se je začelo z dolgotrajnim mrazom, snegom in ledom, ki so se zajedli čisto v april. Celo Jurčku je bilo na koncu dovolj kepanja in sankanja. Po prijetni pomladi je prišel rekordno vroč julij, hiše se niti ponoči ni dalo shladiti pod trideset stopinj, morje je cvetelo in na koncu je celo naša obala zaudarjala. A mi smo takrat skoraj prezebali na severu, 2.000 km od Lunda, na Lofotih in Laponskem. 2006 se je končevalo s toplim novembrom in decembrom, kar je zmedlo celo češnje, ki so začele cveteti. Kosi so ob decemberskih večerih že začeli žvižgati ženitovansjske pesmi. Leto se je začelo s polno optimizma, končevalo pa mračno. Predvsem nas je pestila Janova bolezen in nam jemala spanec. Prihajajoče leto: počutim se kot bi me vrtinec iz umivalnika potegnil v požiralnik in bi prosto padal proti kloaki. A tudi ta zgodba mora imeti svoje dno. Pretekle mesece so nas za zmeraj zapustili bližnji danski prijatelji. Torstnovo Annette je požrl rak, Matildinega Joergena je v avtu torpediral neodgovoren voznik, in Jesperja je uničil alkohol. Slednjega sem poznal petindvajset let. Ko je pred par leti postal brezposelen, je šlo navzdol. Tako gre to.

Utrujenost po selitvi iz Koebenhavna je jenjala, in to leto je bilo pravzaprav prvo, ko smo začeli funkcionirati normalno v naši novi domovini. Začel sem zopet gledat televizijo in brati časopise: Sobotna priloga Dela je sicer postala mlana (in treba jo bo zamenjati), zopet sem se vrnil k danskemu Weekend Avis-u, švedskega pa še nisem posvojil nobenega. Jan je preživel z nami tri mesece, napisal diplomu iz fizike in delal pri zoologih v Lundu. Judita se še vedno pritožuje čez vlak in dobre tri ure izgubljenega časa, a tudi vsakodnevno

prečkanje mostu in menjavanje med danskimi in švedskimi kronami je postalo rutina. Veliko pri tem pomaga Jurček, ki postaja vse zrelejši. V tem letu je začel sam kolesariti v šolo in tudi iz šole na večerni judo gre že sam. Najbolj uživa pri računanju in športu, njegova švedščina je še vedno šibkejša kot pri sošolcih, a hkrati še vedno govori dansko in slovensko. Pri prvi pomaga televizija, pri drugi dom in poletni obiski pri starih starših. Jeseni je v tretjem razredu začel tudi z angleščino. Premagam ga v šahu, pri suduku pa postaja že hitrejši. Po celem mestu ima prijatelje, a tudi po ure se lahko zabava sam. Prevzel ga je judo in to leto je prinesel domov cel kup kolajn.

Tudi to leto sem dosti prepotoval. Bil sem v EU ocenjevalni komisiji biotehnoloških raziskovalnih nalog v Bruslju, in tam tudi na obletnici obelodanjenja dednine kvasovke. Še prej pa me je obiskal oče prvega evkariotskega genoma, Andre Goffeau, in to ravno na deseto obletnico. Tej je bila posvečena tudi moja prva knjiga o komparativni genomiki, ki je izšla maja. Imel sem predavanja v Pragi, Uppsali in Ljubljani. Tudi Stockholm in Milano sem obiskal službeno. Nočni obisk Metelkove v Ljubljani z Natašo in Mojco, in polnočno pohajkovanje po "mojem" Stockholmu še nekaj časa ne bo zbledelo iz spomina.

Počitnice smo preživljali na severu Švedske in Norveške. Obiskali ledenik, jedli kita in severnega jelena, bruhali sredi viharja na morju. Se s Pijo Lucijo in Jakobom učili o Laponcih, raziskovali temne severne reke, jezove in hidroelektrarne, in opolnoči pri dnevni svetlobi igrali nogomet. Lofoti so name zopet naredili močan vtis. Teden dni smo potem preživeli v Portorožu, a zaradi vročine se je dalo le poležavati. Celo zgodnji jutranji teki so bili muka. Leto smo

zaključili v Palermu, pri družini moje italijanske sodelavke. Ni nam uspel vzpon na Etno, bila je snežna nevihta, a namesto lave nas je grel nenavadno topel ugašajoči december, celo do dvajset stopinj je bilo. Nepretrgana sicilijanska zmešnjava in komedija pa je celo Judito pripravila do tega, da je morda v Skandinaviji kljub zimskemu mraku življenje le rahlo manj naporno.

To leto je moja skupina zrasla na sedemnajst ljudi, skoraj preveč za moja ramena. Celo paletu narodnosti sem zbral, od Indijca, Libijke, Kolumbijca do cele vrste Evropejcev: Dancev, Švedov, Ukrajincev, Islandčinke, Srbkinje, Slovakinja, Poljakinje, Špancev. In za "eksotičen" dodatek celo dodatnega Slovenca. In nestrpnosti ni bilo opaziti. Po drugi strani pa sedaj ksenofobija razjeda Slovenijo. "Nov" bolnik za Dansko in drugimi post-komunističnimi deželami. A je bilo prijetno slišati par odločnih glasov, ki so se kljub EURO evforiji spomnili tudi človekovih pravic. Tudi naš veleposlanik na Danskem ob svojem Novoletnem nagovoru.

Zapustili so me trije Danci, ki so prišli z mano in začeli postavljati raziskovalno skupino v Lundu. To leto je bilo obdobje obilnega sejanja, a pičle žetve. Kako veliko energije in znoja se včasih porabi, rezultati pa ne pridejo in ne pridejo. Veliko upanja smo polagali v razvoj alternativnih antibiotikov proti multi-rezistentnim bakterijam, pa v razvoj encimov za zeleno kemijo. Več zadovoljstva je bilo ob organizaciji mednarodne konference ICAP2006. Zadetek v polno, posebej z obiskom Nobelovca Lipscomba, a organizacija me je precej utrudila. Jeseni sem potem učil nov predmet, molekularno biotehnologijo za biologe, ki je vseboval celo vrsto novih tem, predvsem o inovacijah, patentih, sodelovanju z industrijskimi partnerji. Pionirsko delo za lundske mlade biologe. In te dni pišem univerzitetni učbenik o strukturni biologiji.

Na danski politični sceni se vedno traja agonija, ko velik del politike kroji majhna skrajno desna stranka. A gospodarstvo, posebej pa biotehnologija, je v neverjetnem zagonu. Tudi Z Gene (www.zgene.dk) še vedno živi. Na Švedskem smo imeli jesenske volitve. Prinašajo majhne spremembe na trgu dela, nekaj zmanjšanih davkov in več denarja za raziskovanje. Zaenkrat zveni dobro. Gospodarska rast je čvrsta in nekdanja severna "velesila" počasi okreva po šoku iz devetdesetih let. Irak pa tone globlje in globlje v pekel. In kot ponavadi se glavni propagandisti uporabe sile izmotavajo in otesajo odgovornosti. S slikarjem Walidom, mojim prijateljem iz ljubljanskih dni, sva se ravno pogovarjala, da bo kmalu čas za obisk Kurdistana, ki pa po dolgih stoletjih končno cveti. Nesreča za ene, sreča za druge. Odšel je Saddam, odšel ameriški obrambni minister, in skoraj mu bo sledil Bush. EU postaja še večja in večina našega kontinenta postaja prijetna ali pa vsaj znosna. Tegobe, ko smo živeli in potovali po Evropi v osemdesetih in so nas ustavljali na vsaki meji, so skoraj pozabljene. Bolgarija in Romunija sta na toplem, a Srbija in Turčija in še nekatere dežele ostajajo velik izziv. Moje delo v 2007 bo posvečeno tudi Ukrajini, ki se pošteno trudi z reformami.

Čez par dni se zopet začneja moja švedščina, pa judo. Dnevi bodo zopet zapolnjeni do roba. Pa za kakšen film in koncert bo treba poiskati čas. Letos se mi je v spomin posebej vtisnil film Ang Lee-ja Gora in še nekaj filmov azijskih režiserjev. Kakšen napredek tudi tam! Po dolgem času sem si ogledal nekaj Passolinijevih filmov. Pa Vivaldijevi Štirje letni časi v Piranu in sobotni orgelski koncerti v naši Katedrali naj bi dobili družbo tudi v prihajajočem letu. Poleti nas čaka obisk Avstralije, ene od naših domovin. Že devetnajst let je odkar smo se izselili, a spomini na avstralsko obdobje so še vedno topli in skoraj podobni domotožju. Srečno 2007!

Jure

Srečali so se članice in člani Društva zdomskih prijateljev IZ POMURJA SE ŠIRIJO PO VSEJ DRŽAVI

Izjemno zanimivo in prisrčno je bilo na prvem rednem letnem občnem zboru prvega v Sloveniji ustanovljenega Društva zdomskih prijateljev, ki je potekal v motelu Čarda v Martjancih. Gre za društvo, ki je bilo ustanovljeno lani (2006) februarja, v njem pa je trenutno 40 članov in članic zlasti iz Prekmurja in Štajerske. Predvsem so tod bili člani različnih zdomskih društev po državah, kjer so minula desetletja delali in živeli. In kot je bilo slišati je njihovo delovanje izjemno razgibano, predvsem pa si želijo nadoknaditi zamujeno, in sicer kar se da bolje spoznati vsako ped Slovenije, kar jim prej med delom in garanjem v tujini ni bilo omogočeno. Zato so v ospredju njihovega delovanja izleti in ekskurzije po različnih krajih in območjih Slovenije, v društvu pa si želijo, da bi se jim začeli pridruževati nekdanji zdomci in njihovi prijatelji iz ostalih delov države. Cilj jim je tudi, da bi zraven pritegnili tudi mlade, a se zavedajo, da imajo slednji veliko dela in malo prostega časa.

Iz poročila o delovanju prvega slovenskega zdomskega društva v prvem letu obstoja, ki ga je prisotnim predstavil predsednik in pobudnik ustanovitve društva Lojze Lenarčič iz Gornjih Slaveč na Goričkem, je razvidno, da so bili sila pridni in aktivni. Začeli so lani za kulturni praznik (8.2.2006), ko so se prvič zbrali vsi zdomci, kateri so po dolgih letih bivanja v tujini, za vedno priselili nazaj domov. Že na prvem srečanju so vsi skupaj odločili, da bodo tudi doma nadaljevali kar so dolga leta počeli zlasti v slovenskih društvih po tujini. Znano je namreč, da so kmalu potem ko so naši ljudje dokaj množično odhajali na delo v tujino, zlasti v Nemčijo, Avstrijo, Švico in Švedsko, so tamkaj začeli ustanavljati tudi zdomska društva, da so se lahko družili, negovali slovensko kulturo, ohranjali materin jezik in si tudi medsebojno pomagali. In sedaj, ko se je veliko število zdomcev že za stalno vrnilo v domovino, je nastalo omenjeno prvo Društvo zdomskih prijateljev Slovenije.

Kot je povedal predsednik Alojz Lenarčič, ki je bil v mestu Rankweil na Predalpskem v Avstriji vrsto let tudi predsednik tamkajšnjega Slovenskega kulturnega društva Mura, je njihov glavni namen druženje na skupnih izletih, praznikih in piknikih, obiskovati pa želijo tudi zdomska društva v tujini, zlasti v

Avstriji, Švici, Lichtensteinu, Nemčiji in na Švedskem. V teh krajih je večina članov namreč delala in preživela polovico ali še več svojega življenja, preden so se za stalno vrnili v domače kraje v Sloveniji. „Trenutno nas je nekaj nad 40, pričakujemo pa, da se bo v prvo Društvo zdomskih prijateljev Slovenije vključilo precejšnje število naših delavcev in njihovih družinskih članov, ki so se vrnili v domovino. Vsi so namreč dobrodošli, ne le iz Pomurja in Štajerske, temveč iz cele države. Sedež društva pa je zaenkrat kar na mojem naslovu v Gornjih Slavečih 15, Kuzma, GSM: 031/840-979“, pravi predsednik Lenarčič, ki je nanizal tudi nekaj konkretnih aktivnosti, ki so jih izvedli potem ko so se lansko pomlad tudi uradno registrirali.

Tako so med drugim najprej organizirali izlet na Koroško, ko je 35 članic in članov najprej obiskalo Sveti Duh na Ostrem Vrh, potem naprej do Dravograda, kjer so se preselili na splav in potem po reki Dravi navzdol. In ker je bilo zelo lepo in zanimivo, so se kar med vožnjo dogovorili za novi izlet, ter so se odpravili na Gorenjsko, predvsem na Bled in k Jožovcu (Avsenik) v Begunje na ples pri Nataliji. Bilo je še veliko različnih druženj in drugih aktivnosti, še posebej veselo pa je bilo ob koncu lanskega leta, ko se je večina izmed vseh članic in članov odločila za skupno silvestrovanje v gostilni Spiric v Černelavcih pri Murski Soboti... Na zboru pri Čardi so se prisotni člani demokratično dogovorili tudi o nadaljnjem delu društva, saj so skupaj sestavili program dela za leto 2007. „Glavna naloga vseh je pridobitev novih članov širom Slovenije, zdomcev in tudi drugih (prijateljev zdomcev), potem organiziranje izleta v Postojnsko jamo, obisk slovenskega parlamenta, obisk Oktoberfesta v Münchnu in še kaj“, nam je še povedal Lenarčič.

Besedilo in foto: Ludvik Kramberger

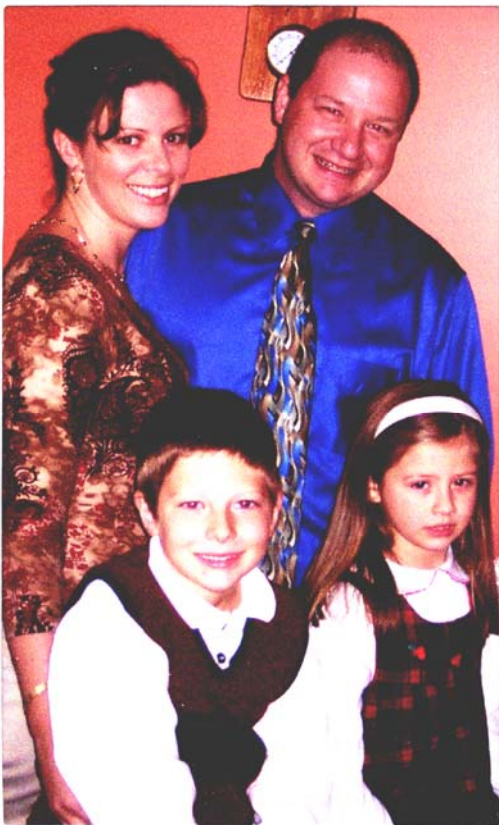
Foto: (Občni zbor Društva zdomskih prijateljev v Motelu Čarda v Martjancih v Prekmurju)

PISMO IZ AMERIKE

BREVET FRÅN USA

Familjen Geng på väg till Sverige...

Av Diana Geng

Varning! Långt brev! Nu är det dags för mig att berätta hur det går med flyttplanerna och hur vi har det allmänt. Hela familjen Geng flyttar "hem" till Sverige i sommar även om jag är den enda som faktiskt har bott där. Steve, barnen och två katter (Taj och Mahal, mina förstfödda, 8 år nu). Den 30 november var Steve och jag i Atlanta på svenska konsulatet där Steve blev intervjuad för uppehållstillstånd. Tur nog var mamma och pappa här så de kunde passa barnen, dvs, få iväg Zander till skolan och hämta Danni på dagis!! Det var en telefonintervju med Ambassaden Chicago och det verkar som om Steve charmade damen för knappt en månad senare kom passet tillbaka med ett fint blänkande "Permanent Uppehållstillstånd utan tidsbegränsning" stämplat i det!!! Hurra! Vi firade det med en flaska skumpa.

<<<< Familjen Geng: *Diana, Steve, Alezander och Daniella*

En av Steves tre systrar, Debbie som var här över Thanksgiving i november, vill komma hit i juni och hjälpa oss att packa flyttkontainern med hennes två tonåriga

grabbar. Det tackar vi för. Så vi har siktat in oss på att kontainern ska skickas den 18 juni. Det kommer att ta 3-4 veckor för den att komma till Jönköping.

Steve vill hemskt gärna spendera några veckor tillsammans med sin familj innan han kommer till Sverige. Så planen är att barnen åker tillbaka med faster Debbie och kusinerna till Iowa, 18 eller 19 juni där de kommer att vara hos henne, faster Kim, faster Becky och givetvis farmor och farfar tillsammans med de andra 7 kusinerna som bor där!! Vi var där förra sommaren och jag måste säga att Iowa är väldigt likt Sverige i klimat och landsbygd och de älskar att vara där. Eftersom jag måste flyga med två katter så kommer jag hem till Sverige först med

kissekatterna 19 eller 20 juni. Steve ska stanna kvar och jobba till första juli och sen kör han till Iowa för att vara med barnen och familjen. Hans föräldrar har en stor husbil, (jag kallar den för husbuss, för det är precis vad den är!) och de planerar på att åka genom Staterna till västkusten och tillbaka i två veckor. Det låter jättekul.

Steve och barnen har redan sina flygbiljetter till Svergie, enkel resa från Chicago till Arlanda den 26 juli. Jag å andra sidan har inte min biljett än men kommer nog att betälla biljetten i feb eller mars. Det är lite klurigare när man reser med två katter, alla plan har inte plats för dem, speciellt inte de små propellerplanen som flyger inrikes mellan Savannah och Chicago.

Vad det gäller katterna så måste de också förberedas för flytten. För två veckor sedan tog jag dem till vetrinären för att märka dem med microchip och ge dem rabies spruta. Jag har fått blanketter från jordbruksverket med instruktioner om vad som krävs och det är inget komplicerat men det tar tid. Nästa vecka ska de in igen och få en ytterligare en rabies spruta och sen tre veckor efter det ska blodprov tas och skickas till Kansas (Måste vara EU-godkänt laboratorium) för att bekräfta att de har tillräckligt hög nivå av antikroppar mot rabies. Det tar ytterligare några veckor. 10 dagar innan vi reser måste de avmaskas och sen tor jag att det är fritt fram att sätta dem på planet. Stackarna kommer väl att dö av stress innan vi kommer fram.

Det största projektet vi nu har är att få huset redo för visning. Jag har jobbat som fan med att måla golvlister, fönster och dörrkarmar. I tisdags målade jag ungarnas badrum på övervåningen. Efter 6 år här blev det äntligen gjort!!! Ny toalettlock på alla tre toaletterna, nytt golv i kök och matsal. Ytterdörren är nymålade och hela huset ser med en gång jättefräsht ut!! Jag schampoonerade mattan i tisdags oxå och den ser ny ut. I helgen ska vi ta itu med trädgården, göra rent hus och staket och försöka få gräset at växa där vi hade studs mattan i 2 år!! Den har vi tagit ner nu. Vi planerar på att bli klara med allt till 1 mars då huset ska bli till salu. ALLT hänger ju på att vi får huset sålt men det ska inte vara några problem.

Annars mår vi bra. Alekzander går i första klass, han är 6 år och förra veckan fick blev han utnämnd som bästa försteklassare i matte för detta kvartalet. Han fick ett diplom som ni får se när vi kommer hem! Jag är så stolt över honom. Han är smart som tusan även om han betar sig som en clown för det mesta. Daniella går på dagis fem dar i veckan nu för jag jobbar bara luncher sen augusti. Hon stortrivs, har vänner att leka med och även hon har börjat räkna och skriva. . Hon är 5 år och hon kan skriva på tangetbordet utan att titta på bokstäverna. -----

Svar på Dianas brev: *Kära Diana, tusen tack för brevet! Hoppas allting flyter enligt planerna - och det gör det säkert. Lycka till med allt, det kan bli lite stressigt emellanåt, det kan man förstå. Men ni klarar det, ni är unga och vet vad ni vill. Diana, hur länge har du varit i USA allt som allt? Vilket land reste du till först och hur hamnade du där du bor nu? Hinner du, så ber jag besvara dessa frågö. Diana, får jag publicera ditt brev i den slovenska Informationsbladet i Sverige? Jag tycker det är oerhört intressant, nämligen. Kram Gustika& Zvonko PS Diana är född i Sverige, hennes föräldrar är Barka och Milan Belec från Jönköping och Dianans man Steve är amerikan.*

Bakgrund

Visst får du publicera min brev om det kan vara av något intresse för andra.

Jag åkte över till Kalifornien som Au Pair första gången Sept 1990. Jag bodde i San Jose, strax söder om San Fransisco. Där tog jag hand om en bebis som var 6 veckor gammal när jag började. Jag kom hem i augusti året efter, jobbade son en tok, köpte en ny flygbiljett och reste sedan tillbaka igen i januari 1992. Jag hade ju träffat en kille som jag trodde jag inte kunde vara utan!! Ungdomar, du vet ;)

Jag var Au Pair ytterligare ett år, denna gången hos två familjer. Jag passade en bebis hos ena familjen på morgonen och sen en annan några kvarter därifrån, på eftermiddagen. De skilde bara en månad i ålder på pojkarna. Det var nu som jag ville börja plugga igen och jag sökte till Northern Arizona University (NAU) våren 1993. Blev accepterad, fixade med lån från CSN och flög hem för att jobba sommaren 1993. I Augusti började jag plugga på School of Hotel & Restaurant Management på NAU i Flagstaff, Arizona. Det ligger norr om Phoenix, högt uppe i bergen och ca en timme från Grand Canyon. I stället för att resa hem till Sverige under sommarlovet 1995 (hade varit hemma sommaren 1994) åkte jag till Hilton Head Island, South Carolina för att göra ett internship inom restaurang management. Genom att göra detta fick jag en hel termins poäng. Min utbildning var 4 år men jag lyckades blir klar på 3!!

På Hilton Head jobbade jag på Holiday Inn Oceanfront, ett stort hotell som ligger på stranden. Jag och 28 andra interner jobbade i restaurangen den sommaren. Det var här jag träffade Steve, min käre man. Internshipprogrammet som vi båda deltog i hade 85 studenter på Hilton Head från universitet från hela USA. Det var jättekul. Vi bodde 7 pers i en trea, killar och tjejer var för sig. Efter sommaren åkte jag tillbaka till skolan och tog examen i maj 1996.

Som internationell student erbjuder USA 1 års arbetstillstånd när man har avklarad sin utbildning. Det gäller från examensdagen och ett år framåt. Man kan inte spara det till senare. Jag tog vara på det, intervjuade med många företag som kom till NAU. Ett företag flög mig till San Diego över en helg för att visa restaurangen och de erbjöd mig ett jobb som manager där. Jag fick flera erbjudanden över hela västra USA men jag ville ju tillbaka till Hilton Head. Så jag fixade 3 intervjuer själv med hotell här och tog ett jobb på Hyatt Hotell som supervisor. Efter examen så tog jag mitt pick och pack och bilade själv från Arizona till South Carolina. Det tog 3 dagar! Och på den tiden hade vi inte mobiltelefoner här i USA. Och det var så jag hamnade här. Jag hade kollat annonser i lokala Hilton Headtidningen redan i Arizona och hittat en tjej som behövde en rumskompis. Jag ringde upp henne och vi kom överens så jag hade någotstans att bo när jag kom. Hon heter Tara och är min bästa vän här och Alekzanders gudmor!! Fast nu bor hon i Charleston.

Steve hade stannat kvar här efter sitt internship och bodde tillsammans med 3 andra killar i ett stort hus. Vi dejtade av och an. Jag bytte jobb några gånger, trivdes inte på det stora hotellet utan började servera i stället och tjänade 3 gånger så mycket i dricks!! Arbetstillståndet gick ut och jag flyttade hem till Sverige sommaren 1997. Tog med mig bilen och allt annat, vilket inte var mycket. Jag hade ju levt i en kappsäck de sista 5 åren. Vid det här laget var Steves och mitt förhållande ganska allvarligt. Väl hemma i Jönköping jobbade jag på Elmia i 6 månader. Där var jag ansvarig för konferans och konsertavdelningen av Partena Cater som var min arbetsgivare, INTE Elmia. Dvs, jag hade hand om fika pauserna.

I januari 1998 kom Steve till Sverige, träffade familjen och vi åkte tillbaka till Hilton Head tillsammans. Februari 1999 köpte vi vårt första radhus och resten vet du, vi gifte oss i Jönköping 7 augusti 1999, Alekzander föddes 7 juli 2000 och Daniella kom året efter, 25 september. Oktober 2000 flyttade vi till Bluffton, till fastlandet med andra ord. Det är billigare på andra sidan bron och vi behövde mer plats efter tillökningen. Vi köpte ett nybyggt hus och har bott här i över 6 år nu. Nu är detta kapitlet snart avslutat och vi börjar nästa i Sverige.

Fortsättning...

Vad jag ville säga bland annat är att jag nu har bokat min biljett till Sverige!!!!!!!!!!!!!! Jag och katterna kommer till Arlanda den 13 juni kl 12.10 från Frankfurt. Jag flyger från Atlanta till

Frankfurt och sen vidare till Stockholm. Efter flera timmar i telefon med alla möjliga bolag fick jag veta att det var OMÖJLIGT att flyga från Savannah i Juni med katter pga vädret. Sånt tänker man ju inte på!! Det är ju så förbannat varmt och fuktigt här så de förbjuder djur på flygen på många mindre flygplatser i södern. Temperaturen ligger ju närmare 40 och fuktigheten är jättehög. Djuren måste sitta utomhus på vagnarna med väskorna och vänta på att bli lastade. Så från maj till september får man inte ha med sig djur på flyget. Hade jag bara haft en katt som vägde mindre än vad de gör så hade jag kunnat ta med mig den ombord men så är ju inte fallet. Jag har ju två och ni som har sett mina katter vet att de är mer som små tigrar än kissemissar!! Så jag insåg att jag måste ändra planer. Jag kommer att hyra bil och köra till Atlanta och tar flyget därifrån. Det går bra eftersom det är ett direkt flyg till Tyskland. Men det är 5 timmars körning!!! Nåväl, det är ju sista gången hoppas jag. Så jag blir hemma i Jönköping till midsommar!!! Min första svenska midsommar sen.....jag kommer inte ihåg! Jag tror det var 1994.

Nu ska jag sluta får den här gången. Ta hand om er, vi hörs snart igen.

Diana med familj

Pismo iz Avstralije

Caroline (Karolina) Antauer

Pozdravljena, Augustina!

Naj se vam predstavim. Moje ime je Caroline (Karolina) Antauer in sem prevzela slovensko oddajo na avstralskem radiu SBS. Na žalost smo Elico Rizmal lani, na velikonočno nedeljo izgubili v prometni nesreči, ki se je zgodila, ko je peljala iz radia domov (nekaj 100 metrov pred domom se je ena oseba čelno zaletela v njo in je bila takoj mrtva). Sem mlad imigrant, saj sem Slovenijo zapustila šele pred 11 leti in pol. 4 leta sem z družino preživela v Novi Zelandiji, zadnjih 7 let in pol pa živimo v Melbournu. Vesela sem vašega glasila in ga vedno rada preberem. Prišla sem do zaključka, da je naša, slovenska skupnost, ne glede na to, kje v svetu je, skoraj enaka. Zelo rada bi dobila telefonsko številko predsednika kakšnega slovenskega kluba na Švedskem, da bi posnela z njim/njo intervju za naš radio. Lepo bi bilo, ko bi se vsaj preko radijskih valov spoznali in izvedeli kaj več drug o drugem. Prosim vas, ce mi lahko pošljete kakšno telefonsko številko, da bi to lahko izpeljala. V naprej vam lepa hvala.

Vam in vaši skupnosti želim obilico zdravja, zadovoljstva in uspeha v novem letu ter da bi vam uspelo s podmladkom oživeti vsa društva.

Lep pozdrav

Karolina

Spostovana ga. Karolina!

Z veseljem sem prebrala vaše vrstice. Tudi za tragično nesrečo s smrtnim izidom ge. Eli Rizmal smo na nek način izvedeli in to seveda zelo obžalujemo. Z go. Eli Rizmal sva se nekoč v Mariboru srečali in pogovarjali o našem delu na Švedskem. Vendar je tega že mnogo let, najmanj 8, bi rekla. Vam pa želimo uspešno delo s slovensko oddajo na avstralskem radiu ga. Carolina.

Želite telefonsko številko katerega od predsednikov slovenskih društev na Švedskem. Na zadnji strani Informativnega GLASILA so pod naslovi društev tudi telefonske številke dotičnih predsednikov, tudi moja številka je tam, ki je naslednja: 0046 418 269 26 (Augustina Budja), sem predsednica enega slovenskih društev - pevskega društva Orfeum. Torej, če pogledate zadnjo stran I. GLASILA boste našli telefonske številke vseh predsednikov društev. Če pa Informativnega GLASILA nimate pri roki, pa vam številke seveda lahko posredujem. Tam je tudi telefonska številka predsednika Slovenske zveze na Švedskem, Cirila Stoparja.

Slovenci na Švedskem nimamo več svoje radijske četrt ure, ki so nam jo l. 2000 odvzeli po skoraj 20.tih letih zaradi premajhnega števila. Slovenci, ki so naturalizirani, se ne računajo več kot Slovenci, mnogi pa tudi registrirani niso kot Slovenci. To je bilo treba opraviti po osamosvojitvi Slovenije na takozvanem matičnem uradu osebno (Skattemyndigheten), kar pa je bilo, žal, za mnoge prezahtevno in so opustili. Torej je uradno število Slovencev na Švedskem nekje med 60 - 600, po statistični raziskavi, ki sem jo v sodelovnju Državnega Statističnega Urada na Švedskem (SCB) izvedla jaz osebno, pa nas je bilo prve generacije 31. 12. 1999 na Švedskem 5098 Slovencev. Toliko na kratko.

Veseli me, da ste se mi oglasili. Pišite še kdaj in oglasite se. Lepo pozdravljeni, prisrčen pozdrav tudi vašim radijskim poslušalcem.

Augustina Budja

caroline.antauersbs.com.au>

To: <budja@bredband.net>

Sent: Saturday, January 06, 2007 7:50 AM

PISMO IZ SLOVENIJE

Verdev

Potovanje v preteklost – Egipt

Že dolgo zelena in nato hitro odločena destinacija - obiskati Egipt in se poglobiti, doživeti zgodovino za vsaj 4000 let. Tako smo odpotovali dogodivščinam in zgodovini naproti konec leta 2006 in to 26. decembra. Z letalom Adria Airways - slovenske letalske družbe, smo po treh urah leta prispeli iz Brnika v Kairo. Po noči v krasnem hotelu in po

ogledu kaotičnega in po svoje lepega Kaira, smo se odpeljali v Gizo na ogled veličastnih in vrednih ogleda, piramid. Videli smo tudi slavno Sfingo ter predelovalnico dišav.

Sledila je vožnja s spalnikom do Asuana, kjer smo si ogledali slavni in ogromni Naserjev jez, ki je preprečil Nilove poplave in zagotovil ogromno elektrike. Nato je sledila naporna avtobusna vožnja do templja v Abu Simbl, kjer se izkaže vsa gradbena veličastnost in brezčasnost Egipta.

Na vseh poteh nas je spremljala vojska, zelo diskretno, toda vidi se, da skrbijo za turiste, saj je turizem poleg nafte najbolj donosna gospodarska dejavnost. Videli smo ogromno čudes in ugotavljali, da so bili Egipčani največji gradbeniki z visoko stopnjo kulture in tehnike.

V Asuanu smo se nato vkrcali na ladjo, ki nas je po Nilu zapeljala do Luxorja. Na ladji smo preživeli tri dni in bilo je čudovito, saj je to pravi plavajoči hotel, ki nudi vse udobje ter super hrano. Na postankih smo si ogledovali mesta, spomenike in občudovali kulturo, ki je ni več že vsaj 3000 let, monumentalne stavbe pa stojijo še sedaj in nemo pričajo o mogočnosti tedanjega časa.

Na poti smo se vozili tudi s felukami (z nilskimi jadronicami) in ugotavljali, da se nekatere stvari že tisočletja niso spremenile, če pa so se, so se včasih celo na slabše.

Zelo zanimivo je bilo opazovati kulturo, življenje, navade in življenje Egipčanov. Ljudje so zelo zanimivi, prijazni, pripravljeni pomagati, včasih celo preveč in na žalost se večkrat izkaže, da je denar sveta vladar.

Promet je za naše razmere zelo kaotičen, saj semaforjev skoraj ne poznajo in vse gre skozi trobljenje, izsiljevanje, toda promet se odvija in tudi nesreč ni veliko. Čistoča?: smeti, razsute stavbe in obvezne satelitske antene pa zgleda, da so sestavni del kulture in zato se nihče ne razburja.

Iz Luxorja nas je nato avtobus skozi puščavo v konvoju z vojaškim spremstvom pripeljal v Hurgado. To je izredno lepo turistično mesto ob Rdečem morju z lepimi plažami, čudovitimi hoteli in na sploh z zelo razvitim turizmom. Tu letuje ogromno Rusov. Prebivali smo v čudovitem hotelu z bazeni, okusno hrano in prijazno postrežbo. Tako smo si ogledali Hurgado, nakupili zadnje spominke in nato polni vtisov odleteli realnosti naproti.

Bilo je čudovito, polno doživetij in zgodovine polno potovanje. Kljub temu da je bilo naporno, mi bo ostalo v nepozabnem spominu.

Metka Hojnik Verdev

ZANIMIVOSTI

AKTUELLT

SvD, Utrikes

Publicerat 20 januari 2007 05:46

Sloveniens president blev djurens bästa vän

GENÈVE Han spelade en nyckelroll när Slovenien bröt sig loss från ex-Jugoslavien, han lotsade landet in i EU och Nato samt var drivande för årets kliv in i eurozonen. Janez Drnovsek är inte bara president, han är också Europas "New Age-president" som efter en svår cancer lever isolerat, blivit vegan, motsätter sig djurförsök och skriver böcker om positivt tänkande.

Janez Drnovsek är en ovanlig politiker som inspirerar och imponerar många men får andra att höja på ögonbrynen. Den sjukdomsdrabbade 56-åringen har slussat Slovenien från socialism till marknadsekonomi, självständighet och EU-integration. Hans land är alltmer i rubrikerna: i år bytte Slovenien tolarn mot euron, och nästa år blir landet det första från den nya medlemsländerna i Central- och Östeuropa att hålla i EU:s ordförandeklubba. Drnovsek stegade in i maktens salonger när Slovenien som första republik i ex-Jugoslavien förklarade sig självständigt 1991. I rollen som chefsförhandlare fick han stopp på tio dagars krig mot den jugoslaviska armén - och valdes till premiärminister i ett fritt land. Drnovsek blev symbol för slovensk stabilitet under tio år. Med fast hand förbättrade han landets ekonomi och höll i ståtliga sammankomster som toppmötet mellan George W Bush och Vladimir Putin 2001 i Titos gamla slott Brdo. (Fast Drnovsek var måttligt imponerad av att den amerikanske presidenten hälsat honom som "Sloveniens ledare" under ett besök i Washington). 2002 valdes Drnovsek till Sloveniens president, en i huvudsak ceremoniell position även om den övertygade eurofilen Drnovsek agerar mycket bakom kulisserna. Men hans agerande har förändrats de senaste åren. Sedan Drnovsek fick sin cancerdiagnos 1999 och tvingades ta bort en njurtumör har han förvandlats från teknokrat till vad vissa kallar "New Age-president". Han har vänt ryggen åt traditionell medicin och lämnat presidentpalatset för att ensam bosätta sig i en stuga på landet utanför Ljubljana. Där äter denne tidigare bankir och expert på penningpolitik enbart egenodlade grönsaker och hembakat bröd samt engagerar sig i miljöfrågor och kampen mot djurförsök och jakt. Även hans hund Brodi är vegan - inget kött, ingen kyckling, ingen fisk, inga mjölkprodukter, inga ägg.

Drnovseks engagemang har varit av den kalibern att 72-åriga Brigitte Bardot nyligen skickade honom ett hyllningsbrev. "När man vet att en president inom EU är vegetarian och motståndare till djurförsök och jakt ger

det hopp snarare än tröst", skrev Brigitte Bardot. "Om den franska presidentkampanjen hade en sådan kandidat skulle världen bli mindre outhärdlig", tillade hon önskefullt. Bardot-brevet finns noga återgivet på Drnovseks hemsida där man kan följa hans dagliga aktiviteter: "Presidenten mottar pris". "Presidenten tar emot borgmästaren". "Presidenten gästar La Traviata".

Till gurun Drnovseks nya liv hör också skrivande. Hans böcker om positivt tänkande och inre lugn har blivit bestsellers i både Slovenien och Kroatien. Han har även prantat ihop en fredsplan för Kosovo samt dragit igång den humanitära kampanjen "World for Darfur". Nyligen bildade Drnovsek också "Rörelsen för Rättvisa och Utveckling" och lämnade sitt vänster-centerparti liberaldemokraterna.

En udda prick i europeisk politik alltså. En del ser honom som "en president i tiden". Andra påpekar att han hellre vill vara humanitär än politisk ledare. Det visade sig inte minst då Drnovsek som enda europeiskt statsöverhuvud deltog i installeringen av Bolivias president Evo Morales förra året - och kom tuggandes på cocablad "för att visa solidaritet med de förtryckta". Hur många EU-politiker skulle göra det?

GUNILLA VON HALL

Zanimivi ljudje s slovenskim poreklom

Janez Rugelj, psihiater, ki bo delal do konca (12. 12. 2006, Jana)

Dr. Janez Rugelj, gotovo najbolj znani slovenski psihiater, ima pri starosti 77 let že 65 let delovne dobe. Nima nobene pokojnine. Kot sam pravi, bo delal do svojega konca. Sicer pa je gospod Rugelj kmečki sin, podpolkovnik jugoslovanske vojske, psihiater, pisec številnih strokovnih knjig in najbrž še kaj. Uveljavil se je zlasti z zdravljenjem alkoholikov. Nasprotnikov mu ne manjka, še zlasti ga imajo v zobeh zaradi njegovih številnih izjav o alkoholikih, spolnosti, vlogi žensk in cerkve. *Dolgočasen pa zanesljivo ni, to bi najbrž vsi priznali.*

Janko Moder je odšel (21. 10. 2006, Delo, Internet) Janko Moder, prevajalec, pisatelj in publicist je odšel v 93-tem letu. Janko Moder je obvladal več kot 20 jezikov, iz katerih je tudi prevedel mnogo proznih del, dram in strokovnih knjig. Bil je svobodni prevajalec, predavatelj na AGRFT, urednik knjižnih zbirk, med njimi tudi zbirke Nobelovci. Sestavil je tudi Leksikon nobelovcev. *Bil je fenomen svetovnega formata, je na spletu zapisala Slovenska tiskovna agencija.*

Dr. Vinko Dolenc, vrhunski nevrokirurg (16. 9. 2006, Sobotna priloga, internet) Dr. Dolenc, rojen 1940 blizu Ptuja, je nevrokirurg svetovnega ugleda. Poleg članstva v SAZU je tudi član Evropske akademije znanosti in umetnosti. Gospod Dolenc je profesor na Ljubljanski medicinski fakulteti in od leta 1987 predstojnik Klinike za nevrokirurgijo. Imel je preko 450 vabljenih predavanj v več kot 60 državah, operiral je v kar 25 ameriških zveznih državah. Rad obiše tudi manj razvite dele sveta.

Jure Robič, kolesarski ekstremist (11. 9. 2006, RTV Slovenija) Ekstremni kolesar Jure Robič je zmagal na eni najtežjih športnih preizkušenj na svetu, Le Tour Ultime 2006, na kateri mora kolesar v čim krajšem času premagati traso Tour de France-a. V 8-ih dneh, 16-ih urah in 51-ih minutah je Jure prevozil 4069 kilometrov. *Ups, to je v povprečju kar 460 km na dan, pa še spal je vmes.*

Tomo Križnar zopet doma (TV Slovenija, 5. 9. 2006, Delo in internet) Tomo Križnar, svetovno znani humanistični aktivist, se je danes po posredovanju slovenskih oblasti vrnil iz sudanskega zapora. Križnar, ki ima slovensko in avstralsko državljanstvo, je 52-letni inženir strojništva in diplomirani ekonomist ter oče treh otrok. Pisarniško udobje je zamenjal za opozarjanje na krivice trpečih. *Kot pravi Tomo, je pri nas zelo lepo.*

Janez Peklenik, 80-letnik (TV Slovenija, 13. 8. 2006) Dr. Peklenik je svetovno znan univerzitetni profesor strojništva in član Slovenske znanosti in umetnosti. Svojo bleščečo znanstveno kariero je začel kot vajenec v orodjarski delavnici. Pri 16-ih letih je na Gorenjskem že pomagal izganjati okupatorja. Po drugi svetovni vojni je diplomiral na ljubljanski univerzi. Nato je študij nadaljeval na univerzi v nemškem mestu Aachen, kjer je doktoriral in postal tudi docent. Kasneje je postal redni profesor na univerzah v Birminghamu v Veliki Britaniji in na University of Illinois v državi Illinois v ZDA. Po dvajsetih letih tujine se je vrnil v Slovenijo in si pridobil odločilne zasluge za to, da ima ljubljanska univerza danes odlično Fakulteto za strojništvo. Po en mandat je bil tudi dekan ljubljanske strojne fakultete in ljubljanske univerze. G. Peklenik meni, da je za učitelje pomembno, da znajo tisto, kar učijo, tudi sami v praksi učinkovito uporabiti oziroma narediti. Učiteljem priporoča tudi potovanja v tujino in delo v podjetjih. *Vsekakor uspešen, učen in, kot je videti iz zadnjih dveh stavkov, še moder mož.*

Joseph Sutter, oče Boeinga 747 (28. 7. 2006, Odmevi na TV Slovenija, Dnevnik, internet)

G. Joseph (Joe) Sutter, rojen 1921, aeronavtični inženir (sin ameriškega izseljenca Franca Suhadolca Sutterja,

doma iz Dobrove pri Ljubljani), je glavni konstruktor Jumbo Jeta. To letalo je prvič poletelo leta 1969, izdelano je v okrog 1400 primerkih, še vedno pa velja za največje potniško letalo na svetu (novi Airbus A380 je še v testiranju). Univerza v Novi Gorici je g. Sutterju podarila častni doktorat, sicer pa je član ameriške inženirske akademije. *Vsak, ki visoko leta, pa le ne pade nizko.*

Merlene Ottey, državna šprinterska prvakinja pri 46-ih (Delo, 24. 7. 2006) Naturalizirana slovenka Merlene Ottey je z 11,50 s zmagala na letošnjem državnem prvenstvu v šprintu na 100 m. Ga. Ottey, letnik 1960, je sicer 6-kratna svetovna prvakinja v večih hitrih disciplinah. Dani rezultat je le za sekundo slabši od trenutnega ženskega svetovnega rekorda doseženega leta 1988 (10,49 s, Florence Griffith-Joyner). Hm, med moškimi bi jo tokratni zmagovalac Matic Osovnikar (10,35 s) na danem tekmovanju prehitel le za okrog 11 m. *Dekleta in žene, ne dajte se.*

Dušan Mravlje, ultramaratonec (13. 2. 2006, RTV Slovenija in internet) Dušan Mravlje (1953), diplomirani inženir strojništva, je že od leta 1991 profesionalni ultramaratonec. Na dolge proge je začel teči šele pri služenju vojaškega roka. Trenutno je zaposlen v Slovenski vojski. Ima mnogo prvih mest pri tekih na dolge proge. Med njimi je tudi zmaga na Trans America 95 (okrog 4800 km, 428 ur). *Vztrajen je treba biti.*

Rudolf Maister, rešitelj Maribora (25. 11. 2005, Delo, internet) General in pesnik Rudolf Maister (1874 - 1934) je 23. novembra 1918 z okrog 200 častniki in 4000 vojaki razorožil enote nemško-avstrijske mestne varnostne straže mariborskih nemcev (Schutzwehr) in prevzel vojaško oblast v Mariboru, ki ga je sicer mestni svet želel priključiti Avstriji. S tem je omogočil pridružitve Maribora Sloveniji. Vojaška akcija, ki se je začela ob štirih zjutraj, je, tako piše, trajala le 47 minut. *Ni kaj, hiter je bil.*

Humar in njegova drama (10. 8. 2005, Delo, internet) Nekaj pred četrto uro zjutraj so s pomočjo helikopterjev pakistanske vojske uspeli rešiti Tomaža Humarja, ki je bil šest dni ujet v Rupalski steni pakistanskega osemtisočaka Nanga Parbat. *Sreča v nesreči.*

Slovenci osvojili vse osemtisočake (7. 8. 2005, Delo, internet) Slovenci smo splezali na vseh 14 osemtisočakov. Njihove vrhove je osvojilo kar 60 slovencev. Viki Grošelj je sam premagal 10 takih gora. Pri teh poskusih je žal 17 slovencev umrlo. Davo Krničar je prvi človek, ki se je s smučmi spustil z Mont Everesta. Prvi človek, ki je splezal na vseh 14 osemtisočakov, je Reinhold Messner, zadnji osemtisočak je osvojil že davnega leta 1986. *Uf, povsod je konkurenca.*

Dr. Milan Vidmar, šahovski velemejster (22. 6. 2005, RTV Slovenija, internet) Velemejster dr. Milan Vidmar (1885 - 1962) je še vedno najboljši slovenski šahist. Približno 20 let je je spadal v krog najboljših igralcev sveta (takrat ko so kraljevali Lasker, Capablanca, Aljehin, Euwe), pri čemer je bil edini amater med vrhunskimi šahisti. G. Vidmar je tudi prvi slovenski in jugoslovanski šahovski velemejster. Ob šahu se je ukvarjal še z elektrotehniko, nekaj časa je bil celo rektor ljubljanske univerze. Ustanovil je tudi inštitut za elektrotehniko, ki nosi njegovo ime. *Kdor je dober, je dober.*

Mirko Lebar, človek z veliko volje (24. 2. 2005, RTV Slovenija, internet) Mirko je pri 17-ih letih pod vlakom izgubil obe nogi. Kljub temu ni obupal. Pri 39-letih je kot alpinist, čeprav je hodil zgolj po rokah, osvojil 4807 m visoki Mt. Blanc, najvišji vrh Evrope. O gospodu Lebarju in njegovem podvigu je bil posnet tudi 26-minutni film z naslovom **Brez (Without)**, ki je bil predvajan marsikje po svetu. O Mirku je napisana tudi knjiga z naslovom **Hodim z rokami**. *Glede na promocijo, ki jo je g. Lebar opravil za našo državo, gotovo zasluži njeno pomoč.*

Matevž Lenarčič je obletel svet (25. 8. 2004, internet) Slovenski fotograf in alpinist Matevž Lenarčič je prvi, ki je povsem sam, brez kopilota ali spremstva drugega letala, z ultralahkim letalom obletel svet. Letel je z vsega dobrih 280 kg težkim letalom pipistrel sinus 912, kakršne izdeluje domači podjetnik Ivo Boscarol. Pot je trajala 79 dni, preletel pa je skupno razdaljo 39.700 kilometrov. *Ta netopir, pipistrel namreč pomeni netopir, je preletel okrog 500 km dnevno.*

Martin Strel je prvi človek, ki je preplaval Mississippi (14. 9. 2002, 24ur.com) Martin Strel je začel plavati na Dan neodvisnosti ZDA, 4. julija, v jezeru Itasca v državi Minnesota, na cilj, točko Head of Passes v delti Mississippija, Mehiškem zalivu, v državi Louisiana, pa je priplaval 9. septembra, dva dni pred znanim 11. septembrom. Glede na to, da je bilo plavanje posvečeno žrtvam terorističnega napada, so Strela slovenski in ameriški politiki nagradili s primerno pozornostjo. Strel je 3800 km dolg Mississippi, ki kot najdaljša reka v Severni Ameriki povezuje deset zveznih držav, preplaval v 68 dneh. *Martin je žaba in pol.*

Friderik (Fritz) Pregl, Nobelov nagrajenec za kemijo (2001, zdravstveni vestnik, internet) Friderik Pregl (1869 - 1930), je bil rojen v Ljubljani v premožni družini, oče je bil slovenec, mati pa nemka. V letih 1880-87 se je Friderik šolal na ljubljanski klasični gimnaziji, po maturi je odšel študirat medicino v Gradec. Postal je dr. splošne medicine in univerzitetni profesor za medicinsko kemijo. Leta 1923 je prejel Nobelovo nagrado za kemijo za delo na področju mikroanalize organskih substanc. Po njem se imenujejo

Preglova priznanja, ki jih dobi naša mladina za dosežke iz tekmovanj v kemiji. *Pa ga imamo, nobelovca.*

Iztok Čop in Luka Špik, prvo slovensko olimpijsko zlato (23. 9. 2000, RTV Slovenija, internet) Iztok in Luka sta na olimpijskih igrah v Sydneyu dosegla prvo zlato olimpijsko kolajno v samostojni Sloveniji. Priveslala sta jo v dvojnem dvojcu. Ostalih velikih uspehov imata seveda še precej. Istega dne, vendar nekoliko kasneje, je dobil zlato olimpijsko medaljo tudi strelec Rajmond Debevec. Sicer pa je državljanov Slovenije, ki so prejeli zlato olimpijski medaljo, kar sedem. (Vir <http://www.tzs.si/>). *Tudi mi zmagujemo na olimpijadah!*

Dr. Cokan, slovensko-ameriška korenina (Delo, 12. 8. 2000 in internet) France Cokan (1931), po rodu slovenec, ki živi v ZDA, je do upokojitve delal kot zdravnik internist. Pri 52-letih je začel nastopati na triatlonih, pri čemer je v svoji starostni skupini kar osemkrat osvojil naslov svetovnega prvaka (3,9 kilometra plavanja, 180 kilometrov kolesarjenja in 42 kilometrov teka). Meni, da za rekreacijo zadošča že okrog 20 minut intenzivnega gibanja dnevno, kot poceni varianto priporoča zlasti tek. Tek je priporočljivo kombinirati s kolesarjenjem in plavanjem. Nikakor pa ne priporoča športov, kjer se zahteva hitra sprememba smeri, saj ti lahko poškodujejo sklepe. Dolgotrajni teki neučinkovito obremenjujejo organizem in obrabljajo sklepe. Človek naj bi po malem jedel večkrat dnevno, hrana naj bi bila pretežno rastlinskega izvora, pijača pa večinoma voda. Odsvetuje zlasti maščobe, sladkor, bel kruh. V živilih naj bi bili vsi deli zrna. Priporoča tudi uživanje ovsenih in koruznih kosmičev. Sam jih je jedel zlasti pred tekmo, saj se počasi porabljujejo. Dr. Cokan uživa le nemastno meso in to le vsakih štirinajst dni. Dnevno spije pol litra posnetega mleka. *Kapo dol, bi rekel včasih nesrečni Srečko.*

Leon Štukelj, legenda slovenskega športa (8. 11. 1999, številni časopisi, internet) Leon Štukelj (1898 - 1999), je umrl 4 dni pred 101. rojstnim dnem. Na dolgi športni poti, ki je potekala pred drugo svetovno vojno, je prejel tudi tri zlate olimpijske medalje. G. Štukelj je bil leta 1996 kot najstarejši še živeči olimpijski zmagovalc na olimpijskih igrah v ameriški Atlanti častni gost Mednarodnega olimpijskega komiteja. Ob živahnem prihodu na stadion je požel veliko navdušenje. *Vendar mu v življenju vedno ni bilo lahko.*

Jure Šterk je objadral svet (10. 9. 1994, Delo, internet) Naš morski volk, Jure Šterk iz belokranjske Vinice, je prvi slovenec, ki je povsem sam z jadrnico objadral svet. Plovbo je opravil v 3 letih in nekaj dneh (izplul je 24. 8. 1991). Jadrnica je dolga komaj 6,5 m, izdelana je bila bolj ali manj v samogradnji. *Kontinentalci se nikakor ne dajo.*

VIR: Zanimivi ljudje; IT, 2007

Zbogom jurij, ni te več

Besedilo in fotografije Ludvik Kramberger

S prihodom evra se jur ali jurij po 87 letih poslovil. Ali ste vedeli zakaj pravimo tisoč tolarškemu bankovcu jur ali jurij. Če niste preberite tale zapis: Bankovci na ozemlju Jugoslavije, pa tako tudi Slovenije, z oznako 1.000, so bili vedno imenovani jur ali jurij

O denarju kroži veliko besednih zvez pa tudi anekdot. Gotovo je najbolj razširjena: »Denar je sveta vladar«. Kdaj in kje se je pojavil prvi denar, vsaj v takšni obliki, kot ga poznamo mi, je zgodovinarjem znano. Tudi to je znano, da je podlaga denarju zlato. Gotovo so za njegovo podlago, rekli bi vrednost, še druga merila. Denar je v večini vezan na določeno državo. Redke so države, ki bi uporabljale denar kake druge države. Lahko bi rekli, da je nacionalna valuta ponos vsake države, četudi ni ravno trdna.

Slovenci, z nekaj izjemami, v preteklosti nismo imeli svojega denarja. Izdajali so ga le na osvobojenem ozemlju v času druge svetovne vojne. Tako se je na ozemlju Slovenije vedno uporabljal denar tedanje skupne države, nekoč Avstroogrske, nato pa Jugoslavije. V našem prispevku imamo namen bralcem obelodaniti, zakaj so ljudje denarju, naj bo dinar ali tolar, bankovcu, ki je bil vreden 1.000 denarnih enot, rekli jur ali jurij, pač glede na narečje, ki ga na posameznih delih Slovenije govorimo. Z osamosvojitvijo smo Slovenci dobili svoj denar, najprej bone nazadnje tolarje. Imeli smo bankovce, na katerih so znani liki iz slovenske zgodovine. Večino bankovcev smo imenovali po vrednostih, to je 10, 20, 50, 100, 200, 500.

1.000, 5.000 in 10.000 tolarjev. Med vsemi so v manjši obliki med ljudmi, se pravi porabniki, dobili ime le 1.000 tolarški, na katerem je upodobljen Prešeren in 10.000 tolarški, na katerem je upodobljen Cankar. Pa so tako nekateri rekli: daj mi prešerna ali daj mi cankarja.

Gotovo bi težko našli državo, v kateri bi lik bankovca dal ime bankovcu, kot je to primer 1.000 dinarskega bankovca, ki je bil izdan za tedanjo novo nastalo državo Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, kateri je vladal Peter Karađorđević. Tedaj, 30. novembra 1920, je bil v Beogradu natisnjen 1.000 dinarski bankovec, na katerem je bil prikaz, kako sv. Jurij s sulico zabada zmaja. Jurija je pravzaprav posebljal sam Peter Karađorđević, imenovan Črni Jurij, ki se je bojeval z zmajem. Zaradi lika in seveda kralja, je denar dokaj hitro dobil ljudsko ime jur ali jurij, ki se je ohranilo vse do danes, to je 87 let. Tako ime se je ohranilo za vse 1.000 dinarske, nato tolarške, bankovce. Zanimivo je, da imetniki tujih valut, primer 1.000 DEM ali 1.000 šilingov, temu denarju nikoli niso rekli: daj mi jurja mark ali šilingov, pač pa le, daj mi »taužentarja«.

Ime jur ali jurij je prešlo v splošno rabo in govorico. Tako ste lahko slišali to oznako za denar na radiu, na televiziji, v vsaki trgovini in celo na banki. Jurij je bil uporabljen tudi v besedilih pesmi, popevk in v literaturi. Če ste prišli v banko z besedami, da bi radi zamenjali 10.000 tolarjev za jurije, vam jih bo blagajničarka, čeprav niste rekli za tisočake, brez besed zamenjala in vam izročila tisočake. Toda juriju je po 87 letih uporabe konec, kajti z novim letom 2007 je na ozemlju Slovenije tolar zamenjal evro, ki pa, vsaj sedaj, nima bankovca s 1.000 evri.

O juriju smo se pogovarjali tudi z upokojenim vodjem nekdanje ekspoziture Ljubljanske banke v Gornji Radgoni, Jožetom Roganom, ki je, tudi kot numizmatik, dober poznavalec denarja. »Sam sem presenečen, da je ime tisočaka tako dolgo obražalo ljudsko ime jur ali jurij. Mirno lahko rečemo, da se je to ime obdržalo na teritoriju cele nekdanje Jugoslavije. Prvi jurij, se pravi 1.000 dinarski bankovec, je bil sorazmerno velik, približno v formatu A5. Za tedanji čas je bil tudi lep na pogled, velika je bila njegova vrednost. Zanimivo je, da je svoje ime dobil tudi 10 dinarski bankovec, na katerem je bil upodobljen kovač s kladivom in predpasnikom. Rekli so mu preprosto kovač. Vendar se ime kovač ni obdržalo tako dolgo kot jur ali jurij. Danes le redki, predvsem starejši, sploh vedo, da so nekaj rekli 10 dinarskemu bankovcu

kovač.« *10 dinarski bankovec z likom kovača imenovan kovač*   *10 dinarski bankovec z druge strani*

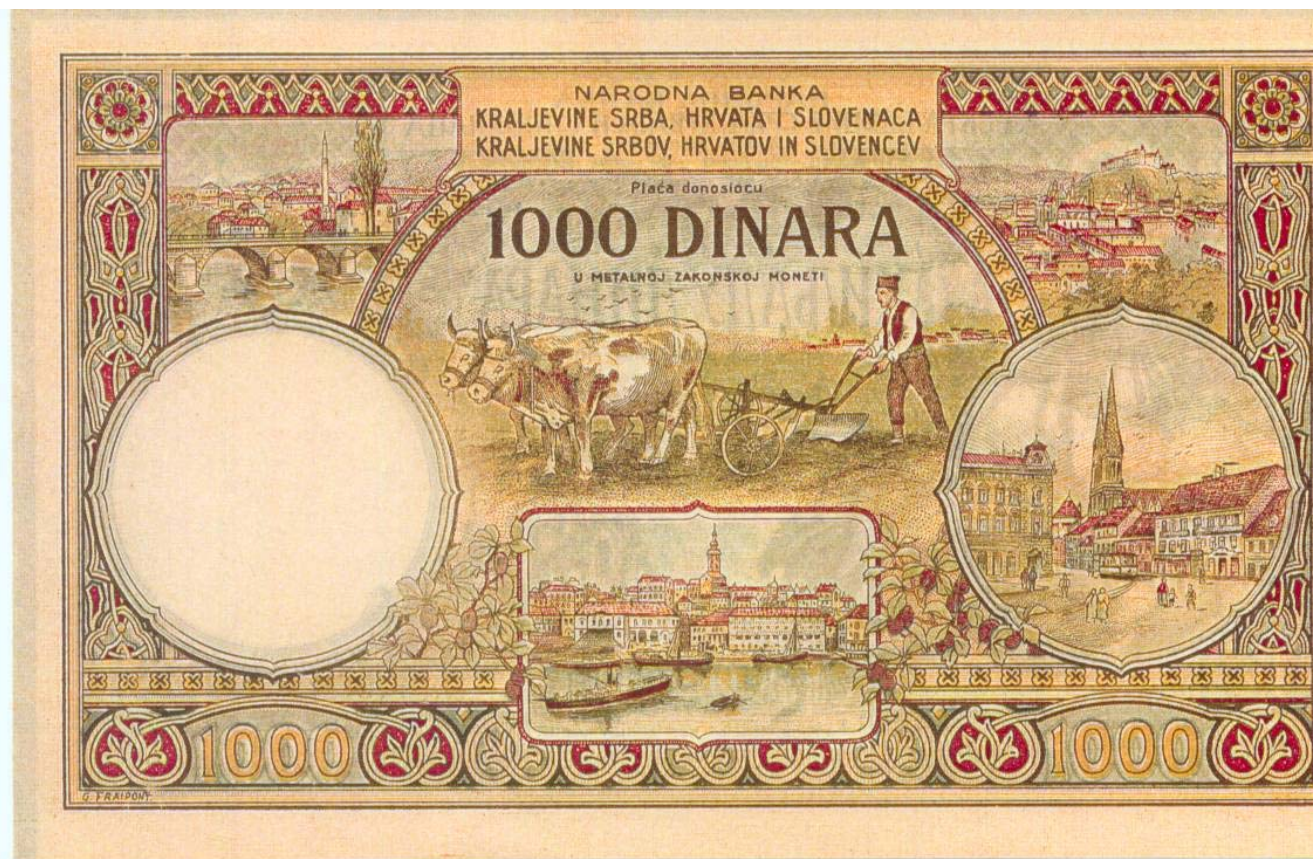
Zanimivo je, da v nobeni literaturi nismo naleteli na podobno ljudsko poimenovanje kakšnega bankovca, čeprav zagotovo je kje prihajalo do tega. Ljudje pač izberejo svoja imena za določene enote, glede na prijaznost motiva, vrednost denarja ali kakšno napako. Tako Angleži imenujejo eno varianto nemškega bankovca za 10.000 mark vampir, kajti v filigranskem izrisu, seveda kadar bankovec obrnemo na glavo, lahko opazimo podobo vampirja. Prav gotovo so po svetu tudi ljudska imena določenih bankovcev, vendar zaenkrat se

s tem ni ukvarjal nobeden numizmatik. Morda pa bi tudi to lahko bila kakšna priložnost, da se kdo loti tega projekta.

Veliko bi še lahko povedali o juriju, ki je kot denar spremljal skozi življenje mnoge generacije. Kot smo povedali v uvodu, smo se od jurija poslovili ob prevzemu skupne evropske valute evra, ki pa, vsaj sedaj, nima bankovca s tremi ničlami. Morda si bomo kakega »jurija«, čeprav tolarskega, ohranili kot spominek in tudi tako ohranili spomin nanj.

1.000 dinarski bankovec, imenovan jur ali jurij, z likom Jurija, ki zabada zmaj s sulico

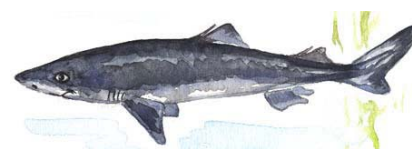
1.000 dinarski bankovec z druge strani
Besedilo in foto: Ludvik Kramberger

Posiljam seznam morskih rib - v slovenscini in svedscini. Upam, da bo ustrezal bralcem.

<u>Slovenska imena:</u>	<u>Svenska namn:</u>
Atlanski sled*	Sill*
Atlantski ostrigar*	Havskatt*
Brancin	Europeisk havsabborre/Havsbass
Ciplji (več vrst)	Multar (flera arter)
(Potnik	Tjockläppad multe)
(Zlatorepka	Guldmulte)
Gladki romb	Slätvar
Igla/iglica	Näbbgädda/Horngädda
Iverka	Skrubbskädda/Skrubba/Flundra
Jegulja	Ål
Kapelan*	Lodda*
Leng*	Långa*
Limanda*	Sandskädda*
Mačji som	Småfläckig rödhaj
Mečarica	Svärdfisk
Mol	Vitling
Morska plošča*	Rödspätta/Rödspotta*
Morska postrv*	Havsöring*
Morska žaba	Marulk*
Morski list	Tunga
Morski menek*	Lubb*
Morski pajek/Ranj	Fjärsing
Oslič	Kummel
Papalina	Skarpsill
Pasji jezik*	Rödtunga*
Polak*	Lyrorsk/Bleka/Blanka*
Rdeči jezik*	Bergskädda/Bergtung*
Romb	Piggvar
Saj*	Sej/Gråsej*
Sardela	Sardin
Sardon	Ansjovis
Skuša	Medelhavslånga
Šur	Taggmakrill
Trnež	Pigghaj
Trska*	Torsk*
Tuni (več vrst)	Tonfiskar (flera arter)
(Beli tun	Vit tonfisk)
(Rumenoplavuti tun	Gulfenad tonfisk)
(Tun	Tonfisk/Blåfenad tonfisk)
Ugor	Havsål
Vahnja*	Kolja*

Havskatt

Pigghaj

* Ribe označene s tem simbolom ne živijo v Jadranskem morju, vendar lahko v zahodnem Sredozemskem morju. Fiskar med tedda tecken lever inte i Adriatiska havet, men kan finnas i västra delen av Medelhavet.

Finnair v Ljubljano

Revija Aerodrom Ljubljana sporoča, da bo od aprila 2007 dalje finska letalska družba Finnair štirikrat tedensko letela med mestoma Helsinki in Ljubljana, in sicer s 76-sedežnimi letali tipa Embraer 170. Zaradi dobrih povezav z državami nekdanje Sovjetske zveze in Daljnim Vzhodom pričakujejo, da bo letališče v Helsinkih za slovenske potnike postalo vozlišče za te destinacije. Pa tudi Skandinavci se zanimajo za Slovenijo, o čemer pričajo tudi vnaprejšnje rezervacije letalskih vozovnic in turističnih paketov.

Mariborsko letališče pa se pogaja z Ryanairom o možnostih sodelovanja. Če bodo pogajanja uspešna, bo Ryanair povezal Maribor z Londonom, morda pa še s Frankfurtom in še kakšno destinacijo. Direktor Aerodroma **Maribor** Matjaž Sonc je izjavil, da so vsi najpomembnejši pogoji za prihod Ryanaira v Maribor izpolnjeni, tudi sam je optimističen, še vedno pa se bo moral o dokončnem prihodu odločiti prevoznik. Razen tega pa se pogovarjajo o možnostih sodelovanja tudi z vodstvom madžarskega nizkocenovnega prevoznika Wizzaira v Budimpešti.

Predstavniki slovenskega prevoznika Adria Airways za Skandinavijo v Helsingborgu, Ante Cvitan, pa pravi, da si Adria Airways prizadeva, da bi letela v **Stockholm**. Kot je znano, trenutno letijo v Kopenhagen, letališče Arlanda pa še ne kaže zanimanja, saj naj bi slovenski prevoznik bil za njih premajhna stranka.

Brane Kalčević

Na Discoveryju Slovenka in kranjske klobase

DaP/STA, Pet 08.12.2006, 09:02

FOTO
GALERIJA

Sunita Williams | foto: EPA

Izstrelitev raketoplana je ogrozilo slabo vreme
Nasa za obnovitev teleskopa Hubble
Prva vesoljska turistka spet na Zemlji

Cape Canaveral - Izstrelitev raketoplana
Discovery, ki je bila napovedana za četrtek ob
21.35 po lokalnem času (v petek ob 3.35 po
srednjeevropskem času) je po napovedih ogrozilo

slabo vreme z dežjem. Ameriški vesoljski agenciji Nasa je uspelo razrešiti vse tehnične zadržke pred izstrelitvijo, vendar sta močan veter in nizka oblačnost izstrelitev iz centra Kennedy v Cape Canaveralu na Floridi onemogočili. Nova izstrelitev je predvidena v soboto ob 20. 47 po lokalnem času oziroma šest ur kasneje po srednjeevropskem času (in tokrat je tudi uspela). Direktor izstrelitve **Mike Leinbach** je astronautom dejal, da so čakali, dokler so lahko, vendar se oblaki niso razkadili. Poveljnik misije Mark Polansky mu je odgovoril, naj ne bo preveč razočaran. Na krovu Discoveryja je nato proti Mednarodni vesoljski postaji (ISS) poletelo sedem astronautov. Prvič je med njimi švedski vesoljec **Christer Fuglesang**.

Nova posadka, ki je z Discoveryjem prispela na ISS, je imela med svojo 12 dnevno misijo veliko opravkov. Med drugim se je morala spopasti z doslej najbolj zapletenim opravilom izven postaje - v treh vesoljskih sprehodih naj bi namestili novo opremo za kasnejšo pritrditev dodatnih sončnih jader in popravili kabelski sistem ISS. Samo nova oprema za dodatna sončna jadra je stala 11 milijonov dolarjev in je velika kot transportni zabojnik.

Po pričakovanjih je Discovery po izstrelitvi ISS dosegel v treh dneh. Na ISS so bili trije astronauti, **Mihail Tjurin**, **Michael Lopez-Alegria** in **Thomas Reiter**. Nemški vesoljec Reiter se je tako po šestih mesecih v vesolju tik pred božičem vrnil na Zemljo, nova članica posadke

na ISS pa je ameriška astronautka **Sunita Williams**.

Z Discoveryjem v vesolje tudi Slovenka in kranjske klobase

Williamsova ima poleg indijskih tudi slovenske korenine, piše časopis iz ameriške zvezne države Ohio "The News-Herald". Časnik dodaja tudi, da bodo skupaj z njo v vesolje prvič doslej poletele tudi kranjske klobase mesnice "Ažman Meats" iz Euclida pri Clevelandu. Oče Sunite Williams je sicer indijskega rodu, mati pa slovenskega. Kranjske klobase so v paketu skupaj z drugimi predmeti, kot so pisma, ki jih bo vesoljka odprla ob božiču. Pripravila jih je njena teta **Mary Ann Zalokar Okicki** iz kraja Mentor v Ohio, sicer sestra astronautkine matere Bonnie. Sunita Williams bo na ISS preživela pol leta. Medtem ko bodo drugi člani posadke raketoplana Discovery po 12 dneh misije poleteli nazaj na Zemljo, bo Williamsova na ISS zamenjala nemškega vesoljca **Thomasa Reiterja**, ki na njej biva vse od julija.

Sunita Williams se je rodila v Euclidu, s starši pa se je kasneje preselila v Massachusetts. Na Florida Institute of Technology je dokončala magisterij iz strojništva, pred tem pa je diplomirala na mornariški akademiji. Doslej je opravila že 2770 ur poletov s 30 različnimi letali in za svoje služenje v mornarici prejela številna odlikovanja.

Med drugim je tudi članica Dvorane slavnih veteranov države Ohio, kamor je bila uvrščena leta 1991 skupaj s pokojnim kraljem ameriške polke Frankom Yankovicem, veteranom druge svetovne vojne. Nasa jo je izbrala v program za astronaute leta 1998 in s poletom v vesolje se je pridružila drugima dvema ameriškim astronautoma s slovenskimi koreninami, **Ronaldu Šegi** in **Jerryju Linengerju**.

Vir: Web, 2007

REPORTAŽE

REPORTAGE

Z nahrbtniki po Skandinaviji – II. del

V prvem delu potopisa o najinem potovanju po Skandinaviji sva opisovala pot po Švedski, ki se je končala z vožnjo proti Trondheimu. V drugem delu potopisa se bova posvetila poti po Norveški in vrnitvi domov.

9. dan: Trondheim

Iz Stockholma sva prispela v Trondheim nekaj pred poldnevom. Ker je bilo to mesto najsevernejši del najine poti, sva pričakovala tudi najhladnejše temperature, a zgodilo se je popolnoma drugače. Preden sva zapustila vlak, sva naredila topla oblačila, saj je bilo oblačno. Toda že po nekaj korakih od železniške postaje proti središču mesta je posijalo sonce in oblaki so se razbežali. Kmalu sva opazila, da tako oblečena ne bova mogla nadaljevati poti. Zato sva se preoblekla in preostanek dneva preživela v kratkih hlačah in kratkih rokavih – pred nama je bil najtoplejši dan celega potovanja.

Nadaljevala sva z ogledom mesta: obiskala sva mogočno katedralo in se načudila pravi svetovni znamenitosti – edini vlečnici za kolesa na svetu (to vsaj zagotavljajo turistični vodniki), ki kolesarje prepelje od vznožja do vrha zelo strmega

hriba. Nato sva se sprehodila do utrdbe nad mestom, kjer sva enostavno uživala v soncu in se predajala počitku. Ker je postalo vetrovno, sva lenarjenje preselila v mestni park. Tako sva preživela preostanek popoldneva, nakar sva se odpravila nazaj proti železniški postaji. Nisva želela prenočiti v Trondheimu (cene so bile celo v mladinskem hotelu preveč zasoljene) in sva se z nočnim vlakom odpravila proti Oslu.

10. dan: Trondheim-Oslo-Bergen

Malo čez polnoč je vlak zapustil Trondheim v smeri norveške prestolnice. Cene za spalni vagon so bile prav astronomske, zato sva sklenila prenočiti kar na navadnih sedežih. K sreči sva rezervirala mesti že v Stockholmu, saj je bil vlak do zadnjega razprodan. Sicer sva pričakovala naporno noč z malo spanca, da pa bo tako hudo, si nisva mislila. Jutranje ure sva pričakala bolj kot ne budna, spanec naju je prevzel le na trenutke zaradi izčrpanosti, pa še takrat ni trajal več kot nekaj minut.

V Oslo sva prispela zgodaj zjutraj, vendar nisva niti zapustila železniške postaje. Po zasilnem zajtrku sva takoj spet sedla na vlak, tokrat za Bergen. Ogled prestolnice je moral počakati še nekaj dni, saj sva ga načrtovala šele za konec poti. Sledila je vožnja skozi neverjetno lepe predele Norveške – ta proga ne slovi zaman kot eden najlepših železniških odsekov na svetu. Mimo najinega okna so drseli ledeniki, reke, slapovi, samotne hišice ter močvirja. Privoščila sva si kratek ovinek z glavne poti: v Myrdalu sva izstopila in se z visokogorsko železnico *Flåmsbana* spustila iz visoke planote vse do morja, kjer sva prestopila na ladjo in nadaljevala pot med fjordi. Po dvourni plovbi sva prispela v Gudvangen. Tam nas je pričakal avtobus, ki nas je popeljal nazaj do železnice Oslo-Bergen. Kar se prevoznih sredstev tiče sva res imela zelo pester dan. Zvečer sva končno prispela v Bergen, kljub dolgi poti dokaj sveža in dobre volje. Kako pa ne bi bila, ko sva ravno zaključila enega najlepših delov potovanja.

11. dan: Bergen

Zjutraj sva se nameravala zgodaj zbuditi, da bi od dneva imela kar največ. Vendar naju niti dve budilki niti vrvež vseh ostalih v hostlu (spala sva namreč na skupnih ležiščih, skupaj z več kot 30 drugimi osebami v veliki dvorani) nista mogla zbuditi iz globokega spanca. Pretekli dan naju je torej le utrudil, čeprav tega nisva takoj opazila. Ko sva nekaj čez deseto prišla iz hostla, naju je zaslepilo žareče sonce. Tega v Bergnu nisva pričakovala, saj v tem mestu statistično dežuje kar 275 dni na leto! A vreme nama je bilo nadvse naklonjeno in zato sva se podala z vlečnico na hrib, ki se dviga nad mestom. Razgled je bil osupljiv, čeprav so ga na trenutke kalile trume turistov, ki so očitno (tako kot midva) želeli izkoristiti jasno nebo za posnetke mesta. A kaj kmalu sva množicam obrnila hrbet in se podala na sprehod po bližnjem gozdu. Le dvesto metrov od postaje vlečnice sva že bila popolnoma sama; očitno med obiskovalci ni bilo veliko raziskovalcev in pohodnikov. Skoraj po naključju sva odkrila čudovito jezero, okolica katerega naju je zelo spominjala na domače Alpe, predvsem na Trento. Po nekajurnem sprehodu sva bila nazaj v Bergnu.

Popoldan sva izkoristila za raziskovanje ljubkega središča mesta: svetovno znanega *Bryggna* (predela, ki ga krasijo skladiščna poslopja ob obali iz začetka 18. stoletja) in ribje tržnice. Tukaj velja omeniti neverjetno prijaznost prodajalcev na tržnici (ti so nama ponudili nekaj dobrot kar zastonj) in nasploh vseh prebivalcev mesta. Popoldan sva zaključila z ogledom

akvarija, kjer imajo tudi pingvine in tjulnje. Čez dan sva spet prehodila zavidljivo kilometrino, zato s spancem ni bilo težav.

12. dan: Bergen in vkrcanje na ladjo za Ålesund

Naslednji dopoldan je bil deževen, kar pa naju ni motilo, saj sva se zatekla v muzej industrijskega oblikovanja in tako prevetrila neurje. Po ogledu sva se odpravila do пристanišča, kjer sva se za dobrih 24 ur poslovila od kopnega – vkrcala sva se na ladjo Polarlys. Ta je del slavne plovne poti Hurtigruten, ki povezuje 24 pristanišč ob norveški obali (vse od Bergna na jugu do Kirkenesa na severu). Vsak dan ob isti uri zapusti Bergen ena ladja in prične pot proti Nordkappu. Midva sva se znašla na dokaj novi ladji, in sicer iz leta 1996, ki je bila zelo lepo

opremljena. Žal pa je bila mogoče prelepo opremljena za naju, saj si nisva mogla privoščiti kabine. »Prespala« sva kar na oblazinjenih sedežih v ladijski restavraciji. Že pri nakupu vozovnic sva povprašala, če se kdaj zgodi, da kdo potuje kot palubni potnik. Po zagotovilih mlade dame za pultom to ni nobena redkost, celo priporočala nama je takšno rešitev, saj sva na krovu ostala le eno noč. Nekateri, je pripovedovala, potujejo kar vso pot do Kirkenesa in nazaj (celih 11 dni!) brez prave postelje. In res sva si tisto noč restavracijo delila še z dvema popotnicama. Kljub nekoliko pustolovski rešitvi pa je bil spanec zelo dober.

13. dan: Pot proti Ålesundu

Dan na ladji je bil enkrat. Večino časa sva sedela v prijetnih naslonjačih na panoramski palubi in uživala v razgledu. Pot nas je popeljala ob obali do Ålesunda, nato pa dalje po fjordu vse do Geirangerja. Tam je ladja obrnila in se vrnila v Ålesund, kjer sva izstopila. Poiskala sva hostel in utrujena zaspala na pravih posteljah.

14. dan: Ålesund

Ålesund je znan kot pravi biser secesije (arhitekturne smeri, ki se je razširila na prelomu iz 19. v 20. stoletje). Mesto je leta 1904 namreč pogorelo do tal, obnovitvena dela pa so se pričela nemudoma po katastrofi. Večino današnjega mesta so zgradili v pičlih petih letih. Ker je takrat bila secesija ravno na svojem vrhuncu, je dovršen del stavb zgrajen v tem slogu. Zato sva zjutraj najprej zavila v muzej o secesiji, nato pa se sprehodila po Ålesundu. Vrhunec dne je bil vzpon po kar 418-ih stopnicah na hrib nad mestom, kjer se nama je odprl enkratni razgled po okoliških otočkih. Popoldan sva posvetila počitku v parku.

15. dan: Ålesund-Oslo

Ta dan je bil namenjen predvsem transportu. Opoldne sva se z avtobusom odpravila do železniške postaje v Åndalsnes, od tam pa z vlakom do Osla. Presedena in utrujena sva prispela v prestolnico v poznih večernih urah, a tudi sama vožnja po tem delu Norveške je bila zanimiva, saj sva se lahko nagledala čudovite pokrajine.

16. dan: Oslo

Po zajtrku sva se sprehodila do kraljeve palače. Tam naju je v angleščini nagovorila punca, ki je zbirala dobrodelne prispevke za otroke v Aziji. Zapletli smo se v pogovor in komaj po nekaj

minutah ugotovili, da je tudi ona Slovenka. Izkazalo se je, da študira pedagogiko na Danskem in da se njen razred približno tridesetih študentov kmalu odpravljala gradit šolo v Vietnam. Denar za gradbeni material in potne stroške zbirajo po vsej Evropi. Z veseljem sva nekaj prispevala, čeprav v denarnicah nisva imela več ravno dosti.

Sprehod sva nadaljevala v smeri mestne hiše, nato pa se z ladijskim taksijem odpravila do etnološkega muzeja, kjer sva si ogledala hišice iz različnih norveških regij in časovnih obdobj. Z ogledi sva tisti popoldan zaključila v muzeju, kjer je razstavljena ladja Fråm, s katero je Roald Amudsen odkrival južni in severni pol. Za razliko od Vase v Stockholmu sva se po notranjosti te ladje lahko celo sprehodila. Zvečer sva nakupila še zaloge hrane za potovanje proti domu.

17. in 18. dan: Oslo-Maribor

Soba v hostlu, katero sva si delila s štirimi drugimi popotniki, je imela kuhinjo poleg postelj. Prebudili so naju zvoki posode, v kateri je mama Kitajka pripravljala večdnevno zalogo zelja in mesa za hčerko in zase. Med le težko vzdržnimi vonjavami sva pripravila prtljago in se napotila proti železniški postaji. Pred nama je bilo 32-urno potovanje, sestavljeno iz čakanja in vožnje z vlaki. Zaradi nekaterih okvar in zamud sva v Gradec prispela šele po 36-ih urah. Kljub temu da sva bila popolnoma izmučena, sva se presedla v avto in opravila še zadnji del poti do doma. Pričakovala sva, da naju bo takoj po prihodu prevzel spanec, a srečanje z domačimi je v naju prebudilo nove moči in spomini na opravljeno pot so kar privreli na dan.

Od naporov sva si telesno opomogla šele čez nekaj dni. Še preden se je to zgodilo pa se je že vrnila želja po novih potovanjih in raziskovanju tujih držav. Za nama je bila največja dogodivščina najinih življenj. Vsekakor pa ne bo ostala zadnja, saj že kujeva načrte za prihodnje podvige.

Katja Iršič in Boštjan Šauperl

NAŠA CERKEV

VÅR KYRKA

VADSTENA – središče slovenskih binškoštnih srečanj **Slovenska katoliška misija na Švedskem praznuje letos že 45 let**

Prisrčno vabljeni na binškošno srečanje v Vadstenu, ki bo na binškošno soboto, dne 26. maja. Pričnemo s sveto mašo ob 12. uri, sledi procesija s petimi litanijami in nato postrežba na samostanskem dvorišču. Potem se bomo odpravili v bližnjo dvorano, kjer bo sledil kratek kulturni program, srečolov in nato glasba za razvedrilo. Za pijačo in pijačo bo poskrbljeno.

Prispevate pa lahko z darili za srečolov.

Načrtujte za ta visoki jubilej slovenske katoliške misije (45 let) in pridite v Vadsteno v čim večjem številu!

Krstno slavlje Ellen Emilie Ratajc je bilo v soboto 13. maja 2006 v Angeredu. Skupaj s starši: Evo-Karin in Stanislavom, botrco teto Marianne ter s sorodniki in prijatelji, so se zbrali ob krstnem kamnu v cerkvi Sv. Pavla od Križa v Angeredu, da bi mala Ellen, ki je bila prerojena iz vode in Sv. Duha, postala Božji otrok. Duhovnik je izrazil veselje nad sprejetjem življenja, ki sta ga Eva-Karin in Slavči podarila svojemu drugemu otroku in je izrazil veselje tudi nad tem, ker ima Ellen že bratca Jakoba, ki je tudi spremljal krstno slavlje svoje male sestrice. Samo krstno slavlje je potekalo lepo in prisotni ljudje so lepo sodelovali, ker so imeli v rokah ves potrebni tekst v obliki majhnega zvezka. Tudi primernih pesmi ni manjkalo ob tem slavlju, ki je bilo tako še veličastnejše ter slovensko švedsko obarvano, saj je bilo poleg Slovencev tudi veliko švedsko govorečih.

Čestitke novokrščenki Ellen, njenim staršem, ki so ji podarili življenje, botrci, ki naj jo podpira z molitvijo in lepim krščanskim vzgledom, da bo vztrajala na poti za Kristusom do konca življenja. Ellen, tudi slovenska skupnost v Göteborgu se te veseli in ti izreka dobrodošlico.

Prvo Sv. obhajilo v Angeredu je bilo tretjo nedeljo v mesecu maju, kjer je bil tudi blagoslov avtomobilov in potnikov.

Posvetitev slovenskega naroda na predvečer praznika Marije Pomočnice kristjanov je bila ponovno v stranski kapeli župnijske cerkve v Göteborgu. Čeprav je bilo letos zbralo nekaj manj ljudi 23. maja zvečer ob 21. uri pa se je vendar srečanje ob podobi Brezjanske Marije, skupna molitev in prepevanje Marijinih pesmi zgodilo v lepem in prijetnem slovenskem vzdušju. Rojaki so s tem dejanjem, ki je izrednega pomena, želeli sebe, svoje in ves slovenski narod posvetiti Kraljici Slovencev, Mariji Pomočnici kristjanov in se tako pridružiti množici rojakov, ki so bili v istem času zbrani na Brezjah, Rakovniku in daleč po vseh celinah sveta.

Naj Marija, Pomočnica kristjanov, brezjanska Mati Božja varuje Slovenijo, ta raj pod Triglavom, kakor tudi Slovence po svetu, da ostanejo zvesti Bogu in domovini ter da gojijo svoje korenine, da bodo tudi naslednji rodovi vedeli, kdo so in od kod izvirajo njihove korenine.

Binkošti v Vadsteni so rojaki praznovali pri Sv. Brigiti Švedski 3. junija sicer v nekoliko manjšem številu, a zato je bilo vzdušje še bolj prijetno, domače in predvsem spontano. Letošnje 33. Vseslovensko romanje in srečanje Slovencev z vse Švedske v Vadsteni sta počastili s svojo navzočnostjo: Njena Ekscelenca, ga. Darja Bavdaž Kuret s sodelavci slovenske ambasade iz Stockholma in ga. Mojca Kucler Dolinar, poslanka NSi v slovenskem Parlamentu, kakor je tudi predsednica odbora DZ za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje ter je članica odbora za zdravstvo, članica komisije za poslovniki ter članica Parlamentarne skupščine Sveta Evrope. NE ga. Darja Bavdaž Kuret se je z rojaki zadržala pri sestrah na vrtu, ker so jo njene dolžnosti klicale, da se kmalu vrne v Stockholm. V času, ko je nastalo to poročilo, se NE ga. Darja nahaja že na novi dolžnosti. Rojaki ji voščijo veliko uspeha in se zahvaljujejo za njeno pozornost in za njeno navzočnost na vseslovenskem romanju v Vadsteni ves čas, kar je službovala kot veleposlanica na Švedskem.

Ga. Mojca Kucler Dolinar, poslanka Nsi v slovenskem Parlamentu je v dvorani, kjer je po sv. maši in procesiji ter po srečanju rojakov pri sestrah potekal najprej kulturni del srečanja, s svojo kleno in pogumno besedo nagovorila rojake, se jim zahvalila za vso zvestobo do

domovine in za ohranjanje čimveč prvin slovenske identitete. To so vrednote, ki so ohranjale in bodo ohranjale slovenski rod. Poudarila je zdravo narodno zavest in veliko skrb za slovenski jezik, kakor tudi skrb za ohranjanje kulture, kar pomaga k življenju slovenskih korenin tudi v tujini. Z veseljem je povedala tudi novico, da je bil letos končno sprejet zakon o Slovencih v zamejstvu in po svetu, kar pomeni posebno skrb države Slovenije do rojakov, ki živijo daleč po svetu. Kot je država Slovenija sad enotnosti Slovencev po svetu, tako je srečanje sad enotnosti in truda slovenske skupnosti na Švedskem. Misel je ga. Mojca zaključila z besedami, da je 15. obletnica slovenske samostojnosti uvod v jubilejno leto 45 letnice ustanovitve in delovanja SKM na Švedskem. Sledila je zahvala rojakom za zvestobo slovenskim koreninam in tudi SKM, ker je temelj za ohranjanje slovenstva, kar se kaže pri organizaciji Vadstene, kakor tudi srečanj pri slovenskih sv. mašah. Da bo slovenstvo še naprej živelo na Švedskem, naj zato vse rojake Bog živi!

Božični čas – Landskrona, 2007

V dvorani je po skrbel za veselo vzdušje Bojan Metelko iz Ljubljane, ki se je izkazal za izkušenega in zelo iznajdljivega muzikanta, kar je bilo zelo dobrodošlo za dobro voljo, ki so je rojaki še kako potrebni. V prvem delu programa je letos spet nastopila Dani Stražar, ki dopolnjuje svoj študij na južnem Švedskem in je s svojim lepim glasom ter lepimi starimi slovenskimi pesmimi popestrila ta del srečanja. Muzikant Bojan Metelko je po vsem tem poskrbel za prijetno slovensko vzdušje, da so si ljudje nabrusili svoje pete vse do poznih večernih ur.

Za prijetno počutje v dvorani so ponovno poskrbele članice MPS, ki so s svojimi pomočniki in pomočnicami poskrbeli za preganjanje lakote in žeje, kakor tudi za izvržbo tombole.

Tisočkrat hvala vsem, ki ste romali v Vadsteno, ki ste zvesti tem srečanjem, nekateri celo vsa leta. Hvala vsem, ki z vso ljubeznijo in pozornostjo pomagata v cerkvi in v dvorani, da je bogoslužje, skupaj s procesijo lepo in da je v dvorani slovensko vzdušje. Hvala vsem za darove za tombolo in vsem, ki ste jo izvedli. Hvala Vladnemu uradu RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, kakor tudi Slovenski zvezi na Švedskem, ki sta pomagala kriti delno stroške tega romanja in Vseslovenskega srečanja. Svoj delež so dodale pridne roke SKM in njihovih pomočnic ter pomočnikov, da se je tudi letošnja Vadstena sploh lahko zgodila in da je bilo zares preprosto ter slovensko domače. Slovenski dušni pastir na Švedskem upa, da je bilo to slavlje v Vadsteni en lep uvod v 45 letnico ustanovitve in delovanja Slovenske katoliške misije na Švedskem, ki jo je ustanovil Jože Flis že leta 1962.

Slovesno maševanje je na Binkošti letos vodil sam rektor SKM na Švedskem, Zvone Podvinski. Za orglami je bila Jerica Bukovec, ki je spremljala ljudsko petje pri sestrah, kakor tudi v starodavni Kloster kyrka, kjer so bile pete litanije z odpevi. Procesijo je od sester v prej omenjeno cerkev vodil Janez Tomažič s premljevalkama Marjeto in Angelco iz južne Švedske. Letos sta banderi nosila Matjaž Dolinar in brat Zdenko Podvinski. Rojakinja Ani Zupančič, starosta med rojaki na Švedskem je kljub svojemu lepemu življenjskemu jubileju z gorenjsko narodno nošo popestrila celotno srečanje pri sv. maši, kakor tudi v procesiji, da je bilo vse še bolj slovesno in slovensko.

Zadnje slovo je bilo 19. junija od **Jožefa Megliča iz Köpinga**. Jože Meglič se je rodil 10. 12. 1937. leta v Celju. Svojo mladost je preživel na Mlačah v župniji Loče. Iz skromnosti je zrasel v »bogatega človeka«, ki so ga krasile lepe kreposti: skromnosti, delavnosti, poštenosti, preprostosti, domoljubnosti in predvsem preproste vernosti. Vse to je želel, skupaj z ženo Cencko, podariti njunim otrokom: Angelci, Janku in Jožiju, kakor naslednjemu rodu: Suzani, Simoni, Moni, Malin in Sebastianu. Kakor sta si z ženo Cencko pred 46. leti obljubila ljubezen in zvestobo v sreči in nesreči, v boleznih in zdravju, tako sta z ljubeznijo in veliko pozornostjo delila svoje srce domačim in vsem, ki so se ustavljali pri njiju, kakor tudi vsem slovenskim dušnim pastirjem, ki so ju obiskovali vsa leta, kar deluje Slovenska katoliška misija na Švedskem.

20. junija smo se poslovili od **Ljudmile Ručna iz Göteborga** ter koncem meseca julija od **Erneste Maras**, katere pogreb je vodil župnik Göran iz Göteborga.

Letos je potekal že **13. švedsko slovenski vzpon** v slovenske hribe od 22. do 25. julija, ko je bila zahvalna romarska sv. maša na Brezjah, pri Kraljici Slovencev. Rojaki s Švedske, skupaj s Švedi, so se zbrali v soboto 22. julija v Oazi miru na Podljubelju, ki jo s toliko ljubeznijo in požrtvovalnostjo vodi Vlado Pečnik, kovorski župnik, katerega farani so tudi sodelovali pri podvigih osvajanja slovenskih planin. V soboto so se rojaki povzpeli na stari Ljubelj in po grebenu med slovensko avstrijsko mejo so prispeli na Zelenico ter se vrnil v oazo tega prelepega planinskega sveta, nad katerim posebej kraljuje Stol. Večerna sv. maša v Kovorju in gostoljubje v Oazi miru, vse to je povrnilo energijo, ki je čez dan zapuščala planince tega pohoda. Nedelja je bila nekaj posebnega, saj so planinci začeli svoj pohod s sv. mašo v najbolj slovenski župniji v Selah na avstrijskem Koroškem. Zvone je vodil sv. mašo v materinem jeziku in med Selani ter planinci je nastalo prijetno sožitje. Po sv. maši si je tamkajšnji župan vzel kar nekaj časa za pogovor s planinci in jim predstavil kraj. Potem se je skupina podala na kočo pod Košuto, se tam okrepčala ter nadaljevala pot proti Obirju, ki čudovito kraljuje v tistem delu Koroške. Gospod je planincem namenil lep in ne prevroč popoldan. Da pa se ne bi preveč zadrževali na njegovem vrhu, je pripravljajl nevihto. Toda vseeno ni bil nihče moker, saj so se z vrha vsi srečno vrnil do kočice in od tam nazaj k Vladotu ter skrbnima, gostoljubnima zakoncema Rezki in Vinku Švab, ki sta z dobro voljo in toliko ljubeznijo poskrbela za dobro počutje utrujenih planincev. Trejti dan je Vlado, ob pomoči izkušenega planinca Marjana Brezočnika popeljal skupino na Dolgo njivo, od koder so navzoči nadaljevali pot proti Tolsti

Košuti. Spet en lep dan, ponovno eno lepo ter bogato izkustvo, ob čemer mora človek reči: Tisočkrat Bogu hvala za vsa lepa doživetja, za vsa druženja, za vsa lepa izkustva in prečudovite posnetke tega dela slovenskih planin.

Olofström na Silvestrovo 2006: *Kol'ko kapljic, tol'ko let, Bog nam daj na svet' živet'...!*

Srčna hvala in obilje Božjega blagoslova nad projekt Oaza miru, kakor tudi nad vse

delo ter poslanstvo, ki ga opravlja Vlado Pečnik, skupaj s svojimi sodelavci v župniji, kakor tudi pri tem pogumnem projektu Oaza miru. Rezki in Vinku Švab pa veliko moči in dobre volje, da bosta še dolgo opravljala to lepo poslanstvo.

Čestitke zmagovalcem 20. Svetovnega prvenstva v lokostrelstvu v Göteborgu in zmagovalcem 5. mladinskega svetovnega prvenstva v lokostrelstvu: ženski svetovni prvakinja: Dolores Čekada, ženski mladinski prvakinja Petri Krt, bronastemu mladinskemu prvaku Urbanu Jelencu, kakor četrto uvrščenemu Mihi Koscu, oziroma za 4. ekipno mesto. Veliko uspeha in še velikokrat zapeta slovenska himna, ne samo v Göteborgu, ampak tudi drugod po svetu. To je ambadorsko delo. Čestitke.

Obisk učiteljic in učitelja iz Maribora v torek 3. oktobra je potekal v Göteborgs rummet in so ga pripravili člani Slovenskega Doma. Tam je bil povabljen tudi slovenski duhovnik, ki pa je bil veselo presenečen, saj je srečal ljudi iz župnij Slovenska Bistrica in Sv. Lovrenc na Pohorju. Kako prijetno je pri srcu človeku, ko obuja spomine na delo v Sloveniji. Obenem pa vsak obisk iz Slovenije zaznamuje Slovence, ki živijo v tujini. Hvala za obisk od doma, hvala pa tudi skrbnim mamam, ki so pripravile praznično obloženo mizo ter moškim, ki so postregli z vinom. Gostom veliko lepih doživetij in izkustev na Švedskem ter še bolj zavzeto opravljanje poklica učitelja na Živilski šoli v Mariboru. Hvala.

V Landskroni je nagle smrti v mesecu juliju (2006) umrl rojak Albin Torkar. Pogreb pokojnika je bil v avgustu. Albin, počivaj v miru.

Foto: Landskrona, na dan sv. Blaža, 2007

Krstno slavlje je bilo letos takoj po koncu dopusta švedskega vagabunda 18. avgusta v Jönköpingu, kjer so se zbrali ob novokrščenki Elisabeth Andrei Marii Mak zbrali njeni starši Andrej in Karolina, skupaj s starimi starši in botrom, stricem Fredrikom, kakor z njihovimi prijatelji in znanci. Slovenski dušni pastir je izrazil zahvalo staršem novokrščenke Elisabeth, ki so ji podarili življenje. Toda to bi bilo premalo, če ji ne bi omogočili, da s

pomočjo zakramenta sv. krsta postane Božji otrok in s tem tudi članica tamkajšnje župnije Sv. Frančiška v Jönköpingu. Drevesce, ki so ga posadili bo raslo in ga bo potrebno z veliko ljubeznijo gojiti, da bo dalo bogate sadove lepega krščanskega življenja staršem in Bogu samemu. Seveda so starši, skupaj z botrom povabljeni, da so otroku svetel zgled vere, ki naj kot lučka gori in sveti v otrokovem življenju.

Čestitke staršema Andersu in Karolini, kakor tudi botru Fredriku Maku za veliko življenjsko odločitev ter ves Božji blagoslov, da bodo otroku v pomoč, da bo nekoč deležen večnega življenja v nebesih.

Jubileji 2006: Milan Geld iz Göteborga je v mesecu aprilu praznoval 40 letnico rojstva v krogu svojih domačih, prijateljev in sodelavcev. **Gabrijela Karlin** iz Landskrona je praznovala 70 letnico rojstva v mesecu oktobru, Helena in Peter Molin v marcu ter Robert Karlin v septembru 40 let. V mesecu oktobru je praznoval 40 letnico rojstva tudi Milan Žarkov iz Nybra, mož Nataše Bukovec, poročene Žarkov. Abrahama, oziroma Saro pa je srečala v mesecu novembru **Fernanda Maria** dos Santos, poročena **Benigar** iz Göteborga. Imenovanim in vsem tistim, ki so obhajali okrogli življenjski jubilej, slovenski dušni pastir vošči ljubega zdravja,

notranjega veselja in sreče, veliko lepe zakonske ljubezni in družinskega vzdušja. Bog naj vas vse imenovane in tudi neimenovane jubilate živi na mnoga blaga leta.

Poslednje slovo od Ivana Kralja iz Rösarpa je bilo z torek 7. novembra v švedski protestantski cerkvi po švedskem obredu. Pogrebni slovesnosti sta se iz Slovenije udeležili tudi žena Ivanovega brata Julija in njena hčerka. Poleg njiju so bili na pogrebu navzoči tudi Slovenci iz Göteborga in Ivanov sosed Štefan Žalik, ki je skupaj z Ivanovim bratom Julijem poskrbel za poslednje maziljenje, ki ga je Ivan sprejel, ko je ležal v komi v bolnici Sahlgrenska v Göteborgu. Slovenski dušni pastir Zvone je hvaležen Ivanovemu bratu Juliju in Štefanu Žaliku, ki sta pomagala, da je slovenski duhovnik mogel podeliti poslednje maziljenje rojaku, ki je bil v smrtni nevarnosti.

Vsem domačim, prijateljem in znancem umrlih iskreno sožalje

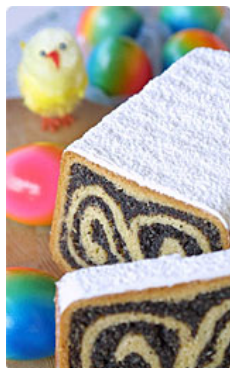
Vaš Zvone Podvinski

Do naslednje številke Informativnega GLASILA je še daleč; vmes so velikonočni prazniki ter Slovensko binkošno srečanje – želim vam vsem VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE Ter NASVIDENJE V VADSTENI, dne 26. maja!

RAZNO

ÖVRIGT

Makova potica

1 kg bele moke
5 dag kvasa
3 jajca
4 žlice sladkorja
malo ruma
10 žlic smetane

5 dl mleka
50 dag zmletoga maka
25 dag sladkorja
malo nastrgane limonine lupine
1 vanilij sladkor
15 dag masla
10 dag medu

Moko presejemo v skledo in na sredino naredimo jamico v katero nadrobimo kvas, dodamo sladkor in toliko tople vode, da je kvas pokrit. Po nekaj minutah bo kvas začel s penjenjem in takrat primešamo ostalo (toplo mleko, sol, stopljeno maslo, jajca, rum, limonino lupinico), v skledi najprej dobro premešamo s kuhalnico, nato pa še na deski z dlanmi dobro zgnetemo testo. Testo naj vzhaja 3 ure.

Mak skuhamo v vročem mleku, dodamo med in stepeno smetano. Na prtu testo razvaljamo z pol prsta debelo. Celo testo pomažemo z nadevom in "gosto" zavijemo. To pomeni, da ne bomo zavili samo s prtom, ampak bomo s prsti lepo zavili celo testo. Pečemo v pomazanem modelu pri 180 stopinjah celzija in to 35 minut. Med pečenjem denimo v pečico skodelico vode. Potresemo s sladkorno moko.

Preprost sadni kruh Se kdaj lotite peke sadnega kruha? Osnova za sladki sadni kruh je polnovredna moka, naj bo to mešanica ržene in pšenične moke ali pa le pšenične ali pirine moke. Kruhu da svežino suho sadje, namočeno v mešanici vode in ruma. Uporabimo sadje, ki ga imamo pri roki: suhe krljce jabolk in hrušk, rozine, datlje, marelice, češplje. Piko na i pričarajo dišave: cimet, klinčki, kardamom, limonina lupinica. Če imamo pri roki kandirano limonino ali pomarančno lupinico, bo kruh še bolj polnega okusa. Spečen kruh pustimo stati vsaj en dan, najboljši pa je star tri dni. Če bomo kruh namesto s kvasom zamesili z drožmi, bo še lažje prebavljiv in izredno aromatičen. Drobnost narezano

suho sadje čez noč namočimo v mešanici vode in ruma. Zjutraj sadje stresemo na cedilo in prestrežemo sok, ki ga bomo uporabili za mesenje kruha.

500 g pirine ali pšenične polnozrnate moke (po želji uporabimo pol ržene moke),
20 g kvasa,
1 žlička rjavega sladkorja ali medu,
1/2 žličke soli,
cimet,
klinčki,

lupina 1 neškropljene limone,
2 dl drobno narezanega suhega sadja,
5 do 6 dl vode
0,5 dl ruma,
1 dl mandljev ali lešnikov,
1 dl orehov

Iz kvasa, sladkorja, žlice moke in malo mlačne vode zamesimo kvasec, ki naj počiva 10 minut. Iz moke, kvasca, soli, dišav in prestrežene tekočine zamesimo precej trdo testo. Pokrito naj počiva pol ure, toliko, da se količina testa podvoji. Vzhajano testo pregnetemo in enakomerno vmešamo suho sadje in oreščke. Gnetemo tako dolgo, da je sadje enakomerno razporejeno po testu. Oblikujemo dve štruci in ju položimo v namaščen model. Še bolje pa je, če model dodatno obložimo s papirjem za peko, da se testo ne bi prijelo modela. Po želji štručki po vrhu okrasimo z oreščki. Položimo v hladno pečico in pol ure vzhajamo pri 50 °C, nato temperaturo zvišamo na 180 °C in pečemo od 40 minut do 1 ure, odvisno od debeline štručke. Po 10 minutah kruh zvrnemo iz modela, če se je testo prijelo robov, z nožem previdno ločimo testo od modela. Ohladimo na rešetki in shranimo na suhem.

Gusti

Naslovi članov po društvih

Dogaja se, da uredništvo Informativnega GLASILA dobiva zavrnjeno pošiljko z oznako – *naslovník neznan* ali kaj podobnega. Dobili smo tudi nekaj telefonskih pogovorov glede tega, da nekateri člani posameznih društev ne dobivajo Informativnega GLASILA.

Da ne bi več prihajalo do teh pomanjkljivosti, naproša uredništvo Informativnega GLASILA vsa vodstva posameznih društev – od predsednika do tajnika ali referenta za kulturo, da zbere in obnovi naslove svojih članov ter jih nato v rednih intervalih pošlje v uredništvo, vsaj enkrat letno. Naslov uredništva ter e-pošte najdete na drugi strani Informativnega GLASILA.

Mineva 16 let od ustanovitve Slovenske zveze na Švedskem. Čestitamo in želimo še veliko uspešnih delovnih let, upravnemu odboru pa dobrih idej! Foto: Ustanovni občni zbor SZ; Ädelfors, 24. 2. 1991

**Junij-Julij, 1991,
Slovenske demonstracije
v mestu Malmö. Slovenci
z južne Švedske so se
množično udeležili
protestnih shodov, ki so
se nanašali na agresijo
jugoslovanske armade
nad Slovenijo...**

Izdajatelj / Utgivare: **Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige**
Box 237, 261 23 LANDSKRONA
Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, **Tajnik/Sekr:** Marjana Ratajc

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna
Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

IVAN CANKAR

N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Pårpsv 37
256 69 Helsingborg
Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
08-545 65 885/6
Fax 08 662 92 74, e-pošta: vst@gov.si
tomaz.mencin@gov.si
andrej.knaus@gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271
402 25 Göteborg
Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18
214 58 Malmö
Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD LIPA

BOX 649
261 25 Landskrona
Lazukič Andrej, 042-702 69

SLOVENSKO DRUŠTVO V STHLM

BOX 832
101 36 Stockholm
Pavel Zavrel, 08-85 72 59

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
A. Budja, 0418-269 26

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031-711 54 21

VELEPOSL. KRALJEVINE ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8
SI - 1000 Ljubljana, Slovenija
(+386) 01-300 02 70

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno

GLASILO

INFORMATIONSBLADET

Poletje/Sommar 2007
Št./Nr 19 Letnik/Årgång 6

Slovenska riksförbundet i Sverige

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S

B
L
A
D
E
T

Informativno
GLASILO

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 19 Letnik / Årgång 6

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Naslovna slika / Uppslagsfoto: Vadstena; 34. Vseslovensko srečanje in 45 let SKM na Švedskem. V objektiv sem ujela tretjo generacijo in nekaj ostalih rojakov, udeležencev v procesiji.

Foto: A. Budja

VSEBINA	-	INNEHÅLL
Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Slovenska riksförbundet
Društva	12	Föreningar
Slovenija, Eskilstuna	12	
Orfeum, Landskrona	14	
Min första tand	17	
KD Slovenija, Olofström	20	
Simon Gregorčič, Köping	23	
Slovenski dom, Göteborg	25	
Planika, Malmö	28	
Nyhetsbrev, Stockholm	31	
Naša cerkev	32	Vår kyrka
Jubilej	33	
Reportaže	35	Reportage
Vaša pisma	39	Era brev
Aktualno	40	Aktuellt
Rayvedrilo	45	Underhållning
Fotoreportaža	47	Fotoreportage
Naslovi	60	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:

Avguština Budja (-stina)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

*Tehnični urednik / Teknisk redaktör: **Zvonko Bencek***

Naslov uredništva / Adressen:

Augustina Budja

Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA,
Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta: budja@bredband.net

Vaše prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. avgusta, 2007
Skicka era bidrag till Informationsbladet senast den 15 augusti 2007

Poletje, počitnice, dopusti...

Smo tik pred počitnicami, po sončnih pomladnih dneh prihaja poletje.

Hvala vsem dopisnikom, ki poročate novice iz društev in drugo, vendar prosimo, da tudi ostali kaj napišete in pošljete v uredništvo za objavo. Kar je zapisano – ne bo šlo v pozabo!

V tej številki smo objavili veliko fotografij, predvsem iz Vadstene, kjer je letos bilo že 34. Vseslovensko srečanje, obenem pa obeležje 45-letnice SKM. Pripeljalo se je veliko ljudi iz vseh

koncev Švedske in tudi s Slovenije, tako menimo, da bo bralce IG zanimala ta fotoreportaža, h kateri so prispevali fotografije številni rojaki. Hvala vsem!

Slika zgoraj: Gusti Budja z vnukom Charlijem na plesišču v Vadsteni (foto: Olga Budja); spodaj: kosilo udeležencev OZ SZ, Landskrona, april 2007

POVABILO

Oton Župančič

Stari prijatelji, pravo poštenje –
 Pridite, pridite k nam na proščenje!
 Kolikokrat smo se pri vas že gostili,
 Enkrat bi radi ljubav vam vrnili.
 Vse je pripravljeno: skleda pri skledi,
 Noži in vilice, kupice v redi;
 Vi prinesite s seboj le prigrizka,
 Malo prigrizka in malo oblizka,
 Pa bomo jeli in pili in peli,
 Stari prijatelji, skupaj veseli!
 Stari prijatelji, pravo poštenje –
 Pridite, pridite k nam na proščenje!

Potovanja v Slovenijo

Resor till Slovenien

ADRIA AIRWAYS – INNEX TOURS

telefon: 040 96 22 61, 040 22 16 59, mobil 0704 92 74 89

FRANK BUSS (Ljubljana)

telefon: 040 23 51 55, 611 96 74

TOP Tourist buss (Maribor) 042 18 29 84, 042 13 27 20

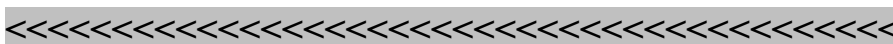
Thermal Resor

WWW.ADRIA-AIRWAYS.COM

booking@adria.si

www.frankbuss.net

www.komkom.se/WEB-resor/indexkomgo.htm

- stina

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

Na razpotju smo...

Pred nami so dopusti in šolske počitnice za otroke. Pomlad nam je prinesla sonce in lepo vreme, tako da smo uživali na sprehodih in pri delu na vrtu. Med nas pa je zanesla tudi nekaj črnih oblakov, kajti nekatera slovenska društva se že nekaj let ukvarjajo s problemom ali bodo še obstala ali kako naprej..... Največji problem je, da so ljudje ostareli in so skoraj vso pomlad, poletje in del jeseni v Sloveniji, tako da imajo težave kdo bo vodil društvo in kdo bo plačeval najemnino za lokale in odgovarjal na pošto. Če pa še kateri od teh ključnih oseb umre, potem pa je takoj kriza pred vrati. Če pa niti druga generacija

nima interesa za prevzem ključnih funkcij v upravnem odboru, potem pa se takšnemu društvu slabo piše. Čeprav dobi društvo navodila in pomoč pri administraciji od Slovenske zveze, vseeno brez pridnih društvenih delavcev ne prinese zaželenega uspeha.

Tako so se v SD Lipa v Landskroni odločili, da bodo v juliju dokončno zaprli društvene prostore in nato počasi tudi ukinili to staro slovensko društvo, ki je priredilo toliko kulturnih prireditev in Slovenskih festivalov. Upamo da ne bodo pozabili na bogato zgodovino društva in da bodo ves društveni arhiv dobro shranili v občini Landskrona, drugače pa morajo kontaktirati vodstvo Slovenske zveze, ki bo poskrbelo, da se bo arhiv društva ohranil za naše naslednike in raziskovalce. Tudi slov.- švedsko društvo v Helsingborgu razmišlja, da bi dokončno ukinilo vso dejavnost, ker že nekaj časa nimajo nobenih aktivnosti.

Zato vabimo tiste, ki ne bodo več vključeni v matično društvo, zaradi ukinitve društva, da se včlanijo v najbližje slovensko društvo oziroma v tisto društvo, kateremu bi radi pripadali. To je važno tudi zaradi tega, ker če hočete dobivati Informativno glasilo morate biti član enega slovenskega društva. Od sedaj naprej bomo objavljali v tem glasilu PlusGiro račun slov. društev za plačilo članarine.

Tudi slovensko katoliško romanje v Vadsteni, (katerega se nisem udeležil, ker sem bil na seminarju izseljeniških novinarjev v Ljubljani) je zelo važno srečanje, ker je tudi ena oblika ohranjanje slovenstva na Švedskem. Prav zato je letos Zveza finančno pomagala SKM iz Göteborga za organizacijo in slovenskim društvom za simbolično povračilo dela prevoznih stroškov.

Želim vam prijetno poletje in dobrodošli na piknik starejših Slovencev v Barnakälla pri Bromölli, ki bo 25. avgusta.

Ciril Marjan Stopar

Program dela Slovenske zveze 2007

- + 25. avgusta, srečanje starejših Slovencev.
- + Oktober in november, prireditve, razstave in obletnice po društvih.
- + 17. novembra, jesenska konferenca SZ.
- + Med letom pa morda tudi gostovanje kulturnih skupin iz Slovenije in zamejstva.
- + December, miklavževanje po društvih.

Poštni žiroji društev (švedsko PG)

Spodaj objavljamo poštne žiroje v zvezi z včlanjevanjem v posamezna slovenska društva. Najprej kontaktirajte predsednika, katerega telefonsko številko najdete na zadnji strani Informativnega GLASILA, nato se včlanite v dotično društvo tako, da plačate članarino, ki jo določi posamezno društvo. Poštni žiroji so objavljeni po posameznih društvih:

Landskrona – ORFEUM , (Triglav, 1968)	PG-- 450528 - 9464
Landskrona – LIPA , 1977 (Slovenija, 1973)	PG-- 4372936 -7
Stockholm - SLOVENSKO DRUŠTVO ,	PG-- 653438 – 2
Malmö - PLANIKA ,	PG—779597-- 4
Göteborg - FRANCE PREŠEREN	PG--725261 – 2
Olofström – SLOVENIJA ,	PG-- 732365 -2
Halmstad - IVAN CANKAR ,	PG--643759 – 4
Göteborg - SLOVENSKI DOM ,	PG--1503562 – 9
Eskilstuna – SLOVENIJA ,	PG-- 22146-- 7
Slovenska Zveza na Švedskem, (1991)	PG-- 721877 - 9

Köping – **Simon Gregorčič** nima PG, naslov društva je A. Macuh, Husta 1 73197 Köping.

Helsingborg – **Slovensko-švedsko društvo** nima PG, naslov je M. Barač, Pårarpsv 37, 256 69 Helsingborg

PG = Poštni žiro

Podatke posredovala Stefaniya Berg

Slovinci na Švedskem, priseljenci

Vabimo vas, da se vključite v naš »krožek« in bralcem Informativnega GLASILA v kratkih obrisih zaupate svojo življensko zgodbo. V pomoč prilagamo vprašalnik, za lažjo povezavo vaše pripovedi. Svoj prispevek, ki nam ga boste poslali na naslov uredništva IG, obvezno podpišite, vendar pri objavi po vaši želji lahko ostanete anonimni.

- *Kdaj ste prišli na Švedsko? Kako ste se naučili jezika?*
- *Kje na Švedskem ste živeli? Morda tudi, kaj vas je pripeljalo na Švedsko...*
- *Kaj delate, s čim se ukvarjate na Švedskem –šola, delo, družina, duhovno življenje, hobiji - ostalo?*
- *Imate sorodnike na Švedskem? Sorodnike v Sloveniji?*
- *Se nameravate vrniti v Slovenijo?*
- *Kako in kje ste doživljali slovensko osamosvojitve (1991)*
- *Dodajte kakšno fotografijo iz časa bivanja na Švedskem*
- *Ostalo...*

Slovinci, povratniki s Švedske Tudi vas vabimo, da se vključite v naš »krožek« in bralcem Informativnega GLASILA v kratkih obrisih zaupate svojo življensko zgodbo. V pomoč prilagamo vprašalnik, za lažjo povezavo vaše pripovedi.

- *Kdaj ste prišli na Švedsko?*
- *Kje na Švedskem ste živeli? Morda tudi, kaj vas je pripeljalo na Švedsko...*
- *Kaj ste na Švedskem delali – služba, hobiji, ostalo?*
- *Imate še sorodnike na Švedskem?*
- *Kdaj ste vrnil?*
- *Vam je kdaj žal za Švedsko?*
- *Kako ste se po vrnitvi znašli v Sloveniji?*
- *Kako in kje ste doživljali slovensko osamosvojitve (1991)?*
- *Dodajte kakšno fotografijo iz časa bivanja na Švedskem ter novejšo iz Slovenije.*

Gusti Budja, urednica

Landskrona: Občni zbor Slovenske zveze na Švedskem, 21. april, 2007

V A B I L O

VII. tradicionalno vseslovensko srečanje v Državnem zboru 5. julija 2007

Spoštovani,

Komisija Državnega zbora Republike Slovenije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu organizira VII. tradicionalno vseslovensko srečanje Slovencev zunaj meja Republike Slovenije, ki bo v četrtek, 5. julija 2007 v veliki dvorani Državnega zbora Republike Slovenije, in bo trajalo od 10. do predvidoma 19. ure. Republika Slovenija si prizadeva za čim večjo vključitev Slovencev z zamejstva in sveta v delovanje slovenskih državnih institucij:

Pobudo za ureditev predstavništva Slovencev z zamejstva in sveta v slovenskem parlamentu je oktobra 2005 dala Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu. Vseslovensko srečanje je priložnost, da slovenski rojaki ovrednotijo pobudo in predstavijo svoja pričakovanja v zvezi z njihovo večjo politično udeležbo v predstavniskem telesu... Sveta za Slovence v zamejstvu in za Slovence po svetu kot stalni posvetovalni telesi Vlade Republike Slovenije, ki ju sestavljajo predstavniki državnih organov, institucij, političnih organizacij in organizacij civilne družbe z Republike Slovenije ter z zamejstva in sveta, imata po področni zakonodaji pomembno vlogo pri izdelavi strateških in razvojnih dokumentov ter s tem pri vključevanju rojakov v delovanje slovenske države. Ustanovitvena seja Sveta za Slovence v zamejstvu in po svetu je bila januarja 2007, za Slovence po svetu pa bo predvidoma junija 2007. Vseslovensko srečanje bo priložnost, da člani svetov pa tudi drugi predstavijo svoja pričakovanja in predloge v zvezi z njihovo vključitvijo v delo izvršne veje oblasti... Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja (ZORSSZNM, Ur. l. RS, št. 43 - 1836/2006) predvideva vrsto ukrepov, s katerimi naj bi se rojaki počutili kot del slovenske države.

Vseslovensko srečanje je priložnost za pobude, predloge in vprašanja, da se zagotovi njegovo čimboljše izvajanje. Poleg plenarnega zasedanja bo delo razdeljeno v dve temeljni delavnici: za Slovence v zamejstvu in Slovence po svetu. Delo v zvezi z zamejsko problematiko z naslovom "Slovenci v zamejstvu - del slovenske države" bo potekalo v dvorani Državnega sveta, delo v zvezi s problematiko Slovencev po svetu z naslovom "Slovenci po svetu - del slovenske države" pa v veliki dvorani Državnega zbora.

Tako kot vsako leto bo poskrbljeno tudi za kulturni program, v katerem sodelujejo Slovenci z zamejstva in sveta. Vljudno Vas vabimo, da se vseslovenskega srečanja udeležite.

Lepo Vas pozdravljamo,

Mag. *Janez Kramberger*

SLOVENSKI SVETOVNI KONGRES obvešča

Spoštovani predstavniki slovenskih društev v tujini, Počasi se že bliža poletni čas in nakaj prijav za letošnji tabor je že prispelo na naš naslov. Ker je število mest omejeno in prijavnice sprejemamo do konca maja (oz. do popolnitve prostih mest) Vam ponovno pošiljamo obvestilo o možnosti prijave na letošnji, že 11. tabora slovenskih otrok po svetu, ki ga pripravljamo na Debelem rtiču konec julija (natančnejše informacije v priponki. V priponkah so priloženi tudi obrazci za prijavo v pdf in word formatu. V 1. skupini (od 12 do 14. let) je prostih še nekaj več kot 15 mest, v 2. skupini (od 15 do 17) pa še dobrih 20 mest. Več slikovnega materiala s preteklih taboru lahko

najdete na naši spletni strani www.slokongres.com. Za vse ostale informacije pa sem Vam na voljo na telefonski številki 00386 1 24-28-552 oz. na e-naslovu: ssk@siol.net.

Lep pozdrave iz sončne Slovenije,
Luka Klopčič, strokovni sodelavec Svetovni slovenski kongres tel: 00386 1 24-28-552
<http://www.slokongres.com>

SREČANJE V MOJI DEŽELI 1. 7. 2007 V BOHINJU

VABLJENI! Prvo nedeljo v juliju bo v Bohinju Srečanje velike slovenske družine razkropljene po svetu. **Srečanje v moji deželi** je prireditev za vse Slovence v zamejstvu, po svetu in doma. Za vse, ki so Slovenci po srcu. Slovenska izseljenska matica od samega začetka organizira to prireditev z namenom povezovanja Slovencev z vseh koncev sveta. Za njihove sorodnike, prijatelje in vse tiste, ki jim je ta prireditev pri srcu zaradi njenega namena.

Glavni namen prireditve je prikaz ustvarjalnosti v slovenskem prostoru in vzporedno z njim tudi vseh tistih območij in krajev, kjer živijo Slovenci in kjer so si naši rojaki ustvarili svoj drugi dom.

Srečanje v moji deželi je prireditev, ki letos slavi svoj 51. rojstni dan. Vsa ta leta so ljudi zaznamovala z znanjem, izkušnjami in modrostjo, naša prireditev pa kljub svojim letom v svojem bistvu ostaja ista. Takšna, kot jo imajo naši rojaki po svetu radi - tradicionalno slovenska.

Izseljenska matica je preko stikov s Slovenci po svetu spoznala, da se Slovenec, ki živi v zamejstvu ali kje drugje v svetu, izredno veseli napredka svoje domovine. Veseli ga spoznanje, da imamo danes Slovenci pogoje za spodobno življenje in možnosti za uspeh, veselijo pa se prireditve, ki jih s svojim programom popelje v preteklost in prikaže tradicijo slovenskega človeka. Ples, glasba in stari običaji so tisti, ki kažejo na bogato zakladnico kulture iz katere Slovenci črpamo moč in na katero smo vsi ponosni.

Naši rojaki iz sveta bodo spet veseli domačih obrazov, prijateljev in srečanja z

ljudmi, ki so prav tako zapustili svoj dom in odšli v svet. Na prireditev pripeljite tudi svoje potomce. Srečanje v moji deželi je prireditev tudi za vse tiste, ki prihajajo v našo deželo prvič, a so slovenske krvi in so Slovenci po srcu.

Slovenska izseljenska matica

< Posnetek je iz Občnega zбора Slovenske zveze na Švedskem, v Landskroni, dne 21. aprila, 2007

**Občni zbor
Slovenske
zveze
na Švedskem je
potekal 21. marca
v prostorih
slovenskega
društva Lipav
Landskroni
Na
fotografijah:
udeleženci
OZ**

Pogovor: *Andrej Knaus, Jurček Žmauc, Andrej Lazukič*

ter

Ciril z Ano in Marjano

Občni zbor je potekal v sproščenem vzdušju, bilo je tudi nekaj novih udeležencev, med njimi Teresia Uršič, ki je prišla z očetom Rudijem iz Eskilstune

OBČNI ZBOR

Letos smo organizirali občni zbor Zveze 21. aprila v Landskroni. To smo naredili namenoma, kajti v SD Lipa je že nekaj let škripalo na njihovih občnih zborih, ko so le težko našli ljudi, ki bi želeli delati v upravnem odboru. Vsako leto so bili izvoljeni isti odborniki, mladih pa ni bilo, ki bi prišli na njihova mesta. Letos se je občnega zbora Zveze udeležilo osem društev in trije gosti.

Najprej je upravni odbor Zveze podal delovno in finančno poročilo preteklega leta, nato pa so vsa društva podala poročilo, kako so delala v minulem letu in kaj mislijo storiti v tem letos. Zatem pa so podane smernice dela Zveze za leta 2008-2010 in plan dela v letu 2007. Prisotni predstavniki slovenskih društev so izvolili novi upravni in nadzorni odbor ter potrdili delo

Zveze v tem letu ter dolgoročni program dela za leta 2008- 2010, tako kot to zahtevajo švedske oblasti.

Za predsednika Zveze je bil izvoljen Ciril Stopar, tajnica je Marjana Ratajc, v upravnem odboru pa so: Ivanka Franseus, Alojz Macuh, Štefanija Berg, Suzana Macuh, Pavel Zavrel, Ana Kokol, Lado Lomšek in Jožef Ficko. Za gl. in odgovornega urednika tega glasila je izbrana Avgušтина Budja. V nadzorni odbor in volilno komisijo so izvoljeni: Branko Jenko, Janez Rampre in Franc Franseus. Slovensko zvezo bo pri oblasteh RS predstavljal Ciril Stopar. Naslednje leto bo od januarja do julija Slovenija prevzela vodstvo Evropske Unije, zato tudi Slov. zveza pripravlja projekt, ki bo obeležil ta dogodek, za vodjo projekta smo določili Roberta Strgarja.

Predsednik SD Lipe iz Landskrone, Andrej Lazukič, je povedal, da so imeli letos že dva občna zbora in da so končno odločili, da bodo letos v juliju zaprli in odpovedali društvene prostore, nato pa bodo do konca leta tudi ukinili slovensko društvo Lipa v Landskroni. Ta novica nas je strašno potrla in tudi dobra večerja nas ni spravila v dobro voljo. To je bil zadnji obisk v društvenih prostorih Lipe. Tudi društvo v Helsingborgu in France Prešeren iz Göteborga razmišljata o svoji bodočnosti in kdo ve, kaj nam drugo leto prinese.

Tako imajo samo še tri slovenska društva svoje društvene prostore, to so: Slovenija iz Olofströma, Planika iz Malmöja in Simon Gregorčič iz Köpunga.

Obisk iz Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Na občnem zboru smo imeli tudi tri goste, ki jih je zanimalo delo Slovenske zveze in kaj načrtujemo v prihodnosti. Razveselili smo se obiska iz Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Letos nas je obiskal gospod Jurček Žmauc, ki je pri Uradu odgovoren za delo slovenskih društev v Evropi. Saj vemo, da je Urad Vlade RS pomemben partner Slovenske zveze, pri njih iščemo denarno

pomoč za projekte, ki morajo biti dobro pripravljene, nato pa jim moramo poslati tudi podrobno poročilo, za kar smo tudi dobili posebno pohvalo. Med nami pa sta bila tudi predstavnika Veleposlaništva RS iz Stockholma, g. Primož Kovač, g. Andrej Knaus. Prinesla sta nama pozdrave veleposlanika RS g. Vojislava Šuca. Od vseh treh smo dobili dobre informacije, kam naj se obrnemo, ko bodo naši člani potrebovali konzularne storitve, pa tudi od g. Jurčka Žmavca smo dobili zelo zanimive informacije in obvestila.

Za občni zbor smo tudi pripravili zanimiv Zbornik Slovenske zveze, katerega avtor je Ciril M. Stopar. Zahvaljujemo se gostom za njihov obisk in tudi v naprej bomo veseli, ko nas bodo obiskali in cenili naše delo.

Ciril Marjan Stopar

Slovenija

ESKILSTUNA

Slovensko društvo v Eskilstuni je imelo 19. marca občni zbor. Udeležilo se nas je okoli 20 aktivnih članov. Sklenili smo, da se bomo še naprej srečevali in imeli sestanke upravnega

odбора pri predsedniku Rudolfu Uršič in tam se tudi podelijo časopisi Moja Slovenija.

Sklenili smo, da bomo 2. junija imeli naše tradicionalno pomladno srečanje (piknik) pri naših rojakih v Hälleforsnäsasu na tem fantastičnem otoku, pri žaru in kozarčku in s pesmijo smo zmeraj veseli. Jesensko srečanje pa bomo imeli pri našem blagajniku Milanu Fabjanu na Lillgården pri Torshälli in to 15. septembra; na podobnem lanskem srečanju smo tudi praznovali 60. rojstni dan

gospe Eve Fabjan. Naš bivš večletni predsednik in iniciator pri osnovanju našega društva,

Viktor Preskar, pa je 20. februarja praznoval svoj 80. rojstni dan, praznovanja smo se udeležili in mu čestitali. Za binkošti pa smo se udeležili srečanja v Vadsteni.

Našima slavljencom Viktorju Preskar in Evi Fabjan pa v imenu vseh naših članov želim vsega lepega in dobrega zdravlja in zadovoljstva še na mnoga leta!

Foto: 1) Skupaj pri zastavi **2)** Mladi pri grillu **3)** Predsednik predava damam **4)** Prihod na otok **5)** Lepo zbrani **6)** OZ SZ, 2007

Rudolf Uršič,
predsednik društva
Klub Kulture
Slovenija,
Eskilstuna

Odprtje razstave in obeležje Dneva kulture

V prejšnji številki Informativnega GLASILA smo poročali, da je bilo dne 8. februarja v Lundu na oddelku za Biologijo celice in organizmov v Biologihuset in v režiji profesorja Jureta Piškurja odprtje razstave v čast Carla Linnea ob njegovi 300-letnici rojstva.

Sestre Budja: Vadstena, 2007

Menimo, da je ob tej priliki pomembno omeniti tudi literaturo, ki jo v novejši dobi ustvarjajo slovenski priseljenci na Švedskem:

- Gusti Stridsberg, Jirku – nihče dotlej ni toliko pisal o Sloveniji kot ta pisateljica, ki se je po drugi svetovni vojni naselila na Švedskem.

Pisala in objavljala je v švedskem jeziku.

- Naš glas, glasilo slovenskih društev na Švedskem (1973-2001)
- Svobodna misel, Marjan Kramaršič (nekaj let v prvi polovici 80.ih let prejšnjega stoletja)
- Informativno GLASILO, izdajatelj Slovenska zveza na Švedskem, dopisniki iz slovenskih društev na Švedskem in Slovenije (2002--), društva – glej zadnjo stran.
- Antologija slovenske poezije na Švedskem: Marija Hriberšek, Avgušтина Budja, Tone Jakše in Adi Golčman (ps. Jan Zavodlov), Stockholm, 1979
- Rado Omota: Zgodovina Slovencev od pradavnine do današnjih dni (Stockholm, 1991), slovensko in švedsko
- Avgušтина (Augustina) Budja: Švedska slovnica za Slovence (2002, Ljubljana);
- Avgušтина (Augustina) Budja: Slovensko-Švedski besedni vodnik (in obratno), (2003/04, Landskrona);
- Avgušтина (Augustina) Budja: Slovenci na Švedskem, monografija (2005, Stockholm);
- Avgušтина (Augustina) Budja: Letni časi, Pesmi (2005, Stockholm);
- Avgušтина (Augustina) Budja: Slovener i Sverige (2006, Stockholm);
- Avgušтина (Augustina) Budja: Receptboken, Slovenska maträtter (Slovenske jedi), (2006, Landskrona)
- Jože Stažar – Kiyohara : Bela ptica se vedno vrača na sever, 2006 (skulptör och målare)

Vadstena

Slovenci smo se v soboto, dne 26. maja, v velikem številu zbrali v cerkvi sester sv. Brigite Švedske v Vadsteni k sveti maši, nato pa se v procesiji odpravili še k slovenski lipi v bližnjem parku, ter se nato vrnilo na cerkveno dvorišče, kjer so nam nune postregle z okusno juho in blagodejno pijačo. Župnijski sodelavci slovenske katoliške misije so se izvrstno potrudili in nam pripravili okusne kranjske klobase in pozneje okusno večerjo in kavo. V dvorani je potem sledila lepa kulturna prireditev in veselica. Gospod župnik Zvone Podvinski nas je pozdravil in nato predal besedo Mariji Kolar in Katarini Zupančič, ki sta ves program spretno povezovali v obeh jezikih. Za potek loterije je skrbel Alojz Macuh s hčerko Suzano.

Na odru so se zvrstile naslednje skupine: pevski zbor Planika iz društva PLANIKA v Malmö-ju pod vodstvom Iva Likarja, trio sester Budja iz društva ORFEUM v Landskroni, ki ga vodi Olga Budja ter letošnje veliko presenečenje v Vadsteni - skupina Treh generacij iz društva SLOVENSKI DOM v Göteborgu pod vodstvom Jožeta Zupančiča. Spet so nastopajoči dokazali, da jim je slovenska pesem mila, saj so bile interpretacije krasno izvedene. Na odru pa je pred začetkom veselice navzoče navdušil tudi gost iz Slovenije, gospod Miloš Genorio, ki je sicer član Ribniškega okteta. Ob spremljavi harmonikarja Janeza Goršiča je Miloš izvedel nekaj prekrasnih slovenskih pesmi in s svojim čudovitim tenorjem navdušil poslušalce. Nabito polna dvorana z več sto slovenskih romarjev je nastopajoče nagradila z bogatim aplavzom, kar je dokaz, kako pomembno je gojiti tradicijo in kulturo svojih staršev, četudi so si izbrali svoj drugi dom na Švedskem, geografsko daleč od matične Slovenije.

45 let Slovenske katoliške misije na Švedskem

Slovenska katoliška misija na Švedskem je bila ustanovljena 1. 1962. Njen ustanovitelj je bil pokojni g. Jože Flis, prvi slovenski duhovnik na Švedskem. V srca Slovencev na Švedskem je zasejal prepričanje, da je eden od največjih darov kulture to, da lahko daleč od domačih logov nedeljo

za nedeljo praznujemo božjo daritev v domačem, nam dragem maternem jeziku širom Švedske, predvsem v industrijsko bogatih naseljih, kjer živijo slovenski priseljenci in kjer nas ob nedeljah in praznikih obiskujejo slovenski duhovniki. Krščanska tradicija Slovencev je tesno povezana s tradicijo vse Evrope, tako jo na Švedskem Slovenci gojimo in ohranjamo že 45 let. To je naš zaklad, čuvajmo ga kot materino svetinjo, ki nas bo spremljala skozi življenje. Razna slovenska društva nastajajo in s časom preminevajo, slovenska katoliška misija pa obstaja.

Najstarejše slovensko društvo TRIGLAV – ORFEUM na Švedskem

Društvo Lipa po Festivalu, L-a, 1980

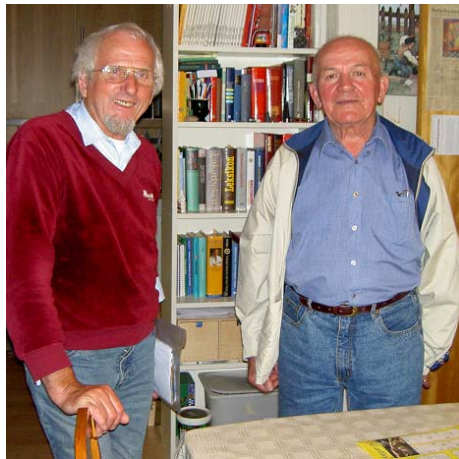
V decembru, leta 1968, je v Landskroni na Švedskem bilo ustanovljeno slovensko društvo, s prvotnim imenom TRIGLAV. Organizatorja sta bila predvsem oče in sin - Avgust in Janez Budja ter člani družine. Vodilna nit dejavnosti društva je bila ves čas pevska in glasbena dejavnost. Skozi pesem smo se učili švedskega jezika,

skozi glasbo smo se vključili v švedsko družbo, ki nas je prijazno sprejela. Kmalu se je Budjevim pridružilo še veliko število Slovencev, ljubiteljev petja in glasbe, z željo po ohranjanju in gojenju slovenske kulture in tradicij.

Manj prijazna pa je bila nekoč naša matična domovina do ustanovitve tega društva

TRIGLAV v Landskroni. Danes se sme javno povedati in je znano, da so bili duhovniki in organisti tarče za pregon s strani tedanjega režima. Avgust Budja je bil pred prihodom na Švedsko dolgoletni organist pri Mali Nedelji, nato je po prihodu na Švedsko l. 1966 nadaljeval s svojim poklicem in hobijem tudi v Landskroni. Ob slovenskih in švedskih cerkvenih obredih v Landskroni je igral na orgle (sprva na harmonij), žena Angela, sin Janez in hčere Gabrijela, Gusti in Olga pa so mu pomagale s pesmijo. Nekoč jih je slišal gostujoči slovenski duhovnik na Švedskem, g. Kunstelj iz Anglije, ter Budjeve nagovoril, da naj se organizirajo v društvo, ker se je na ta način lažje integrirati v tujem okolju. To se nam je zdelo povsem pravilno, tako smo se ravnali po Kunstljevem nasvetu.

Z ustanovitvijo društva pa smo kmalu zabredli v težave v Sloveniji, ki je bila tedaj del komunistične Jugoslavije. Številne Slovence s Švedske so člani tedanje UDBE ob obisku v Sloveniji klicali na zaslišanje, kjer so jih med drugim spraševali po članih družine Budja – kaj počnejo, s kom, kdaj in kje. Kmalu je podaljšana roka tedanje vlade naredila razkol med Slovenci v Landskroni. Predstavniki SIM v Ljubljani so leta 1973 implementirali idejo in pomagali ustanoviti še eno slovensko društvo v Landskroni, nekateri Slovenci pa so temu vmešavanju žal nasedli. Tako se je leta 1973 ustanovilo društvo SLOVENIJA. To društvo je delovalo štiri leta, kajti po vračanju nekaterih ključnih oseb iz obeh društev v Landskroni (na primer Janez Budja z družino ter Jože Kragelj z družino) je nastala kriza za nadaljni obstoj društev. Leta 1977 sta se vodstvi obeh društev – TRIGLAV in SLOVENIJA dogovorili in se združili v tretjeimensko društvo LIPA.

*Gusti z vnukom Eliasom; maja, 2007
ji je prišel voščiti za rojstni dan*

Janez in Ludvik na poti v Slovenijo

Foto: Z. Bencek

Društvi v Landskroni sta se sicer združili v eno, LIPA, toda ljudje v društvu so bili isti kot prej. Tako smo reševali nepotrebne konflikte in si metali polena pod noge - tudi, kadar je bilo treba voziti skupno. To je ljudem jemalo pozitivno energijo,

tako da so nekatere dejavnosti pešale ali pa sploh niso zaživele. Ob izdaji prve zgoščenke glasbene skupine "sestre Budja" (1998) se je v društvu zgrnilo toliko temnih oblakov, da je veja bivšega društva TRIGLAV odšla svojo pot pod novim imenom ORFEUM, LIPA pa je zadržala bivše člane društva SLOVENIJA. Lahko bi naštevali podrobnosti, se opravičevali in obtoževali, toda to ni bil namen te objave. Želimo le, da bi znanjci razumeli današnje Slovence v Landskroni in okolici – zakaj, kje, kako, komu in kdaj se je dogajalo, tako kot se je.

V uvodniku predsednika SZ smo prebrali, da se društvo LIPA poslavlja in zapira svoje prostore. Kaj to pomeni, pa je še vprašanje. Vsem članom društva LIPA svetujemo, da se včlanijo pri katerem od slovenskih društev južne Švedske, naslove in telefon predsednikov najdete na zadnji strani IG. Na ta način boste podprli SZ in prejeli I. GLASILO.

ORFEUM in člani društva so torej nasledniki društva TRIGLAV, z neprekinjenim delovanjem na glasbenem, izobraževalnem in kulturnem področju od leta 1968. Bližamo se 40-letnici obstoja tega najstarejšega slovenskega društva na Švedskem. Ta visoki jubilej bomo v društvu poskušali obeležiti na dostojen način, natančnejših načrtov za izpeljavo pa še nimamo. O tem kaj več pozneje.

-stina

Min första tand

Jag minns då jag i Skåneland,
nyss tappat min första tand.

Jag gick inte ens i första klass, men skulle ta foto till mitt andra pass. Nu kunde jag inte längre le, för då skulle alla andra se.

Att fotot skulle bli ett minne för livet, var ju redan från

början givet.
Framtanden som borta var,
kom att skymtas i år och dar

Mamma lärde mig att i nästa fas,
läggga tanden i ett vattenfyllt glas.
Det var en lycka för oss båda,
att jag på morgonen,
en tia skulle skåda.

Nu ska du något veta få,

att i skolan dagen där på,
jag med min vän gick hand i hand.
Vi hade båda tappat vår första tand.

Till gammelmormor

Saknaden är stor,
du är allas vårän gammelmor.
jag älskar dig för den du är,
och vi önskar att vi alla kunde vara där.
På din födelsedag

förtjänar du världens lycka
jag kommer alltid om dig tycka
Du kommer alltid vara roten
till en underbar familj
dina kramar är mjuka
och ditt hår doftar vanilj.
Du är stark och jag beundrar dig
du kommer alltid att vara en del av mig.

Tanja Tuomainen

Praznovali smo osebne praznike...

Čestitamo vsem jubilarom ter ostalim za njihove življenske uspehe!

**Vi gratulerar alla jubilanter samt alla som lyckades med något viktigt!
GRATTIS!**

Hvala vodstvu Planika za prijetno sodelovanje v zvezi z Vadsteno! Hvala g. Podvinskemu za odlično organizacijo!

***Izrekamo tudi sožalje Ivičevim svojcem ob nagli smrti Jožeta Ivič.* ORFEUM**

Od četrтка, 17. maja, do nedelje je bil v Lundu tradicionalni judo turnir LUGI JUDO, ki se ga udeležujejo predstavniki preko deset držav. V kategoriji otrok do trinjastega leta, minus trideset kilogramov, je Jure Piškur mlajši osvojil srebrno medaljo (na sliki Jurček prejema medaljo).

Judita je med

nedeljskim pospravljanjem izbrskala "Nadine" Kajuhove pesmi ...iz l. 1945 ....skrivnostno so izginile med našim seljenjem ...a ta majhen zveščič je bil varno spravljen v Gregorčičevih poezijah ... pa jih berem danes zjutraj ...ko je obletnica zloma naci-fašizma ...(a kaj , ko se ta vedno in vedno znova rodi)....

celo noč je deževalo ...vrt je bil že čisto suh ...in vrtnice so povešale liste ....padla je temperatura ....naslednje dni najbrž ne bo preko 10 - 15 C .....cvetenje se bo morda sedaj ustavilo ...najprej me je naredila otožnega naša obletavajoča magnolija .....sedaj je na vrsti španski bezeg ....

Pariz pretresa povolilno nezadovoljstvo ...majhen pretres je tudi v Kopenhavnu, kjer se je v ponedeljek rodila nova stranka ...desna, a z izrazitim ciljem, da se otrese danskega rasizma in ksenofobije ....Lund je miren ...nove mestne oblasti so začele graditi nov stadion ....bučno bo le danes zvečer ...ko bosta v četrtfinalu igrali Švedska in Slovaška ....gremo gledat v pivnico, z mojimi slovaškimi študenti, in zraven pogoltnemo Jurčkov favorit, burger ...

pravkar sem na dražbi kupil darilo za Juditin rojstni dan? ....grafika ....avtor?

tako, sedaj pa grem malo celit rane (v mojo najljubšo kavarno) , ki so jih napravili pretekli dnevi ....včeraj zvečer sem oddal prošnjo za raziskovalni projekt genske terapije raka ....izcuzal mi je še zadnjo kreativnost ....a kot ponavadi ...čez dan ali dva se bo vrnila ...

jp

Dan žena in občni zbor

V marcu smo istočasno imeli občni zbor in Dan žena. Potrdili smo upravni odbor, ki

je bil izvoljen na dve leti in sprejeli novi program

dela. Stebro društva so tri sekcije, slovenska šola za otroke, likovna sekcija in balinarska sekcija. Intenzivno delo teh sekcij zagotavlja tudi uspešno delo v društvu. Na koncu smo

zaslužnim članom podelili rože, zatem pa tudi nageljček rdeč ob Dnevu žena.

Nato pa smo se dobro zabavali ob zvokih vesele

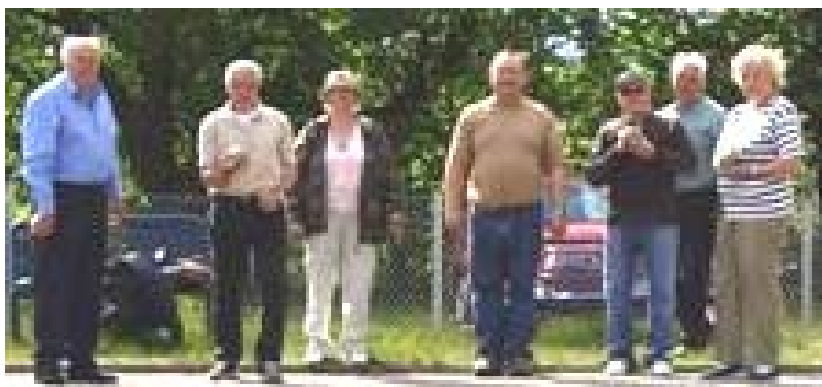

harmonike Viktorja Semprimožnika, Libero nam je pa tokrat zbolel in ni mogel biti med nami. Prepevali smo, plesali in se veselili, kajti leta tečejo in bogve kako bo v bodočnosti, zato moramo izkoristiti priliko, ko imamo še med nami naše godce.

Balinarski turnir v Olofströmu

V sredini maja smo spet organizirali balinarski turnir, ki se ga je udeležilo 16 članov. Celo popoldne so štiri ekipe tekmoval, kdo bo prišel v finale. Na koncu pa sta se dve zmagoviti ekipi razšle z rezultatom 1:1, ker so nam moči že pošle in kuharice so nas že klicale v društvene prostore na večerjo.

Preostali večer pa smo preživeli v razgovoru in prepevali slovenske pesmi. Tudi tokrat ni bilo med nami Libera Markežiča, kajti cel teden je preživel v bolnišnici. Želimo mu, da bi čimprej ozdravil in se spet vrnil med nas, upamo da bo spet med nami na pikniku v Kallingah v sredini junija.

Slovenska šola in likovna sekcija

Slovensko šolo nadaljujemo do poletnih počitnic, tudi likovna sekcija uspešno dela v društvenih prostorih. V jeseni bomo spet pripravili razstavo slik pod pokroviteljstvom društva. Med letom pa imajo člani sekcije razstave pod okriljem Abf-a v Ronnebyju in Olofströmu.

Jubilejna številka društvenega GLASILA

V maju je izšla jubilejna 50-ta številka Društvenega glasila na

20 straneh A4 formata in ima 4 strani v barvi. Izhaja v 150 izvodih petkrat na leto. Vse zainteresirane vabimo, da plačajo na PostGiro:732365-2, KD Slovenija, Olofström 140 kr in vam bomo časopis radi pošiljali domov.

Ciril M. Stopar

Društveni plan dela v letu 2007

- 16. junij, piknik in balinanje v Kallinge
- 25. avgusta, piknik in srečanje starejših Slovencev v Barnakälla
- 27. oktobra, Slovenska likovna razstava in veselica v Jämshögu
- 22. decembra, Miklavževanje.
- 30. decembra, slov. maša in skupno kosilo.
- Društveni prostori bodo odprti, ko bo likovna sekcija imela krožek, to je v nedeljah od 16.00 ure naprej.

UO KD Slovenija, Olofström

SIMON GREGORČIČ

Köping

Društvo Simon Gregorčič deluje na vseh področjih tako, kot smo si zamislili že v začetku leta. Ne bi našteval vseh podrobnosti o tem, kaj vse smo naredili in kaj vse smo proslavljali, omenil bi rad, da je vedno lepo, kadar smo zbrani v kakšni družbi.

Vsekakor pa rad napišem par vrstic o našem zadnjem srečanju, in sicer ob kurjenju kresa v naravi. Lep dan nam je bil dan. Čeprav je bilo zelo suho, nevarno za požar, nam je uspelo preživeti lepe trenutke skupaj z našimi švedskimi znanci in prijatelji. Bog je poskrbel in malo namočil zemljo ravno dan pred kurjenjem, tako da ni bilo prevelikega strahu ob kurjenju kresa.

Vsako leto poskrbimo, da si lahko spečemo

klobase na žaru, se pravi na žerjavici, ki ostane kar precej časa. V veliko veselje nam je, kadar so naši najmlajši, otroci, z nami pri kurjenju. Zelo se veselijo, kadar vidijo, kako se vse uredi in pripravi za kurjenje. Sami otroci si tudi potem naredijo dolge palice, da lahko nataknejo klobase in jih tako spečejo.

Skupaj smo se veselili pozno v noč ob harmoniki in prepevanju domačih pesmi. Tudi naši znanci, švedski prijatelji, se veselijo z nami. Tudi oni skušajo in pomagajo s petjem ali s ploskanjem, tudi sami so nam

zapeli kratko švedsko pesem, najbolj pa sta jim pristopili na pomoč Nina Breznik in njena prijateljica, ter so tako skupaj zapeli lepo pesem. Bilo je zelo lepo, nepozabno. Kot predsednik društva si vedno želim, da še naprej tako ostane, naj bo to res v tradiciji, saj tudi to so spomini na delo društva, in druženja med nami člani Slovenskega društva Simon Gregorčič.

Naslednje naše srečanje je bilo potovanje v Vadsteno, odločili smo, da skupaj potujemo z majhnim avtobusom. Bilo nam je lepo! Naredili smo si družbo in tako skupaj preživeli Binkoštno praznike.

Lepe počitnice

Čas teče in nič ne reče! Zakaj tako hitro? Povedati neznam, želim si pa da bi se kdaj pa kdaj zaustavil in poslušal nas, ki si tako želimo, da bi sledili času, še raje bi ga pa zaustavil vsaj za kakšen ternetek v dnevu, tednu ali pa v letu. Današnji tempo življenja je tako natrpan in zavzet, da skoraj ni pravih besed, ki bi ga opisale, rad pa povem vsem, da uživajmo sedaj, dokler smo pri moči in pri volji.

Zopet prihaja čas dopusta, počitka, ki si ga hudo želimo vsi skupaj, kdo izmed nas se morda poda na pot, nekateri ostanejo doma in preživijo lepe dni tukaj, nekateri pa žal morajo ostati doma, čeprav bi zelo radi preživeli dopust morda v domovini ali pa kje drugje.

Skratka, vsem želim, da bi se res navžili lepih poletnih dni, se odpočili, ter si tako nabrali novih moči, ki jih bomo potrebovali po dopustu. Vsem, ki se podajamo na pot, želim, da bi res pot bila lahka brez kaksnih zapletov ali pa nezgod, želim srečno pot!

Prav tako želim vsem, ki ostanejo tukaj, lepe, sončne in razpoloženja polne počitniške dni!

Predsednik društva
Alojz Macuh

Sliki spodaj: *Rojaki s Köpinga se pozdravljajo z znanci v Vadstenu, maj, 2007* (foto: Olga Budja)

Novice iz Göteborga

Gledam skozi kuhinjsko okno na vikendu, kako narava spreminja barve. Temno zeleni bori in jelke, svetlo zelene breze in javorji, ki se še niso prebudili. Srake in vrane pridno nosijo skupaj veje za novo ali za izboljšanje starega gnezda. Vse bo začelo novo življenje. Samo se zamislim, kam so vsa ta leta (skoraj 40 let) odšla. Prišli smo rosno mladi na Švedsko, začeli takoj delati, nobenih tečajev učenja švedskega jezika, življenje je teklo svojo pot. Sedaj nas je veliko, ki se bližamo ali smo že upokojeni in imamo sedaj časa veliko za vse tisto, kar nismo utegnili prej. Spremljamo otroke in vnuke, ki imajo lastne interese. Sedaj si želimo samo še zdravja, da ne bomo odvisni od drugih in da se nit življenja ne pretrga hitro. Črne misli mogoče, toda to je del življenja nas vseh.

Od kar je Slovenija stopila v EU, so se odprle možnosti za izmenjavo študentov z drugimi državami v EU. To možnost so lahko izkoristili dijaki živilske šole iz Maribora. V Mariboru so se tako nahajali švedski dijaki slične šole iz Göteborga. V Göteborg je prišla skupina dveh deklet, dva fanta in profesor. Že v jeseni lani so si učiteljice, ki so prišle na ogled, zaželele srečati člane kakšnega slovenskega društva. Te smo sprejeli in kramljanje z njimi je bilo prijetno.

Naša koordinatorka Jožica je držala kontakte s skupino, ki je prišla 13. marca na večerjo, da se malo bolje spoznamo. Sami so si tudi ogledali Universeum in pohod po mestu. V soboto 17. marca sva jih z Marijo Perovič povabile na športni dan. Popeljale smo jih v Slottskogen, kjer so si ogledali losa, pingvine, tjulenje in drugih živali. Pihal je oster hladni veter, čeprav je sijalo sonce. Nato je sledil sprehod vse tja do centra mesta, kjer so tudi trgovine bile deležne obiska deklet. V Femman smo jih povabile na sendvič in kavo. Ob tej priliki je bila tudi možnost za bolj osebni pomenek.

Saška iz Markovec; Pričakovala je, da bo bolj mrzlo v Göteborgu. Bivanje v vandrarhem-u, Hostel-u, ker je bilo vse lepo čisto, urejeno. Cena čevljev in oblek je draga v primerjavi doma. Delala je v mesnici, kjer so jo lepo sprejeli in ji pomagali. Domotožje. Povsod je lepo, doma najlepše, s temi besedami je zaključila povor.

Milan iz Ptuja; Delal je v Salesshark. Zelo ustrežni in pomagali so, kolikor se je dalo. Po

mojem mnenju zelo radodarni, ker sem stalno dobil hrano za malico domov. Vožnja z tramvajem mi je bila zelo všeč in nasplošno mesten promet. Švedske punce tudi.

Jožica iz Zemice; Veliko sem slišala še predno smo odpotovali na Švedsko, da tam ni tako lepo, toda sedaj sem videla, da ni res. Meni je bilo zelo všeč. Jožica je imela veliko domotožje, pogrešala je domačo kuhinjo in fanta. V domu je praznovala rojstni dan in god. Milka čokolado ima rada.

Blaž iz Poljčan; Delal je v pekarni in slašničarni v Coop Konsum na Avenyuju. Pomagali so mi in naučil sem se tudi nekaj novega. Samo kruh je bil sladek in kompakten, težji kot pri nas doma. Spekel je orehovo potico, katera je Švedom bila všeč. Namaz tako debel kot testo, je bila njihova izjava. Blaž je omenil, da tukaj dajo zelo veliko maščobe v pecivo. Šolski sistem je dobro urejen. Tukaj mu je bilo dobro.

Stanko, profesor; Prišel je z učenci kot spremljevalec, čeprav star že 36 let, tako mladosten, da smo ga vzeli kar za učenca. Njegova naloga je bila poskrbeti, da so se vsi dobro počutili. Veliko so si ogledali, nekaj je ostalo še za drugič. Ta izmenjava je preko **Leonardo** projekta, ki ga financira Evropska skupnost. Potrebno je spoznati nova okolja, navezati novih stikov in izmenjati izkušnje. Lepo so bili sprejeti na Ester Mosesson gimnaziji. Zaključil je, da se vidimo ob prihodu v Maribor. Njihova praksa se je končala 23. marca in vrnilo so se domov. Oktobra pridejo naslednji dijaki.

27. februarja smo v Konsthallen na Götaplatsen poslušali Slovenski pihalni kvintet Slowind. Bilo nas je veliko poslušalcev med nami tudi Švedi. Po koncertu smo pokramljali. Bili so zelo veseli, da nas je bilo veliko Slovencev (17). Povedali so, da je na jugu Švedske prišel en sam Slovenec. V Stockholmu so bili tudi deležni sprejema na slovenski Ambasadi. Pohvalili so organizacijo njihovega

gostovanja na Švedskem.

24. marca smo v Göteborgsrummet praznovali dan mamic in staršev. Kratek spored, ki je bil malo drugačen. Marija Lajšič se je odzvala predlogu, da napiše nekaj o svoji mami, katero tudi prilagam. Vse smo pogostili s torto in kavo, nageljni in prijetnim vzdušjem. Uvideli smo, kako radi poklepetamo med seboj, samo težko je priti od doma.

16. junija bo Slovenski Dom organiziral piknik (scouthišica v Grábo) in praznovanje samostojne Slovenije. Več o tem v pošti, ki bo poslana vsem članom. Na zadnjem sestanku smo sklenili, da Slovenski Dom plača avtobus vsem članom za potovanje v Vadsteno. Nečlani plačajo 150:–, otrokom do 18 let polovična cena.

Nastop skupine TRI GENERACIJE, v Vadsteni, dne 26. maja, 2007

Spodaj – dve slovenski lepotički iz Göteborga v slovenskih ljudskih oblačilih – Marija in Marijasta, sta povabili še nekatere ostale goste k skupnemu fotografiranju (Foto: Olga Budja)

Vesele babice smo imele športen dan v Partillah, kjer nam je Marija Lajšič razkazala novi nakupovalni center Allum. Klepet ob kavi in sendvičih ni manjkal, ure so kar hitro minile. Naslednje srečanje bo pri Mariji Perovič na njenem balkonu.

Tudi naših članov, ki praznujejo, ne smemo pozabiti;

12. maja **Zvonko Veble**, 70 let

8. junija vesela babica **Silva Horvat**, 60 let

8. julija **Lojze Mesič**, 65 let.

Želimo Vam še veliko zdravih in srečnih let!

To glasilo je zadnje pred počitnicami, zato bi radi zaželeli vsem prijeten dopust, naužijte se vsega, kar pogrešate tukaj.

Za Slovenski Dom **Marija Kolar**

Prvo sveto obhajilo

V nedeljo, 20. maja je bil v Malmöju lep, sončen dan – kot ustvarjen za kakšno slovesnost. Kot nalašč je bilo prav tega dne v Cerkvi device Marije na Rosengårdu Prvo sveto obhajilo. Med skupno petimi, nekoliko vznemirjenimi obhajanci sta bila tudi Felicia in Philip Franseus – Malmö. Čestitamo!!

Felicia in Philip

Cenejši mednarodni telefonski razgovori?

Evropski parlament je v sredo, 23. maja izglasoval da bodo morali vsi operaterji mobilnih telefonskih omrežij držav evropske unije znižati cene, oziroma jih spraviti na razumen nivo. Dragi mednarodni razgovori jezijo uporabnike ki ne morejo niti približno izračunati kolikšna bo cena določenega pogovora. Na udaru je predvsem tako imenovani **roaming** - raba tujih omrežij, katerih lastniki neredko odirajo uporabnike. Po mnenju strokovnjakov bi naj znašala cena za minuto mednarodnega razgovora največ 0,50 €, ali približno 5 kron kar pomeni prepolovitev današnje tarife. Operaterji so, kajpada po pričakovanju zagnali vik in krik, pričakujemo pa lahko tudi da bodo uporabili ves svoj vpliv saj nihče ne verjame, da se bodo predali brez boja in tako odrekli lahkemu zaslužku. Če bo vse po sreči, bodo zadnjo besedo v drugi polovici junija rekli ministri za promet in zveze držav članic Evropske unije.

Posrečeno potovanje – romanje v Vadsteno

Po več letih neuspešnih poskusov se nam je spet posrečilo združiti moči, uskladiti vse potrebno, najeti avtobus ter se v sončnem, ranem jutru 26. maja letos skupaj napotiti v Vadsteno kjer je, kot vedno, Slovenska katoliška misija organizirala jubilejno, letos že 34. srečanje Slovencev na Švedskem. Govorim kajpada o dveh slovenskih društvih; Orfeum Landskrona in Planika Malmö. Resnici na ljubo je treba dodati, da je bilo tokrat zanimanje za potovanje nadpovprečno, vožnja pa kljub precejšnji razdalji kratkočasna in prijetna. Na prireditvi po cerkvenem obredu sta nastopila tudi pevska zborata obeh društev.

Vadstena, 26. maj, 2007

Nekaj praktičnih nasvetov pred dopustom

Poletje je čas dopustov in potovanj, katera se lahko v primeru nesreče ali nenadne bolezni sprevržejo v pravo moro. Hišna in stanovanjska zavarovanja nam nudijo le osnovo zato ni odveč, da za nekaj sto kron sklenemo še dodatno, posebno potovalno zavarovanje ter se tako zaščitimo pred večjimi, nenadejanimi izdatki. Pred potovanjem preverite veljavnost mednarodne zdravstvene kartice – le ta vam zagotavlja zdravstveno nego v vseh državah EU in v Švici pod enakimi pogoji, kot jih imajo domačini. Zapišite si tudi važne telefonske številke: švedske ambasade in konzulatov v državi kjer se mudite. Važno je tudi, da o nesreči ali bolezni obvestite svojo zavarovalnico, ki vam da navodila kaj vam je treba ukreniti. Uporabne telefonske številke: **SOS International 0045 70 10 50 50**, **Euro – Alarm 0045 70 10 90 50** ali **Euro Assistance 0046 8 58 77 17 00**. V primeru da niste zavarovani stopite v stik s švedskim veleposlaništvom - konzulatom v kraju kjer se nahajate, če ste švedski državljan, seveda.

Kaj je ICE

ICE je angleška kratica **"In case of emergency"** ali slovensko **"V nujnem primeru."** Pod kratico ICE shranite v mobilnem telefonu tel. številko osebe ali oseb, katere naj reševalna

služba ali policija na mestu nesreče obvesti o vašem stanju ali vaši bolezni. Ne pozabite kolikor se da natančno dokumentirati vseh okoliščin, hranite tudi vse račune, če se boste kasneje z zavarovalnico pogajali za odškodnino ali nadomestilo, vam bodo še kako potrebni. V morebitnem sodnem postopku je tudi zelo važno da zapišete osebne podatke prič, katere so bile prisotne pri nesreči. **Pa srečno, brez nezgod!!!**

JoF

Nastop pevskega zbora Planika v Vadsteni, 26. 5. 2007

Foto: A. Budja

Här kommer det första nyhetsbrevet efter att föreningen hållit sitt årsmöte. Våren är här och växtligheten formligen sprutar ur jorden. Helt underbart. Fåglarna har bråttom. Det har även vi för snart är sommaren här på allvar med semesterplanering, sommarstugeöppning med mera.

Först vill vi summera **årsmötet** som hölls söndagen den 25 mars 2007 i Sätra. Efter att alla försett sig med kaffe och smörgåsar kom man raskt in på den formella delen. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för det gångna året och ny styrelse valdes. Stanislava Gillgren omvaldes till ordförande. Till övriga ordinarie ledamöter valdes Kjell Sjöström, Ankica Soneborg, Helena Jarl Kerzar och Lojze Hribar. Till suppleanter valdes Michael Omota, Carmen Gregorsson och Åsa Ukmar.

Medlemsavgiften är fortfarande 150:-/ person. Årsmötet beslöt att ge den nytilträdde styrelsen i uppdrag att inför nästa årsmöte ge förslag till ändringar i föreningens stadga. Nästa årsmöte skall besluta om eventuell stadgeändring.

300-minnet av Carl von Linné firas i år i Uppsala. Vår förening arrangerar en guidad visning av hans gård Hammarby lördagen den 2/6 klockan 12.30. Separat inbjudan till detta evenemang får medlemmarna per brev eller E-post.

En grundskola i Slovenien har frågat vår förening om vi har möjlighet att föreslå en svensk **grundskola med miljöinriktning** som skulle kunna bli ”**vänortsskola**”. Styrelsen vill ge medlemmarna i vår föreningen i uppdrag att undersöka om ni känner till någon sådan svensk grundskola och meddela detta till Stanislava eller Kjell så kan vår styrelse förmedla kontakten.

Lördagen den 27/10 klockan 13.00 arrangerar vår förening en **diskussion om religion** i Katolska kyrkan vid Medborgarplatsen. Temat blir skillnader och likheter mellan de katolska och protestantiska läroarna.

För närvarande planerar vi att under nästa år arrangera en **fotoutställning** med verk av den kände slovenske fotografen Karel-Oskar Dolenc. Utställningen beräknas bli på Medelhavsmuseét .

Vår ambition är att göra **vår hemsida** mer intressant och säljande. Därför vädjar styrelsen till medlemmarna att inkomma med förslag till förbättringar och nya idéer. Hör av er till Stanislava eller Kjell så blir vi glada. **Medlemsavgiften** sätter ni in på pg 629 38 83-2

Vår förhoppning är att vi under hösten skall kunna arrangera ett **samkväm**, helt anspråkslöst för att ta en Kranjska och ett glas vin för att bara sitta och prata. Vid detta tillfälle tar vi **med vänner och bekanta** som är eller förhoppningsvis kommer att bli ”slovenienintresserade”. Låter det inte bra?

Telefonnummer till Stanislava är 08-612 47 92 eller till Kjell 08-708 70 08

Med vårhälsningar från Svensk – slovenska Vänskapsföreningen

Stanislava och Kjell

Sv. maše v juniju 2007:

- v nedeljo 3. 6. bosta sv. maši v Landskroni ob 12,30 in v Malmö ob 16,30.
- v nedeljo 10. 6. bosta sv. maši v Halmstadu ob 09,30 in v Helsingborgu ob 17,00.
- v nedeljo 17. 6. bosta sv. maši v Jönköpingu ob 10. uri in v Göteborgu ob 16,00.
- v soboto 23. 6. bo bo sv. maša v Stockholmu ob 17. uri;
- v nedeljo 24. 6. bosta sv. maši v Eskilstuni ob 09,00 in v Köpingu ob 16,00.

Krstni slavji in slovesna poroka na Švedskem

Družino Mirelle in Roberta **Cesar** iz Göteborga je **dobri Bog obdaril** z deklico, ki je pri sv. krstu prejela ime **Stephanie Emily**. Drugorojenka je veliko veselje, ne samo staršema, ampak tudi starim staršem. Posebej pa je ljubljena njenega starejšega bratca Juliusa.

V soboto 28. 4. 2007 se je kar številno občestvo veselilo z novokrščensko in njenimi, ki so se popoldan zbrali v župnijski cerkvi Kristusa Kralja v Göteborgu h krstnemu slavlju. Slovenski duhovnik je izrazil veselje nad novim življenjem, ki pa bo prerajeno v vodi in Sv. Duhu postalo posebna Božja lastnina. Predvsem pa je po tem dogodku novorojenka postala posebna Božja ljubljena. Starše in botre je povabil k odgovornemu vzgajanju v katoliški veri in krščanski kulturi. Posebej je poudaril pomen povezanosti z župnijskim oltarnim občestvom, kakor je povabil mlade starše, da se povežejo tudi s slovensko skupnostjo v tej župniji. Ob prisposodbi o trti in mladikah na njej je povabil starše in botro Ivano, da poskrbijo ob podpori starih staršev za to, da se bo Božja milost obilno pretakala iz Jezusa s pomočjo zakramentalnega življenja v otrokovo dušo, da bo tako njegovo življenje čimbolj rodovitno. In kakor vsak dobri vinogradnik obrezuje trto, da rodi še več sadu, suhe mladike pa odstrani, tako so bili starši male Stephanie povabljeni, da storijo vse, da bo njihova ljubljena zrasla v dobrega Božjega otroka in da bo vselej v ponos Kristusovi Cerkvi, kakor tudi narodni skupnosti.

Drugo krstno slavje je bilo v župnijski cerkvi Sv. Frančiška v Jönköpingu, kamor pripada **družina Makovih iz Vaggeryda**. Njihova najmlajša **hčerka Karolina** je na nedeljo Kristusa Kralja vesoljstva lansko leto v **Luxemburgu povila sina** prvorojenca **Alexandra Ludvika Jeana** in ga podarila svojemu Jaenu Baptistu Graftieaux-u. Majhno dete pa je seveda tudi v veliko veselje starim staršem, saj so se tako vsi še bolj pomladili. Posebni ljubljenelec pa je Ludviku in Mariji Mak.

Krstno slavje je bilo v petek 4. maja ob 11. uri v župnijski cerkvi, kjer je bila mama Karolina krščena. Slovenski duhovnik je izrazil veselje nad sprejetim življenjem, ki je znamenje, da Bog še ni obupal nad človeštvom, kakor je zapisal veliki nobelovec Tagore. Vsako rojstvo je en velik čudež življenja, kakor se je čudil nad tem dogodkom švedski fotograf Lennart Nilsson.

Jezus je vse udeležence krstnega slavlja nagovoril z besedami: »Pustite otročiče priti k meni in ne branite jim«, kakor je zapisal evangelist Marko. S temi besedami je krstitelj povabil starše, botro Rozmary Mak D'Amico in vse pričujoče, naj storijo vse, da bo novokrščenec v ponos Bogu samemu, kakor tudi njihovi družini, sorodnikom in vsej družbi, posebej še Kristusovi Cerkvi.

Starši, botra in vsi navzoči so bili povabljeni, da potem, ko so prejeli posebni Božji blagoslov storijo vse, da bo življenje novokrščenca postalo rodovitno, ne samo za njegovo družino, ampak nekoč tudi za večno življenje.

Cerkvena poroka v Svenarumu: Krstno slavje tiste dni ni bilo edini dogodek za Makove iz Vaggeryda, saj se je v soboto 5. maja cerkveno poročil njihov najstarejši sin Anders. Cerkvena

poroka je bila v švedski cerkvi v Svenarumu po katoliškem obredu. Novoporočenca Karolina in Anders sta že dolgo tega skupni jezik in tako je katoliška poroka postala njuna skrb ter skupna priprava na pomembni življenjski dogodek. Sama priprava je potekala na terenu, pri Andersu v novem domu v Huskvarni, ki ga je mladi par skupno pripravil. Želja je bila, naj dobri Bog ta novi dom obdari in okraši še z novimi otroki, da bo majhna Elizabeth dobila bratce in sestrice, ki bodo doživljali lepoto srečnega družinskega življenja.

Poročevalec je v nagovoru mladoporočencema izrazil veselje nad njuno velikodušno življenjsko odločitvijo, saj se danes malo mladih odloči iti po tej poti, ki pa je edina deležna posebnega Božjega blagoslova. Zakrament sv. zakona je nevidna pogodba med Bogom in mladoporočencema, da bosta vztrajala drug ob drugem v dobrem in hudem, predvsem pa si bosta prizadevala ljubiti drug drugega vse dni življenja. Enkratno življenjsko odločitev pa bosta seveda morala potrjevati v vsakdanjem življenju, v medsebojni zvestobi, kakor tudi v zvestobi Bogu, ki ju je poklical v življenje in na skupno življenjsko pot. Njuni poročni priči: brata Fredrika in sestro Mario, kakor tudi vse njune, ki so se zbrali v lepem številu v cerkvi, je slovenski duhovnik povabil, da spremljajo mladoporočenca, oziroma njuno družino z nenehno molitvijo, da bosta mogla vztrajati do konca življenja.

Kakor ženinova starša Marija in Ludvik doma v Sloveniji obdelujeta vinograd na sončni strani Pohorja in se v jeseni veselita sadov celoletnega dela ter skrbi, tako sta tudi novoporočenca povabljeni, da se data obrezovati drug drugemu v skrbni medsebojni ljubezni, ki naj iz leta v leto postaja vedno plemenitejša in rodovitna.

Polnost Božjega blagoslova nad življenjske odločitve vseh treh družin, vošči slovenski dušni pastir Zvone. Pogumno na pot, ki je deležna Božjega blagoslova, ki so ga ljudje še kako potrebni in je pot, ki edina vodi v srečo in slavo Božjega kraljestva. Naj dobri Bog živi družini Cesarjevih in Mak-Graftieaux, kakor tudi družino novoporočencev Karoline in Andersa Mak.

Švedsko slovenski vzpon v slovenske hribe, letos že 14. po redu, bo potekal **od sobote 21. julija do ponedeljka 23. julija (god Sv. Brigite Švedske)**, ko se v Oazi miru na Podljubelju, tam kot lansko leto, ob 8. uri zjutraj zberemo in približno ob 9. uri startamo na pot, ki nas bo vodila v kraljestvo slovenskih planin. Med drugimi točkami bo tudi Golica, ki je znana po narcisah in zaljubljenih. Ostale točke pa bodo znane, ko se zberemo. Z eno besedo, spet je na vrsti Gorenjska s svojimi čari. Dajmo se presenetiti. Gospod Vlado Pečnik, voditelj Oaze miru in Marjan Brezočnik nas bosta vodila in spremljala, da bodo poti varne. V nedeljo 22. in v ponedeljek 23. julija se nam lahko pridružite na naših poteh. **V torek 24. julija** bomo s slovesno romarsko **sv. mašo ob 11. uri na Brezjah** zaključili naše vandranje po planinah. Tudi ostali **rojaki**, ki boste takrat doma, **se nam pridružite pri tej romarski sv. maši**. Zaključek pa bomo imeli v Naklem v pravi slovenski gostilni pri Marinšku (stari). Kdor želi biti pri skupnem kosilu, naj javi Zvonetu na telefon: 0046 708 278757, ali na slovenski telefon: 00386 31 685 606. Prav bi bilo, da pravočasno javim odgovornim, kolikor nas želi skupaj obedovati.

JUBILEJ - 45 LETNICA SKM NA ŠVEDSKEM - VADSTENA 26. 5. 2007

Na Binkoštno soboto, 26. maja 2007, smo z začetkom slavnostne **sv. maše ob 12. uri pri sestrah sv. Brigite Švedske v Vadstenu** Slovenci z vse Švedske, skupaj z rojaki iz domovine in od drugod iz Evrope, **slovesno praznovali 45 letnico ustanovitve SKM na Švedskem**. Mašni namen je bil po namenu vseh romarjev zahvala Bogu, Materi Božji, sv. Brigiti in blaženemu

Slomšku ob 45-letnici SKM ter za pokojna dušna pastirja: Jožeta Flisa in p. Janeza Sodja in z avse tukaj umrle rojake ter za rojaka Jožeta Meglič. Skupaj smo se zahvaljevali za 45 let nenehnega delovanja slovenskih dušnih pastirjev v tej severnoevropski deželi. **Slovesno somaševanje je vodil mariborski pomožni škof Msgr. Dr. Peter Štumpf**, ki je bil pri Slovenski škofovski konferenci imenovan za narodnega ravnatelja za Slovence po svetu.

Zgoraj: Vadstena, 2007; spodaj levo: po sv. maši v Landskroni, 3.6.2007

Slovenci na Švedskem in z njimi njihov narodni dušni pastir Zvone, smo bili veseli tudi predstavnikov slovenske države in vseh rojakov iz Slovenije in iz Evrope, ki so s svojo prisotnostjo počastiti ta pomembni jubilej in s svojo prisotnostjo dali pečat temu romanju v Vadsteno in 34. Vseslovenskemu srečanju prav tam. Posebno veseli smo bili našega nekdanjega dušnega pastirja, sedanjega

dekana g. Jožeta Drolc iz Radovljice ter preboškega župnika Damjana Ratajc. Za nekaj ur nas je v Vadsteni obiskal tudi tukajšnji škof, Anders Arborelius. Zahvala gre tudi slovenskemu veleposlaniku na Švedskem NE g. Vojislavu Šucu ter njegovim spremljevalcem, kakor tudi predsedniku društva SvS g. Boštjanu Kocmur, ter državnemu predstavniku Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Hvala podpredsednici Slovenske zveze na Švedskem ge. Ivanki Franseus za vso pozornost ob tem slovenskem jubileju. Ne nazadnje pa hvala rojakom **z vse Švedske**, da ste skupaj poromali **v Vadsteno** in tako obnovili vašo zvestobo Bogu, Materi Božji in narodnim koreninam in si izprosili potrebnih nadaljnih milosti, zdravja ter Božjega blagoslova.

Vse generacije rojakov na Švedskem so tudi sodelovale v kulturnem programu v dvorani: **pevski zbor PLANIKA iz Malmöja (društvo Planika), sestre BUDJA iz Landskrone (društvo Orfeum) ter TRI GENERACIJE iz Göteborga (društvo Slovenski dom)**. Nekatera društva ste tudi organizirala prevoz v Vadsteno in tako omogočila tistim, ki nimajo svojega prevoza, da so se lahko udeležili praznovanja častitljive obletnice SKM na Švedskem. Takšna iniciativa za sodelovanje je res za pozdraviti! Hvala za **darove za tombolo in za vse ostalo, kar ste darovali in žrtvovali, da je ta visoki jubilej lepo potekal**. Boglonaj!

Lep junijski pozdrav in po vseh dolgih potovanjih, kakor tudi po vsem delu, vam vsem želi: otrokom vesele počitnice, staršem in vsem ostalim pa prijeten dopust! **Vaš Zvone Podvinski**

Za Slovenijo so dragocene švedske izkušnje

Predstavitve veleposlanika RS na Švedskem

Vojislav Šuc

Kot profesionalni diplomat je od osamosvojitve Slovenije naprej opravljaj različne diplomatske dejavnosti. V začetku devetdesetih je vodil Sektor za multilateralo in takrat sodeloval na številnih mednarodnih konferencah, ko si je Slovenija kot nova država utrjevala svoj položaj v mednarodnih organizacijah. V drugi polovici devetdesetih pa je kot generalni konzul služboval v New Yorku. Nato je na Ministrstvu za zunanje zadeve vodil Sektor za Severno in Latinsko Ameriko ter Karibe. V tem času je bil tudi predsednik Upravnega odbora Mednarodnega fonda za razminiranje (ITF) s sedežem

na Igu, ki je ena od glavnih agencij za razminiranje na Balkanu. Kot veleposlanik v Stockholmu je nastopil septembra lani, ko je predal akreditive švedskemu kralju Karlu Gustavu XVI. Kot veleposlanik RS pa je akreditiran tudi na Finskem, v Latviji in Estoniji.

Ste s političnim, gospodarskim in kulturnim sodelovanjem med Kraljevino Švedsko in Republiko Slovenijo zadovoljni? Obstaja kakšno področje odnosov med državama, ki bi ga bilo treba po vašem mnenju poglobiti?

Med Švedsko in Slovenijo se je v zgodovini staklo kar nekaj zanimivih vezi, ki družijo oba naroda. Pri tem izstopa znani švedski pesnik Carl Snoilsky, ki je sam odkril, da je po poreklu Slovenec in da izvira iz kraja Znojile na Kranjskem. Iz 18. stoletja je znano intenzivno dopisovanje med slovenskim naravoslovcem Scopolljem in botanikom Linnéjem, ki je cvetlico kranjska bunika uvrstil v svoj sistem. V novejšem času pa smo se Slovenci in Švedi precej družili in medsebojno spoznavali preko smučanja v času Bojana Križaja in Ingemarja Stenmarka, ki sta zmagovala na Elanovih smučeh.

Pred dvema letoma smo v Sloveniji gostili kraljevi par Karla Gustava XVI. in kraljico Silvio. Še sedaj ne moreta pozabiti obiska visokogorske kmetije v slovenskih Alpah in naravnih lepot, ki so nanju naredile močan vtis.

Na mednarodnem področju imata Švedska in Slovenija podobne poglede na Evropsko unijo, na vlogo mednarodnega prava v odnosih med državami, na demokracijo in človekove pravice. V okviru EU-ja se obe državi zavzemata za njeno širitev, za stabilizacijo razmer v Jugovzhodni Evropi in sodelujeta v mednarodnih mirovniških operacijah na Balkanu in na drugih kriznih žariščih. Pričakujemo, da se bo politično sodelovanje še okrepilo med predsedovanjem Slovenije EU-ju v prvi polovici

leta 2008, ki mu bo sledilo predsedovanje Švedske leta 2009. Švedska in Slovenija sta tesni gospodarski partnerici. Elan, Gorenje, AdriaMobil, Revoz, Acroni in Krka so med glavnimi slovenskimi podjetji na švedskem trgu, v Sloveniji pa uspešno delujejo Ericsson, Scania, Volvo, ABB in drugi. Seveda si v Sloveniji želimo več sodelovanja in več švedskih investicij. Predvsem pa menim, da bi bilo v bodoče pomembno okrepiti sodelovanje na področjih visoke tehnologije, inovacij, zelenih tehnologij, torej prav na področjih, kjer Švedska dosega vrhunske rezultate v svetu. Slovenija je na Švedskem znana ne le kot uspešna gospodarska država, temveč tudi kot privlačna turistična destinacija. Mnogo Švedov je že obiskalo Slovenijo, žal pa nimamo vzpostavljene neposredne letalske povezave, ki bi omogočila več obiskov.

Švedska je evropskim državam in seveda Sloveniji vzor, saj je vzpostavila visoko stopnjo socialne blaginje in hkrati obdržala visoko stopnjo gospodarske konkurenčnosti. Kako ji je po vašem mnenju to uspelo? Menite, da je vzorec izvedljiv tudi v Sloveniji?

Na fenomen švedskega modela države blaginje moramo gledati v nekoliko daljšem časovnem obdobju. Švedska je v svoji zgodovini dosegala vzpone, pa tudi padce. Po veliki revščini v 19. stoletju, ko se je na primer

samo v ZDA izselilo več kot milijon Švedov, se je postopoma pričela krepiti industrializacija, ki se je zelo hitro usmerila v izvoz, švedski inovativni proizvodi pa so bili na svetovnih trgih zelo uspešni. V obeh svetovnih vojnah je Švedska uspela ohraniti nevtralnost, kar ji je omogočilo neprekinjeno gospodarsko rast. Po drugi svetovni vojni je s svojo dobro industrijsko bazo aktivno sodelovala v Marshallovem planu pri rekonstrukciji Evrope, kar jo je v šestdesetih letih pripeljalo v sam vrh najbogatejših držav na svetu. Prav na tej močni gospodarski osnovi je Švedska lahko blikovala državo blaginje, znano po celem svetu, vendar pa je v desetletjih postopoma v zgodnjih devetdesetih prišlo tudi do recesije.

Po tem obdobju je bila socialna komponenta nekoliko manj zastopana, vendar v primerjavi z ostalimi evropskimi državami še vedno zelo visoko. V tem času so se svetovne razmere korenito spremenile, prišlo je do globalizacije, boja za svetovne trge, in sedanja švedska vlada se, tako kakor večina evropskih vlad, ukvarja predvsem z iskanjem ravnovesja med ohranjanjem svetovne konkurenčnosti in socialne države. Švedi se zavedajo, da si v teh novih razmerah države blaginje iz šestdesetih in sedemdesetih let ne morejo več privoščiti in da je potrebno prilagajanje novim realnostim. Zato je nova vlada že sprejela številne reformne ukrepe na področju zaposlovanja, davkov in socialne politike. Po vsem povedanem je jasno, da prav razvitost, bogastvo ter vlaganje v tehnologijo prihodno sti omogočajo Švedski, da še vedno ohranja visoke standarde na socialnem področju in hkrati vzdržuje konkurenčnost. Slovenija si v marsičem Švedsko jemlje za zgled, vendar je avtomatična »preslikava« švedskega modela nemogoča, predvsem zaradi velikih razlik v gospodarskem in družbenem razvoju. So pa za Slovenijo zelo dragocene švedske izkušnje, ki jih poskuša, kjer je to le mogoče, vključiti v svoje razvojne programe.

Ob zgodovinski širitvi Evropske unije 1. maja 2004 so bile Švedska, Velika Britanija in Irska edine države EU-ja, ki niso uvedle nobenih omejitev za pretok delavcev iz novih članic EU-ja. Imate morda konkretne podatke, koliko slovenskih državljanov je izkoristilo to priložnost in si zaposlitev dejansko poiskalo na Švedskem? Za katere poklicne profile je Švedska najprivlačnejša dežela?

Švedska je res ena od treh držav, ki so odprle trg delovnesile že ob vstopu Slovenije v EU. To priložnost so izkoristili predvsem Poljaki in državljani baltskih držav, Slovenci pa zelo malo. Po podatkih švedskega Urada za priseljevanje je v prvem letu po vstopu v EU le nekaj deset Slovencev prijavilo svoje delo na Švedskem. Še nekaj se jih je preselilo zaradi študija in združevanja družine, več kot to pa ne. Strahovi tistih, ki so na Švedskem nasprotovali odprtju trga za tuje delavce iz novih članic EU-ja, se tako niso uresničili. Švedska potrebuje tujo delovno silo. Najbolj iskani so zdravniki, zobozdravniki, medicinske sestre, učitelji ...

Koliko Slovencev živi na Švedskem in kako so med seboj povezani? Kako slovensko veleposlaništvo sodeluje s slovenskimi društvi na Švedskem?

Po približnih ocenah šteje slovenska skupnost okrog 5.000 oseb. Večina se je zaradi ekonomskih razmer priselila v drugi polovici šestdesetih let, nekaj je bilo tudi mladih intelektualcev. Danes največ Slovencev živi na jugozahodu Švedske v Göteborgu in Malmöju ter njuni okolici. V Stockholmu in njegovi širši okolici živi približno 400 naših rojakov. Odrašča že tretja generacija, ki v glavnem še razume slovenski jezik, le del pa ga tudi aktivno govori. Na Švedskem deluje enajst slovenskih društev, združenih v krovno Slovensko zvezo s približno 1.100 člani. V Stockholmu imamo tudi Slovenskošvedsko društvo prijateljstva. Že od začetka šestdesetih let v Göteborgu deluje tudi Slovenska katoliška misija. Slovensko veleposlaništvo ima s temi društvi že tradicionalno zelo dobre odnose. Tu moram povedati, da so predstavniki društev izredno delavni in požrtvovalni ter da posvečajo precejšen del svojega prostega časa vzdrževanju vezi z domovino in ohranjanju slovenstva. Žal pa z druge strani opažamo postopen upad članstva, predvsem zato, ker med drugo in tretjo generacijo ni več tolikšnega zanimanja za medsebojno povezovanje in pomoč, kot je bilo to v času njihovih staršev v šestdesetih letih. Postavljeni smo pred izziv, kako sedaj motivirati mlajše, da se začno bolj zanimati za svoje korenine in za svojo domovino.

M.J.

Vir: *Moja Slovenija*, maj, 2007

Večni popotnik Rafael je končno našel mir in hobi v Olofströmu

Slovenci smo se začeli preseljevati na Švedsko v začetku leta 1960 pa tja do leta 1970. Nato nas je prišlo sem na sever Evrope zmeraj manj in manj, na kraju pa je to preseljevanje usahnilo, kajti prišli so novi zakoni in Švedska ni potrebovala več nove delovne sile. Po letu 2000 je prišlo na Švedsko zelo malo Slovencev, nekaj pa jih je le prišlo. Enega izmed takšnih primerov vam bomo opisali tukaj.

Rafael Rampre, prijatelji ga kličejo Rafko, se je rodil 12. oktobra 1952 v vasi Črmožiše pri Ptujju, v družini, kjer je bilo deset otrok. Že v mladih letih je služil kot pastir pri raznih kmetih, najdlje pa je ostal na Spodnji Polskavi v bližini Slovenske Bistrice in to celih osem let. Tam je tudi končal osnovno šolo, nato pa se je še izučil poklica za pohištvenega mizarja. Vojaščino je odslužil v Ajdovščini kot šofer, nato pa se je odselil

v Ljubljano in začel delati pri privatnem delodajalcu. Zatem pa ga je življenje in želja po boljšem zaslužku popeljala v daljno Afriko, kjer je leta 1973 delal v Nigeriji. Leta 1975 se je vrnil nazaj v Slovenijo in odprl svojo privatno firmo. Ukvarjal se je z montažo mizarsko-pohištvene notranje opreme po raznih hotelih in tako ga je pot pripeljala v Moskvo, v takratno Sovjetsko Zvezo. V Moskvi je delal tudi dve leti kot glavni hišnik v kuvajtski ambasadi. Takrat je tudi spoznal svojo bivšo ženo ruske narodnosti in se z njo poročil v Moskvi. V letih 1978-1979 je opremljal olimpijsko naselje v Moskvi.

Leta 1980 se je vrnil v Slovenijo, kjer je imel v svoji firmi tri redno zaposlene delavce. Delo so opravljali na terenu, kjer je bila mogočnost dobrega zaslužka. V Makedoniji so opremili tri nove hotele na Prespanskem jezeru. V Bosni je opremil več pošt in en disko v kooperaciji s Slovenijalesom in Energoinvestom. Nato ga je pot spet zanesla v Afriko in tokrat v Libijo in nato še v Alžirijo. Od tam pa je leta 1986 šel pod pokroviteljstvom Lesnine v Frankfurt. Do leta 1989 je delal po raznih državah in republikah bivše Jugosla-vije. Leta 1990 pa je na Crvenem vrhu pri Savudriji v hrvaški Istri najel v najem hišico za dopustnike, jo opremil z novim pohištvom in odprl bife. Zaradi bližajoče vojne vihre in namigov znancev ter prijateljev je konec leta vse to prodal in se vrnil v Slovenijo.

Z nastankom nove države Slovenije, ni bilo več mogoče sklepati montažnih poslov v republikah bivše Jugoslavije in v državah kjer je do tedaj delal in to zaradi nevarnosti in propada celega sistema montažnega sodelovanja in posrednikov. Zaradi pomanjkanja dela je odpustil delavce, toda sam je še naprej delal kot privatnik v mizarski stroki.

Leta 2005 ga je povabil nečak na Švedsko, da bi mu pomagal adaptirati majhen podeželski

dvorec pri Olofströmu. Ta dvorec so na novo opremili in ga preuredili v konferenčne lokale in prenočišča. Prvič je obiskal Švedsko že leta 2004 in mu je bilo tukaj zelo lepo, najbolj vseč mu je bila urejenost švedske države, ugotovil pa je, da je tukaj končno našel najbolj potrebnemu zlati mir. Prav zaradi tega se je naslednje leto na pomlad spet vrnil nazaj na Švedsko in je ostal tukaj še danes. Največji krivec, da je ostal na Švedskem je ta, da se je zaljubil v stare švedske stenske ure, katere popravlja in tudi za njih izdeluje nadomestne dele, ki jih ni mogoče nikjer kupiti. Pravzaprav je samouk za popravilo teh ur, kako delujejo mehanizmi teh ur se je naučil tukaj na Švedskem. Ker se je ukvarjal v svojem bogatem popotniškem življenju z zelo veliko stvarmi, njegova natančnost v mizarski stroki in ljubezen do starih ur ga je privedla do tega, da se je specializiral za popravilo lesenih delov teh ur.

Danes visi in tiktaka v njegovem stanovanju kar 75 različnih ur, ki so stare od 70 do 180 let. V teh urah je najbolj zanimivo zvonjenje, ki ga najbolj privlači. Zaupa mi, da ima najrajši »tiktak ure«, ki bije kot srčni utrip in zvonjenje ure, ki je podobno uram v cerkvah. Toda delo z urami ni delo od katerega živi, to je pravzaprav Rafaelov profesionalni hobi. Odločil se je, da ostane na Švedskem in da se bo ukvarjal z različnimi mizarskimi deli. Obenem pa ima tukaj tudi brata, tri nečake in prijatelje

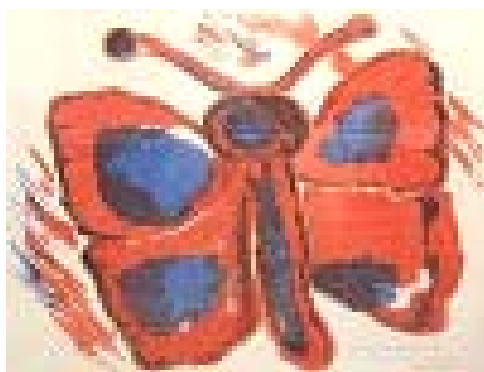
Slovence. Zelo rad pa zahaja v slovensko društvo v Olofströmu, kjer je tudi uredil premične zidove za likovne razstave. Lansko leto je tudi bil na romanju v Vadsteni in mu je bilo zelo vseč, saj je spoznal veliko ljudi. To mesto ga spominja na stara zgodovinska mesta, ki jih je spoznal na svoji poti za zaslužkom po svetu.

Če ste zainteresirani za ogled ali nakup kakšne od teh prekrasnih starih stenskih ur, kontaktirajte Rafaela, zelo rad se bo pogovoril z vami. Po dogovoru lahko dostavi stensko uro tudi v Slovenijo.

Rafko pa pošilja prisrčne pozdrave vsem Slovincem na Švedskem. Njegova telefonska številka je: 0454 – 91620 oziroma 070 – 589 3508.

Ciril Stopar

Tudi letos se je bela ptica vrnila v Domžale

Vir: web, 2007

Nenehno vračanje oziroma odhajanje je rdeča nit življenja slovenskega rojaka Jožeta Stražarja - Kyohare. Škocjan v Domžalah, kjer je bil rojen in kjer živijo njegovi sorodniki in prijatelji, je magnet, ki ga stalno vleče v Slovenijo. Tako kot ga stalno vleče na sever v Stockholm, kjer ustvarja skupaj s soprogo Sumiko Kyohara.

En sommardag
Joze Strazar Kiyohara

»Iz njegovih del ne sije domotožje,« je ugotovila umetnostna zgodovinarka Anamarija Stibilj Šajn na predstavitvi knjige Jožeta Stražarja - Kyohare ***Bela ptica se vedno vrača na sever***. Knjiga je bila predstavljena v četrtek, 21. septembra, v galeriji Domžale. Zajema štiri desetletja

dolgo ustvarjanje Jožeta Stražarja, tako kiparja kot tudi slikarja. V njej so na pregleden način objavljena njegova dela: akril, barvna jedkanica in litografije ter suha igla.

Janez Rogelj iz SIM, ki je skupaj z Anamarijo Stibilj Šajn ob tej priložnosti pripravil razgovor z avtorjem, je poudaril, da odsotnost domotožja v delih Jožeta Stražarja ni izjema v likovnih delih izseljencev. Videti je, da so prav upodabljaljoče umetnosti tiste, v katerih avtor ne izžareva domotožja. Za razliko od literarnega ustvarjanja, ki je dostikrat prežeto tudi z boleznim domotožjem, likovniki in deloma tudi glasbeniki lažje prebolijo odsotnost od doma oziroma domovine.

Ko se je Jože Stražar zahvaljeval Javnemu skladu RS za kulturne dejavnosti Območne izpostave Domžale, je ugotovil, da ga nenehno pozdravljanje in poslavljanje osrečuje. »Teh štirideset let, ki sem jih preživel na Švedskem, me je napolnilo z ustvarjalnim nemiro, ki sem ga prelil v svoje skulpture oziroma slike,« je številnim obiskovalcem povedal Jože Stražar - Kyohara.

Vir: *Moja Slovenija*, oktober 2006

Janez Rogelj

VAŠA PISMA

ERA BREV

Materi v spomin

Marija Lajšič

Kot majhno dekletce sem te komaj dohajala, ko si z hitrimi koraki z motiko na rami po bližnjici hitela na njivo, da bi utegnila osipati par redov krompirja, preden bo treba pristaviti lonce za kosilo.

Bila si spretna žanjica, da se je malokdo lahko kosal s tabo. Bila si izvrstna pevka in tvoj visoki glas se je prijetno razlegal po cerkvi.

Nobeno delo ti ni bilo pretežko, tvoje roke so umesile nešteto kolačev kruha, nažele na tisoče snopov žita in pšenice, namolzle obilo žetnarjev mleka, nakidale ogromno vozov gnoja in oprale nešteto rjuh in srajc.

Bila si spoštovana med vaščani, zmiraj so te klicali na pomoč, ko je kdo umiral, da si jim pomagala in jih tolažila.

Ko sem odhajala v svet, si mi zmeraj pisala, redno si me obveščala o dogodkih doma. Zanimalo te je, kako je z mano. Kasneje, ko smo odhajali v tujino, si s težkim srcem sprejela našo odločitev, saj nas je daljina še bolj razdvajala.

Radi smo prihajali domov na dopuste. Vedno si nas pričakala pred hišo in mahala veselo visoko z rokami. Ob odhodu pa brisala oči s predpasnikom. Ljubila si vnuke in se veselila z njimi skupaj.

Na visoko starost, ko je umrl oče in oba sinova, si prišla k nam in našla toplo zavetje. Bila si nam v veliko veselje. Vsak dan si stala pri oknu in me čakala, ko sem prihajala iz službe in mi mahala. Tvoja skrib za družino je bila neizmerna. Tvoje mile oči so nas božale in s pogledom izražale ljubezen. Tvoji srebrni lasje so krasili nasmejan obraz.

Ko so ti moči upešale in tvoje blage oči za večno ugasnile si pustila neizmerno praznino med nami, vendar ob spominu nate, ljuba mati, mi je vedno toplo pri srcu. Mir obdaja mojo dušo in mi daje novih moči ob vsakdanjem naporu in čutim, da tvoje mile oči še zmeraj bedijo nad nami in se milo smehljajo.

Ljuba Mati, tisočkrat hvala za tvojo ljubezen!

Koncert SLOWIND v Karlshamnu

Slowind sestavljajo solisti orkestra Slovenske filharmonije: Aleš Kacjan (flavta), Matej Šarc (oboa), Jurij Jenko (klarinet), Metod Tomac (rog) in Paolo Calligaris, fagot. Njihov repertoar obsega skladbe iz klasičnega in romantičnega obdobja, največ pozornosti pa ansambel namenja delom 20. in 21. stoletja, s katerimi tudi največ in najraje nastopa na pomembnih festivalih ter koncertih doma in na tujem (Musicora Pariz, Ars Musica Bruselj, Klangspuren Innsbruck, Roaring Hoofs Ulaan Baatar, Festival komorne glasbe 20. stol. Radenci, Glasbena tribuna Opatija, Konzerthaus Berlin, Dunaj, Rim, Firence, München).

V februarju so imeli koncertno turnejo na Švedskem. Ogle dal sem si njihov zanimivi in zelo kvalitetni koncert v cerkvi v Karlshamnu. Razen avtorja te reportaže ni bilo na koncertu nobenega Slovenca, kljub objavi v lokalnih časopisih.

Koncerte so imeli tudi v drugih mestih: Järnboås, Sandviken, Hofors, Skelefteå, Stockholmu, Tingsrydu, Lundu in na koncu še v Göteborgu.

Za dosedanje delovanje je Slowind leta 1999 prejel Župančičevo nagrado in nagrado Prešernovega sklada leta 2003.

Ciril Stopar

AKTUALNO

AKTUELLT

Slovenija dobiva 14 pokrajin

Slovenija, 24. maj 2007, Ljubljana - RTV SLO/STA

Vlada o pokrajinski zakonodaji

"Zanimive delitve se pojavljajo tudi v Prlekiji, saj menijo, da je njihova identiteta z vključitvijo v Pomursko pokrajino ogrožena."

Septembra se bo o pokrajinah izrekel še DZ. Pokrajine vse bolj dobivajo končno podobo; vlada je obravnavala predlog pokrajinskega zemljevida in prve tri zakone o pokrajinah. Zakonska besedila imajo načelno podporo tudi v opoziciji,

tako da po pričakovanih težav s podporo ne bo. Predlogi zakonov, ki jih je tokrat sprejemala vlada - zakon o pokrajinah, zakon o financiranju pokrajin ter zakon o volitvah v pokrajinah - določajo naloge in pristojnosti pokrajin, njihovo financiranje ter volitve v pokrajinske organe.

DZ naj bi jih sprejel septembra.

14 pokrajin nič dražjih od zdajšnje ureditve

Po predlogu naj bi bila Slovenija razdeljena na 14 pokrajin, ključen pa bo zakon o njihovi ustanovitvi, ki bo določal njihova imena, območja in sedeže. Za njegovo sprejetje ga bosta morali podpreti vsaj dve tretjini poslancev. Pristojni poudarjajo, da njihova ustanovitev ne bo pomenila dodatnega finančnega bremena.

Glavni namen uvajanja pokrajin je decentralizacija oblasti. Po predlogu

resornega ministra Ivana Žagarja bodo na pokrajine prenešene pomembne upravne naloge, nekateri župani pa pri tem izražajo bojazen pred povečevanjem birokracije in morebitnim podvajanjem pristojnosti med pokrajinami in državo.

Pokrajine naj bi zaživele čez dve leti

Ustanavljanje pokrajin so omogočile ustavne spremembe pred slabim letom dni, vlada pa s sprejemanjem zakonodaje zamuja okoli pet mesecev. Po načrtih naj bi pokrajine dobili leta 2009.

Pokrajine	Št. prebivalcev	BDP Slovenija	BDP EU
Osrednjeslovenska	498.024	142,9	114,3
Primorska	104.180	103,2	82,5
Gorenjska	200.421	86,1	68,9
Goriška	118.391	95,8	76,6
Savinjska	198.298	82	65,6
Savinjsko-Šaleška	61.500	111,9	89,5
Dolenjska	139.860	90,9	72,2
Pomurska	124.933	69	55,2
Notranjska	50.922	77	61,5
Podravska	237.393	90,2	72,1
Spodnjedravska	87.786	69,3	55,4
Koroška	74.059	77,5	61,9
Posavska	70.841	79,6	63,6
Zasavska	45.584	71,8	57,4

BPD Slovenija = 100

BDP EU = 100

Lobiranje že v polnem teku

Župani in lokalna okolja imajo dva meseca časa, da se opredelijo do vladnega predloga, pri čemer bo verjetno najbolj pomembno to, kje bo sedež pokrajin. Lobiranje naj bi bilo že v polnem teku. Zanimive delitve se pojavljajo tudi v Prlekiji, saj menijo, da je njihova identiteta z vključitvijo v Pomursko pokrajino ogrožena, zato zahtevajo svojo pokrajino ali pa preimenovanje Pomurja v Pomurje-Prlekija ali obratno. Sicer pa, kot je razvidno iz preglednic, bi največ prebivalcev zajela Osrednjeslovenska pokrajina, ki bi imela nekaj manj kot pol milijona prebivalcev. Najmanjša bi bila Zasavska pokrajina s slabimi 45.600 prebivalci. Po pričakovanjih je ekonomsko najmočnejša spet Osrednjeslovenska, saj je BDP na prebivalca skoraj 143-odstoten glede na povprečje, ki je 100. Najšibkejša bo Pomurje, ki doseže le 69-odstoten povprečni slovenski BDP.

M. K.

Nytt labb ska återskapa evolutionen

6 LUM NR 3 | 2007

BIOLOGI. Går det att återskapa evolutionära förlopp i laboratoriet? Det är vad en grupp biologer vid LU vill göra med hjälp av en anläggning för experimentell evolution. Vetenskapsrådet stöder projektet med 2,9 miljoner kronor. Nu förbereds en ombyggnad av ett laboratium i Biologihuset.

Anläggningen består av tolv fermentatorer där man kan kontrollera olika miljöfaktorer som t.ex. temperatur och syrehalt. De Det är mikroorganismer som ska studeras – i första hand jästsvampar men också andra svampar och alger. Man kan även undersöka hur organismer klarar sig i konkurrens med andra typer av organismer. Bakom an söknan står en grupp ekologer ihop med professor **Jure Piskur** vid Institutionen för cell- och organismbiologi.

– När det gäller stora djur har vi ju tillgång till fossil som vittnar om evolutionära förändringar som pågått i miljontals år. Men när det gäller mikroorganismer vet vi mycket lite om deras förflutna. Kan vi i laboratoriet ”skapa” en jäst som kan göra samma saker som moderna jäststammar? Kan vi göra vad naturen gjort genom att utgå från ”primitiva” jäststammar, dvs. jäst som inte kan användas för jäsning och som inte kan producera öl, vin eller bioetanol?

Poängen med att använda mikroorganismer är förstas den snabba omsättningen av generationer. Resultaten kan också ha bärring på vår bild av hur växter och djur utvecklats. Om man inte lyckas efterlikna naturen kan det visa sig att det finns miljö faktorer vars betydelse vi ännu inte förstått. Det kan också visa sig att evolutionen kan välja olika vägar för att nå samma mål. I förlängningen kan dessa grundvetenskapliga experiment också ge tillämpad kunskap i form av bättre metoder för jäsning och produktion av vin, öl och bioetanol.

Forskarna hoppas ha anläggningen installerad någon gång i slutet av 2007.

GÖRAN FRANKEL

Francozi Pahorja sprejeli med viteze umetnosti

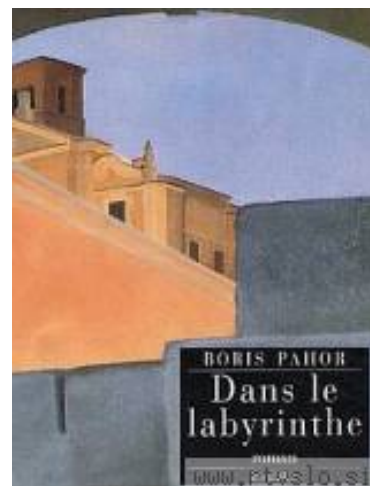

Visoko priznanje tržaškemu pisatelju Zamejski Slovenec in pisatelj Boris Pahor je bil sprejet v red legije časti - najvišje civilno priznanje, ki ga lahko podeli francoski predsednik.

"Ne glede na mojo osebo se za to priznanje zahvaljujem, saj je za vso našo narodnostno skupnost dokaz uveljavitve ravni naše književnosti, naše kulture, posebno v samem tržaškem mestu," je v petek po poročanju Primorskega dnevnika dejal Pahor, ki ga je že lani francoski minister za kulturo imenoval za viteza umetnosti in kulture.

Pisana družina

Odlikovanje legije časti (Legion d'honneur) je ustanovil Napoleon Bonaparte 19. maja 1802 in je kot najvišje zamenjalo vsa dotedanja odlikovanja. Viteški red predsednik dodeli na predlog vlade; namenjen je tako francoskim državljanom kot tudi tujcem za njihove izjemne dosežke v vojaški in civilni karieri. Velikokrat priznanje podelijo tudi igralcem, državnim uslužbencem in športnikom; seznam prejemnikov tako zajema zelo široko paleto (na njem so na primer tudi Winston Churchill, Jean Cocteau, Harold Pinter in Clint Eastwood). *Foto: Amazon.fr*

Glas tržaških slovencev v primežu vojne

Boris Pahor se je rodil v Trstu leta 1913; danes velja za enega najpomembnejših slovenskih pisateljev, ki ga še posebej Francozi pogosto omenjajo kot enega izmed kandidatov za Nobelovo nagrado za literaturo. Piše predvsem na podlagi svojih osebnih izkušenj, ki sta jih zaznamovala italijanski fašizem in druga svetovna vojna, hkrati pa se ne izogiba političnim razmišljanjem, v katerih osrednjo vlogo igra slovenska manjšina v Italiji. Leta 1920 je bil priča požigu slovenskega Narodnega doma v Trstu, ki so ga izvedli italijanski fašisti, kot Tržačan pa tudi drugim zločinom, ki so bili storjeni nad v takratni Italiji živečim slovenskim prebivalstvom.

Obsežen opus

Njegov pisateljski opus obsega prek trideset del, številna med njimi so bila prevedena v francoščino, nemščino, srbohrvaščino, madžarščino, angleščino, španščino, italijanščino, katalonščino in finščino. Najbolj znan je roman Nekropola, pripoved o pisateljevem življenju v taborišču Natzweiler-Struthof, pa tudi Mesto v zalivu (1955), Parnik trobi nji (1964), V Labirintu (1984) in novele Kres v pristanu (1959). Leta 1992 je za svoje delo dobil tudi Prešernovo nagrado.

Boris Pahor je znal pri obravnavi dramatičnih in usodnih dogajanj v prvi polovici 20. stoletja na poseben način povezati slovensko nacionalno vprašanje s problemom ogrožene človekove identitete. Številna Pahorjeva dela so bila prevedena tudi v francoščino - tudi sklepni del slovite 'tržaške trilogije', V labirintu.

Sova pretakala denar v Webs mimo zakona ?

Podbregar zadovoljen zaradi nadzora računskega sodišča
Slovenija, 24. maj 2007 16:10, Ljubljana - RTV SLO

Družba Webs naj bi iz posebnega fonda Sove prejela skoraj 11 milijonov SIT. Vlada je vse nekdanje direktorje agencije odvezala molčečnosti.

Delovna skupina je vladi v potrditev med drugim podala sklep o nedokumentirani porabi t. i. črnega fonda s strani Sove, nepooblaščen ustanovitev podjetja, njegovo vzdrževanje in nezavarovanje sredstev Foto: RTV SLO

Po besedah vodje vladne skupine za oceno dela Sove, ministra Lovra Šturma je bila omenjenemu podjetju med junijem 2004 in julijem 2005 namenjena polovica letnih sredstev posebnega sklada, sredstva za njegovo ustanovitev in delovanje pa naj bi bila posredovana brez

odobritve, a z vedenjem takratnega direktorja Sove, Iztoka Podbregarja.

Na ta način si je agencija želela zagotoviti direkten dostop do informacijske hrbtenice pod legendo podjetja, ki naj bi se ukvarjalo s telekomunikacijskimi storitvami. Agencija je načrtovala, da si s tem zagotovi komunikacijsko neodvisen dostop do spleta in s tem povezane dostope do posameznih servisov, ki so vsebina internetne ponudbe, še med drugim piše v poročilu. "Iz predloženih podatkov delovna skupina ne more ugotoviti nikakršnih dejavnosti agencije prek podjetja Webs. Nasprotno, po podatkih agencije le-ta ni uporabljala dejavnosti podjetja Webs d.o.o. za opravljanje svojih zakonitih nalog," je zapisano v besedilu poročila.

Vladi je bil v potrditev zato predlagan sklep, da je Slovenska obveščevalno varnostna agencija brez zakonite podlage izpeljala ustanovitev zasebnega podjetja v Republiki Sloveniji in da podjetje opravlja dejavnost, ki nima zakonite podlage v Zakonu o Slovenski obveščevalno varnostni agenciji. Odveza molčečnosti za nekdanje direktorje Slovenske varnostno-obveščevalne agencije pa se sicer nanaša zgolj na njihovo sodelovanje s Šturmovo komisijo.

Na tnalu Iztok Podbregar

Vladna delovna skupina naj bi ugotovila tudi nedokumentirano rabo neproračunskega dela posebnega sklada, t. i. črnega fonda. Med pregledom poslovanja agencije z omenjenimi sredstvi in na podlagi uradno pridobljenih dokumentov, ki jih je delovni skupini posredovala agencija, je delovna skupina naletela na deset izplačil v obdobju med 31. 07. 2005 in 28. 09. 2006, ki so bila realizirana v skupni vrednosti 7.700 evrov in 464.000 tolarjev. Prejemnik teh sredstev naj bi bil tedanji direktor agencije, je zapisano.

Podbregar: Vesel sem, da bo poslovanje preverilo računsko sodišče

Slednji je v odzivu ponovil, da je vladna komisija posegla v operativno delovanje Sove, in poudaril, da je v času vodenja Sove deloval zakonito in odgovorno. Takšna koncentracija nadzora - nad Sovo ta čas bdijo parlamentarna in vladna komisija, računsko sodišče pa je napovedalo revizijo agencijinega poslovanja - ima lahko resne posledice za nacionalno varnost, opozarja Podbregar, obenem pa je izrazil zadovoljstvo, da bo poslovanje poglobljeno pogledalo tudi računsko sodišče. Podbregar je zavrnil tudi izjave premierja Janše, da naj bi agencija v času njegovega direktorovanja prisluškovala državljanom. Dodal je, da bo v času sodelovanja z

vladno komisijo, ki ga je odvezala molčečnosti - ko bo prejel pisno potrditev odveze - zaradi grožnje nacionalni varnosti v izjavah za javnost bolj skop. Ugotovitev v zvezi z družbo Webs ni želel komentirati. Tretje vmesno poročilo skupine je bilo na vladi sprejeto, posredovano pa vrhovnemu državnemu tožilstvu v proučitev o morebitni individualni kazenski odgovornosti.

Prispevek posredoval Peter Bernardi

Dnevni XXasopis, 24.05.2007

Spomin na proces proti četverici

Srečanje Janše, Borštnerja, Tasiča in Zavrla
Slovenija, 31. maj 2007 15:56 Ljubljana - RTV SLO

Ob 19. obletnici procesa proti četverici so se na dvorišču Nove revije zbrali Janez Janša, Ivan Borštner, David Tasič in Franci Zavrl.

Afera JBTZ je pomembno vplivala na politično dogajanje v drugi polovici 80. let. 31. maja 1988 so uslužbenci državne varnosti pripravili takratnega sodelavca Mladine Janeza Janšo, nekaj dni zatem pa še ostale člane znamenite četverice.

Sojenje četverici je spremljala ustanovitev Bavčarjevega odbora, ki je z organizacijo množičnih protestov na Roški ulici v Ljubljani pospešil prizadevanja za demokratizacijo in spoštovanje človekovih pravic. Janša je tudi na letošnjem srečanju spomnil, da je imel proces izjemen simbolični pomen za procese osamosvajanja Slovenije.

Spregovoril pa je tudi o dogajanju v Sovi. Po njegovih besedah bi lahko informacije o novoodkritih tajnih prostorih Sove pri Telekomu v medije prišle le s strani vodilnih članov Sove ali katerega izmed članov pristojnega parlamentarnega odbora.

Prispevek posredoval Peter Bernardi

Så många omkommer i trafiken per 100 000 invånare i Europa:

Grekland: 15,9
Polen: 14,3
Belgien: 13,0
Slovenien: 12,9
Ungern: 12,7
Tjeckien: 12,6
Portugal: 11,8
Slovakien: 11,3
Luxemburg: 11,1
Spanien: 10,3
Italien: 9,7
Österrike: 9,3
Frankrike: 8,8

Irland: 8,4
Finland: 7,2
Tyskland: 6,5
Island: 6,5
Danmark: 6,1
Storbritannien:
5,6
Schweiz: 5,5
Sverige: 4,9
Norge: 4,9
Nederländerna:
4,6

Källa:
Statens Vegvesen,
Norge
Ur:
Svenska Dagbladet idag

Hälsningar
Brane
Kalcevic

Nya regler som omedelbart skall användas i all vår skriftliga kommunikation:

I internet- och e-post-sammanhang har vi fått vänja oss vid att bokstäverna å, ä och ö inte kan användas. SSM, Svenska SpråkMyndigheten har som en konsekvens av detta beslutat att avskaffa dessa bokstäver helt. De anses överflödiga i ett kommande mer internationaliserat samhälle.

Redan till nyår ersätts både å och ä av a. Vid påföljande halvårskifte ersätts ö med o. Vidare tas versalerna bort. de förekommer ju inte i e-postadresser, varför skulle vi då använda dem i andra sammanhang? antalet tecken minskas rejält.

rensningen har givit svenska språkmyndigheten blodad tand. man har foreslagit fler fornyelser i stavningen för att underlätta internationell kommunikation.

fenomenet med en bokstav, c, som kan uttalas på två olika sätt, önskar man utnyttja till fullo genom att helt ersätta både k och s med c.

stavningen med dubbla konsonanter efter kortvokaljud utgår också. det är också onödigt att skriva ut samma bokstav två gånger efter varandra.

har upptäckt ett särskilt problem med bokstaven x. det övergår till att stavas cc, men med hänvisning till ovanstående regel om dubbelkonsonant blir det sammandraget till enkelt c.

vidare gäller sje-ljudet till exempel för många. det ersätts i alla sina stavingar av z, som ju används väldigt ofta i vårt språk idag.

likaså ersätts alla konsonanta stavingar av j-ljudet (lj, gj, hj...) av j.

på samma sätt används q mer frekvent genom att ersättas ng.

man överväger att ta bort helt ta bort h, som ändå nästan inte hör, samt att ta bort både i och j-ljudet med j, de åter ju ändå ljca.

cyfftet ar, papecar cvenca cpracmyndjgeten, at verca for ocad forctaelce melan manjzor.

man kan få förståelse för språkförändringarna. allt blir ju mer och mer internationellt. man måste ju försöka åka med j-svågarna.

Ha det gott!

Dora

NAPAČNO

Papež, kardinal in kritik krščanske cerkve so umrli istega dne in se vsi trije znašli pri Svetem Petru. Ta jim je povedal, da bodo morali opraviti razgovor s predsedstvom nebeške uprave, preden bodo sprejeti v nebesa. Prvi je vstopil papež. Pogovoriti se je moral z nebeškimi predsedstvom, ki so ga sestavljali Bog, Jezus in Sveti Duh. Vrnili se je čez dve uri in ostala dva sta ga vprašala:

"Kako je bilo?"

"No, ja, nekaj sem na Zemlji naredil narobe. Še enkrat moram na Zemljo in popraviti svojo napako!" je rekel papež in že izginil.

Drugi je vstopil kardinal. Pri nebeškem predsedstvu se je zadržal štiri ure, nato pa prišel ven in povedal:

"Nekaj sem na Zemlji naredil narobe, zato se vračam na Zemljo, da bom popravil svojo napako!" in že je izginil.

Tretji je vstopil kritik krščanske cerkve. Šest ur so bila vrata zaprta, nato pa je ven prišel Jezus in rekel Svetemu Petru:

"Na Zemlji sem naredil nekaj narobe. Vračam se tja, da popravim svojo napako!"

-stina

Iz weba, 2007

Fotoreportaža - 45-let Slovenske Katoliške Misije na Švedskem (1962-2007)

VADSTENA – 34. Vseslovensko srečanje

Fotografije:
*Lars Nilsson, Augustina
Budja, Zvonko Bencek,
Olga Budja, Danni
Stražar, Zvone Podvinski,
Janez Stražar*

Na samostanskem vrtu so romarje pogostile sestre z izdatno juho

Srečanje s starimi
in novimi znanci,
nekateri pa smo
pogrešali...

Mašni obred je vodil škof dr. Peter Štumpf, somaševali so: Damjan Ratajc, Jože Drolc in Zvone Podvinski

Cerkev je bila nabito polna

Na orglah: Nina Štalekar

Sledi procesija k slovenski lipi (1998 --)

**Iz grl so zvenele lepe slovenske
majniške pesmi Mariji: *Spet
kliče nas venčani maj...***

**Vadstena se je odela v zelenje in cvetje, slovenski romarji so uživali ob krasotah narave
Pot je vodila v bližnji park k *slovenski lipi* (posajeni 1998)...**

Lipa zelenela je, tam v dišečem gaju...

Nato smo nestrpno čakali na kulturni program...

Kmalu smo si postregli z dobrotami, ki so jih pripravili člani pastoralnega sveta katoliške misije...

Pogovori so tekli med znanci in tudi nova znanstva smo navezali...

Nastopi in pozdravni govori, čestitke, zahvale...

Foto: 1) Pevski zbor PLANIKA, Malmö; 2) Sestre BUDJA, Landskrona; 3) Miloš Geron ob spremljavi harmonike Janeza Goršič, gosta s Slovenije ter 4) in 5) presenečenje dneva – glasbena skupina Tri generacije, Göteborg

Uradni in manj uradni del (po)govorov

Takole proti večeru pa so predvsem otroci postajali utrujeni.... Vendar bodo spet poromali v Vadsteno!

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige PG - 721877 - 9 Box 237, 261 23 LANDSKRONA
Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96**Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc****KK SLOVENIJA**c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna
Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49**IVAN CANKAR**N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15**SD SIMON GREGORČIČ**Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44**KD SLOVENIJA**Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85**SLOVENSKI DOM**Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37**SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO**c/o Barač, Pårarpsv 37
256 69 Helsingborg
Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92**SLOVENSKA AMBASADA**Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
08-545 65 885/6
Fax 08 662 92 74, e-pošta: vst@gov.si
tomaz.mencin@gov.si
andrej.knaus@gov.si**SKD FRANCE PREŠEREN**Box 5271
402 25 Göteborg
Ladislav Lomšek, 031-46 26 87**SKD PLANIKA**V:a Hindbyvägen 18
214 58 Malmö
Ivanka Franceus, 040-49 43 85**SD LIPA**BOX 649
261 25 Landskrona
Lazukič Andrej, 042-702 69**SLOVENSKO DRUŠTVO V STHLM**BOX 832
101 36 Stockholm
Pavel Zavrel, 08-85 72 59**PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM**c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
A. Budja, 0418-269 26**SLOVENSKA KATOL. MISIJA**Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031-711 54 21**VELEPOSL. KRALJEVINE ŠVEDSKE**Ajdovščina 4/8
SI - 1000 Ljubljana, Slovenija
(+386) 01-300 02 70

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno
GLASILO
INFORMATIONSBLADET

*Informativno
GLASILO*

Jesen / Hösten 2007

Št./Nr 20 Letnik/Årgång 6

Slovenska riksförbundet i Sverige

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S

B
L
A
D
E
T

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 20 Letnik / Årgång 6

Izdajatelj / Utgivare: / Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige
Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

*Naslovna slika / Uppslagsfoto: **Otvoritev razstave SLOVENCIS SEVERA, Slovenski Svetovni Kongres, Ljubljana, 13. 09. 2007*** Foto: *Blaž Karlin* Ozadje/Bakgrund: Lastovke

VSEBINA	-	INNEHÅLL
Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Slovenska riksförbundet
Društva	6	Föreningar
Planika, Malmö 6		
Slovenski dom, Göteborg 9		
KD Slovenija, Olofström 14		
Orfeum, Landskrona 16		
SSVF, Stockholm 21		
Kultura	22	Kultur
Slovinci s severa 22		
Razstava Nine Pesjak 29		
Vaša pisma	30	Era brev
Reportaže	41	Reportage
Zanimivosti	53	Aktuellt
Arhiv	59	Arkiv
Naslovi	64	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avguština Budja (-stina)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar
Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Tehnični urednik / Teknisk redaktör: ***Zvonko Bencek***

Naslov uredništva / Adressen: **Augustina Budja**

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA

Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta: budja@bredband.net

Vaše prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. 11. 2007
Skicka era bidrag till Informationsbladet senast den 15 november 2007

Oktober - vinotok...

Predsedniške volitve Slovenci bomo v samostojni državi kmalu dobili tretjega predsednika. Vloga predsednika države je, da predstavlja Slovence doma in po svetu. Volitve bodo 21. oktobra. Predsedniška funkcija pri nas je bolj na protokolarni ravni, vseeno pa je biti predsednik republike Slovenije pomembna funkcija.

Vabimo vse, ki imate volilno pravico v Sloveniji, da greste na volišča. Izberimo predsednika republike Slovenije, na katerega bomo lahko vedno in povsod ponosni!

Otvoritev razstave SLOVENCİ S SEVERA v dvorani Svetovnega Slovenskega Kongresa v Ljubljani je bila

posvečena Slovincem na Švedskem, njihovim delom doslej ter vizijam za prihodnost. Razstava je bila lepo obiskana, ogledate si jo lahko še do konca oktobra letos.

Hvala vsem dopisnikom, ki poročate novice iz društev in drugo, prosimo pa tudi, da se potrudijo še tisti, ki si doslej tega niso upali ali želeli, napišite in pošljite svoje prispevke v uredništvo za objavo. Več nas je, ki se oglašamo, bolj bo pestro. Kar je zapisano – ne bo šlo v pozabo!

Tudi v tej številki smo objavili veliko fotografij, saj ena slika pove več kot tisoč besed. Hvala vsem!

Želimo vam lepo jesen!

Uredništvo

Potovanja v Slovenijo

Resor till Slovenien

- **ADRIA AIRWAYS – INNEX TOURS** WWW.ADRIA-AIRWAYS.COM telefon: 040 96 22 61, 040 22 16 59, mobil 0704 92 74 89 booking@adria.si
- **FRANK BUSS(Ljubljana)**www.frankbuss.net telefon: 040 23 51 55, 611 96 74
- **TOP Tourist buss (Maribor)** 042 18 29 84, 042 13 27 20
- **Thermal Resor** www.komkom.se/WEB-resor/indexkomgo.htm

- stina

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

Spet je jesen tu, v septembru nam je večkrat sonce pokukalo izza oblakov in nas s svojimi toplimi žarki ovilo v svojo omamo. Poletje pa nam je pregnal dež in marsikateremu prekrižal račune o toplem in sončnem poletju. To pa so doživeli tisti, ki so se na dopuste odpravili v Slovenijo, teh pa ni malo, saj veliko naših rojakov odide že spomladi v rojstni kraj ali tja, kjer so si za stara leta ustvarili svoj tihi, mirni, toda za vas prečudoviti kotiček, zdaj v jeseni po trgatvi pa se vračate nazaj na Švedsko in veseli nas, da nam boste spet pomagali pri društvenem delu. Med tem

časom pa marsikaterega izmed nas ne bo

več med nami, kajti usode ne moremo spremeniti, če nas bog pokliče k sebi.

Slovenski dopolnilni pouk je začel že v začetku septembra, prav tako likovna sekcija in ostali krožki, ki so po slovenskih društvih. Tista društva, ki imajo svoje prostore, bodo s pomočjo Slovenske zveze dobila prenosne računalnike in tukaj se odpira možnost naučiti naše starejše člane, kako se tej stvari streže.

Jaz sem se udeležil seminarja za izseljenske novinarje iz celega sveta in povem vam, da sem se veliko naučil in tudi veliko pomembnih ljudi sem srečal. Svoje znanje bom zdaj skušal prenesti v delo, zato tudi objavljamo dnevnik o seminarju. Prav tako sem v Sloveniji obiskal nekaj prireditev in sklenil več poznanstev in dogovorov, ker v prihodnosti moramo vsi Slovenci skupaj držati. Spoznal sem veliko ljudi iz Slovenije, Amerike, Avstralije, Argentine in tudi iz Evrope, pomagali si bomo med seboj, da bomo lahko ohranili slovensko besedo, kulturo in ne bomo pozabili na naše korenine. Kajti brez besed in dejanj nobeden za tebe več ne ve.

Svetovni Slovenski Kongres je tudi organiziral kulturni večer, razstavo in predavanja z naslovom *Slovenci s severa*. O tem nam bo več poročala gl. urednica tega glasila Avguština Budja. Vsem, ki so pomagali v tej zadevi se najlepše zahvaljujemo, pozdravno pismo in zahvalo sem poslal tudi na naslov Svetovnega Slovenskega kongresa.

Slovenskemu društvu v Stockholmu pa čestitamo za 35- obletnico!

Lep pozdrav in prijetno na Vinskih trgatvah in Martinovanju

POPLAVE V SLOVENIJI

Pred nekaj časa so bile v Sloveniji hude poplave in marsikdo od nas je v srcu začutil, da bi prizadetim morali pomagati. Tako je tudi občutila tudi 78-letna gospa Jožica, ki mi je poklicala po telefonu in tudi vas poziva, da bi bili radodarni do ubogih ljudi, ki jih je prizadela takšna katastrofa in nesreča, da so izgubili svoj dom in še kaj.

Ker smo skupno močnejši vas pozivamo, da pošljete vaše denarne prispevke s pripisom "**Za poplave v Sloveniji**" na PG Slovenske zveze, mi pa bomo nato ta denar poslali naprej v prizadete občine. Prosimo UO društev, da pomagajo ljudem z informacijo in pri zbiranju denarja.

*Svenska Riksförbundet, **PlusGiro: 721877 – 9** (Za poplave v Sloveniji)*

Ciril Marjan Stopar

Program dela Slovenske zveze 2007

- ✚ Oktober in november, Vinske trgatve in martinovanja; prireditve, likovne razstave in veselice v društvih.
- ✚ 27. oktober, slov. likovna razstava in vinska trgatav v Jämshögs Medborgarhus pri Olofströmu.
- ✚ 10. november, 35- obletnica Slovenskega društva v Stockholmu.
- ✚ 10. ali 24. novembra, jesenska konferenca SZ.
- ✚ December, miklavževanje in silvestrovanje v društvih.

Ponovno objavljamo poštne žiroje slovenskih društev

Spodaj objavljamo poštne žiroje v zvezi z včlanjevanjem v posamezna slovenska društva. Najprej kontaktirajte predsednika, katerega telefonsko številko najdete na zadnji strani Informativnega GLASILA, nato se včlanite v dotično društvo tako, da plačate članarino, ki jo določi posamezno društvo. Poštni žiroji so objavljeni po posameznih društvih:

Landskrona – **ORFEUM**, (Triglav, 1968) PG-- 450528 - 9464

Landskrona – **LIPA**, 1977 (Slovenija, 1973) PG-- 4372936 -7

Stockholm - **SLOVENSKO DRUŠTVO**, PG-- 653438 – 2

Malmö - **PLANIKA**, PG--779597-- 4

Göteborg - **FRANCE PREŠEREN** PG--725261 – 2

Olofström – **SLOVENIJA**, PG-- 732365 -2

Halmstad - **IVAN CANKAR**, PG--643759 – 4

Göteborg - **SLOVENSKI DOM**, PG--1503562 – 9

Eskilstuna – **SLOVENIJA**, PG-- 22146-- 7

Slovenska Zveza na Švedskem, (1991) PG-- 721877 - 9

Köping – **Simon Gregorčič** nima PG, naslov društva je A. Macuh, Husta 1 73197 Köping.

Helsingborg – **Slovensko-švedsko društvo** nima PG, naslov je M. Barač, Pårpsv 37, 256 69 Helsingborg

(PG = Poštni žiro)

Podatke je posredovala Stefaniya Berg

Dopolnilni pouk slovenščine v Malmöju

Odkar so se na Švedskem pogojili za pouk materinega jezika v okviru osnovne šole spremenili, je za otroke s slovenskimi koreninami, zaradi maloštevilčnosti, skoraj nemogoče te pogoje izpolniti. V naši občini, Burlövs kommun, se zahteva najmanj pet učencev za izvedbo pouka, medtem ko sem včasih še v 70-tih letih bila pri pouku materinega jezika - slovenščine edina učenka na svoji šoli.

Zato me je vodstvo društva SKD Planika prosilo, če bi bila pripravljena poučevati slovenski jezik v okviru društva. Marca letos smo torej začeli s slovenskim poukom, ki ga je obiskovalo petnajst učenek in učencev iz različnih občin v okolici Malmöja. Pouk smo imeli vsak drugi teden dve uri ob nedeljah popoldne - edini možen čas glede na to, da so otroci športno zelo aktivni in se ob svojem prostem času udeležujejo treningov in športnih tekmovanj.

Starost otrok je zelo raznolika od 5 do 14 let. Pri pouku sem se osredotočala na učence, ki že znajo brati in pisati, medtem ko so mlajši, ki pa slovenščine znajo nekoliko več že od prej, sodelovali bolj ob ustni obravnavi. Če bomo nadaljevali s poukom tudi naslednje leto bom poskusila izdelovati primernejše gradivo tudi za mlajše otroke. Gradivo, ki smo ga

uporabljali, sem bila pač prisiljena izdelovati sama kar mi je vzelo veliko časa.

Organizatorica seminarja, ga. Dragica Motik

Dominkova domačija

Aprila sem šla za teden dni na seminar za učitelje in učiteljice dopolnilnega pouka slovenščine v tujini, ki ga je organizirala Dragica Motik iz Zavoda Republike Slovenije za šolstvo. Bilo je veliko zanimivih predavanj. Zelo sta me tudi navdušila baletna predstava Don Kihot v Operi Maribor ter izlet po okolici Ptuja z obiskom antičnega svetišča boga Mitre, romarske in božjepotne cerkve "MARIJE ZAVETNICE S PLAŠČEM" na Ptujski Gori, Dominkove domačije ter muzeja Janeza Puha (bolj poznan kot Johann Puch, ki je med drugim izdeloval Puchove motorje). Predvsem pa je bilo lepo srečati učitelje in učiteljice slovenščine, ki poučujejo v različnih evropskih državah.

Udeleženci seminarja na ptujskem gradu

Puhovi motorji

Junija smo v Malmöju s poukom zaključili. Učence in učenke moram pohvaliti, saj so bili zelo pridni in so pokazali veliko zanimanja za učenje slovenskega jezika. Upam, da bomo naslednje šolsko leto s poukom lahko nadaljevali. Še prej pa se bomo oddahnili na počitnicah – večina od nas v Sloveniji.

Vesna Jakše

Med slovenskim dopolnilnim poukom v prostorih slovenskega društva PLANIKA

Otroci z veseljem obiskujejo slovenski dopolnilni pouk (Malmö, junij, 2007)

SLOVENSKI DOM

Göteborg

Novice iz Göteborga

Foto: *Vesele babice s Silvo in Marijo*

Vsaka generacija je odrasla ob različni tehniki, saj danes že majhni otroci znajo ravnati z računalniki in ji nič ni težko. Sama občudujem starejše ljudi, ki so se tega naučili v poznih letih, saj danes brez računalnikov več ne gre. Na žalost sem v tem res pravi nevednež, zato rabim pomoč, kadar pošljem pismo iz Göteborga za naš časopis. Moram pohvaliti Marjano, stalno je pripravljena pomagati, ona to lepo prepíše in pošlje naprej. Morda nimam tiste trdne volje, misli se podijo naokrog in

teško je slediti, če kdo kaj pokaže, nato še misel "kaj bo, če pritisnem narobe in bo problem?" No, moralo bo tako ostati, moje življenje ni odvisno od računalnika, srečna sem tudi brez njega. Gotovo nisem sama, morda je kdo med Vami pravtak, in upa priznati.

Nekaj novic imamo, ki bi jih radi delili z bralci

Vesele babice: Praznovale smo Silvin 60. rojstni dan in Marijih 63 let. V Mongoliskem restavranu smo obdarili Silvo s sliko Parisa in obe sta prejeli šopek cvetja. Ob dobri hrani in razpoloženju smo tudi načrtovale, kam v decembru na božični bazaar. Verjetno v Celle v Nemčijo v začetku decembra.

1) Obisk v muzeju Louvre, 2) Najlepši most v Parizu, 3) Sprehod po glavni ulici v Parizu

Potovanje v Paris: Z autobusom po južni Švedski, Danski, Nemčiji, Belgiji v Paris. Tam nas je pričakala vodička, ki nam je razkazala Paris. Ogled je trajal 3 ure. V hotel smo odnesli prtljago in nato ven na sonce, da si ogledamo okolico. Po 386 stopnicah smo prišli do cerkve Sv. Rešnjega Telesa - Sacre Coeur. Čudovit razgled čez Paris! Veliko kafeterij in restavracij, da ni bilo težko napraviti pauzo za dobro kavo in croissantom. Obisk v muzeju Le grand Louvre je bil namenjen Mona Lisi, saj je za celoten ogled muzeja potrebno cel dan ali še več.

Eiffeltornet, vožnja do vrha je morala biti, samo škoda, zaradi megle razgled ni bil tako dober. Na ograji smo našli napis treh Slovencev, ki so bili tam dan pred nami. Sami smo se tudi podpisali. V vrsto, da pridemo do

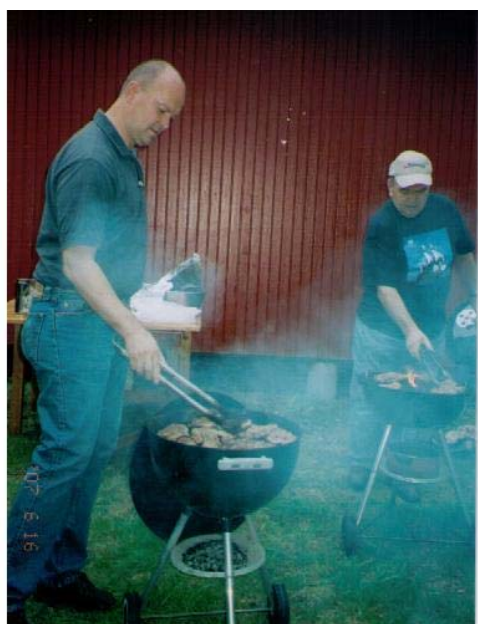
ogleda cerkve Notre Dame. Tukaj so stekla v oknih, ki so še originali. Vožnja z ladjo po Seinu, je bila dogodivščina zase, saj smo se peljali pod številnimi mostovi in pod enim najlepših. Vožnja je trajala približno eno uro. Bili smo presenečeni, ker imajo stanovanja čisto na vrtu vsake hiše veliko zelenja, trave in mala drevesa. Tudi del blokov, novejši del Pariza, se je razlikoval od centra. Trg Revolucije s spomeniki in fontanami, kjer je kar precej turistov. Pred koncem druge svetovne vojne je Hitler dal minirati vse muzeje in zgodovinske stavbe, da bi se to uničilo. Odredil je nemškemu oficirju, da to izvede, toda takratni švedski konzul je prepričal oficirja, da tega ni naredil, zato smo mu lahko hvaležni, da si vse te znamenitosti lahko ogledamo. Tudi tržnica je bila deležna našega obiska, kjer je bilo sadja in zelenjave v obilju.

Cene v samem Parizu so visoke, polovične izven Pariza. Prijazni Francozi, čeprav smo se s slabo angleščino trudili sporazumeti. Glavna ulica v Parizu Aveny Champs Elysees, z lepimi znanimi trgovinami, so bile le paša za oči, saj cene so rekordne. Triumbåge s francosko zastavo in grob neznanega vojaka obišče vsak turist. Veliko znamenitosti je še ostalo, kar bi si bilo vredno ogledati, a čas na žalost ni dopuščal. Po poti nazaj smo obujali spomine, na vse kar smo videli in doživeli. Promet v Parizu je gost in počasen, po ozkih ulicah avtomobili, avtobusi, vespe in kolesarji, da je res potrebno biti previden.

Vadstena: Letos je bilo srečanje še posebej slovestno saj je bila 45. obletnica Slovenske katoliške misije na Švedskem in kar videlo se je po številu prisotnih Slovencev. Mariji Perovič in meni je bilo v ponos, da sva bili oblečeni v narodne noše in predstavile našo rojstno državo.

Ob tej priliki bi rada omenila, vsi tisti, ki niste dobili več kranjskih za kupiti, za drugo leto naročite pri gospodu Zvonetu ali pokličite v Göteborg. Mi moramo to naročiti, ker se je zgodilo, da smo jih imeli preveč s seboj in smo jih vozili nazaj. Naročite in ne boste brez njih.

Piknik in Dan državnosti: 16.6 v scoutgården v Gråbo. Večkrat smo načrtovali piknik in tokrat nam je res uspelo, ker stalno je kdo odsoten in kadar so dopusti, počitnice in jesen je še težje najti primeren datum. Morda bi morali malo bolj označiti pot do piknika (se opravičujemo tistim, ki ste dolgo iskali) bomo drugič to izboljšali.

Slavči in Zenon sta bila zadolžena, da bosta lepo spekla

meso na žaru. Med tem časom smo tekmovali v dartu, streljanju z zračno puško in z igro boule. Kdor je želel je lahko samo kramljal s prijateljem. V kuhinji smo med tem pripravile mize, solate, kruh in vse kar spada zraven. Kava in pecivo na prostem, prav tako skupno sliko. Vso jedačo in pijačo je Slovenski Dom častil svoje člane, drugi so plačali nekaj. Tudi krajši spored za Dan državnosti, da smo se spomnili padlih za samostojno Slovenijo. Povedala sem nekaj o Davu Karničarju, ki je bil prvi na svetu s smučmi do najvišjih vrhov na sedmih kontinentih. Njegov pripis: sreča mi je stala ob strani in ponosen sem, da mi je uspelo prvo smučanje v najvišjih vrhov kontinentov. To so bila potovanja, priprave, negotovosti, poslavljanja, vzponi in

neprekinjenih smučanj na najvišjih točkah.

Azija – Everest – maj 2000

Afrika – Kilimanjaro – nov 2001

Evropa – Elbus – maj 2002

Južna Amerika – Aconcagua – jan 200,

Severna Amerika – Denali – maj 2004

Antarktika – Mt. Vinson – 28. nov 2006

Foto: ***Tekmovali smo v igri DART***

Udeleženci piknika, 2007-09-29

Ko smo vse pospravili in čakali, da bo odgovoren za hišico prišel po ključe so se oblaki potemnili in dež je padel čez gozd, kjer smo preživeli cel dan. Hvala vsem za obisk in vsi tisti, ki ste pomagali, gotovo to ni bilo zadnjič.

Srebrni jubilej: Gospod Zvone je 2007.06.17 imel v Katoliški cerkvi Kristusa kralja v Göteborgu srebrno mašo se pravi 25. obletnico maševanja. Misijski svet ga je hotel presenetiti,

zato se je vse delalo bolj na tiho. Lizika iz Slovenije (sestra Lenike Jablanovec) je izvezla lep prt (z grozrdjem, klasjem, kelihom, golobi) katerega smo pognili na oltar. V drugem nadstropju šole smo s skupnimi močmi pognili mize, pripravili hladen narezek, doma pečen kruh, solate in pijačo. Eika Jablanovec je spekla torto in dekorirala z jagodami in napisom. Torto je g.

Zvone razdelil pri kavi.

Voščila, zahvale in lepe želje, da ostane še med nami veliko let, so ga ganila, saj je bil presenečen, da smo vse to pripravili za njegov dan. Tudi petja ni manjkalo, saj Zvone rad poje in Jožetova harmonika je zvalila tudi na plesišče. Gospod Zvone imejte

potrpljenje z nami, saj včasih kar prehitro radi koga obiramo in kritiziramo, pozabimo pa, da nihče ni brez napak.

Gospod Zvone Podvinski!

Čestitkam in pozdravom se pridružujejo tudi ostale slovenske skupnosti na Švedskem:

Hvala vam, g. Zvone, za vse prehojene poti in za vašo vedrino in tolažbo v hudih stiskah! Ostanite še naprej z nami, dobre volje in s potrpežljivostjo. Bog vas obvaruj!

(Uredništvo)

Pozna se, da smo mladi prišli na sever in sedaj se bližajo obletnice.

Julija Ivanka Draksler, 60 let

Avgusta Ana Pavlovič, 60 let

September Milica Žvižaj, 70 let

Pavel Tomšič, 80 let

To so lepa leta, prejmite naše čestitke, naj Vas zdravje in sreča spremljata. NAZDRAVJE!

Ja, tokrat sem res imela veliko za pisati, ker se je veliko tega tudi dogajalo. Dopusti bodo uresničili naše želje, da gremo v Slovenijo, morda kam drugam, nekateri bodo ostali tukaj. Vsem želimo, da se zdravi in srečni vrnete nazaj, da bomo lahko še vnaprej dobro sodelovali. Z možem greva v jeseni na pečene kostanje in mošt.

Pa brez zamere.

Za Upravni odbor Slovenski Dom

Marija Kolar

Junjski piknik in balinanje v Kallinge

V sredini junija je družina Stopar s pomočjo sorodnikov organizirala prijateljsko srečanje in obvezno balinanje na domačem vrtu in dvorišču. Tokrat smo praznovali deseto obletnico teh srečanj in prijavljenih je bilo zelo veliko ljudi. Toda kot zanašač je bil za to soboto napovedan dež in mrzlo vreme, tako da je desetina prijavljenih odpovedala svoj prihod, kar nas je tudi rešilo, saj smo imeli le dve vrtni ute, pod katere smo se lahko stisnili v

slučaju dežja.

Po prihodu gostov je bilo pripravljeno kosilo, takoj nato pa je že začelo rahlo deževati. Dež pa ni ustavil naših zagnanih balinarjev, balinali smo kar nekaj ur in bili precej premočeni, ker je deževalo na obroke, kar pomeni, da je nekaj časa padal dež, potem pa je spet prenehalo deževati itd. Pod dvoriščno uto nam je Libero zaigral nekaj primorskih melodij, da bi nas pogrel toda tudi naš muzikant se je pritoževal, da je premrzlo in da mu prsti ne tečejo tako uglajeno kot po navadi. V večernih urah jih je večina prezebljih in premočenih odšla domov, preostali pa smo se zbrali na verandi in se pogovarjali o dopustih, ki so bili pred vrati. Gostiteljska družina se je že čez 24 ur odpravljala na kratek dopust v Slovenijo, v Izolo.

Uspešno sodelovanje s Slovenijo

SREČANJE Z ŽUPANOM OBČINE MEDVODE

V juniju se je Ciril Stopar po dogovoru s predsednikom KUD Oton Župančič iz Sore, Francom Pleščem srečal z županom občine Medvode. Prijatelj Franc me je presenetil tako, da sva najprej obiskala stare znance na televiziji Medvode, Iztoka in Silvano, ki sta društvu podarila glasbeni DVD. Nato pa je sledil obisk pri prijatelju našega društva, županu občine Medvode

g. Stanetu Žagarju. Znano je, da je občina Medvode pokrovitelj KD Slovenija iz Olofströma, že več obletnic so bili naši gostje v Olofströmu, s seboj so zmeraj imeli bogat kulturni program. Prijateljstvo pa je treba zalivati in gojiti zato se skoraj vsako leto oglasimo pri županu, ki se je kot vedno razveselil obiska in po prijateljskem pogovoru smo se odpeljali v gostišče pri Zbiljskem jezeru, kjer sem si ogledal lepoto njihovega jezera. Pogovarjali smo se o sodelovanju, uspešnemu delu v društvu in Društvenem glasilu. Njihov naslednji kulturni obisk v Olofströmu, bo oktobra 2009, ko bomo slavili 35-to obletnico. Prav tako nam bodo tudi letos pomagali, da bomo lažje premostili ekonomske težave, ki jih imamo pri delovanju sekcij in tiskanja Društvenega glasila.

PIKNIK V PRIJATELJSKI VASI SORA PRI MEDVODAH

Konec junija smo se oglasili tudi na pikniku bratskega društva Oton Župančič iz Sore, kjer so nas njihovi člani zelo prisrčno sprejeli. Piknik je bil na travniku za osnovno šolo in prisotnih je bilo precej aktivnih članov. Mladi so se držali okoli posebnega paviljona, ki jim ga je posodil sorški župnik, tam je teklo pivo kar iz soda in mladi so vriskali, prepevali in plesali pod zvoki močnega ozvočenja. Mi pa smo se pogovarjali o aktualnih zadevah v društvih in podobno. Pozno ponoči smo obiskali še nekaj družin, kjer so nas ponudili tudi s kavo, da nam se ne bo spalo na poti domov. Na Primorsko smo se odpeljali šele po polnoči, prijatelj Franc s sodelavci in njegovi mladi iz Sore pa so pospravljali, toda veselja ni hotelo biti konca. Prijatelji iz Sore pošiljajo lepe pozdrave znancem iz Olofströma.

SLOVENSKA ŠOLA

2. septembra je začel 6. termin slovenskega dopolnilnega pouka v Olofströmu. Šola deluje v dveh skupinah in ima dva učitelja.

LIKOVNI KROŽEK: bo v septembru začel s svojim delom, vabimo zainteresirane da se prijavijo na društveni naslov. Istočasno lahko deluje tudi sekcija ženskih ročnih del (pletenje) in podobno.

DARILO ŠOLSKIH KNJIG IZ CELOVCA

S pomočjo prijatelja Jokeja Logarja smo iz Celovca naročili učne knjige ter učne pripomočke za Slovensko šolo v Olofströmu. Danilo Katz iz Strokovno pedagoškega združenja v Celovcu nam je poslal 2 paketa knjig in učnih pripomočkov. Zaradi drage poštnine jih je Jokej Logar odnesel v Celje k Kristjanu Mlakarju, ki se je pravkar odpravljal na pot v Södertelje. Čeprav je z avtom napravil velik ovinek jih je z veseljem pripeljal Cirilu prav na dom v Kallinge, za kar smo zelo zahvalni. Zahvaljujemo se tudi prijateljem iz zamejske Koroške in Strokovnemu pedagoškemu združenju za učna in knjižna darila. Najlepša hvala vam prijatelji!

DRUŠTVENO GLASILO

V avgustu smo izdali 51-to številko Društvenega glasila na 20 straneh in 4 straneh v barvnem tisku. Izhaja v 150 izvodih petkrat na leto. Glasilo stane 140 kr/leto, naročnina je možna na PG:732365-2, KD Slovenija, oziroma prijavo na društveni naslov ali telefon.

Žalostna novica

V Olofströmu je 31. avgusta 2007 umrl naš član Dušan Belec v 71-tem letu starosti. Pokojni Dušan je bil v začetku delovanja društva nekaj let tudi član upravnega odbora.

UO KD Slovenija izrekajo iskreno sožalje

Jesenski plan dela

27. oktobra, Slovenska likovna razstava in veselica v Jämshögu

22. decembra, Miklavževanje.

30. decembra, slov. maša in skupno kosilo.

Društveni prostori bodo odprti, ko bo likovna sekcija imela krožek, to je v nedeljah od 16.00 ure naprej.

Ciril M. Stopar

Slovenija, Olofström

ORFEUM

Landskrona

Veliko se je dogajalo, ali pa tudi ne – kot se vzame

Foto: Senca in dobra jed sta se prilegli
Sommaren är kort, det mesta regnar bort...

Men...hösten är på intog...

Po nekaj sončnih pomladnih tednih na Švedskem so se mnogi rojaki – stari in mladi – poleti odpravili v Slovenijo. Mladi predvsem k sorodnikom, da si obogatijo besedni zaklad slovenskega jezika, ki sicer usiha.

Poletje v Sloveniji je bilo letos tako vroče, da ga ljudje ne pomnijo. Živo srebro se je vzpelo tudi do 40 stopinj. Kopanje je bilo neizbežno. Člani našega društva v Landskroni so predvsem Štajerci, tako ni bilo daleč do naslednjega bazena, zdravilnega vrelnca, ki jih je v tej pokrajini na pretek.

Nato so se zvrstile jesenske dejavnosti: trgatev, otvoritev razstave Slovenci s severa v organizaciji Svetovnega Slovenskega Kongresa v Ljubljani (o tem kaj več pod posebno rubriko), velika prireditev ob 140-letnici slovenske BÉSEDE pri Mali Nedelji ter

otvoritev Kulturnega doma prav tam. Pri naštetih prireditvah so med drugimi sodelovale tudi sestre Budja.

Ob lanskem obisku pri SSK v Ljubljani je ga. Jana Čop zasejala idejo, da bi organizirali nekaj skupnega s Slovenci s Severa. Pozneje se je ideja skristalizirala tako, da naj bi to bila okrogla miza z novinarji, predstavitev dela med Slovenci pri osamosvojitvi Slovenije, okvirni prikaz dela po društvih ter ustvarjanje posameznikov v okviru društev ali izven. K sodelovanju so povabili posamezna društva na Švedskem, vendar se jih večina ni odzvala. Predsednik Slovenske zveze, g. Stopar je prireditev podprl s čestitko in pozdravi, predsednica SSK je v svojem govoru nagovorila vse prisotne v imenu organizatorja. Nato je g. Podvinski z diapozitivni prikazal delo posameznih društev na Švedskem, g. Starc je prispeval s transparenti iz časov slovenske osamosvojitve, g. Drolc je povedal o pomenu Vadtene in okvirno o pomenu Katoliške misije na Švedskem, sestre Budja so prispevale s svojo glasbeno in literarno produkcijo, ga. Meta Verdev z recitacijo A. Budja ter Danni Stražar s pesmijo I natt jag drömde, ga. Majda Kobal pa s predstavitevijo slovensko-švedskega prijateljskega društva v Ljubljani. Program za okroglo mizo ter kulturni program je lepo povezovala ga. Jana Čop.

Foto: *Trgači (brači) pri kosilu, na delu in pri prešanju (stiskanju)*

Dne 13. septembra je bila torej otvoritev razstave SLOVENCIS SEVERA. Organizacija je bila odlično izpeljana. Okrogle mize se je udeležilo kar lepo število novinarjev, nekaj pa jih je tudi zatajilo – najbrž jim je zmanjkalo interesa za življenje Slovencev s Severa Evrope ali ga pa nikoli niso imeli. Žal, tega smo izseljenci že vajeni, vendar je to čutiti dokaj grenko. Tudi politikov ni bilo videti ali slišati med udeleženci, tako je prireditev izzvenela predvsem kulturno. Obenem pa se opravičujemo vsem, ki bi se te prireditve sicer želeli udeležiti, a jih nismo uspeli obvestiti. Sledi fotoreportaža kot zapis dogodkov.

Fotografije: *Skupno kosilo »Pri Šestici« in iskrice s predstave*

140. obletnica slovenske

BÉSEDE pri Mali Nedelji, dne 15. 9. 1970;
nastopajo domačinke, sestre Budja.

Desno: **Otvoritev Kulturnega doma pri Mali Nedelji**, dne 16. 9. 2007.

Spodaj: Prijateljsko srečanje na prireditvi **BESEDE** -

sestri Olga in Gusti Budja z domačinom, Frančekom Sobočan

Slovensk samtalsgrupp?

Inom den Svensk-Slovenska Vänskapsföreningen har det framkommit ett **intresse för att starta informella samtalsgrupper**. Syftet med dessa grupper är att främst de som inte har slovenska som modersmål, men ändå har en viss språklig grundkunskap, skall kunna träffas för att konversera. Detta för att man lättare ska kunna upprätthålla sina slovenska språkkunskaper.

Tanken är att dessa träffar skall vara kostnadsfria för nuvarande och före detta medlemmar. Vi har vidtalat en tilltänkt samtalsledare, som kan tänka sig att ställa upp. Men, för att få veta hur många som är intresserade behöver vi få in besked om just **Du** är intresserad, eller inte.

Först när vi har fått in svaren kan vi återkomma till dem som är intresserade och ge förslag på plats, tid och datum för sagda samtalsgrupper.

Vårt mål är att vi ska ha hunnit genomföra åtminstone tre samtalstillfällen innan jul. Därför uppskattar vi om Du kan oss **besked snarast möjligt** om Du är, eller inte är intresserad. Detta för att ge vår samtalsledare gott om tid för att planera.

Vänligen **kontakta Carmen Gregorsson** på **070-752 69 79** eller via e-post, **c_gregorsson@hotmail.com**

Tersaeus 2 inbjuder till

VERNISSAGE lördagen den 20 oktober 2007 kl 12.00 - 16.00

"Pro Hominibus et terra"

Joze Strazar Kiyohara Skulptur

Sumiko Kiyohara Akvarell

Utställningen pågår mellan 20 oktober - 7 november

Pustegränd 6 (vid Hornsgataspuckeln)

118 20 STOCKHOLM

Tfn: 08-642 04 82

Tisd-torsd 12 - 18

Fred-sönd 12 - 16

Hjärtligt välkomna!

V letošnjem letu bova imela skupaj s Sumiko še dve večji razstavi. Ena bo v Mestni galeriji v Šoštanju 4 oktobra, druga pa bo v galeriji TERSAEUS, 20 oktobra v Stockholmu. Obe razstavi sta v sklopu 300 letnice rojstva botanika Carl von Linneja in njegovega sodelovanja s slovenskim zdravnikom Scopolijem. Razstava v Botaničnem vrtu univerze v Uppsali je bila zaradi velikega zanimanja podaljšana za en mesec, Zelo zanimivo.

Lep pozdrav Jože in Sumiko

*Svetovni Slovenski Kongres v Ljubljani je v režiji ge. Jane Čop organiziral kulturni večer, okroglo mizo, razstavo in predavanja z naslovom **Slovenci s severa**. O tem nam bo več poročala gl. urednica tega glasila Avgušтина Budja. Vsem, ki so pomagali v tej zadevi se najlepše zahvaljujemo, pozdravno pismo in zahvalo je predsednik SZ, g. Ciril Stopar, poslal tudi na naslov Svetovnega Slovenskega kongresa.*

SLOVENSKA ZVEZA NA ŠVEDSKEM

Svenska Riksförbundet i Sverige

Naslov: Box 237, 261 23 Landskrona, Sweden. Telefax: 0046 457- 771 85

Preds. Ciril M. Stopar, tel/faks: 0046 457 – 771 85

Tajništvo: Marjana Ratajc, tel/faks: doma: 004631- 52 82 96; tel/delo: 004631-774 33 57

Blagajnica: Štefanija Berg, tel: 0046 418 - 10213

Poštni žiro račun : (POSTGIRO) 72 18 77 – 9, org. št. 844001-2063

E-mail: slovenska.riksforbundet@telia.com

12. september 2007

Čestitka ob razstavi SLOVENCIS SEVERA

**Sestram Budja,
g. Zvonetu Podvinskemu
in g. Jožetu Drolcu**
čestitamo za razstavo *Slovenci s severa*.

*Iskrena zahvala gre tudi
SVETOVNEMU SLOVENSKEMU KONGRESU
za organizacijo te razstave.*

Slovenska zveza na Švedskem
Svenska Riksförbundet i Sverige

Ciril m. Stopar
predsednik

SLOVENCIS SEVERA

Mnogo je let že minilo,
vode se dosti prelilo,
kar smo prešerni se zbrali,
lepšo bodočnost kovali.
V duhu ostajamo mladi,
vzlic vsem telesnim težavam;
pesem in smeh po navadi
dajeta moč olajšavam.
Mnogi odšli ste pred nami,
krije vas zemljica švedska,
mi smo še tu, vendar z vami,
taka so pota človeka.
Pišemo si zgodovino,
kakšno nareka življenje;
kdor zapusti domovino,
ta pozna smeh in trpljenje.
Triglav, Slovenija Lipa:
skupnost Slovencev v Landskroni;

Slovenska društva na Švedskem

delujejo na jugu države v naslednjih pokrajinah:

Skåne (4): Lipa ter Orfeum, *Landskrona*;
Planika, *Malmö*; Švedsko-slovensko
društvo, *Helsingborg*

Blekinge (1): Slovenija, *Olofström*

Halland (1): Ivan Cankar, *Halmstad*

Bohuslän (2): France Prešeren ter
Slovenski dom, *Göteborg*

Västmanland (2): Simon Gregorčič,
Köping ter Slovenija, *Eskilstuna*

Södermanland (1): Slovensko društvo,
Stockholm.

V Stockholmu deluje tudi Švedsko-slovensko prijateljsko društvo, podobno kot v Ljubljani Slovensko-švedsko prijateljsko društvo.

v srcih tedeum utripa,
naši hvaležni pokloni!
Kar smo od staršev prejeli,
puščamo svojim potomcem.
Z upi in dobrimi deli
tkemo usode vseh zdomcev!
Lepih trenutkov obilo
v društvu bili smo deležni.
Trideset let je minilo,
za vse smo Bogu hvaležni!

Avguština Budja

Zahvalna pesem (1968-1998) Ob 30. obletnici slovenskega društva v Landskroni

Pri ohranjanju slovenske zavesti igra pomembno vlogo tudi Slovenska katoliška misija na Švedskem.

Po društvih je še nekaj aktivnosti, ukvarjajo se z glasbo, petjem, kulinariko, izobraževanjem in literarnim ustvarjanjem. Toda število slovenskih prireditev se krči in s tem tudi priložnost za kulturna udejstvovanja.

Ob pripravah na lanskoletno razstavo ob 15 letnici osamosvojitve Slovenije smo zbrali veliko zanimivega gradiva. Razstavili smo ga lahko le del, zato smo se odločili, da v letošnjem letu celovito predstavimo življenje in delo naših rojakov s Švedske. Rojaki so pobudo lepo sprejeli in zatorej **vljudno vabimo na prireditve**

ki bo v četrtek, 13. septembra 2007,

Uspešna prireditev in otvoritev razstave

SLOVENCIS SEVERA,

ki je bila v četrtek, 13. septembra 2007, v prostorih Svetovnega slovenskega kongresa, na Cankarjevi 1/ IV v Ljubljani.

Tiskovna konferenca, ob 18. uri

Kulturni večer, ob 19. uri

Večer so popestrile **sestre Budja** z glasbenimi vložki, Danni Stražar s švedsko pesmijo, Meta Verdev z recitiranjem pesmi *Jesenksa otožnost* Avguštine Budja, **Zvone Podvinski** z video predstavitvijo, **Avguština Budja, Emil Milan Starc, Majda Kobal in Jože Drolc** s pričevanji in strnjeno predstavitvijo razstavljenih del. Program je namreč dopolnila **pregledna razstava** z dokumenti, fotografskim gradivom in izdanimi deli – od glasila, slovarjev, knjig, pesniških zbirk, priročnikov, monografij. Razstava bo odprta dva meseca.

Dogodek ni bil nek strogo zamišljen strokoven posvet, ampak je bil le delna – zelo okvirna - predstavitev tega, kar mi, rojaki na Švedskem počnemo. Pogovarjali smo se o tem, kakšna je naša prehojena pot, spomini, in seveda kakšne so želje in pogledi v naprej. Kaj pričakujemo od Slovenije? .Kako

doživljamo Švedsko kot drugo domovino, v čem se bivanje tukaj razlikuje od življenja v Sloveniji? Kateri so najpomembnejši - najuglednejši Slovenci na Švedskem? Na koga smo ponosni? Kakšno je družbeno, kulturno ustvarjanje, kje in kako se družimo, kako se trudimo ostati Slovenci? Kaj nam to pomeni? Kako nas doživljajo in sprejemajo Švedi? Kako smo doživljali osamosvajanje Slovenije - vtisi, spomini, da ne gre v pozabo!!! Veliko tega je ostalo neizgovorjenega in upamo, da bo kdaj spet priložnost, da zapolnimo te vrzeli. Vse, kar zo, o čemer smo se pogovarjali in še več - vsi sogovorniki tako ali tako nosimo vedno s seboj!

Veseli smo bili Vaše številne udeležbe, saj je razstavo že ta večer obiskalo blizu 100 ljudi!

*Organizatorica razstave Jana Čop SSK v Ljubljani
in vsi sodelujoči*

Po tiskovni konferenci so sledili govori, petje, obe himni, recitacija, pogovori in cvetje

Večer je potekal v kulturnem duhu...

V okviru rednega delovanja je vodstvo SSK v Ljubljani SLOVECEM S SEVERA omogočilo razstavo del, naših idej in slik iz našega življenja na Švedskem. V toku štirih desetletij se je nabralo kar dosti tega, s čimer bi želeli seznaniti slovensko javnost, tako, da ne zaide vse v pozabo. Hvala ge. Jani Čop ter njenim sodelavcem!

Vsi sodelujoči

Nina Pesjak

Olja & akryl

GALLERI PESJAK, Kaptensgatan 10, Hässleholm

Lördagen den 6/10 – Söndagen den 7/10

Lördagen den 13/10 – Söndagen den 14/10

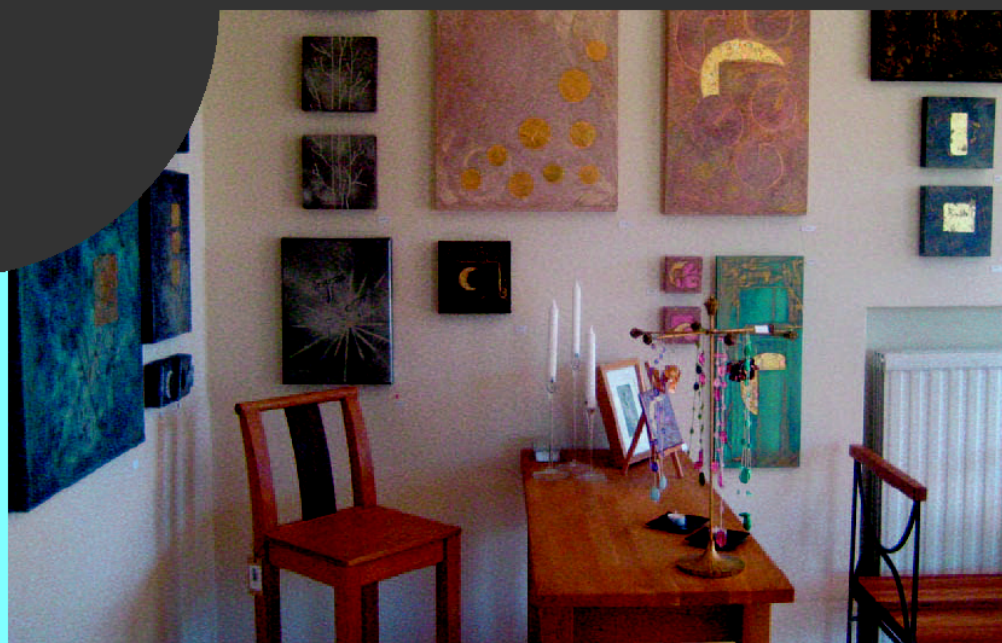
Öppettider: 10.00 – 17.00

www.ninapesjak.se

Nordskånska Konstrundan 2007

Samlingsutställningen är i Bygården i Mala (vid idrottsplatsen)
www.nskg.se

Spomini na tisto daljno leto..

Redno poslušanje radia, kot švedskega tako tudi iz domovine. Vsaka novica je bila dobrodošla. A tistega jutra, ko smo zaslišali » Samostojna Slovenija «. Telefonskih pogovorov ni bilo ne konca ne kraja. Veselje je žarevalo z obrazov prijateljev.

A to veselje ni trajalo dolgo, ko nas je prebudil glas «Napad na Slovenijo». Kaj pa sedaj, vprašanja so kar deževala kaj, kako, zakaj. Zopet telefonsko zvonjenje, kajti nihče ni mogel dojeti, da je vse to res. Še vedno sem mislila, da so to samo sanje. Zjutraj se bom prebudila in bo zopet vse lepo, a na žalost je bila le resnica, Jugoslovanska vojska napadla Slovenijo.

G. Jože Drolc takratni slovenski duhovnik med nami na Švedskem, me je poklical. Tudi v Slovenskem društvo in med znanci so potekali dogovori; kaj narediti, kako lahko pomagamo. Dogovori so začeli potekati, da začnemo z mirnimi demonstracijami.

Dogovor je potekal med nami in Hrvati, katerih je veliko v Göteborgu. Mislili smo več nas bo večje bodo možnosti za pomoč. Prvo demonstracijo smo izvedli v Stockholmu, zjutraj smo se odpeljali polni avtobus Slovencev in tudi od drugih krajev Švedske so prišli. Ker pa nihče še tiste dni ni imel slovenske zastave, se je ta čez noč iz (jugoslovanskih) sešila nova; vsaj podobna novi slovenski zastavi. Naša mladina sta skupaj z pomočjo mame sestavili in šivali; Ta zastava je ponosno plapolala na prvih demonstracijah. Pol smo dobili nove zastave kupili so jih člani za časa dopusta v Sloveniji. Pred tedanjim jugoslovanskim konzulatom smo zbirali podpise za samostojno Slovenijo; Sicer ljudem na konzulatu to ni prav nič všeč. Nismo se dali nekaj dni smo redno nabirali podpise mimoidočih.

Upali smo samo, da Švedska prizna samostojno Slovenijo. Pridobili smo si dovoljenje pri švedskih oblasteh in demonstracije so se nadaljevale vsako soboto v središču mesta Göteborga Brunsparken v bližini mestne hiše. Zbiralo se nas je kar precej Slovencev in pa še več Hrvatov. V dogovoru s Hrvati smo imeli govore na demonstracijah, naše govore je ponosno čital naš in tudi katerega sam napisal mladinec Stani (skoraj vse govore). Pomagali sestavljat in pisat pa je bilo kar nekaj prostovoljnih oseb, kasneje tudi skupaj z odborom, kateri je bil ustanovljen za Slovence na Švedskem. Vsako soboto smo se zbirali in po demonstracijah se zbirali in se pogovarjali, kja še lahko naredimo. Nikoli prej in nikoli pozneje se ni zbiralo toliko ljudi v društvenih prostorih po sobotah; vsi smo imeli skupno željo, da Švedska čim prej prizna samostojnost Slovenije. Začeli smo

tudi zbirat denar, pomagali so nam tudi ljudje iz Bosne. Denar smo tudi poslali v domovino, samo zelo tesko je bilo dobiti; kam? Ta družjenja, sestanki z odborom in pa med ljudmi nas je še bolj povezovala med seboj. Dosti krat je zazvonil telefon in vprašanja in slabe besede so kar deževale iz slušalke; zakaj to delate, za čigavo dobro, kaj bo če Slovenija nebo samostojna, zakaj delamo sramoto ostalim Slovencem, to se bo že samo uredilo. Dost krat smo se pogovarjali o teh groženj in še kaj, bili smo žalostni, da ostaja toliko Slovencev, kateri mislijo drugače kot mi. (Danes pa so veliki SLOVENCİ). Res nikoli nismo pomislili; Kaj če pa res ne uspe, kaj se bi lahko dogodilo, kajti kamere so vedno bile prisotne okrog naših sobotnih srečanj. Mi smo pa kljub vsemu nadaljevali. Naši ljudje v sodelovanju Rotary klub, so se tudi povezali z Rdečim križem iz Slovenije; Če je potrebna kjerkoli kakšna pomoč. Tedni in meseci so tekli, naša srečanja tudi. Niti dež niti sneg nas nista zaustavila. V jesenskem času smo dobili kot društvo obisk iz Slovenije, pevci in vodstvo pobratene občine. Pevci so bili ponosni, da so lahko sodelovali na naših demonstracijah, in zvečer na zabavi je dostokrat pogovor potekal, kako je doma.

Nekaj krat smo povabili švedske politike, da se nam pridružijo na naših srečanjih, pripravili so govore in prišli. Pisma s prošnjami so deževala na švedske oblasti; naj vendar že priznajo Slovenijo.

Zima je bila pred vrati, mi smo pa nadaljevali; zadali smo si vse do takrat, da nas Švedska prizna in tudi ostali. Še vedno smo lovili in poslušali vsake novice in telefonski pogovori z sorodniki so bili vedno v ospredju. Naša družjenja so se nadaljevala kakor tudi pisanja na oblasti. (Če danes pomislimo koliko ur in vsega smo tistokrat darovali - sodelovali za to – nihče pa ni rekel; Nimam časa).

Vedno smo sledili dnevnim časopisom in televiziji, kaj je novega, katera država je že

priznala in v upanju, da bo med njimi skoraj tudi Švedska.

Začelo se je novo leto in vse več upanja, da je priznanje vse bliže. Res prišel je 22. januar, ko so nas Švedi končno priznali. Odvalil se je velik kamen od srca in skupaj smo praznovali ta dan.

Veselja ni bilo konec, telefoni so še vedno zvonili. Sobotni čas, ko so se demonstracije vrstile, je nekako ostal prazen. Dolgo se nismo znajdlji, kaj početi sedaj. Počasi se je vse popolnilo. Na žalost pa tudi veliko prisotnih Slovencev se je zopet povleklo v svoj oklep, kot da nismo bili nikoli skupaj, kot da nismo delali dobra dela za vse nas in naših v domovini Sloveniji. Še vedno je prisotna žalost, zakaj tako; koliko se nas je vsako soboto družilo in srečevalo, planirali za naprej, a takoj za tem nas zapustili. Ostalo nas je še vedno veliko, še vedno se zgodi da govor sam nanese, kako je bilo takrat, kdo je bil z nami, kje so sedaj. A vseeno smo bili zadovoljni, da so bili z nami. Spomini so vedno prisotni in bodo vedno ostali.

Zahvala gre seveda vsem, kateri so vsako soboto bili z nami, možem, kateri so z ponosom držali našo novo zastavo, našemu slovenskemu duhovniku g. Jožetu Drolcu, dr. Paulusu Tomšiču, učiteljici Ivani Knaving, učiteljici Nevenki Ušaj, kateri so pripomogli za vse napisane govore in pa seveda našemu mladincu Staniju Ratajcu, rojen v Sloveniji, nakar se je s starši preselil na Svedsko. Tudi prva doma narejena zastava je zagledala luč sveta v njihovem domu. S ponosom sta prinesla s sestro zjutraj na avtobus – na našo prvo demonstracijo, katera je bila v Stockholmu.

Tudi podpise smo zbirali in odposlali v Slovenijo za referendum v decembru 1990 – za »Samostojno Slovenijo«

Po spominih zapisala Marija Perovič, tedanja predsednica Kulturnega društva France Prešeren v Göteborgu.

Marija Perovič Göteborg, 5. avgusta, 2007

Lepo junijsko jutro, ko sem se vsa prestrašena prebudila z napol odprtimi očmi vsa osupla od morečih sanj. Kaj je to, sem vprašala sebe in poklicala moža, ki je še mirno užival v topli postelji.

Veš, imela sem grozljive, neprijetne sanje. « Moje sanje so mi velikokrat prinesle resnična doživetja naklonjenosti. Lotil se me je strah. «Kja je bilo tako grozno, me zaskrbljeno vpraša mož? Razburjenost sem čutila v mojem srcu, pred mano je bila slika, ki ni hotela zbledeti. Da bili smo v cerkvi ljudje vsi črno oblečeni polni obupa; Kamenje smo zakopavali v zemljo, prevzeti in potrti od strahu. To ne bo dobro, sem povedala soprogu, prepričana nekako v ta sum. Ves dan me je spremljala bojazen pred nečem, česar nisem dojela.

Po radiu, televiziji, mediji smo bili seznanjeni s stvarmi, ki so se dogajale v naši domovini. Slovenija si je želela samostojnosti, vstrajala je v svojo zavest in to tudi dosegla. Deležni smo bili in ponosni na uspeh, obraz nam je žarel od sreče. Dva dni kasneje nam je skoraj zastalo srce, ko smo prek radia slišali, da se je začela vojna v domovini Sloveniji. »To so nočne more sem zmedena zabredla v hude težave«. Okamenela sva z možem, kot da so se nam tla pod nogami podrla; Saj to ni mogoče, saj smo si bili bratje in sestre. Ni besed ne čustev, ki bi jih lahko zapisala ali dojela v tistih trenutkih.

Zbrala sem pogum in poklicala sestro po telefonu, jo vprašala kaj se dogaja pri nas. Letala letajo in še ni dojela kaj se je dogajalo ta čas.

Kje ste sestre, bratje, starši, prijatelji, znanci, naši ljudje, kaj se nam dogaja? Bili smo kot obsedeni, toliko adrenalina še nisva doživela v svojem življenju.

Prizadeta, nestrpna, razočarana in potrta sva hodila cel dan, kot da sva na koncu obupa. Nevem, kje sva dobila vso moč, da sva vzdržala, saj sva bila takrat z možem v šibkem stanju zaradi stranja. Kaj storiti, kje smo, kaj sedaj? Telefoni so zvonili, naše društvo France Prešeren se je takoj odločilo, da se udeležimo demonstracij v Stockholmu. Z avtobusom se je veliko naših ljudi ganjenih odpravilo na demonstracijo. Tega srečanja se nisva udeležila.

Vstrajno smo se vsako soboto udeleževali z mnogimi našimi ljudmi v Göteborgu srečanj na demonstracijah. Žal, vseh ljudi, ki sem jih poznala nisem srečala na tem mestu. Vsak pač iz svojih razlogov se ni udeleževal.

Prvič v življenju sva se srečala z ostalimi na demonstracijah, saj je šlo za našo domovino Slovenijo, za naše ljudi, naše potomce, za mir in da nas priznajo še ostali narodi po vsej Evropi kot samostojno državo, ter da se ta nasilja ne pospešijo. Otrokom sva doma povedala, da v slučaju, če se nam kaj naredi, naj vedo, da sva se borila za pravice in resnico za vse ljudi in našo bodočnost.

V teh trenutkih sem tudi spisala pesmi, eno sem celo recitirala na tej srečanjih. Doživljali smo težke čase, vstrajali smo, upajoč, da se naše želje uresničijo. V ospredju je plapolala naša slovenska in švedska zastava. Naše želje so nas združile, kar se je poznalo na naših zaskrbljenih toda ponosnih obrazov. V središču pozornosti, sredi Göteborga smo vztrajali tako dolgo, da smo končno dočakali po nekaj mesecih priznanje Naša države. S tem kar smo gradili smo pomagali sebi, in vsem našim ljudem v naši domovini. Stali smo jim ob strani in jim pomagali sebi in vsem našim ljudem v naši domovini. Stali smo jim ob strani in jim pomagali do končne zmage, ki smo si jo vsi tako želeli.

Ohranjamo to zavest in Bog ne daj, da se še kdaj to dogodi, to bi bila katastrofa propad nas vseh. Tega si nihče ne želi, kajti vsak naj spoštuje in varuje svoj zaklad, ki mu je naklonjen. Srečni smo lahko, da smo to dosegli, kajti nič ne vemo, kaj bi bilo če tega ne bi dosegli....?

Vso srečo Slovenija!

Jonsered 14.2. 2007

VIDA ZOBEC

Hrepenenje

Ko zvonovi so zapeli,
ko so srca razvedreli,
ko luči so se prižgale.
vihar prišel je iz daljave.

Slišali smo grom, grmljenje,
strah v očeh in vse trpljenje,
jok, solze in hrepenenje,
da utihnejo sirene.

Kaj se je to zdaj zgodilo,
se bo spet to ponovilo,
da vasi so pogorete,
hiše, ceste vse razdrete?

Pa poglej le malo vstran,
tam se otrok briše sam,
ko si matere želi,
ona tam na tleh leži.

Tu zdaj fantje nam beže,
S puško branit nam gorje,
Ko lahko bi se ljubili
Bomo se še bolj branili.

Pa nikar ne obupajmo,
saj še vedno upamo,
da nekoč bo le prišla,
mir svoboda na naša tla.

*Vida Zobec
Jonsered 1991*

Lipa

Tako po tihem vedno smo želeli,
da svojo lipo Slovenci na Švedskem bi
imeli.
Končno smo jo posadili,
v maju mesecu Mariji v zahvalo še mnogo
let bi hodili.

Ko lipa vsako leto bo cvetela,
Nam naša srca na novo bodo zaživela.
Ponosno srečni skupaj bomo peli,
topel dom vsak košček svoj imeli.

Vonj njeni nas bo bogatil,
In rane v srcu oblažil.
Sledove solz na obrazu brisal bo,
Plemenito verigo nam v srce uklenil bo.

Ta nas skupaj bo vodila,
v novi rod duhovitost delila.
Zavest bo v nas hranilaa,
da pozabili nebi svojih korenin,nas bo učila.

*Vida Zobec
Jonsered 1993
To v spomin na Vadsteno*

Hej kära vänner!

Stockholm

Bifogat skickar jag information om höstens föredrag som skall skickas till medlemmarna i Svensk-slovenska föreningen och andra intresserade samt läggas ut på föreningens hemsida.

Hälsningar Brane Kalcevic

Lördagen den 27/10 arrangerar vår förening ett föredrag med samtal om katolicism och protestantism.

Tid: 14:30-16:30

Plats: Katolska Domkyrkoförsamlingen i Stockholm, Folkungagatan 46 B.

(T) Medborgarplatsen. Samlingssalen i källaren. (Ingång till vänster om huvudingången).

Medverkande: Zvonko Podvinski, präst, Slovenska Katolska Missionen, Göteborg

Lilijana Potisk-Berg, präst i Svenska kyrkan, Uppsala
Brane Kalčević, moderator
Språk: svenska

De medverkande kommer att i allmänna drag beskriva de respektive kyrkorna och berätta om praktisk ekumenik. Den sistnämnda är av särskilt intresse för såväl slovenier som svenskar. Därför kommer det på slutet att ges möjlighet att ställa frågor.

Kom gärna tidigare, lokalen är öppen från 13:00 och mingla. Vi avslutar mötet med fika.

Herr Podvinski hälsar alla välkomna till slovenska högmässa klockan 17:00 i kryptan.

Välkomna!

Brane Kalčević, moderator

Moja naravoslovna pot: od domačega španskega bezga do bioloških makromolekul

...tole sem napisal za naše krajevno glasilo ob krajevnem prazniku (Aljažev hrib, Celje) (30. junija 2007), morda bo zanimivo tudi za glasilo... Jure Piškur (e-mail: Jure.Piskur@cob.lu.se)

Pred štirimi desetletji, ko sem otroštvo preživel na Skalni kleti, se je človek prvič sprehodil po površini Meseca, po svetu so se osvobajale kolonije, Fellini je posnel Sladko življenje z Anito Ekberg in preplavljala nas je svobodomiselnost hipijevske kulture. Mi smo se zvižali ob glasbi skupine The Beatles, starši so poslušali Slake, za slovensko politično krmilo je prihajal Stane Kavčič, na atletskih stadionih nas je navduševal Stanko Lorger in na Igrišču smo navijali za naše rokometaše. Moj svet se je počasi širil tudi čez Voglajno, ko sem se začel učiti abecede na takratni celjski II. osnovni šoli. Popoldne pa sem se na domačem bregu klatil naokoli, plezal na drevesa in gradil skrivališča, kradel češnje, pazil na mravlje pod našim španskim bezgom, muziciral s flavto, in igral nogomet.

Brezskrbna in lepa leta. Tam zunaj je divjala vietnamska vojna, Prago so zasedli tanki, slovensko politično pomlad so odrezali, Cinkarna je obratovala brez filtrov in Voglajna je bila pravzaprav nekaj najbolj umazanega, kar se je dalo doživeti v bližnji in daljni okolici. Ampak, to se nas skoraj ni dotikalo, uživali smo "debela" in srečna zgodnja sedemdeseta leta. Na Kamnih ob Savinji je sem in tja dišalo po travi, alkoholno nedolžnost smo zgubljali z En starček in ob večerih smo na ognju cvrli pasjo radost. Še najhujše je bilo, da sem na koncu moral zamenjati osnovno šolo in sem nekako "izgubil" del mladostnih prijateljev. A največji prevrat je bil vseeno začetek gimnazijskih let: od fanta k mladeniču in začetek metamorfoze v naravoslovca. Vedno sem imel rad tudi tuje jezike in kulture, a takratna okolica je vztrajala, da je to moja šibka točka. Najbrž bo to tudi res. Igre z žogo sem zamenjal za judo in tega nisem zapustil do danes.

Leta 1979 sem začel s študijem biologije v Ljubljani in ga pozneje nadgrajeval tudi s študijem kemije. Večja mesta širijo obzorje: celjsko punco sem zamenjal za ljubljansko in pozneje za

Gorenjko, začel sem tudi s študijem skandinavistike in Celje je bilo skoraj pozabljeno. Ljubljansko obzorje so še razširila moja stockholmska leta. Najprej sem prišel na Švedsko in Finsko študirat njihovo literaturo, a sem kmalu zopet postal kemik in se ukvarjal s strukturo bioloških makromolekul, ki hranijo zapis naše dednine. Moj takratni predstojnik je sedaj predsednik Komiteja za Nobelovo nagrado iz kemije.

Diplomiral sem leta 1985 in se mrzlično otepal služenja vojaškega roka. S ponarejenim potnim listom sem s svojo družino pomladi leta 1986 zbežal čisto do Avstralije. Tam sem opravljal doktorske študije na kvasovkah, medtem pa je naša stara domovina začela vidno razpadati. Njen konec sem dočakal na Danskem, kjer sem bil raziskovalec na Carlsbergovi pivovarni. V tistih letih sem bil tudi kontaktna oseba nastajajočega slovenskega ministrstva za zunanje zadeve in skrbel za povezavo z dansko vlado. Postal sem docent na Univerzi v Koebenhavnu in preživel pol leta tudi v Kaliforniji. Pozneje sem postal izredni profesor na Danski tehnični univerzi. Pred tremi leti sem se preselil čez most, uro vožnje od Koebenhavna, skoraj zraven Malmoeja, in bil izvoljen za profesorja molekularne genetike v švedskem Lundu. Tu blizu je odraščala Anita Ekberg, službovala Astrid Lindgren in tu se je prvega naravoslovja učil Carl Linne. Naša univerza je še vedno ena vodilnih v Evropi in na svetu. V Lundu, ki je le malo večji od Celja, imamo tudi celo vrsto inovativne industrije, ki je s svojimi izdelki tudi del slovenskega vsakdana. Skoraj vsak gotovo pozna Tetra Pak, ki se ukvarja s pakiranjem živil, pa farmacevtskega velikana Astra Zeneco, in razvijalca mobilne telefonije Sony Ericsson in Ericsson. Osrednji predmet mojega raziskovanja pa so še vedno kvasovke in biološke makromolekule, DNA in encimi. Tudi razvoj novih metod zdravljenja raka, genska terapija, in razvijanje gensko modificiranih organizmov (GMO) predstavlja del mojih raziskav. Pišem tudi univerzitetne učbenike in sodelujem s celo vrsto tujih univerz in poučujem o molekularni biologiji študente in raziskovalce iz ducata različnih dežel. Ustanavljam nova biotehnoška podjetja. Moje delo vzame tudi sedem dni na teden pa še za osmi dan bi ga bilo dovolj.

Nikoli se nisem poročil, a že četrto stoletje živim z Judito, ki me spremlja s kontinenta na kontinent in si služi kruh s pivskimi kvasovkami. Imava dva fanta, Jana in Jurčka. Z Judito rada tečeva, gledava filme, skrbiva za najin vrt in srebava piva z različnih koncev sveta. In klepetava s prijatelji in znanci, ki sva jih nabrala med najinim potepanjem.

Skoraj čisto navaden avgustovski ponedeljek, pa ni čisto tako:

Danes je bil prvi šolski dan, tokrat sem šel v četrti razred. Zame so te otvoritve vedno bile velika doživetja, pa naj je bilo l. 1967, l. 1990, l. 2004 ali pa letos. Včeraj je bila poslovilna zabava Jurčkovega razreda, tri razrede so sedaj stisnili v dva. V bistvu to ne prinaša nič novega, pouk je tako ali tako potekal preko razrednih mej, tudi simpatije. Tako je Jurček danes obsedel v prvi klopi s skupaj s So, ki je bila prej v vspelednici. Sofie je skoraj moj ideal svetlolase desetletnice ...s počevnimi očmi ...vitka kot jelka. Že nekaj časa je "zatreskana" vanj ...ali pa v njegove judo medalje ...

Včerajsnja zabava nama je z Judito podarila tri proste ure. Šla sva na gozdni tek. Po dolgem času sem tek cel uro in to vsaj 10 km, gor in dol, ob potoku, po gozdu, ob ribniku. Danes oba čutiva utrujenost v mečih...tako bom pripravljen za uvodni judo v torek. Nedeljo sem zalkjučil z obiskom kina in gledla španski Panov labirint. Zelo krut film o državljanski vojni, skoraj črno-bel, a prisrčen s pravljičnimi in fantazijskimi vložki.

Danes smo Jurčka, na njegovo željo, vpisali na poskusno poučevanje kitare. Jaz skušam

popraviti garažna vrata, kar je kar majhen podvig, ki vključuje rezanje in luknanje pločevine. Judita se otepa prehlada.

August se niti ni iztekel, a dnevi so že jesenski. Včeraj je bilo v gozdu tudi opaziti prve rumene liste. Danes pa so rumene tudi naslovnice tukajšnjih časopisov. Seveda zaradi Caroline, ki je zopet osvojila zlato v sedmerboju. Imenitna prestava, ni kaj, in v svojem perfekcionizmu je skromna....

Toliko, sedaj pa se moram posvetiti delu. Novi ljudje kapljajo v moj laboratorij ...kmalu nas bo šestnajst ali celo sedemnajst. V četrtek imam dva zaključka magistrskih nalog in naslednji ponedeljek začetek predavanj. Stresno, kot ponavadi na začetku semestra.

Jp

Slovenec, povratnik s Švedske *Jože Kragelj* **Odmev na anketo s prejšnje številke IG**

Prihod na Švedsko

Na Švedsko sem prišel z delovno vizo, dne 6. 11. 1966. Prvih šest mesecev sem živel v neki baraki Landskrona Virket 1, nato dve leti pri neki starejši gospe na Södra Långgatan 1 (Ivan Predikaka in Hendrik Jausovec sta mi prepustila to stanovanje). Potem sem se oženjen še trikrat selil z družino.

Služba, hobiji

Sprva sem bil v Landskverku karusel – strgar, 5 let pa v Kockums, Malmö – sprva delovodja brusilnice, nato 4 leta ”manuell programerare” dodelovalnih strojev. Leta 1972 sem končal dopisno tehnično šolo Hermods inštituta.

Aktiven sem bil v društvih TRIGLAV in

SLOVENIJA, igral sem saxofon v *Landskrona blåsorkester* in treniral judo v *Landskrona Idrottsförsamling* (1.kyu)...

Sorodnikov na Švedskem nimam. V vrnil 1. 2. 1977. Tu sem se odlično znašel. Za Švedsko mi v prvi vrsti ni žal, toda to deželo nosim v srcu. Vendar je Slovenija vedno bila moja edina domovina. Toda o deželi Švedski VSE NAJBOLJŠE! Slovenijo sem se

Osamosvojitve Slovenije 1991

Slovensko osamosvojitve sem doživljal z orožjem. Sem veteran št. 12142 in odlikovan komandir Narodne zaščite občine Štore v vojni za Slovenijo. Cel čas vojnega stanja sem načeloval veliki enoti lovcev in civilnih prebivalcev, usposobljenih za obrambo in seveda oboroženih. Sedaj sem že vrsto let

podpredsednik okrožne asociacije Zveze vojnih veteranov.

Spomini na Švedsko

Foto:
1) Naslovna
slika: Jože
Kragelj,
veteran št.
12142
2) Z Majdo,
Štefanom,
Jožetom in
atekom
Avgustom
pred mojo
"stugo",
1973
3)

Kulturniki društev Triglav in Slovenija v Göteborgu, 1974 4)
Viki, Ivo, Marjan in Slavko pa moja malenkost – Kvintet
"Triglav – Slovenija, 1974

Besedilo in fotografije posredoval

Jože Kragelj

Ett SOMMARMINNE från Slovenien av familjen Žokalj / Fisher (juli 2007)

Inskickad av
Martin
Žokalj,
Kopen-
hagen, DK

21 dni v peskovniku, ali kje je črna Afrika?

Zakaj Namibija? Enostavno: Nekega dne pade večkrat načeta odločitev, da se odpravim z znanim popotnikom Zvonetom Šerugo nekam daleč, daleč. Tako izberem izmed več destinacij Namibijo. Tako se dogovorim za pot in poln vprašanj in pričakovanj zapustim domače in grem pogledat kako izgleda ta dežela. In potem ...

Čudovita pokrajina puščave Namib, nacionalni parki, enkratna plemena, ogromna prostranstva, kjer se res lahko začutiš. Je pa dežela poleg vseh lepot in zanimivosti zelo primerna tudi za bolj občutljive duše: izredno urejena (nekdanja nemška kolonija), z odlično založenimi trgovinami v mestih, vzdrževanimi cestami, z zelo zdravim podnebjem – in istočasno tam daleč v gmajni še vedno do popolnosti afriška. Potovali smo z najetimi terenskimi avtomobili, spali včasih v urejenih kampih in šotorili drugič sredi puščavskih prostranstev ali na robovih plemenskih vasi, ob večerih na ognju pripravljali hrano in gotovo in z veseljem vmes tudi kaj spili. Tura je znana po dobrih zabavah in tudi mi se tej tradiciji nismo izneverili. Namibija je štiridesetkrat večja od Slovenije, premore pa ravno tako le dva milijona prebivalcev - prostora za vesele družbe je bilo več kot dovolj!

Podnebjje? Maja se začne južna jesen, kar pomeni konec deževne dobe ter začetek hladnega obdobja. Julija smo bili sredi južne zime. A brez skrbi, ni bilo snega, temveč idealne dnevne temperature (20 – 30 stopinj) , noči pa so bile na jugu nekajkrat tudi sveže: nekaj stopinj nad ničlo. Topla spalna vreča je rešila vse probleme. Proti severu je

bilo nekaj stopinj topleje. Istočasno pa je junija zrak kristalno čist, puščava zacveti in pogoji so idealni za fotografiranje. Dežja ni bilo, razen enkrat (meglice)???

Transport? Namibija ima poleg nekaj glavnih odlično razvito tudi mrežo puščavskih makadamskih cest. V treh tednih smo prevozili dobrih 5000 kilometrov, od tega bo kakih 4000 km makadama, puščavskih kolovozov in brezpotij. Vozili smo silno trpežne in preizkušene Toyote s štirikolesnimi pogoni in s prostorom za veliko prtljage. Vozili smo sami. Namibija je dežela, kjer greš po svoje in se krasno (a le začasno) izgubiš. Enostavno!

Število potnikov? Namibija z vsemi njenimi prostranstvi in urejenostjo omogoča zelo veliko varnosti tako, da nas je bilo v skupini triindvajset in potovanje je potekalo brez težav.

Skupina pa se je ujela in delovala kot ena družina skozi vso pot.

Zdravje? Podnebje na jugu Afrike je izredno zdravo. Nobeno cepljenje ni obvezno, v zmerni malarični nevarnosti naj bi bili le eno noč na angolski meji toda kljub silnim pripravam na komarje ni bilo niti enega.

Hrana? Kar smo si znali privoščiti in pripraviti sami s pomočjo kuharja, ki je bil enkrat, restavracij je bilo na poti namreč silno malo! V mestih so bile trgovine založene skoraj kot pri nas. Hrane je bilo kolikor nam je srce poželelo in želodec zmožel. Postopek je bil lepo utečen: vsak dan drug avto je dežurni, zadolžen tako za kuhanje kot za pospravljanje. Delovne počitnice torej! Zajtrki kot si jih doma privoščite iz hladilnika in štedilnika, z jajci, salamami, siri, müsliji itd. Kosila praviloma v obliki sendvičev in solat kje za cesto, večerje z ognja med šotori, kjer praviloma ne manjkata žar in lepi kosi mesa – jasno, kuharji pa se lahko izživijo še z marsičem drugim. Pridno skrbimo tudi za zelenjavo in solate, vegetarijanci na tej poti ne stradajo. Za posladek pa si je naša skupina na moj predlog izvolila palačinke.

Za poplaknit grla pa je bilo vedno na razpolago kaj brezalkoholnega ali pa za nas večje nekaj za razkužiti ali pa dobro južnoafriško vino.

Kaj za konec?

Vse skupaj je delovalo kot zelo dobro namazan stroj, kar se tiče Zvonetove organizacije, skupina je bila fenomenalna, kuhar noro dober, izkazal pa sem se tudi jaz, ki so me po Namibiji klicali Miško.

Ali z eno besedo FANTASTIČNO.

Branko Verdev

Srečanje v moji deželi

»Navihanke« po kulturnem programu

Ali se še spominjate Izseljenskega piknika, ki ga je vsako leto organizirala Slovenska izseljenska matica v Škofji Loki. Večkrat je na tem pikniku nastopal tudi ansambel Vikis iz Hästvede, kajti Viktor Semprimožnik je bil v tistem času zelo produktiven v izdajanju glasbenih kaset in kasneje zgoščenk, zato se je s svojo glasbeno nadarjeno družino rad

odzval in nastopal na teh piknikih.

Kako je prišlo do teh piknikov? Začelo se je pravzaprav pred 51 let, ko so slovenski izseljenci iz severne Amerike začeli prihajati na množične obiske v Slovenijo in si zaželeli skupnega piknika, kjer bi se lahko srečali, pogovorili in veselili v domačem slovenskem duhu. To prošnjo jim je SIM z veseljem uslišala.

Program je povezoval
Boris Kopitar

No danes so drugi časi, slovenske oblasti finančno pomagajo raznim organizacijam, ki se ukvarjajo s slovenskimi izseljenci, tako da se je finančna pomoč SIM zelo zmanjšala. Razen Slovenske izs. matice imamo tudi naslednje organizacije in krovna društva: Slovenija v svetu, Svetovni slovenski kongres in Rafaelova

družba. Tako si te organizacije delijo izseljniške dneve med seboj in vsi organizirajo kaj pomembnega za nas Slovence po svetu. Vse skupaj pa se zaključi z Vseslovenskim srečanjem v Državnem zboru RS v Ljubljani. SIM je preimenovala izseljenski piknik v *Srečanje v moji deželi*.

Letos je bilo to srečanje prvo nedeljo v juliju in prav dva dni pred tem so popravili moj avto v Trstu, da smo se lahko odpeljali do Bohinja. Iz Primorske do Bohinja je nekaj čez 200 km. Na Bledu pa je prišlo do velikega prometnega zastoja, tako da smo zamudili uvodni govor. Od

Bleda do Ukanca je več kot 40 km polževe poti, kajti v nedeljo je zmeraj veliko prometa, ker Slovenci radi hodimo v gore oziroma k slapu Savice in v Triglavski narodni park.

Srečanje v moji deželi je bilo na zeleni trati hotela Zlatorog, ki se nahaja v Ukancu na obrobju gozdov in obrežja Savice, toda nedaleč od Bohinjskega jezera. Pravzaprav se je to srečanje začelo že z mašo v Bohinjski Bistrici, kjer so nastopali povabljeni pevski zbori. Popoldne pa je začela kulturna prireditev pred hotelom, kjer so se vrstili slavnostni govori in pozdravi pomembnih govornikov: Zorko Pelikan, državni sekretar Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Sergij Pelhan predsednik Združenja Slovenske izseljenske matice in podžupan občine Bohinj Anton Urh, je pozdravil udeležence v imenu občine Bohinj. Mi smo se posedli k znancem in prijateljem iz slovenskega društva na Reki; po uradnih podatkih nas je bilo vseh skupaj z nastopajočimi okoli 400.

Kulturni program je odlično povezoval poznani Boris Kopitar, ki je z veseljem tudi prepeval, vse pa se je začelo s slovensko himno. Program je bil več kot dve ure dolg. Nastopali so: pevski zbor društva Bazovica iz Reke, ki letos slavi visoko 60 obletnico društva, pa pevski zbor Kredarice iz Novega Sada, folklorna skupina in pevski zbor društva »France Prešeren« iz Skopja. Nastopal je tudi Aleksij Pregarc z ansamblom Ano ur`co al prej iz Trsta, pa Melita Osojnik in solistka Nataša Loborec Perovšek itd.

Številni poslušalci, tudi rojaki s Švedske, so uživali v poletnem soncu

Po kulturnem programu nam je zaigral v veselje in za ples ansambel Nagajivke. Zabavno-plesni program je bil le nekaj več kot pol ure dolg, kar je zares prekratko, saj je bilo ob šestih zvečer vsega konec. Toliko kilometrov smo napravili, pa plesa skoraj nič. Saj azumemo, da se je nekaterim mudilo domov. Toda kaj bi bilo če bi na Slovenskem srečanju na Švedskem objavili ob šestih zvečer: » Videli ste

kulturni program, zdaj pa pojdite domov z veselim srcem«! Kaj šele, mi na Švedskem plešemo in rajamo do druge ure zjutraj. Če se pripeljemo do 600 km daleč, potem moramo tudi plesati toliko, da nas bodo noge cel teden bolele. Opazil pa sem tudi nekaj drugega, ko sem se pozdravljal z ljudmi in jih spraševal od kod so, mi je večina odgovorila, da so iz Novega Sada, Skopja, Reke in Trsta. Pohvaliti se moram, da smo bili iz severa Evrope – s Švedske kar trije. Iz drugih evropskih držav jih je bilo zelo malo, jaz jih v glavnem nisem srečal. Videlo pa se je, da so slovenska društva iz bivše YU v kulturnem razponu, tako kot smo bili mi na Švedskem v 70-tih in 80-tih letih, ko smo bili mladi in polni želja po domovini in slovenski kulturi ter srečanjih. Upam, da se bodo ti časi še kdaj vrnili med nas, da nam ni za vedno odzvonilo.

Vam pa priporočamo tudi v imenu Slov. izs. matice, če boste prvo nedeljo v juliju v domovini, vzemite si čas, izrabite priložnost in udeležite se *Srečanja v moji deželi*. Z veseljem nas vabijo, kajti zelo nas pogašajo in Bohinj je prekrasen sredi poletja.

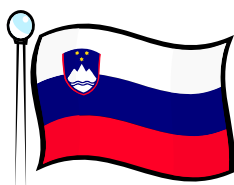
Na srečanju sem se pogovarjal tudi z evropskim poslancem Lojzetom Peterletom, ki je eden izmed kandidatov za predsednika Republike Slovenije. Lojze Peterle je res izkoristil priložnost in je imel precej dolg govor na srečanju. V svojem govoru je poudaril, da so izseljenci tudi pomemben člen slovenskega naroda, kar so dokazali s svojim delom za mednarodno priznanje Republike Slovenije. Opaziti je bilo, da je bil Lojze zelo priljubljen med prisotnimi, ki so ga oblegovali, se z njim slikali ter ga s spoštovanjem pozdravljali in ga povpraševali o vsem mogočem. Predsedniški kandidat pa je vsem ustregel in se z vsemi z veseljem pogovoril. **Lojze Peterle** je predsedniški kandidat, ki ga podpirajo pomladne stranke - SDS, NSi in SLS. Od junija 2004 je tudi poslanec evropskega parlamenta.

Njegova največja tekmeca na predsedniških volitvah sta: **Danilo Türk**, ki je profesor

mednarodnega prava, je predsedniški kandidat Socialnih demokratov, DeSUS-a in združenja Zares in **Mitja Gaspari**, ki ima precejšnjo podporo LDS-a in je bil leta 1992 minister za finance, leta 2001 pa je postal guverner Banke Slovenije. Do sedaj je prijavljeno okoli 12 kandidatov za predsednika RS. Dne 21. oktobra 2007 bodo v Republiki Sloveniji volitve predsednika republike.

Foto: **Ciril M. Stopar** ter predsedniški kandidat in evropski poslanec **Lojze Peterle**

Ciril M. Stopar

Osrednje srečanje starejših Slovencev v Barnakälla

Foto: **UO SLOVENIJA, Olofström** in lastnik **Barnakälla**

Zadnjo soboto v avgustu smo si želeli čimveč lepega vremena, kajti Slovenska zveza in KD Slovenija iz Olofströma sta organizirali piknik in srečanje starejših Slovencev. Tudi letos nam je pri tem projektu finančno pomagal Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Vabilu so se odzvali Slovenci na jugu in vzhodu Švedske ter SKD Planika iz Malmöja.

Pravzaprav nismo bili odvisni od vremena, kajti imeli smo na razpolago velik šotor, da ne bi podrobneje opisoval je bil šotor podoben tistim kot jih imajo v cirkusu. Imel je dvojna lesena vhodna vrtata in notri je bilo mesta za več

kot sto ljudi. Imel je nizek oder za muziko ali nastop in po tleh je bil lesen pod, tako je bilo tudi veliko mesta za ples. Veseli smo bili tudi, da bomo imeli mize s hrano v šotoru in ne bomo trepetali pred dežjem.

Minulo leto smo začeli peči meso na žaru šele ob prihodu gostov, kar se je pokazalo za napačno, ker pečenje traja najmanj dve uri. Ker pa veliko gostov pride od zelo daleč smo se letos potrudili in začeli z delom še pred dvanajsto uro dopoldne. Tako, da je bila pol ure po prihodu gostov vsa hrana pripravljena na postrežnih mizah v šotoru.

- 1) *Barnakälla Park*
- 2) *Kosilo*

Marsikdo je bil začuden s prostornostjo šotora in ker je enkrat malce porosilo so se vsi odpravili v notranjost šotora in začeli s kosilom.

Tudi kviz z vprašanji iz Slovenije in Švedske je bil na razpolago in več kot polovica prisotnih se je udeležila »tipsrunde«, kot ji pravimo na Švedskem, obenem pa so se tudi malce sprehodili,

kajti dež je pojenjal. Ciril je v imenu Slovenske zveze razdelil kar 10 nagrad najboljšim. Nato smo tudi razdelili 3 diplome- čestitke članom, ki so praznovali okrogle obletnice. S pomočjo Viktorja Semprimožnika in njegove harmonike smo jim zapeli in nazdravili še na mnoga leta. V še boljšo voljo nas je spravil Viktor, ki je specialist za take reči. Igral je na harmoniko in nam prepeval ter plesal pred skupino plesalcev, ki mu je sledila. Tudi avtor te reportaže je nekatere spravil v dobro voljo, ko si je na glavo nadel košaro za gobe in predpasnik ter poskakoval okoli, kot da ga je pičila čebela.

Ker pa je posijalo toplo sonce se je skupina balinarjev odpravila na travnik pred šotorom in balinalo se je do pozno zvečer. Iz šotora pa se je slišala slovenska pesem in veselja ni bilo konca. Letos ni bilo toliko gob kot minulo leto, kar je menda krivo deževno vreme ali pa tudi,

da je bilo prelepo na pikniku in so se prisotni odločili, da dan preživijo v dobri družbi in ne v iskanju jurčkov.

Foto: *Vesela družba*

Pohvaliti moramo naše pekače in kuharice, ter vse ki so tako pridno pomagali. Veseli smo bili, da je bilo med navzočimi tudi precej mlajših gostov druge generacije.

Organizatorji smo zadnji zapustili Barnakällo šele ob devetih zvečer. Barnakälla je v pokrajini Skåne, v bližini mesta Bromölla, ki je oddaljena od Malmöja okoli 125 km. Nova, mlada lastnika turističnega kraja sta popravile vse objekte in zgradila nekaj novih. Zgradila sta tudi malo kapelo na steni, kamor vodijo stopnice in kjer je bilo med letom veliko porok. Nato se lahko

zabavajo v pokritem lokalju in tam tudi prenočijo ali pa se tudi kopajo v SPA bazenih, ki so postavljeni kar v naravi. Nam pa gredo na roko, da nam posodijo mesto za prireditev za nizko ceno, tako da lahko izvedemo to srečanje.

Vabimo vas tudi naslednje leto in to 30. avgusta, ker smo že rezervirali prostor, takrat bo tudi slovenski duhovnik imel v nedeljo mašo v Olofströmu.

Piril Marjan Štopar

SEMINAR ZA SLOVENSKE IZSELJENSKE NOVINARJE IZ CELEGA SVETA V

LJUBLJANI

Vsake nekaj let organizirajo slovenske oblasti seminar za slovenske novinarje iz sveta. Zainteresirani kandidati

pošljejo v Ljubljano prošnje z življenjepisom in opisom svojega dela v slovensko-izseljeniških medijih. Potem izberejo udeležence seminarja, kajti število je omejeno. Kot sem zapazil na seminarju, ni ta seminar primeren za novinarje začetnike, ker se tu ne učiš kako pisati ampak poslušaj predavanja priznanih novinarjev, profesorjev, doktorjev, ministrov in ostalih priznanih organizatorjev kako oni tej reči strežejo in na kakšen način delajo. Tako da smo lahko pridobili na znanju in povečali svoje izkušnje s predavanji na najvišji ravni, ko smo istočasno tudi lahko

spraševali predavatelje o vsemu kar nas je zanimalo, da so se ta predavanja dostikrat zavlekla pozno v noč.

Zadnji teden v maju in prvi teden v juniju smo se zbrali slovenski izseljeniški novinarji iz celega sveta v Ljubljani. Prisotnih je bilo 22 slovenskih radijskih, televizijskih in časopisnih novinarjev iz Kanade, Združenih držav Amerike, Argentine, Avstralije, BiH, Srbije, Nemčije, Švice, Velike Britanije in Švedske.

Foto: 1) Pri Komisiji za Slovence po svetu 2) Na Ministrstvu za obrambo 3) V gneči je bil razpoznaven predsednik slovenskega parlamenta, g. Janez Janša

UDELEŽENCI SEMINARJA:

Avstralija: **Florjan Auser**, Slovenia Media House, Glas Slovenije, TV 31 Mebourne – urednik Stičišča avstralskih Slovencev, Sydney. **Florian Falež**, Community Broadcasting Service FM 91.9 - enourna slovenska oddaja tedensko Canberra. **Marta Magajna**, sodelavka v listu Misli (mesečnik), sodelavka pri Stičišču avstralskih Slovencev, raziskovalka pri Arhivski organizaciji HASA. **Wakeley Lenka**

O'Connor Šraj, Slovenske radijske ure - sodelavka, Melbourne.

Argentina: **Mirko Vasle**, Okence v Slovenijo - urednik rad. oddaje Buenos Aires. **Marta Petelin**, Argentina Svobodna Slovenija (tednik) - sodelavka in članica uredništva Buenos Aires. **Tatiana Panaino Gelb**, Slovenski kotichek v Argentini - urednica Buenos Aires. Kanada: **Branko Maligec**, časopis Slovensko kanadskega društva - urednik Winnipeg, Manitoba. **Darko Kristan**, Radio glas kanadskih Slovencev - urednik in direktor zasebne firme, Toronto.

ZDA: **Violeta Ruparčič**, slovenska radijska oddaja v Pittsburgu - ustanoviteljica, producentka in poročevalka Pittsburgh. **Vida Košir**, časopis Prosveta - urednica slovenskega dela Pittsburgh – Imperial. **Tone Ovsenik**, Slovenska radijska ura - urednik Cleveland, Ohio. **Švedska:** **Ciril M. Stopar**, ustanovitelj in gl. urednik revije Društveno glasilo iz KD Slovenija, Olofström. Član redakcije Informativnega glasila Slov. zveze. **Nemčija:** **Alojz Ozmec**, Video Slovenija-Berlin - urednik slov. telev. oddaj Berlin. **Dušan Čegovnik**, tiskovni predstavnik slovenskih društev "Maribor" (Hilden) in "Slovenski zvon" (Krefeld), sodelavec slovenskega elektronskega dnevnika MOREL, Družina, Naša luč, Moja Slovenija, Essen. **Švica:** **Irene Sterckx**, Švica, Ženevske novice – novinarka, Ženeva. **Velika Britanija:** **Valerija But**, internetna televizija Vest.si - rubrika London. **Srbija:** **Branko Volf**, Osrednja revija za

Slovence zunaj meja domovine, rubrika "Pisali ste nam" - sodelavec in Bilten Naše skupnosti - član uredništva Niš, **Zlata Radisavljevič**, bilten Kredarica - glavna in odgovorna urednica biltena Društva Slovencev "Kredarica" Novi Sad. **Miroslav Miha Piljušič**, Srbija Slovenska beseda - glavni odgovorni urednik, esejist in prevajalec. Zaječar. **BiH:** **Branimir Souček**, preko sredstev javnega obveščanja poroča v javnost o delu Slovenske skupnosti v Tuzli, piše kronologijo Skupnosti Tuzla. **Silvija Dervišefendič**, mladinski časopis Planinček - glavna urednica, Sarajevo.

Foto: *V konferenčni dvorani*

Novinarski seminar je organiziral Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu pod vodstvom odlične koordinatorke seminarja Tatjane Kljun- Lesjak, ki je dala v časopise, na radio ter TV naslednjo izjavo: »S tem seminarjem smo želeli rojake, ki so dejavni na različnih medijskih področjih, seznaniti z novostmi v Sloveniji, z delom Državnega zbora in Komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, z delom Državnega sveta in Komisije za mednarodne odnose in evropske zadeve, z Zakonom o odnosih RS s Slovenci zunaj njenih meja, z regionalnimi in nacionalnimi mediji v državi, z Uradom za komuniciranje in raznimi drugimi pomembnimi inštitucijami slovenske države. Prav tako smo poskušali omogočiti predavanja in srečanja s pomembnimi strokovnjaki iz medijskega področja, prav zato smo obiskali nekaj medijskih hiš, v Sloveniji in v zamejstvu. Udeležence seminarja smo seznanili z delovanjem nekaterih ministrstev, zato so se osebno srečali z visokimi predstavniki vlade, kot so: minister za zunanje zadeve dr. Dimitrij Rupel, minister za obrambo Karel Erjavec in z ministrom za finance dr. Andrejem Bajukom ter drugimi.

Večji del programa je bil zasidran na obisku in prepoznavanju organizacije dela profesionalnih medijskih inštitucij v matični Sloveniji, na Primorskem in na Koroškem v Celovcu. Obiskali so slovenske tiskovne agencije, kot je Delo, Radia Ognjišče, Regionalnega studia VTV Velenje, Regionalne TV in radia Koper-Capodistria, Primorskih novic, ORF v Celovcu, kjer so se pogovarjali z uredništvom revije Novic in revije Nedelje na Koroškem,

posebno pa Radia in televizije Slovenija. Obiskali smo tudi dve uspešne slov. gospodarske firme, to sta Luka Koper in Istrabenz, ki sta s svojim delovanjem prekoračila slov. meje in se uveljavili v svetu. Zadnji dan seminarja so slov. izseljeniški novinarji zaključili z izletom v Prekmurje in v Jeruzalem v Prlekijo. Že večkrat sem organizirala podobne seminarje ampak priznati moram, da se je tale skupina novinarjev zelo potrudila in se skupinsko dobro ujela ter požrtvovalno delala, čeprav smo večkrat prekoračili delovni načrt in čas.

Dnevnik novinarskega seminarja

Nedelja 27. maja 2007

Prihajali smo iz vseh kontinentov, iz raznih koncev sveta. S seboj smo prinesli odtenek kulture tiste celine kjer živimo, toda vseh skupaj nas je vezalo to, da imamo materine ali očetove korenine v Sloveniji. Nekateri so prišli naravnost iz letališča, drugi iz avtobusne oziroma železniške postaje. Mene so sorodniki pripeljali prav do City Hotela v Ljubljani, ki je last avstralskega Slovenca ing. Nika Krajca in njegove družine. V tem hotelu, ki je sosed poslopja RTV Slovenija bomo preživeli večino naslednjih dni. Niti sanjalo se nam ni kako bomo morali garati od zore do mraka. Zbirali smo se v jedilnici, kjer sta nas dve urednici takoj prijeli v klešče, nas spraševale od kje smo, kaj delamo in nas slikale. Šele nato smo se spoznali z ostalimi udeleženci seminarja. Vesel sem bil, ko sem srečal tri stare znance, ki smo bili na seminarju arhivarjev leta 2004.

Koordinatorica ga. Tatjana Lesjak Klun iz Urada Vlade RS za Slovence po svetu in zamejstvu nas je zbrala v konferenčni dvorani in nas seznanila z bogatim programom seminarja, v katerem se bodo v prihodnjih dneh vrstila predavanja, srečanja in pogovori z ljudmi, o katerih lahko povprečni novinarji le sanjajo. Nato smo tisti, ki smo hoteli odšli na večerjo, katero smo si morali prvi večer plačati sami, kajti oficialno se je začel seminar šele naslednji dan zjutraj.

Ponedeljek 28. maja

Ob sedmih zajtrk, ob osmih pa je ga. Lesjak že odprla seminar in nam predložila delo današnjega dne. Ob devetih nas je prišel pozdraviti državni sekretar Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, g Zorko Pelikan, ki nam je zaželel veliko uspešnega dela in nam kratko opisal namen seminarja. Takoj zatem smo že tekli na avtobus, ki nas je čakal pred hotelom in odpeljali smo se v Ministrstvo za Zunanje zadeve, kjer nas je sprejel minister dr. Dimitrij Rupel. Predstavil nam je delo ministrstva in nas seznanil o pripravah predsedovanja Slovenije Evropski skupnosti od 1. januarja – 1. julija 2008. Povedal nam je tudi, da bo Slovenija postala članica šengenskega sporazuma od 1. januarja 2008. Nato pa nam je državni sekretar Andrej Šter odgovarjal na vprašanja s področja Ministrstva za zunanje zadeve RS. Zatem smo se odpeljali v Državni zbor, kjer smo se srečali z Komisijo za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu. O delu te Komisije nam je povedal njen preds. mag. Janez Kramberger, nato nam je precej kritično o tem delu povedal še stari znanec, prejšnji preds. Komisije g. Franc Pukšič, v pogovor so se vključili tudi drugi člani te Komisije.

Nato je prišel na vrsto pogovor z Državnim svetom RS, njegovim predsednikom dr. Janezom Sušnikom in člani Komisije za mednarodne odnose in evropske zadeve ter z Marto Turk, predsednico Komisije za gospodarstvo in članom Komisije Vincentom Otoničarjem. Razložili so nam vlogo Državnega Sveta in zapomnil sem si pomembno stvar, da ima pravzaprav Državni svet vlogo drugega doma Republike Slovenije in da lahko za eno leto odložijo zakon, ki ga je sprejel Državni zbor, oziroma ga vrnejo Državnemu zboru na ponovno obravnavo in

odločanje. Po izteku enega leta, pa zavrnen zakon, ki je morda popravljen ali pa ne, dobi pravico veljave.

Pred poslopjem Državnega zbora smo se rokovali s predsednikom Vlade RS g. Janezom Janša, sporočil sem mu pozdrave Slovencev na Švedskem in takoj se je spomnil romanja v Vadsteno, kjer je bil pred leti gost, z veseljem po pošilja pozdrav vsem Slovincem na Švedskem. Takoj zatem smo odšli v hotel City na zaslužen kosilo, kajti lakota nas je dobro zdelala, toda človek sploh ne misli na to, ko srečuje take pomembne ljudi, ki nam posredujejo informacijo iz prve roke, kot to doma rečemo.

Po kosilu smo se srečali s STA (Slovenska Tiskovna Agencija) in namestnikom direktorja Janezom Damjanom in Nino Vučinič, opisala sta nam razvoj dogajanja in delo Slovenske Tiskovne Agencije. STA oskrbuje z najnovejšimi novicami razne medije, za to pa morajo ti mediji to tudi plačati.

Pogovor je stekel tudi z direktorjem RTV Slovenija, Vinkom Vasle, ter odg. urednico 1. programa Radia Slovenija Tatjano Pirc. Svoje delo nam je opisal tudi odg. urednik razvojnega programa Radia Slovenija Matjaž Erznožnik. Najbolj pomemben za nas v tujini pa je bil pogovor z novim urednikom programa za Slovence po svetu, Tonijem Latenerjem, ki nam je razložil, zakaj so skrajšali ta program na samo eno uro. Ta oddaja je vsak petek od 21.00- 22.00 ure.

Po obsežni diskusiji je prišlo do konkretnih dogovorov med prisotnimi novinarji in zastopniki raznih služb nacionalne RTV Slovenija o izboljšanju kontaktov in načina dostavljanja novic, glasbe in drugih potreb radijskim postajam, katere predstavljamo. Dan smo zaključili zelo kasno zvečer, po večerji smo odšli spat.

Torek 29. maja

Vstajanje za mene je bilo že pred šesto uro zjutraj, nato pa sem opravil sprehod po jutranji Ljubljani in obvezno fotografiranje Tromostovja, Prešerna, cerkve sv. Nikolaja in tržnice, na kraju pa še Zmajskega mostu. Še kratek izlet do Tabora in spet nazaj v hotel. Nato pa še zajtrk s kolegi v hotelski restavraciji, ki mi je bil danes zelo okusen, kajti po tako dolgem sprehodu sem bil lačen kot volk. »Gremo, avtobus že čaka, moramo biti točni!«

Ja odpeljali smo se in če smo koga pozabili, tega ne smemo zameriti, kajti to se tudi v filmih dogaja. No, peljali smo se do Ministrstva Slovenske vojske in se najprej slikali pri kipu generala Maistra. Mislim si, kaj bo Slovenska vojska pokazala, saj je majhna in bogve kako je organizirana, kajti sam sem že 16 let v vodstvu Civilne zaščite v švedskem mestu Ronneby, kjer imamo enega največjih vojaških letališč za vojna letala in helikopterje.

Pa sem se pošteno uštel, kajti doživel sem eno najboljših predavanj in organizacij srečanja. Pa še založili so nas s knjigami in darili. Zadovoljen sem bil s pogovorom z ministrom za obrambo Karlom Erjavcem in načelnikom generalštaba Slovenske vojske generalmajorjem Alojzom Šternom. Res sem ju z veseljem poslušal.

Po vrnitvi v konferenčno dvorano pa smo poslušali zanimiva predavanja, toda nekateri so skoraj enkrat zavlekli svojo uro in to nas je precej utrujalo. Poslušali smo komentatorja revije Mladine in profesorja sociologije na Filozofski fakulteti dr. Bernarda Nežmaha in urednika Dnevnikove priloge Objektiv Žerdina o razvoju časopisov in dela novinarjev od leta 1991 do danes. Predavanje »*Predrzen zgodovinski pogled na naša samostojna leta*«, je opravil zgodovinar, sociolog in profesor na fakulteti za družbene vede prof. dr. Janko Prunk.

Po hitrem kosilu smo se srečali z direktorico Urada za koordinacijo pri »Službi vlade za evropske zadeve« ga. Živano Mejač. Takoj zatem smo poslušali vodjo Sektorja za slovenski jezik dr. Janeza Dularja, ki dela na Ministrstvu za kulturo. Iz zaspanosti pa nas je na koncu

prebudila predstavnica Slovenske turistične organizacije (STO), ga. Livija Kovač Konstantinovič, ki nam je povedala veliko novih stvari o bodočem turizmu v Sloveniji. Upajmo, da bo tako kot načrtujejo, kajti Slovenija je lepa, le na izredne in nenavadne ter kvalitetne aranžmaje se morajo osredotočiti, da se potegne turizem na višjo raven.

Tokrat so se tudi zavlekla predavanja za eno uro in nekateri so že godrnjali, drugi pa le: »Kaj hočemo, tako je!«

Ciri / Marjan Stopar

Se nadaljuje v naslednji številki

BIL ISMO NA VESELI TRGATVI

Trgatev je bila na podeželju največji »delavni« praznik

Nekoč je bilo življenje na deželi trdo. Veliko se je delalo, a le redko počivalo. K sreči je za počitek poskrbela vera, ki je prepovedovala delo v nedeljo in ob zapovedanih cerkvenih praznikih. Če ste po nepotrebem delali, je bil to greh, ki ste se ga morali spovedati pri spovedniku. Dovoljena je bila le oskrba živine in ljudi. Danes si tudi na podeželju ljudje vzamejo čas in se družijo tudi izven nedelj in praznikov. Na podeželju so v

preteklosti poznali tudi »delavne praznike«. Rekli bi, da so se tudi ob delu veselili. To so bila skupna opravila, kot so: žetev, mlatitev, spravilo sena, spravilo koruze in seveda trgatev. To so bila opravila, ki jih ponavadi niso zmogli opraviti sami člani družine. Danes bi po Trstenjakovem, tu mislimo na rek dr. Antona Trstenjaka, pa tudi po županovem, tu mislimo na radgonskega župana Antona Kampuša, rekli »vkup so držali«. Še bolj precizno, »vkup so stopli«.

Tako je bilo tudi ob trgatvi. Vsaj pri tistih, ki so imeli gorice, se pravi vinograd. Na trgatvi so se zbrali sosedi, sorodniki in prijatelji, ter se ob delu poveselili. Včasih, ko so gojili le »šmarnico«, samorodnico, ki je »dol letela«, je bilo potrebno veliko rok, da so pobrale na tleh ležeče jagode iz katerih »je teklo«, kot je ponavljal gospodar. Take trgatve smo se udeležili tudi mi pri Lovrencu Krambergerju in njegovem sinu Jožeku. Oba sta znana, Lenc kot pletilec košev, vidimo ga na raznih prireditvah, in Jožek, ki je spoštovan avtobusni voznik, ki že več kot 30 let prevažata potnike, ki nimajo svojega avtomobila, ali pa ga ne želijo imeti. Za veselo zbrano družbo je pripravljala »gostijo«, tu mislimo na bogata jedila, gospodinja Majda. Treba je povedati, da je bila to trgatev, katere so se udeležili sami sorodniki. Nekateri so Lenca, tako ga kličejo, obiskali po več kot 10 letih. Trgatev, je bila kratka, več so se trgači posvetili, tistemu, kar je pripravila gospodinja Majda, kot trgatvi. Trgači, ali kot tod pravijo, berači, so odšli in delo, prešanje, stiskane, prepustili pridnemu Lenčevemu vnuku Boštjanu. Ker je bilo nadvse »lůšno«, so jim obljubili, da se prihodnje leto vidimo. Seveda moramo ostati zdravi in živi.

Foto: (Berači pri Lovrencu Krambergerju)

Besedilo in foto: **LUDVIK KRAMBERGER**

Čudovit pogled na razstavo buč V Črešnjevcih pri Gornji Radgoni

Da bi Vladimira Ivanek pozabil na bolezen, je gradil »Blejsko jezero« z Blejskim gradom in cerkvice, ki so okras domače hiše

Kot smo že večkrat napisali, nas o dogodkih obveščajo zvesti bralci naših prispevkov. Tokrat nas je poklicala Marica Hamler iz Črešnjevec, ki nas je napotila k družini Marije in Vladimira Ivanek v Črešnjevcih. Lahko rečemo le: »Hvala Marija!«. Rekli boste zakaj? Zato, ker nas je napotila, na zanimivost, ki je vredna pogleda. Skoraj prepričani smo, da urednik tega prispevka ne bo vrigel v uredniški koš.

Pa pojdemo lepo po vrsti. Ko smo se pripeljali, tokrat s kolesom, bil je dan brez avtomobila, do Ivanekovih, nismo mogli skriti presenečanja. Ni nas prestrašil niti beli psiček Alvin, ki nas je »nalajal«, nato pa prijazno pozdravil z repom. Nekaj časa smo stali in opazovali prekrasne stvaritve. Ker smo bili obveščeni le o razstavi buč, smo v prvem trenutku prezrli druge »gradbene« stvaritve, »umetnika«, gospodarja Vladimira, ki je ustvaril čudovite objekte. Posebno nam je padlo v oči »Blejsko jezero« z otokom in cerkvico na njem, ter »Blejski grad« grad, ki stoji na pravi kamniti skali. Na drugi strani hiše, vse to je vidno iz ceste, pa še cerkvice

in drugi miniaturni objekti, tudi okrašeni z bučkami. O tem in o bučah nam je kaj več povedala gospodinja Marija. »Mož Vladimir je že leto dni na bolniški (o.p: tisti dni je bil v Kliničnem centru v Ljubljani). Ker je navajen delati, je, kljub bolezni, s pomočjo domačih in prijateljev, ustvaril objekte, ki

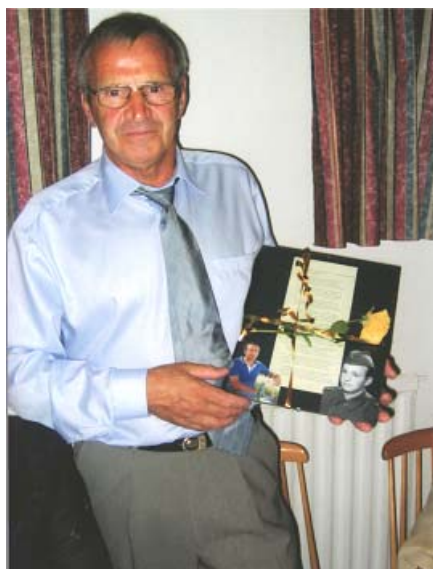

jih vidite. To delo mu je lajšalo trpljenje. Kamenje, tudi tisto veliko skalo, na kateri stoji »Blejski grad«, smo pripeljali iz bližnjega Žnidaričevega vinograda. Pravzaprav je skala tako težka, da jo je moral nakladač vleči, saj je ni mogel dvigniti. Razstava buč je moja zamisel.

Spomladi sem zasadila več kot trideset vrst različnih okrasnih, tudi jedilnih, buč, za katere sem večino semena kupila v Avstriji. Dekoracijo z bučami smo tri dni postavljali jaz, hčerka Nataša in sin Jožek. Razstavljeno je več kot 30 sort bučk. Kot vidim, zbuja razstava med mimoidočimi veliko zanimanja.«

Moramo povedati, da še kaj takega nismo videli, zato si družina Ivanek zasluži vso pohvalo. Škoda, da ni njihova domačija in stvaritve ob njej pri bolj prometni cesti. Sicer pa nam je gospodinja povedala, da je vse to ustvarjeno za njihovo osebno zadovoljstvo. Če se komu zdi všeč so tudi veseli.

Besedilo in foto: LUDVIK KRAMBERGFER

Janez Tomažič – Življenjepis

In memoriam

Janez Tomažič se je rodil v Podkraju 27. avgusta 1943, staršema Alojzu in Jožefi Tomažič, kot drugi izmed petih bratov. Bilo je v še v času italijanske okupacije, ki pa se je kmalu končala in so jo zamenjali z nemško okupacijo. Ker je bila družina velika, se je zgodilo, da so kdaj tudi nemški vojaki prinesli kaj hrane za lačna usta.

Po vojni, ko je toliko zrastel, je odšel v osnovno šolo, prva štiri leta v Podkraj, naslednja štiri leta pa v Logatec. S petnajstimi leti se je že zaposlil v Kli Logatec. Vojaščino je služil v Nišu in ko je bil 1963 leta potres je bil poslan tja, da so s sovojaki varovali potresno območje in pomagali ljudem. Kmalu, ko je odslužil vojaščino, se je vrnil za krajši čas v Kli Logatec in nato se je zaposlil pri Slovenskih železnicah. Takrat je imel možnost potovati zastonj en mesec po vsej Evropi. Priložnost je izkoristil in leta 1966 ga je pot po tirih pripeljala k bratu Vinku na Švedsko, ki pa je bil takrat z ladjo na morju, zato mu je prijatelj Antolinc pomagal k namestitvi v Göteborgu. Švedska ga je tako očarala, da se je takoj zaposlil v SKF, kjer je bil zaposlen dlje časa. Nato je odšel v šolo za kovinostrugarja. Nato se je zaposlil v Götaverken, v ladjedelnici, kjer je ostal vse do svojega 60. rojstnega dne. Kako se je veselil skupaj s svojimi domačimi, prijatelji in sodelavci, da je dočakal tako lep življenjski jubilej. Še danes mnogo ladij pljuje s propelerji, ki jih je Janez izdelal zelo natančno, saj ni nikoli dobil nobene reklamacije. Zato je bil na svoje delo zelo ponosen, ki ga je opravljal z veliko mero odgovornosti. Tudi, ko so delo modernizirali in programirali računalniško, se je ponovno podal na tečaj, da je še naprej mogel svoje delo opravljati zvesto in kvalitetno. Pred nekaj leti pa je podjetje šlo v konkurz in si je moral iskati novo zaposlitev. Nekaj časa je bil na čakanju za delo in potem pa je začel delati pri Upravi za urejanje parkov, kjer je spet našel smisel svojemu življenju, saj je tako mogel biti v naravi, ki mu je bila zelo pri srcu, saj je vsak čas izkoristil za dolge sprehode. Zadnje leto pa je hodil s skupino raziskovalcev, ki so iskali zgodovinske najdbe.

To zadnje poletje je preživel v svoji priljubljeni poletni hišici blizu Stenungsunda, ki leži nedaleč od Göteborga. Biti v naravi mu je izredno veliko pomenilo. Loviti ribe, nabirati gobe in druge gozdne sadeže, pomagati ljudem, to mu je veliko pomenilo. Rad se je udeleževal vseh slovenskih srečanj, pa naj bo v cerkvi pri slovenski sv. maši ali kakšno drugo praznovanje. Z velikim ponosom in z veliko ljubeznijo do naroda ter z veliko vero se je rad udeleževal od vsega začetka slovenskih romanj v Vadsteno, ki so se začela leta 1974.

Zelo srečen in vesel je bil, kadar je mogel obiskati svojega brata Vinka z družino. Svakinja Roža in nečakinji Ann – Christin ter Gabriella so mu bili kot sestra in kot hčeri, saj je rad pomagal, ko je bilo potrebno varstvo ali kaj drugega.

Rad je pomagal tudi starejšim ljudem, naj bo to, da jih je obiskoval, jim pomagal s praktičnimi stvarmi, tudi preseljavati jih je pomagal, jim pokrival strehe, pripravljal jim je drva in še marsikaj drugega, kar si sami niso mogli postoriti.

Kadar je imel možnost je tudi rad potoval, posebej po Evropi in si je tako širil obzorje.

V zrelih letih je srečal svojo spremljevalko Marie Loise Berlin, ki jo kličejo Malou. Janez je sprejel njene odrasle otroke, bil do njih pozoren in jim je rad pomagal.

Poletno hišico si je zadnji čas uredil in tam mirno živel. V naravi si je dušo spočil in občudoval Boga Stvarnika. V torek 28. avgusta 2007, na god škofa in velikega cerkvenega učitelja Sv. Avguština ga je Bog nenadoma poklical k sebi. Vse njegove domače in prijatelje ter sodelavce, vse ki so Janeza dobro poznali, je njegov nenadni odhod šokiral. Človek si ne more misliti, da Janeza ni več med nami, oziroma da se danes zadnjič poslavljam o njega in bomo njegovo mrtvo telo položili v zemljo tukaj na Švedskem. Ker je tako rad imel svojo rodno domovino, kamor se je posebej vračal k ostareli mami in k bratom z družinami, se mu želijo bratje: Lojze in Marjan, skupaj z ženama in brat Vinko z družino oddolžiti vsaj tako, da bodo v njegov prerani grob položili zemljo, ki sta jo Lojze in Marjan za priložnost tega zadnjega srečanja na zemlji prinesla s sabo na Švedsko.

V sredo 5. septembra 2007 pa je prišla do družine Vinka in Rože Tomažič še ena žalostna novica, da je namreč zaspala v Gospodu tudi njihova 88 letna mama Jožefa, od katere so se poslovili doma v Logatcu v ponedeljek 10. Septembra.

Dragi Janez! Počivajte v miru, čeprav v tuji pa nekoliko tudi v domači zemlji, saj so bratje položili v vaš prerani grob domaču grudo. Naj vam bo dobri Bog usmiljeno Sodnik, za vse dobro, ki smo ga doživeli po vas pa naj vas nagradi z večno srečo v nebesih.

Dragi Janez, draga mama Jožefa Tomažič!
»Zbogom in nasvidenje v nebesih!«

Zvone Podvinski

ZANIMIVOSTI

AKTUELLT

Umeå universitet

Pressmeddelande Infört: 2007-06-27

Bolognaexpert hedersdoktor vid fakultetsnämnden för lärarutbildning

Fakultetsnämnden för lärarutbildning har utsett professor Pavel Zgaga till hedersdoktor. Genom sina många besök vid lärarutbildningen vid Umeå universitet har han betytt mycket för utvecklingen av de internationella kontakterna och de internationella perspektiven.

Pavel Zgaga, som är professor vid pedagogiska fakulteten vid universitetet i Ljubljana, Slovenien, har genom samarbetet inom ramen för de Erasmusfinansierade projekten Edil och Eudora aktivt bidragit till utvecklingen av forskarutbildning på lärarutbildningens område i Umeå men också i Europa. Därtill har han genom sina föreläsningar och seminarier bidragit till internationalisering av lärarutbildningen såväl lokalt som nationellt. Hösten 2006 var han under två månader gästprofessor vid lärarutbildningen vid Umeå universitet. Vistelsen finansierades av Vetenskapsrådet.

Han tog sin examen 1975 i filosofi och sociologi vid Ljubljana universitet. De följande åren (1975-1978) var han verksam i skolan för att 1978 börja som lärare i samtida filosofi vid lärarutbildningen i Ljubljana. Tio år senare tog han sin doktorexamen och har allt sedan dess varit Ljubljana universitet troget.

I samband med de stora samhällsförändringarna under 90-talet tog Pavel

Zgaga aktiv del och verkade både som statssekreterare och utbildningsminister och som sådan var han med om att igångsätta den nu pågående och mycket omfattande reformeringen av Europas högre utbildning och forskning genom att 1999 som minister underteckna bolognadeklarationen.

Därefter har han verkat som dekan för den pedagogiska fakulteten och är för närvarande föreståndare för Centre for Educational Policy Studies (CEPS) vid Ljubljana universitet.

Under 90-talet var professor Pavel Zgaga också engagerad i att via UNESCO driva frågor om erkännande av andra länders utbildning. Han har också varit verksam inom olika arbetsgrupper inom Europarådet och han används som expert i utbildningsfrågor av Europeiska kommissionen.

Pavel Zgagas omfattande arbete inom bolognaprocessen har utöver enträget arbete i olika arbetsgrupper också inneburit att han var generalrapportör vid Berlinkonferensen (2003) och våren 2006 författade han rapporten "External dimension" of the Bologna Process.

Pavel Zgaga promoveras vid Umeå universitets årshögtid den 20 oktober.

För ytterligare information, kontakta: Björn Åstrand, dekanus vid fakultetsnämnden för lärarutbildning

Telefon: 070-642 42 12

E-post: bjorn.astrand@educ.umu.se

Lars Erik Öhlund, Fakultetssekreterare

E-post: lars.erik.ohlund@adm.umu.se

Tel: 786 55 94

Uveljavitev popolne schengenske meje v Sloveniji

Članstvo v Evropski uniji pomeni za Slovenijo, podobno kot za večino drugih držav članic, ki so se pridružile EU leta 2004 in 2007, tudi **obveznost vzpostavitve ustreznega novega režima** v skladu z evropskim pravnim redom **na zunanji meji EU**, t.j. na meji tistih držav članic Unije, ki mejijo z državami nečlanicami oziroma s t.i. tretjimi državami. Slovenija mora tako vzpostaviti varnostni, carinski in inšpekcijski nadzor na svojem delu zunanje meje EU **z Republiko Hrvaško** ter zagotoviti njegovo izvajanje po standardih Evropske unije.

Slovenija mora tako vzpostaviti varnostni, carinski in inšpekcijski nadzor na svojem delu zunanje meje EU **z Republiko Hrvaško** ter zagotoviti njegovo izvajanje po standardih Evropske unije.

Slovenija je začela določila schengenskega pravnega reda delno izvajati že z vstopom v EU 1. maja 2004, in sicer na področjih vizumske politike in preprečevanja ilegalnega priseljevanja. Državljan RS imamo kot državljani EU **olajšan prehod meje z vsemi državami članicami Unije**. Avstrijski, italijanski in madžarski obmejni organi pri slovenskih državljanih preverjajo samo veljavnost dokumentov za prestop meje, na letališčih v državah EU pa lahko prehajamo skozi tisti del mejnega prehoda, ki je namenjen državljanom EU in kjer se preverja samo veljavnost dokumentov, ne pa tudi drugi pogoji za vstop v EU, ki veljajo za državljane tretjih držav.

Zeleno luč za vstop v schengensko območje država dobi le ob pozitivni oceni o pripravljenosti na izvajanje schengenskega pravnega reda v praksi. Ocenjuje se pripravljenost na področju policijskega sodelovanja, varstva podatkov, izdajanja vizumov ter varovanja kopenske, morske ter zračne meje, pa tudi vključitve v računalniški informacijski sistem. Prvotno je bilo predvideno, da bo zunanja meja s Hrvaško vzpostavljena v začetku leta 2007, vendar zaradi zamud pri posodobitvi schengenskega informacijskega sistema (SIS II) do tega ni prišlo.

Na zasedanju Sveta EU za pravosodje in notranje zadeve v Bruslju 5. decembra 2006 je bila sprejeta nova časovnica za širitev schengenskega območja. Odločeno je bilo, da bo Slovenija lahko odpravila nadzor na notranjih kopenskih in morskih mejah s članicami EU do 31. 12. 2007, na zračnih mejah pa marca 2008. Slovenija bo imela po novi časovnici dostop do schengenskega informacijskega sistema že v letu 2007.

Vir: IT, 2007

Rezultati GfK-jeve raziskave o odnosu do vere

Ljubljana, 11. januar 2005 – V Evropi in ZDA so v povprečju trije od štirih ljudi izrazili pripadnost veri. Vendar pa znotraj Evrope obstajajo občutne razlike. Nadpovprečno število vernikov (80 %) je v državah srednje in vzhodne Evrope, medtem ko sta se v zahodni Evropi dva od treh ljudi opredelila za pripadnost določeni veri, ne glede na to, ali živijo v mestnem ali podeželskem okolju. Raziskava je potekala jeseni 2004, izvajala pa jo je tržnoraziskovalna hiša GfK Custom Research Worldwide v imenu The Wall Street Journal Europe; v Sloveniji jo je izvedla tržnoraziskovalna hiša GfK Gral-Iteo.

Odstotek vernih ljudi je še posebej visok v Romuniji (97 %), Turčiji (95 %) in Grčiji (89 %). Medtem ko večina Grkov (98 %) in Romunov (88 %) pripada pravoslavni veri, pa so se skoraj vsi Turki opredelili za muslimane. Državljeni Češke so med sodelujočimi državami najmanj veren narod, saj jih kar 63 % pravi, da ne pripadajo nobeni določeni veri. Podobno je tudi na Nizozemskem, kjer ta odstotek znaša 53 %. V Belgiji in Nemčiji se štirje od desetih anketiranih ne identificirajo z nobeno vero. Večina vernih ljudi v 13 (od skupaj 21) državah, kjer je raziskava potekala, pripada Katoliški cerkvi. Italija (98 %), Poljska (98 %), Španija (93 %), Slovenija (93 %) in Belgija (90 %) so skoraj izključno katoliške države. Na Danskem, Finskem in Švedskem pa prevladujejo protestanti z 90 % deležem. Nemčija je edina evropska država, kjer je delež katoličanov (48 %) in protestantov (43 %) približno enak.

Slovenija se v odnosu do vere nekoliko bolj nagiba k zahodni kot k srednji Evropi. Slabih 70 % Slovencev se namreč identificira z določeno vero oziroma čuti, da pripada določeni veri, kar je zahodnoevropsko povprečje, medtem ko je takih v srednji Evropi nekoliko več, in sicer 80 %.

75 odstotkov anketiranih verjame v boga

Okoli sedem od desetih zahodnih Evropejcev je potrdilo, da verjame v boga oz. drugega nadnaravnega stvarnika; v srednji Evropi verjame v tako nadnaravno silo skoraj osem od desetih ljudi, kot tudi 86 % Američanov. V nadnaravnega stvarnika najmanj verjamejo Čehi (32 %), sledita jim nordijski državi Danska (45 %) in Švedska (49 %). Izkazalo se je, da je v vseh državah, vključenih v raziskavo, vernih precej več žensk kot moških. V zahodni Evropi, na primer, dva od treh moških verjameta v boga, medtem ko je pri ženskah to razmerje tri od štirih.

V Sloveniji v boga oz. v neke vrste nadnaravno bitje ali t.i. stvarnika verjame šest od desetih Slovencev. Podobno kot velja za večino evropskih držav, se tudi v Sloveniji ženske nekoliko pogosteje identificirajo z določeno vero in tudi nekoliko bolj verjamejo, da obstaja neke vrste nadnaravno bitje, prav tako pa tudi v Sloveniji naklonjenost do vere s starostjo raste.

Ljudje v srednji in vzhodni Evropi redno hodijo v cerkev

Med različnimi državami so bile opažene tudi razlike v odgovorih na vprašanja o verskih obredih (družinski dogodki kot so poroke, krsti in pogrebi so bili tu izključeni). En od štirih vernikov v zahodni Evropi, vključno z Nemčijo, se udeleži vsaj enega verskega obreda na teden, kljub temu pa se okoli 50 % vernikov ne udeleži obreda več kot štirikrat na leto. Italijani so nekakšna izjema med Zahodnoevropejci, saj jih kar 40 % obišče verski obred vsaj enkrat tedensko. Švedi in Danci se neradi udeležujejo cerkvenih obredov; 50 % jih prizna, da se jih redko kdaj udeležijo. Vendar pa so verski obredi bolj priljubljeni v srednji Evropi. Skoraj štirje od desetih anketiranih (v močno katoliški Poljski celo šest od desetih anketiranih), se udeležuje obredov vsaj enkrat tedensko. Čeprav se Slovenija z več kot 90 % katolikov uvršča v sam vrh evropskih katoliških držav, pa Slovenci nismo ljubitelji verskih obredov. Le 19 % Slovencev, ki se čutijo povezane z določeno vero, se namreč vsaj enkrat tedensko udeležuje tovrstnih obredov, medtem, ko je takih na Poljskem, ki ima le nekoliko večji delež katolikov, več kot 50%.

Zahodni Evropejci verjamejo, da se je raven antisemitizma povišala

Odzivi na vprašanje, ali imajo ljudje občutek, da se je raven antisemitizma v njihovi državi povečala v zadnjih petih letih, so pokazali, da eden od treh prebivalcev zahodne Evrope temu vprašanju pritrdi. Eden od treh ni zaznal nikakršnih sprememb, 13 % pa jih pravi, da se je raven antisemitizma po njihovem občutku znižala. Porast antisemitizma v svoji državi so še posebej zaznali Belgijci (52 %), Danci (46 %) in Švicarji (44 %). Tudi skoraj štirje od desetih anketirancev v Nemčiji in ZDA občuti porast antisemitizma v zadnjih petih letih. Enak delež jih meni, da se ni nič spremenilo.

V srednji in vzhodni Evropi je slika precej drugačna. V povprečju jih 17 % verjame, da se je antisemitizem v njihovi državi povečal, enak odstotek jih verjame, da se je raven antisemitizma znižala in eden od treh

anketirancev meni, da v zadnjih petih letih ni bilo nikakršnih sprememb. Vendar pa je 30 % odstotkov anketirancev v tej regiji na to vprašanje odgovorilo z "Ne vem", kar je nad povprečjem. Slovenci smo mnenja, da se v zadnjih petih letih raven antisemitizma v Sloveniji ni spremenila, s čimer se nekoliko bolj približamo srednji, kot pa zahodni Evropi, kjer kar vsak tretji prebivalec verjame, da se je negativen odnos do pripadnikov židovske vere v njihovi državi v zadnjih petih letih, povečal.

Večina zahodnih Evropejcev meni, da so v Evropi živeči muslimani obravnavani kot sumljive osebe

Več kot 50 % zahodnih Evropejcev meni, da so muslimani, ki danes živijo v Evropi, obravnavani kot sumljivi. To še posebej velja za Švedsko (75 %) in Nizozemsko (72 %). V Avstriji, Belgiji, Nemčiji, Švici in na Danskem sta se s tem strinjala dva od treh anketirancev. Najmanj prebivalcev zahodne Evrope se je s to trditvijo strinjalo v Veliki Britaniji. Le štirje od desetih anketirancev menijo, da je v Evropi prisotno močno neodobravanje pripadnikov muslimanske vere. Skoraj enak delež Britancev meni, da je neodobravanje muslimanov zmerno in 13 % jih ni zaznalo nikakršnega neodobravanja. Kot kažejo rezultati ankete v srednji in vzhodni Evropi pa tukaj samo trije od desetih anketiranih menijo, da so v Evropi živeči muslimani nezaželeni. Slovenci smo glede odnosa do pripadnikov muslimanske vere v Evropi mnenja, da se raven tolerance znižuje. Skoraj 50 % Slovencev namreč meni, da se neodobravanje muslimanov v Evropi povečuje.

	Delež vernih	Katoliška cerkev	Protestants	Pravoslavni	Budizem	Hinduizem	Islam	Ostalo	Judovska vera
<i>Skupaj za vseh 21 držav</i>	7 3	3 4	2 7	1 9	0	0	1 2	6	1
Skupaj Evropa	7 0	5 9	1 9	1 3	0	0	2	5	0
Zahodna Evropa	6 8	6 0	2 5	6	1	0	2	6	0
Grčija	8 9	1	-	9 8	0	-	0	0	0
Italija	8 5	9 8	0	0	1	-	0	1	-
Avstrija	7 7	8 8	5	1	0	-	2	2	-
Španija	7 1	9 3	1	1	0	-	3	2	-
Velika Britanija	6 9	2 9	4 0	3	1	2	4	1 8	1
Švedska	6 5	2	8 6	1	1	0	1	5	-
Danska	6 4	2	9 4	-	0	-	-	3	-
Švica	6 3	5 9	3 3	1	1	0	2	3	-
Finska	6 1	1	9 0	2	1	-	-	6	-
Belgija	5 7	9 0	1	2	1	-	3	3	0
Nemčija	5 6	4 8	4 3	0	0	-	2	4	1
Nizozemska	4 6	5 4	2 9	1	0	0	2	1 1	1

Srednja in vzhodna Evropa	8 0	5 9	3	3 4	0	-	2	2	0
Romunija	9 7	6	2	8 8	-	-	0	4	0
Poljska	8 9	9 8	1	1	-	-	-	0	-
Bolgarija	7 5	0	0	8 0	0	-	1 8	0	-
Slovenija	6 8	9 3	2	3	-	-	2	0	-
Madžarska	5 8	7 4	2 1	0	1	-	-	2	0
Češka	3 0	8 0	9	-	1	-	-	6	0
Turčija (negrupirani)	9 5	-	-	0	-	-	1 0 0	-	0
ZDA (negrupirani)	7 5	2 6	5 7	1	1	0	0	1 0	2
Rusija (negrupirani)	6 5	0	1	9 0	0	-	5	1	0

Vir: GfK/WSJ – raziskava o “Religiji” – jesen 2004

O raziskavi Raziskava o religiji je bila izvedena v 21 državah (Avstrija, Belgija, Bolgarija, Češka, Danska, Finska, Grčija, Italija, Madžarska, Nemčija, Nizozemska, Poljska, Romunija, Rusija, Slovenija, Španija, Švedska, Švica, Turčija, Velika Britanija in ZDA), večinoma z osebnimi intervjuji, v nekaterih državah pa z metodo računalniško podprtega telefonskega anketiranja.

Anketirance smo povprašali o njihovem odnosu do vere, posebej do različnih ver in veroizpovedi, ali verjamejo v boga, o antisemitizmu ter o njihovih sodržavljanih muslimanske veroizpovedi. Med drugim smo jih povprašali tudi kateri veroizpovedi pripadajo, če verjamejo v boga, in kako ocenjujejo stopnjo antisemitizma in odnos do muslimanov v svoji državi. V to raziskavo, ki je potekala od septembra do oktobra 2004, je bilo vključenih 21.102 anketirancev iz 21 držav. Za The Wall Street Journal Europe je raziskavo opravilo podjetje GfK Custom Research Worldwide ob finančni podpori GfK-Nürnberg e.V.

Vir: IT, 2007

PONIKVE, Marijina cerkev, obnovljena po načrtih Jožeta Plečnika

”Arhitekt Plečnik, ki je leta 1952 izdelal načrte za obnovo Marijine cerkve na Ponikvah, je bil prijazen in zgovoren mož”, se ga spominja Jože Hvala, ki je skupaj z mnogimi sovaščani veliko pomagal pri večletnih obnovitvenih delih. Domačini so darovali denar, posojali vozove in vlečno živino. Na svojo cerkev so zelo ponosni.

Prispevek:

Justin, Tine Hvala, Švedska

Jože Hvala v Marijini cerkvi, ki so jo domačini v petdesetih letih obnovili po načrtih profesorja Plečnika

DRUGE SLOVENSKE NOVICE

V tem tednu so v vseh krajih, ki jih je 18. septembra prizadelo neurje, nadaljevali s odstranjevanjem posledic. Danes teden je Železnike čistilo okrog 1000 gasilcev, vojakov, sorodnikov prizadetih, članov društev in ostalih posameznikov. Vsega skupaj je v akcijah sodelovalo skoraj 6000 ljudi. V kraju še vedno ni ne sanitarne ne pitne vode. Slednjo naj bi dobili šele čez mesec dni. V ponedeljek se je spet odprla šola, začeli so s proizvodnjo v Domelu in Alplesu, ni pa še možnosti za to, da bi imeli sveto mašo v župnijski cerkvi. Železnike je v soboto, 22. septembra, tretjič v tednu dni obiskal premier Janez Janša. Dan prej se je tja podal tudi predsednik države Janez Drnovšek. Vladi je ob tem za odpravo posledic odstopil 25 tisoč evrov iz proračunskih sredstev. Prek različnih akcij je zbranih že več kot milijon evrov pomoči. Na teren so ta teden šli tudi popisovalci škode. Evropska komisija je potrdila, da je Slovenija že stopila v stik z njo in prosila za pomoč iz solidarnostnega sklada. Na huda neurja je ob začetku plenarnega zasedanja Evropskega parlamenta opozoril tudi slovenski poslanec Lojze Peterle. Železnike pa so v četrtek pod vodstvom predsednika odbora državnega zbora za zadeve Evropske unije Antona Kokalja obiskali tudi veleposlaniki 13-ih evropskih držav. Ponudili so pomoč v okviru svojih zmožnosti.

Stanje se normalizira tudi na Cerkljanskem, Celjskem, Tolminskem in v Bohinju. Vlada je zagotovila pol drugi milijon evrov za zagotavljanje pretočnosti vodotokov po ujmi. Voda je bila v tem tednu oporečna tudi v nekaterih predelih osrednje Slovenije in celo v nekaj ljubljanskih naseljih. Dež, ki je padal od srede do petka, pa ni povzročil novih težav, saj so se nanj dobro pripravili. So pa v številnih krajih imeli nočna dežurstva. A ne povsod, saj so nepridipravi izkoristili poplave. Iz rojstne hiše slikarja Ivana Groharja v Spodnji Sorici je v sredo ali v noči na četrtek izginilo šest zgodnjih umetnikovih del. V ruševinah bolnice Franja pa so do zdaj našli le desetino od okoli 800 muzealij.

Premier Janez Janša se je ta teden mudil v New Yorku na 62. zasedanju Generalne skupščine Združenih narodov. V govoru je največ pozornosti namenil pripravam Slovenije na predsedovanju Evropski Uniji. Srečal se je tudi z generalnim sekretarjem svetovne organizacije Ban Ki Moonom.

Vlada je v četrtek na mesto državnega sekretarja v kabinetu predsednika vlade imenovala Marjana Fekonjo, ki bo nadomestil razrešenega Antona Rousa. To je namreč predlagala stranka DeSUS, saj v stranki niso bili zadovoljni z njegovim delom. Poleg tega pa je Rous izstopil iz stranke. Kot kaže, si premier Janez Janše želi prisotnosti stranke DeSUS v vladi, slednja je namreč napovedala izstop iz koalicije, če ne bo naredil pravih korakov. S pa se Janša ni odkrižal težav z DeSUSom, saj ta stranka nasprotuje zakonu o žrtvah vojnega nasilja. Vse parlamentarne stranke, z izjemo SNS, so v torek, 25. septembra, opravile pogovore o spremembah tega zakona, potem ko so pregledale pisne pripombe in predlog zakona, ki so ga pripravili Socialni demokrati. V predstavitvenem delu se je po besedah vodje usklajevanj in poslanca Jožeta Tanka večina poslanskih skupin strinjala s podlago besedila, ki jo predlaga Slovenska demokratska stranka. Kot pa je dejal v pogovoru za naš radio, ostaja večno odprto vprašanje šestega člena. Poslanske skupine DeSUS, SD, LDS in nepovezani spremembam nasprotujejo, če bi te omogočile pridobitev statusa žrtve vojnega nasilja tudi sodelavcem okupatorja.

Vladna komisija za prikrita grobišča je 25. septembra v Kidričevem, blizu nekdanjega taborišča Šterntal, odkrila 12 grobišč. Gre za nadaljevanje lani opravljenih del. Tokrat so izkopavali strojno in prvo grobišče našli samo 20 metrov stran od lani prekopane lokacije. Kdo so žrtve, bo pokazala šele nadaljnja preiskava, torej izkop in analiza najdenih predmetov. Tožilstvo bo predlagalo ekshumacijo. S tem naj bi opredelili posledice kaznivega dejanja vojnega hudodelstva, saj je javnost že seznanjena s tem, da vodijo kazenski postopek zoper danes 83-letnega na Primorskem živečega Martina Štorglja, ki naj bi bil v času kidričevskih dogodkov šef Ozne za to območje.

Od štirinajstih, ki so napovedovali, da bi radi postali predsednik države, jih je uradno kandidaturo vložilo sedem, in sicer Mitja Gaspari, Zmago Jelinčič, Darko Krajnc, Elena Pečarič, Lojze Peterle, Danilo Türk in dobro uro pred iztekom roka še Monika Piberl. Na radiu Ognjišče pripravljamo posebne predvolilne oddaje. Več o tem lahko preberete na naši spletni strani radio.ognjisce.si, kjer lahko tudi poslušate zvočne posnetke oddaj.

Cene življenjskih potrebščin so se septembra v primerjavi z avgustom zvišale za 0,4 odstotka. Letna rast cen ostaja nespremenjena pri 3,5 odstotka, povprečna 12-mesečna rast cen pa se je septembra zvišala na 2,8 odstotka. Letna stopnja inflacije v območju evra se je septembra v primerjavi z avgustom nekoliko zvišala in znaša 2,1 odstotka. Primanjkljaj Slovenije pa se v zadnjih letih zmanjšuje. V letu 2006 je po novi oceni znašal 366 milijonov evrov, kar je 1,2 odstotka bruto domačega proizvoda, ob koncu tega leta pa se bo po napovedih finančnega ministrstva še znižal in naj bi znašal oz. 0,6 odstotka BDP.

Vir: Radio OGNJIŠČE, dne 30. 9. 2007

Svetovni Slovenski Kongres (SSK) v Ljubljni z gosti, povezanimi s Švedsko
 Na sliki: a) *Pred skupnim kosilom*
 b) *Pred okroglo mizo v dvorani SSK. V ozadju razstavljeni predmeti*

Fotografije posredoval **Zvone Podvinski**, izbor in montaža **Augustina Budja**

Demonstracije za samostojnost Slovenije; Landskrona, Helsingborg, Malmö, julij, 1991

Govor: Milan Starc

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige
PG 721877-9 Box 237, 261 23 LANDSKRONA
Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna
Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

IVAN CANKAR

N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Päärpsv 37
256 69 Helsingborg
Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
08-545 65 885/6
Fax 08 662 92 74, e-pošta: vst@gov.si
tomaz.mencin@gov.si
andrej.knaus@gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271
402 25 Göteborg
Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18
214 58 Malmö
Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD LIPA

BOX 649
261 25 Landskrona
Lazukič Andrej, 042-702 69

SLOVENSKO DRUŠTVO V STHLM

BOX 832
101 36 Stockholm
Pavel Zavrel, 08-85 72 59

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
A. Budja, 0418-269 26

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031-711 54 21

VELEPOSL. KRALJEVINE ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8
SI - 1000 Ljubljana, Slovenija
(+386) 01-300 02 70

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno

GLASILO

INFORMATIONSBLADET

ZIMA / VINTER 2007

Št./Nr 21 Letnik/Årgång 6

Slovenska riksförbundet i Sverige

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S

B
L
A
D
E
T

I
N
F
O
R
M
A
T
I
V
N
O

G
L
A
S
I
L
O

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 21 Letnik / Årgång 6

*Izdajatelj / Utgivare: / Slovenska zveza na Švedskem / Svenska riksförbundet i Sverige
Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu*

*Naslovna slika / Uppslagsfoto: Proslava 35-letnice SLOVENSKEGA DRUŠTVA v Stockholmu
(1972-2007), dne 10. 11. 2007* Foto: Ciril M. Stopar

VSEBINA	-	INNEHÅLL
Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Svenska riksförbundet
Društva	7	Föreningar
		Slovensko društvo, Stockholm 7
		Simon Gregorčič, Köping 12
		LIPA 13
		Slovenski dom, Göteborg 14
		Planika, Malmö 18
		Orfeum, Landskrona 20
		KD Slovenija, Olofström 23
		Nyhetsbrev, Stockholm 25
Vaša pisma	27	Era brev
Kultura	30	Kultur
Literatura	38	Litteratur
Intervju/Reportaže	42	Intervju/Reportage
Aktualno	53	Aktuellt
Humor	59	Humör
Naslovi	60	Adresser

*Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avguština Budja (-stina)*

*Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar
Jožef Ficko / Ciril M. Stopar*

Tehnični urednik / Teknisk redaktör: Zvonko Bencek

Naslov uredništva / Adressen:

Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA,

Elektronska pošta: budja@bredband.net

Tel. 0418– 269 26

Vaše prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. 02. 2008
Skicka era bidrag till Informationsbladet senast den 15 februari 2008

Zvonko Bencek, tehnični urednik Informativnega GLASILA Slovenske zveze na Švedskem, pri pripravi izpisov nekaj več kot 500 naslovnikov na Švedskem in po svetu

Sobica, v kateri z Zvonkotom urejva Informativno GLASILO in vse drugo – prevajanje, pisanje, dopisovanje, je dokaj majhna. Pogled tujega obiskovalca se navadno ustavi na knjižnih policah, kjer so zložene mape z raznim arhivskim materijalom. Tu so zapisi iz društva: Triglav, Lipa, Orfeum od leta 1968 do danes; zbirka revij kot so Naša luč, Rodna gruda in

poznejše Slovenija.Svet in Moja Slovenija; Naš glas, Informativno GLASILO ter mnoge, mnoge druge. V nekaterih mapah so shranjeni časopisni izrezki, nanašajoči se na življenje Slovencev na Švedskem. Vse to je spravljeno dokaj priročno, lahko dosegljivo kadar je treba stakniti kak podatek. V tej sobi nastaja med drugim tudi revija Informativno GLASILO.

Na sestanku Slovenske zveze v novembru letos smo sklenili, da bomo tiskali vse doslej izšle številke INFORMATIVNEGA GLASILA (21 št. cca 1100 strani) v vezani, knjižni obliki (najbrz špiralno). Cena vezane knjige v črno-beli tehniki bo približno 3x manjša kot v barvni tehniki. Ker bo naklada ostala nizka, na količinski popust ni računati. Ste morda vi, društvo ali vaši znanci zainteresirani to knjigo naročiti, tedaj sporočite to na naslov uredništva čimprej. Ne pozabite izbrati med črno-belo ali barvno tehniko.

-stina

Jul, jul, strålande jul

© *Edvard Evers*

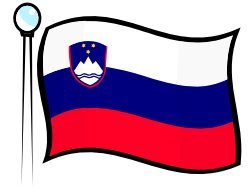
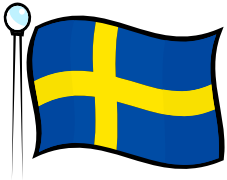
Jul, jul, strålande jul, glans över vita skogar.
Himmelens kronor, med gnistrande ljus.
Glimmande bågar i alla guds hus.
Psalm som är sjungen från tid till tid.
Evida längtan till ljus och frid.
Jul, jul, strålande jul, glans över vita skogar.

Kom, kom, signade jul, sänk dina vita vingar.
Över stridernas blod och larm.
Över alla suckan ur människobarm.
Över de släkten som gå till ro.
Över de ungas vars dagar nu gro.
Kom, kom, signade jul, sänk dina vita vingar.

Vesele božične praznike ter srečno novo leto 2008, šolski mladini in otrokom pa prijetne počitnice želi vsem bralcem Informativnega GLASILA

Uredništvo

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo

Zima trka na vrata, jesen se poslavlja, ja takšno je tudi naše življenje. Vsako leto gremo skozi štiri letne čase, ko z veseljem pričakujemo pomlad in cvetje, ko si želimo lepo sončno poletje, ko pričakujemo veliko sadja na vrtu v jeseni, po zimi pa si želimo čim manj snega. No in spet je martinovanje za nami, v spominih pa imam še vedno prijazne gostitelje na 35- obletnici Slovenskega društva v Stockholmu.

Čas beži, leta tečejo in če smo v temu času kaj ustvarili oziroma organizirali ali kje bili, se tega vedno radi spominjamo. Še vedno praznujemo obletnice v slovenskih društvih in tista društva, ki imajo v svojih vrstah mlade, ki so zainteresirani za društveno delo, ta bodo sigurno doživela in praznovala petdeseto

obletnico. Do tja pa je še zelo daleč, do takrat bo morda polovico slovenskih društev zaprlo svoja vrata in zapečatilo društveno zgodovino, pa ne zaradi tega ker ne bo Slovencev več na Švedskem ampak zaradi tega, ker morda nas več ne bo in ne bo imel več kdo delati v upravnih odborih. No saj nisem tako črnogled, ampak zdaj je zadnja priložnost, da se zbudimo in pokličemo naše naslednike, da nam pomagajo, da jih lahko v naslednjih desetih letih vpeljujemo v društveno delo.

V decembru bomo praznovali sv. Miklavža, zatem pa bodo prišli težko pričakovani božični prazniki in spet je tukaj silvestrovanje in novo leto. Čeprav se bomo v novem letu prebudili brez enega slovenskega društva, ker Lipe v Landskroni ne bo več, pa se bomo vseeno še spominjali slovenskih festivalov v Landskroni. Spodbudno pa je, da so začele aktivnosti v društvih naraščati; vsakoletne likovne razstave v Olofströmu, balinarska srečanja, pikniki, krožki in pevski zbori. V Olofströmu smo pred tremi leti začeli s slovenskim dopolnilnim poukom, letos so s poukom začeli v Malmöju in zdaj o slovenski šoli premišljujejo tudi v Stockholmu.

Zahvaljujemo se vsem, ki so darovali za katastrofalne poplave v Sloveniji. Zbrani denar bomo nakazali prizadetim v Železnikih.

Torej se nekaj vseeno spreminja na bolje, tisti ki bomo ostali bomo tudi hoteli nekaj doseči in zato tukaj v bodočnosti vidim uspešno delo. Le to ne smemo pozabiti, da moramo Slovenci skupaj držati, društva se morajo obiskovati in podpirati, tako da se ne čutimo osamljene. Prijateljstvo, lepa in prijazna beseda, slovenski jezik in slovenska beseda na severu Evrope, le to je naša bodočnost in zaveza.

Na kraju vam iz srca zaželim:

*Vesele in zadovoljne božične praznike
Srečno, zdravo, miru polno Novo leto 2008*

*vam iz srca želi
Ciril Marjan Stopar*

Program dela Slovenske zveze 2007/08

- ✚ December, miklavževanje in silvestrovanje v društvih.
- ✚ V marcu-aprilu ali maju: občni zbor Slovenske zveze
- ✚ 5. aprila 08: Slovensko srečanje v Göteborgu in 10 obletnica Slovenskega doma.

Jesenski sestanek in konferenca Slovenske zveze

Posnetek je iz jesenskega sestanka Slovenske zveze, Malmö, dne 24. 11. 2007
V soboto, dne 24. novembra je bil v društvu Planika sestanek Slovenske zveze, kjer so člani UO obravnavali številna aktualna vprašanja.

Sestanka so se udeležili predstavniki osmih društev:

- *Slovenija Olofström: Ciril M. Stopar*
- *Slovensko – švedsko društvo Helsingborg: Darko Berginc, Milka Barač ter Robert Strgar,*
- *Planika Malmö: Ivanka in Franc Franseus, Jože Bergoč in Josef Ficko,*
- *Orfeum Landskrona: Augustina Budja,*
- *Lipa Landskrona: Štefka Berg,*

- *Simon Gregorčič Köping: Alojz in Angelca Macuh,*
- *Slovenski DOM Göteborg: Marjana Ratajc in Ana Kokol,*
- *Ivan Cankar Halmstad: Branko Jenko*

35 LET SLOVENSKEGA DRUŠTVA V STOCKHOLMU

10. novembra je bilo. Poleteli smo iz letališča Ronneby in se dvignili nad oblake, kjer je sijalo jesensko sonce. Letalo je bilo majhno, za 35 ljudi in propellerski motorji so nam s hrupom nagajali, da si se le težko pogovarjal s sosedom. Tako je, če hočeš poceni leteti v glavno mesto Švedske potem moraš tudi takšen hrup prenesti.

Čez okoli eno uro smo se približali stockholmskemu letališču Bromma. Spustili smo se brez incidenta, hvala bogu, saj so imela švedska letala že nekaj problemov zadnje čase. Prav zato pa sem za ta polet izbral privatno letalsko družbo BlekingeFlyg.

Čez pol ure sem že bil v Solni, kjer me je pričakoval predsednik slovenskega društva v Stockholmu Pavel Zavrel in me pogostil z dobro kavo in doma spečenim pecivom. Ogleдал sem si tudi sobo za prenočišče v naslednji hiši in bil zadovoljen, ker je bila postelja mehka, kar meni zelo ustreza.

No pa so že klicali, da nas čaka muzikant in nekateri člani UO pred dvorano, kjer bo proslava in veselica. Pozdravljali smo se, ker se že dolgo nismo videli, saj sem zadnjič gostoval društvo v Stockholmu leta 2002. Seveda sem srečal veliko starih znancev in prijateljev, Viktorja in Greto iz Hästvede, pa prijazno družino Mlakar iz Södertelja, družino Stefanič, Adija Golčmana, Štefko, Lojzeta, Toneta Kisovca in še in še.

Med gosti je bil tudi veleposlanik RS g. Vojislav Šuc z ženo, ob šestih pa je bilo v dvoranci okoli 60 gostov. Ko je prišel še prijatelj Lojze Macuh s svojimi člani iz Köpinga, se je slavnostna prireditev lahko začela. Najprej nam je zaigral Viktor Semprimožnik, da bi nas spravil v dobro voljo, nato pa smo še zapeli obe himni, seveda je bila slovenska prva. Zgodovino društva in Slovencev v Stockholmu je opisal Pavel Zavrel, nato pa sem v imenu Slovenske zveze pozdravil zbrane goste in pohvalil SD v Köpingu, ker so se udeležili proslave. Tako so pokazali, da so dobro sosedno

društvo, ki bi lahko bilo vzor marsikateremu društvu na Švedskem, ker se med seboj vse premalo obiskujemo. Povedal sem, da takšne obletnice zavezujejo upravni odbor in člane, da nadaljujejo z uspešnim delom, tako da bomo v bodočnosti praznovali tudi naslednjo obletnico društva. Slovenska društva na Švedskem in njihovo delovanje so tudi del slovenske zgodovine. Na kraju so slavljenci sprejeli še posebno priznanje Slovenske zveze za svoje delo.

Če se hoče v slovenskemu društvih

na Švedskem kaj dogajati potem moramo dobiti topel veter- pomoč iz domovine. Ta zbujačo veter sta iz Slovenije prinesla nova člana društva Jerica Bukovec in Martin Gregorc, ki sta s pomočjo Irene in Renate Stefanič priredili zelo zanimiv in pester kulturni program, ki smo mu z zanimanjem prisluhnili. S Prešernovo recitacijo pa jim je pomagala tudi gospa Ana Zupančič, ki je že zdavnaj prestopila prag osemdesetih let, toda njeno največje veselje je biti na prireditvi v slovenski narodni noši.

Po kulturnem programu so nas pogostili z dobro večerjo, nato pa smo plesali pod milimi zvoki harmonike Viktorja Semprimožnika, ki je imel digitalno vgrajen kar cel ansambel v svojo novo harmoniko. Pri bogati loteriji, sem tudi sam zadel dve lepi

nagradi, glavna nagrada pa je odšla v Köping. Na koncu sem v imenu moje žene in olofströmskega društva predal ženino darilo - sliko, ki jo je narisala v likovni sekciji v Olofströmu.

No, in po izvlečeni loteriji je to sliko

dobila prav gospa Ana Zupančič, tako da je slika prišla v ta prave roke. Tudi Slovenski dom iz Göteborga se je spomnil obletnice in je slavljenecem poslal lep šopek rož s

čestitko.

Po polnoči smo začeli pospravljati in okoli enih smo se odpravili na zasluženi počitek. Drugi dan po zajtrku sva s Pavlom še enkrat prišla v dvorano, posesala prah in pobrisala dvorano, nato pa jo je Pavel predal gospema, ki sta odobrili naše delo in se še marsikaj z nami pogovorili.

S Pavlom sva obiskala in se sprehodila po parku in gozdu v okolici Solne, zvedel sem marsikaj novega, kar še nisem vedel. Ko sem se spet z ropotajočim letalom vozil domov, sem razmišljal kako lepo je priti na uspešne obletnice in videti, kako pridno delajo v upravnem odboru društva v Stockholmu. Samo da bi jih tudi v bodoče njihovi člani podprli.

No, doma pa me je čakala cela družina in velik pirenejski pes, postregli so mi s torto, kavo, dobil sem rožo in čestitko kajti bil je očetov dan. Zahvaljujem se prijateljem v Stockholmu za prisrčen in prijazen sprejem, ki mi bo ostal v spominu.

Foto:

1) Predsednik Pavel Zavrel, 2) Kulturna skupina izvaja program, 3) Na plesišču, 4) Eminentni gostje s Slovenske Ambasade v Stockholmu, 5) Viktor z dvema bratoma - občudovalcema, 6) Viktor Semprimožnik in Ana Zupančič, v ospredju Adi Golčman, 7) Ana Zupančič nastopa z recitacijo, 8) Družina Štefanič, 9) Domači in tuji gostje

Jerica Bukovec pri klavirju, vokalist je bil Martin Gregorc; Spodaj: Mlakarjeva in Greta

Tekst in fotografije:

Ciril M. Stopar

Čas teče in nič ne reče, zopet prihaja trenutek med nas, ko nas leto tako rekoč zapušča. Zdajle na hitro pomislimo kako čas hitro beži, in kako hitro se spremeni, ne nazadnje kaj vse se dogodi in spremeni v letu. Želel bi, da bi čas stal kdaj pa kdaj na miru, a žal se mi ta želja nikdar ne izpolni. Vse prehitro mineva, Res je, da je čas dragocena stvar, treba ga je koristiti v vsakem trenutku, pa ne glede na starost ali pa priložnost, in niti ne gledat za kaj ali pa za koga, prav je da se družimo čim več in da si tako pomagamo drug drugemu.

Vsekakor je moja želja, da še naprej ostanemo takšni kot smo, da si naprej pomagamo drug drugemu kolikor se da, kajti prihajamo v tista leta, ko potrebujemo več počitka, leta nam morda več ne dopuščajo, da bi segli za vsako delo, zato vseeno potrebujemo drug drugega za družbo v vsakdanjem življenju. Vsi skupaj se trudimo, da ohranjamo slovensko besedo, kulturo in navade, ki so še toliko bolj pomembna za nas vse, ki živimo izven svoje domovine. Vsi skupaj si želimo, da tako rekoč svoj trud nekemu podarimo, da se vodi naprej po poti ohranjanja slovenske besede in kulture. Vedno boljše in pravilno bo, če bomo rekli svojim prijateljem, otrokom - poskusi si najti čas, in bodi z nami vsaj za trenutek, pa bo prav in lepo vsem skupaj.

Na kratko bi se rad zahvalil vsem članom društva za vso skrb in pomoč, ki ste jo na bilo kakršni način vložili v naše društvo. Posebna hvala pa velja upravnemu odboru za trud in potrpljenje z menoj. Vsekakor pa želim, da še naprej ostanete tako zvesti in mi

pomagate pri delu in skrbi za društvo, kajti s skupnimi močmi zmoremo veliko, dosežemo pa še lahko več.

Novoletna čestitka !

Vsem članom društva "Simon Gregorčič" želim Blagoslovljene Božične praznike, sreče in zdravja v prihajajočem letu, naj bo prijateljstva, sreče, ljubezni in miru za vse dovolj v letu 2008. Enake želje tudi vsem Slovenskim drušvom, Slovenski Zvezi, vsem članom uredništva Sl. Glasila, Slovenski Ambasadi, Katoliški Misiji, in vsem bralcem Informativnega Glasila tukaj na Švedskem in doma v Sloveniji.

Vir: It

Vabilo

Dragi člani društva, vabljeni na silvestrovanje, ki bo v prostorih društva, dne 31.12.2007 ob 18.00 uri, priskrbljena bo hrana in pijača. Pridite, kajti istočasno bomo skupaj nazdravili ob naši 35. obletnici delovanja našega društva, se poveselili in tako s kozarcem šampanjca nazdravili letu 2008, ki ga bomo dočakali.

Prisrčno vabljeni!

Predsednik društva *Alojz Macuh*

LIPA

Lipa zelenela je
tam v dišečem gaju,
s cvetjem me posipala,
d'jal sem, da sem v raju.

Veje raztezavala
k nebu je visoko
meni pa je do srca
segala globoko.

Ptičice je lipica
v senčico vabila,
kadar ležal sem pod njo,
me je ohladila.

Revica pa je sedaj
skoraj ovenela,

cvetje listje zeleno
zima ji je vzela.

Spavaj, draga ljubica!
večno ne boš spala,
nova pomlad zelena
novi cvet bo gnala.

Zopet bodo ptičice,
ptičice vesele,
pesmi nam prepevale,
pesmi žvrgolele.

Foto: Skupina slovenskih rojakov pri slov. maši, Landskrona, nov. 2007

Vremenoslovci napovedujejo za danes neurje z visoko vodo in veter z močjo 20--30m na sekundo, zunaj so začele padati prve snežinke. Pravo jesensko vreme in sredina novembra.

Misli mi kar uidejo na naš dopust v Mariboru ob sončnem vremenu, toploti in kaj vse smo utegnili. Skoraj bi verjela, da sva s Karlijem, ko sva odhajala 14. septembra na dopust, vzela sonce s seboj iz Göteborga. Sončno in toplo celo potovanje in to se je nadaljevalo cel dopust (no, en dan dež, dva dni oblačno) in nato še lepo, ko sva prišla nazaj na Švedsko, saj je v Mariboru tokrat deževalo cel teden. Morda je moralo tako biti, saj tukaj poletja z vročino in lepimi dnevi ni bilo veliko. Göteborg je po sončni lestvici imel najmanj sonca.

Zanimivo je bilo poslušati zgodovino Polhovega Gradca

Foto: Marija Kolar

Vsako leto naredimo nekakšen načrt, kaj vse bomo utegnili na dopustu. Letos nismo, smo vzeli vsaki dan posebej. Pozdravili prijatelje v Ljubljani, družino Dolinar in Hvalič, ter Jožico Javornik na Sv. Lovrencu na Pohorju. Jožica Dolinar je bila letos v Vadsteni s sinom Matjažem in snaho Mojco Kucler-Dolinar, nova ministrica za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. Veliko smo si imeli povedati, obujali spomine, saj se poznamo že dobrih dvajset let. Jožica je pevka v zboru iz Dobrove pri Ljubljani, ki nas je obiskal

tukaj v Göteborgu. Po dobrem kosilu smo se napotili 8 km iz Ljubljane na ogled Polhovega Gradca.

Malokje v Sloveniji se nam na tako majhnem območju razkriva taka bogata kulturna dediščina kot v Polhovem Gradcu in Polhograjski dolini, kjer številni kulturni spomeniki presegajo krajevni pomen. Poleg različnih umetnostnih zvrsti lahko vidimo srednjeveške freske, poznogotsko kiparstvo in renesančno-baročno grajsko arhitekturo. Slovani so postavili prvotni grad, ki ga je leta 1511 porušil potres. Spodnja graščina je današnjo zunanjo podobo dobila v 17. stoletju. Krasi jo grajski park z vodometom, grajen po renesančnih vzorcih in večstoletno lipo. Pozneje so na njej postavili grajsko senčnico-glorieto, ki je bila leta 1853 spremenjena v kapelo. Polhov Gradec zgodovinarji uvrščajo med tiste kraje z gradovi, katerih izvor naj bi domnevno segal v dobo karantanske notranje samostojnosti. Srednjeveški viri ga omenjajo kot gradec, ljudsko izročilo pa ve povedati zgodbo, po kateri naj bi naselje dobilo ime po poljih. Pred gradom je Neptunov vodnjak z letnico 1696. Vse je še v originalu, le kipec sedaj restavrirajo. V samem muzeju urejujejo kapelco, ki bo služila za poroke. Trenutno se pari lahko poročijo v poročni dvorani. V muzejskih dvoranih si lahko ogledamo različne predmete, ki so jih takrat uporabljali, med drugim tudi posodo za gretje postelje in dišavni aparat.

Poročna dvorana v Polhovem Gradcu

Foto: Marija Kolar

Delo v društvu je nekako počivalo vse v pozno jesen. Člani upravnega odbora imajo sedaj to možnost, da velikokrat prav na jesen izkoristimo dopust. Maribor se spreminja, se gradi na vseh koncih in krajih. Moram napisati, da so postali uslužbenci na naših uradih zelo prijazni in pripravljeni pomagati. Kava, pijača, čokolada in sadje je sedaj

ponudba ob obisku pri njih. Vse pohvale vredno - se vidi, da je Slovenija v Evropski skupnosti in tokrat je treba pokazati lepo sliko.

Tudi potres 3. stopnje smo doživeli v Čatežkih Toplicah, epicenter v Brežicah, teden kasneje pa potres na Krškem.

Sedaj, ko postajamo starejši in pridemo na dopust v Slovenijo, pot vodi tudi na pokopališče. Vsako leto je več grobov deležno obiska. Postojimo, prižgemo sveče in misli odhitijo na mladost in vrašanje; »zakaj smo se odpravili od doma«. Nekakšno domotožje, saj doma tudi živijo dobro, izkoristijo vsako priliko, da se poveselijo in nekako sproščeno vzdušje. Morda se varam. Vsega je enkrat konec, tudi dopusta, treba je spakirati in se odpraviti nazaj.

V soboto, 20. oktobra, smo imeli pri Mariji in Zenutu Perovič kostanjev večer. Zasteklena veranda je bila lepo pripravljena in gobja juha je segrela še tako hladno telo. Kostanji, ki jih je Zeno pekel so bili dobri, prijeten pogovor med zbranimi in obujanje spominov. S to tradicijo smo začeli lani in upamo, da bomo nadaljevali. Hvala Marija in Zeno za gostoljubnosti in vsem za dobro razploženje.

Resne zadeve so se razpravljale na sestanku Upravnega Odbora. Srečanje starejših z večerjo bomo predstavili na pomlad ali morda skupaj z Občnim zborom, ker nismo nikjer dobili praznih lokalov za soboto.

Drugo leto praznuje Slovenski Dom 10. obletnico in to bomo združili z Slovenskim srečanjem 5. aprila 2008 v Medborgarhuset v Gamlestadu. Več o tem v naslednji pošti.

V sredo 7. novembra smo srečali dijake z živilske šole iz Maribora. Tukaj bodo tri tedne, komaj so prišli in, če bo prilika bomo naredili še kakšen intervju. Učiteljica Kerstin z tukajšnje šole je vse dijake iz Maribora povabila na svoj dom na otok Styrso, kjer so imeli lep razgled. Z dijakom je tudi prišla ravnateljica šole iz Maribora gospa Blanka Vombergar in mentorica pri pripravi diplom ter učiteljica na šoli, gospa Marija Sraka-Šadl. Vsi stanujejo v vandrarnem na Kvibergu, kjer jim je zelo všeč.

- Špela; zelo prijazni ljudje in izredno dobri gostitelji, je bil njen prvi vtis.
- Metka; se strinja s prijaznostjo ljudi in da so vsi pripravljene pomagati.
- Boštjan; veliko lepih in prijetnih deklet.

No, gotovo bo vtisov in dogodivščin več, ko bodo odhajali. Da je vse to možno, izmenjava učiteljev in dijakov, je Evropska skupnost preko »Leonardo«-projekta to omogočila državam, med temi je Danska, Holandska in Švedska, ki dovoljuje en teden šole in dva tedna prakse pri podjetjih za slašičarje, peke in mesarje. Saj, ko je šola gotova, so dijaki živilski inženirji. Podarili smo jim krožnik Göteborga, kateri bo krasil zid na njihovi šoli. Njihovo darilo - gotovo bo kdo, ki rad kuha, imel priložnost, da umaže predpasik.

Hvala naši koordinatorki Ani, da je imela stike z njimi in jih je nam posredovala. Razkazala jim bo Göteborg.

Umrlj: 6. septembra smo se poslovili v katoliški cerkvi v Göteborgu od našega dolgoletnega člana Janeza Tomažiča 64 let. Ugasnilo je srce, ustavile so se pridne roke. Rad si bil v naravi in v tvoji vikendici in tam si tudi zaspal. Počivaš pod javori na Lundby pokopališču in blizu morja. Janez, pogrešali te bomo. Kdo bo nosil križ v procesiji v Vasteni? Hvala Ti za vse.

Vsem njegovim naše sožalje.

24. in 25. novembra bo v prostorih katoliške šole na Hedenu Božični bazar, kjer lahko kupite ročne izdelke in rabljene predmete.

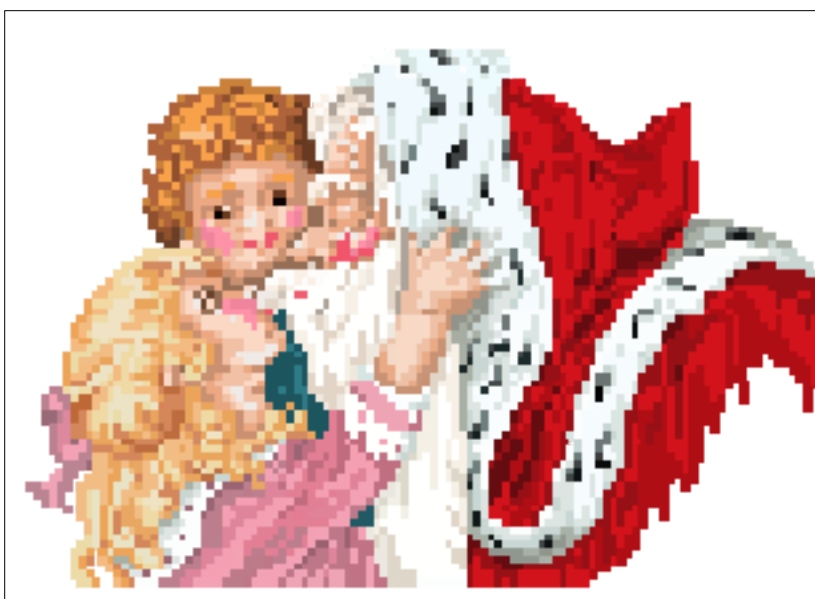
Vesele babice bodo v decembru na Božičnem sejmu v Wismarju.

Ja, leta gredo, kar prehitro. Naši slavljeni:
November; Karel Kolar 65 let
Nada Veble 60 let
December; Marija Kolar 60 let

Prejmite pristrčne čestitke, želimo Vam zdravja in sreče. Nazdravje!

Ni veliko ostalo od tega leta, skoraj bo nastopilo novo.

Vsem, ki ste na ta ali on način pomagali pri delu društva, tudi obiskali naše zabave in srečanja, **hvala**.

Vesele in blagoslovljene božične praznike. Naj novi čas prinese vse kar staro leto je zamudilo, ljubezen, srečo, zdravja in veselje, to naše novoletno je voščilo.

Za Upravni Odbor

Slovenski Dom

Marija Kolar

Novice iz Planike

Ob izteku leta je navada, da se ozremo nazaj in razmislimo kaj je bilo dobrega, kaj slabega in kaj bi bilo mogoče spremeniti, da bi bilo dobro vse, česar se lotimo. To zadnje seveda ni tako enostavno kot zveni, *po vojni je lahko biti general*: ali, z rezultatom v roki je zelo preprosto.

Kot že nekaj zadnjih, lahko mirne duše tudi leto 2007 ocenimo kot dobro. Če bo tako tudi vnaprej se bodočnosti ne bojimo. Letos sicer ob tako zvanem »železnem repertoarju« nismo imeli posebnih prireditev, bil pa bi greh, če ne bi omenili našega tradicionalnega

letnega piknika. Glede na letošnje, milo rečeno vlažno poletje, je bila sobota, 9. junij prijetna izjema. Sončno, prijetno toplo vreme in Francov žar sta privabila na plan Številne goste, ki so se zabavali do poznih popoldanskih ur.

Foto: Sestanek Slovenske zveze, novembra, 2007

Razveseljivo je tudi dejstvo, da se iz leta v leto povečuje število članov. Letos nas je že 206, pred tremi leti nas je bilo kar 16 manj. Mnogo le teh je tudi zelo aktivnih, brez njih bi bilo Upravnemu odboru dokaj težko izpeljati vse načrtovane prireditve. Hvala vsem!

Pred koncem leta bo Planiko in naše najmlajše v petek dne 14. decembra ob

18.30 obiskal še Dedek Mraz ali Jultomte, jih obdaril in - če ne bo preveč utrujen, z

njimi zapel še kakšno lucijino ali božično pesem. *Prosimo, prijavite svoje otroke do nedelje 09. decembra na telefon 494385 – Ivanka, ali 942652 Marjeta.* V ponedeljek, 31. decembra bomo kot ponavadi v Planiki tudi silvestrovali, v soboto, 19. januarja 2008 pa poslovno leto zaključili z občnim zborom.

Družinska kronika

Sredi iztekajočega leta sta zakonca **Anika in Martin Hozjan** praznovala 50. obletnico skupnega življenja ali zlato poroko. To je omembe vreden dogodek, ne spominjam se, da bi se to v Malmoeju primerilo še komu. Otrokom in vsem sorodnikom se s čestitkami pridružuje tudi Planika. **Še na mnoga, srečna leta!**

Vse pa seveda ni tako rožnato kot se zdi, tu in tam se zgodi tudi kaj žalostnega. V Malmoeju sta nas v letu 2007 zapustila kar dva rojaka. Sredi poletja dolgoletni in prizadevni član Planike vse od ustanovitve društva **Benedikt Koncut**, malo pred Vsemi svetimi pa še **Franc Klep**. Vsem žalujočim naše iskreno sožalje in naj jima bo lahka zemlja.

JoF

Udeleženci sestanke SZ, »Planika«, sobota, 24. novembra, 2007

Foto: Slovenski dopolnilni pouk, ki "zacveti" občasno tudi v okviru našega društva, ali še bolje v družinskem okviru. Tokrat je Davida, Daniela in Isabelle Kembro skozi uk slovenščine vodila babica Olga Budja. Oktobar, 2007

Grattis Niklas /Čestitamo/ dig och alla som fyller år i det närmaste!

Bliža se praznični čas – božič, novo leto za vse nas

Vsak po svoje se veselimo božičnih in novoletnih praznikov: nekateri zaradi lepih božičnih običajev, drugi spet zaradi verske vsebine – za božič praznujemo Jezusovo rojstvo. Prestop v novo leto pomeni tudi nekaj posebnega za vsakogar, obujamo spomine na že prehojene poti in se nadejamo, da bo tudi prihodnje leto srečno, zdravo in veselo. Enako voščimo tudi sorodnikom, prijateljem in znancem.

Priseljenci in izseljenci, konkretno Slovenci na Švedskem, pa ne poznamo le pozitivnih strani prihajajočih se praznikov, obstajajo tudi negativne. Lahko bi jim rekli

kulturna trčenja in kulturna srečanja. Predvsem se naše okolje razlikuje od okolja, ki smo ga bili vajeni doma. V tistih časih, ko smo zapuščali svojo domovino, v Sloveniji javno nismo praznovali božičnih praznikov, to je bil čisto navaden delovni dan. Novo leto pa se je praznovalo tudi takrat z dvema dela prostima dnevoma.

Na Švedskem je to drugače – božič je največji praznik v letu, k temu spadajo skoraj tri tedenske otroške in dijaške počitnice. Slovenski priseljenci smo povečini prinesli s seboj svoje verske običaje – polnočnica in božični dan nam veliko pomenita, v tem vidimo priložnosti za povezovanje družinskih vezi. Švedi pa praznujejo božič predvsem zaradi starih običajev, tako je že iz poganskih časov, pozneje iz časov katolicizma in nato protestantizma. Tudi Švedi menijo, da je božič družinski praznik, družinska srečanja se dogajajo predvsem na božični večer, ko družino obišče božiček (*tomte*) z obilnimi darovi (*julklappar*). Slovenci tudi ta običaj začenjamo jemati

za svojega, kaj nam pa drugega preostane! Po preobilici hrane in k temu še močna pijača (*julglögg*), opuščamo polnočnico, ki nam je nekoč veliko pomenila. S tem zapostavljamo verske in splošne slovenske običaje, kar škoduje pri vplivanju na naše otroke in njihove družine. Otroci slovenskih priseljencev se vežejo predvsem s Švedi, tako so te mlade družine dokaj multikulturne.

Kulturna srečanja lahko povzročajo razne probleme, ki se kažejo v kulturnih trčenjih; tudi najboljši nameni ne morejo spremeniti dejstva, da so ljudje z drugačno kulturo od naše, drugačni. Je to zares le problem? Naši pogledi skozi življenjske izkušnje se spreminjajo. Zato bodimo pazljivi z uporabo pojma *kulturno trčenje*, bodimo raje optimisti in prepričani, da iz multikulturnih srečanj prihajajo pozitivne reči, ki nas bogatijo. Spoštujmo običaje in kulturna izražanja drugih, vendar spoštujmo tudi svoje, slovensko. Posebnosti raznih kultur so nastale skozi srečanje z raznimi kulturami, niso nekaj statističnega, ampak spremenljivega. Od nas samih in od naše okolice je odvisno, v katero smer se je in se bo kultura razvijala.

Nezadovoljni smo, ker naši otroci in partnerji premalo obiskujejo cerkvene obrede in slovenska društva, vnuki še manj. Švedsko društvo jih je integriralo, vzelo za svoje, mi – prva generacija – stojimo pa še vedno ob strani. Tu bomo tudi ostali, zato je še kako pomembno, da gojimo kulturno dediščino svojih prednikov, ker bomo sicer oslabili lastno zavest, slovensko identiteto. Pogledi na življenje se pri starejših razlikujejo od mladih in obratno, pa najsi bo to doma ali na tujem. Zato je povsem normalno, da nastajajo kulturne razlike. Nove ideje se porajajo v kulturnih razlikah, ki nam jih prineso srečanja. Najplodnejši način razmišljanja je spoznanje, da različne kulture na verskem in drugih poljih so, vendar so razlike relativne, spremenljive. Ljudjem je dano, da postopoma razumevamo stvari, ki so se nam včasih zdele povsem nerazumljive.

V imenu društva Orfeum in v svojem imenu vam želim vesel božič in srečno novo leto!

A. Budja

Na prejšnji strani Dominika in Therese z otrokoma; Spodaj naši pozni jesenski dopustniki: Karlinovi na obisku pri Mali Nedelji ter Brata Jože in Justin Hvala z nečakoma

Oktober, 2007

Slovenska umetniška razstava v Olofströmu

Člani likovne sekcije in oba učitelja slovenskega dop. pouka ter še nekaj pridnih članov so že v petek celo popoldne do večera pripravljali dvorano v Jämshögs Medborgarhus za likovno razstavo.

Najprej smo pripeljali iz društvenih prostorov stvari za okrasitev dvorane in premične zidove za razstavo, ki so precej težki in veliki, da jih moramo voziti na strehi avtomobila ali pa s prikolico. Če hočeš organizirati dobro in kvalitetno razstavo se moraš zelo potruditi.

Likovna sekcija je razporedila premične zidove na katere so postavili kar 28 slik z motivi iz Slovenije in Švedske. Ostali smo pripravljali dvorano za

Vinsko trgatEV. S seboj smo imeli veliko rož, listja raznih barv in na sveže odrezane veje vinske trte, katero ima doma Ciril.

Ob sedmih zvečer smo se zadovoljni usedli in si ogledali sad našega dela, prav prilegla nam se je kranjska klobasa, kava in pecivo, ki nam ga je ponudila Nada. Po dolgem pogovoru smo zaklenili vse prostore in se odpeljali domov, saj imamo vožnje skoraj eno uro.

V soboto 27. oktobra smo ob 18.00 uri odprli likovno razstavo in takoj zatem so že začeli prihajati prvi obiskovalci in gosti. Razstavljala je društvena likovna sekcija, ki se sestoji iz Dušanke Kelečinji, Silvane Stopar, Nada Žigon, Sabine Kranjc in pok. Dušana Beleca.

Razstavo smo priredili s pokroviteljstvom Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter ABF-a v Olofströmu. Likovna sekcija deluje kot krožek ABF-a, najbolj aktivni pa sta Duška Kelečinji in Silvana Stopar. Silvana in Duška imata med letom več razstav, vsaka za sebe in na različnih mestih skupno z švedskimi likovnimi umetniki. Duška razstavlja večkrat v Olofströmu, Silvana pa v Ronnebyju in Emmabodi. Letos ni bila Duška ne vernisaži razstave, ker je istočasno praznovala Abrahama in jo je mož povabil na štirinajstdnevno potovanje v Egipt. Čudovito a ne!

Vinska trgategv 07

V Olofströmu nismo še nikdar praznovali Martinovanja ampak imamo tradicionalno slovensko vinsko trgategv. V Jelšanah pri Ilirski Bistrici, kjer sem jaz doma, smo imeli le brajde za senco z grozrdjem. Druge vinske trte nismo imeli, zato tudi nismo nikdar govorili o martinovanju ali vinski trgatvi. Pri

nas so bili le shodi - vaške veselice, ki so bile po svetnikih, ki smo jih imeli v cerkvah. V Jelšanah smo imeli Marijo - mater božjo in smo vsako leto imeli veliko veselico-shod v avgustu. V oktobru pa je bila v Kastvu na Hrvaškem Bela nedelja in tam se je točilo mlado vino. Do Kastva smo imeli 16 km, do hrvaške meje pa le 1 km. Tako, da sem spoznal *Vinsko trgategv* prvič v Olofströmu. Od leta 1976 pa do danes sem bil prisoten skoraj na vsaki trgatvi, le takrat me ni bilo, ko

sem se ponesrečil na delovnem mestu.

Minulo leto smo imeli na Vinski trgatvi ansambel iz Slovenije, letos pa smo zaprosili Viktorja Semprimožnika, ki je dal vgraditi v harmoniko »cel ansambel«, da nam je igral na veselici. Z Viktorjem smo bili zelo zadovoljni saj igra po naših željah in tudi glasba ni preglasna, kar nam zelo ustreza. S svojo harmoniko je nastopil tudi Ferdo Zakrajšek, ki ima zelo rad slov. narodno glasbo, do veselice pa imajo kar 150 km.

Na veselici je bil tudi najmlajši član slovenske šole Mike Kranjc, ki je s svojo mamo Sabino z veseljem prodajal srečke za loterijo. Najlepše je bilo to, da je Mike prav na ta dan praznoval svoj osmi rojstni dan, tako da smo mu zapeli in ga slavili vsi prisotni na Vinski trgatvi. V čast nam je bilo da je z nami slavil svoj rojstni dan.

Opaziti pa je da smo vsak dan starejši, kajti ob polnoči so bili plesalci precej utrujeni in dvorana se je začela prazniti. Mi pa smo pospravljali do druge ure zjutraj in vse stvari vozili nazaj v društvene prostore, ki so oddaljeni okoli 5 km. Žal nam je le bilo, ker se vsako leto manj in manj ljudi udeležuje veselice, glede na starost, zdravje in veliko oddaljenost.

SLOVENSKA ŠOLA

Slovensko šolo bomo zaključili 22. decembra, naslednje leto pa bo začetek šole v februarju. Likovna sekcija pa ima krožek že v januarju, samo da ni preveč snega na cestah.

- **Plan dela 07/08**
- 22. decembra, Miklavževanje.
- 30. decembra, slov. maša in skupno kosilo.
- 15. marca 2008, Dan žena in občni zbor
- Društveni prostori bodo odprti, ko bo likovna sekcija imela krožek, to je v nedeljah od 16.00 ure naprej.

Ciril M. Stopar, KD Slovenija, Olofström

Svensk-slovenska vänskapsföreningens

Nyhetsbrev hösten 2007 Svensk samtalsgrupp?

Inom den Svensk-Slovenska Vänskapsföreningen har det framkommit ett **intresse för att starta informella samtalsgrupper**. Syftet med dessa grupper är att främst de som inte har slovenska som modersmål, men ändå har en viss språklig grundkunskap, skall kunna träffas för att konversera. Detta för att man lättare ska kunna upprätthålla sina slovenska språkkunskaper.

Tanken är att dessa träffar skall vara kostnadsfria för nuvarande och före detta medlemmar. Vi har vidtalat en tilltänkt samtalsledare, som kan tänka sig att ställa upp. Men, för att få veta hur många som är intresserade behöver vi få in besked om just **Du** är intresserad, eller inte.

Först när vi har fått in svaren kan vi återkomma till de som är intresserade och ge förslag på plats, tid och datum för sagda samtalsgrupper.

Vårt mål är att vi ska ha hunnit genomföra åtminstone tre samtalstillfällen innan jul. Därför uppskattar vi om Du kan oss **besked snarast möjligt** om Du är, eller inte är intresserad.

Detta för att ge vår samtalsledare gott om tid för att planera.

Vänligen **kontakta Carmen Gregorsson på 070-752 69 79** eller via e-post, **c_gregorsson@hotmail.com**

Nu är det igen mörkare och kallare för varje dag. Om två månader är det jul och nyår och vi skall umgås med familj och vänner och förhoppningsvis ta det lite lugnare. Men vi ses dessförinnan - eller hur?

SSVF:s styrelse vill med detta Nyhetsbrev informera er om aktiviteter som vi genomfört under år 2007 samt om förslag till aktiviteter som vi för närvarande jobbar med.

I maj månad var bibliotekarien och författaren Tilka Jamnik från Ljubljana här i Sverige och deltog i ett symposium om Astrid Lindgren. Där presenterade Tilka Jamnik sin egen slovenska bok om Pippi Långstrump "Pika v knjiznici". Hon tog sig även tid att för oss presentera ny

slovensk barn- och vuxenlitteratur. Föreningen fick även ett antal slovenska böcker som nu finns för utlåning.

Lördagen den 2/6 var vi på guidad visning i Carl von Linnés Hammarby i Uppsala. Både museet med bland annat Linnés arbetsrum och den vackra lunden med slingrande stigar och växter var intressanta att se. Vi såg även växten *Scopolia carneolika* som härstammar från Slovenien och som Linné tillsammans med den slovenska läkaren Scopoli utvecklade till läkemedel.

Och nu till alla nyheter:

Vi jobbar med vår HEMSIDA. Nu kan du hitta den under en ny webbadress:

www.svenskslovenska.se Adressen är enklare och lättare att komma ihåg. Innehållet håller vi på att uppdatera och komplettera. Kom gärna med förslag på innehåll och ideer kring vår hemsida. Även föreningens nya mailadresser finns nu på den nya hemsidan: till ex. info@svenskslovenska.se .Så skriv till oss.

Lördagen den 27/10 arrangerar vår förening ett EKUMENISKT MÖTE med föredrag och samtal om katolicismen och protestantismen. Läs mer om det i den separata inbjudan.

Den 24/11 planerar vi en DISKUSSIONSEFTERMIDDAG med Boris Benulic, journalist och kolumnist i tidningen Metro. Boris härstammar från Slovenien. Vi ses i Östra Reals gymnasium, Karlavägen 79 lördagen den 24/11 kl. 15.00 till 18.00. Mer information om det kommer senare

Till våren, troligen i maj 2008, vill vår förening tillsammans med Slovenska föreningen bjuda till en TRÄFF i ”gamla slovenska huset” i FARSTA. Det blir en sammankomst för oss och våra vänner, förhoppningsvis under lindarna på gården. Vi håller på att bilda en festkommitté.

Föreningens ambition är även att bilda en slovensk samtalsgrupp. Läs mer om det i bilagan: SLOVENSK SAMTALSGRUPP. Är du intresserad v.g. lämna besked snarast möjligt.

Vi har tagit kontakt med RIKSARKIVET som skall arkivera föreningens dokument för åren 1991 till 2002. Även våra broschyrer och utställningsmaterial är Riksarkivet intresserat av.

Ett av besluten på SSVFs årsmöte 2007 var att revidera och komplettera FÖRENINGENS STADGAR. Vi jobbar med uppdateringen och planerar att skicka ändringsförslaget till våra medlemmar före nästa årsmöte, i april 2008, för eventuella synpunkter och godkännande.

Föreningen har med hjälp av Helena Jarl Kerzar och Lojze Hribar sponsrat tryckning av en slovensk BOK OM ASTRID LINDGRENs familj och Pippi Långstrump. Boken är skriven av Marjan Marinsek med anledning av Astrid Lindgrens 100-årsjubileum.

Övrig information:

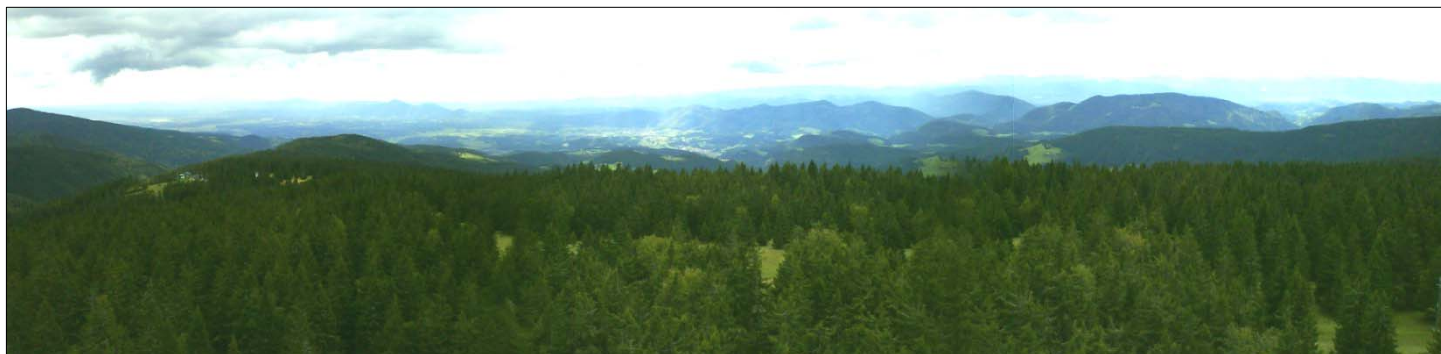
Tisdagen den 23/10 kl 19.30 kan ni gå och lyssna på PIANODUETTKONSERT av Bojan Gorisek och Milko Lazar från Slovenien. Konserten äger rum i konsertaulan , Nybrokajen 11 och biljetter säljs på plats.

Om du vill låna och läsa SLOVENSKA BÖCKER finns det ett bra urval av både barn- och vuxenlitteratur på Stockhoms stadsbiblioteks Internationella avdelning, Odengatan 59. Besök biblioteket, bläddra i böckerna och beundra den berömda huvudbyggnaden av arkitekt Gunnar Asplund, som i sin tur beundrade den store slovenske arkitekten Joze Plecnik.

Som ni säkert alla vet blir SLOVENIEN ORFÖRANDE I EU från och med 1 januari 2008 i ett halvt år framåt.

Och slutligen: Nu är det dags för dem som inte hunnit betala medlemsavgiften för år 2007. Postgironumret är **629 38 83-2** och summan även i år **150 Kr** per person. Glöm inte att skriva ditt namn på inbetalningskortet. Vi tar gärna emot även frivilliga bidrag. Tack på förhand. Ha det så bra tills vi hörs och ses nästa gång.

Stanislava Gillgren, ordförande

Lep pozdrav iz Rogle!*Suzana Macuh*

7.ega julija 2007 – to soboto smo prevozili avstrisko-slovensko mejo Šentilj in od takrat sem že v Sloveniji! Najprej sem si privoščila tri tedne dopusta, a seveda sem si medtem začela ustvarjati in pripravljati za moje prihodno leto v Sloveniji!

Danes, 20.ega oktobra je zapadel prvi sneg na Rogli, 10 cm ga že imamo! Ta teden sva skupaj z vodjo komerciale bili na Švedskem in na Norveškem (4 dni) in sva delali reklamo za naše podjetje. Imeli smo »Slovenian workshop« v Stockholmu in v Oslu tako, da sem že imela priliko skočiti na Švedsko! Gor sva šli z namenom, da naveževa stike z agencijami iz Nordijskih dežel in upamo, da bomo v prihodnjem dobivali Skandinavce tudi v Žreče!

Nekega dne v mesecu oktobru sem zagledala znane obraze na Rogli. Nepričakovano sem srečala družino Ratajč iz Göteborga na Rogli. Zame je bilo to zelo lepo presenečenje in naenkrat mi je ta obisk polepšal dan! Delo je lušno, zanimivo in dnevi tako hitro minevajo, da bo kmalu zimska sezona med nami!

Življenje v Sloveniji se mi dopade, ljudje si vzamejo čas drug za drugega, si pomagajo med sabo in so družabni! V Sloveniji se mi dopade in sem vesela, da sem

Konec julija sem dobila službo za dva meseca v podjetju Unior d.d program turizem (www.unior.si , www.rogla.si) kjer sem še danes. Oktobra so mi podaljšali pogodbo za 6 mesecev, tako, da bom celo zimsko sezono na Rogli! Trenutno delam v strežbi, ali pa pri prodaji kart na letno-zimskem sankališču. Sanke so na enem tiru, lušna zadeva! Sem že vodila skupine po Rogli, tudi v hotelu pomagam če je treba, včasih sem v komerciali, po domače rečeno – »sem deklica za vse«!

se odločila, da ostanem tukaj za dlje časa. Je pa res, da odkar smo dobili euro, se je marsikaj podražilo, Slovenci pravijo, da plače so pa ostale iste in mnoge skrbi, kako se bo to nadaljevalo in kako se bo končalo.

Novo v mojem življenju je tudi to, da sem se vpisala v folkloro. Vsaki četrtek hodim na vaje v Poljčane. Povprečna starost v skupini je 23 let in čeprav sem bila samo dvakrat na vajah, sem že ugotovila, da je to prava stvar zame! Moje nove prijatelje zanima, kako je gor in so mi že rekli, da želijo nastopati med Slovenci na Švedskem, tako, da... se priporočamo! :o)

Trenutno sta ata in mama na dopustu v Sloveniji in mi je lepo ju imeti tukaj!

Na koncu bi še rada pozdravila vse, s katerimi se poznamo, predvsem pa člane Slovenskega društva Simon Gregorčič v Köpingu ter mojo družino v Köpingu, katero močno pogrešam!

Suzana Macuh

Nasvidenje do prihodnjič!
Suzana Macuh

3215 Loče
Slovenija

Vesela sem vsakega pisma/emaila/klica!
Suzana Macuh
Draž vas 6

suzana.macuh@gmail.com
+386 31 464 850

Iz Malmö-ja se nam je oglasila mlada rojakinja Andreja Peternelj

Živjo Gusti in Zvonko!

Foto: *Andreja, Jelka, Zvonko, Gusti in Danni*

Najlepša hvala za vajino prijaznost in gostoljubnost prejšnjo nedeljo! Lepo in prijetno je bilo govoriti z vami, zato me zelo veseli, da smo se spoznali! Med tednom sem imela veliko dela, zato se šele sedaj oglašam.

V ponedeljek sem šla z Danni, ko je obiskala profesorja Jureta Piškurja. Prej nisem vedela, da obstaja kakšen slovenski profesor v Lundu.

Tuula, mama od mojega fanta Jesperja, je bila v petek pri nama na obisku, in sem ji povedala, da sem bila pri vama v Landskroni, in takoj, ko sem rekla Budja, je rekla: "Ja så klart, Budja, jag vet vilka de är, systrarna Budja har sjungit hos oss."

V decembru bom začela delati v Helsingborgu, 50% bom zaposlena, 50% bom delala pa diplomsko. Upam, da bo vreden in da se bom hitro navadila preživljati ure na vlaku.

Mimogrede, letos spomladi je Pošta Slovenije objavila znamko z mineralom, ki je v jami, ki se nahaja pred hišo mojih staršev, v Ravnah pri Cerknem od kjer sem jaz. Mislim, da sem omenila, da imamo jamo samo par metrov od vhoda v hišo. Je majhna jama, samo ima zelo lepe kristale. Deset let je bila odprta za turiste, sedaj je pa zaprta. Na tej povezavi si znamko lahko ogledate: <http://www.posta.si/Namizje.aspx?tabid=698&artikelid=8825>

Lep pozdrav Andreja

Znamke leta 2007

Slovenske kraške jame so Voda, obogatena z prsti raztaplja zakrasele kraškimi jamami. V njih se izločajo minerali kot jih tvori mineral kalcit, aragonit je redek. Slovenski najpomembnejši naravni spomenik z aragonitnimi kristali, ki so predstavljeni na znamki, je Ravenska jama pri Cerknem. Do 10 cm dolgi igličasti kristali tvorijo žarkaste kopicke po jamskem stropu in stenah. Aragonit je poimenoval mineralog Werner po španski pokrajini Aragón že leta 1796. Po kemijski sestavi je to kalcijev karbonat – CaCO_3 , tako kot kalcit in vaterit. Aragonit se loči od njiju po prostorski razporeditvi atomov v kristalni rešetki. To je vzrok za različne oblike in simetrije kristalov in njegovo večjo trdoto in gostoto ter drugačno razkolnost. Ortorombična kristalna rešetka določa aragonitnim kristalom stebričaste in igličaste oblike. Vzporedno rastoči kristalčki se lahko združujejo v nepravilne vejaste kapniške oblike. Ukrivljeni sigasti in kristalni vejasti skupki, ki na videz ne sledijo gravitaciji, so helikriti. Več aragonita nastaja pri višjih jamskih temperaturah. Pri nas ga v redkih jamah omogoča posebna kemijska sestava tamkajšnjih vod. Ko v njej prevladuje magnezij, ta zavre rast kalcita in namesto njega se izloča aragonit. Aragonit se lahko izloča tudi iz ohlajajoče se vode ob nekaterih toplih izviroh. Z menjavanjem prirastnic aragonita in organskih snovi v nekaterih školjkah nastanejo biseri. Aragonit tvori večino školjčnih lupin in polžje hišice ter skelete koral.

ARAGONIT

svetovno znane tudi po svojem kapniškem okrasju. ogljikovim dioksidom iz ozračja in predvsem iz kamnine, predvsem apnenca in manj dolomite zaradi izhajanja ogljikovega dioksida iz vode skorjasta siga v najrazličnejših oblikah. Večinoma

Dr. Uroš Herlec Vir: It, 2007

V. konferenca slovenskih znanstvenikov in gospodarstvenikov iz sveta in Slovenije
SSK, Ljubljana, 2007

Foto: skupinska, sprejem V vladni palači je udeležence konference sprejel minister za finance, dr. Andrej Bajuk, ki najprej opravičil predsednika Vlade RS, Janeza Janšo. Zbranim je namenil pomenljive besede: »Jaz zaupam v ustvarjalnost slovenskega človeka, dokaz za to ste Vi, uveljavljeni rojaki iz tujine«. Ob njem so se z nami družili še minister za gospodarstvo Andrej Vizjak, minister za razvoj, dr. Žiga Turk, državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu, Zorko Pelikan, ter predsednik državnozbornske komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, mag. Janez Kramberger.

Strokovna srečanja, ki jih pripravljamo pri Svetovnem slovenskem kongresu nosijo geslo: **POTI ZNANOSTI K EDINOSTI SLOVENCEV**. V tem duhu smo z ničemer bolj pomenljivim kot s Prešernovo Zdravljico začeli tudi tokratno, že V. konferenco slovenskih znanstvenikov in gospodarstvenikov, ki je potekala 4. in 5. oktobra v hotelu Slon v Ljubljani.

Konferenco smo pripravili s pomočjo Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Agencije RS za raziskovalno dejavnost RS, in generalnega sponzorja Holdinga Slovenskih elektrarn d.o.o.

Namen konference je bil vključiti in povezati naše intelektualno bogastvo v tujini z domačim znanstveno – razvojnim in podjetniškim potencialom. Teh povezav se zaveda tudi naša vlada, tako organizatorji tudi razumemo in s spoštovanjem sprejemamo odločitev predsednika vlade, Janeza Janša, da je prevzel častno pokroviteljstvo nad konferenco.

Uvodni pozdravni nagovor predsednika Svetovnega slovenskega kongresa, dr. Borisa Pleskoviča lahko strnemo v misel, da je današnji globalizacijski čas res čas vladanja kapitala a prodorni in močni vse bolj postajajo tisti, ki imajo talente, jih iščejo v svetu, domače pa načrtno vzgajajo in izobražujejo. Svetovni slovenski kongres s strokovnimi srečanja že desetletje na to slovensko bogastvo v tujini opozarja, predvsem pa na vse bolj potrebno povezavo visokega šolstva in znanosti z gospodarstvom, ki predstavlja temelje za narodov obstoj in blaginjo.

S pozdravnim nagovorom nas je počastila še čisto na novo izvoljena ministrica za znanost, Mojca Kucler Dolinar, z dodatnim plodnim sodelovanjem v programu pa z domače strani

predvsem akad. prof. dr. Boštjan Žekš, predsednik SAZU in dr. Žiga Turk, minister za razvoj ter rektorji slovenskih univerz.

Raziskovalne politike in uresničevanje nacionalno raziskovalno razvojnega programa (NRRP) Udeleženci konference, zbralo se nas je preko 200, smo se po pozdravnih besedah gostov lotili obsežnega in zahtevnega programa, začeniši z obravnavo raziskovalnih politik in njihovega uresničevanja. Iztočnice so pripravili prof. dr. Dušan Povh, več let na vodilnih mestih pri Siemens-u iz Nemčije, dr. Primož Pristovšek, direktor Direktorata za znanost in visoko šolstvo in prof. dr. Janez Bešter, s Fakultete za elektrotehniko, Univerze v Ljubljani. Dr. Bešter je v tem sklopu vodil tudi okroglo mizo: *Kje so ovire za uresničevanje NRRP*. Ob njem so sodelovali: Blaž Golob z Agencije za raziskovalno dejavnost RS, prof. dr. Andrej Umek, z Univerze v Mariboru, in prof. dr. Jadran Lenarčič, direktor Instituta Jožef Stefan. Zaključke razprave lahko strnemo v naslednje: Nacionalni raziskovalno razvojni program očitno ni bil vključen v politične programe. S tem ni dobil odziva v državnem proračunu in ustreznih zakonih. Rešitev ni predvsem v prerazporejanju denarja, ampak v transparentni delitvi državnega denarja in v dotoku svežih sredstev za razvoj visokih tehnologij.

Izjemno zanimivi predstavitvi predstavnika Evropske komisije, dr. Sohail Luke, ki je bila osredotočena na pomen in izdelani strategiji Unije do diaspore, smo prisluhnili na začetku programa drugega dneva konference.

Foto: gostje s slavnostnega začetka konference znanstvenikov zbrani visoki gosti: (z leve - Dr. Dušan Povh, podpredsednik SSK za Evropo, Zorko Pelikan, vodja Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, dr. Žiga Turk, minister za razvoj, akad. prof. dr. Boštjan Žekš, predsednik SAZU, dr. Boris Pleskovič, predsednik SSK, Mojca Dolinar Kucler, ministrica za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, mag. Janez Kramberger, predsednik Komisije za DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu,

Marjan Terpin, prvi podpredsednik SSK in dr. Pristovšek, direktor direktorata za znanost.)

Izkušnje slovenskih znanstvenikov v tujini Dr. Anton Mavretič, Boston University, ZDA, ki bil eden prvih pobudnikov za srečanja slovenskih izobražencev iz sveta v Sloveniji, je uvedel v najpomembnejši del programa: predstavitev naših biserov znanja na tujem. Tokrat so se s svojimi v svetovni vrh segajočimi uspehi še v mladih letih predstavile: dr. Saša Bajt, Lawrence Livermore National Laboratory, ZDA, mednarodno priznana strokovnjakinja za optiko in članica skupine NASA, ki raziskuje kometni prah; dr. Tanja Dominko, vrhunška raziskovalka na področju celičnih terapij in regeneracijske medicine, Worcester Polytechnic Institute, ZDA; in prof. dr. Mateja Jamnik, izjemna matematičarka in strokovnjakinja za umetno inteligenco z računalniškega laboratorija Univerze v Cambridgu, Velika Britanija. V tem sklopu so se predstavili še prof. dr. Milan Miklavčič, matematik, profesor na Michigan State University, ZDA, Dr. Egon Zakrajšek, član ožjega vodstva Ameriške centralne banke, dr. Zmagor Prelec z Zavoda za tehnično termodinamiko in energetiko, Univerze na Reki in z izsledki raziskave o rabi slovenščine v zamejstvu dr. Maja Mezgec, sodelavka Slovenskega raziskovalnega inštituta

v Trstu. Dr. Miomir Kneževič z Zavoda za transfuzijsko medicino nas je seznanil z izjemnim rojakom, prof. dr. Petrom Leskovarjem iz Nemčije, in predstavil njegovo delo na področju raziskav zdravljenje pankreatičnega raka.

Predstavitev spletnega foruma Svetovnega slovenskega kongresa Dr. Dušan Povh, rojak iz Nemčije, predavatelj tudi na Univerzi v Pekingu, je že dlje časa spodbujal Svetovni slovenski kongres k vzpostavitvi spletnega foruma za Slovence po svetu. Na konferenci je predstavil njegov namen: stalno povezovati naše strokovnjake po svetu in doma – tudi tiste, ki se ne morejo udeležiti strokovnih srečanj v domovini, jim posredovati kontakte s podjetji, univerzami in raziskovalnimi organizacijami, jim nuditi informacije o razpisih za prosta delovna mesta, o raziskovalnih razpisih in štipendijah v Sloveniji in tujini, o mednarodnih projektih, jih spodbujali k članstvu ocenjevalnih komisij, tudi mentorstvu podiplomskim študentom; in jim predstavili možnosti za vračanje v Slovenijo...

Prenos znanja Po številu objavljenih strokovnih člankov Slovenci sodimo v sam vrh, še posebno na področju matematičnih ved, žal pa nam spodbujanje inovativne kulture in prenos visokih tehnologij v gospodarstvo ne uspeva najbolje. Čemu je tako, so poskušali odgovoriti in nakazati rešitve naslednji sogovorniki: uvodničar dr. Edvard Kobal, direktor Slovenske znanstvene fundacije, dr. Žiga Turk, minister na Službi Vlade RS za razvoj; prof. dr. Peter Stanovnik z Inštituta za ekonomska raziskovanja, doc. dr. Borut Likar, ustanovitelj Inštituta za inovativnost in tehnologijo, prof. dr. Marjan Rupnik z Medicinske fakultete v Mariboru. Doc. dr. Aleš Štrancar, raziskovalec - imetnik več patentov s področja biotehnologije in podjetnik, je kritično ocenil neugodno slovensko finančno okolje in izpostavil izobraževalni sistem, ki ne spodbuja ljudi k raziskovalno- podjetniški miselnosti. To so bile tudi glavne iztočnice okrogle mize: *Kako spodbuditi razvojno raziskovalno delo v podjetjih?* ki jo je ob sodelovanju dr. Aleša Miheliča, direktorja Direktorata za tehnologijo, prof. dr. Matjaža Muleja z Univerze v Mariboru, Andreja Polanca z Iskratel-a, Roka Uršiča s podjetja Instrumentation Technologies, prof. dr. Jureta Piškurja z Univerze v Lundu, Švedska, mag. Sama Hribarja Miliča, predsednika Gospodarske zbornice Slovenija, in prof. Antona Pavla Železnikarja, predstavnika Inštituta Jožef Štefan vodil doc. dr. Miomir Kneževič z Nacionalnega inštituta za biologijo. Sporočilo te okrogle mize: Proračunska sredstva naj bodo v večji meri namenjena za raziskave, uporabne v gospodarstvu. Država naj načrtno in v kratkem roku vzpodbudi ustanovitev centrov odličnosti, tehnoloških mrež in vzpostavitev ustvarjalnega središča mladih talentov.

Foto: dominko – bajt – jamnik- miklavcic
Tri kongresne »zvezde«: z leve: dr. Tanja Dominko, vrhunska raziskovalka na področju regeneracijske medicine, Worcester Polytechnic Institute, ZDA dr. Saša Bajt, Lawrence Livermore National Laboratory, ZDA, mednarodno priznana strokovnjakinja za optiko in članica skupine NASA, ZDA; in prof. dr. Mateja Jamnik, izjemna strokovnjakinja na področju umetne inteligence z računalniškega laboratorija Univerze v Cambridgu, Velika Britanija. Ob njih prof.

dr. Milan Miklavčič, profesor na Michigan State University, ZDA.

Slovenske univerze Dr. Romana Jordan Cizelj, poslanka Evropskega parlamenta je v uvod presoji o kvaliteti našega visokošolskega študija spregovorila o merilih za dobro univerzo. Prednjačijo: kvaliteta upravljanja, odprtost pri zaposlovanju, izvirnost in avtonomija pri oblikovanju programa, nagrajevanju in financiranju. Prof. dr. Alojz Kralj, član SAZU je opozoril na prepotrebno mednarodno uveljavitev slovenske univerze, ki jo je moč doseči le z mednarodnimi aktivnostmi, kamor sodi tudi mednarodno ovrednotenje njenega dela. Dr. Dušan Petrač, NASA, ZDA in prof. dr. Marjan Rupnik sta dodala, da pri tem moramo in moremo računati na vključevanje rojakov iz sveta. Le akademski prostor moramo odpreti in mu z več odgovornosti dati ugodnejšo klimo. Tudi nove univerze, o katerih sta spregovorila akademik prof. dr. Boštjan Žekš in prof. dr. Ludvik Toplak kot konkurenca obstoječim, so pot in motor razvoja regij in države. Prof. dr. Danilo Zavrtnik, z nove nastale Univerze v Novi Gorici, je poudaril razvojno-raziskovalno naravnost ustanove, ki ji predseduje.

Odgovor na vprašanje, Kakšne reforme potrebujejo slovenske univerze? smo nakazali z zadnjo okroglo mizo, ki jo je vodil dr. Boris Pleskovič. Razprava je imela svojo moč, saj smo ob zanimivem odzivu navzočih v dvorani gostili rektorje vseh treh slovenskih univerz: prof. dr. Andrejo Kocijančič z Univerze v Ljubljani, prof. dr. Ivan Rozman z Univerze v Mariboru, in prof. dr. Lucijo Čok z Univerze na Primorskem. Pridružila sta se jim še dr. Tomaž Pisanski, predsednik Sveta RS za visoko šolstvo in prof. dr. Alojz Kralj iz SAZU.

Okrogla miza (prof. dr. Jure Piškur - drugi z desne strani) Kako spodbuditi razvojno raziskovalno delo v podjetjih, na kateri je sodeloval tudi Jure Piškur. V svojem posegu je izpostavil dolžnost profesorjev na univerzi, dobo učiti in raziskovati, a da je prav tako pomemben njihov prispevek za prenos tehnologij v industrijo. Univerzitetne študijske programe bi morali dopolniti s podjetniškimi vsebinami.

Konferenco smo zaključili s sklepi in naslednjim pomembnim sporočilom. Država naj v partnerstvu z univerzami, instituti in gospodarstvom spodbudi vzpostavitev programov »od doktorata do podjetja«, saj je prenos znanja v prakso pomembnejše kot zgolj absorbiranje znanja in doseči visoko število teoretičnih doktoratov. Mladim raziskovalcem na univerzi moramo nuditi tudi možnost delovati v industriji. S tem bi jim po študiju omogočili lažji prehod z univerze v industrijo. Poleg tega moramo študente spodbuditi in jim tudi pomagati, da bodo prišli na daljša izpopolnjevanja v tujini. Slovenski znanstveniki v tujini jim lahko pri tem pomagajo.

In za konec še pomembna misel dr. Egona Zakrajška, člana ožjega vodstva Ameriške centralne banke: znanje potrebuje pogum, iskrivost, tveganje... Kako v svetu znanja in podjetniške prodornosti napredujemo Slovenci pa bomo prevetrili na naslednjem Kongresnem srečanju, sredi oktobra čez dve leti.

Tekst in foto Jana Čop

Slovenci s severa

Odmevi na razstavo

ŽIVLJENJE, DELO IN USPEHI ROJAKOV NA ŠVEDSKEM

RAZSTAVA

Slovenci s Severa

Foto: Erenja Hočevar

Olga, Avgušтина in Jelka Budja, Jana Čop, Majda Kobal, Jože Drolc, Zvone Podvinski in Emil Milan Starc

S Slovenci, ki živijo na Švedskem, so ob odprtju razstave *Slovenci s severa*, na Svetovnem slovenskem kongresu pripravili pogovorno kulturni večer. Prvi Slovenci so se začeli preseljevati na sever Evrope konec 50 let, največji val pa je bil med leti 1960 in 1970. Med slednjimi je leta 1964 odšla na obisk na Švedsko tudi takrat 19-letna Avgušтина Budja, ki pa jo je sever tako očaral, da je za preselitev navdušila tudi starše, sestre in brata. Kot je povedal duhovnik Jože Drolc, so bile sestre Avgušтина, Olga in Jelka Budja tudi pobudnice za ustano-

vitev prvega slovenskega društva na Švedskem - kasneje so po različnih švedskih krajih, kjer so se naseljevali Slovenci, ustanavljali nova društva, pevske zборе, folklorne skupine. Danes obsega Slovenska zveza (ustanovljena leta 1991) še enajst društev, ki imajo prek tisoč članov, vsako drugo leto pod njenim okriljem pripravijo slovenski festival. Zasluge pri ohranjanju slovenščine na Švedskem ima tudi Slovenska katoliška misija z duhovnikom Zvonetom Podvinskim - posebno so poznana binkoštna romanja k sv. Brigiti v Vadsteno. Na razstavi so zbrali veliko gradiva o Slovencih s Švedske, posebej »zgovorni« so dokumenti in fotografije iz časa osamosvajanja Slovenije. Na pregledni razstavi najdemo njihova glasila, slovarje, knjige, pesniške zbirke, priročnike ...
Razstava bo na ogled do 30. oktobra.

Družina, september, 2007

V Ljubljani so se predstavili Slovenci s severa

četrtek, 13. september, 2007

LJUBLJANA (Slovenija) - V prostorih Svetovnega slovenskega kongresa (SSK) v Ljubljani danes poteka prireditve "Slovenci s severa". Gre za Slovence, ki so se v času obstoja Jugoslavije izselili na Švedsko. Po podatkih tam živeče Avgušține Budja jih na Švedskem živi okoli 11.000, čeprav uradne statistike po njenih besedah govorijo le o 68 do 600 tam živečih Slovencih. Večina se jih je na sever Evrope

preselila v drugi polovici prejšnjega stoletja.

Razlogi, ki so Slovence vodili k izselitvi na Švedsko, so po besedah Budje različni; veliko je bilo avanturistov, nekaj se jih je izselilo iz ekonomskih razlogov, nekaj pa tudi političnih emigrantov. Leta 1968 so ustanovili tudi prvo slovensko društvo, trenutno pa jih je registriranih 11. Društva se ukvarjajo predvsem s pripravo kulturnih dogodkov ter izdajanjem glasil v slovenskem jeziku. Avguština Budja je med drugim avtorica knjige z naslovom *Slovenci na Švedskem*. Namenjena je predvsem tistim, ki jih priseljevanje Slovencev na Švedsko zanima. Med tamkajšnjimi slovenskimi državljani, predvsem mladimi, je poznavanje slovenske kulture in jezika vse manjše, čemur botruje dejstvo, da v šolah ni več dopolnilnega pouka slovenščine. Budja je sicer avtorica tudi številnih drugih knjig, ki pričajo o življenju Slovencev na Švedskem.

STA © 2007 Ljubljanske novice - Ljnovice.com

13. september: SLOVENCIS SEVERA

Ob pripravah na lanskoletno razstavo ob 15 letnici osamosvojitve Slovenije smo zbrali veliko zanimivega gradiva. Razstavili smo ga lahko le del, zato smo se odločili, da v letošnjem letu celovito predstavimo življenje in delo naših rojakov s Švedske. Rojaki so pobudo lepo sprejeli in smo zatorej pripravili prireditev **Slovenci s severa**, ki je bila v četrtek, **13. septembra 2007**, v prostorih Svetovnega slovenskega kongresa.

Tiskovna konferenca, ob 18. uri je bila namenjena predstavnikom sredstev javnega obveščanja. Kulturni večer, ob 19. uri pa širšemu krogu - vsem prijateljem in znancem naših rojakov na Švedskem. Predstavili smo tamkajšnja slovenska društva, njihov zgodovinski pregled, današnji utrip in vizijo delovanja v prihodnje, tudi na Švedskem uspešne Slovence. Večer so popestrile **sestre Budja** z glasbenimi vložki, **Zvone Podvinski** z video predstavitev nekaterih aktivnosti v društvih, **Avguština Budja**, **Emil Milan Starc** in **Jože Drolc** s pričevanji in strnjeno predstavitev razstavljenih del. Program je namreč dopolnila **pregledna razstava** z dokumenti, fotografskim gradivom in izdanimi deli – od glasila, slovarjev, knjig, pesniških zbirk, priročnikov, monografij. **Razstava bo na ogled do 30. oktobra 2007, od ponedeljka do petka, med 9. in 15. uro.**

Vir: It, 2007

“Slovenci s severa”

V prostorih Svetovnega slovenskega kongresa so pripravili pogovorno kulturni večer, kjer so skušali celovito predstaviti življenje in delo Slovencev na Švedskem s predstavitev slovenskih enajstih društev, združenih v Slovenski zvezi (prek tisoč članov, bienalno pripravljajo slovenski festival), njihov zgodovinski pregled, današnji utrip in vizijo delovanja v prihodnje. Program je dopolnila pregledna razstava *Slovenci s severa* z razstavljenimi dokumenti, fotografskim gradivom in založniško dejavnostjo. Večer so popestrile sestre Budja z glasbenimi vložki, Zvone Podvinsky z video predstavitev, Avguština Budja, Emil Milan Starc in Jože Drolc s pričevanji.

Družina

Karneval v Landskroni, 2007

Nastopi lokalnih skupin, med njimi orkester skupine Kuriosa, kjer sodeluje tudi Matej Bencek, Landskrona. Že nekaj mesecev se ukvarjajo s snemanjem zgoščenke, ki bo, upajo, v naslednjem letu zagledala luč sveta.

Foto: 1) Matej Bencek 2) Navdušeni poslušalci 3) Poslušalci, med njimi Frida Strand, 4) Inger in Matej Bencek, 5) Pozdravi iz Slovenije – Bena s prijateljicami

"KULTURNATTEN" V LANDSKRONI

**ZGORAJ - OBISKOVALCI "KULTURNEGA VEČERA" SPODAJ - NASTOPAJOČI PEVSKI ZBOR
DIVERTIMENTO, PRI KATERM POJE TUDI ZVONKO BENČEK (DRUGI Z LEVE)**

MOŽIČEK SE ODPRAVLJA NA VLAK

(Šaljiv prizor z možičkom in ženico)

/Avguština Budja/

OSEBI: Možiček in ženica

Rekvizite, ki jih potrebujemo za prizorček: Oblačila, brki, brada za možička. Star kovček. Škarje na mizi. Ura, časopis in denarnica. Prt, igla in sukanec za ženico, Piščal - glas lokomotive. Možiček mora biti prepričljivo zadihan po vsem nastalem tekanju, vendar mora vkljub težavam pri dihanju razločno govoriti. (Možiček je oblečen za odhod, s plaščem in klobukom na glavi. Ima brke in brado.)

Ženica: Srečno, dragi moj stari! (Ga poboža po licu.) Pazi nase in ne pozabi prestopiti vlaka! Tako pozabljev kot si postal!

Možiček (hud:) Pozabljev, jaz? Sem mar pozabljev? Povej no, kdo pa je včeraj posolil koruzne žgance namesto posladkal, kaj?! Sem mar bil to jaz, kaj?

Ženica (pomirjujoče:) No, no, stari moj, saj nisem mislila nič hudega! Čakaj malo, da ti pristrižem brado! (Vzame škarje in pristriže brado ob straneh.) Zdi se mi, da so brki postali nekam uporni. (Zaviha možičku krajce brkov.) Takole! Izgledaš kot kakšen kraljevič ali princ iz škatlice. Za moža imam enega najbolj postavnih možakarjev na svetu! (Ga zopet potreplja in poboža.)

Možiček (zadovoljno:) Ja, to bo gotovo držalo. Pazi na moje brke, ženska! Kje je moj kovček? Pravkar sem ga postavil tukajle. Kje je? (Gleda naokrog.)

Ženica (mu da kovček, ki stoji izza možička:) Tukajle je tvoj kovček, očka! Pozdravi Doro in njenega Hanzija ter otročička Tanjo in Eliasa ter jima daj vsakemu poljubček od babice. Dedi, ali boš?!

Možiček: Seveda bom. Srečno, mami! (Odhaja. Ženica maha v pozdrav. Na pol pota do vrat se možiček obrne nazaj.) Jelica, kje imaš pa mojo uro? Včeraj zvečer sem jo dal tukajle, na mizo sem jo položil. Si jo mar ti zopet pospravila in kot po navadi nekam zapravila? Da mi nikoli ne moreš ničesar pustiti na miru! (Godrnjaje odloži klobuk in začne iskati svojo uro.)

Ženica (pogleda pod časopisom:) Na, pa vzemi tačas tole - tu imaš svojo uro! Sam si jo pokrtil s časopisom, veš!

Možiček: Mar sem res? Prav čudno se mi zdi, veš, Jelica. Tega jaz nikoli... Ja, zdaj se mi pa zares mudi! Še enkrat: srečno ostani! (Odrzi ven.)

Ženica (vzame klobuk in teče za njim:) Poldi, Poldi! Pozabil si klobuk! Poldi! Tvoj klobuk!

Možiček (se vrne prijemajoč se za glavo:) Klobuk? Saj sem ga vendar pravkar imel na glavi... Ja, še malo prej! Vidiš, vidiš zlomka! (Vzame klobuk in hiti proti izhodu:) Hvala, hvala! Hu, zdaj bom pa že res kmalu pozen! Zbogom, Jelica!

Ženica (gre nazaj k mizi in sede. Začne šivati prtček in se pogovarjati sama s seboj.) Zanima me, kako se bo moj stari znašel sam. Kar naprej pozablja stvari. In vse kar počne je nekam narobe. Ko gre po drva, prinese krompir; hlače obleče kar narobe

obrnjene a kavo nalije v pepelnik. (Zaskrbljeno skomiguje z rameni in vmes pokimava.) Če se spomnim, da je minulo nedeljo pozabil obleči pražnjo obleko, v cerkev se je odpravil kar v cokljih in z zakrpanimi hlačami. Potem pa mu je bilo nerodno. Pa tudi meni, seveda. Ojoj, kaj bo še iz tega!

(Nit se utrga. Ženica napelje iglo in nadaljuje svoj samogovor:) Slabo vidi moj stari, to ga tudi muči. Zadnjič, ko je v mraku srečal Petkovega konja in ga pozdravil: Bog daj, Bog daj! Tako mu je rekel. Potem se je pa jezil, ko je opazil, da je pozdravil konja. Malo dalje stran pa je moj stari nato srečal Petka in ga nagovoril: Mar se spet klatiš tu naokrog, mrha konjska ti!? Tako je dejal moj stari sosedu Petku. Jej, jej! (Ženica zajamra). Ja, nekega dne bo položil palico v posteljo sam pa se bo postavil v preddverje. Ubogi moj možiček...

Možiček (pridrvi nazaj.)

Ženica: Moj bog, kaj si že zopet nazaj?

Možiček (sopihajoč:) Jelica, denarnica, kje je denarnica? Kam si le vtaknila mojo denarnico? Ne najdem je v suknjiču a vozovnica je bila v denarnici. To je pa res že grozno, da moram tekati sem in tja za vsemi temi rečmi.

Ženica: Ali očka, mar si čisto pozabil, da sem ti dala denarnico v hlačni žep danes zjutraj?

Možiček (si potipa hlačni žep): Kaj si res? Eh, zdaj pa mislim... Zares moram pohiteti in to nemudoma! (Oddrvi.)

Ženica (gleda za njim): To pa rečem, če se bo tole dobro izteklo... Ja, ja, ne vem. Zdaj bo pa hitel tako, da bo prišel do vlaka čisto brez sape! Spotil se bo in še prehladil povrhu, tako bo.

(Slišati je žvižg vlaka v daljavi. Ženica gre h oknu in zre ven. Vrata se odpro. Možiček prihaja tiho skozi vrata. Pride do stola in se počasi spusti nanj. Začne vzdihovati in loviti sapo.)

Ženica (ploskne z rokama - malo huda): Zdaj pa rečem isto, kot si ti Petkovemu zadnjič dejal: Kaj delaš tukaj, ti mrha konjska ti?! Kaj je spet zdajle narobe, kar reci, no!

Možiček (poskoči): Narobe, narobe? Vse je narobe v tej hiši! Vlak si narobe navila, tako da mi je ura ušla... ne, pa kaj spet govorim!? Da, menim da če mi ti ne bi dala vlaka v hlačni žep, jaz nebi zamudil denarnice... Jej, jej, jej, saj se mi bo povrhu vsega tega še zvrtele! ----- Skuhaj nama no malo kavice, Jelica! Potoval bom pa drugo sredo, bo tudi prav. Dora bo že razumela. Morda boš pa šla tudi ti z menoj, stara moja, k hčeri na obisk? Tako je pač s to rečjo, kaj neki bi jaz počel brez tebe?! (Objame ženico in se muza občinstvu).

Ženica: Kaj bi ti brez mene? Nič, saj sem vendar tu in ti o tem zaenkrat ni treba razmišljati, moj možiček. Pridi, spila bova skodelico kave z mlekom, je že gotova!

KONEC

Mina reflektioner kring Ivan Cankars novell ”Drängen Jernej”

Av Robert Strgar

Novellen anses allmänt vara Cankars (1876-1918) mest kända verk (på slovenska: ”Hlapec Jernej in njegova pravica”) och gavs i Sverige ut 1982 på förlaget Anthropos, i översättning av Lars Fyhr och Boris Jericijo.

Berättelsen börjar med begravningen av gamle Sitar och det påföljande gravölet på byn Betajnovas krog. Här hamnar drängen Jernej i polemik med den unge Sitar – den nye ägaren av gården på vilken Jernej arbetat i fyrtio år – samt dennes hustru, släktingarna och övriga husfolket. Den nye husbonden tycks vädra sin sorg och frustration över faderns död med att snäsa av Jernej. Lite längre fram i berättelsen uppdragas dock att aversionen mot Jernej mynnar ur en klar besvikelse och harm över uppväxten på gården. Fadern hade uppenbarligen låtit unge Sitar stå lägre i hierarkin än Jernej som ”bara” var förste dräng. Förtrytelsen blir än större då drängen tydligen tar sin position och sitt ansvar på blodigt allvar och resulterar i att Jernej körs på porten.

Jernej står oförstående inför vad han ser som en kränkning av sin självklara rätt till att vara kvar på gården – om inte till och med rätten till att vara den som skulle få ansvaret efter fyra decennier av arbete. Sin analfabetism och naivitet till trots (eller kanske just på grund av dessa) drivs han av en orubblig övertygelse om att det livslånga slitandet och knogandet förärat honom den rätten, och han ger sig iväg för att söka just denna. Lejonparten av berättelsen utgörs därefter av Jernejs möten med lagens och maktens institutioner och representanter, i dennes sökande efter stöd för och bekräftelse på ”sin rätt”.

Under resans gång i det förra sekelskiftets Österrike-Ungern, vilken via provinsen Krains huvudstad Ljubljana för Jernej ända till dubbelmonarkins metropol Wien, möts han av löje, hån, förakt och fientlighet. Det sista mötet efter återkomsten till hemtrakten sker med byns kyrkoherde. Här uppenbaras den bittra sanningen för honom – inte ens Gud är honom till någon hjälp. Jernej tar så rätten i egna händer och sätter eld på gården. Själv blir han offer för lågorna i vilka han kastats av husfolket, som på så vis straffar upprorsmakaren och fridstöraren för dennes brott mot de skrivna liksom oskrivna lagarna och reglerna.

Novellen om drängen Jernej utkom 1907, samma år som allmän rösträtt (för män) infördes i Österrike-Ungern. Överhuvudtaget blev det politiska livet allt livligare i dubbelmonarkin vid denna tid. Parallellt med de nationella strävandena och konflikterna fanns även de sociala. Cankars uppväxt i fattigdom hade inte gjort honom särskilt sympatiskt inställd till de lyckade och välbärgade. Mellan 1896 och 1909 befann han sig till största delen i Wien där han kom i kontakt med den växande arbetarrörelsen. Det står klart att han blev politiskt engagerad under denna period – bland annat kandiderade han för de slovenska socialdemokraterna i Ljubljana 1907.

Berättelsen har en kritisk udd riktad mot makten, förtrycket och orättvisorna. Att författaren var ”barn av sin tid” anser jag klart kan skönjas i berättelsen om Jernej. I det alltmer polariserade samhället (liksom Europa alltmer polariserades i tiden efter förra sekelskiftet) fanns det bara två vägar att gå för att uppnå ”rättvisa”: den reformistiska eller den revolutionära. Vilken Jernej valde torde vara självklart för var och en.

För mig är novellen en spegling av den tidens förfördelades, samt dessas förespråkares och sympatisörers ambitioner, önsknningar och tankegångar. Läger man därtill det allts större politiska engagemanget och medvetandet som tycks blivit legio främst hos de ledande elementen bland dem som anammade socialismen, tycker jag det går att ana ganska radikala tendenser hos Cankar – ett faktum som bör ha varit relativt kontroversiellt i dåtidens Slovenien, där befolkningen oftast tycks ha varit väldigt konservativ och traditionsbunden.

I en mångnationell statsbildning, varas sociala och samhällseliga strukturer radikalt börjat förändras via industrialismen och politiska reformer, och med en samhällsklass vars självmedvetande ökade, är Cankars skapelse – i mina ögon – både en varning och uppmaning till de besuttna. Varningen omfattar budskapet om vad som kan ske om inte de med makt visar lyhördhet för dem som drabbats av orättvisor. Uppmaningen innefattar rådet att inte negligera varningen – detta riktat inte bara mot den värdsliga makten utan även den andliga, då katolska kyrkans ställning i dubbelmonarkin förvisso var stark.

Berättelsen om Jernej var enligt min mening förmodligen inte bara ett verk vars kritiska, varnande och förmanande budskap författaren riktade mot ”överheten” och alla dess aspekter. Inte heller var berättelsen bara ett propagandanummer ämnad att väcka och elda den stora och diskriminerade ”massan”. Jag tror lika mycket att den var en form av ventil för Cankars egna frustrationer över allt från uppväxten till den rådande samhällseliga situationen, liksom den kort och gott var ett resultat av en politiskt medveten litterärs kreativitet.

Jag har även frågat mig om det finns en nationell symbolik i verket – om drängen Jernej representerade den slovenska nationen och alla myndighetspersonerna den österrikiska överheten? Skulle Jernejs strävanden utgöra en metafor för slovenernas önskingar och ambitioner. Det tycks mig inte omöjligt då Cankar också är berömd för ett föredrag i Ljubljana 1913, i vilket han förespråkade ett sydslaviskt, politiskt förbund – något han en kort period också fängslades för. Med tanke på det rättspatos och den idealism som obestriddligen var en del av hans karaktär, och som manifesteras i ”Drängen Jernej”, anser jag berättelsen vara en allegori om de ”små och svaga” människornas ställning och möjligheter i en orättvis värld.

Första världskrigets utbrott fick många i dubbelmonarkin att reagera och engagera sig mot riket och vad som sågs som en tysk-österrikisk, hegemonisk politik. Cankar kan sägas ha varit ”före” den slovenska politiska eliten i sin antiösterrikiska och projugoslaviska förhållning redan i tiden för krigets inledning. Myndigheterna kom därför att internera honom under hösten 1914 för landsförrädisk verksamhet.

Den 1 december 1918 proklamerades *Serbernas, kroaternas och slovenernas kungarike*. Ivan Cankar dog tio dagar senare och fick därmed ingen möjlighet att uppleva den nya statens fortsatta liv. Det hade varit mycket intressant att se hur hans karaktär hade gått ihop med den politiska utvecklingen och dess komplikationer i sydslavernas (bulgarerna undantagna) land. Jag är ganska säker på att författarens idealism och känsla för rättvisa hade satts på mycket svåra prov – särskilt som det så småningom skulle visa sig att det så efterlängtade ”gemensamma hemmet” kom att bli lika brokigt och bråkigt som det föregående kejsardömet hade varit. Med all sannolikhet hade Cankar förblivit en lika engagerad som aktiv kritiker av orättvisor och förtryck som han någonsin varit som österrikisk medborgare.

Robert Strgar

Astrid Lindgren

Pred stotimi leti se je rodila Astrid Lindgren

Stockholm, 14. novembra (STA/DPA) - V idiličnem Vimmerbyju na Švedskem se je 14. novembra pred sto leti rodila pisateljica Astrid Lindgren s pravim imenom Astrid Anna Emilia Ericsson (1907-2002). Pisanju se je posvetila dokaj pozno. ...» Leta 1945 je izdala knjigo *Pippi Långstrump*, Pika Nogavička. A. B.

Publicerad 9 oktober 2007 kl 13:33 Uppdaterad 13:45

"Komvux har betytt mycket för mig"

Simona Belšak, tisdagsgäst, studerar på komvux i Landskrona. Sven-Erik Svensson

Hon har aldrig ångrat flytten från Slovenien till Sverige. Simona Belsak är tacksam över att ha fått chansen att utbilda sig och förverkliga sina drömmar. "Kommer man till ett nytt land måste man självklart anpassa sig". Simona Belsak har bott i Landskrona i snart tio år. Hon känner sig

hemma här och som ordförande i studeranderådet på komvux har hon hamnat mitt i en kommunal konflikt. **LANDSKRONA.** Hon kom till Landskrona för snart tio år sedan. För Simona Belsak innebar det att lämna föräldrar och fem yngre syskon och den lilla gården på den slovenska landsbygden. Det var inget lätt beslut att ta för den 24-åriga Simona, men kärleken vann.

— Jag hade träffat en slovensk man som bodde i Landskrona, säger hon och berättar om hur förtjust hon blev i den skånska staden första gången hon kom hit.

Hon konstaterar också att flytten till Sverige innebar en chans att få utbildning och så småningom ett intressant jobb. I dag pluggar hon på komvux och beräknar vara färdig med sina gymnasiestudier våren 2009. Om allt går som hon vill blir det så småningom Lund och universitetsstudier.

— Det är fantastiskt att jag har fått de här möjligheterna, säger hon och uttrycker sin tacksamhet mot landet som gjort drömmar till verklighet. När jag var liten läste jag om Pippi och Emil och som tonåring lyssnade jag på Roxette. Jag kände till Sverige men jag trodde aldrig att jag skulle hamna där.

Simona Belsak trivs bra på komvux men just nu kretsar det mesta kring oron inför den omtalade omorganisationen. Som ordförande för studeranderådet är hon engagerad i det som händer. Uppdraget som ordförande tar hon på allvar och hon känner sig både hedrad och glad över det förtroende som lärare och elever visar henne.

— Jag blev jättestolt när jag fick frågan, säger hon och tillägger att hon hamnade i hetluften på en gång. Höstterminen började med att skolan fick besök av både tv och tidningar. Hon har opponerat sig mot uppsägningen av flera lärare. Och hon blev ledsen när en populär rektor fick lämna sitt uppdrag.

— När jag tänker på Kajsa (Theander, fd rektor på komvux, red:s anm) får jag alltid tårar i ögonen, säger Simona Belsak. Man kunde prata med henne om allting. Då var det en öppen atmosfär på skolan. Det är det inte längre.

Komvux ska minska de egna utbildningarna och köpa kurser på den privata marknaden. Simona Belsak tycker inte att eleverna har fått tillräcklig information om vad som egentligen

händer.

— Vi får inte veta någonting. Många är oroliga för framtiden.

Simona Belsak är beredd att flytta från Landskrona för att kunna förverkliga sina drömmar. Efter gymnasiet är det beteendevetenskap som lockar.

— Jag har alltid varit intresserad av människor. Och av hur samhället fungerar. Hur kunde Jugoslavien splittras som det gjorde? Hur tänker självmordsbombaren i Irak som sätter på sig bältet som kommer att döda både honom själv och många andra? Hon har svårt att förstå hur man kan bli så besatt av en religion. Själv är hon uppfostrad i den katolska kyrkan, med kyrkobesök var och varannan vecka — precis som alla andra på den slovenska landsbygden.

— En av mina högsta önskningar är att vara bland de tiotusentals andra på S:t Petersplatsen i Vatikanstaten när påven visar sig i sitt fönster.

För Simona Belsak är det självklart att vara en del av det svenska samhället. Även om hon från början upplevde svenskan som ett helt omöjligt språk.

— Jag kom ihåg när jag stod i en kö på AG:s. Jag hade precis flyttat hit. Människorna framför och bakom mig pratade och jag tänkte att jag aldrig skulle förstå det här språket. Nu har jag fått svenska vänner och känner mig hemma här.

Hon berättar om känslan när hon streckläste sin favoritförfattare Liza Marklunds tre böcker, Gömda, Asyl och Mias hemlighet — och förstod allt.

— Nästan i alla fall. Jag tycker om att läsa och jag har inte läst en slovensk bok på länge.

Slovenien betyder fortfarande mycket för Simona Belsak. Hon reser hem och hälsar på familjen då och då. Men att flytta tillbaka är ingenting som hon funderar på.

— Min syster som är 21 år vill att jag flyttar hem igen. Två av mina andra systrar har gift sig och har två barn var. De bor i närheten av vårt barndomshem och träffas ofta. Jag som är äldst hade antagligen också haft två barn — inte fler — om jag stannat kvar.

Livet i Landskrona skiljer sig en hel del från livet i Slovenien. Men som den stadsbo som hon har blivit kan hon sakna något ställe i Landskrona där hon och hennes vänner kan gå ut och dansa. Nu blir det mest besök på Akropolis eller Speaker's Corner.

— Jag har aldrig stött på något allvarligare bråk i stan. Jag har heller aldrig upplevt att inte bli accepterad för att jag är invandrare. Men jag ser många invandrare som inte bryr sig om sina barn eller lär sig svenska. Jag kan förstå att man blir arg på dem som struntar i att anpassa sig.

Intervju: Ann Stensman ann.stensman@hd.se 0418-49 65 24

Red o urval A Budja

Terrafolk napolnil dvorano v Olofströmu

V sredini novembra je imela slovenska skupina Terrafolk koncert v Olofströmu in zgodilo se je nekaj nepričakovanega. Na koncert je prišlo več kot sto obiskovalcev, od teh je bila okoli tretjina Slovencev. Terrafolk bo v novembru in decembru opravil kar 18 koncertov od Helsingborga pa do Kirune. Dveurni koncert je presenetil marsikaterega Slovenca, nekatere pa je tudi razočaral, ker so pričakovali več slovenske ljudske glasbe. Zato pa so bili švedski

obiskovalci toliko bolj zadovoljni z njihovim nastopom, tako da ploskanja ni hotelo biti konca.

Obisk njihovih koncertov je na lastno odgovornost. Lahko se zgodi, da boste uživali ali

oziroma kot je povedal eden izmed njih, da se jih nekateri Slovenci v tujini sramujejo, ker igrajo mešano romsko-irsko glasbo, s prispevki slovenske, grške, balkanske, angleške, ameriške, torej igrajo multikulturno glasbo posebnem aranžmaju, kjer prevladuje hiter ritem violine, kontrabasa, kitare in harmonike. Članica

v

skupine iz Avstralije pa prepeva z odličnim glasom in igra na kontrabas. Ansamblu se je priključila pred štirimi leti.

Terrafolk v svoji glasbeni tradiciji ljudskim napevom iz različnih koncev sveta, poklanja veliko pozornost. Na najboljši možen način uporabljajo univerzalni jezik – glasbo in kjerkoli se pojavijo naletijo na navdušujoče ovacije. Poleg tega, da s svojim profesionalizmom zaznamujejo vsak nastop in prepričajo še tako hladne poslušalce, so kot največje priznanje svojemu dosedanjemu delovanju leta 2003 prejeli nagrado občinstva oz. poslušalcev BBC Radia 3 kot najboljši etno oz. World izvajalci.

Terrafolk kvartet je progresivna glasbena skupina. Zasedba: BOJAN CVETREŽNIK (violina, mandolina), DANIJEL ČERNE - MYSTIKA (kitara), MARKO HATLAK (harmonika, tolkala,

glas) in KATE HOSKING (kontrabas, basika, vokal, show dance) Terrafolk se v originalnih skladbah in priredbah požvižgajo na glasbena pravila in se raje predajajo glasbenemu hedonizmu. Večinoma ritmična, poslušljiva, tudi plesna glasba postane včasih eksperimentalna in virtuoznosti navkljub ji pripisujejo punk pristop.

Skupina je ustanovljena leta 1999 in so do sedaj poželi veliko uspeha po

vsej Evropi, v švedskih časopisih je bilo objavljeno, da so najbolj popularna slovenska glasbena skupina v Evropi.

Še pred začetkom koncerta sem se pogovoril z njimi in jih obvestil, da bo veliko Slovencev med poslušalci, tako da so nam posvetili nekaj slovenskih pesmi, pa tudi tisto poznato primorsko: *"Naša mati kuha kafe, iz same cikorje, samo da je.*

Po koncertu sem skupini Terrafolk predal diplomo in izkoristil priložnost ter informiral švedske poslušalce, da bo Slovenija naslednje leto vodila EU. Podobne predstave moramo izkoristiti za promocije Slovenije na Švedskem.

Ciril M. Stopar

FOTOGRAFSKI ARHIV

ARKIV

Preša, na kateri so stiskali jabolka ali grozdje

Foto: Ludvik Kramberger

Vadstena, 1998

Dr. Ivan Štuhec, na enem od svojih duhovnih obiskov na Švedskem, leta 1997;

med rojaki na poti v Vadsteno, kamor je s Slovenije pripeljal takrat delujoči mladinski pevski zbor Lira

Po sv. maši: Landskrona, Katoliška kapela, 1986

SEMINAR ZA SLOVENSKE IZSELJENSKE NOVINARJE IZ SVETA V LJUBLJANI

Dnevnik novinarskega seminarja

(nadaljevanje)

Sreda 30. maja Kot ponavadi zdrvim iz šestega nadstropja po stopnicah v restavracijo na zajtrk in premišlujem kaj bo danes zanimivega. Morda pa nas čaka spet kakšno presenečenje. Ob pol devetih nas je obiskal Gregor Kranjc iz Urada Vlade RS za komuniciranje in nam podrobno razložil in opisal strategijo EU kampanje, v nadaljevanju pa nam je še opisal kako so planirali uvajanje evra in kako važno je pri temu javno mnenje ljudi.

No tokrat pa smo prišli pravočasno na avtobus prav vsi in odpeljali smo se na uredništvo dnevnega časopisa Delo, kjer so nam na platnu pokazali starejšo verzijo kako napravijo časopis, od pisanja pa do končnega tiskanja.

Tudi predsednik uprave dela nam je razložil nekatere stvari, za katere smo bili zainteresirani. Posebno pa smo bili presenečeni nad izvrstno razlago gl. urednika MAG-a Janeza Markeša, ki nam je podrobno povedal kako odgovorno je delo urednika in kakšna visoka življenjska merila moraš imeti, da uspeš in od teh ne smeš nikdar odstopati. Njegova odlična razlaga me je utrdila, da se mora človek trdo držati pravil na zelo visoki ravni in ne smemo nihati ter se prikloniti, drugače ne bomo nikdar pravi »profesionalni« novinarji. Ogledali smo si tudi redakcijo revije Maga in se skupaj slikali. Nato pa smo odšli še v drugo redakcijo Dela, kjer nam je urednik Košir opisal njihovo delo v redakciji za gospodarstvo. Mi pa smo se pritožili, da skoraj nikdar ne pišejo o nas, oziroma nimajo nobenega kontakta ali pa ga morda nočejo imeti. V pojasnilo smo dobili, da imajo ogromno dela in da bodo radi sodelovali v bodoče v kar pa resno dvomimo. Na koncu so nas obiskali predstavniki TV Slovenija, za nas v Evropi je bilo najbolj pomembna oddaja Alpe – Donava - Jadran, katero radi gledamo, saj je oddaja namenjena vsem ljudem. Za naše prijatelje- novinarje iz Avstralije, Argentine in Berlina pa je bil zelo pomemben dogovor o nadaljnjem sodelovanju in posredovanju zanimivih oddaj preko luže. Voditeljica seminarja Tatjana Lesjak Klun, nam je pripravila prijetno presenečenja in nam preskrbela vstopnice za kabaret , katerega smo se z veseljem vsi udeležili v Cankarjevem domu. Obenem smo si prvič privoščili daljši sprehod po Ljubljani. Predstava je bila fantastična in nam bo ostala za vedno v spominu. Na koncu še zanimivost, Marta Magajna iz Avstralije je dala prvi intervju za TV Slovenijo, vprašanje je bilo kaj meni o gradnji džamije v Ljubljani.

V uredništvu časopisnega koncerna DELO in revije MAG ter na obisku v Celovcu pred Radiom ORF

Četrtek 31. maja Kot vsako jutro sem se takoj po šesti uri zjutraj napotil na »zdravstveni sprehod« po Ljubljani, da je dež za malenkost orosil mojo obleko me ni sploh nič motilo. Kajti na Švedskem sem se naučil da če se zmočiš in imaš tudi pozimi mokre lase pri minus stopinjah ne vpliva na zdravje, od tega se tudi ne prehladiš. Če se sprehajaš po švedskih podeželskih mestecih, takoj opaziš da le malokdo nosi dežnik in da se ljudje ne zmenijo za deževne kaplje. Dežnik ali obleko proti dežju začnejo uporabljati le v večjih nalivih. Tokrat sem šel mimo Tabora si ogledal hotel, kjer sem spal na zadnjem seminarju za arhivarje. Po prihodu v sobo sem se preoblekel in odšel po stopnicah iz šestega nadstropja v jedilnico. Čeprav sem bil več kot eno uro na sprehodu, sem uspel prvi na zajtrk.

Ob devetih smo že stali pred veliko toda staro zgradbo TV Slovenija, vstopili smo in najprej so nam razkazali njihov mali muzej, kjer smo si ogledali s kakšnimi mogočnimi filmskimi kamerami in ostalimi instrumenti so snemali v začetku, ko je bila ustanovljena RTV Slovenija. V konferenčnih prostorih smo se srečali z direktorjem in njegovimi sodelavci, najprej so nam razložili in opisali potek njihovega dela, nato pa smo mi postavljali vprašanja, ki jih ni bilo malo. Na koncu pogovora so izkoristili priložnost in napravili so nekaj intervjujev z nami, ki so jih pokazali v pozni večerni oddaji. Posebno zanimiv je bil ogled studia v katerem snemajo poročila, Dnevnik in Odmeve. Tudi mešalna miza je bila zanimiva z operativnim oddelkom. Ogled smo nadaljevali do kosila, na kraju smo si ogledali še veliko satelitsko anteno s katero imajo stik z satelitom HotBird na poziciji 13 stopinj vertikalno.

V spominu mi je še ostalo, da je to največji informativni medij v državi in da bi radi povečali število gledalcev, kajti konkurenca se je v zadnjih letih zelo okrepila. Pohvalijo pa se lahko z velikim arhivskim zakladom- materialom, ki ga pridno izkoriščajo. Dajo pa tudi zelo veliko na kvaliteto

programov. Tudi mi smo izrazili željo, da bi oni okrepili sodelovanje z izseljenskimi uredniki, ki urejajo svoje TV programe. Dobro je vedeti, da si lahko Slovenci iz oddaljenih kontinentov lahko ogledujejo TV Slovenija preko Interneta, imamo dostop tudi do arhivskega programa. Oddajo Slovenci po svetu pa urejujejo v mariborskem studiu. Za nas, ki gledamo njihove oddaje preko satelitske antene, pa je bilo zanimivo, da ne moremo videti (so zaklenjene) tistih oddaj, za katere nimajo avtorskih pravic, zato pa si lahko ogledamo vse slovenske oddaje, ki so narejene na TV Slovenija. Nato smo se preselili v dvorano City hotela, kjer smo dobili tudi zelo praktična navodila, kako naj uporabljamo spletno strani TV Slovenija. Zanimivo in koristno.

Slovenska izseljenska matica nam je tudi opisala svoje delo in nam razložili zakaj več ne izhaja Rodna gruda oziroma Slovenija.svet. Obenem so nas povabili, da se 1. julija udeležimo Srečanja v moji deželi, ki bo v Bohinju pri hotelu Zlatorog.

Z veseljem smo sprejeli obisk ministra za finance g. Andreja Bajuka, ki nam je dobro razložil potek stanja financ RS in ekonomijo Slovenije po osamosvojitvi.

Nato smo obiskali še Radio Ognjišče v Šentvidu, peljali smo se tudi mimo internata, kjer sem preživel nekaj let, ko sem hodil v šolo v Ljubljani. Iz sanjarjenja so me prebudili sodelavci, ker smo že prišli v nekdanjo vojašnico, ki pa je bila pred drugo svetovno vojno last cerkve in jim je slovenska država to lastnino tudi vrnila. Tu so nas zelo pristrčno sprejeli in počutili smo se kod doma, po začetnih pogovorih smo se tudi oddolžili intervjuji za oddajo za Slovence po svetu. Tukaj nas je pozdravil tudi predsednik društva:

Slovenija v svetu, ki nam je povedal o taboru, ki bo 30. junija.

Po večerji so me presenetili prijatelji iz Sore v Medvodah, ki so me na silo odpeljali na Bled in mi razkazali Blejski grad v nočni luči. Obenem so me postregli z poznano blejsko slaščico, v hotel so me pripeljali utrujenega toda zadovoljnega nekaj minut po polnoči.

Petek 1. junija Tokrat smo morali vstati že zgodaj zjutraj, toda vseeno sem odšel do Prešerna na Tromostovju, kajti tudi sam sem napisal precej pesmi pa tudi nekaj sonetov in v Prešernu sem zmeraj čutil vzor in sorodnost.

Po zajtrku smo se že peljali po primorski avtocesti proti Kopru, kjer so nam v IstraBenzu priredili lep sprejem. Po opisu enega izmed najmočnejših slovenskih delovnih organizacij smo se pogovorili z g. Bavčarjem, ki nam je z veseljem odgovarjal na vprašanja, obenem pa so nas še pogostili, da ne bi dobili slabega vtisa o njih. Takoj zatem smo odšli na drugo stran Kopra, ker smo obiskali TV in radio Koper- Capodistria, si ogledali televizijski in radijski studio ter spregovorili o njihovem delu, zvedeli smo, da jim je tudi italijanska oblast pomagala z zneskom, da so poboljšali svoje aparature. Darko iz Kanade je dal zelo dober intervju, katerega smo zaradi pomanjkanja časa poslušali iz poslane zgoščenke kar v avtobusu. Nestrpno so nas pričakovali na Primorskih novicah, kjer so bili nenavadno prijazni, kajti srečali smo staro znanko Vido Posinkovič, nekdanji urednico Slovenija. svet. Tudi tukaj je bilo veliko pogovorov in vabila o sodelovanju. Pa smo že hiteli v hišo, kjer ima svoje prostore mestna občina Koper. Prvi mož za županom nas je prijazno nagovoril in nato so nam razkazali mestno palačo. Po kratkem oddihu smo spet hiteli na Primorsko univerzo, ki je bila samo na drugem kraju trga, tudi tu so nam razložili in nam dali brošure o njihovem delu. Med tem smo izvedeli, da nas vabi Hotel Terme v Portorožu, obenem nas vabijo tudi na kosilo. Čeprav smo bili v stiski s časom smo vabilo radi sprejeli, toda na izhodu iz univerze nas zajela strašna ploha in ulica se je spremenila v potok, kot bi nam hotel Bog povedati, da čeprav bomo kosilo dobili zastonj, jo ne bomo tako lahko odnesli. Na koncu ulice, ko sem bil že ves moker sem si kupil dežnik, pa ne enega kar dva, ker ne

veš če ne bomo doživeli kakšen vihar. Prodajalka v trgovini se je srčno nasmejala, ko sem rekel: »Hočem najmanjši, najlepši in najbolj poceni dežnik!«

V Portorožu v Hotelu terme smo so ogledali njihove termalne ponudbe, stavbo imajo razdeljeno na tajski in indijski del. Seveda je bilo zelo zanimivo. Kosilo smo pojedli v rekordnem času, toda peciva in sladoleda nismo utegnili spraviti v želodec, ker nas je čas pa tudi Tatjana priganjala.

Naslednja postaja je bila Luka Koper, ki je zadnja leta izredno napredovala, v spominu so mi ostali novi avtomobili na velikih površinah in če se ne motim jih je bilo okoli 14.000, ki so čakali na prevoz tudi v druge države vzhodne Evrope. Nato smo si z veseljem ogledali še Vino Koper, predstavili so nam njihova najboljša vina in Vinsko klet. Čeprav je bil že čas da se vrnemo v Ljubljano pa smo še obiskali Hrvatine, kjer nam se je predstavil tamkajšnji pevski zbor, ki je zelo poznan. Povedali so nam, da so se ravno vrnili iz turneje na Danskem. Pozno ponoči smo se vračali »domov« v Ljubljano, po obveznem tuširanju smo se spravili v posteljo, kajti jutri je nov dan in čakale nas prijetne sanje.

Sobota 2. junija Tokrat nam ni bili težko vstati zgodaj zjutraj, vsaj zaradi tega ne, ker smo imeli v načrtu obiskati Celovec. Peljali smo se po Gorenjski avtocesti do prelaza Ljubelj, ker smo se skupinsko slikali pod prelepimi Karavankami. Nato pa spet na pot preko mejnega prehoda po vijugasti cesti v Avstrijo na Koroško. Čez eno uro smo že stali pred stavbo ORF- avstrijskega radia. V pritličju nas je čakal gl. urednik slovenskih oddaj in nas vprašal koliko nas je. Bilo nas je dvajset, toda za stranišče se nas je zanimalo skoraj sedemnajst. Po opravljeni potrebi smo si ogledali prostore studia, ki je bil precej moderno urejen. Nato smo se zbrali v sejni dvorani in se pogovarjali in

diskutirali s predstavniki radia, časopisa Novice in katoliškega glasila Nedelja. Najbolj čudno se nam je zdelo, ko so rekli, da je bilo na javnem štetju zapisanih eno število ljudi slovenske narodnosti, ki govorijo doma slovenski- koroško narečje, predvidevajo pa da jih je štirikrat toliko, ki berejo slovenske časopise oziroma hodijo k slovenski sv. maši.

Nato smo ob reki Dravi odpravili preko Dravograda v Slovenj Gradec, kjer smo srečali veliko zanimivih ljudi. Nato pa smo nadaljevali pot v Velenje, kjer smo bili na TV Velenje, pri županu in nato smo napravili z vodičem ogled Velenja in okolice kar z avtobusom. Pri jezeru nas je pričakoval harmonikar z frajtonarico in nas je pospremil v notranje prostore, kjer nam je prijazen in veseli direktor TV Velenje pripravil izreden in kar neverjeten kulturni program, katerega ne bomo nikdar pozabili. Med drugimi smo srečali tudi svetovnega prvaka harmonike in druge glasbene skupine. Ko smo odhajali smo zaplesali pod zvoki harmonik rudarske harmonikaške skupine. Samo

to rečem, da nam je bilo prelepo. Ta dan mi bo ostal globoko v spominu. V hotel smo prišli kasno zvečer toda zelo zadovoljni.

Nedelja 3. junija Po zajtrku smo se odpeljali po Štajerski avtocesti v Maribor in nato v Mursko Soboto, kjer nas je pričakal vodič. Nato smo se odpeljali v Ižakovce, kjer smo si ogledali otok ljubezni, popeljali smo se z brodom na reki Muri, ki deli Prekmurje in Prlekijo. Prav tako smo si z zanimanjem ogledali mlin na reki Muri, ki jih je bilo nekdanj okoli sto, danes pa so le redka znamenitost. Ogledali smo si lončarijo in hiše s streho iz slame, kar je bila v začetku stoletja običajna stvar v Prekmurju, nato pa še ogled cerkve, ki je delo poznanega arhitekta Plečnika. Na poti proti turistični kmetiji pa smo sredi vasi zagledali veliko gnezdo štoklje z mladiči. Z zanimanjem nas je ogledovala, ko smo kot nori tekali okoli gnezda na drogu in ga slikali. Ne vem kaj si je uboga štoklja mislila, vendar nas je mirno gledala, verjetno pa je menila, da se ne vedemo normalno.

Na kraju pa še ogled Vinske poti znamenitih gor, avtobus je kar plesal po ozki cesti med ovinki.

Na levi in na desni pa gorice in sama vinska trta. Tudi ta kraj sem videl prvič v življenju. Pripeljali smo se do Jeruzalema in potem smo imeli v vinski kleti poznanega pridelovalca belega vina poizkušajo belih vin in čeprav sem ljubitelj rdeče kapljice sem z zanimanjem poslušal razlago o različnih belih sortah, vohali v kozarec in poizkušali belo žlahtno kapljico. Kar prehitro smo se zaradi pozne ure morali odpraviti proti Ljubljani, nekateri pa so s seboj odnesli še steklenico ali dve, za darilo prijateljem ali pa v spomin na čudovit dan v Prekmurju in v Slovenskih goricah.

Poslovitev pozno zvečer ni bila lahka, še zadnji govor naše gostiteljice ga. Tatjane Lesjak-Kljun, v našem imenu pa je Darko iz Kanade še zadnjič pokazal sposobnost dobrega govornika. Razšli smo se žalostni, ker se ne bomo morda nikdar več srečali, obenem pa smo bili veseli, da bomo končno že srečali sorodnike in nato svoje predrage nam družine na raznih celinah sveta.

Ponedeljek 4. junija Na zajtrku sem srečal še enkrat nekatere udeležence seminarja, spet poslavljanje in večno obljubljanje, da bomo držali kontakt. Nato pa sva se z Brankom odpravila na ogled Ljubljane, obiskala sva Maximarket, kjer sem kupil EU zastavo, ker je na Švedskem ni nikjer mogoče kupiti. Nato sem odšel še v Mladinsko knjigo, kjer sem kupil razno gradivo za Slovensko šolo v Olofströmu na Švedskem, nato sva hotela obiskati še prijatelje na ZRC SAZU, pa je začelo deževati in nama je zmanjkalo časa. Ob dvanajstih je prišel po naju moj najboljši prijatelj v Sloveniji, ki je predsednik bratskega društva KUD Oton Župančič iz Sorepri Medvodah. Vsakih 5 let, za našo okroglo obletnico nas obišejo v Olofströmu na Švedskem. Pride več različnih kulturnih skupin, kar poln avtobus, mi pa organiziramo slovenske kulturne dneve in nastope na trgu mesta, v dvorani in še kje. Uprizorimo tudi skupni pohod od mestne hiše do gl. trga s slovenskim zastavamami in slovensko glasbo. Kulturni program na trgu pa odpre županja mesta Olofström in župan pokroviteljske občine Medvode, Za zadnjem jubileju leta 2004 so s seboj pripeljali tudi ansambel Vesele Štajerke. No, Branka sva odpeljala do avtobusne

postaje, kjer je vzel avtobus za Kočevje, midva pa sva odražala v Medvode, kjer sva najprej obiskala TV Medvode, kjer so me bogato obdarili. Nato pa sva odšla na občino Medvode, kjer sva bila prijazno sprejeta od društvenega pokrovitelja župana Stanislava Žagarja. Skupno smo se odpeljali v gostišče pri jezeru in tu so ob dobrem kosilu stekli zaupni pogovori in pogajanja o katerih ne bom dosti govoril, le da so bila za naše slovensko društvo na Švedskem zelo uspešna. Zvečer me je prijatelj Franc iz Sore odpeljal na železniško postajo in me pospremil z mojo težko prtljago prav do vlaka. V takih te'kih trenutkih človek zelo spoštuje svoje prijatelje in vesel sem bil, da imam v svoji bližini človeka na katerega se lahko zanesem ob vsakem slučaju.

Vlak je peljal mimo Vrhnike, Logatca, Postojne do Pivke, kjer sem se presedel na drugi vlak do Ilirske Bistrice. Med mojim bivanjem v Sloveniji sem opazil, da je strežno osebje zelo ljubeznivo, da radi pomagajo in naredijo vse, da si zadovoljen. Verjamem, da je Slovenija na pravi poti!

Na železniški postaji v Ilirski Bistrici, ki je zadnja slovenska postaja pred hrvaško Reko sem zagledal dva znana obraza, nečakinja Milica in njen mož Emil sta me nestrpno pričakovala, da me odpeljeta za eno uro ali dve v rojstno hišo v Jelšanah, kjer so me težko pričakovali preostali sorodniki. Naslednji dan pa so me spet čakale druge naloge; tudi na Švedskem so me že težko pričakovali v moji družini, prav tako pa je bilo pred menoj še veliko dela v Slovenki zvezi in v KD Slovenija. Tudi moji učenci so me težko pričakovali, da na dopust in počitek še pomislite se nisem upal. V srcu pa bo ostal lep spomin na domovino Slovenijo, v svoj spisek pa sem dodal še 22 prijateljev s katerimi smo preživeli prijetne dneve na seminarju. Če smo kaj pridobili s tem seminarjem pa bodo odločali naši bralci, ko bodo prebirali sadove našega dela.

Srečno in hvala za vse!

Ciril Marjan Stopar

Kot je že tradicionalno, s hčerko Katjo sva se tudi letos podala na Dolenjsko, na dan Sv. Martina, popotovat po poti, ki jo je prehodil in lepo opisal slovenski pisatelj Fran Levstik.

Štartalata sva v zelo lepem kraju Šmartno pri Litiji, kjer sva dobila lepo knjigo, v kateri so bila polja za kontrolne žige, kapo in priponko. Tako se je začela najina pot, ki se vije po gričih in mimo naselij Dolenjske. Pot je dolga 21 ali 22 km, odvisno od tega katero varianto si izbereš. Midva si izbereva daljšo, saj je tu več stojnic in več zanimivosti. Na poti

naju je spremljalo lepo vreme in zelo prijazni ljudje, ki pripravijo veliko domačih dobrot.

Najbolj zanimiva postojanka je pri gasilskem domu, kjer imajo zelo okusne pečenice z domačim zeljem ter pri društvu kmečkih žena, kjer je vsega in to od potic do domače zaseke.

Tako sva se ustavljala in malo poklepetala z ljudmi, ki so zelo dobrovoljni in si ogledovala kraje, ki jih je obiskal tudi Levstik.

Pot naju je - po sedmih urah pešačenja, bila sva že kar prijetno utrujena - pripeljala na Čatež, kjer je bila zaključna prireditev z nastopom pevke Nuše Derende. Bilo je tudi veliko stojnic s kmečkimi dobrotami

ter obveznim cvičkom.

Potem pa z avtobusom nazaj v Šmartno in polna vtisov z avtom po Savski dolini domov. Pot nama je ostala v lepem spominu, saj je zelo dobro organizirana in polna prijaznih ljudi.

Vabiva vse, ki imajo možnost, naj se te poti udeležijo in užijejo delček lepe domovine. Se vidimo.

Branko in Katja Verdev

Danilo Türk ny president i Slovenien

Sunday, November 11, 2007

Slovenien som kommer att vara nästa ordförandeland i EU har fått en ny president. Oberoende vänsterkandidaten Danilo Turk ser ut att ha vunnit en överlägsen seger i dag med 68 procent av rösterna. Hans konservativa motkandidat Alojz Peterle erkände sig besegrad i kväll.

Turk seger är otippad eftersom de flesta undersökningar visade att högerns kandidat skulle vinna.

Danilo Turk var Sloveniens FN:a ambassadör under sju år och 1999 blev han en av Koffi Annans medhjälpare. Turk nämndes också som en av kandidaterna till Annans efterträdare.

POSTED BY TONCHI PERCAN (IT)

Vlada po pričakovanjih prejela zaupnico**Janša: Vzdržani glasovi so pomemben**

signal Slovenija, 19. november 2007 08:34, zadnji poseg ob 23:41 Ljubljana - RTV SLO/STA Foto: RTV SLO

DZ je z 51 glasovi za in s 33 glasovi proti potrdil zaupnico vladi Janeza Janše, ta pa se je zahvalil za podporo in napovedal nadaljnje korake.

Po glasovanju se je Janša zahvalil tistim, ki so glasovali za zaupnico, in tistim, ki niso glasovali proti, ampak so se vzdržali, saj

misli, da je tudi to pomemben signal." *Iz sporočila, da je vlada zelo slaba, a naj vseeno vlada še naprej, bomo potegnili nauk,*" je povedal premier.

Obstajajo primeri drastičnega nekorektne ravnanja medijev, obstajajo tudi primeri cenzure ali samocenzure, vendar jih ne izvaja ta vlada, pravi Janša.

Po njegovih besedah vlada in koalicija pri projektu predsedovanja EU-ju ostajata bolj ali manj sami, a ponudbe o sodelovanju ostajajo. Dodal je, da bodo učinke sodelovanja zdaj merili na podlagi dejanj, in ne na podlagi sporazumov, očitno nič ne držijo. *"A osnovni problem, zaradi katerega sem predlagal glasovanje o zaupnici, formalno ni razrešen,"* je poudaril.

Janša je izrazil tudi razočaranje, da se nikomur iz opozicije ni uspelo ograditi od blatenja Slovenije v tujini in da opozicija ni podprla vlade, ki po njegovem pri tem projektu ostaja sama.

" Zahvala tudi tistim, ki niste glasovali proti, ampak ste se vzdržali. "

O nadaljnjem delu vlade je Janša povedal, da se bodo zdaj posvetili predsedovanju EU-ju, blaginji državljanov, drugi stopnji privatizacije in regionalni delitvi Slovenije, da bo omogočen razvoj vseh.

Zaupnico je premier vezal na enotnost pri vodenju EU

Janša je pred glasovanjem povedal, da zaupnice ne veže na koalicijsko pogodbo,

ampak na vprašanje enotnosti ob vodenju EU-ja. *"Tisti, ki želite, da vlada opravi dobro delo pri vodenju EU-ja, jo podprite,"* je premier pozval poslance. Opoziciji je ponudil tudi črtanje spornih točk iz novele zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, saj je dejal, da so pripravljeni na kompromis.

Janša napadel novinarsko peticijo

V govoru je Janša veliko časa posvečal peticiji, ki jo je podpisalo 571 novinarjev:

"Vrhovno sodišče je po dolgih letih pravomočno ugotovilo, da so novinarju Rancu nezakonito prisluškovali. Je šla kakšna peticija v svet? Jaz je nisem videl. To se ni zgodilo v mandatu te vlade, če bi se, bi tudi na Papuo Novo Gvinejo poslali peticijo."

Svojo izjavo je še podkrepil z navedbami, da so na Sovi polne omare posnetkov iz prisluškovanja mednarodnim zvezam in dodal: *"Ugotovilo se je, da se je v času prejšnje vlade nezakonito prisluškovalo na tisoče telefonskim priključkom, brez sodne odločbe. Znotraj te tako imenovane mednarodne komunikacije so govorili tudi novinarji, prisluškovali so tudi novinarjem. Je šla kakšna peticija v svet, ko se je to ugotovilo? Ne."*

Novinarja Zgaga in Šurc sta se že odzvala

Odzvala sta se avtorja peticije novinarja Blaž Zgaga in Matej Šurc, ki pravita, da sta zaskrbljena, ker predsednik vlade z novinarsko peticijo zoper cenzuro in

politične pritiske na novinarje v Sloveniji manipulira in jo izkrivljeno predstavlja javnosti. Pojasnila sta, da ni res, da so novinarji kjer koli zapisali, da bi predsedovanje Slovenije pomenilo grožnjo ali nevarnost Evropski uniji. Prav tako po njihovih besedah ni res, da za novinarsko peticijo stoji opozicija, saj je bila napisana 6. septembra zvečer, če so jo pozneje povzemale politične stranke pri svojih ocenah stanja, pa na to nimata vpliva.

Premier zavrnil omalovaževanje predsedniških volitev

Janša se je dotaknil peticije novinarjev, kapitalskega deleža v medijskih hišah, prisluškovanja Sove v preteklih letih, blatenja Slovenije v svetu. Poslancem je povedal, da je glavni razlog za današnje glasovanje o zaupnici razpadanje soglasja o tem, da Slovenija enotno nastopi v zgodovinskem izzivu, predsedovanju Evropski uniji. Zavrnil je navedbe, da vlada omalovažuje izide predsedniških volitev in pokomentiral tudi odzive na svojo napoved možnosti umika vlade.

Opozicija enotno proti vladi

Miran Potrč (SD) je dejal, da je Janša v zadnjem tednu nizal različne obtožbe in hkrati ustvarjal vtis, kot da vabi k sodelovanju. Če se vlada ne bi ukvarjala sama s sabo, ampak bi se posvetila ključnim razvojnim izzivom, bi bili opozicija in mediji do nje bolj prizanesljivi, je povedal Matej Lahovnik (Zares). Po mnenju Jožefa Školča (LDS) je Janša tudi z današnjim govorom odprl *"register sovražnega govora in igral na najnižja čustva Slovencev"*. Dodal je še, da si vlada ne zasluži zaupanja. Vlada tudi v očeh SNS-a ne uživa zaupanja za vodenje države, je dejal Sašo Peče.

Koalicija enotno podpira vlado

Po besedah Jožeta Tanko (SDS) so za rušenje te vlade dovoljena vsa sredstva, zato

je bila lansirana afera Janša - Sanader. Jakob Presečnik (SLS) je napovedal podporo njihovih poslancev in dodal, da napadi na vlado prekoračujejo normalne odnose med koalicijo in opozicijo. Jožef Horvat (NSi) je dejal, da je opozicija ustvarila protivladno histerijo v družbi. Da je vladi treba omogočiti nadaljnje uresničevanje njenega programa in korektno izvedbo vodenja EU-ja, je prepričan tudi Franc Žnidaršič (DeSUS).

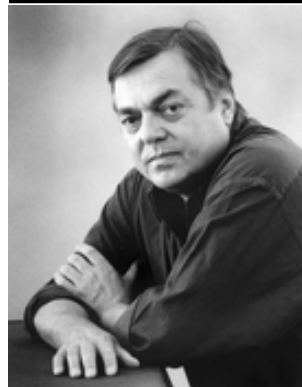
Že pred sejo proceduralni zaplet

Pred sejo je prišlo do proceduralnega zapleta, saj je LDS zahteval, da predsednik

DZ-ja prekine sejo in skliče kolegij, kjer bi sklenili, da imajo poslanci pred glasovanjem o zaupnici možnost razprave. Predlog so podprli tudi v Zares.

Državni zbor pa je predlog o razpravi poslancev zavrnil. Predsednik parlamenta France Cukjati je odgovoril, da v primeru odstopa predsednika vlade ni razprave, saj poslovnik po njegovih besedah predvideva le obrazložitev in glasovanje.

Otok svobode in cenzura

JANČAR Drago, Sob 24.11.2007

Proti koncu osemdesetih let prejšnjega stoletja je ameriški tednik Newsweek objavil majhen članek, v katerem je bila Slovenija omenjena kot »otok svobode« sredi nesvobodnega komunističnega sveta. Tako novinar, ki je članek napisal, kakor tisti, ki smo razmere v svoji domovini poznali, smo vedeli, da gre za relativizem, pač glede na manj svobodno Madžarsko ali Češko, pa tudi ostale dele takratne Jugoslavije. O tem je namreč članek tudi govoril: o demokratizaciji, ne o demokraciji, o prodiranju pluralizma v enopartijski monolit, tudi o vse bolj odprtih medijih, ki pogosto dopuščajo tudi drugo mnenje od partijskega. Takrat je seveda v slovenskih medijih še močno delovala cenzura; partijska transmisija, ki se je imenovala Socialistična zveza delovnega ljudstva, je imenovala urednike vseh medijev, še topli časopisi so najprej potovali k partijskim veljakom, čez noč so kakšni članki izginili oziroma so jih zamenjali z drugimi; o nadzoru na televiziji, ki so jo imeli oblastniki še posebej radi, sploh ni treba govoriti.

Kljub temu sem se članka razveselil. Bil sem predsednik slovenskega Pena in v našem odboru smo imeli veliko opravka s prepovedmi knjig in raznimi novinarskimi »berufsverboti«, prepovedmi študentskih časopisov in literarnih revij, celo sodnimi procesi. Pošiljali smo pozive slovenskim in jugoslovanskim oblastem in obveščali mednarodni Pen. Zato se mi je zdelo, da je članek v Newsweeku prišel ob pravem času. Čeprav sem bil tri leta sam novinar in dobro vem, da se dobra novica širi veliko težje kot slaba, sem članek razmnožil in ga poslal na prijateljske naslove doma in v tujini. Doma, sem mislil, bo mogoče osrčila ljudi, ki obupujejo nad razmerami, morda bo celo vzpodbuda za tisto partijsko linijo, ki je družbo odpirala in je imela težave z dogmatskimi trdorokci. Na tujem pa bo marsikdo od mojih penovskih prijateljev in znancev videl, da se premika, vendarle se premika. Takrat se je o Sloveniji pisalo zelo malo, torej je bil članek z omembo »otoka svobode« tudi s tega stališča dobra novica. Čeprav se nikoli nisem imel za ne vem kakšnega patriota – človek pač o svoji domovini raje prebere kaj dobrega kakor slabega.

Prejšnji teden sem v neki dunajski kavarni skoraj polil jutranjo kavo, ko sem prebral, da v Sloveniji vlada cenzura, da vlada nadzira vse medije prek lastniških deležev v njih in da je to

slabo znamenje za slovensko predsedovanje Evropski uniji. Članek se je skliceval na peticijo slovenskih novinarjev. Nikakor ne bi skoraj polil jutranje kave, če bi šlo samo za vprašanje patriotizma. Patriot se zna hitro potolažiti: ah, ti Avstrijci, reče, ne privoščijo nam, da bomo vodili Evropo, mi včerajšnji podložniki. Pa še na prvi strani časopisa pišejo o hudem povišanju življenjskih stroškov v Avstriji, slabe novice iz sosedstva jim to pomagajo prebaviti. Nisem skoraj polil kave zaradi domovinskih čustev, ampak zaradi začudenja: da je v teh dveh mesecih, ko sem veliko na tujem in samo občasno in površno berem slovenske časopise, doma zavladata cenzura? Ki naj bi bila slabo znamenje za slovensko predsedovanje EU? In katere medije ima v posesti vlada, ko pa niti za en sam časopis ne moremo reči, da je, kakor je to običajno skoraj v vseh evropskih državah, provladen?

Resnici na ljubo slovenskih medijev nisem veliko bral, gledal in poslušal tudi zato, ker sem jih nekoliko sit, mislim celo, da se svoboda tiska v Sloveniji zlorablja. Da se je strahotno razpasel senzacionalizem, ki iz vsake muhe naredi slona, da se v časopisih, na radiu in televiziji žali ljudi in se jim jemlje dostojanstvo. Da je bil recimo ravno Janez Janša – ki je bil v peticiji in članku prav tako omenjen kot človek, ki uvaja cenzuro – žrtev najhujših medijskih linčev v času, ko je bil vodja opozicije, in da se mu nič bolje ne godi, odkar vodi vlado. V mojem spominu, tam na Dunaju, so bile prve strani časopisov, ki udrihajo po vladi – celo o metli ministrove žene, ki jo je kupila s pomočjo službenega vozila, se je pisalo na prvi strani –, udarni naslovi zoper ministre, skratka, kamor pogledaš ne samo kritika, ampak surovo trganje vlade, predsednika vlade, državnih uslužbencev, »države« same po sebi, pomislil sem na televizijska poročila najmanj dveh kanalov, ki se sleherni dan pričenjajo s stavkom: dežuje, prekleta vlada! In tu, kjer tako rekoč vsi pišejo proti vladi, naj bi zavladata cenzura? Kateri tekst, pa naj bo še tako pristranski in žaljiv, pa v Sloveniji ne more biti objavljen?

Dočakal sem svoj »otok svobode« in že dolgo nisem na njem prav srečen. Eden od razlogov je prav ta, da so se na njem razpasli medijska prepirljivost in surovost, brutalni ton obračunavanja in drobne zajedljivosti. V času prejšnjih vlad sem opozarjal, da mediji skoraj nikoli niso kritizirali vlade, pač pa nenehno in z vso močjo – opozicijo. Pisal sem o tem, želel sem si, da bi imeli medije, ki ne bi samo napadali in trgali, ampak objektivno poročali in analizirali. Kritične, resnicoljubne, normalne medije. Toda celo v času zelo izrazite medijske »glajhšaltunge« nisem govoril o cenzuri in nesvobodi, temveč o problemih profesionalizma, ki si ne zmore ali noče izbojevati neodvisnosti od centrov kapitalске in politične moči.

No, zdaj smo dočakali čas, ko vlado kritizirajo vsi – in zdaj naj bi imeli cenzuro? Seveda tudi jaz ne mislim, da je normalno, če se o medijih razpravlja v parlamentu. Toda zdi se mi, kot bralcu, da bi celoten novinarski ceh v Sloveniji moral nekoliko, vsaj malo pogledati tudi vase. Eden od obeh avtorjev zdaj že znamenite peticije je pred leti šest mesecev dan za dnem pisal članke, v katerih je odkrito namigoval, da je nesrečnega nenadoma izginulega »pojočega majorja« dal ugrabiti Janez Janša. Ko se je izkazalo, da je to čista laž, se človek ni niti opravičil. Takrat sem pomislil, da bi uredniki katerega od teh člankov vendarle brez škode lahko vrgli v koš, ne da bi bila s tem omejena novinarska svoboda. Drugi avtor peticije je po televiziji o Janši govoril kot o idiotu, podobnemu nekemu ameriškemu kongresniku. Jaz pač mislim, da je onkraj meja sprejemljivosti javnega govora, če ljudi obtožujemo, da so ugrabitelji, in jih zmerjamo z idioti, pa naj gre za slovenskega ali ameriškega politika. V Sloveniji so danes razmere takšne, da oba poklicna novinarja podobne stvari lahko pišeta ali govorita naprej, ne da bi ju kdo ustavil ali cenzuriral.

Zavedam se dejstva, da je problem novinarske neodvisnosti in etike javne besede kompleksna zadeva. V družbi divja neusmiljen boj kapitala in centrov politične moči, kakor na tako rekoč vseh področjih se tudi v medijih ti interesi križajo. Družbeno ozračje je nasičeno z

napetostmi, ki se selijo v povsem osebne sfere človekovega življenja. Mnogim ljudem se od jeze in želje po prevladi megli pogled, škodovati nasprotniku postaja pomembnejše kot ustvarjati in dobro delati. Težko je pričakovati, da bodo v takih razmerah novinarji neodvisni in etično subtilni angeli, ki ne podležejo nobenemu vplivu ali pritisku. A prav zaradi takšnega vzdušja bi bilo dobro, ko bi vsi skupaj malo ustavili podivjane konje. K temu bi lahko, skupaj s politiki, največ prispevali prav novinarji. Čez mesec dni bomo »prstan Evropini«, kot je v davnem času prirsčno napovedoval Valentin Vodnik.

In resnično nismo vredni, da imamo svojo demokratično državo, če v tem času ne bomo zmogli najosnovnejše medsebojne strpnosti in korektnosti. Oboje še bolj kakor zaradi Evrope potrebujemo zaradi sebe. Da bomo res živeli na »otoku svobode«, ki bo predvsem otok razuma, pameti in tolerance, kraj, kjer ljudje drug drugega poslušajo in tudi slišijo. Ne pa, da bomo živeli kakor na kakšnem karibskem otoku kaznjencev, kjer zmaguje sila močnejsega in brutalnejšega, bolj zvitega in bolj zahrbtnega. In od koder ljudje bežijo, če le morejo. •

Drago Jančar

Članek je posredoval M. E. Starc

Za zaključek lahko navedemo še nekaj podatkov iz raziskav neodvisnih svetovnih novinarskih združenj, ki bralcem morda lahko verodostojno prikažejo realno stanje svobode novinarske besede v Sloveniji. Po raziskavi nevladne organizacije Freedom House, ki v svojem poročilu navaja, da medijska zakonodaja zagotavlja svobodo tiska, so mediji tudi v preteklem letu imeli možnost prosto poročati o delovanju vlade in izražati vrsto različnih mnenj. Tudi uvrstitev države na 39. mesto v svetovnem merilu (vir: Freedom House, Freedom of the Press 2007 Survey) je po mnenju Ministrstva za kulturo zelo ugodna, saj se uvrščamo ob bok držav z dolgo demokratično tradicijo, kot so Francija, Avstrija, Avstralija, Japonska, za nami pa so uvrščene še Španija, Grčija, Izrael, Italija. Potrebno je poudariti še, da smo zbrali zgolj 21 točk, vse do 30 zbranih točk pa so države uvrščene v krog svobodnih držav glede svobode tiska. Prav tako je Slovenija dobro uvrščena tudi v raziskavi Press Freedom Index organizacije Reporters without borders, kjer zaseda deseto mesto (pred npr. Belgijo, Švedsko, Avstrijo, Kanado, Dansko, Nemčijo, Veliko Britanijo, Francijo, Italijo, Španijo). Morda bi bilo primerno, da podpisniki peticije omenjene dosežke primerjajo s stanjem v času prejšnjih vlad, ko novinarji niso pisali toliko pisem in peticij.

A. B. Vir: It, 2007

Schengenska širitev 21. decembra 07

Evropska unija, 6. november 2007 - Ljubljana - RTV SLO

Takšnih prizorov na mejah Slovenije z Avstrijo, Italijo in Madžarsko po 21. decembru ne bomo več videvali Foto: EPA

Schengenska širitev se bo predvidoma zgodila minuto čez polnoč v noči z 20. na 21. december, sporoča portugalsko predsedstvo EU-ja.

Vsa poročila so pozitivna, vse države izpolnjujejo vse potrebne pogoje, so potrdili viri pri predsedstvu. To bodo potrdili tudi

notranji ministri na zasedanju v četrtek v Bruslju, končna odločitev o schengenski širitvi pa bo sprejeta na zasedanju v začetku decembra, ko naj bi bil potrjen datum širitve.

Decembra naj bi bil tako v "novih schengenskih pristopnicah" odpravljen nadzor na kopenskih in morskih notranjih mejah EU-ja, marca prihodnje leto pa tudi na zračnih. Praznovanje naj bi potekalo na več točkah v Evropi hkrati, ena od teh bo na slovensko-italijanski meji, ki se je bo udeležil predsedujoči EU-ju, portugalski premier Socrates.

R. B.

Schengen bo z nami praznoval tudi Barroso Slovesnosti po vsej Primorski Ljubljana/Sežana/Škofije - RTV SLO

Članek posredoval Peter Bernardi

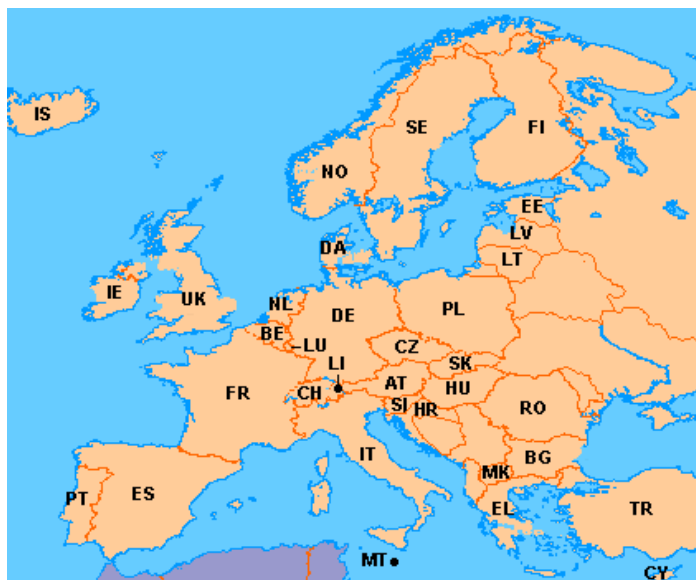
Ob slovensko-italijanski meji se že pripravljajo na številne proslave ob slovenskem vstopu v schengen oz. padcu meje med državama. Osrednja slovesnost bo 22. decembra na mejnem prehodu Škofije. Kot napovedujejo v Bruslju, naj bi se je udeležili tudi predsednik Evropske komisije Jose Manuel Barroso, evropski komisar za pravosodje in varnost Franco Frattini, slovenski predsednik Janez Drnovšek, premierja Slovenije in Italije Janez Janša ter Romano Prodi ter notranja

ministra obeh držav Dragutin Mate in Giuliano Amato, poroča Radio Slovenija. Slovesno bo tudi na drugih mejnih prehodih z Italijo, kar naj bi še utrdilo naše vezi s sosedi, saj slavja ob zgodovinskem dogodku pripravljajo celo skupaj. Tržaška pokrajina in sosednja Sežana naj bi dvig zapornic dočakali na Fernetičih, že dan prej bo veselo na mejnem prehodu Repentabor, krajanje devinsko-nabrežinske občine in Komna pa bodo praznovali na Gorjanskem oz. v Šempolaju. Tu bodo z besedo, pesmijo in plesom oblikovala številna domača društva in organizacije. Prav tako bo pestro tudi v zgoniški občini in sosednji Pliskovici, Bazovici ter Kozini, kjer bodo šolarji zapeli evropsko himno, in tudi na Goriškem.

Države članice EU

A. B.

Vir: It, 2007

Države članice EU: [Avstrija](#) | [Belgija](#) | [Bolgarija](#) | [Ciper](#) | [Češka republika](#) | [Danska](#) | [Estonija](#) | [Finska](#) | [Francija](#) | [Nemčija](#) | [Grčija](#) | [Madžarska](#) | [Irska](#) | [Italija](#) | [Latvija](#) | [Litva](#) | [Luksemburg](#) | [Malta](#) | [Nizozemska](#) | [Poljska](#) | [Portugalska](#) | [Romunija](#) | [Slovaška](#) | [Slovenija](#) | [Španija](#) | [Švedska](#) | [Združeno kraljestvo](#) **Države EFTA:** [Islandija](#) | [Lihtenštajn](#) | [Norveška](#) | [Švica](#) **Države kandidatke:** [Hrvaška](#) | [Makedonija](#) | [Turčija](#)

PISMO ŽENI NA SLUŽBENI POTI

Vse je v redu, draga. Najlepša ti hvala za tvoj lepi mail. Ni ti potrebno skrbeti za mene, ker je vse OK. Kuham sam in vsak dan sem bolj prepričan, kako to dobro funkcionira. Celo pojem lahko vse, kar sem skuhal, ne da bi bil primoran obiskati bolnico zaradi črpanja želodca.

Včeraj sem pekel krompir. A se mora krompir olupiti? Ko se je to peklo, sem odšel po kruh, in ko sem se vrnil, se je emajl v posodi popolnoma stopil. Nisem mogel verjeti, kako je nekvaliteten. Dim v kuhinji se je polegel, edino mačka je črna kot vran in kašlja. Od takrat panično beži, čim vključim štedilnik in začnem ropotati s posodami. Ker moram vsaj enkrat na dan pojesti nekaj toplega, naše mačke ni več na spregled!

Povej mi, kako dolgo se kuhajo jajca? Kuhal sem jih 2 uri in nikakor niso postala mehka. Napiši mi, prosim, če se lahko zažgano mleko uporabi tudi za kaj drugega. Ali ti ga naj pustim, dokler se ne vrneš? Imel sem manjši problem z golažem, ko sem hotel pogreti konzervo. Na žalost je eksplodirala v mikrovalovki.

Vrata mikrovalovke so odletela skozi okno in uničila naš lepi rastlinjak... in okno tudi. Ker je bilo okno zaprto, (moram ga imeti zaprtega, ker drugače takoj prihitijo gasilci) je padlo ven z okvirjem. Udarni val je bil katastrofalen. Konzerva je poletela v zrak, prebila strop in zadela hčerko gospoda Goloba v sobi nad kuhinjo, točno med noge, no njej se hvalabogu ni nič zgodilo.

Se ti je že kdaj zgodilo, da bi umazana posoda postala plesniva? Kako je to mogoče v tako kratkem času?

Ti nisi niti še 4 tedne na potovanju. Za pomivalnim strojem sem opazil neverjetno aktivnost življenja. Od kod prihajajo vsi ti ščurki? Si jih mogoče ti tam

pustila?

No, končno sem se odločil in opral posodo. Dragaa, ne se jeziti in vpiti, ampak oni dober porcelan od babice je polomljen. Izgledal je tako čvrst in ni mi padlo na pamet, da ne bo vzdržal. Mogoče je 1000 obratov stroja za perilo le malo preveč. Mimogrede, tudi ta stroj je pokvarjen. Med centrifugiranjem je veliki nož za rezanje mesa malo poškodoval boben in se sedaj nahaja v zidu... nož, ne boben. Boben je prebil 30 cm zid in leži nekje zunaj.

Ko sem jedel, sem na žalost umazal tepih v dnevni sobi s sokom od paradižnika. Ti si mi vedno govorila, da se sok od paradižnika nikakor ne da očistiti. Tukaj se varaš, draga moja, fleka ni več, dlak od tepiha pa tudi ne.

Mogoče res ne bi smel uporabiti nitro-razredčilo. Hladilnik sem moral staliti. Ti si bila vedno tako nespretna pri tem. Led se da odlično odstraniti z zidarskim kladivom. Čudi me le, da sedaj ne hladi, ampak greje!? V vsakem primeru, meso je dobro pečeno, a jogurt, šampanjec in mineralna voda so eksplodirali.

Draga moja, v četrtek sem pozabil zakleniti hišo. Imam občutek, da je bil nekdo tu, ker manjkajo neki predmeti... no denar ne osrečuje človeka, kot si ti vedno govorila. Tudi omara je prazna. Verjetno ni bilo veliko v njej, saj si mi vedno govorila, da nimaš kaj obleči.

Ko sem včeraj zvečer hotel nahraniti zajca, se mi je prevrnila sveča. Zajc je zdaj brez dlake in zgleda čudno smešno. S tem bi za danes končal, bom jutri malo več napisal. Upam, da uživaš v miru brez mene in se imaš lepo.

Lep pozdrav! Tvoj dragi

Prispevek poslala Angelca in Alojz Macuh, Köping

Zajčkova: Pride nekoč mlad zajec v lekarno in vpraša, če imajo pri njih korenček. "Ne", mu odvrne lekarnar, "nimamo". Zajec se zahvali in odtaca iz lekarne. Že čez pol ure pa se vrne in vpraša lekarnarja: "Oprostite, ali imate pri vas korenček?" Lekarnar pa nekoliko začudeno odgovori: "Kaj ti nisem pravkar povedal, da korenčka pri nas nimamo?!" "Hvala", reče zajček, se žalostno obrne in zapusti lekarno. Kmalu pa spet vstopi in ponovi vprašanje: "Imate korenček, prosim?". Tedaj se lekarnar razjezi in v odgovor zajčku počí s pestjo po gobčku. Zajec brez besed odide in si pred vratmi lekarne obriše krvavi gobček. Nato se brž ves ponižen vrne v lekarno in tiho vpraša lekarnarja: "Morda pa imate pri vas korenčkov sok, gospod?" (zaradi udarca je ostal revež namreč brez zob). Odgovor na to zajčkovo vprašanje pa je zdaj še skrivnost, kajti to je že druga zgodba....

Stari vic, ki me še vedno nasmeje, morda tudi tebe....

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc**KK SLOVENIJA**c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna
Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49**IVAN CANKAR**N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15**SD SIMON GREGORČIČ**Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44**KD SLOVENIJA**Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85**SLOVENSKI DOM**Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37**SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO**c/o Barač, Pårpsv 37
256 69 Helsingborg
Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92**SLOVENSKA AMBASADA**Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
08-545 65 885/6
Fax 08 662 92 74, e-pošta: vst@gov.si
tomaz.mencin@gov.si
andrej.knaus@gov.si**SKD FRANCE PREŠEREN**Box 5271
402 25 Göteborg
Ladislav Lomšek, 031-46 26 87**SKD PLANIKA**V:a Hindbyvägen 18
214 58 Malmö
Ivanka Franceus, 040-49 43 85**SD LIPA**BOX 649
261 25 Landskrona
Lazukič Andrej, 042-702 69**SLOVENSKO DRUŠTVO V STHLM**BOX 832
101 36 Stockholm
Pavel Zavrel, 08-85 72 59**PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM**c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
A. Budja, 0418-269 26**SLOVENSKA KATOL. MISIJA**Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031-711 54 21**VELEPOSL. KRALJEVINE ŠVEDSKE**Ajdoščina 4/8
SI - 1000 Ljubljana, Slovenija
(+386) 01-300 02 70

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Slovensko

GLASSILO

Slovenska BLADET

Pomlad/Vår 2008

Št./Nr 22 Letnik/Årgång 7

Slovenska riksförbundet i Sverige

S
L
O
V
E
N
S
K
A

B
L
A
D
E
T

S
L
O
V
E
N
S
K
O

G
L
A
S
I
L
O

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 22

Letnik / Årgång 7

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige
PG: 72 18 77- 9; Finančna podpora Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Naslovni sliki / Uppslagsfoton: Turning Torso; Malmö

Foto: Zvone Podvinski

Slovenske jedi *Foto:* Kulturni atlas Slovenija

VSEBINA

INNEHÅLL

Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Slovenska riksförbundet
Društva	14	Föreningar
Planika, Malmö	14	
Slovenija, Olofström	15	
Simon Gregorčič, Köping	20	
Slovenski DOM, Göteborg	23	
Orfeum, Landskrona	27	
Kultura	34	Kultur
Naša cerkev	41	Vår kyrka
Reportaže	44	Reportage
Dogodki	50	Händelser
Razno	56	Allmänt
Arhiv	58	Arkiv
Naslovi	64	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:

Avguština Budja (-stina)

Tehnični urednik—Teknisk redaktör

Zvonko Bencek

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Naslov uredništva/Adressen:

Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA

Tel. 0418– 269 26

E-pošta:

budja@bredband.net

Vaše prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. maja, 2008

Skicka era bidrag senast den 15 maj 2008

IN MEMORIAM – JANEZ DRNOVŠEK

Janez Drnovšek

Vir: NST, 2008-02-24 >>

Sloveniens ex-president död

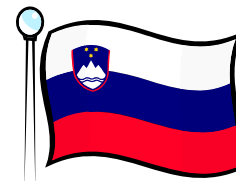
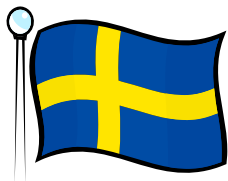
LJUBLJANA. Sloveniens förre president Janez Drnovsek har avlidit efter en lång tids sjukdom, rapporterar nyhetsbyrån STA. Drnovsek, som blev 57 år, var en av skaparna av den självständiga slovenska republiken.

Efter Sloveniens självständighet blev han 1992 landets andra premiärminister, en post som han behöll till maj 2000 då han avgick efter oenighet inom regeringen. Efter nyval återtog han regeringsansvaret redan hösten 2000 och var nu premiärminister till 2002, då han valdes till president. TT-Reuters

V soboto, 23. februarja 2008 je na svojem domu na Zaplani po dolgotrajni boleznii v 58. letu starosti umrl bivši dolgoletni premier, zadnjih pet let – do decembra 2007 pa tudi predsednik Republike Slovenije, dr. **Janez Drnovšek**. Bil je izjemno dober in nadarjen politik, dober poznavalec ljudi, zaradi tega čislan ne le pri majhnih ljudeh, marveč ga je spoštovala tudi večina političnih nasprotnikov, kar je v Sloveniji redkost. Od leta 1989 pa do danes je najprej v skupni Jugoslaviji, nato pa v Sloveniji zasedal najvišje položaje. Skupaj s sodelavci je z neizmerno energijo in potrpežljivostjo odigral ključno vlogo pri pogajanjih ob osamosvajanju Slovenije.

Njegova pogajalska umirjenost in preudarnost sta bili odločilni pri odhodu JLA iz Slovenije oktobra, 1991. Zadnjih 15 let je s svojo držo modrega, izkušenega politika in državnika pomirjevalno vplival na politično življenje v Sloveniji. »Vedno znova je znal združevati različne politične poglede in stranke, da je nastala sodobna Slovenija, na katero smo lahko ponosni« je dejal nekdanji svetovalec, **Ivo Vajgl**.

V ponedeljek, 25. februarja, je bil po sklepu vlade v Sloveniji dan žalovanja, do dne pogreba, dne 26. februarja, pa so po vsej Sloveniji na državnih ustanovah visele zastave na pol droga. Na pokojnikovo željo je bil pogreb v ožjem družinskem krogu brez državnih časti. Položen je bil v družinsko grobnico v Zagorju ob Savi.

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

Predsednik SZ Ciril Stopar z ženo Silvano

Pomlad je pred vrati, zime letos še sploh ni bilo, čeprav imamo še dva meseca pred nami, ki nam lahko prineseta marsikatera presenečenja. Od januarja pa do 1. julija je Slovenija prevzela predsedovanje EU, zato smo v Slovenski zvezi in v društvih ves program prilagodili temu. To pomeni, da bomo poskušali predstaviti Slovenijo švedskemu občinstvu. Začeli bomo z Slovenskim kulturnim srečanjem, ki je jubilejno dvajseto po številu. Obenem Slovenski dom praznuje prvo okroglo obletnico, 10 let plodnega delovanja in v teh letih se je društvo pridno razvijalo in sedaj hoče z organizacijo osrednjega slovenskega SREČANJA pokazati rezultate svojega dela.

V aprilu bo Slovensko zvezo obiskala delegacija iz Državnega zbora RS, Komisija za Slovence v zamejstvu in po svetu, na Švedskem bodo tri dni, obiskali bodo Stockholm, Olofström in Malmö, morda tudi Göteborg. Dogovor o tem še poteka.

V maju bodo društva imela likovne razstave, odprte hiše in balinarsko tekmovanje. V juniju pa bo slovensko društvo ORFEUM iz Landskrone obeležilo 40 letnico obstoja. V soboto, 10. junija bo SKM organizirala tradicionalno romanje v Vadsteni, 35. po vrsti. V juniju bodo začeli tudi društveni pikniki. O naslednjih prireditvah pa vas bomo obvestili v naslednjem Informativnem glasilu, ki bo izšel pred dopusti, takrat tudi že z novim imenom.

Še enkrat vas prosimo, da se v čim večjem številu udeležite Slovenskega srečanja v Göteborgu in vseh ostalih prireditvah, da tako počastimo obletnice, utrdimo slovensko zavest in predstavimo našo domovino Slovenijo.

Spet vas spomnimo, da je zelo pomembno, da se včlanite v slovenska društva, ker smo tako močnejši. Vabimo prejšnje člane društva Lipa iz Landskrone, da se včlanijo v eno od sosednjih društev.

OBVEŠTILO ČLANOM SD LIPA v LANDSKRONI

Kot veste, je SD Lipa v Landskroni po sklepu članov in občnega zbora ukinjeno s 1. januarjem 2008. Obveščamo vas, da s tem Slovenska zveza pride skoraj pod mejo 1000 članov in da zaradi tega lahko zgubimo ekonomsko pomoč od švedskih oblasti, tako da nimamo možnosti hoditi na sestanke v Stockholm, kjer Slovenska zveza predstavlja in se bori za vse Slovence na Švedskem, prav tako ne moremo organizirati drugih prireditev, kot so Slovenska srečanja in ostale osrednje prireditve.

Vabimo vas, da se pridružite oziroma včlanite v eno izmed sosednih slov. društev. Na ta način boste ostali del slovenske skupnosti na Švedskem ter sebi in nam vsem pomagali, da obstanemo. Le spominjajte se slovenskih prireditev v Landskroni, ki so bile vedno zelo uspešne. Obveščamo vas, da vas naslednji dve društvi z veseljem sprejmeta med svoje članstvo:

- **SKD Planika v Malmo**; članarina je 350 kr na družino. Plusgirot: **77 95 97 – 4**. Vse informacije dobite pri: Jožef Ficko (tajnik), tel: 040 - 18 75 64, E-mail: jozef.ficko@bredband.net ali Ivanka Franseus (preds): tel: 040 – 49 43 85.

- **KD Slovenija, Olofström**; članarina je 220 kr na družino. PG: **73 23 65 - 2**. Vse informacije dobite pri: Ciril Stopar (preds.), tel/fax: 0457 – 771 85. E-mail: slovenija.olofstrom@telia.com

S plačilom članarine pri enem od zgornjih društev boste še naprej brezplačno prejeli Informativno glasilo Slov. zveze. Dobrodošli med nas, prijatelji!

BREV TILL MEDLEMMAR I f.d. SLOVENSKA FÖRENINGEN

LIPA I LANDSKRONA

Som ni vet har medlemmar i Slov. föreningen Lipa i landskrona bestämt att föreningen ska upphöra fr.o.m. den 01. 01. 2008. Så nu kommer medlemskap i Slovenska Riksförbundet under 1000 medlemmar, så vi är inte längre berättigade till ekonomiskt bidrag från Svenska myndigheter och har inte råd att åka på möte till Stockholm, samt arrangera slovenska träffar. Vi föreslår att ni betalar medlemskap i en av närliggande slov. föreningar som gärna tar emot:

- Slov. för. **Planika i Malmö**. Medlemsavgift: **350 kr/familj**. Plusgirot: **77 95 97 – 4**. Information: Jožef Ficko (sekreterare), tel: 040 - 18 75 64, E-mail: jozef.ficko@bredband.net eller Ivanka Franseus (ordf): tel: 040 – 49 43 85.

- Kulturföreningen **Slovenija, Olofström**: Medlemsavgift: **220 kr/familj**. PG: **73 23 65 – 2** Information: Ciril Stopar (ordf.), tel: 0457 – 771 85. E-mail: slovenija.olofstrom@telia.com

Med betald medlemsavgift får ni bl a Informationsbladet utan extra kostnad. Välkomna! Med vänliga hälsningar / Lep pozdrav in dobrodošli

>>>>>>>>>>

Slovenska zveza na internetu

<http://www.slovenien.nu/slovenskariksforbundet.htm>

Program dela Slov. zveze 2008

- ✚ Od januarja- marca občni zbori slov. društev.
- ✚ Pustovanja in praznovanje Dneva žena v društvih.
- ✚ 1. marca, občni zbor Slovenske zveze v SKD Planika, Malmö.
- ✚ 5. aprila, 20. Slovensko kulturno srečanje in 10-letnica Slovenskega doma, v Medborgarhuset v Göteborgu. Organizator Slovenski dom in Slovenska zveza.
- ✚ V aprilu, obisk Komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu iz Državnega zbora RS pri slov. društvih in Slovenski zvezi.
- ✚ V aprilu, maju in juniju prireditve in razstave, balinarski turnir v slov. društvih, glede na to, da Slovenija vodi Evropsko unijo.
- ✚ 10. maja, romanje v Vadsteno. Organizator je Slov. kat. misija.
- ✚ 30. in 31. maj – praznovanje 40-letnice slovenskega društva v Landskroni (Triglav – Lipa - Orfeum 1968 – 2008), datum je preliminaren.
- ✚ 29. avgusta, srečanje starejših Slovencev Barnakälla.
- ✚ Jesenske prireditve v društvih.
- ✚ 18. oktobra koncert Okteta Odmevi iz Trsta in slovenska umetniška razstava v Olofströmu. Koncert morda še v drugih društvih.
- ✚ 22. novembra, jesenska konferenca Slov. zveze.
- ✚ Med letom pa morda tudi drugo gostovanje kulturnih skupin iz Slovenije in zamejstva.

Nekatere zgoraj navedene datume bomo morda še spremenili.

Obvestilo o humanitarni pomoči Slov. zveze Sloveniji po katastrofalnih poplavah

Zahvaljujemo se vsem darovalcem za pomoč Sloveniji po katastrofalnih poplavah minulo leto. Darovali ste nam 2 900 kr, na sestanku UO Slov. zveze v novembru je Zveza dodala še 2100 kr. Po sklepu UO Slov. zveze smo poslali 5000 kr oziroma 527€ v občino Železniki, ki so jo najbolj prizadele poplave.

Na kraju vam iz srca zaželim:

**Vesele in zadovoljne velikonočne
praznike**

Ciril Marjan Stopar

Foto: Z. Podvinski

Občni zbor Slovenske zveze na Švedskem

Občni zbor Slovenske zveze za leto 2008 je bil dne 1. 3. v slovenskega društva Planika v mestu Malmö. Udeležili so se ga redstavniki vseh desetih društev na Švedskem (enajsto, Lipa, je prenehalo delovati s prvim januarjem, 2008). Posebni gosti so bili g. Zvone Podvinski, rektor Slovenske katoliške misije na Švedskem, g. Andrej Knaus iz Slovenskega veleposlaništva v Stockholmu ter dr. Jure Piškur, profesor na Biološkem inštitutu v Lundu. Po večerji pa je raztegnil harmoniko Viktor Semprimožnik iz Hästvede. G. Jure Piškur je udeležencem OZ SZ pripravil zanimivo predavanje iz svojega obiska v Avstraliji. Sestanek je trajal en dan.

Upravni odbor Slovenske zveze na Švedskem ostaja nespremenjen:

Ciril Stopar, predsednik
Ivanka Franseus, podpredsednica
Alojz Macuh, podpredsednik
Štefanija Berg, blagajnik
Marjana Ratajc, tajnica
Člani UO: Pavel Zavrel, Stockholm
Jožef Ficko, Malmö
Lado Lomšek, Göteborg
Mladinski ref.: Ana Kokol, Göteborg
Suzana Macuh, Köping
SLOVENSKO GLASILO in ref. Za ženska vprašanja: Augustina Budja, Landskrona

Nadzorni odbor in volilna komisija:

Branko Jenko, Smålandsstenar (Halmstad)

Janez Rampre, Olofström

Franc Franseus, Malmö

Foto: levo - *slovenska*

himna in minuta molka za Drnovška; desno - *predsednik C.*

Stopar in Jure Piškur ob koncu predavanja o posebnostih avstralske flore in drugo

NOVO DRUŠTVO Za pristop v članstvo k Slovenski zvezi je zaprosilo društvo ARENA iz Kallinge. Prošnja je bila sprejeta. Člane društva ARENA pozdravljamo: **dobrodošli!** Vabimo vas, da se oglašate v našem skupnem SLOVENSKEM GLASILU na Švedskem. K Slovenski zvezi je tako priključenih spet 11 društev.

SPREMEMBA IMENA Slovenska revija *Informativno GLASILO / Informationsbladet* je na letošnjem občnem zboru SZ spremenila ime. Že s to številko se bo revija imenovala **SLOVENSKO GLASILO / SLOVENSKA BLADET**. Upamo, da bo naše skupno glasilo ostalo prepoznavno ter ga bodo dopisniki podprli in bralci tudi v prihodnje radi vzeli v roke. Trenutno imamo 520 naslovnikov revije.

Še vedno tudi sprejemamo naročila za knjižno izdajo GLASILA vseh dosedanjih števil, približno 1 000 strani doslej. Pišite na naslov: budja@bredband.net.

Uredništvo

Fotografije iz občnega zbora SZ, 2008, ki so jih prispevali: Zvone Podvinski, Augustina Budja in Ciril Stopar.

Predsednik je odlično dobro pripravil program, tako da je bilo udeležencem lažje slediti dnevniemu redu. Na sestanku so tekli pogovori tudi med predstavniki društev. Hvala članom društva Planika za organizacijo – jedajočo in pijačo ter vse ostalo!

Takole je udeležence občnega zbora SZ pred odhodom na domove in v hotel pozdravil

Viktor Semprimožnik s svojo zvesto harmoniko. Takrat se je dan že nagnil v pozen večer...

SPOŠTOVANI G. PREDSEDNIK REPUBLIKE SLOVENIJE

***V IMENU SLOVENCEV NA ŠVEDSKEM
IN V SVOJEM LASTNEM IMENU,
IZREKAM GLOBOKO SOŽALJE
OB SMRTI PREJŠNJEGA PREDSEDNIKA
REPUBLIKE SLOVENIJE, PREDSEDNIKA VLADE
TER SOČLOVEKA OZIROMA PRIJATELJA PREPROSTIH LJUDI
DR. JANEZA DRNOVŠKA***

UPRAVNI ODBOR IZREKA ISKRENO SOŽALJE.

Landskrona, 23. februarja 2008

UO SLOVENSKE ZVEZE NA ŠVEDSKEM

.....
/Ciril M. Stopar/

/predsednik/

Malmö: Novice iz Planike

Letošnji, dobro obiskan Občni zbor SKD Planike, vršil se je 19. januarja, bi lahko mirne duše imenovali repriza lanskega če ne bi prišlo do majhe spremembe katera bo, vsaj upamo tako v bodoče ugodno vplivala na razvoj društva. Petčlanskemu upravnemu odboru sta se pridružila dva namestnika. Končno nam je namreč uspelo pridobiti dva pripadnika mlajše generacije: dobrodošla, **Andreja Peternelj in Robert Strgar!** Razen tega ostaja vse pri starem. Planiki bo tudi v 2008 predsedovala **Ivanka**

Franseus, podpredsedniško mesto še vnaprej pripada **Marjeti Pagon**, tajnik je **Jožef Ficko**, blagajnik **Jože Kenič**, ter član UO **Jože Bergoč**.

V letu 2007 je imela Planika 206 članov, kateri so odločilno prispevali k dobremu poslovanju društva bodisi, da so pomagali pri delu, ali pa pridno obiskovali vse prireditve. Po mnenju mnogih članov društva s katerimi sem se pogovarjal, pa je ključ uspeha tudi v dejstvu, da so na vodilnih mestih Upravnega odbora ženske. Dokler so le tega sestavljali pretežno moški, je pogosto prihajalo do vroče krvi in nesporazumov, katerih danes praktično ni več. V letu 2008 bo, prav tako kot v preteklosti, v okviru Planike potekalo več tečajev in pa seveda dopolnilna šola slovenskega jezika za osnovnošolce. Pod okriljem društva neutrudno deluje tudi pevski zbor Planika katerega uspešno vodi **Johannes Likar**.

Novi izzivi

Zadnja leta se vse bolj zavedamo še enega, sicer starega, za nas pa nekoliko novega pojava, staranja prebivalstva. To seveda v veliki meri zadeva tudi Slovence na Švedskem. Mnogo ljudi je ovdovelo, nekateri se osamljajo namerno, da jim ne bi bilo treba pojasnjevati nastalih sprememb. Planika je že pred nekaj leti sprožila dokaj uspešen projekt »**Starejši, nazaj v našo sredino**«, kateri pa je sčasoma zaradi objektivnih razlogov zamrl. Upravni odbor je na zadnjem sestanku 25. januarja sklenil, da mora ta program ponovno oživeti. Oživeli ga bomo že v sklopu praznovanja Dneva žena, 07. marca, v društvenih prostorih. Takrat bomo v Planiko povabili vse starejše rojake s katerih naslovi razpolagamo, ne glede na dejstvo, če so člani društva ali ne. Po potrebi jim bomo na razpolago tudi s prevozom, če sami te možnosti nimajo. Naj dodam še, da bo društvo kot običajno pripravilo kratek kulturni program. Vsem, ki praznujejo okrogle obletnice poskušamo tudi čestitati, kar pa je povezano s pomanjkanjem rojstnih podatkov. Zgodilo se je že, da smo koga zaradi tega prezrli. Vsem prizadetim se za napako opravičujemo.

Miklavž nas je presenetil

V decembru smo združili praznovanje božičnih praznikov in za otroke težko pričakovanega Miklavža, kajti zakasneni Miklavž je prišel le nekaj dni pred Božičem. To pa zaradi tega ker nekaj članic upravnega odbora dela v zdravstvu tudi v sobotah in nedeljah, zato moramo datume prireditev organizirati po njihovem urniku.

Letos smo dobili novega Miklavža, ki je prišel skozi vrata burno in zahteval od otrok, da se usedejo na njegova kolena in mu povedo če so bili pridni. Otroci so zvedavo gledali, odrasli pa smo se smejali in bili zadovoljni, da je bil Miklavž tako smešno zahteven. No po podelitvi daril smo se ga končno odkrižali, otroci pa o se spravili k mizi pregledali svoja darila in dobili primerno večerjo.

Večkrat nas naši člani presenetijo, tako je bilo tudi tokrat. Čeprav smo mislili, da bodo dva dni pred božičnim večerom skoraj vsi zasedeni z delom in pripravami in da nas ne bo toliko. Pa smo se počutili uštetli, ko smo z veseljem ugotavljali, da so se društveni prostori že ob 18 uri takoj napolnili. Ljudje so se pogovarjali s seboj in srkali švedski napitek-glögg ter nazdravljali s slovenskim žganjem iz Pleterske kartuzije. Ena ura je hitro minila in že so nas pridne kuharice povabile k večerji. Po večerji pa sta nam zaigrala naša muzikanta. Libero je raztegnil svojo harmoniko in nam podaril že znane melodije, nato pa nas je vedno nasmejani Viktor povabil, da zapojemo ob spremstvu njegove frajtonarice. Razigrani ljudje so tudi zaplesali.

Marija Novak je prav ta dan praznovala svoj 74-ti rojstni dan med nami v društvenih prostorih in zapeli smo ji na zdravje. Tako smo praznovali skoraj do polnoči, ljudje so se nerado poslavljali, ker jim je bilo lepo. Tisti, ki so se pripeljali od daleč so obljubljali da se spet vidimo spomladi na dnevu žena, tisti pa ki so doma iz okolice Olofströma, pa se lahko

oglasijo v društvenih prostorih, ko poteka delo sekcij. Družabni večer zaključimo največkrat ob polnoči, ker moramo spoštovati nočni mir sstanovalcev v stanovanjih.

Iz srca se zahvaljujemo vsem, ki nam pomagajo pri pripravljanju hrane, tukaj je veliko zlatih pridnih rok. Hvala vam!

Skupno kosilo zadnjo nedeljo v decembru

Zadnjo nedeljo v minulem letu nas je obiskal gospod Zvone Podvinski. V katoliški cerkvi je bila najprej slovenska sv. maša, nato pa smo se zbrali v društvenih prostorih na kosilu, ki so ga pripravile Silvana, Magda in Ivanka, avtor članka pa je pekel krompir. Čas nam je potekel v pogovoru in takoj je minilo popoldne, slovenski duhovnik pa je že moral naprej za Nybro, kjer so ga težko pričakovali, da bo imel slovensko mašo. No, ostali pa smo proslavjali in bili veseli, da smo bili spet skupaj.

Krožki Likovna sekcija je začela svoj krožek v januarju, slovenska šola pa bo začela v februarju.

SLOVENSKA UMETNIŠKA RAZSTAVA O OLOFSTRÖMU

Sporočamo veselo novico, da je društvena likovna sekcija dobila vabilo, da pripravijo umetniško likovno razstavo v Folkets husu od 25. februarja – 24. marca. Slike bodo obešene v mestni knjižnici v zgradbi Folkets husa. S to razstavo bomo ovekovečili predsedovanje Slovenije Evropski skupnosti.

Predavanje Karla Pesjaka

Karlo Pesjak je 18. februarja predaval s temo "Slovenija v mojem srcu", v Folkets husa v Kyrkhultu pri Olofströmu. Kot vedno, se je tudi tokrat veliko ljudi udeležilo njegovega predavanja.

PLAN DRUŠTVENEGA DELAV LETU 2008

25. februarja – 24. marca, Slovenska umetniška razstava v mestni knjižnici Folkets husa v Olofströmu. Razstava je posvečena predsedovanju Slovenije Evropski Uniji. Razstavlja društvena likovna sekcija.

Sobota 8. marca, občni zbor in praznovanje Dneva žena v Olofströmu.

Sobota 1. marca, občni zbor Slovenske zveze v SKD Planika v Malmöju

Nedelja, 30. marca, slov. maša v Olofströmu ob 11.00 uri, v Nybru ob 16.30 uri.

Sobota, 5. aprila, Slovensko kult. srečanje v Göteborgu, Medborgarhuset. (Gremo na pot z majhnim avtobusom ali kombijem), prijave Cirilu.

Petek 11. aprila. Obisk in sprejem Komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu iz Državnega zbora v društvenih prostorih. Prikaz delovanja društv. sekcij.

Sobota, 10. maja, romanje v Vadsteno z minibusom ali avtomobili, maša ob 12.00 uri.

Prijave Cirilu Stoparju ali Janezu Zbašniku.

Sobota, 17. maja, društveni balinarski turnir in družabno srečanje v Olofströmu. Likovna razstava v društvenih prostorih in »Öppet hus« (Slovenija in EU)

Sobota 14. junija, balinanje in prijateljsko srečanje v mestecu Kallinge.

Sobota, 30. avgusta, Srečanje starejših Slovencev in slov. piknik v Barnakälla.

Nedelja 31. septembra, slov. maša v Olofströmu ob 11 uri, v Nybru ob 16.30.

Sobota, 18. oktobra, likovna razstava in koncert okteta Odmevi iz Trsta ter Vinska trgatev v Jämshögs Medborgarhus, na veselici igra slov. ansambel iz Italije.

Sobota 22. novembra, sestanek UO Slovenske zveze in revizija.

Nedelja, 30. novembra, slov. maša v Olofströmu ob 11 uri, v Nybru ob 16.30..

Sobota 13. decembra sv. Miklavž za otroke in praznovanje božičnih praznikov.

Likovna sekcija: *Od januarja– junija, avgusta– decembra, krožek likovne sekcije 2- 3 nedelje v mesecu. Vabimo vse zainteresirane. Od 16.15 – 19.30 ure (ko ni šole začne krožek ob 14.30)*

Slovenska šola: *7. termin, dopolnilnega pouka slovenskega jezika za otroke bo v nedeljah ob 14.00 -16.15 ure ali po dogovoru s starši, dvakrat mesečno od marca– junija, od septembra– decembra.*

Društveni prostori bodo odprti, *ko bo likovna sekcija imela krožek, to je v nedeljah od 15.00 ure naprej, (trikrat mesečno od januarja- junija, septembra - decembra).*

ŽALOSTNA NOVICA V februarju je umrl najstarejši član društva pok. Kogler Maks iz Tyringe v 89 letu starosti. V globoki žalosti je zapustil hčerko Marijo in njeno družino.

UO KD Slovenija izreka iskreno sožalje.

Foto in tekst: **Ciril M. Stopar**

Na letošnjem občnem zboru Slovenske zveze, dne 1. 3. 2008

VOŠČILO: Vsen članom in prijateljem društva Simon Gregorčič, in vsem bralcem SL. GLASILA tukaj na Švedskem in doma v Sloveniji ter vsem prijateljem ki se srečujemo in poznamo, želimo res vesele Velikonočne praznike, mnogo lepih, veselih in razpoloženih trenutkov, dosti užitkov ob teh lepih spomladanskih dneh, veliko pirhov in dobre volje, je želja predsednika društva Simon Gregorčič, Köping

Načrt dela v letu 2008

Januar : Družabni večeri ob sobotah

Februar: Srečanje ob sobotah, plus Valentinovo

Marec: Dan Žena

April: Kres v naravi (pri druž. Macuh na Husti)

Maj: Binkošti (romanje v Vadsteno)

Junij: Praznovanje poletnega časa (Mitsommar) Letos bo to praznovanje malo drugače, kajti v planu imamo potovanje po Švedski proti severu, okolica Osla in norveških Fjordov. Potovanje bo planirano in organizirano, zato vas obveščamo, da si

planirate čas, da se v čim večjem številu podamo na ogled lepot Švedske dežele.
Od meseca Julija do konec septembra delo v društvu po dogovoru.

Oktober : Družabni večeri v prostorih društva
November : Spominjamo se naših rajnih svojcev in prijateljev
November : Praznovanje očetovega dne in martinovanje
December : Miklavževanje, družabni večeri in silvestrovanje

V mesecu septembru in oktobru je tudi čas nabiranja gob, tudi takrat se dobivamo in skupaj preživljamo prijetne trenutke v gozdovih.

Ob torkih ženski krožki ob 16.00 uri naprej vabljene vse k sodelovanju. Ob Sredah pa moški del, prav tako vabljeni vsi.

Vabljeni tudi k aktivnosti ki jih imamo med tednom v prostorih društva

Dragi člani in prijatelji društva Simon Gregorčič v Köpingu, leto, ki je pred nami, naj nam prinese dosti veselja, mnoga srečanja, upanja in družabnosti. Kot predsednik društva želim in upam, da se dobivamo večkrat v čim večjem številu, da bi čutili čim več veselja pri vseh teh navedenih aktivnosti, da bi se nam pridružili mlajši člani in članice društva, da bi bili med nami v središču pri vseh dejavnostih, privabimo jih v središče našega srečanja in druženja tukaj v društvu Simon Gregorčič v Köpingu! Želim dosti veselja in uspeha pri delu.

Alojz Macuh, društvo »Simon Gregorčič«

Čestitke Rafaelu Bajec: Dragi Rafael, ob okroglem jubileju ti želimo veliko trdnega zdravja, veselja in sreče, ter mirnega življenja med tvojimi najdražjimi.

Pred tabo so leta, bogatejša kot si lahko predstavljaš, z radostjo jih sprejmi in uživaj v vsakem letnem času, ne sprašuj se zakaj, saj vendar življenje je lepo sedaj.

Kozarček vinca nalij, trči na zdravje s svojimi najdražjimi in s prijatelji

ter ga do dna izpij,

sliši pa naj se pesem: kolikor kapljic, toliko let

Bog ti daj na svet živet,

Živijo, oj živijo še vrsto let.

Sprejmi najlepše čestitke

ob tako lepem jubileju,

Želimo ti še vrsto zdravih let!

To so želje nas vseh - članov in prijateljev društva

„Simon Gregorčič“, Köping

Silvestrovanje v Köpingu

Slovensko društvo Simon Gregorčič je po dveh letih zopet organiziralo silvestrovanje in obenem praznovanje 35-letnice društva, katero nam vsem še vedno veliko pomeni.

Vse je začelo ob 18. uri na silvestrov večer, ko smo se zbrali v društvenem lokalu. Že uro pozneje je bila večina članov lepo zbrana. Predsednik društva, g. Alojz Macuh, je vse navzoče lepo pozdravil in zaželel dobrodošlico in pozdrav podkrepil tako, da je vsakomur ponudil šilček whisky-ja.

V nekaj stavkih nam je potem predsednik povedal, kaj se je v zadnjih letih zgodilo slabega in kaj dobrega. Bilo je veliko lepih doživetij, veliko veselja in predvsem lepih srečanj v naravi. Doživeli smo tudi nekaj žalosti, saj smo izgubili enega izmed članov, ki je bil zaveden Slovenec, Jože Meglič. Ta izguba nas je vse močno prizadela.

Praznoivanje je potekalo v dobrem in zares veselem vzdušju, saj smo tudi zapeli in zaplesali v ritmu valčka in polke, ki jih je zaigral predsednik Alojz na svoji harmoniki. Bilo je tudi vsakovrstne hrane in dobre kapljice seveda ni manjkalo. Kot vedno, ko se imamo lepo, je tudi tokrat zelo hitro minil čas in začeli smo odšteti minute starega leta. Ko je udarilo polnoč, smo nazdravili s penečim vinom, ki ga je priskrbel predsednik.

Predsednik je vsem voščil veliko zdravja in sreče v novem letu, 2008. sledilo je stiskanje rok, objemanje in želje posameznik posamezniku. Prav zares smo se krasno počutili, tega večera ne bomo kmalu pozabili. Šele po eni uri zjutraj smo počasi drug za drugim zapuščali veselo družbo in odhajali na domove. Silvestrovanje pa bomo ohranili v naših srcih.

Iz srca bi se rad zahvalil v imenu vseh članov društva našemu pridnemu predsedniku za tako krasno organizacijo silvestrovega večera! Iskrena hvala tudi naši podpredsednici za ukusno pripravljeno večerjo ter vsem njenim sodelavcem. Hvala tudi vsem prisotnim za veselo razpoloženje tega večera.

Franjo Breznik

K velikonočnim prazniko želimo bralcem Slovenskega GLASILA veliko lepega, predvsem mir in dobro ter lepo pozdravljamo

Uredništvo SG

Življenje je polno preizkušenj. Vsako obdobje v življenju ima svojevrstne tegobe in izzive. Venomer te marljivo preizkuša. Starješi smo, več izkušenj imamo v življenju. Preizkušnje so vedno težje in vedno bolj zahtevne.

Leto 2008 se je poslovilo od starega in čaka nas delo, katerega bi radi izpeljali z pomočjo naših članov. 19. januarja smo imeli Občni zbor v Backa Folkets Hus. Upravni odbor je ostal isti, razen ene članice Mikaele, ki nas je prepričala, da zaradi razdalje ne more več biti zraven. Na mesto nje je pristopila zraven Silva. Soglasno smo tudi potrdili, da Jože ostane za predsednika. Lahko smo srečni, da je v našem odboru polovico mladih odbornikov, ki s svojimi idejami doprinesejo do pestrega dela v društvu.

Ta večer je bil tudi namenjen srečanju generacij. Dobra večerja in pijača (častil je Slovenski Dom) je dajala priložnost za klepet in dobro vzdušje. Harmonikaš Jože je zvalil na plesišče staro in mlado. Stalno, kadar se tako srečamo, vidimo še kako so nam potrebna ta srečanja. Leta doprinesejo svoje, tudi bolezen in prizanesljiva, dokler so še pa prilike za srečanja, pridite, saj s tem tudi pokažete, da naš trud ni zaman. Na tej podlagi smo se odločili, da rezerviramo Göteborgsrummet za srečanja in to vsaki drugi četrtek.

- Srečanja; 14/2, 28/2, 13/3 in 27/3 ob 18. uri.

- Kulturni dan; 10. februarja ob 16. uri
- Dan staršev in mamic; 16/3 po slovenski maši v Astridsalen.
- Dan državnosti; 15/6 Astridsalen po maši

Vabimo pevce, saj ob obletnici bi se tudi mi radi predstavili, zato pridite!

Letos praznujemo 10. obletnico društva, ki je kljub težkočam in ogovarjanju (saj nam niti Slovenska zveza ni stala ob strani in pomagala) dočakala ta jubilej. Vse skupaj bomo povezali s srečanjem slovenskih društev na

Švedskem. Pripravili bomo kratek program, povabili smo nekaj uglednih gostov in pa seveda dobro glasbo.

V letu 2007 smo izgubili tri člane, ki so radi prihajali med nas: Štefko Mrak, Janeza Tomažiča in Jovota Vujnoviča. *Ostali nam bodo v spominu.*

Socialno skupno: Je obiskalo bolnike na domu. Če veste, da je kdo bolan in se nahaja v

bolnici, sporočite nekemu v upravnem odboru, da ga gremo obiskat, da bodo vedeli, da niso pozabljeni. Obiskali smo tudi naše slavljenke, ki so napolnili polno leto ali pa dočakali zasluženo upokožitev.

Babice: So bile na Božičnem bazarju v Wismarju. Kako sproščeno in brez skrbi je potovanje z avtobusom, ki nas je popeljal čez južno Švedsko, Dansko in Nemčijo. Pogovor je stekel tudi z drugimi potniki v avtobusu, saj jih je zanimalo kakšen jezik govorimo in kaj je vzrok našega potovanja. Stara tradicija in pa seveda, da vidimo druge dele naše Europe. Božični bazarji so prava paša za oči. Od ročno barvanih in risanih kroglic za božično drevo, do kulinarčnih specialitet, domačih zdravil itd. Letos sem imela srečo, da je dedek Mraz imel čas, da

sem se lahko postavila poleg njega, saj tokrat ima največ dela. Pohod po mestu Wismar ima svoje zgodovinske zanimivosti, to smo zvedeli od voditelja (guide) Björna. Letos je bilo še malo slavlja zraven, saj sem v krogu svojih prijateljic slavila okroglo obletnico. Bile so zelo pozorne in dobra večerja je zaključila ta dan. Hvala tudi babicam, ki niso bile zraven.

Ne smem pozabiti naših slavljenecv;

Januar: Feliks Jablanovec ml. 45 let

Februar: Feliks Jablanovec st. 70 let

Marec: Jože Bohnec 70 let

Maj: Daniela Kociano 75 let

Vsem jubilantom čestitamo in nazdravimo še na mnoga leta zdravja in sreče.

Foto: Z. Podvinski

Kot je razvidno z dopisa, smo aktivni in skušamo zadovoljiti vsem. Imate kakšne želje po kakšnih krožkih, sporočite nam, bomo poskusili urediti.

Predlog je bil dan tudi za obnovitev tečaja Hjärt- och Lungräddning in ponoven obisk pogrebnega zavoda. Vse naše delo je prostovoljno, z našim prostim časom razplagamo skupaj z vami in vsemi našimi dejavnostmi. Pokažite, da to cenite. Žrtvujte tudi Vi nekaj Vašega časa in se nam pridružite.

Vesele

**velikonočne praznike in lep pozdrav
vsem skupaj!** Za Upravni odbor
SLOVENSKEGA DOMA

Marija Kolar

Lucija v Göteborgu,
2007

Foto: Z. Podvinski

VABILO

**Kulturno društvo SLOVENSKI DOM iz Göteborga praznuje
10. obletnico delovanja.**

To bomo praznovali skupaj s srečanjem Slovenskih društev na Švedskem pod pokroviteljstvom Slovenske Zveze in Urada za Slovence po svetu.

Datum: Sobota, **5. aprila, 2008** v Medborgarhuset v Gamlestad-u.

Kulturni program se bo začel ob 16. uri, večerja in nato ples.
Igral bo ansambel BOBRI.

Postregli bomo z dobro večerjo, žlahtnim vinom in bogatim srečolovom. S sabo prinesite koš dobre volje in dobre plesne čevlje.

Zaradi nabave hrane prosimo društva, da po možnosti prijavijo večje skupine do 10. marca na telefon;

Marija Perovič, tel. 031-99 29 52

email: marija.perovic@spray.se

Marija Kolar, tel. 031-52 65 40, 0706-497189

Marjana Ratajc, tel. 031-52 82 96 (večer) 0707-960001

email: marianne.ratajc@bygggnads.se

Prisrčno dobrodošli!

Odbor Slovenski Dom

TRIGLAV, LIPA – ORFEUM, 1968 – 2008

*Slovenski klub TRIGLAV 1968**Slovenci, 1967**Otroški zbor Valovi, 1975*

Slovensko društvo LIPA v Landskroni je z novim letom zaprlo svoja vrata in je prenehalo delovati. Ugotovimo lahko le, da si ljudje včasih vse dovolijo, tudi tokrat so si. Dvomiti je, da je bilo vložena dovolj truda, da bi se društvo obdržalo. Tako je poslednje vodstvo društva Lipa ubralo enostavnejšo pot in – v civiliziranem svetu na nedopusten način - razpečalo ves arhivski material, knjige, spominke, priznanja, inventar in denar, skratka - vse kar se je nabralo v skoraj 40-letih delovanja društva pod tem ali onim imenom. Upati je, da vsaj deli te skupne

kulturne zapuščine Slovencev v Landskroni nekje še obstajajo in bodo prišli na dan, ko bo to potrebno. Vendar je vprašanje, kje in kdo je vse to pospravil.

LIPA: v Stockholmu, 1986; sekcije – slovenski mešani pevski zbori pod vodstvom prof. Mira Kokol, Tercet Sestre Budja, Druga generacija s pesmijo »Oj, te mlinar« ter mešani pevski zbor Lipa, pod vodstvom Olge Budja, Oktet Lipa s tercetom SB, pod vodstvom Toma Vitanc (Malmö, 1978)

Ali ni škoda vsega tega razkaditi, le kdo ima od tega korist?!

V Landskroni je pred 40. leti ustanovljeno prvo slovensko društvo TRIGLAV na Švedskem. Že po nekaj letih so se začele kopičiti hude prepreke, ki so onemogočale, da bi Slovenci v tem kraju složno živeli; takrat nas je razdelila podaljšana roka bivšega jugoslovanskega režima, katerega orodje so bili ljudje iz neke zelo vplivne izseljenske organizacije v Sloveniji, ki so med rojake zasejali seme sovraštva. Težko

je s prstom pokazati podlago, kako in zakaj se je ta setev vršila, toda tako je bilo. Sad tega semena žal, žanjemo še danes. Tu so vzroki, zakaj smo Slovenci v Landskroni danes razbiti in si ne moremo več privoščiti kakšnih večjih prireditev, kar nas je sicer več desetletij držalo pokonci. Večina članov sedanjega društva

ORFEUM je l. 1999 pod pritiski starih antagonistov izstopila iz društva LIPA in se osamosvojila pod novim imenom. Vse to naši bralci že vedo.

1. Glasbenika Igor Podpečan z otrokoma, Marko Bezovšek in sestre Budja (l. 2000); 2. Ivan Sivec in sestre Budja, Mengeš, 2002; 3) Tedanja župana občin Ribnica in Landskrona – Jože Tanko in Gösta Nilsson ter sestre Budja (2001)

Zavist in nesposobnost kričavih nasprotnikov kulturnih dejavnosti ter nezmožnost priznati komu, da je naredil kaj dobrega za slovensko skupnost, sta se postavili med preostale člane LIPA in novoimenovanega ORFEUM kot berlinski zid. Zdaj je padla ena stran – LIPA je zvenela – verjeli ali ne, to dejstvo nas je vse prizadelo.

Vsi mi smo nekoč s skupnimi močmi vlagali in prispevali k dobrinam, ki smo jih bili v okviru slovenskega društva vzlic vsem bridkim izkušnjam deležni. Upravni odbori zadnjih let pa so vse to lahkomišlno zavrgli, poteptali, tako kot so zavrgli sadove skupnega dela, ki nas je pred tem združevalo dolga tri desetletja.

Zvonko Bencek, pokojna člana Albin Torkar in Slavko Dolničar ter Toni Jedrejčič – pripravljajo okusnega odojka za člane tedanjega društva LIPA, l. 1980

Vadstena, 1996: Verjetno so določeni visoki gosti na fotografiji prepoznavni...

Orfeum v svojih vrstah združuje predvsem glasbene in literarne dejavnosti. Občasno zaživi tudi dopolnilni pouk slovenščine, vendar je teh priložnosti vse manj. Letos obhajamo 40 let obstoja našega društva v Landskroni.

Glasbena sekcija Lipa, v Göteborgu, l. 1978

Lastovke, l. 1975

Družinske podobe, M. Nedelja, 1998 in pred tem v Landskroni, 1981

Rdeča nit skozi zgodovino društva v toku štirih desetletij je bila predvsem pevska sekcija. Pevovodje mešanih, moških in otroških zborov so bili: Avgust Budja, Augustina Budja, Zvonko Bencek, Tomi Vitanc in Olga Budja,.

Mešani pevski zbor Lipa, Landskrona, 1981; spodaj Gütersloh, Nemčija,

Obveščamo in vabimo vas – Slovence iz bližnje in daljne okolice, da se udeležite proslave ob 40-letnici slovenskega društva v Landskroni s kulturnim programom in zabavo:

- 1) dne – 30. maja, začetek ob 18. uri (natančno obvestilo sledi)
- 2) mesto – Församlingshem, Häljarp (5 km južno od Landskrone)
- 3) kulturni program – Orfeum, Planika in še kdo
- 4) glasba (natančno določimo pozneje)
- 5) Za srečolov, ples, jedačo in pijačo bo poskrbljeno, vstop prost

Ime / Namnet: ORFEUM

Mitološka oseba in ime izhaja iz grške mitologije / Personen och namnet härstammar från grekisk mytologi. **Orfeus** ([grekiska](#): *Ὀρφεύς*) är den som fått representera musikkonsten och lyran inom den [grekiska mytologin](#). Han var son till guden [Apollon](#), solens, klarhetens och sångens gud, och musan [Kalliope](#) och kom ifrån [Thrakien](#). Han var gift med den vackra nymfen Euridike. Han spelade lyra och sjöng mycket vackert, ja så vackert så att de vilda djuren blev tama, och floder stannade upp för att lyssna.

Orfeus död av Albrecht Dürer

V grški deželi Trakiji je pred davnimi leti živel sloviti pevec Orfej. Igral je na liro in ob tem je znal tako lepo peti, da je očaral vse in vsakogar. Ptice so obmolknile, da bi poslušale njegove pesmi, živali so

Orpheus citharam tenet et maxima trahit
Orpheus tenet citharam, maxima trahit

zapuščale gozdove in mu sledile. Tudi reke so se očarane ustavljale ob njegovih spevih. Ljudje so ga poslušali in ob njegovih pesmih so pozabili na vsakdanje skrbi in se predali čudežni glasbi. Še bogovi so prihajali v kraje in na gostije, kjer je pel Orfej. Tudi vodne vile Najade so se dvignile iz valov, kakor hitro so zaslišale njegov spev. Orfej se je zaljubil v eno izmed njih in se z njo poročil. Ime ji je bilo Evridika. (Zgodba te legende se nadaljuje in konča kot večina mitoloških pripovedi,

tragično. Op. A.B.)

Vir: Wikipedia, It, 2008

ORFEUM, latinsko ime mitološkega pevca Orfeus, si je po izstopu iz društva Lipa 1999, na majniškem sestanku istega leta nadelo družinsko **slovensko-švedsko pevsko društvo Orfeum**. Iz naziva izhaja, da društvo sestavljajo predvsem **družinski člani** in njihovi prijatelji. V svojih vrstah ima društvo danes razen družinskih še **častne člane na podlagi njihovih zaslug** za slovenstvo na Švedskem. Vse to je tudi razbrati, ko gre za poročanje v Slovenskem GLASILU glede dejavnosti članov. Kakšnih posebnih razlik v poročilih v primerjavi z ostalimi društvi ni, razen teh, da je drugod včlanjenih večje število družin in njihovih članov, ki pa slovensko skupnost podpirajo in ji niso škodljive, kot je bil to primer v Landskroni. Dokaz – v Landskroni sta v dveh obdobjih obstajali kar dve društvi vzporedno (*Triglav – Slovenija, Lipa – Orfeum*). Razdelil ju je ideološko ustvarjen razkol, viden še danes. Žal so društvo Lipa pokopale lastne notranje napetosti. Orfeum pa zaenkrat še obstaja.

Vesele velikonočne praznike! Vabimo rojake, prijatelje in znanca: DOBRODOŠLI, pridite na proslavo 40-letnice društva, ki bo dne 30. maja ob 18. uri v lokalu Församlingshem, Häljarp pri Landskroni!

- stina

Spoštovani!

Prijetno praznovanje božičnih praznikov, v novem letu pa kar največ sreče, zdravja in osebnega zadovoljstva!

Postanek DZ RS
mag. Janez Kramberger

Knjige v Sloveniji

Pišem Vam iz temnega Stockholma, pa najbrže v Landskroni ni kaj veliko svetleje. Kot sigurno veste, sta v Sloveniji izšli 2 zelo zanimivi in uspešni knjigi. Prva je **ZVEZDA ASTRID**, ki jo je napisal Marjan Marinšek in druga je prevod knjige mlade švedske pisateljice Johanne Tydell v slovenščino. Prevajalka je Danni Stražar. V Ljubljani sta Založba Mis in Celjska Moharjeva družba zaprosili novinarja gospoda Naceta Borštnarja, da predstavi te knjige tudi Slovencem na Švedskem. Posredujem vam njegov opis in mnenje o knjigah in upam, da je ta prispevek res interesanten za objavo v naslednji številki našega GLASILA. Nace Borštnar želi tudi 2 izvoda aktualnega GLASILA, ki ga bo dal naprej založbama. nace.borstnar@gmail.com, Črtomirova ul 1, 1000 Ljubljana

In na koncu še Vesel Božič in srečno Novo Leto - vam želi

Stanislava Gillgren

ZVEZDE SIJEJO V TEMI

Johanna Thydell

Pisateljica Johanna Thydell se je rodila 14. novembra 1980 v mestu Nässjö na Švedskem. Leta 2003 je izdala prvenec **Zvezde sijajo v temi**, ki ga je napisala pri devetnajstih letih, knjiga pa je izšla štiri leta pozneje. Isto leto pa je, v kategoriji otroških in mladinskih romanov, za svoj roman prejela eno odmevnejših literarnih nagrad, ki jo na Švedskem podeljujejo za dela mladinske literature, nagrado Avgust. Zdaj je roman **Zvezde sijajo v temi** v prevodu Danni Stražar izšel v Sloveniji pri Založbi Miš (Dob pri Domžalah) v zbirki Z(o)renja.

Mlada pisateljica je doživela podobno usodo kot njena junakinja, saj je tudi njej pri trinajstih letih umrla mama. Četudi poudarja, da v romanu ne gre za avtobiografijo pa vendarle priznava, da je lažje pisati, kar je tudi sama doživela. Njena junakinja Jenna je edinka. Thydellova pa je bridko izkušnja ob mamini smrti na srečo preživela skupaj starejšim bratom in kot, sama pravi, ni bila tako osamljena kot njena junakinja.

Trinajstletna Jenna je povprečna trinajstletnica, zaljubljena v sosedovega fanta, ki je ne opazi s prijateljico, ki je tako siva miška kot ona. V šoli nima težav, čeprav se ji v življenju dogajajo najhujše stvari: mama zboli za rakom. Za Jenno medtem, ko je mama v bolnici, skrbita babica in dedek, saj je oče mamo zapustil še pred Jeninim rojstvom. Ko Jennina mama umira, se Jenna

spoprijatelji s prezgodaj odraslo Lepotico Ullis, ki ji vse sošolke zavidajo. Da zunanost ni vse in da se za lepoto lahko skriva prestrašenost, osamljenost in nesrečnost spozna tudi Jenna.

Avtorica se je prav zaradi svoji izkušnji brez težav vživela v Jenno, ki se spopada z značilnimi najstniškimi težavami. V televizijskem pogovoru je izjavila, da je vesela nagrade, vendar je veliko pomenijo tudi pisma bralcev, ki so v njenem romanu odkrili moč za premagovanje podobnih težav. Neka deklica je zapisala, da se je počutila prav tako kot junakinja Jenna v romanu **Zvezde sijajo v temi**. Ko je prebrala roman je začutila, da ni sama, da obstaja upanje in tudi razlogi, zaradi katerih je vredno še naprej živeti. Johana Thydell pravi, da je s svojim romanom želela povedati prav to kot njena junakinja Jenna na koncu knjige: **mami če umreš, nameravam živeti naprej. Zate.**

In nenazadnje je treba poudariti jezikovno-slogovno specifičnost tega knjižnega dela, ki ga lahko uvrstimo med problemske romane, ki se ukvarjajo s težavami mladostnikov. Čeprav ne gre za pripoved v prvi osebi, ki je za literaturo te vrste vse pogostejša pa pisateljici uspe, da se bralec z protagonistko močno izenači. Prvoosebno pripoved pa avtorica uporabi tedaj, ko poudarja čustva glavne junakinje. Čustveno močno nabito pripoved uspe mlada pisateljica najstniško obarvati s pogosto uporabo pogovornega jezika, včasih slenga, pritegne pa tudi individualiziran način podajanja, značilen za najstniški jezik. Prevajalka **Danni Stražar** se je trudila ohraniti slogovne in jezikovne posebnosti avtoričinega pripovedovanja kot so denimo hlastno pripovedovanje v enem stavku, spet drugič ponavljanje, kar na enkrat se pojavi prvoosebno podajanja, potem pa se avtorica spet oddalji in zgolj neprizadeto opisuje. A kljub težki tematiki delo izzveni pozitivno, optimistično. *Zvezde sijajo v temi je zgodba o resnično najtežjih stvareh – o tem, kako biti obenem močan in šibak, vrh vsega pa še najstnik, o tem, da stvari nikoli niso takšne, kot si jih človek želi, o pravi ljubezni in prijateljstvu ter o razdvojenosti med ljubeznijo do mame in hrepenenju po življenju, kot ga živijo drugi.*

Nace Borštnar

ZVEZDA ASTRID

Marjan Marinšek

Ob stoletnici rojstva Astrid Lindgren je izšla knjiga **Marjana Marinška Zvezda Astrid**. Avtor pravnik in popotnik, zbiratelj, glasbenik, pobudnik velenjskega Pikinega festivala je pričujočo knjigo zasnoval v počastitev slovite pisateljice, s katero ga je vezalo osebno prijateljstvo, z njo je preživel čudovite čase, ko jo je obiskoval na Švedskem pa tudi v dopisovanju in telefonskih pogovorih. Pisateljica mu je dovolila, kasneje pa tudi njena hči Karin, da o njej napiše posebno avtobiografijo.

V knjigi je najprej saga o treh družinskih rodovih: najprej o starših Astrid Lindgren o očetu hlapcu in materi, ki je bila hči revnega kmeta in oba sta skupaj preživela 65 let. Nato gre po poti Astrid Lindgren, ki je pobegnila iz rodnega kraja in prišla v Stockholm v času svetovne krize, iskala službo in stradala in kasneje izdala Piko Nogavičko. Marjan Marinšek spremlja Piko Nogavičko skozi vsa obdobja od ideje do reakcij. Avtor je povedal, da se prav zato knjiga v prvem delu imenuje Saga o družini Astrid Lindgren in zmagoslavna pot Pike Nogavičke.

Drugi del knjige je dokumentacijsko bogat in v njem bo vsak bralec nekaj našel o Astrid Lindgren je prepričan Marinšek. Najprej opiše pogreb, ki je veličasten dogodek. V tem delu knjige je zgodovinski pogled na njeno domovino v času, ko se je Astrid rodila in ko je umrla. Opiše njen celoten literarni opus, izpostavi deset največkrat prevedenih knjig, njihove knjižne junake, pomembnejše švedske osebnosti ter njeno bojevanje za naravo, živali in mir v svetu. V knjigi je tudi album fotografij o pisateljicinem življenju in svetu, o srečevanju Marjana Marinška s pisateljico ter o Pikinem festivalu, največjem otroškem festivalu v naši državi.

Na predstavitvi knjige Zvezda Astrid, bila je 12. novembra 2007 v modrem salonu hotela Union v Ljubljani, je njegova ekselenca John H. M. Hogard, Ambasador Švedske v Sloveniji, v slavnostnem nagovoru o najslavnejši švedski pisateljici, razkril civilni pogum pisateljice Astrid Lindgren, ki je v odprtem pismu švedski vladi 1976 leta v obliki pravlji o Pomperipossi Monismaniji kritizirala

samozadostni aparat ter vladavino socialno demokratske stranke, ki je Švedom vladala že več kot 40. let. Njeno pismo je sprožilo vročo javno razpravo ter spremembo davčnega zakona. (Astrid so odmerili 102 odstotni davek na zaslužek od avtorskih pravic). Veleposlanik Kraljevine Švedske v Sloveniji je povedal, da so po splošnem prepričanju prav zaradi Astrid Lindgren Švedski demokrati izgubili na parlamentarnih volitvah. Za pisateljico otroških knjig to ni bil majhen dosežek. Čeprav je bila sama socialni demokrat je bil njen protest usmerjen proti temu, da se je stranka oddaljila od idealov socialno demokratskega gibanja njene mladosti. Tudi o » **pravljici, ki je združila vlado**« lahko beremo v knjigi.

Ideali njene mladosti so rodili 1945 leta Piko Nogavičko. Navdih zanjo je dala njena hči Karin, ki ji je bila zgodba o Piki tako všeč, da je zahtevala še več. Rdečelaska Pika se ja zasedla v domišljjski svet pisateljice. Postala je glavna junakinja zgodbe za lahko noč v družini Lindgrenovih. Marjan Marinšek je dejal, da je Pika Nogavička prevedena že v 60 jezikov. Švedinja stoletja je napisala več kot 30 del za mladino O njej in njenih literarnih delih in likih so posneli že 28 filmov in TV nadaljevank.

Astrid Lindgren velja za najslavnejšo švedsko pisateljico otroške književnosti. K njeni slavi so pripomogli visoka literarna kakovost, privlačnost njenih zgodb za široko občinstvo. Pisateljica je večkrat poudarila, da je bilo njeno otroško glavni vir navdiha za pisanje.

Knjiga Zvezda Astrid je izšla pri Celjski Mohorjevi družbi. Izid knjige pa so podprli Mestna občina Velenje, Društvo švedsko slovenskega prijateljstva v Stockholmu, Slovensko švedsko društvo Ljubljana, Knjižnica Velenje, Ipro d.o.o. in Helena Jarl Kerzar, Stockholm ter Lojze Hribar Stockholm.

Nace Borštnar

VEČER

Svetozarevska 14, 2504 Maribor, SLOVENIA - tel. h.c. 02 / 23 53 500 - e-mail: pc@vecer.com

Datum: Sreda, 13. Februar 2008 - Stran: [CELJSKO](#)

Alfredu Jensenu spomenik v Celju

Ob doprsem kipu

Antona Aškerca še spominska plošča švedskemu slavistu in publicistu ter velikemu prijatelju tega slovenskega pesnika

Ob doprsem kipu

Antona Aškerca **Ob spomeniku in spominski plošči Alfredu**

Vodnikovi ulici v **Jensenu v Celju: na desni Celjanka Anka Aškerc,**

Celju so včeraj **pranečakinja Antona Aškerca, in Lojze Hribar,**

slovesno odkrili **ugledni švedski Slovenec. Na levi je njegova**

spominsko ploščo **hčerka in Jensenova pravnukinja Marina**

Alfredu Jensenu **Thunberg z možem Ralfom in hčerkama Elen in**

švedskemu slavistu **Alice.**

in publicistu ter

velikemu prijatelju

tega slovenskega pesnika. Pobudo za spominsko obeležje je mestn

občini dalo Švedsko slovensko društvo, ki je na ta način obeležilo

bogato kulturno sodelovanje med Slovenci in Švedi v zadnjem stole

Alfred Jensen, jurist in publicist, ki se je kasneje posvetil literaturi, je posebej zanimal za slovanske narode. Potoval je po južnoslovanskih deželah, saj so ga zanimale narodnostne in kulturne razmere južnoslovanskih narodov v takratni Avstro-Ogrski. Zaradi poznavanja literature teh narodov, prevajal je tudi poljske, češke in ruske avtorje, je postal član upravnega odbora Nobelovega sklada na Švedskem. em.

V Celju se je prvič ustavil leta 1896, ko se je vračal s Krete, kjer je bil vojni dopisnik. Dve leti kasneje bil tudi v Ljubljani, kjer spoznal pesnika Antona Aškerca, ki je tedaj že urejal mestni arhiv. Pred tem so njegovo pozornost pritegnile Aškerčeve balade, prevedene v nemščino, ki jih je bral na Dunaju. Leta 1895 je spisal in objavil študijo o Prešernu, prevedel nekaj njegovih pesmi, nato je v švedskih revijah predstavil Antona Aškerca in prevode njegovih pesmi. Prevedel je tudi dve pesmi Ivana Cankarja in o

Slovincih pisal v knjigi Slavia, ki je izšla leta 1897.

Z Aškercem sta postala prijatelja. Dopisovala sta si, izmenjavala knjige, na koncu sta se celo pobrati Jensen je gojil do Aškercu osebne simpatije, ker je bil Aškerc po njegovem mnenju izjemna in originalna osebnost. Zlasti je občudoval njegove Balade in romane ter Lirske in epske poezije. V nekrologu ob Aškercovi smrti je med drugim zapisal: "V zgodovini svoje domovine bo Aškerc imenovan poleg Preše in Gregorčiča. Kot umetnika ga je gotovo presegal Prešeren in kot čistega lirika Gregorčič. Toda Aške se mi zdi nacionalnejši od obeh in njegov kulturni pomen večji."

Spominske fotografije iz odkritja spomenika Jensenu

Spominsko obeležje v Celju sta odkrila namestnik švedskega veleposlanika v Sloveniji Magnus Lundberg in celjski podžupan Stane Rozman. Kulturni program pripravila bližnja III. osnovna šola. Učenci šole so se s posebnim pismom zavezali, da bodo ohranili spomin na Alfreda Jensena in navezali stike z vrstniki na Švedskem ter ta poglobili kulturne vezi tudi med mladimi obdržav.

VIOLETA VATOVEC EINSPIELER

SLOVENSKI DNEVI V STOCKHOLMU

Okvirni program od 20. do 24. maja, 2008

V torek, 20. maja ob 18:00 uri odprtje manjše razstave akvarelov "Lepote Slovenije" v knjižnici v Farsti 21. 22. in 23. nastop folklorne iz Škofje Loke na javnih prostorih mesta Stockholma. Kraj in čas bomo sporočili, čim dobimo potrebna dovoljenja mesta Stockholma in policije.

V četrtek, 22. maja ob 18:30 uri odprtje »Slovenskih dnevov« s kulturnim programom v Enskilda galeriji, Kronobergsgatan 37. Stockholm

Razstava slovenske literature v švedščini, razstava akvarelov pod imenom »Lepote Slovenije«, fotografska razstava fenomena cerkniškega jezera, razstava grafike in skulptur, razstava moderne slovenske arhitekture. Ob 19:30 koncert švedskih pevskih zborov pod taktirko Jerice Bukovec .

V petek, 23. maja ob 18:00 uri v galeriji predavanje slovenskih filozofov. Ob 19:00 uri koncert slovenskih pevskih zborov v Sv. Stefan cerkvi, Vanadislunden, Stockholm Ob 20:00 uri v galeriji narodni plesi, folklorne iz Škofje Loke in Ob 21:15 v galeriji nastop slovenskih pevskih zborov iz Rihenberka in Velenja.

V soboto, 24. maja ob 14:00 uri v galeriji slovenska maša. Ob 16:00 uri v galeriji slovenski pisatelji in pesniki Slavko Preglj in Ivan Cimerman. Ob 20:00 uri v galeriji koncert slovenskih pevskih zborov .

Ves čas slovenskih dnevov ob večerih bo tudi prikazovanje slovenskih filmov, hrana in pijača. Planirano družabno srečanje s športnim in družabnim programom, z domačo hrano in pijačo v bivši slovenski hiši v Farsti, odpade in bo predvidoma v začetku septembra 2008.

Vse spremembe lahko sledite na spletni strani SSVF: www.svenskslovenska.se. Končni program bomo objavili najpozneje koncem aprila. Tekoče informacije lahko posreduje: Lojze Hribar, tel. 08-7121162, naslov e-pošte: hribar.lojze@telia.com

Organizatorji: Društvo švedsko-slovenskega prijateljstva, Slovensko društvo v Stockholmu, Veleposlanštvo Republike Slovenije, Kraft&Kultur AB, Stockholm

Lojze Hribar

Jeseniški navijači pripravili švedski večer

Železarji izkoristili premor za druženje Rumeni pajkl, 14. december 2007, Jesenice - MMC RTV SLO

Na predvečer praznika svete Lucije so jeseniški navijači pripravili prijetno presenečenje švedskima adutoma železarjev

Ob koncu "švedskega" praznovanja ni šlo brez gasilske fotografije zadovoljnih udeležencev. Foto: Iztok Novak

Privrženci Acronija Jesenic so v gostišču

Pri Martinu v Kranjski Gori pripravili večer presenečenja za švedska hokejista Connyja Strömberga in Marcusa Matthiassona, ki letos branita barve jeseniškega kluba. Za praznik svete Lucije, državni praznik na Švedskem, sta tradicionalno opravljene dekleti v švedščini zapeli nekaj pesmi, nato je sledil sproščen pogovor med navijači, igralcema in trenerjem, ki se je prav tako udeležil tega prijetnega srečanja.

Pojočje presenečenje je prišlo iz sosednje sobe v tradicionalni opravi za praznik svete Lucije. V obleki svete Lucije vidimo Danni Stražar s prijateljico. Foto: Iztok Novak

Svetnica, ki prinaša luč

Praznik svete Lucije je bil po starem julijanskem koledarju na predvečer najdaljše noči v letu, ki se na daljnem severu razvleče v skoraj celotni "dan". V severni Evropi se je krščanski praznik pomešal s starimi germanskimi izročili, tako da ni nenavadno, da je god svete Lucije eden redkih, ki se ga še vedno množično praznuje v sicer protestantski Švedski, Norveški in Danski.

Iztok Novak

Föreläsningar om svenska landskap, länder från när och fjärran med fantastisk natur, blommor och djur

Jag på Gesundaberget. Dalarna.

”SVENSKA SMULTRONSTÄLLEN” – ett måste för varje förening – det vackra Sverige tolkade med dikter av Harry Martinsson, Nils Ferlin, Dan Andersson, Erik-Axel Karlfeldt, Paulus Utsi och Carl von Linné.

SVENSKA LANDSKAP:

”Öland – Natur och kultur”.

”Bohuslän – Gubbar, silla går té Ammen”.

”Kosteröarna, Hällö och Smögen – Bohuslän i ett musselskal”.

”Strövtåg i Gotländsk natur”

”Dra åt Hälsingland – magiskt ljus över hälsingeskogen, sjöar och dalar.”

”Orsa Finnmark i Dalarna”

”Medelpad”

”Höga kusten – Ångermanland”

”På höstvandring i Jämtlandsfjällen”

”Tranorna vid Hornborgasjön”

”Magle våtmark – med rikt fågelliv, insekter och härliga blommor.”

”Laponia – Lapplands världsarv”

På vandring i Slovenska alperna.

Närbild av ängsnäva.

NORDEN:

”På resande fot i Finland och Sverige.”

”Upptäck det trevliga Åland”

”Bomholm – en dejlig ö.”

”Island – glaciäremas, vulkanernas, hetvattenkällornas och sagornas land.”

”Färöarna och dess människor.”

Klöva Hallar, Skåne.

ÖVRIGA LÄNDER:

”Slovenien i mitt hjärta.”

”Slovenier utan gränser i Österrike och Italien”

”Kranjska Gora – slovenska alperna.”

”Sydamerika”.

”Galapagosöarna”.

”Påskön – Te Pito o te Henua” (världens navel).

”Santorini – ett måste bland grekiska öar”.

”Sao Miguel – Azorena”.

”Vilket äventyr? – Fuerteventura.”

”Karthagos” – Grekland.

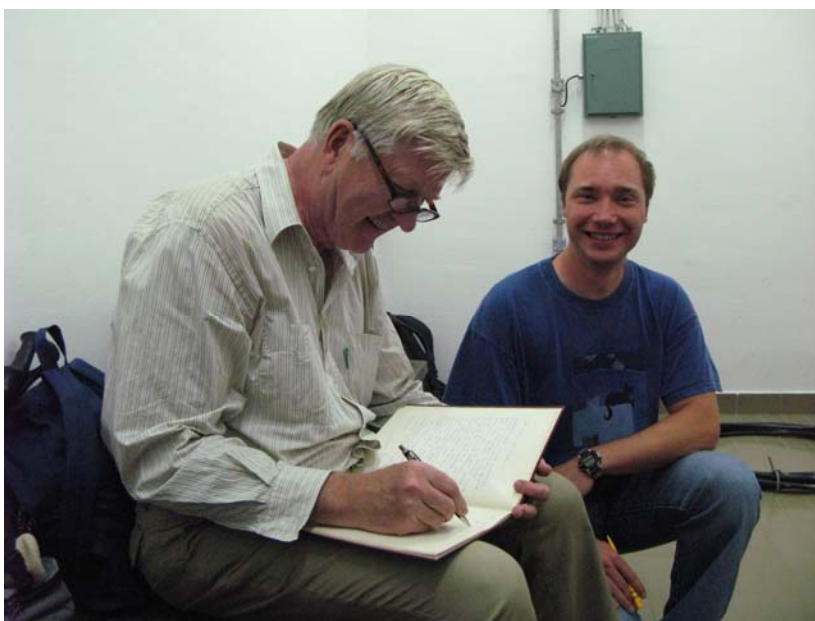

Trollslända, Galvån, Hälsingland.

Föreläsning av Karlo Pesjak, Abroddsgränden 29, 281 33 Hässleholm., Tel.0451-10442, mobil 070-5791839

Kostnad: 1.500 + reseersättning (inklusive skatt och moms). Jag har F-skatt.

Foto in tekst Zvone Podvinski: 1) Zlatoporočenca Anika in Martin Hozjan, Malmö; 2) Njegova Ekscelenca John Hagard, Vevleposlanik Kraljevine Švedske ob vpisovanju v spominsko knjigo na OC na Krvavcu; 3) Jubilant Feliks Jablanovec med domačimi; 4) Švedsko slovenski planinci in romarji pred brezjansko cerkvijo; 5) Domači in prijatelji ter Feliks Jablanovec

Švedska med Božičem in Svečnico

Božično skrivnost Gospodovega rojstva smo obhajali z rojaki iz Göteborga na polnočko v župnijski dvorani Astridsalen. Bolj malo rojakov se je zbralo pri tej maši, ker sicer ni mogoče imeti vsako leto polnočko, saj nisem vedno za sv. Večer doma. Za Štefanovo pa smo se z rojaki ponovno zbrali, tokrat okoli 75 rojakov vseh generacij in takrat smo skupaj ponovno doživljali Gospodovo rojstvo ob lepo in občuteno zapeti slovenski božični pesmi, kar daje prazniku samemu en posebni čar.

Pri tej sv. maši je že tradicionalno, da slovenski duhovnik blagoslovi sol na čast Sv. Štefanu, z namenom za zdravje pri ljudeh in pri živini ter na polju ali v vrtu. Prav tako smo blagoslovili vino na čast Sv. Janezu, da bi vino nikoli ne bilo strup v medosebnih odnosih po naših zakonskih skupnostih, oziroma družinah.

Konec leta sem obiskal še enkrat rojake v Olofströmu in Nybro. Na prvi župniji se je zbralo okoli 15 rojakov, kar me je prijetno presenetilo. Mama Ivanka in Silvana ter predsednik tamkajšnjega SD Ciril so pripravili v društvenih prostorih prijetno slovensko kosilo, da smo vsi mogli okrepečani na dolgo pot. Oni domov, jaz pa v približno 160 kilometrov oddaljeni Nybro. Kar hiteti je bilo potrebno, saj smo se v prvi slovenski skupnosti kar nismo mogli ločiti drug od drugega.

Skupnost v Nybro je med manjšimi, toda procentualno na vrhu po obisku sv. maše v materinem jeziku. Vzdušje v Nybro kyrka, v švedski cerkvi je bilo enkratno. Čeprav je nekaj rojakov manjkalo zaradi bolezni, vendar je bilo presenečenje veliko, saj do sedaj, kar smo se vsa ta leta zbirali, nas ni bilo še nikoli toliko. Zato je vzdušje bilo v cerkvi pri sv. maši na praznik Sv. Družine zares družinsko. Prav tako je bilo kasneje tudi pri Bukovčevih in Indofovih, kjer je sledil agape, srečanje pri skupnem obredu.

Na silvestrovo smo še enkrat imeli sv. mašo, kar pri Indofovih, kjer smo se s hvaležnostjo v Gospodovi daritvi zahvalili za prehojeno pot in se Bogu skupaj zahvaljevali za vse milosti, ki smo jih bili deležni v letu, ki mineva. Skupni zajtrk, slovo in zahvala za gostoljubje, vse to je spremljalo švedskega vagabunda na pot k še eni slovensko hrvaški družini na poti proti Göteborgu. Žižmondovi so se slovenskega duhovnika še kako razveselili. Tudi meni je bilo v veliko zadovoljstvo, saj sem zadnji dan v letu smel blagosloviti še en dom, kjer smo skupaj prosili za zdravje in Božje varstvo ter za Božji blagoslov v letu, ki je pred vrati. Mama Zlata je s pomočjo hčerke Helene pripravila tudi praznično kosilo, ata Vlado pa se je ves posvetil gostu v hiši. Ob prijetnem pogovoru je potekalo skupno kosilo in po daljšem pogovoru se je bilo potrebno posloviti in se podati na daljšo pot nazaj v Göteborg, kamor sem prispel pozno zvečer, prijetno utrujen, a hvaležen in srečen, da sem mogel vsaj kolikor toliko izpolniti svojo dolžnost kot narodni dušni pastir.

STATISTIKA: Ob koncu leta se človek ozira tudi nazaj in se sprašuje, kaj vse lepega in manj prijetnega se je zgodilo v preteklem letu.

KRSTI v letu 2007:

4. maja je bil krst Alexandra Maka v Jönköpingu;

6. oktobra je bil krst Marie Victorie D'Amico v Jönköpingu.

POROKE v letu 2007:

5. maja sem poročil Andersa Maka in njegovo izvoljenko Karolino v Svenarumu;

7. julija sem poročil Ivi in Dušana v Trbovljah;

14. julija sem poročil nečakinjo Ireno Podvinski in Simona Žnideršič v Brežicah;

21. julija sem poročil nečakinjo Polono Podvinski in Jerneja Rak v Pišecah.

ZLATA POROKA v letu 2007:

Ivan in Marina Mežner v Šentanelu na Koroškem 7. 7. 2007; nisem bil navzoč;

Martin in Anika Hozjan na Hotizi v Prekmurju 11. 8. 2007; vodil zlato poroko.

POGREBI v letu 2007:

Štefanija Mrak (umrla 23. 1., pog. maša 1. 2. 2007 v župnijski cerkvi v Gbg);

Nada Fiseković, pogreb 16. 4. Na Fridhem pokopališču na Hisingenu - Gbg;

Ankica Levković, pogreb 14. maja na Kvibergu;
 Benedikt Milko Koncut, pogreb v Limmhamnu 20. 6. 2007;
 Janez Tomažič, pogrebna sv. maša in pogreb 31. 8. 2007 Lundby nya kg – Gbg;
 * Jožefa Tomažič, Janezova mama, pogreb v Logatcu 10. 9. 2007; bil tam;
 * Ivan Podvinski - oče, pogreb v Pišecah 11. 10. 2007 vodil škof Peter iz Mb;
 Jovo Vujnović, po srcu Slovenec, pokopan 7. 12. 2007 na Fridhem – Gbg;
 Ferdinand Urbančič, pokopan 14. 12. 2007 v Kalmarju.
Verouk 2007/2008 Štirje osnovnošolci v Gbg, dva med njimi sta tudi ministranta;
 štiri osnovnošolke, pripravnice na sv. birmo iz skupnosti iz Helsingborga.

14. švedsko slovenski vzpon v slovenske planine je bil lepo obiskan in ob pomoči kovorskega župnika Vlada Pečnika dobro organiziran ter s pomočjo Marjana Brezočnika iz Frama varno izpeljan in ob pomoči Roberta Gartnerja, vodja Oddajnega centra na Krvavcu zelo zanimiv in ob Njegovi Ekscelenci Johnu Hagardu ter njegovi ženi Leni povzdignjen na diplomatsko raven, saj je John Hagarad švedski veleposlanik v Sloveniji.

Ta dogodek, naš že 14. vzpon v slovenske hribe sta ovekovečila Karolina in mojster fotografije Lasse Nilsson, ki sta 20. januarja letos razveselila veliko množico rojakov v Göteborgu, ki so ponovno uživali lepote domovine Slovenije.

Na Svečnico sem obiskal rojake v Landskroni in v Malmö, kjer smo blagoslovili sveče, ki naj prinašajo v naše domove Božji blagoslov ter lučko, ki smo jo še kako potrebni. Hvalabogu pa dan že raste, tako da imamo ponovno več in več svetlobe, ki smo je še kako potrebni, kakor tudi toplih sončnih žarkov. Letošnja zima nam je bila do sedaj prizanesljiva. Tako so bile vse dosedanje vožnje kar ugodne, kar se seveda tiče predvsem južne Švedske, celo tam do Stockholma.

Jubilej Feliksa Jablanovca: 7. februarja je praznoval častitljivi jubilej, 70 letnico rojstva naš rojak iz slovenske skupnosti iz Göteborga. Čeprav na vozičku, kamor ga je »privezala« bolezen, je bil Feliks dobre volje in presrečen v krogu svojih domačih in prijateljev, ki so ga ta dan obiskali.

Kaj naj bi človek zaželel »našemu Feliksu« drugega kot ljubelega zdravja ter da bi s potrpežljivostjo mogel nositi, ob ljubeznivi podpori svoje pridne in plemenite žene Lenike, križ, ki mu je naložen. Leniki pa želimo veliko moči in tudi zdravja, da bo še naprej mogla pomagati, streči svojemu dragemu možu. Prav tako zvesti in pridni Leniki želimo pridnih pomočnikov in pomočnic, da bo mogla vsaj kak trenutek malo počivati in nabrati novih moči.

Feliksu želimo: Bog vas živi še na mnoga, blaga leta!

Vaš *Zvone*

REPORTAŽE

REPORTAGE

Januar 2008; Örnvägen 25, SE-22732 Lund (Jure.Piskur@cob.lu.se)

Leto 2007 se je začelo in končalo z milo zimo. Januarja so nas presenetile cvetoče češnje, december pa je zmotil nekatere forzicije. Zgodnja in topla pomlad se je potem nadaljevala s kislim poletjem, ki pa smo ga ujeli le za rep (in švedske deževne in ne preveč tople

julijske dneve na srečo prezivali na južni polobli). Mi pa smo vsekakor, vsaj na zunaj, že postali Švedi.

Leto smo začeli v Palermu skupaj z milansko sodelavko Concetto in se teden dni potepali po Siciliji. Posebej so nam ostali v spominu starodavni mozaiki deklet v bikiniju, ki so krasili rimljanske terme v Piazza Armerina. Kako se stvari, ne samo v modi, pravzaprav ponavljajo. Od okusov pa sta najbolj ostala v spominu posoljen svež sadež citrusa (cedro) in testenine s surovimi gonadami morskega ježka. Namesto smučanja smo preživali nekaj dni v Valenciji, kjer sem imel par predavanj. Te sta Judita in Jurček izpustila, skupaj pa smo uživali ob obisku Akvarija in Eksperimentarija in ostalih čudovitih stavb, ki jih je postavil oče našega 200 metrskega nebotačnika Turnig Torso (v Malmö-ju), arhitekt Santiago Calatrava. Pa seveda nastavljali smo se februarskemu soncu na neskončni mestni peščeni plaži in se „sladkali“ z njihovo morskorožoto. Mestno jedro Valencije z arabsko arhitekturo vedno znova očara. Vrhunec je tržnica s hrupnim prodajalci in kupci, vonjavami in barvami. V zgodnji pomladi pa so ”očarali” tudi zažgani avtomobili, barikade, hrup in nemiri v Koebenhavnu, kot posledica desetletja zasedene hiše Ungdomshuset, ki jo je pravkar izgubila danska avtonomna mladina. V spominu ostaja vonj po zažganem, solzivec in ogromno policijskih oklepnikov. Vse kaže, da mladostno upornost znova in znova odkrije vsaka generacija.

Na začetku leta sem tudi dobil zajetno finančno podporo za razvoj laboratorija za eksperimentlano evolucijo. V fermentorjih naj bi ustvarili strogo kontrolirane pogoje, ki so vladali pred 150 milijoni let, in poskušali ponoviti evolucijo kvasovk, posebej pa njihovo sposobnost vrenja in akumulacije alkohola. Skušamo razumeti, če bi lahko znova zavrteli evolucijski film: ali bi znova dobili enake kvasovke ali pa čisto nove prototipe? Torej, zopet ponavljane: da ali ne.....Jaz še vedno verjamem v neskončno variabilnost in inovativnost narave. Trnova pot nabave instrumentov in pridobitve dodatnih sredstev za zaposlitev mladih raziskovalcev še vedno traja. A cilj je bližji, čeprav bomo prve rezultate najbrž želi sele čez par let. Narava je za to sicer potrebovala desetine milijonov let. V mojem laboratoriju nas je bilo povprečno med dvanajst in šestnajst, a z veliko izmenjave in običajno pestro etnično sestavo. Pomladi smo bili posebej močni tudi v nogometu (kar dve ekipi za mali nogomet smo lahko sestavili), pa tudi badminton smo igrali pogosto. Uspelo nam je tudi publicirati preko ducat člankov, obe patentni prijavi pa sta bili neuspešni. To leto sem imel v laboratoriju tudi tri slovenske študente. Slovenski prostor se bolj in bolj odpira tudi na področju znanosti. A pot je še dolga.

Proti koncu leta so prili tudi dolgo pričakovani rezultati o delovanju naših samomorilskih genov na miših. Samomorilski gen, ki je bil izoliran iz paradižnika, je vcepljen v posebno linijo matičnih celic. Te transformirane celice se nato vbrizgajo v možganski tumor in začno živahno graditi mostičke z delečimi se rakastimi celicami. Dodamo neaktivirano zdravilo, ki ni nevarno za običajne celice. A ko se to aktivira v matičnih celicah preko paradižinkovega gena, nastane pravo zdravilo oziroma strupena substanca. Ta se potem preko mostičkov prenese v rakaste celice. Obojne, matične in rakaste, nato začno odmirati. Rezultati sodelavcev s Karolinske v Stockholmu kažejo, da se potem po tednu dni tumor zelo zmanjša in miške postanejo zdrave. ”Ketchup” proti raku. Letos bomo začeli s prvim krogom kliničnih testov na prostovoljcih.

Jurček je poleti dokončal četrti razred in napredoval še s četrnim jezikom, angleščino. Začenjajo ga zanimati tudi deklice, posebej Sofija. Tik pred koncem leta je v šolskem odmoru reševal žogo z drevesa. Veja se je zlomila, kmalu za njo pa tudi obe kosti njegove leve podlahti. Par dni smo preživeli v bolnici. Konec je bil srečen in po mesecu so mu iz zaraslih kosti pobrali kovinski sponki. Smešni del te prigode pa je Jurčkovo zburjanje iz narkoze. Nadrl je vse naokoli, potrgal cevčice in skusal celo fizično obračunati s prisotnimi. Kako se stvari pravzaprav ponavljajo. Jeseni pa je zopet zmagoval v judu. Sedaj ga čaka se pomembnejša tekma, s spremembo starostne skupine se bo moral navaditi tudi porazov. A, majhni otroci so majhni, veliki otroci pa veliki problemi. Z Janom (23 let) gredo stvari vseeno svetlejšim dnem naproti. Po letu tavanja in barvanja mojih las na sivo postaja prijaznejši in njegova zgubljenost se zmanjšuje. Te dni se je zopet vrnil k fiziki in začel graditi instrumente za danska satelita, ki bosta merila premikanje Zemljinega magnetnega pola. Judita je popestrila vsakodnevno triurno vožnjo med Lundom in Koebenhavnom z intenzivnim branjem: zadnje mesece bere predvsem dela zadnje Nobelove nagrajenke Doris Lessing. Še vedno ostaja zvesta kvasu in Carlsbergu, čeprav pri slednjem veliki pretresi in reorganizacije še niso končane.

Poletje je prineslo naš dolgo načrtovani obisk Avstralije, ki je bil mešanica mojih službenih obveznosti, krajše ekspedicije, turizma in obiska družine. V Melbournu in Sydney-ju nas je čakala mila zima. Letni časi so na jugu obrnjeni. A temperature so podnevi vseeno bile nad petnjast stopinj. Presenetljivo, čeprav je od našega triletnega bivanja v osemdesetih letih minilo že precej časa, smo se počutili kot doma. Zaradi melodije v jeziku in mentalitete, ki še vedno nista pozabljeni, pa zaradi kopice toplih spominov, ko smo pred JLA ušli le s kovčki plenice in knjig in na južni polobli začeli novo življenje. Z Judito sva obiskala najini bivši delovni mesti na univerzi (ANU) v Canberri. Le malokateri znani obraz je še bil naokoli. Jurček se je vozil po toboganu na Janovem starem igrišču. Tudi Janov vrtec smo obiskali. In tudi naša hiša z ogromnim eukaliptusom pred njo še stoji. Teta je dopolnila osemdeset let in še vedno cveti, skoraj tako intenzivno kot njene kamelije. Poleg eksotičnega cvetja je posebnost Avstralije tudi njen vonj, po evkaliptusovem olju pa cvetočih pomarančevcih, banksijah in mimozah, pa kričanje kakadujev in nočno pretepanje in vragolije posumov.

Cvetoča banksija, ena najznačilnejših avstralskih rastlin

Po naši vrnitvi v Lund so nas obiskali starši. Juditin oče, 85-letni Janko, je še vedno kolesaril, le spoštovanja prometnih predpisov je bilo še za kanček manj. Komično je bilo, ko sva z Jurčkom tekla za njim in ga skušala spraviti s sredine ceste. Moji mami pa se je najbolj vtisnila v spomin velika razstava in stalna zbirka o koncentracijskem taborišču Ravensbrueck. Tam je konec vojne izginila njena mama, moja babica

Rozalija.

Kulturni drobcji, ki so se mi preteklo leto še posebej vtisnili v spomin. Med filmi je bil to iz Cannesa nagrajeni avstralski film Deset kanujev (režiser Rolf De Heer). Enkratna zgodba o avstralskih Aboriginih in njihovi izginevajoči kulturi, in pa o potrpežljivosti kot osrednji vrlini življenja. Pravzaprav so Aborigini res potrpežljivi: kar do leta 1992 so morali čakati, da so bile njihove pravice izenačene z ostalimi prebivalci Avstralije. Nepozaben je tudi film Kontrola o post-punkovskem pevcu Ianu Curtisu. Jeseni sem si ogledal v izvedbi kranjskega gledališča Flisarjev Akvarij. Avtorja sem nekoč srečal v Koebenhavnu na slovenskem literarnem večeru. Poleg strokovnih sem žal zopet prebral le eno samo nebiološko knjigo: Bitka za Lund (avtorja C. Wahloeo in G. Larsson). V tej največji bitki v zgodovini Skandinavije, je v enem dnevu preminulo 9.000 danskih in švedskih vojakov.

Avstralska veja družine (Jure stoji drugi z leve in Judita čepi)

Klavnica, ki ji je težko najti primerjavo. Po švedski zmagi sta Lund in okolica dokončno prisla pod švedsko krono in ta je postala regionalna velesila. V Lundu je bila tudi razstava ameriškega fotografa Andresa Serrana in vzbudila izjemno močne odzive. Skupina skrajnežev jo je obiskala s kladivi in uničila polovico slik. Vso akcijo je tudi filmala in svoj gnev prikazala na spletni strani. Precej nenavadno obnašanje za naše kraje. Odprta je bila tudi razstava Barbaricus, ki prikazuje izkopavanje predvikinške kulture v okolici Lunda. Presenetljivo, a pred skoraj dva tisoč leti so nas obiskovali Rimljani. Iz istega imperija, katerega nežnejši spol se je že pred par tisoč leti na Siciliji že kopal v bikinkah. Nosili so darila, bikinke zaenkrat še niso bile odkrite, v zameno za zavezništvo in nadlegovanje germanskih plemen, ki so v 4. stoletju pritiskala na severno mejo rimskega

cesarstva. Pač politika: moj prijatelj je tudi tvoj sovražnik. Pomembnejši novejši politični dogodek v okolici so bile danske jesenske volitve. Veliko prahu se je dvigalo, a spremembe v vladi in njeni politiki so pravzaprav minimalne. Rahlo je le omiljena neprijaznost do „tujcev“. Zadnji dnevi decembra so postregli tudi s širjenjem Schengena. Še bolj prijetno bo sedaj potovati po Evropi in na osemdeseta leta, ko se je bilo izredno težko premikati s potnim listom SFRJ, ostaja le še počasi ugašajoči spomin.

Tik pred koncem leta sva se z Judito prvič po petindvajsetih letih srečala z najinimi sošolci iz ljubljanskih študijskih let. Pri nekaterih, kot da bi se čas ustavil: ostali so nespremenjeni z nasmehi in besedami in zopet bi lahko z njimi sedel v šolskih klopeh. Nekaterim so bila pretekla leta zelo trda, prepletena z boleznijo in nesrečami. Za njih bom držal pesti v tem letu. Konec leta smo dočakali na napolnjenem piranskem Tartinijevem trgu. Novo leto je najprej začel dunajski valček potem pa Bandera Rossa. Kako se stvari pravzaprav ponavljajo (to je bilo moje prvo silvestrovanje v Sloveniji po letu 1985)....

Korali

*Avto-
cesta*

Srečno 2008!

Jure Piškur

TAJSKA Dežela zelenja in prijaznih ljudi

Verdev Branko

Branko in Metka Verdev z vodičem v ospedju

Dnevnik s poti

1. dan LJUBLJANA - BANGKOK

Potniki smo se zbrali na mednarodnem letališču Jožeta Pučnika Ljubljana. Prijava in polet s šest urnim postankom na istambulskem letališču nato 10 urni let proti Bangkoku. Obroki na letalu.

2. dan BANGKOK - KANCHANABURI

Po pristanku letala in ureditvi vstopnih

formalnosti smo se z avtobusom odpeljali na zahod države v Kanchanaburi.

Vožnja skozi slikovito pokrajino se je končala na pomolu reke Kwai - Pak Saeng, od koder smo se s čolni prepeljali do našega hotela na reki. Namestitev. Večerja. Nočitev v bungalovih na splavih.

3. dan KANCHANABURI - MOST NA REKI KWAI - AYUTTHAYA

Po zajtrku prevoz s čolnom do pomola Pak Saeng, nato pa avtobusni prevoz do znamenitega mosta na reki Kwai, ki so ga z velikimi napori gradili zavezniški vojaki v japonskem ujetništvu. Most je bil del železnice, ki naj bi za potrebe japonske vojske povezovala obširni del indo-kitajskega polotoka. Ogledali smo si tudi pokopališče vojnih ujetnikov ter spominski muzej JEATH, kjer so razstavljene rekonstrukcije bambusovih kolib, v katerih so živeli vojni ujetniki. V kolibah so razstavljene skice, slike in fotografije življenja v taborišču. Po ogledu nadaljevanje poti Ayutthayi. Ob prihodu večerja in namestitev v hotelu. Nočitev v lepem in prostornem hotelu.

4. dan AYUTTHAYA - PHITSANULOKE

Zajtrk. Najprej smo si ogledali središče nekdanjega kraljestva Siam. Kulturno in zgodovinsko središče Tajske predstavlja osrednji tempeljski kompleks, kjer je bila štiri stoletja tudi prestolnica Kraljevine Tajske. Po ogledu enega najlepših tajskih mest, je sledil avtobusni prevoz proti severu Tajske. Pot nas je vodila mimo Nakorn Sawana, mesta, kjer se združita reki Ping in Nan v reko Chao Phraya do Phitsanulokeja, kjer se nahaja najlepši kip sedečega Bude na Tajskem: Phra Budda Chinarat. Nastanitev v hotelu. Večerja. Hoteli so fantastični s svojo prostornostjo, urejenostjo in kulinariko.

5. dan PHITSANULOKE - SUKHOTAI - LAMPANG - CHIANG MAI

Po zajtrku smo se odpeljali v Sukhotai, kjer smo v zgodovinskem parku s statusom UNESCO-ve svetovne kulturne dediščine, občudovali starodavno prestolnico istoimenskega kraljestva iz 13. stoletja. Veličastna kraljeva palača in imenitni templji so nam ponudili izjemen vpogled v obdobje, ko sta tajska kultura in umetnost dosegli svoj vrhunec. Na poti proti današnjemu dnevnemu cilju smo se ustavili še v Lampangu in si ogledali tempelj Wat Pa That Lampang Luang, kjer hranijo

podobo Bude, narejene iz zlata. Po obisku nadaljujemo pot do Chiang Mai-a. Nastanitev v hotelu. Večerja. Nočitev.

6. dan CHIANG MAI

Ko osrednje nižavje postane preveč soparno, se mnogi Tajci odpravijo v Chiang Mai, da uživajo v prijetnem hladu in svežini zelenih gričev. Chiang Mai je kulturno središče Tajske z avtohtono razvito kulturo »Lanna«, saj je bilo mesto izolirano vse do 1920. leta, ko je bila zgrajena železniška proga med Bangkokom in Chiang Maijem.

Po zajtrku smo obiskali središče za učenje delovnih slonov v džungli severno od mesta in opazovali te velike, pametne živali, kako pomagajo človeku pri gozdarskih delih. Ena od tajskih naravnih znamenitosti so tudi čudovite

orhideje, ki jih bomo občudovali na naravnem gojišču. Nadaljevanje dneva smo preživeli v »vasi obrtnikov«, kjer mojstri rokodelci nadaljujejo tradicijo svojih prednikov pri izdelavi čudovitih izdelkov iz različnih materialov: tkanine iz svile in bombaža, izdelane na ročnih statvah,

rezbarije iz tikovega lesa, srebrno posodje, znamenite dežnike iz posebnega papirja. Večerja, nočitev.

7. dan CHIANG MAI - BANGKOK - EVROPA

Po zajtrku transfer na letališče in polet v Bangkok. Po pristanku smo obiskali najznamenitejše palače na Tajskem - Velike Kraljeve palače s svetiščem Wat Phra Kaeo. Gradnja Velike palače in svetišča Wat Phra Kaeo, se je pričela leta 1782 za obeležje novega glavnega mesta in hrambo najsvetejše upodobitve Bude - Smaragdne Bude. Kompleks poslopij, ki je popolnoma

obkrožen s 1900 m dolgim obzidjem, je prava zakladnica izdelkov tajske umetnosti. Ko je tod še živela kraljevska družina, je bilo to samozadostno mesto v mestu.

Spoznavanje Bangkoka smo nadaljevali z vožnjo po starem mestnem središču in obiskali tri najpomembnejše templje: Wat Traimit (tempelj Zlatega Bude), Wat Po (tempelj Slonečega Bude) in Wat Benjamarborpit (tempelj Belega marmorja). Večerja v restavraciji. Prevoz na letališče, prijava na let in pozni polet proti Evropi.

8. dan LJUBLJANA

Po postanku na istambulskem letališču smo nadaljevali polet proti Ljubljani, kamor smo

prispeli v popoldanskih urah.

Potovanje je bilo čudovito, prav zaradi izredno prijaznih ljudi in čudovite zelene, urejene in kultivirane dežele, prav posebno te prevzame kulinarika, ki se pojavlja na vsakem koraku v vseh oblikah.

Branko Verdev

DOGODKI

HÄNDELSER

Zbogom, Janez Drnovšek

V Ljubljani ulica ali trg Janeza Drnovška

Slovenija, 26. februar 2008 07:24, zadnji poseg ob 20:53
Ljubljana - MMC RTV SLO

Janez Drnovšek je po dolgotrajni bolezni umrl v 58. letu starosti. Foto: MMC RTV SLO

V Zagorju ob Savi so ob 15.30 pokopali nekdanjega predsednika države in vlade Janeza Drnovška.

Pogrebu je poleg ožjih družinskih članov in pokojnikovih prijateljev prisostvovalo še okoli tisoč ljudi. Žalni sprevod s sinom **Jašo Drnovškom**, hčerko **Nano Forte** in sestro **Heleno Drnovšek Zorko** se je izpred mrliške vežice ob 15.00 napotil proti družinskemu grobu, kjer so pokopani tudi Drnovškovi starši. Spontano mu je sledila tudi množica ljudi, ki se je zbrala pred mrliško vežico. Pred grobom je v spomin na svojega brata nekaj besed spregovorila sestra Helena, ki je izpostavila pomembnost duhovnosti in dobrote.

Trije predsedniki so se še zadnjič poklonili

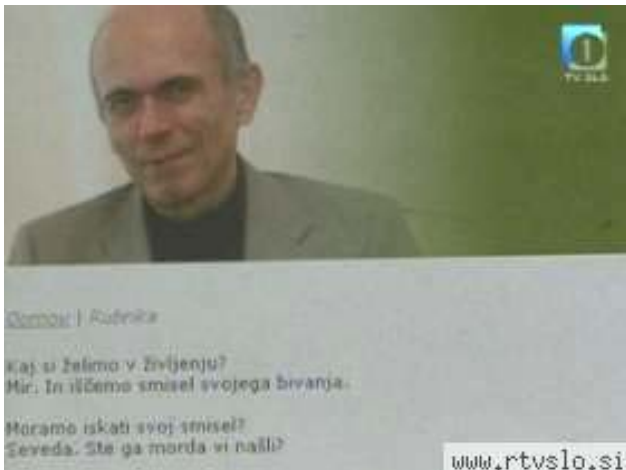
Nekdanjemu predsedniku so se že dopoldne še zadnjič prišli poklonit predsednik države **Danilo Türk**, premier **Janez Janša** in predsednik DZ-ja **France Cukjati**. Vsi trije so izrekli tudi sožalje pokojnikovemu sinu Jaši, hčerki Nani in sestri Heleni Drnovšek Zorko ter se vpisali v žalno knjigo. Ob koncu vpisov v žalno knjigo in izrekanju sožalja je okrog 15. ure sledil nastop kantavtorja **Vlada Kreslina**. Drnovšku so se prišli pokloniti tudi predsednica in podpredsednica LDS-a, Katarina Kresal in Zdenka Cerar, člani strankine poslanske skupine in zagorski župan Matjaž Švagan, člani SLS-a, ki so bili ministri v njegovi vladi med letoma 1997 in 2000, nekdanji predsednik republike Milan Kučan, nekdanji guverner Banke Slovenije Mitja Gaspari, predsednik Zaresa Gregor Golobič s skupino poslancev svoje stranke in avstrijski veleposlanik v Sloveniji Valentin Inzko.

Maša za pokojnega predsednika

V ljubljanski stolnici je bila zvečer maša za pokojnega predsednika, ki jo je daroval ljubljanski nadškof in metropolit Alojz Uran v navzočnosti apostolskega nuncija in drugih slovenskih škofov, duhovnikov in vernikov. Nagovor je imel celjski škof Anton Stres, ki je o Drnovšku povedal, da je bil zagovornik človekoljubja, ki duhovnosti ne podcenjuje in ne izključuje, ampak jo postavlja v ospredje človekovega zanimanja. S tem je po besedah Stresa šel onstran tistega, kar se je pričakovalo od njega kot državnika. Poudaril je tudi to, da si je Drnovšek odločno prizadeval, da bi prerasli stara nasprotja, zamere in predsodke ter da bi tudi Katoliška cerkev v Sloveniji delovala samoumevno, brez ovir. Prav njemu se moramo zahvaliti, da je Slovenija leta 2001 sklenila svoj prvi mednarodni sporazum s Svetim sedežem o položaju Cerkve, je dodal Stres.

Vpis v žalne knjige še danes in jutri

Spominu na Janeza Drnovška se je še danes in jutri mogoče pokloniti z vpisom v številne žalne knjige, ki so odprte v predsedniški palači v Ljubljani, v številnih občinah po Sloveniji ter v domačem kraju Janez Drnovška, v Bruslju in na [spletni strani urada predsednika](#). V spletno žalno knjigo se je od včeraj popoldne vpisalo več kot 34.000 ljudi, v predsedniški palači pa se jih po podatkih urada predsednika republike vsako uro vpiše od 150 do 180. Žalne knjige bodo po vsej državi odprte še jutri. Svojem nekdanjega predsednika je v imenu Slovencev po svetu sožalje izrazil tudi vladni urad za Slovence v zamejstvu in po svetu. *"Spominjali se ga bodo kot modrega in preudarnega politika, ki je popeljal Slovenijo k samostojnosti in je imel ključno vlogo v pripravah Slovenije na vstop v Evropsko unijo. V srcih Slovencev po svetu je pustil globoko in neizbrisno sled,"* so sporočili iz urada.

Ulica ali trg Janeza Drnovška

V Ljubljani bodo po preminulem nekdanjem predsedniku republike in vlade Janezu Drnovšku poimenovali eno izmed ulic ali trgov. Posebna komisija bo svojo odločitev sprejela do poletja.

POZIVAL K MIRU IN DOBROTI
Janez Drnovšek

*Kaj si želimo v življenju?
Mir. In iščemo smisel svojega bivanja.*

*Moramo iskati svoj smisel?
Seveda. Ste ga morda vi našli?*

*Je smisel bivanja v izpolnjevanju
materialnih želja?
Za mnoge ljudi je res tako.*

*Pa so res našli smisel?
Našli so smisel v nesmislu.*

*Je izpolnjevanje materialnih želja
nesmiselno?
Nesmiselne so želje.*

*Saj ne moremo biti brez želja?
Če smo brez želja in pričakovanj, smo
tudi brez skrbi. Smo mirni.*

*Je dovolj, da smo mirni?
Če smo mirni, smo našli smisel.*

*Je mir tisto, kar iščemo?
Mir je tisto, kar lahko najdemo.*

*Je poleg miru še kaj, kar iščemo?
Iščemo lahko, le najti ne moremo.*

*Najdemo lahko uspeh, denar, moč in
slavo.
A izgubimo svoj mir.*

*Če imamo vse to, še potrebujemo mir?
Še bolj ga potrebujemo.*

*Pa ga potem ne moremo najti?
Le, če nismo navezani na uspeh, denar,
moč in priznanje.*

*Težko je ne biti navezan na vse to!?
Če smo navezani, nas skrbi, nas je strah,*

*da bomo to izgubili.
Strah in skrbi pa prinašajo nemir.*

*Saj je vsakogar strah ali pa ga kaj skrbi!?
Ker si prizadeva, da bi kaj pridobil ali
obdržal.*

*Strah nas je smrti!?
Ker smo navezani na materialno bivanje.*

*Saj je vsako bivanje materialno!?
Lahko je tudi duhovno.
Kakšno je duhovno bivanje?
Tisto, ki presega materialno.*

*Kako ga lahko presega?
Tako, da presega navezanosti.*

*Tudi navezanosti na življenje?
Tudi navezanosti na življenje.*

*Če nismo navezani na življenje, potem
smo mirni?
Potem smo mirni. Niti smrti se ne bojimo,
še manj česar koli drugega.*

*Ali je to smisel, ki ga iščemo?
Takšen mir iščemo. Če ga ne najdemo,
smo ujetniki strahov in skrbi.*

*Pa je življenje brez materialnih
navezanosti res smiselno?
Ali so strahovi in skrbi smiselni?*

*Poleg miru mora biti še kaj, kar daje
našemu življenju smisel!?
Res je. Dobrota.*

*Dobrota?
Ustvarjati moramo dobro. To daje
našemu življenju smisel.*

*Torej mir in dobro?
Mir in dobro.*

Prispevek poslal: **Peter Bernardi**

SLOVENIJA – predsedujoča EU, januar, 2008 – juni, 2008

Vodenje Sveta EU

Slovenija bo v prvi polovici leta 2008 vodila vsa zasedanja predsednikov držav, oziroma vlad in Sveta EU. V skladu z veljavno razdelitvijo nalog med ministrski svet predsedujoče države članice vodi predsednik vlade zasedanja Evropskega sveta, medtem

ko pristojni ministri vodijo srečanja na svojih področjih, pri čemer je število dogodkov odvisno od posameznih resorjev. Zunanji in finančni ministri se praviloma srečajo dvakrat mesečno, ministri, pristojni za druga področja, pa se med šestmesečnim predsedovanjem navadno sestanejo enkrat do dvakrat.

Predsedujoča država bo pripravila in vodila tudi 12 neformalnih zasedanja Sveta v Sloveniji, na katerih bodo imeli ministri priložnost bolj sproščeno razpravljati o aktualnih temah. Poleg tega se bo v Sloveniji zvrstilo približno 150 sestankov v okviru predsedovanja na nižjih ravneh.

Med slovenskim predsedovanjem bo v Bruslju oziroma Luksemburgu okrog 2000 uradnih zasedanj, med katerimi bodo tedenska zasedanja Odbora stalnih predstavnikov, ki ga sestavljajo ambasadorji držav članic (Coreper II) ali njihovi namestniki (Coreper I), in redni sestanki odborov in delovnih skupin.

Predsedujoča država je odgovorna za učinkovito pripravo dela Sveta in za zagotavljanje napredka s kompromisnimi predlogi in sporazumi med državami članicami. Podpisuje tudi sprejete pravne akte in nosi politično odgovornost za vse sprejete odločitve. Zato je pomembno, da nastopa kot nevtralni posrednik, ki zastopa evropske interese in čim manj izpostavlja lastne nacionalne prednostne cilje ali interese posameznih držav članic.

Naloge predsedovanja

Priprava in vodenje zasedanj Evropskega sveta, Sveta Evropske unije, pripravljanih odborov in delovnih skupin.

Zastopanje Sveta EU pri sodelovanju z drugimi ustanovami in organi EU, kot sta Evropska komisija in Evropski parlament.

Zastopanje Evropske unije pri mednarodnih organizacijah in v odnosih z državami zunaj Evropske unije.

Priznanje Kosova

Ljubljana – Državni zbor je 5. marca, 2008 na izredni seji s 57 glasovi za in štirimi proti od navzočih 67 poslancev sprejel sklep o priznanju neodvisnosti in suverenosti Kosova. S tem je Slovenija priznala Kosovo kot neodvisno in suvereno državo. Proti priznanju so glasovali poslanci SNS in vodja poslanske skupine nepovezanih poslancev **Sašo Peče**.

Vir: It, 2008

8 mars - Internationella kvinnodagen - en översikt

Den internationella kvinnodagen (den 8 mars) firas av kvinnogrupper över hela världen. Datumet firas också i FN och i många länder är det en nationell helgdag. När kvinnor från alla kontinenter, ofta med olika etnisk, språklig, kulturell, ekonomisk och politisk bakgrund, firar "sin dag", kan de se tillbaka på mer än nittio års kamp för jämlikhet, rättvisa, fred och utveckling.

Den internationella kvinnodagen är berättelsen om vanliga kvinnor som har skapat historia: kvinnors kamp i århundraden för att få delta i samhället på samma villkor som män. I det gamla Grekland uppmanade Lysistrate till sexstrejk mot männen för att få slut på kriget. Under den franska revolutionen ville kvinnorna i Paris ha "frihet, jämlikhet och broderskap" och marscherade till Versailles för att kräva rösträtt.

Idén med en internationell kvinnodag uppkom för första gången vid sekelskiftet som i industriländerna var en period med expansion, turbulens, stor befolkningstillväxt och radikala ideologier.

Nedan följer en kort kronologi över de viktigaste händelserna.

1909 Den första nationella kvinnodagen firades i hela USA den 28 februari enligt en förklaring från det amerikanska socialistpartiet. Kvinnor i USA fortsatte att fira dagen den sista söndagen i februari fram till 1913.

1910 Under ett möte i Köpenhamn som arrangerades av Socialist International instiftades en kvinnodag för att hedra kvinnorörelsen och för att främja kampen för kvinnors rösträtt. Förslaget antogs enhälligt av mer än 100 kvinnor från 17 olika länder, bl.a. av de tre första kvinnliga medlemmarna av Finlands parlament. Inget bestämt datum för kvinnodagen sattes.

1911 Som ett resultat av mötet i Köpenhamn året innan firades Internationella kvinnodagen för första gången (den 19 mars) i Österrike, Danmark, Tyskland och Schweiz, där mer än en miljon kvinnor och män deltog i möten. Förutom att kräva rösträtt och rätt till offentliga ämbeten, krävde de rätt till att arbeta, rätt till facklig utbildning och att få slut på diskriminering på arbetsplatsen.

Mindre än en vecka senare, den 25 mars, omkom mer än 140 arbetande flickor, de flesta italienska och judiska immigranter, i den tragiska Triangle-branden i New York. Denna händelse fick stor betydelse för arbetslagstiftningen i USA, och de arbetsförhållanden som ledde till katastrofen diskuterades på de efterföljande kvinnodagarna.

1913-1914 Som en del av fredsrörelsen, som började spira i slutet av första världskriget, firade ryska kvinnor sin första kvinnodag den sista söndagen i februari 1913. Överallt i Europa hölls kvinnomöten på eller runt den 8 mars följande år, antingen för att protestera mot kriget eller för att uttrycka solidaritet med sina medsystrar.

1917 Två miljoner ryska soldater dog i kriget och ryska kvinnor valde återigen den sista söndagen i februari till att strejka för "bröd och fred". De politiska ledarna var

emot strejken, men kvinnorna fortsatte. Resten är historia: fyra dagar senare tvingades tsaren att abdikera och den provisoriska regeringen gav kvinnor rösträtt. Den historiska söndagen var den 23 februari enligt den julianska kalendern som då användes i Ryssland, och den 8 mars enligt den gregorianska som användes överallt. Sedan dess har den internationella kvinnodagen fått en ny global betydelse för kvinnor i både utvecklade och utvecklingsländer. Den växande internationella kvinnorörelsen som stärkts av fyra världskonferenser i FN-regi, har haft stor betydelse för det gemensamma arbetet för kvinnors rättigheter, bl.a. kvinnors rätt att delta i den politiska och ekonomiska utvecklingen. Den internationella kvinnodagen är alltmer ett tillfälle att tänka tillbaka på de framsteg som nåtts, att kräva förändringar och att fira de kvinnor som med mod och beslutsamhet har spelat en avgörande roll i utvecklingen av kvinnans rättigheter.

FN:s roll Mycket få av de ämnen som har behandlats av FN har fått större och bredare stöd än kampen för att främja och skydda kvinnors lika rättigheter. FN-stadgan som undertecknades i San Fransisco 1945 var det första internationella avtalet som fastslog jämlikhet mellan män och kvinnor som en grundläggande mänsklig rättighet. Sedan dess har organisationen hjälpt till att skapa en rad historiska internationellt antagna handlingsprogram, normer och mål för att främja kvinnors status över hela världen.

Under årens lopp har FN:s arbete för kvinnor ägt rum på fyra olika områden: stärkande av juridiska åtgärder, mobilisering av opinion och internationellt engagemang, utbildning och forskning och hjälp till utsatta grupper. Idag är principen i FN:s arbete att samhällets mest allvarliga sociala och ekonomiska eller politiska problem inte kan lösas på ett hållbart sätt utan världens kvinnors fulla deltagande och bemyndigande.

Poznamo Mednarodni dan žena? Za osvežitev spomina malce zgodovine (ki se od vira do vira razlikuje, zlasti se različni viri razlikujejo v datumih). Prve večje demonstracije za pravice žensk so bile leta 1908 v ZDA, katere so organizirale socialistke. Leta 1910 je bil na socialistični internacionali v Copenhagenu podan prvi predlog za dan žena. 19. marca 1911 so prvič počastili ta dan (Nemčija, Avstrija, Danska, Švica). Mednarodni dan žena se je dogajal zadnjo nedeljo v februarju, tako tudi 23. februarja 1917 (julijanski koledar) v Rusiji, kar znesse 8. marec po gregorijanskem koledarju, ko so ženske priredile množične demonstracije. Štiri dni kasneje je car abdiciral, začasna vlada pa je ruskim ženskam podelila volilno pravico. Zato ravno 8. marec.

Leto 1975 je bilo mednarodno leto žensk in takrat so Združeni narodi proglasili 8. marec za mednarodni dan žena. Zahteve, ki so jih ženske v sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja postavljale na množičnih zborovanjih širom (v glavnem Zahodnega) sveta:

- pravica do dela;
- enako plačilo za enako delo;
- enake možnosti za delo in izobrazbo;
- svobodna vzgoja otrok in možnost otroškega varstva;
- brezplačna, varna kontracepcija;
- legalna in varna možnost abortusa

Hrana, ki zdravi (in spominja na telesne organe)

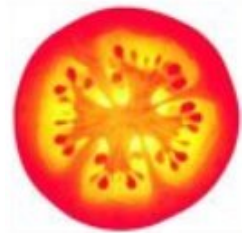
Zelenjava oziroma sadje nosi v sebi vzorec, ki je podoben telesnemu organu ali fiziološki funkciji telesa. Ta vzorec deluje kot znamenje ali znak in hrani ter zdravi telesne organe.

Oglejmo si nekaj teh podobnosti in blagodejnih koristi.

Kolobar korenja spominja na človeško oko. Ima zenico, šarenico in razširjene linije resnično spominjajo na človeško oko. Tudi znanstveniki so potrdili, da korenje

krepi krvni obtok in izboljšuje delovanje oči.

Paradižnik ima štiri kamrice in je rdeče barve. Tudi srce ima štiri kamrice in je rdeče barve. Vse raziskave so potrdile, da paradižniki delujejo blagodejno na srce in kri.

Grozdne jagode visijo v grozdu, ki ima obliko srca. Vsaka grozdna jagoda izgleda kot krvna celica in raziskave so potrdile, da grozdje blagodejno vpliva na srce in poživlja kri.

Jedro oreha izgleda kot majhni možgani, z levo in desno hemisfero, z malimi in velikimi možgani. Tudi gube ali zavoji pri orehu spominjajo na možgansko skorjo. Vemo, da orehi pomagajo razviti preko tri ducate živčnih oddajnikov za možgansko delovanje.

Rdeči ledvičasti fižol dejansko spodbuja delovanje ledvic in ja, spominja na človeške ledvice.

Zelena, rabarbara, por in še več je take zelenjave (in sadja), ki fizično spominjajo na kosti. Ta živila vplivajo na trdnost kosti. Kost sestoji iz 23 % natrija in ta živila vsebujejo 23 % natrija. Če vam primanjkuje natrija, ga telo srka iz kosti, kar kosti slabi. Tovrstna živila

zopet napolnijo potrebe po natriju v telesu.

Jajčevci, avokado in hruške krepijo zdravje, delovanje maternice in materničnega vratu – tudi izgledajo kot omenjena ženska organa. Sodobne raziskave so pokazale, da samo en zaužit avokado na teden pomaga ženski, da hitreje izgubi kilograme pridobljene med nosečnostjo, hormoni pridejo v ravnovesje, avokado prav tako varuje pred rakom na materničnem vratu. Nadvse zanimivo je naslednje dejstvo: natanko 9 mesecev je potrebnih, da vzgojimo avokado (od cveta do zrelega sadeža).

Fige so polne semen in med rastjo visijo v paru. Fige povečajo gibanje spermijev, število spermijev in plodnost.

Sladki krompir spominja na trebušno slinavko. Dejansko uravnateži glikemični indeks pri diabetikih.

Olive krepijo zdravje in delovanje ovarijev.

Čebula je podobna telesnim celicam. Sodobne raziskave so pokazale, da čebula pomaga odstraniti odpadne snovi iz vseh telesnih celic. Proizvaja solze, ki očistijo vrhnje plasti v očeh.

Banane, kumarice, bučke,... blagodejno vplivajo na velikost in moč moškega spolnega organa.

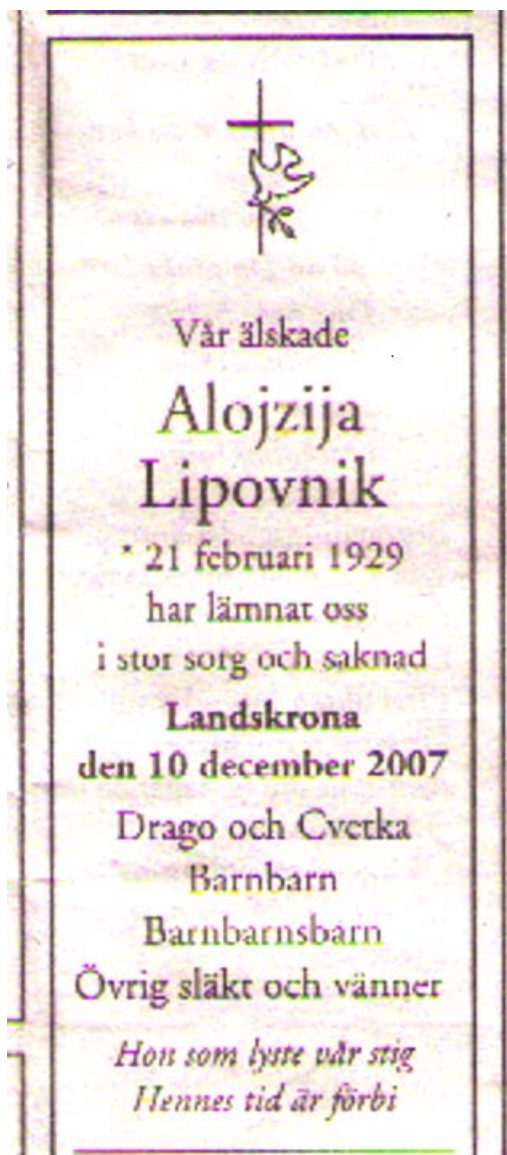

Arašidi imajo močan učinek na moda in libido. V Srednjem veku je cerkev moškim prepovedala uživanje arašidov. Ste vedeli, da *arginine*, glavna sestavina v viagri, pride iz arašidov.

Jolanda Borovnik; prevod: Valerija Hozjan
Vir: www.dontolmaninternational.com/

V spomin

OGLASI

V strogem centru Malinske na otoku Krku v neposredni bližini morja oddajamo (dobrih 100 m od najbližjega kopališča) apartmaje za dve ali več oseb. Vsi zainteresirani lahko pokličete na tel. št. 00386 31 329-503 ali pišete na e-naslov nevenka.turk@amis.net.

Nov otroški časopis Pozdravljen moj prijatelj. Zopet je izšla nova številka brezplačnika - BOMI - otroški mesečnik. Najnovejšo številko lahko dobiš na spletni strani: <http://www.bomi.si>, ali na povezavi: <http://bomi.si/?p=136>
Lep pozdrav, tvoj BOMI. Za prijavo pošlji e-mail z naslovom PRIJAVA na bomiprijava@afnegunca.com.

Landskrona, sommaren 2004

<<<<<<<<<< Landskrona, jeseni, 1977

Landskrona-teater, 2002: Gusti, Evy, Justin och Ingrid

Justin Hvala pred svojo rojstno hišo v Ponikvah, Slovenija, 2007

VADSTENA, 2007; 45 let SKM, Švedska

Vadstena, 2007

Vadstena, 2007 Vadstena, 2007 - 45 let SKM na Švedskem

Izdajatelj / Utgivare:

PG 721877-9

Slovenska zveza / Svenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA

Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc**KK SLOVENIJA**c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna
Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49**IVAN CANKAR**N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15**SD SIMON GREGORČIČ**Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44**KD SLOVENIJA**Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85**SLOVENSKI DOM**Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37**SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO**c/o Barač, Pårarpsv 37
256 69 Helsingborg
Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92**SLOVENSKA AMBASADA**Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
08-545 65 885/6
Fax 08 662 92 74,
e-pošta: vst@gov.sitomaz.mencin@gov.si andrej.knaus@gov.si**SKD FRANCE PREŠEREN**Box 5271
402 25 Göteborg
Ladislav Lomšek, 031-46 26 87**SKD PLANIKA**V:a Hindbyvägen 18
214 58 Malmö
Ivanka Franceus, 040-49 43 85**DRUŠTVO ARENA**Brantaforsv 10
372 50 Kallinge
tel.: 0457-20840/ 103 80**SLOV. DRUŠTVO V STHLM**BOX 832
101 36 Stockholm
Pavel Zavrel, 08-85 72 59**PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM**c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
A. Budja, 0418-269 26**SLOVENSKA KATOL. MISIJA**Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031-711 54 21**VELEPOSL. KRALJEVINE
ŠVEDSKE**Ajdovščina 4/8
SI - 1000 Ljubljana,
Slovenija
(+386) 01-300 02 70

SLOVENSKI DOM

**GÖTEBORG
SWEDEN**

**1998
2008**

10 let

**SLOVENSKI DOM v Göteborgu praznuje 10-letnico,
hkrati poteka 20. Slovensko srečanje na Švedskem, 5. 4. 2008**

Prvi gostje so na mestu

**Člani glasbene skupine BOBRI s Slovenije, göteborgski Slovenci ter rojaki iz društev Slovenija,
Olofström, Köping, Landskrona, Halmstad in drugi**

Fotomaterijal: Z. Podvinski in A. Budja

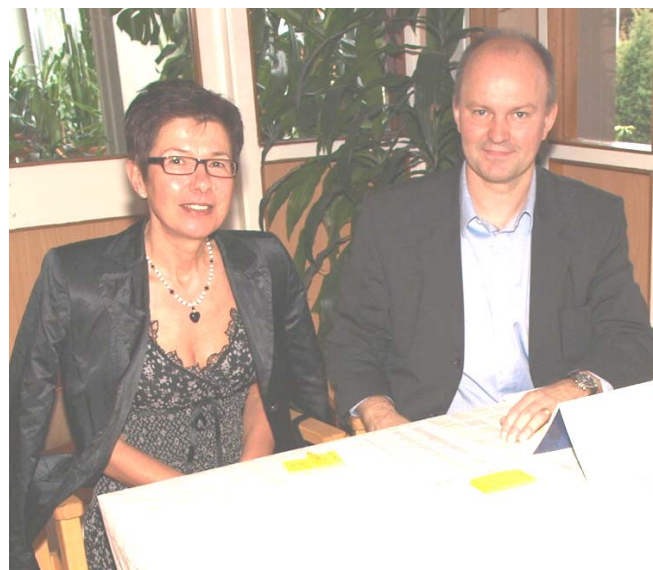
Pred začetkom veselice je g. Zvone Podvinski sprejel čestitko za rojstni dan.

Ali ste vedeli...? da je avtor pesmi *Oj, Triglav, moj dom* rojak in duhovnik pri Sv. Tomažu, pesnik Matija Zemljič (Slovin), ki je bil doma iz Gornje Radgone, pesem pa je uglasbil Jakob Aljaž, župnik iz Dovij na Gorenjskem?!

Ali ste vedeli...? da je [slovenski jezik](#) eden najbolj arhaičnih jezikov v Evropi in tudi nasploh? Edini med uradnimi jeziki Evropske Unije tudi pozna dvojino, zraven tega pa ima največ narečnih skupin in narečij, glede na število prebivalcev, ki ga uporabljajo kot svoj materin jezik.

Foto: 1) Slovenski duhovnik na Švedskem, g. Zvone Podvinski je slavil predvečer svojega rojstnega dne, na posnetku v pogovoru z rojakinjo; 2) Milojka in Stane na vhodu v dvorano; 3) Marija Perovič in Sonja Bukovec sta se po dolgih letih spet srečali in med živahnim kramljanjem

prisrčno nasmejali; 4) Družba iz Göteborga

Kratek zgodovinski pregled...

Slovenci so na Švedsko začeli prihajati že pred letom 1960, največ pa med leti 1960-1970. Švedska je takrat vabila priseljence, saj je potrebovala delovno silo. Še pred ustanovitvijo slovenskih društev je Slovence na Švedskem v okviru Slovenske katoliške misije povezoval slovenski duhovnik. Prvi je bil Jože Flis. Slovenski priseljenci pa so sprva skrbeli predvsem za družino, delo in dom. Slovenska društva so začeli ustanovljati šele v drugi polovici 60-ih let, natančno leta 1968, ko je bilo ustanovljeno prvo društvo, Triglav, v Landskroni.

Tudi v Göteborgu je dozorela ideja med Slovenci, da ustanovimo slovensko društvo, kjer se bomo družili in se dobro počutili, kjer bo mesto za medsebojno spoštovanje in pomoč. Sprva je bil ustanovljen Slovenski kotiček,

predhodnik SKD France Prešeren. Ustanovljen je bil tudi pevski zbor, ki je deloval v okviru Slovenskega kotička. Leta 1973 je ustanovljeno SKD društvo France Prešeren,. Društvo je dolga leta povezovalo rojake v našem mestu. Razen mešanega pevskega zbora, ki je sodeloval tudi na Pevskem taboru v Stični med leti 1982-1989, je bila ustanovljena tudi Folklorna skupina

ter otroška plesna skupina v Göteborgu. Aktivnosti so lepo povezovalе vse generacije Slovencev, to so bili časi sožitja

Po odhodu g. Jožeta Flisa I. 1972 je kmalu na Švedsko prišel novi duhovnik, g. Jože Drolc. Ob podpori duhovnika in nekaterih zavednih rojakov smo se razen vsakoletnih binkoštnih srečanj Slovenci udeleževali tudi demonstracij za samostojno Slovenijo. v letih 1991/02, dokler Slovenije ni priznala tudi Švedska. Nato je leta 1993 zamenjal Jožeta Drolca sedanji duhovnik, rektor

Slovenske katoliške misije na Švedskem, g. Zvone Podvinski. Tudi on podpira naše delo v društvu in mi mu radi pomagamo, kadar nas potrebuje. Letos teče že 15. leto, od kar je med nami na Švedskem.

Folklorna skupina pred 21-imi leti v Halmstadu

Poseben uspeh je bilo gostovanje z nastopi v Ljubljani, na Rakitni in v Portorožu. (1986/87)

Pozneje so spremenjeni odnosi v UO SKD France Prešeren pripeljali do nesporazumov med člani. Zaradi samovolje posameznikov se je društvo razdelilo na dvoje, nekateri so odšli, drugi so ostali. Že čez dve leti pa smo ustanovili novo društvo, kjer se bodo rojaki družili in se dobro počutili, kjer bo mesto za medsebojno spoštovanje in pomoč. Govorimo o društvu SLOVENSKI DOM, ki je bilo ustanovljeno na občnem zboru v Astridsalen, 27. marca 1998. Takrat je bil sprejet novi statut društva in izbran prvi upravni odbor. Letos smo slavili že 10. obletnico.

V kulturnem delu so se zvrstili domači umetniki, Najprej sta Marija Kolar in predsednik društva SD Jože Zupančič pozdravila vse prisotne, Sledil je govor Cirila Stoparja, predsednika Slovenske zveze na Švedskem. Nato je zaigral Jože Zupančič na harmoniko, Zvonko Bencek je deklamiral pesem Avguštine Budja: Beseda dom – beseda sreče, Viktor Semprimožnik je zaigral in zapel lastno pesem o Savinji, Zvone Podvinski je vse prisotne nagovoril in tudi zapel slovensko ljudsko pesem, pevka skupina Tri generacije je zapela nekaj prelepih slovenskih ljudskih pesmi in tako se je začel ples. Hvala vsem za udeležbo! Društvu

želimo še veliko uspehov!

Foto: Nekaj članov UO z glasbeno skupino Bobri, ki nam je grela pete...
Upravni odbor SLOVENSKI DOM, Göteborg

Kulturni program je lepo izzvenel. Hvala nastopajočim, kakor tudi vsem plešočim ob zvokih glasbene skupine BOBRI, ki nam je grela pete. Skratka, lepo nam je bilo in upamo, da se bomo še velikokrat srečali v veselem vzdušju. **Foto spodaj:** Predsednik Jože Zupančič se po napornem večeru prešerno vrti s soprogo Katarino: otroci in ostali ju pridno posnemajo.

